ISSN 2229-547X

রিদেহ সদেহ -১১

(রিদেহ-সদেহ ১১, রিদেহ www.videha.co.in পেটাব (অংক ১০১-১১০) সঁ,
মৈথিলীক সর্বশ্রেষ্ঠ গদ্য(প্রবন্ধ-নিবন্ধ-সমালোচনা, নাটক-রংগমংচ, রিহনি-নঘ্-দীর্ঘ কথা আ রাঁন সাহিত্) আ পদ্য (পদ্য আ রাঁন করিতা-গজল)ক একটা সমানান্তব সংকলন)

রিদেহ মৈথিলী সাহিত্ আন্দোলন: মান্বষীমিহ সংস্কৃতাম্

রিদেহ-প্রথম মৈথিলী পাক্ষিক ঞা-পত্রিকা

ISSN 2229-547X VIDEHA

শ্রুতি প্রকাশন

ISBN : 978-93-80538-86-0
ISSN: 2229-547X

মূল্য : ভা. রু. ২০০/-
সংস্কবণ : ২০১২

শ্রুতি প্রকাশন
বজি স্টর্ড অা॔ফি স : +/২১, ভূতল, ন্যূ বাজেন্দ্র নগব, নওা দি ল্লী-১১০০০+.
দূবভাষ- (০১১) ২৩++৯৬৩৬-৩+
ফৈক্স- (০১১) ২৩++৯৬৩৭

Website : http://www.shruti-publication.com
e-mail : shruti.publication@shruti-publication.com

Printed at : Ajay Arts, Delhi-110002

Typeset by : Umesh Mandal.

Distributor :
Pallavi Distributors, Ward no-6, Nirmali (Supaul).
মো.- ৯৩৭২৪৩০৪০৩, ৯৯३১৬৩৪৭৪২

Videha Sadeha 11 : A Collection of Maithili Prose and Verse (sou[illegible]Videha e-journal at www.vid[illegible]o.in).

খন্বক্রম

মধ্পনাথ ঝা	রিঁদাপত নাচ (ফণীশ্বিব নাথ বেণুক বিপোতজিক খনুরাদ)
খত্তনেশ্বিব	সগব বাতি দীপ জবএ, খান্দানন খা বঁভনভোজ/ বৈশ্বিক সোচ ? / পাগ, মিথিনা খা জাতিরাদক বাজনীতি
রিনীত উঁপেন	খাধ্নিক মৈথিনী নাটক খা ঠ্চা নাটককাবক জাতিরাদী বংগমংচক খরধাবণা/ সাহিহ খকাদেমী কথা গোগ্ঠী: সগব বাতি দীপ জবয: একটা বঁহন্না
পূনম মন্ডন	খাবতী ক্মাবী খা সগব বাতি দীপ জবয/ মিথিনা রিভূতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ ২০১২
খাশীষ খনচিন্হাব	মৈথিনী গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা/ "সগব বাতি দীপ জবয"কেব খন্ত খা সাহিহ খকাদেমী কথা গোগ্ঠীক উঁদয
স্বমিত খানন্দ	সোসাগটী ঠ্ডেক নোকার্পণ
পবমেশ্বিব কাপড়ি সমিতি	মিথিনা বাজ্য সংঘর্ষ

ড◌াॅ. দমন ক্ষমাব ঝা	একৈসম শতাব্দীক পহিল দশকমে মৈথিলী ৰাঁনসাহিত্
দ্ৰ্গানন্দ মন্ডল	টৈগোব সাহি ৩যে প্ৰবস্কাবক ৰহন্ন/ জীরন-সংঘর্ষ (সমীক্ষা)
ড◌াॅ॰ শশিধব ক্ষমব "রিদেহ"	খপ্পঁবা (সমীক্ষা)
ওমপ্রকাশ ঝা গজল	ৰহ্ৰুপিযা বচনা মে/ ঘোঘ উঠৱৈত
উমেশ ম'ডল	মৈথি নী হ্যরা বচনা-ধর্মিতা: পবংপবা পবি রর্ত্তন খা ভরি ষয
স্বজীত ক্ষমাব ঝা	মিথিনাক ক'-ক'মে বাম-সীতা

রিহনিকথা- নঘ্কথা- দীর্ঘকথা

কিশন কাবীগব	খকছ ভেন ছী
জগদানন্দ ঝা মন্ব	জরাঁড় ভোজ/ খনাথ/ মাব ৰাঁঢ়নি- তেসবো ৰেঁটীএ/ কী ভগরতী হমব ঘব এতী ? / এক করোড়্ক দহেজ/ উপকাব/ ৰনিক ছাগব/ খ্শী/ খাঠ নাথক কাব/ ক্ষণ্ঠিত মানরতা

দ্‌গর্নিন্দ ম᳚ডন	ক্ষকর্মা
জ্যাতি ন্মা চৌধবী	প্বনবল্লষণ
ঋমিত মিত্র	প্রেমক ঋংত/ মোস্ত/ চোবি
কামিনী কামাযনী	সংষ্টূক উঁপনৈন
ওমপ্রকাশি ন্মা	নির্মোহিযা/ গহীব ঋাঁখিক ব্যথা/ ঢেপমাবা গোসাঙঁ
স্বজীত ক্ষমাব ন্মা	নর ব্যাপাব
চঁদন ক্ষমাব ন্মা	ঠকবৃঁষ্কি/ নোহনারানী/ বৃঁচূ ভগযা/ সমএ হোত বঁনবাঁন/ ঋনকব দ্‌স্মৃতি
জরাহেব নান কঋপ	ড্যৃষ্টী
বরি ভূষণ পাঠক	তীনষ্টা রিহনি কথা/ ওককব তোহেব হমমব সপনা
সহনাবাযণ ন্মা	ডাযবী/ পাহুন
ক্ষ্মন্নাজী	সবঁনা

পদ্য

সন্দীপ ক্ষমাব সাক্ষী	ঋপ্পন গাঁব

শান্তিনক্ষ্মী চৌধবী গজন ১–৪

বমেশ বঞ্জন ৰাঁৰুদ

প্রকাশ প্রেমী বে গোধিযা তো কোন্নী ছে ?

কামিনী কামাযনী কাশীক ঘাট/ ফাগ্বন বাগ

জ্যাতি ঝা চৌধবী প্রজাতংত্রক প্বনর্নিমাণ

কবী ঝা নির্মোহী/ ওঠ়নী নান

ড়ॉ. ধনাকব ঠাক্ষব জঁ হো খপনা পব
বিশ্বাস

ওমপ্রকাশ ঝা ফল্ডনিযা/ কৰাৰ্গ/ করিতা/ গীত

জগদীশ চন্দ্র ঠাক্ষব খনিন গজন১–৪/ সম্ভতা খা
সংস্কৃতি

ফ্নন্নী কামত নোবাএন খাঁখি / কিএ ছী হম
খছূত/ হমব মি খি না হমব
প্রাণ/ নাবী

পংকজ ঝা স্বযংকে ঁ বীঠ় হ্যঙ ৰনাৰএমে
নাগন ছী/ মান্ব নে মান্ব

বাজদের মন্ডন কামনা

খমিত মিত্র	গীত/ পহিল টিক্ষা/ বুঁঢ়ি কাকী/ গ্বনাম ছী কনিযাঁক/ মন্তব/ খাধ্নিক বৈন্ড
নরীন ঠাক্ষব	দ্বংদ্ব নিরহি
ডॉ. **খরুণ ক্ষমাব সিংহ** মৈথিলী	ভাবতীয ভাষাক হম বেঁটী
চংদন ক্ষমাব ঝা	হেতে নরকা ভোব/ প্রতিক্তো/ হাগক্/ ভূখ/ রিঁহাড়ি
খানন্দ ক্ষমাব ঝা	মৈযা খহাঁ বঁসৈ ছী
নরীন ক্ষমাব খাশা	রিদেহ পবিবাব বিন্ব বহবঁ কোনা/ গর্ভক খারাজ/ যৌ ভাগ দহেজেক খন্ত কক/ মিথিলাক কী কক্ষ বঁখান

নিত্যানংদ গাযেন কেব দূটা হিংদী করিতাক মৈথিলী খন্বরাদ খন্বরাদ খাশীষ খনচিন্হাব দ্বাবা

ক্ষবানক মৈথিলী খন্বরাদ খাশীষ খনচিন্হাব দ্বাবা

ডॉ॰ **শশিধব ক্ষমব**	কোন খ্শিএঁ নাচি বহলহ/ হোবী লৈ, হোবীক প্রাত বহএ/ লোক এহিনা কহৈছ, লোক এহিনা কহত/ হমবা জ্নি কবিহেঁ যাদ সখী

শ্যামন স্বমন — নিবীক্ষণ/ সম্বন্ধ/ রেঁচী/ মৈথিন মিথিনা নাজ হমব/ হঁসী ক্ষঁহ পব সাটৈয চী/ ঙা খটৈহা খংগূব চী/ সংস্কাব সন্তান মে/ কিযো হমব সংগী রঁনূ/ বহবঁয কোহবঁব কত্তক দিন/ মোন কিযৈ সিংহাসন পব/ চনূ বৈঁসিকয কানয চী/ গনতী রাঁবম্ব্ঁাব কক্ক/ তখনে জীথরঁ শান সঁ/ খাঁখিক নোব সঁ/ জতবঁয খচ্চি ঔকাত কবয চী/ কি ক্ষখড় া পব চান দেখনহুঁ/ ফাগুন মৌসমক শ্রৃংগাব

দিনেশ বসিযা — হম পত্রকাব

জরাহবনান কশ্যপ — যৌ মীত

খযোধ্যানাথ চৌধবী — কোনো কিস্মত পব
মিথিনা মহান চাহী

বরি ভূষণ পাঠক — রাঁমে গাম দহিনে গাম

গল্পিতা সাবংগীক ওড়া যা করিতা — গপ

নন্দ রি নাস বায — মানরতা/ শি ক্ষি ত
রেঁবোজগাব

দমন ক্ষমাব ঝা — একবা কী কহরেঁ.. ?

নাবাযণ ঝা	সমমান/ বহ্খা সংগ্রাম/ মি থি না বাজযক খাহ্বান
রেঁচন ঠাকুব	রনভোজ
বমেশ মণ্ডন	ঙা ছথি স্কূন প্রাগরেষ্ট ট্যূষ্টব
সোনূ কুমাব ঝা 'বশ্মি'	সংতুনন
কিশন কাবীগব	ঝখিযা জী দেথহিন/ পদক দ্ৰুপযোগ/ খগিনা খংক মে ছপত/ এনা কিএ ঙা কী ? / কবীক্কা কপৈযা

কপি নেশ্বিব বাঙঁত মাগক ওদ্রমে জে ভাষা সি খনক

মংগনেশ ডরঁবান– হিন্দীসঁ মৈথিনী খনুবাদ রিনীত উঁপেন (রেঁব–রেঁব কহৈত ছনৌং হম, দিল্লী মে একটা দিন, ভোথিখাএন, খভিনয, কিছু কানক নেন, ঘব শাঁত খছি)

স্ব. নন্নন প্রসাদ ঠাকুব	হে বে চন্দা
শি র কুমাব ঝা 'টি ন্নূ'	সগব বাতি দীপ জবয
কমন মোহন চুন্নু	খাজাদ গজন ১–২
খনিন মন্নিক	গজন
কুসুম ঠাকুব	হাগকূ

প্রেমচন্দ্র পকজ	ঋাজাদ গজল ১–২
মিহিব ঝা	হাগকূ
প্রভাত বায ভষ্ট	গীত ১–৪/ গজল

শিশ্ব উঁসের

মিহিব ঝা	রাঁল গজল ১–২
ঋমিত মিশ্র	রাঁল গজল
চংদন কুমাব ঝা	রাঁল গজল ১–+
জগদানন্দ ঝা মন্ব	রাঁল গজল
ৰূরী ঝা	রাঁল গজল
ডॉং শিশিধব কুমব "রিদেহ"	রঁর্খা বানী ১–২/ মিথিনাক ধিযা/ নেনপন/ পর্যরিবণ রঁচাউ/ বৌদী দাহী/ হমদ্ধুঁ ঋাগ সঁ গস্কূল জএরেঁ/ কীনি দে হমবো খেনৌনা
জগদীশ চন্দ্র ঠাকুব ঋনিন	রাঁল গজল
জগদীশ প্রসাদ মণ্ডল	লঘ্কথা– একোটা নে

ঋবরিন্দ ঠাক্কব মিথিনাক সংস্কৃতি:কিছু ঋপ্রিয
রিঁন্দ্২

নাটককাব গ্বণনাথ ঝাসঁ চন্দন ক্কমাব ঝাক গপশপ

সম্পাদকীয়– **গজেন্দ্র ঠাকুর**

টোমাস ট্রান্সট্রোমর

স্বীডনক কবি টোমাস ট্রান্সট্রোমরকেঁ ২০১১ক সাহিত্য লেল ১.৩৯ মিলিয়ন ডালরক নোবেল পুরস্কার দেबाक घोषणा कएल गेल अछि। স্বীডিশ একেডমী কহলক "ও অপন ঘনগর পারদর্শী বিম্বসঁ সত্যক একটা নব দ্বারক পরিচয় করেলনি"। হুনকর পোথী সবহক অংগরেজী অনুবাদ বহলি "দ গ্রেট এনিগ্মা", "দ হাফ ফিনিশ্ড হেরেন", দ ডিলীটেড বর্ল্ড"। ও অস্সী বরখক ছথি, ১৩ সঁ বেশী কবিতা সংগ্রহ লিখলে ছথি জে অংগরেজী আ ৬০ আন ভাষামে অনূদিত ভেল অছি। হুনকর জন্ম স্টাকহোমমে ভেলনি। ও মনোচিকিৎসক বহথি আ হুনকর কবিতামে মানবতাক গহন মনোবিজ্ঞানিক বিশ্লেষণ ভেটৈত অছি। হুনকর কবিতা গূঢ় ফদা সোঝ হোগত অছি। হুনকর কবিতা বৈযক্তিক আ সার্বত্রিক দুনূ অছি। হুনকর কবিতা এহেন গূঢ় নৈ হোগএ জগপর চিংতা করৈত বচ্চ, বরন ও ধরাতলসঁ অস্তিত্বক উঁচ শিখর দিস লঽ জাগএ। হুনকর স্বীডনক নম্হর শীতকালক বিবরণ, ঋতুক লয়, আ প্রকৃতিক সৌন্দর্য বাতাবরণক অদ্ভুত বিবরণ হুনকর কবিতামে ভেটৈত অছি। হুনকর মাতা স্কূল শিক্ষিকা আ পিতা পত্রকার বহথিন আ ও সাহিত্য, গতিহাস, ধর্মশাস্ত্র আ মনোবিজ্ঞান পঢ়নে ছথি। ১৯৯০ সঁ ও একটা আঘাতক বাদ বজবামে সক্ষম নৈ ছথি। ১৯৯৩ ক বাদ অমেরিকাক ককরো সাহিত্যক নোবেল নৈ ভেটৈল ছৈ। ১৯৭৪ ক বাদ আর্ জা কঽ কোনো স্বীডিশকেঁ ঞ পুরস্কার ভেটৈল ছৈ। নোবেল সমিতি আর্ গএর যূরোপীয় ভাষাক বেশী সাহিত্যিক পোথীপর বিচার করত।

বিদেহ সাহিত্য উঁসের ২০১২

বিদেহ সাহিত্য উঁসের ২০১২ আ বিদেহ সাহিত্য সম্মান সমারোহ ১৪ জনবরী ২০১২ কেঁ সম্পন্ন ভেল জতঽ বিদেহ সমানান্তর সাহিত্য অকাদেমী পুরস্কার দেল গেল আ কবি সম্মেলন সম্পন্ন ভেল। লোকক স্বতঃ-স্ফূর্ত সহযোগ আ সহভাগিতা বিদেহ মৈথিলী

সাহিত্য অকাদানক সফলতাক রূপমে মোন বাখল জাএত।

বিদেহ সম্মান:

বিদেহ সমানান্তব সাহিত্য অকাদেমী সম্মান: ১.বিদেহ সমানান্তব সাহিত্য অকাদেমী ফেলো পুবস্কাব ২০১০-১১/ ২০১০ শ্রী গোবিন্দ ঝা (সমগ্র যোগদান লেল)/ ২০১১ শ্রী বমানন্দ বেণু (সমগ্র যোগদান লেল) **২.বিদেহ সমানান্তব সাহিত্য অকাদেমী পুবস্কাব ২০১১-১২/** ২০১১ মূল পুবস্কাব- শ্রী জগদীশ প্রসাদ মণ্ডল (গামক জিনগী, কথা সংগ্রহ)/ ২০১১ বাল সাহিত্য পুবস্কাব- লে.ক. মাযানাথ ঝা (জকব নাবী চত্তব হোএ, কথা সংগ্রহ)/ ২০১১ যুবা পুবস্কাব- আনন্দ কুমাব ঝা (কলহ, নাটক)/ ২০১২ অনুবাদ পুবস্কাব- শ্রী বামলোচন ঠাকুব- (পদ্মানদীক মাঝী, বাংলা- মানিক বন্দ্যোপাধ্যায, উপন্যাস বাংলাসঁ মৈথিলী অনুবাদ)

দূরক্ষিত

যজুর্বেদক অধ্যায ২২ মংত্র ২২ কেঁ বিশ্বক পহিল বাষ্ট্রভক্তি গীত হেবাক গৌবব প্রাপ্ত ছৈ। ঝদা মিথিলামে দূভি-অক্ষত ছীটি কহ ঐ মংত্রকেঁ দূরক্ষিত মংত্র বলা দেল গেল। বিহাব স্টেট টেক্সট বুক পব্লিশিং ক◌াবপোবেশন লি. দূরক্ষিত নামসঁ লবম বত্নাক কিতাব ছপলে অছি। ঐ পোথীমে মিথিলা আ মৈথিলীকেঁ পছএবাক ষডযংত্র পূর্ণ রূপসঁ দৃষ্টিগোচব হোএত অছি। অঠাবহ পন্নামে মিথিলাক একটা জিলাক স্থাযী বন্দাবস্তীবলা জমীন্দাবক জীবনী পঢ় াওল গেল অছি!! মৈথিলী লিপিক সংবক্ষণপব ডেঢ় পন্নাক পচাস বর্খ পুবান লেখ অছি জকব আগক তকনীকী যুগমে কোনো মহত্ব নৈ ছৈ, প্রবাসী মৈথিল সমাজ লেখ পুবাতনপংথী অছি আ অখুনকা বচাকেঁ ও হাস্যাস্পদ বুঝেতে, প্রবাসক অর্থ, মৈথিলক অর্থ আ প্রবাসক কাবণ সভ কিছু বদলি গেল অছি। তঁ কী ও বচা সভকেঁ গ্বলামীক পাঠ পঢ় েবাক ষডযংত্র নৈ অছি? লোক লবম বত্নাক হিন্দী, অংগ্রেজী, বাংলা আ আন ভাষাক পোথীসঁ একব তুললা কবৈএ তঁ স্থিতি আব ভযাবহ ভহ জাএত। শিক্ষকসঁ আগ্রহ জে জমীন্দাবক জীবনী বচা সভকেঁ নৈ পঢ় াবথু, প্রশ্ন-পত্র সেট কেনিহাবসঁ আগ্রহ জে ও জমীন্দাবক জীবনীবলা অধ্যাযসঁ প্রশ্ন নৈ পুছথু।

মৈথিলী-সুরজাপুরী-রাজবংশী

মৈথিলী

রাঁবূকেঁ অপন ঐ রাজনৈতিক জমীনক অনুভব ওগ দলমে রহিতো নৈ ভেল হেতলহি, জকরা কহিযো ও বামক সংগ পটৈলে রহথি। দলমে একটা প্রভারী নেতা কহ জাগরঁনা রাঁবূকেঁ কহিযো পিছড়ল রস্তাক নেতাক রূপমে প্রস্তুত নৈ কএল গেল। ক্ষদা রাজনৈতিক জমীনসঁ রেঁশী জোড়তোড়মে মাহির রাঁবূ দলসঁ নিকালি দেল জাগতে প্রতিপক্ষী-দলক নজরিমে এনা চঢ়লাহ জে হুনকা প্রতিপক্ষী-দল অপনা দিসসঁ প্রদেশমে পিছড়ল রস্তাক গদ্দীপর রিবাজমান কহ দেলক।

একরা **সুরজাপুরী**মে (ভারত দিস্বকা কিশনগংজ আদি ক্ষেত্রমে) এনা লিখল/ রাঁজল জাএত:-

রাঁবূক অপনা যহার রাজনীতিক জমীনের অহসাস উঁস দলাত রহলে নী হোরেঁ। জহাক কোঙাখুন রহায রামের সংগে সীচে ছীলে। দলাত এক কদ্দারর নেতা কহা জনরার রাঁবূ কোঙাখুন পিছরাড় নেতার নখা পেশি নী করীন। লেকিন রাজনীতিক সে রেঁসী জোড়তোড় াত মাহির রাঁবূ দলার সে নিকনাতে হী প্রতিপক্ষী-দলাড় নজরোত হিরংগদী চঢ় ান কি রহায পাটী অপনার রীতী সে প্রদেশোত পিছড় ার নেতার গদ্দীত রিবজমান করীন।

একরা **রাজবংশী** [নেপাল দিস সুরজাপুরীকেঁ রাজবংশী ভাষা কহল জাগ ছৈ, ঝাপা, সরনামতি, চকমকী, মেচী, টৌঘনড্ব্বা (তাধংড্রা) আদিমে- রাজবংশী আ সুরজাপুরীমে মামূলী অন্তর ছৈ] মে এনা লিখল রাঁজল জাএত:-

রাঁবূর অপনার গর রাজনীতিক জমীনের ঐহসাস উঁখান দল ত রহতে হুএ ভী নী হোল, জগর কোধোয উঁম্হা রামের সংগে ছিলে। দলাত এক কদ্দারর নেতা কহরার রাঁবূর কোধোয পিছড় া নেতার নাখা পেশি নী করে। মানে রাজনীতিক জমীনত ভেন্না জোড়তোড় মাহির রাঁবূ দল সে নিকনানে হী প্রতিপক্ষী-

দনাব নজব এনংতিংজ চঢ়ি ন কি থম্হা পার্টীত থপনাব তবফ সে প্রদেশেত ছৎ জাতিব নেতাবক গঙ্কী পব বঁঠাগ দিন।

স্ববজাপ্ববী- ভাবতমে রিঁহাবক কিশনগংজ থা পূর্ণিয়াঁ থাদিমে গামে-গাম বাজবঁশী (মহাদনিত) জাতি দ্বাবা ঙা ভাষা রাঁজন জাগত থছি। কিশনগংজমে ম্হস্লিমমে স্বামী জাগত খোট্টা থা সেরক জাতি ক্ষন্হিয়া কহন জাগ ছথি। ক্ষন্হিয়া জাতি সেহো স্ববজাপ্ববী ভাষা রঁজৈ ছথি। বাজবঁশী থা জে থান জাতি সভ ক্ষন্হিয়াক থাসপাস বঠ ছথি সে স্ববজাপ্ববী রঁজৈ ছথি। ঙা ভাষা মৈথিনী থা রাঁগ্লাক মিশ্রণ থছি। কিয়ো কিয়ো রঁগানক কূচ রিঁহাবক *রাঁহে রঁগানী* থা নেপানক বাজবঁশী ভাষাকেঁ সেহো স্ববজাপ্ববী ভাষা কঠ ছথি। কিছু গোটেক মত ছন্হি জে রাঁগ্লাদেশক নোকক ভাষাক ক্ষেত্রীয ভাষাসঁ মিশ্রণক পবিণামস্বরূপ স্ববজাপ্ববী ভাষা নিকনন। পূর্ণিয়াঁ থা কিশনগংজমে এক্কে গামমে ক্ষন্হিয়া থা বাজবঁশী নোকনি স্ববজাপ্ববী রঁজৈ ছথি, সংথান নোকনি সংথানী রঁজৈ ছথি, রঁজাবা নোকনি রঁজাবা ভাষা রঁজৈ ছথি জখন কি শেষ সভ গোটে মৈথিনী রঁজৈ ছথি। জঁ মিথিনা বাজ্যমে ঐ ক্ষেত্র সভকেঁ নেন জাএ তঁ হ্নকা সভকেঁ হ্নকব ভাষাক রিকাসক গাবন্টী দেরঁহ পড়ত। কী মিথিনা বাজ্য থভিযানকর্মী সভক সোচ এতহ ধবি পহুঁচননি থছি ?

ম্হস্লিম থা গএব সবর্ণ (থাবঁ সবর্ণ সেহো) সবকাবী-মৈথিনীসঁ দূব ভাগন থা উর্দূ-হিন্দীক সংগ গেন। ম্হস্লিমক সংগ ঙা তমিন, মনযানম থা রাঁগ্লাক (থা কাশ্মীবীক) থতিবিক্ত সভ ভাষামে ভেন। কাশ্মীবমে তঁ নোক রঁজৈএ কাশ্মীবী থা পঢ় াওন জাগ ছৈ উর্দূ- (রিঁহাব মে জেনা পঢ় াওন জাগ ছৈ হিন্দী) , ম্হদা একটা ছোট বাজ্য সিক্কিমমে নেপানীক দরঁদরা ছৈ ম্হদা তকব থতিবিক্ত নেপচা/ ভুটিযা সেহো ও পঢ়রৈঁ ছৈ, ঐ ছোট ভাষা সভকেঁ কোনো খতবা নৈ ছৈ, নেপচা নিপি সেহো স্ববক্ষিত ছৈ থা নেপানী ভাষাকেঁ ঐসঁ রঁন ভেটৈ ছৈ। ম্হদা রঁগনেমে দার্জিনিংগমে (জে রঁগানমে ছৈ থা রঁগানমে দার্জিনিংগ ছোড়ি শেষ ঠাম রাঁগ্লাক থা দার্জিনিংগমে নেপানী ভাষাক দরঁদরা ওহিনা ছৈ জেনা রিঁহাবমে হিন্দীক দরঁদরা ছৈ), সে উঁদাবতা নৈ ছৈ। ওকব কাবণ থছি সিক্কিমক ভাষাযী উঁদাবতা জে রিঁহাবমে (থাগযে নৈ জমীন্দাবীযে বাজসঁ) মৈথিনী থা মিথিনাক্ষবক রিকদ্ধ থছি/

छल।

विदेह समानांतर साहित्य अकादेमी मैथिली कवि सम्मेलन २०११

दिनांक ९ जुलाइ २०११ केँ साँझ ४.४५ बजेसँ राति ७.४५ बजे धरि विदेह द्वारा आयोजित पहिल समानांतर साहित्य अकादेमी मैथिली कवि सम्मेलन २०११ निर्मली (जिला सुपौल)मे सम्पन्न भेल। साहित्य अकादेमी द्वारा आयोजित कोलकाता मैथिली कवि सम्मेलन मे २१म शताब्दीक पहिल दशकक सर्वश्रेष्ठ मैथिली कविता संग्रह "अम्बरा"क लेखक राजदेव मंडल आन श्रेष्ठ कविकेँ नै बजाओल गेल आ ने कोनो सूचना देल गेल। साहित्य अकादेमीक प्रवेश निषेधक ऐ ग्रुपक स्वभाव लेल विदेह द्वारा पहिल समानांतर साहित्य अकादेमी मैथिली कवि सम्मेलन २०११ दिनांक ०९ जुलाइ २०११ केँ निर्मली (जिला सुपौल) मे असर्फी दास साहु समाज महिला इन्टर महाविद्यालय परिसर (निर्मली-जिला सुपौल वार्ड नम्बर १)मे आयोजित कएल गेल। ऐ मे ककरो प्रवेष निषेध नै छल। समारोहक उद्घाटन हरिनारायण कामत आ श्री रामजी मन्डल द्वारा दीप प्रज्वलित कऽ कएल गेल। समारोहक अन्तमे श्री राजदेव मन्डलक २०१० ई. मे प्रकाशित कविता संग्रह "अम्बरा", जे २१म शताब्दीक पहिल दशकक सर्वश्रेष्ठ मैथिली कविता संग्रह मानल जा रहल अछि, क लोकार्पण सम्मिलित रूपेँ ६ गोटे (डॉ. रवेश्वर झा, श्री जगदीश प्रसाद मन्डल, श्री रामजी प्रसाद मन्डल, श्री रौशन कुमार गुप्ता, श्री हरिनारायण कामत, श्री नन्द विलास राय) द्वारा सम्पन्न भेल। ऐ कार्य संध्यामे कविता पाठ केलन्हि- १.श्री राधाकान्त मन्डल (स्वागत गीत), २. उमेश पासवान (गेलहे घर छौ, हाल, करॉड़ ी), ३. श्री रामशुभ मन्डल छोट्टू (माछ), ४. श्री रामदेव प्रसाद मन्डल "झाड़ूदार" (५ टा गीत), ५. श्री नन्द विलास राय (गन्दिरा आवास), ६.श्री कपिलेश्वर साहु (कोसी), ७.श्री रामविलास साहु (३ टा कविता), ८. श्री उमेश मन्डल (२ टा कविता), ९. श्री राजदेव मन्डल (३ टा कविता), १०. श्री जगदीश प्रसाद मन्डल (२ टा कविता)। सभ कविताक बाद कवितापर दृष्टिपी समीक्षा सेहो भेल। कवि-सम्मेलनक अध्यक्षता श्री डॉ.

ৰ্চেশ্বৰ ঝা কেলনি আ কার্যক্রমক সংচালন শ্রী দ্গানন্দ মল্ডন কেলনি।

ঐ কৰি সম্মেলনক বিশেষতা ই ৰহল জে ঐ ঠলাকামে ঐ তৰহক কার্যক্রম পহিলে বেৰ আযোজিত ভেল, সে শ্রোতা লোকনিক কহব ছলন্হি। মুখ্য অতিথি শ্রী জগদীশ প্রসাদ মল্ডন কার্যক্রম বীচমে কহলনি জে ঐ কার্যক্রমকেঁ এতেক হলতলবীমে আযোজিত কৰবাক কাৰণ ই ভৰ গেল জে আগ সাহিত্য অকাদেমী দ্বাৰা কোলকাতামে মৈথিলী কৰি গোষ্ঠী কৰাওল জা ৰহল অছি, জে হমৰা সভক লেল লাজিমীক বাত থিক জে হমৰা-অহাঁক গামমে হোমএৰলা কার্যক্রম কোলকাতামে হোগএ আ হমৰা-অহাঁকেঁ বুঝলো লৈ অছি।

লোক সভ ইহো কহললি জে আগ ধৰি ঐ ঠলাকামে কার্যক্রম সভক সংচালন হিন্দীমে হোগ ছল, ই পহিল বেৰ ভেল অছি জে কোলো কার্যক্রমক সংচালন ঐ ঠকাকামে মৈথিলীমে ভেল।

স্ব. শ্রী বৈদ্যনাথ মিশ্র "যাত্রী"

স্ব. শ্রী বৈদ্যনাথ মিশ্র "যাত্রী" (১৯১১-১৯৯৮): স্ব. শ্রী বৈদ্যনাথ মিশ্র "যাত্রী" কেৰ জন্ম ১৯১১ ই. মে অপন মামাগাম সতলখামে ভেলন্হি জে হুনকৰ পৈতৃক গাম তৰৌনীক লগেমে অছি। যাত্রী জী অপন গামক সংস্কৃত পাঠশালামে পঢ়এ লগলাহ, ফেৰ ৰাৰাণসী আ কলকত্তা সেহো গেলাহ আ সংস্কৃতমে "সাহিত্য আচার্য" ক উপাধি প্রাপ্ত কেলন্হি। তকৰ বাদ ও কোলম্বো লগ কললিআ স্থান গেলাহ, পালী আ বুদ্ধ ধর্মক অধ্যয়নক লেল। ওতএ ও বৌদ্ধ ধর্মমে দীক্ষিত ভৰ গেলাহ আ হুনকৰ নাম পড়লন্হি - নাগার্জুন। ফুদা বাদমে পুনঃ ব্রাহ্মণ ধর্মমে ঘুৰলাহ। যাত্রীজী মার্ক্সৰাদসঁ প্রভাৰিত ছলাহ, ১৯২৯ ই. ক অন্তিম মাসমে মৈথিলী ভাষামে পদ্য লিখৰ শুৰু কএলন্হি। ১৯৩৬ ই.সঁ হিন্দীমে সেহো লিখএ লগলাহ। স্বামী সহজানন্দ সৰস্বতী আ ৰাহুল সাংকৃত্যায়নক সংগ ও কিসান আন্দোলনমে সংলগ্ন ৰহলাহ আ ১৯৩৯ সঁ ১৯৪১ ধৰি ঐ ক্রমমে বিভিন্ন জেলক যাত্রা কএলন্হি। হুনকৰ বহুত বাস ৰচনা জে মহাত্মা গাঁধীক মৃত্যুক বাদ লিখল গেল ছল, প্রতিবন্ধিত কৰ দেল গেল। ভাৰত-চীন যুদ্ধমে কম্যুনিস্ট পার্টী দ্বাৰা চীনকেঁ

देन समर्थनक बाँद कम्युनिस्ट पार्टीसँ मतभेद भेलन्हि। जे.पी. आन्दोलनमे भाग लेबाक कारण आपातकालमे हिनका जेलमे ठूसि देल गेल। यात्रीजी हिन्दीमे बाल साहित्य सेहो लिखलन्हि। हिन्दी आ मैथिलीक अतिरिक्त बाँग्ला आ संस्कृतमे सेहो हिनकर लेखन आएल। मैथिलीक दोसर साहित्य अकादमी पुरस्कार १९६९ ई. मे यात्रीजीकेँ हुनकर कविता संग्रह "पत्रहीन नग्न गाछ"पर भेटैलन्हि। १९९४ ई.मे ओ साहित्य अकादमीक फेलो -हिन्दी आ मैथिली कविक रूपमे- भेलाह। यात्रीजी जखन २० वर्षक छलाह तखन १२ वर्षक कान्यासँ हिनकर विवाह भेल। हिनकर पिता गोकुल मिश्र अपन समाजमे अशिक्षितक गनतीमे रहथि आ चरित्रहीन छलाह। यात्रीजीक बँचाक स्मृतिमे छन्हि जे हुनकर पिता कोना हुनकर अस्वस्थ आ ओछाओल धएल मायपर रुवरडा़ि लऽ मारबाक लेल उठल छलाह, जखन ओ बैँचारी हुनकासँ क्षमाक्ष छोड़बाक गुहारि कऽ रहल छलीह। यात्रीजी मात्र छह वर्षक छलाह जखन हुनकर माए हुनका छोड़ि प्रयाण कऽ गेलीह। यात्रीजीकेँ अपन पिताक ओ चित्र सेहो रहि-रहि सतबैत रहलन्हि जगमे हुनकासँ मातृवत प्रेम करएवाली हुनकर विधवा काकीक हुनकर पिताक अवैध सन्तानक गर्भपातमे, लगभग मृत्यु भऽ गेल छलन्हि। के एहन पाठक हएत जे यात्रीजीक हिन्दीमे लिखल "रतिनाथ की चाची" पढ़बाक काल बैंर-बैंर नै कानल हएत। पिता-पुत्रक ई घमासान एहन बढ़ल जे पुत्र अपन बाल-पत्नीकेँ पिता लग छोड़ि वाराणसी प्रयाण कऽ गेलाह।

कर्मक फल भोगथु बूढ़ बाप
हम टा संतति, से हुनक पाप
ई जानि ह्वैन्हि जनु मनस्ताप
अनको विसरक थिक हमर नाम
माँ मिथिले, ई अंतिम प्रणाम! (काशी/ नवंबर १९३६)

काशीसँ श्रीलंका प्रयाण, "कर्मक फल भोगथु बूढ़ बाप" ई कहि यात्रीजी अपन पिताक प्रति सभ उद्गार बाहर कऽ दै छथि। १९४१ ई. मे यात्रीजी अपन पत्नी, अपराजिता, लग आबि गेलथि। १९४१ ई. मे यात्रीजी दू टा मैथिली कविता लिखलन्हि- "बूढ़ वर" आ "विलाप" आ एकरा पाम्फलेट रूपमे छपबाए ट्रेनक यात्री लोकनिकेँ बैँचलन्हि। जीविकाक ताकिमे सौँसे

ভাবত ঘ্মনাহ। পনীক জোব দেনাপব রাঁচ–রাঁচমে তবৌনী সেহো ঘ্মি কঽ খাবঁথি। খা ফেব খাএন ১৯৪৯ ঙা., খপনা সংগ নেনে যাত্রীজীক পহিন মৈথিনী করিতা–সংগ্রহ "চিত্রা"। ১৯৩২ ঙা. ধবি পনী সংগমে ঘ্মৈত বহনথিন্হ, ফেব তবৌনীমে বহএ নগনীহ। যাত্রীজী রাঁচ– রাঁচমে খাবঁথি। খপবাজিতাসঁ যাত্রীজীকেঁ ছহ টা সন্তান ভেনন্হি, খা সভক ভাব পনী খপনা কান্হপব নেনে বহনীহ। যাত্রীজী দমাসঁ পবেশান বহৈত বহথি। এমর্জেন্সীমে জেন গেনাহ। যাত্রীজী মৈথিনীমে রৈদ্যনাথ মিশ্র "যাত্রী" খা হিন্দীমে "নাগার্জুন" ক নামসঁ বচনা নিখনন্হি। "পৃথ্বী তে পাত্রং" ১৯৩৪ ঙা. মে "রৈদেহী"মে প্রকাশিত ভেন ছন, হমবা সভক মৈট্রিকক সিনেবঁসমে ছন। যাত্রীজী নিখৈ ছথি– "খান পারঁনি তিহাব তঁ জে সে। হ্মদা নরাঁন নির্ভূমি পবিরাবকেঁ দেখাব কএ দৈত ছৈক। সে কাতিক খরৈত দেবী খপবাজিতা দেরীক ঘোঘ নটৈকি জাগন্হি। কচোটেঁ পপনিযো নহি উঠা হোগন্হ ককবো দিশ! রৈসাহন খন্নসঁ কতউ নরাঁন ভেনগএ"? **যাত্রী একটা মিথ ছথি?** কী যাত্রী একটা মিথ ছথি? ও হ্মখ্যতঃ হিন্দীক নেখক বহথি, মৈথিনীমে ও হিন্দীক দশমাংশো নৈ নিখনন্হি। জে নিখবো কেনন্হি তগমে সঁ রেঁশী স্বয়ং দ্বাবা হিন্দীসঁ খনূদিত। মৈথিনী খা *মিথিনা ক্ষেত্রক শঙ্কারনী খা সংস্কৃতি* হিন্দীক নোককেঁ খবুঁস খা তেঁ রুচিগব নগনৈ হ্মদা তগমে সেহো ঢেব বাস কমী বহৈ জেনা একটা উদাহবণ যাত্রী সমগ্রসঁ– যাত্রী সমগ্র–পৃ.২২০ জেঠ স্বদী চতুর্দশী কঽ বহনি পীসাক রর্ষী। পহিনে রর্ষী..পৃ.. ২২২– ..কহাঁ জে একো দিনক খাতিব জাগ, কর্তা রঁনা, খষাঢ় রঁঢ়া ভুতিযাক তিথিপব পহিন। এহেন রৈমাবী খানো মৈথিনী–হিন্দী নেখকমে ছন্হি। ঙা ঐতিহাসিক নিখিত তথ্য খছি জে গোনূ ঝা ১০৩০–১১৩০ মে ভেনাহ হ্মদা উষা কিবণ খান সংস্কৃত খা খরহট্ঠরঁনা রিদ্যাপতিসঁ হ্নকব শাস্ত্রার্থ কববৈ ছথি (হিন্দীক ঐতিহাসিক উপন্যাস সিবজনহাব, ভাবতীয জ্ঞানপীঠমে)। রীবেন্দ্র ঝা কহৈ ছথি জে গোনূ ঝা ৩০০ সান পহিনে ভেনা খা তাবানন্দ রিযোগী গোনূ ঝা কেঁ ২০০ সান পহিনে ভেন মানৈ ছথি (দ্নূ গোটৈক হিন্দীমে প্রকাশিত গোনূ ঝাপব পোথী, ক্রমসঁ বাজকমন প্রকাশন খা নেশনন রুক ট্রস্টসঁ প্রকাশিত) তঁ রিভা বানীক গোনূ ঝাপব হিন্দী পোথী (রাণী প্রকাশন) মে হ্ণান গোনূ ঝাকেঁ ভব সিংহক বাজ্যমে (১৪ম শতাব্দী) ভেন মানৈত ছথি।

জখন পঁজীমে উঁপনৰ্ব্ধ নিখিত খভিনেখন গোনূ ঝাকেঁ সংস্কৃত খা খরহংৰ্হৰঁনা রিভ্যাপতিসঁ দস পীঢ় ী পহিনে খভিনেখিত করৈত খছি, তখন ও হান খছি। মিথিনা ক্ষেত্রক শৰ্ঙ্কারনী খা সংস্কৃতি- জে হিন্দীক নোককেঁ খৰূঁম খা তেঁ রুচিগব নগৈ ছৈ- তথ্যমে ও মৈথিনী-হিন্দী নেখক সভ খপন খজ্ঞানতাসঁ ঢেব বাস গনত তথ্য পড়সি বহন ছথি, সাম্প্রদাযিক নেখক নোকনি গোনূ ঝাক কথামে হ্মস্লিম তহসীনদাবক খত্যাচাব ঘোঁসিযা বহন ছথি (হ্মস্লিম নোকনি মিথিনামে গোনূক সমএ মে বহরেঁ নৈ কবথি)!

যাত্রী সমগ্রমে ৰঁনচনমা নৈ নেন গেন কাবণ ও হিন্দীক প্রতি খছি, ওকব মৈথিনী খনুবাদ সেহো ভ্রষ্ঠ খছি, নগৈএ জেনা খদহা খনুবাদ কেনাক বাঁদ মৈথিনী নেন হ্নকা নগ সমযাভাব ভহ গেন হোএন্হ। যাত্রী সমগ্রমে নরত্তবিযা নেন গেন, ওহো মূন হিন্দীমে খছি, কিএ মূন মৈথিনী কহি কহ যাত্রী সমগ্রমে নেন গেন তকব জরাঁৰ সম্পাদক দেতাহ। মৈথিনীমে প্রূফ বীডবকেঁ সম্পাদক কহেরাঁক সখ ছন্হি খা নোক গ্রিযর্সন ধবিক বচনাক বিপ্রিন্ট খপন সম্পাদকত্বমে কববাঁ বহন ছথি। একটা দোসব উঁদাহবণমে পী.সী.বাযচৌধ্বীক দবভংগা জিনা গজেটিযবক তেসব খধ্যাযক চাবিটা উঁপশীর্ষকক খংগ্রেজী বচনাকেঁ মোহন ভাবদ্বাজ খপন সম্পাদকত্বমে বমানাথ ঝা বচনারনীমে -কিনকো কহনাসঁ সহ মানি- বমানাথ ঝাক বচনা মানি ঘোসিযা দেনন্হি, জখন কী নিখিত খা রৈযাকবণিক শিল্পক খাধাবপব ও বচনা পী.সী.বাযচৌধ্বীক খছি। যাত্রী স্বযং কহৈ ছথি জে ও মৈথিনী ৰঁনচনমা পহিনে নিখনন্হি খা তকব হিন্দীমে খনুবাদ কেনন্হি। হ্মদা হিন্দী ৰঁনচনমামে ও ও নৈ নিখৈ ছথি খা ওকবা হিন্দীক পহিন খাঁচনিক উঁপন্যাস কহৈ ছথি। ও রেঁমাবী খাগযো মৈথিনীক নেখককেঁ গবোসনে খছি খা যাত্রী জীক ঐ মে সাযাস-খনাযাস যোগদান দ্খদাযী খছি। বাজকমন যাত্রীকেঁ খমব-স্বমন সন প্ববান ঠবকি করি কহৈ ছথি, প্রাযঃ যাত্রীক ছন্দক প্রতি সজগতাসঁ বাজকমনকেঁ ও ভ্রম ভেন ছনন্হি। চত্তবানন মিশ্র খা জগদীশ প্রসাদ মংডন কম্যূনিস্ট খান্দাননসঁ জুড়ন ছথি, প্রাযোগিক রূপমে, পার্টী স্তবপব, হ্মদা হিনকব দূনূ গোটেক উঁপন্যাস দেখনা উঁত্তব হমবা ও কহরাঁমে কনেকো কষ্ঠ নৈ হোএত খছি জে জগ রূপমে যাত্রী খা ধূমকেত্ত মার্ক্সবাদক রৈশাখী নহ উঁপন্যাসকেঁ ঠাঢ়

करैत छथि तकर तेँगरता ऐ दूनू उपन्यासकारकेँ नै बूझना जाइत छन्हि। मार्क्सवादक अखन अर्थ हिनके दूनूक रचनामे भेटैत। कतौ पार्टीक नाम वा विचारधाराक चर्च नै मुदा जे अखन मार्क्सक डायलेक्टिकल मैटेरियलिज्म छै, तकर परिचान, जिनगीक महत्वपर विश्वास, द्वन्द्वात्मक पद्धतिक प्रयोग आ ओ तखने सम्भव होइत अछि जखन लेखक दास कैपिटलक सहित मार्क्सवादक गहन अध्ययन करत आ प्रायोगिक मार्क्सवादपर कताक दशक चलत आ दूनूक अन्तर बूझत।

आ अन्तमे यात्रीजीक संस्कृत पद्य:-
वासन्ती कनकप्रभा प्रग्रथिता
पीतारुणैः पल्लवैः
हेमाम्भोजविलासविभ्रमवता
दूरे द्विरेफाः स्ता
यैशैसल्लकेलिकानन कथा
विस्मारिता भूतले
छायाविभ्रमतावतम्यतवनाः
तेऽमी "चिनार" द्रुमाः॥
-वसंतक स्वर्णिम आभा द्विगुणित भऽ गेल अछि पीयर-लाल कोपड़सँ। स्वर्णकानक भ्रममे भौंरा सभ एकबासँ दूर-दूर बहैत अछि। नन्दनवनक विहारकेँ जे पृथ्वीपर विसरा दैत अछि, छाह झिलमिल घटैत-बढ़ैत जकर डोलब अछि चंचल आ तरल। ओइ चिनारकेँ हम देखलहुँ छी अडिग भेल ठाढ़।

हिन्दी आ मैथिली आ साहित्यिक शब्दावली

हिन्दी जैं हिसाबेँ अपन भूगोल बढ़ौने अछि ओइ हिसाबेँ ओकर शब्दावली नै बढ़ल छै, से हिन्दीसँ डबराक कोनो प्रश्न नै। हिन्दीक साम्राज्यवाद अंग्रेजीक साम्राज्यवादक स्थान लऽ लेने अछि आ सभ हिन्दी दिवसपर छोटे भाषाकेँ गिड़बाक ओकर प्रवृत्तिपर बहस नै होइत जा सकत। लैटिन/ दक्षिण अमेरिकाक सभटा मूल भाषा खतम भऽ गेल आ ओकर स्थान स्पेनिश आ पोर्तुगीज लेलक। स्पेन अजटेक सभ्यताकेँ खतम केलक, ओकर सभ चेन्हासी मेटा देलक, मुदा मेक्सिको तकर पश्चातापमे विश्वकप फुटबॉलक आयोजन लेल जे स्टेडियम बनेलक तकर नाम

अखजरैके स्टेडियम बखनक। डेनमार्कक शब्दकोष बड़ विस्तृत छै, प्रायः २३ लाख शब्द सँ बेशीमे छै, आप्रवासी प्रायः ओकर नागरिकता लेल नै जाएबँला परीक्षामे डेनिस भाषामे अनुत्तीर्ण भऽ जाइ छथि। एकटा महिला जे डेनिससँ विवाह केने रहथि हुनकर बँचा डेनमार्कक नागरिक भऽ गेल मुदा ओ कहलन्हि जे भाषा पेपर बँड्ड कठिन छै, डेनिस सेहो ओइमे अनुत्तीर्ण भऽ जाइ छथि, जनसंख्या वा क्षेत्रफलक छोट रहबँ डेनिस लोकाबँनेबी लेल हानिकारक नै भेलै। साहित्यक मूल सरोकार अछि विषय-वस्तुसँ। मुदा शब्दक अकान जँ साहित्यकारेक मध्य रहत तँ ओ की संप्रेषण करताह, विषय-वस्तुकेँ कोना फरिछा पेताह। जे हाल हिन्दी साहित्यक अछि सएह मैथिलीक भऽ जाएत। शब्दावलीक ग्राह्यता लेल स्वीकरक गाममे बाँजल जाएबँला शब्दावली निर्धारित करत, संस्कृतिसँ दूर प्रवासी द्वारा बाँजल जाएबँला शब्दावली नै। आ जँ संस्कृतिसँ कटल प्रवासी द्वारा बाँजल शब्दावलीकेँ आधारभूत बनाएब तँ नीक साहित्य कोड़ि कऽ निकालल बँन्हाएत आ गोलैसी आधारित समीक्षकक समीक्षित साहित्य लेच्रल बँन्हाएत। शास्त्रीय अनुशासन लेखक लेल अछि, पाठक लेल नै। लेखक जँ गजल, रोला, दोहा, रूबाइया शास्त्रीय आधारपर लिखताह तखने पाठककेँ नीक लगतै, जँ लेखक मेहनतिसँ दूर भगताह तँ साहित्यिक पाठकीयता घटत। शास्त्रक बाँन्ह तोड़बाँक विधि सेहो शास्त्रक मध्य छै, सावित्री मंत्र जँ शास्त्रीय कष्टरतासँ देखी तँ ओ गायत्री छन्दमे नै छै, मुदा हम सभ ओकरा गायत्रीमे माने छी कारण गणना प्रवेशाँनेल स्वः केँ स्वरः कएल गेलै। दरभंगाक मजहर इमामकेँ "पिछले मौसम का फूल" पर उर्दू लेल साहित्य अकादेमी पुरस्कार देल गेल। ऐ संग्रहमे गजल (बहरयुक्त) ७७ टा आ आजाद गजल (बे-बहर) ३ टा छै, मुदा पाठक हुनका गजल लेल मोन राखने छन्हि, ओकरा मतलबँ नै छै जे, जे गजल ओकरा नीक लगलै से बहरमे छै वा नै, ओकरा तँ नीक लगलै। आ की ई संयोग छी जे बहरयुक्त गजले ओकरा नीक लगलै? लेखकक आइडियोलोजी पानिमे नून सन हेबाँक चाही, पानिमे तेल सन नै आ ऐपर हम पहिलहियो लिखने छी। यात्री आ धूमकेतुकेँ कम्यूनिस्ट पार्टीक सोंगरक आवश्यकता पड़लन्हि कारण रामपंथ "नीक सेल्ट" आ "डिजाइनर रीयर"क भाँति हिनका सभ लेल

ফৈশন ছন, সে ৱঁনচনমা কাংগ্রেস আ সমাজৱাদী পার্টীসঁ হটৈনাক ৱাঁদ কম্যূনিস্ট আ নানঝংডামে সভ সমস্যাক সমাধান তকৈএ, ওকৱা যাত্রীজী সভ সমাধান ওগমে দৈ ছথিন্হ। ধূমকেত্তক পাত্র নেন সেহো নান ঝংডা নক্ষমণ ৱূঁটী অছি। হ্মদা ঙা নোকনি কম্যূনিস্ট মূৱমেন্টসঁ -ফৈশনক অতিৱিঞ- জ্ড়ন নৈ ছথি তেঁ হিনকৱ সাহিত্যমে আগডিযোনোজী তেন সন সহসহ কৱৈএ। আৱঁ আউ চত্তৱানন্দ মিশ্র আ জগদীশ প্রসাদ মন্ডনক মৈথিনী সাহিত্যপৱ। চত্তৱানন্দ মিশ্রক উঁপন্যাসমে ৱা জগদীশ প্রসাদ মন্ডনক মৈথিনী সাহিত্যমে কতৌ নানঝংডা ৱা কম্যূনিস্ট পার্টীক চর্চ অহাঁ দেখনে ছী? এতএ জে ভেটৈত সে অছি অসন মর্ক্সক ৱামপংথী দ্বন্দামেক পদ্ধতি, জীৱনপৱ ৱিশ্বাস, মানে আগডিযোনোজী নূনসন মিনন। আ কী ঙা মাত্র সংযোগ অছি জে চত্তৱানন্দ মিশ্র জীৱনক প্রাৱম্ভমে সাহিত্য নিখৈ ছথি আ জগদীশ প্রসাদ মন্ডন জীৱনক উঁত্তৱার্ধমে, অন্তিম কেস অতম ভেনাক ৱাঁদ? জগদীশ প্রসাদ মন্ডনক গাম ৱেঁৱমাক জমীন্দাৱ ঠাকুৱ জী হমৱ পিতযৌত ভাগকেঁ কহনথিন্হ জে জগদীশ প্রসাদ মন্ডন সত্য হৱিশ্চন্দ্র ছথি, হমৱ গামক গৌৱৱ ছথি। আ সে তখন, জখন জগদীশ প্রসাদ মন্ডন কম্যূনিস্ট মূৱমেন্টক নেতৃত্ৱ কেনন্হি দসো ৱেঁৱ জেন গেনাহ, কেস হ্নকে সভসঁ নড়নন্হি আ তকৱ পৱিণাম ভেন জে ৱেঁৱমামে আগ দস ৱীঘাসঁ পৈঘ জোত ককৱো নৈ ছৈ। আগযো ও হূসক ঘৱমে ৱহৈ ছথি আ তীন ৱঁজে উঁঠি কঃ ডিৱিযা নেস কঃ মৈথিনী সাহিত্য নিখৈ ছথি আ হ্নকৱ ৱেঁটৌ হ্নকা আগ ধৱি নিখৈত নৈ দেখনে ছথিন্হ, জে কখন ও নিখৈ ছথি, ভোগেন্দ্র ঝাক নেতৃত্ৱমে ও প্রণ নেনে ৱহথি জে জখন ৱাঁজৱঁ, সভ মৈথিনীমে ৱাঁজৱঁ। সে হ্নকৱ ৱেঁটৌ হ্নকা মৈথিনীক অতিৱিঞ দোসৱ ভাষা ৱঁজৈত নৈ স্বননে ছথিন্হ। আ সএহ কাৱণ অছি জে হ্নকৱ ৱিষয-ৱস্তু নৱীন হোগত অছি, হ্নকৱ শৈম্নাৱনী নেটিৱ স্পীকৱক শৈম্নাৱনী অছি, জে ওগ ৱিষয-ৱস্তুকেঁ হ্নৱিচ্ছেৱাঁমে সহন হোগত অছি আ আৱশ্যক অছি। হ্নকৱ নোক, হ্নকৱ গাছ-ৱৃঁচ্ছ, হ্নকৱ হ্নূনপাত, হ্নকৱ খেত খনিহান অসন অছি, জমীনী অছি, পতানসঁ কোড়ি কঃ নিকানন নৈ। আ হ্নকাসঁ প্রেৱণা নঃ প্রৱাসমে ৱহনিহাৱ নৱ সাহিত্যকাৱ মৈথিনী নিখৱাঁসঁ পহিনে মিথিনাক গতিহাস-ভূগোন আ সংস্কৃতিক জ্ঞান প্রাপ্ত কৱথ্, তখনে হ্নকৱ সাহিত্য হ্নৱাক ভঃ সকতন্হি। ঐ

লিংকসঁ বাধাক্লষ্ণ চৌধবীক “মিথিলাক গতিহাস” আ জগদীশ প্রসাদ মন্ডলক “গামক জিনগী” পঢ়ূ
https://sites.google.com/a/videha.com/videha-pothi/ আ মৈথিলী শিক্ষারলী লেল ও লিংক দেখূ
http://videha.co.in/new_page_13.htm

রেঁবমাক ঠাকুবজী সন লোকক রিচাব হমবা লেল বেঁশী মহত্ব বাখৈএ, বঁলিস্পত গোলৈসী কেলিহাব সাহিত্যকাবক/ সমীক্ষকক জিনকব আযাতিত শিক্ষারলীবঁলা সাহিত্য কোনা মৈথিলী পাঠক ঘটৈলকৈ; আ খাঁটী শিক্ষারলী কোনা মৈথিলী সাহিত্যক স্তব উঁচ কেলকৈ, আ পাঠক বঁঢ়েলকৈ, ও আবঁ ককবোসঁ ন্বকাএল লৈ অছি। উপন্যাস লেল দূ-দূ রেঁব বুঁকব প্রবস্কাব আ সাহিত্যক লেল লোবঁল প্রবস্কাবসঁ সম্মানিত জঁান মৈক্সরেন ফ্ৰ্টেসী ভাষাক সন্দর্ভমে কহলে বহথি জে অফ্রীকান্স আ অংগ্রেজী ভাষাক দ্বিভাষিযা মাহৌলমে হুনকব অংগ্রেজী লেখন হুনকা লেল বঁহুত বাস সংপ্রেষণ সম্বন্ধী সমস্যা সোঝাঁ অলৈত ছল। ও অফ্রীকান্সসঁ অংগ্রেজীমে তকব প্রতিকাব স্বরূপ ঢেব বাস অনুবাদ কেলন্হি। হ্মদা মৈথিলীক সাহিত্য অকাদেমী প্রবস্কাব রিজেতা (আ কিছু ঐ প্রবস্কাব লেল ললাগত আকাংক্ষী লোকনি) জে তথাকথিত সাহিত্যকাব লোকনি ছথি, সে জগ প্রকাবেঁ মৈথিলী আ হিন্দী দুনূক ডোবী পকড়্‌ মাহৌল খবাপ কবরাঁমে লাগল ছথি, সে জঁান মৈক্সরেন ফ্ৰ্টেসীসঁ কিছু শিক্ষা গ্রহণ কবতাহ, সে মাত্র আশা কঽ সকৈ ছী। অমেবিকামে ২৩০ শিক্ষক অংগ্রেজীক "হাগ প্রেকুন্সী" আ ২৩০০ "রেঁসিক রউ নিস্ট" হাগ স্কূলক ছাত্র লেল ছৈ জে ক্রমশঃ কঁালেজ আ গ্রেজুএট স্কূল (ওতএ পোস্ট গ্রেজুএটকেঁ গ্রেজুএট স্কূল কহল জাগ ছৈ) ধবি পহুঁচলাপব দুগুনা (গএব ভাষা ফেকল্টীক ছাত্র লেল) ভঽ জাগ ছৈ। সাহিত্যক রিদ্যার্থী/ সাহিত্যকাব লেল ঐ সঁ দস গুণা অপেক্ষিত হোগত অছি। হিন্দীমে -অপরাদ স্বরূপ আঁচলিক পোথী ছোড়্‌ - হিন্দীক কবি আ উপন্যাসকাব অঠমা রস্তাক ২০০০ শিক্ষক শিক্ষারলীসঁ সাহিত্য (পদ্য, উপন্যাস) বচৈ ছথি আ মৈথিলীক কিছু সাহিত্যকাব ঐ রেঁসিক ২০০০ শিক্ষক রউ নিস্টকেঁ মৈথিলীমে আযাত কবএ চাহি ছথি, আ ওতবেঁ ধবি সীমিত বহএ চাহি ছথি, জখল জাপানী অন্ফারেঁটক চেন্হ ৩০০ ধবি পহুঁচি জাগ ছৈ।

রিকীপীডিযাপব মৈথিনী

রিদেহক তেসব খংক (১ ফবরবী ২০০৮)মে হম সূচিত কেনে বহী– "রিকীপীডিযাপব মৈথিনীপব নেখ তঁ ছন মুদা মৈথিনীমে নেখ নৈ ছন, কাবণ মৈথিনীক রিকীপীডিযাকেঁ স্বীকৃতি নৈ ভেটৈন খছি। হম রহৃত দিনসঁ ঐমে নাগন বহী খা সূচিত কবৈত হর্ষিত ছী জে ২৭.০১.২০০৮ কেঁ (মৈথিনী) ভাষাকেঁ রিকী শুরু কববাক হেতু স্বীকৃতি ভেটৈন ছৈ, মুদা ঐ হেতু কমসঁ কম পাঁচ গোটে, রিভিন্ন জগহসঁ একব এডিটৈবক রূপমে নিযমিত রূপেঁ কার্য কবথি তখনে যোজনাকেঁ পূর্ণ স্বীকৃতি ভেটৈতৈ।" খা খাব জখন তীন সানসঁ রেশী বীতি গেন খছি খা মৈথিনী রিকীপীডিযা নেন প্রাবম্ভিক সভটা খারশ্যকতা পূর্ণ কহ নেন গেন খছি রিকীপীডিযাক "নৈংগ্বএজ কমেটী" খাব ব্নিন গেন খছি জে মৈথিনী "রিহাবী নামসঁ ব্নন জাএবনা" ভাষা নৈ খছি খা ঐ নেন খনগ রিকীপীডিযাক জরুবত খছি। রিকীপীডিযাক গেবার্ড এম. নিখৈ ছথি (
http://ultimategerardm.blogspot.com/2011/05/bihari-wikipedia-is-actually-written-in.html)

–"ও সূচনা *মৈথিনী খা মৈথিনীক রিহাবী ভাষাসমূহসঁ সম্বন্ধক* রিষযমে উমেশ মংডন দ্বাবা দেন গেন খছি– উমেশ রিকীপীডিযাপব মৈথিনীক স্থানীযকবণক পবিযোজনামে কাজ কহ বহন ছথি, ...নৈংগ্বএজ কমেটী ও ব্নবাক প্রযাস কহ বহন খছি জে কী মৈথিনীক স্থান রিহাবী ভাষা সমূহক খন্তস্থাত বাখন জা সকৈএ ? ..মুদা খাব উমেশ জীক উত্তবসঁ পূর্ণ স্পষ্ট ভহ গেন খছি জে "নৈ"।" বামরিনাস শর্মাকি নেখ (*মৈথিনী ওব হিন্দী*, হিন্দী মাসিক পাটৈন, সম্পাদক বামদযান পাঁডেয) জগমে মৈথিনীকেঁ হিন্দীক বোনী বনেবাক প্রযাস ভেন ছনৈ তকব রিবোধ যাত্রীজী খপন হিন্দী নেখ দ্বাবা কেনে ছনাহ, জখন হ্নকব উমেব ৪৩ রর্খ ছনন্হি (খার্যরির্ত ১৪/ ২১ ফবরবী ১৯৩৪), জকব বাজমোহন ঝা দ্বাবা কএন মৈথিনী খন্বরাদ খাবম্ভক দোসব খংকমে ছপন ছন (ওনা ও দূনূ নেখ, বামরিনাস শর্মা খা যাত্রীক, ভাষারৈজ্ঞানিক দৃষ্টিকোণসঁ নিম্ন কোটিক খছি)। উমেশ মংডনক

ঙা সফন প্রযাস ঐ খর্থেঁ খাব রিশিষ্ঠতা প্রাপ্ত কেনে খছি কাবণ হ্নকব উঁমেব খখন মাত্র ৩০ রঁর্খ ছন্হি। জখন মৈথিন সভ হৈদবারাঁদ, রঁগনোব খা সিনকন রৈনী ধবি কম্প্যূষ্টব সাঙংসক ক্ষেত্রমে বহি কাজ কহ বহন ছথি, ঙা রিবোধ রা কবেক্শন হ্নকা নোকনি দ্বাবা নৈ রবন মিথিনাক স্বদূব ক্ষেত্রমে বহনিহাব ঐ মৈথিনী প্রেমী ঘরা দ্বাবা ভেন সে কী দেখরৈঁত খছি ? উঁমেশ মংডন মিথিনাক সভ জাতি খা ধর্মক নোকক কণ্ঠক গীতকেঁ ফীন্ডরর্ক দ্বাবা আঁডিযো খা রীডিযোমে ডিজিষ্টনাগজ সেহো কএনে ছথি জে রিদেহ খার্কাগিরমে উঁপনঙ্ক্ষ খছি।
নীচাঁক পাঁচূ সাঙষ্ট রিকী মৈথিনী প্রাজেকষ্টক খছি, প্রাজেকষ্টকেঁ খাগাঁ রঁঢ় াউঁ।

বাজেশ বংজন খা সংগীতা ক্ষমাবীক মৈথিনী ফেডোবা প্রাজেক্ট/ ফ্যূন প্রাজেক্ট

http://maithili.sourceforge.net/

http://ansiss.org/

http://fedoraproject.org/

https://fedorahosted.org/fuel/wiki/fuel-maithili

http://l10n.gnome.org/teams/mai

http://translate.fedoraproject.org/languages/mai

বাজেশ বংজন খা সংগীতা ক্ষমাবীক মৈথিনী স্পেনচেকব

http://extensions.services.openoffice.org/project/dict-mai

মৈথিলীমে সংপূর্ণ কংপ্যূটৰ সহিত ঐ প্রসিদ্ধ ব্রাঁউজৰকেঁ মৈথিলী জনসমূহক উঁপযোগ লেল এক স্বিষ্টিক সমূহ **(মধেপ্ৰৱাক বাজেশ বংজন আ সংগীতা কুমাৰী)** তৈয়াৰ কেলনি।

http://www.mozilla.org/en-US/firefox/all.html

আৰ ফাযৰফাঁক্সক অন্তিম মৈথিলী ৰর্সন জাবী-সংগীতা কুমাৰী আ মৈথিলী টীমক প্রযাসসঁ ভেল ঙা সফল, ফাযৰফাঁক্স-মোজিলা অপন জানৰৃত্ত http://blog.mozilla.org/l10n/2012/08/28/maithili-localization/ পৰ ২৮ অগস্ত ২০১২ কেঁ ঙা ঘোষণা কেলক।

ৰিদেহ গোষ্ঠী: *(৬ আ ৭ দিসম্বৰ ২০০৮ আ ফেৰ ১৩ আ ১৪ দিসম্বৰ ২০০৮/ ফেৰ ৯ আ ৬ দিসম্বৰ ২০০৯ আ ১২ আ ১৩ দিসম্বৰ ২০০৯/ ফেৰ ৪ আ ৯ দিসম্বৰ ২০১০ আ ১১ আ ১২ দিসম্বৰ ২০১০/ ফেৰ অন্তিম পৰিচর্চা ১৭ আ ১৮ দিসম্বৰ ২০১১ আ ২৪ আ ২৯ দিসম্বৰ ২০১১ কেঁ মৈথিলী লেল গূগল ট্রাঁসলেটৰ টুলকিট,* গূগল লৈংগ্ৱএজ টূল, কৈথী আ মিথিলাক্ষৰ দুনূ লিপিকেঁ যূনীৰর্সল কৈৰেক্টৰ সেট (যূনীকোড) মে এনকোড কৰবাঁক আৱেদনক স্বীপ্রতপৰ আ ৰিকীপীডিযা মৈথিলী *পৰ পৰিচর্চা আ তকৰ সন্দর্ভমে প্রৈক্টিকল নৈৰোঁবেটৰীক প্রদর্শন নির্মলী, জিলা স্বপৌলমে ভেল। ওতএ ঢেৰ বাস সম্বন্ধিত এক্সপর্ট উঁপস্থিত বহথি। তকৰ বাঁদ কিছু আলেখ আ বচনা ডাক আ ঙা মেলসঁ সেহো আএল। তকৰ সংক্ষিপ্ত ৰিৰবণ নীচাঁ দেল জা বহল অছি।)*

গূগল ট্রাঁসলেটৰ টূলকিট আৰ সোর্স আ টার্গেট দুনূ ভাষাক ৰূপমে মৈথিলীকেঁ স্থান দেলক . দেখূ
http://support.google.com/translate/toolkit/bin/answer.py?hl=en&answer=147837

আ
http://translate.google.com/toolkit/list?hl=en#translations/active

রিদেহক রিরোধক বাঁদ গূগন রিঁহাবী নাম্না কোনো ভাষা নৈ হেরাঁক গপ মানি নেনে খছি, "রিকীপীডিয়া মৈথিনী "ক খারেদন পহিনহিয়ে রিদেহ দ্বাবা দেন গেন খা পহিনহিয়ে রিঁহাবী নাম্না কোনো ভাষা নৈ হেরাঁক গপ রিকীপীডিয়া মানি নেনে ছন।

গূগন মৈথিনী: গূগন নৈংগ্বএজ ট্বন–

http://www.google.com/transconsole/giyl/chooseProject

এতএ খংগ্রেজীমে ভাষামে Bihari চুনূ খা খপন যোগদান গূগন ট্রাংসিনেট নেন করু, খা কএন সম্পাদন বঁদনবাঁ কান কাবণ মে (খংগ্রেজীমে) "রিঁহাবী" নাম্না কোনো ভাষা নৈ হেরাঁক চর্চা করু; ঐ নিংকপব খনুরাদ করু; গূগন একাউংটসঁ ন◌ॉগ ওন কেনাক বাঁদ ।

http://www.google.com/transconsole/giyl/chooseActivity?project=gws&langcode=bh

ঐ নিংক http://www.google.co.in/language_tools?hl=en কেঁ মৈথিনীক উপনব্ধতা নেন চেক কবৈত বহু।

রিদেহক একটা খাব সফনতা– গূগন সর্চ ওন্জিন খাবঁ মৈথিনীমে– গূগন সর্চ ওন্জিন খাবঁ মৈথিনীমে– পহিনে গূগন একবা রিঁহাবী ভাষা মানৈ ছন, ক্ষদা রিদেহক রিরোধক বাঁদ গূগন মানি নেনক জে মৈথিনী ভাষাক খনগ সর্চ ওন্জিন দেন জাএ। রিদেহক রিরোধক বাঁদ রিকীপীডিয়া ঙা পহিনহিয়ে মানি নেনে খছি। https://www.google.com/webhp?hl=bh খছি নিংক। [*গূগন কম্পনী "রিঁহাবী" নামসঁ সর্চ ওন্জিনক প্রাবম্ভ কেনক, ক্ষদা রিঁহাবী নাম্না কোনো ভাষা খছিয়ে নৈ। এক গোটে রিঁহাবীক খনুরাদ খংগিকা কএ দেনন্হি (জেনা রিকীপীডিয়ামে কোডমে রিঁহাবী ভাষাক বঁদনা ভোজপুবী কিযো কএ দেনন্হি) খা সে গূগন খংগিকা কএ কএ সর্চ ওন্জিন খারিঁ গেন। ফেব রিদেহক রিনীত উঁপেন পত্র নিখনন্হি খা রিদেহ দ্বাবা সমস্ত*

অন্বরাদ রোনন্টীযব কপমে কএন গেন, নোকো সভসঁ অপীন কএন গেন ঞ্চদা রাঁহবী নোকক যোগদান শূন্য বহন, জে একাধ কেরোঁ কেনন্হি সে রোমনমে, ওকবা ঠীক কএন গেন। আরঁ গূগন মৌথিনী কপমে সর্চ ওন্জিন দেখা বহন অছি, ঞ্চদা অখনো ঢেব বাস কাজ রাঁকী অছি, অখনো রিকীপীডিযা/ গূগনমে অছিযে আ ঐ কোডকেঁ হটেঁবা নেন প্রযাস কএন জা বহন অছি। –ঐ রিষযপব রিদেহ গোষ্ঠীক চর্চা দেখূ http://esamaad.blogspot.in/2012/01/blog-post_08.html নিংকপব।]

অন্বরাদ পূর্ণ ভেনাক রাঁদ মৌথিনী এতঽ আওত:

http://www.google.com/language_tools?hl=bh

http://www.google.com/language_tools

VINIT UTPAL's LETTER- http://groups.google.com/group/google-translate-general/browse_thread/thread/65656d86716ddf18/a9bdfbc9eac5a7a1?lnk=gst&q=maithili#a9bdfbc9eac5a7a1

সূচনা: ১. কৈথী আ মিথিনাক্ষব দূনূ নিপিকেঁ যূনীরর্সন কৈরেকটব সেট (যূনীকোড) মে এনকোড কববাঁক অংশমন পান্ডয দ্বাবা দেন আরেদন স্বীকৃত ভঽ গেন অছি। আরঁ ঞ দূনূ নিপিক যূনীকোড ফ◌ন্টি বনেবাঁক ক্রিযা ক্রমে নাগি গেন অছি আ জখন একব সভক রেঁব এতৈ ঐ দূনূ নিপিক আধাবভূত ফ◌ন্টি বনেবাঁক ক্রিযা শূক ভঽ জাএত। মিথিনাক্ষবক আধাবভূত ফ◌ন্টিক নাম তিবহ্তা বহত (জেনা দেরনাগবীক আধাবভূত ফ◌ন্টিক নাম মংগন আ রাঁগ্লাক আধাবভূত ফ◌ন্টিক নাম রূন্দা অছি)। মিথিনাক্ষবক ফ◌ন্টি নেন তেসব রেঁব সংশোধিত আরেদন দেন গেন বহএ, দোসব আ তেসব আরেদনমে রিদেহক যোগদানক

विस्तृत चर्चा भेल अछि, यथा- [Figure 11: Excerpt from a Maithili e-journal published as PDF (from Videha 2011: 22; Videha: A fortnightly Maithili e-journal. Issue 80 (April 15, 2011), Gajendra Thakur [ed]. http://www.videha.co.in/ ."Gajendra Thakur of New Delhi graciously met with me and corresponded at length about Maithili, offered valuable specimens of Maithili manuscripts, printed books, and other records, and provided feedback regarding requirements for the encoding of Maithili in the UCS."-Anshuman Pandey.] ।

यूनीकोड पर साहित्य अकादेमीक दिल्ली कथागोष्ठीमे चर्चा विवरण: डॉ. रमानन्द झा रमण जी द्वारा यूनीकोड पर साहित्य अकादेमीक कथागोष्ठीमे चर्चा विवरण कएल गेल। एहि सँ मात्र ई स्पष्ट भेल जे चर्चा निखिलिनिहारकेँ नहिये यूनीकोडक विषयमे कोनो जानकारी छन्हि आ नहिये वेस्टर्न वा यूनीकोड दुनू फॉन्टक निर्माण कोनो प्रारम्भिक ज्ञान छन्हि। हँ ऐ परचाक उपर सभ लोक लेल महत्व छै जे सीखए चाहै छथि जे पूर्वाग्रहपूर्ण आ पक्षपातपूर्ण मैथिली साहित्यक इतिहास कोना लिखल जाए। एहि सँ पहिने चेतना समितिक स्मारिकामे यूनीकोड लेल चेतना समितिक योगदानक चर्चा देखैत छी! विवह्ता यूनीकोड आवेदनकर्ता अंशुमन पाण्डेय जखन पटना गेल रहथि तँ हम हुनका कहने रहियन्हि जे विद्यापति भवनमे शिव कुमार ठाकुरक दोकान छन्हि, ओतऽ सँ अहाँ मैथिलीक किताब कीनि सकै छी, मुदा दू तीन दिन ओ दोकान आ समिति बन्द रहलाक कारण ओतऽ सँ घुरि गेला, बादमे ओतए एक गोटे कहलकन्हि जे सभ दिन अहाँ अबै छी, से ई समिति अखन कमसँ कम १४-१३ दिन आर बन्द रहत कारण दू ग्रुपमे झगड़ा-झाँटी भऽ गेल छै। ई अनुभव नऽ कऽ ओ घुरल रहथि आ से समिति अपन स्मारिकामे यूनीकोड लेल ओ जे योगदान देलक तकर चर्चा करैत अछि! गोविन्द झा जीक पता मँगनापर एक गोटे विद्वान् (!) हुनका

কহলখিন্হ জে ধ্ব ও কী রঁতেতা, খা গোবিন্দ ঝা জীক পতা নৈ দেলখিন্হ খা তখন দোসব ঠামসঁ হ্নকা পতা উঁপলব্ধ কববাঁওল গেল।

সূচনা: ২. বিকীপীডিযা মৈথিলী:

মীডিযাবিকীক ২৬০০ সংদেশ খংগ্রেজীসঁ মৈথিলীমে বিদেহক সদস্যগণ দ্বাবা খনূদিত কহ দেল গেল খছি। খাবঁ http://translatewiki.net/wiki/Special:Translate?task=untranslated&group=core-mostused&limit=2000&language=mai ঐ লিংকপব Group মে জা কহ ড্রॉপডাউন মেনূসঁ খ-খনূদিত মৈসেজ খনূদিত করু। জঁ খহাঁ বিকীপীডিযাক ট্রাঙ্গলেটব নৈ ছী তঁ http://translatewiki.net/wiki/Project:Translator ঐ লিংকপব মৈথিলীমে ট্রাঙ্গলেট কববাঁক খনুমতিক লেল খনুবোধ দিযৌ, ঐ সঁ পহিলে ওতে উঁপবমে দহিনা কাত লॉগ-ইন (জঁ খাতা নৈ খছি তঁ ফ্রিএট খকাউন্ট) কহ খা প্রেফবেন্সমে ভাষা মৈথিলী লহ খপন প্রযোগ্তা খাতাক লিংককেঁ ক্লিক কহ খপন প্রযোগ্তা খাত পন্না বঁনাউ। কিছু কালমে খহাঁকেঁ ট্রাঙ্গলেট কববাঁক খনুমতি ভেট জাএত। তকবা বাঁদ খনুবাদ প্রাবম্ভ করু।

http://translatewiki.net/wiki/Project:Translator

http://meta.wikimedia.org/wiki/Requests_for_new_languages/Wikipedia_Maithili

http://translatewiki.net/wiki/Special:Translate?task=untranslated&group=core-mostused&limit=2000&language=mai

http://incubator.wikimedia.org/wiki/Wp/mai

http://translatewiki.net/wiki/MediaWiki:Mainpage/mai

सूचना ३: TWITTER IN MAITHILI क्लिक करू: http://translate.twttr.com/welcome आ नीचाँ जाउ [Don't see your language? We're continually reviewing the list of languages we support, and would love your feedback] – फीडबैक क्लिक करू आ मैथिली लेल अधिकसँ अधिक संख्यामे आवेदन करू, कारण सेहो निर्धारित स्थानमे लिखू।

विद्यापति पुरस्कार कोषक पुरस्कार

मैथिली भाषा, साहित्य, कला संस्कृतिक लेल नेपाल सरकार द्वारा स्थापित सभसँ बड़का वार्षिक पुरस्कार।

विद्यापति पुरस्कार कोषक लेल विभिन्न पाँच विद्यामे २०१२ (२०६८ कातिक १८ गते नेपाल सरकार एक करोड़ रूपैयाक विद्यापति पुरस्कार कोषक स्थापना कएने छल, तकरा बाद ई पुरस्कार पहिल बेर देल जा रहल अछि।)

दू लाखक नेपाल विद्यापति मैथिली भाषा साहित्य पुरस्कार मैथिलीक वरिष्ठ साहित्यकार डा. राजेन्द्र विमलकेँ, एक लाखक नेपाल विद्यापति मैथिली कला संस्कृति पुरस्कार शहीद रंज्जु झाकेँ, एक लाखक नेपाल विद्यापति मैथिली अनुसन्धान पुरस्कार डा. रामावतार यादवकेँ, एक लाखक नेपाल विद्यापति मैथिली पाण्डुलिपी पुरस्कार साहित्यकार परमेश्वर कापड़िकेँ , एक लाखक नेपाल विद्यापति मैथिली अनुवाद पुरस्कार डा. रामदयाल राकेशकेँ देबाक घोषणा भेल अछि।

विदेह भाषा सम्मान २०१२-१३ (वैकल्पिक साहित्य अकादेमी पुरस्कार रूपेँ प्रसिद्ध)

बाल साहित्य लेल विदेह सम्मान २०१२ श्री जगदीश प्रसाद मण्डल जी केँ हुनकर बाल-प्रेरक विहनि कथा संग्रह "तरेगन" लेल देल जा रहल अछि। ई पुरस्कार विदेह नाट्य उत्सव २०१३ क समारोहमे देल जाएत। "तरेगन" केँ सभसँ बेशी वोट भेटलै। तीनटा पोथी १.जगदीश प्रसाद मण्डलक तरेगन, २. जीवकान्तक "खिखिरक बीअरि" आ ३.ध्रुवनीधर झा

ক “পিনপিনহা গাছ” কেঁ রিদেহ www.videha.co.in পব ভ২ বহন অঁনলাগন রোর্টিংগমে বাখন গেন ছন। রিশেষজ্ঞক মতানুসাব “পিনপিনহা গাছ”মে রঁহ্ত বাস কথা খছি জকবা রঁান কথা নৈ কহন জা সকৈএ, তগ দ্খাবে ঐ পোথীকেঁ নিস্ষ্টসঁ হটা দেন গেন কাবণ ওা প্রবস্কাব রঁান সাহিত্য নেন খছি, ওনাহিতো ঐ পোথীকেঁ সভসঁ কম রোর্ট ভেটৈন বহু। ঐ পোথী সভক খতিবিক্ত খান পোথী সভপব রিচাব নৈ কএন গেন কাবণ ও সভ পোথীক খাকাবক নৈ রবন্ র্কনেটক খাকাবক ছন।

টৈগোব নিটবেচব খরার্ড ২০১১

সাহিত্য খকাদেমীক টৈগোব নিটবেচব খরার্ড ২০১১ মৈথিনী নেন শ্রী জগদীশ প্রসাদ মন্ডনকেঁ হ্নকব নঘ্কথা সংগ্রহ "গামক জিনগী" নেন দেন গেন। কার্যক্রম কোচিমে ১২ জুন ২০১২কেঁ ভেন। মৈথিনী নেন রিরাদক খন্তক কোনো সম্ভারনা নৈ দেখরাঁমে খারি বহন খছি। ঐ প্রবস্কাবক গ্রাউঁন্ড নিস্ষ্ট রঁনেরাঁ নেন একটা তথাকথিত সাহিত্যকাবকেঁ চ্নন গেন জে প্রাপ্ত সূচনাক খনুসাব জাতিক খা সংকীর্ণতাক খাধাবপব পোথীক নাম দেনন্হি জগমে নহিযে নচিকেতাক পোথী বহএ, নহিযে স্বভাষ চন্দ্র যাদরক খা নহিযে জগদীশ প্রসাদ মন্ডনক; সংগে ওা গ্রাউঁন্ডনিস্ষ্ট রঁনৌনিহাব তথাকথিত সাহিত্যকাব রিদেহক সহাযক সম্পাদক ঝন্নাজীকেঁ কহনন্হি জে জগদীশ প্রসাদ মন্ডনকেঁ ঐ জিনগীমে টৈগোব সাহিত্য প্রবস্কাব নৈ দেন জেতন্হি ! । বেহবী জখন ৭ টা পোথীক নাম পঠেনন্হি তখন ওগমে চন্দ্রনাথ মিশ্র "খমব"ক খতীত মংথন সেহো বহএ জখন কি ও পোথী নির্ধাবিত খরধি ২০০৭-২০০৯ মে ছপনে নৈ খছি, তঁ কী রিনু দেখনে পোথী খনুশংসিত কএন গেন ? ঐ তবহক গ্রাউঁন্ড নিস্ষ্ট রঁনেনিহাব খা রিনু পঢ়নে পোথী খনুশংসিত কেনিহাব বেহবীকেঁ সাহিত্য খকাদেমী চিন্হিত কবএ, খা নাম সার্বজনিক ক২ স্থাযী রূপসঁ প্রতিরঁন্ধিত কবএ, সে খাগ্রহ; তখনে মৈথিনীক প্রতিষ্ঠা রঁাচন বহি সকত। এতএ ওাহো তথ্য খছি জে সাহিত্য খকাদেমীক মৈথিনী রিভাগক সমন্বযক শ্রী রিদ্যানাথ ঝা রিদিত খখন ধবি নে প্রবস্কাব ভেটৈরাঁক সূচনে খা নে প্রবস্কাব নেন রঁধাগযে শ্রী জগদীশ প্রসাদ মন্ডনজী কেঁ

देनन्हि अछि जखनकि मल्डन जी पुरस्कार लऽ कऽ घुरि कऽ आबिये गेल छथि। संगहि टैगोर साहित्य पुरस्कार मैथिली लेल पहिल बेर श्री जगदीश प्रसाद मण्डल जीकेँ देल जएबा सम्बन्धमे दरभंगा आकाशवाणी कोनो प्रकारक सूचना प्रसारित नै केलक आ दरभंगा, मधुबनी आदिक हिन्दी समाचार-पत्र सेहो ऐ सम्बन्धमे कोनो समाचार प्रकाशित नै केलक जखनकि देशक सभ राष्ट्रीय अंग्रेजी पत्र (http://esamaad.blogspot.in/2012/06/tagore-literature-awards-national-media.html) एकर सूचना बिना कोनो अपराधक प्रकाशित केलक। साहित्य अकादेमीक मैथिली विभागक, आकाशवाणी दरभंगाक आ दरभंगा-मधुबनीक हिन्दी समाचार पत्रक पत्रकार लोकनिक संकीर्ण जातिवादी चेहरा लीक जेकाँ सोझाँ आबि गेल। ई दा ओ तँ मात्र प्रारम्भ अछि। साहित्य अकादेमीक मैथिली विभागक असली चेहरा तखन सोझाँ आओत जखन ऐ बर्खक मूल साहित्य अकादेमी पुरस्कारक घोषणा हएत।

श्री जगदीश प्रसाद मण्डल जीक "गामक जिनगी" मैथिली साहित्यक एतिहासक सर्वश्रेष्ठ लघु कथा संग्रह अछि। जगदीश प्रसाद मण्डल जीकेँ बधाइ।

समानान्तर परम्पराक विद्यापति आ पाग

मौर कोढ़ा नाक बनैत अछि आ पागसँ फराक अछि। कर्ण कायस्थमे सेहो सिद्धान्त हमरम आदिमे मात्र पाग पहीरि कऽ विध होइत अछि, ओहो सभ बियाह करऽ पाग नै मौर पहीरि कऽ जाइ छथि। पूर्णियाँक ब्राह्मणमे नव-ि वाहिता बरसाइतमे मौर पहीरि कऽ वटवृक्ष धरि जाइ छथि। पाग मात्र आ मात्र मैथिल ब्राह्मणक बियाहक विध-बाधक प्रतीक अछि। विद्यापतिक संस्कृत ग्रन्थमे ठक्कुर विद्यापति लिखल अछि/ आ ओ विद्यापति ब्राह्मण छथि। हमर उद्देश्य मैथिली पदावली बला विद्यापतिसँ अछि, हुनका किए पाग पहिरा कऽ "हम्मर विद्यापति" बना लेल गेल। ओ तखन नै भेल जखन विदापत नाचक माध्यमसँ आठ सए बर्ख गएर ब्राह्मण सम्प्रदाय विद्यापतिकेँ जिएने

বখনক, ক্ষদা তখন ভেন জখন বঁগান রিদ্যাপতি খা গোরিন্দদাসক পদারনীকেঁ খপন বঁনা নেনক ক্ষদা বঁগানেক রিদ্বান বাজন্দ্রঞ্জ ক্ষখোপাধ্যায সর্বপ্রথম ১+৭৩ ঙা. মে কহনন্হি জে রিদ্যাপতি মিথিনাক করি ছথি খা বঁগানেক নগেন্দ্রনাথ গুপ্ত সর্বপ্রথম কহনন্হি জে গোরিন্দদাস সেহো মিথিনাক করি ছথি খা জখন ঙা তথ্য সোমাঁ উঠন তঁ পহিনে তঁ সগব বঁগান হ্নকাপব মাব-মাব কঽ উঠন খা বাঁদমে মানি গেন। বাজন্দ্রঞ্জ ক্ষখোপাধ্যায জগ রিদ্যাপতিকেঁ মিথিনাক কহনে বহথি ও পদারনীক রিদ্যাপতিক সন্দর্ভমে ছন, সংস্কৃত খা খরহট্ঠক রিদ্যাপতি ঠক্কুবঃ কেঁ বঁগান কহিযো খপন নৈ কহনে ছন। জ্যাতিবীশ্ববক সংস্কৃত ধূর্তসমাগম নাটক খা সংস্কৃত খা খরহট্ঠবঁনা রিদ্যাপতিক গোবক্ষরিজয নাটক মধ্য দেন মৈথিনী গীত সেহো পদারনীক প্রবান পবম্পবাক দ্যাতক খছি খা ঐ দ্নূ নেখকপব মৈথিনী পদারনীক প্রভার দেখবৈঁত খছি। ফেব মিথিনাক রিদ্বানকেঁ সোহ এনন্হি খা রিদ্যাপতিক সংস্কৃত-খরহট্ঠ গ্রন্থ, গোরিন্দদাস নাম্না খা রিদ্যাপতি নাম্না পঞ্জীমে উপনব্ধ রিরবণ দঽ রিদ্যাপতি ঠাক্কব খা গোরিন্দদাস ঝা (! ! !) নিকানন গেন, এতঽ বমানাথ ঝাক পঞ্জীক সতহী জ্ঞান খা সীমিত দৃষ্ঠিকোণ নোকসান পহুঁচেনক। ফেব খনচোক্ক পাগ পহিবা কঽ (মিথিনা সাংস্কৃতিক পবিষদ- ঙা সংস্থা ভাবতক স্বতংত্রতাক বাঁদ রিদ্যাপতিকেঁ পাগ পহিবা কঽ হ্নকা ব্রাহ্মণ ঘোষিত কববাঁক ফগ্রহ কেনক) রিদ্যাপতি (মৈথিনী বঁনা, সংস্কৃত বঁনা নৈ) কেঁ "হম্মব রিদ্যাপতি" ব্রাহ্মণ রস্ত্র দ্বাবা বঁনা নেন গেন। ক্ষদা করীশ্বব জ্যাতিবীশ্বব সন বঁহ্ত বাস করি পঞ্জীমে উপনব্ধ ছথি। খা জে নামক খন্তব রিদ্যাপতিমে খারি জাগ ছন্হি (জখন কি সভ কাজ প্লানিংগসঁ ভেনৈ তৈযো একটা সর্বূত বঁচি গেনৈ) সে জ্যাতিবীশ্ববমে কিএ নৈ খবৈঁএ।

পূর্ণিযাঁমে গ্রামদেরতাক পূজামে হম গেন ছী খা বাম ঠাক্কব (ভগরান)কেঁ দেরতা ৰূপমে ঢেপাবঁনা খেতমে হম দেখনে ছী, কিযো জোতি দেনে বহৈ। মিথিনাসঁ ছত্তীসগঢ় মধ্য প্রদেশমে বঁবহী (কাঠ্ঠকাব) মিথিনাসঁ গেনা তঁ মৈথিনী ভাষী হেবাঁক কাবণ নোক হ্নকা ঝাজী কহএ নাগন, খা ও সভ খাবঁ ঝা টাগর্টিন বখৈ ছথি। বঁগানক মানদহ জিনামে ৪-৩ গামমে মৈথিন

ब्राह्मणक टोगटिन ओझा छे, आ अनीगठ़मे मैथिन ब्राह्मण (ब्रजस्थ मैथिन)क शेर्मा। पञ्जीमे कतेक रिद्यापतिक रिरवण उपनब्ध अछि, आवस्तुक कोनो रिद्यापतिमे ममा आ ठाक्ुव नै नागन छे (पता नै बमानाथ ममाकेँ कोना भेटि गेनन्हि !): १.पनिचोभ सँ रिद्यापतिस्वत बमापतिक रिराह रिद्यापतिक-माता(देरदासी)-दूषण पंजी २.महो केशरो स्वत म.म.पा० गोरिन्दा स्वता महो नक्ष्मीममनाथ म.म. रिद्यापति म.म. दामोदव ३.महामहो रिद्यापति गंगोनी सँ मानक्ठ़ रासी करिबाज गणेश्वभव ४.घोसोतसँ म.म. गोरिन्द् स्वता म. नक्ष्मी धव म.म. रिद्यापति ꣩.बाजपल्डित म.म. उँ. रिद्यापति ६.कबमहासँ देरनाथ स्वत करि रिद्यापति ७.ग्णपति सन्तिति-पठोंङगी)। । रिद्यापति-प्वडवीक-मछदी। केशर-अमबारती।+.। । सिंहाश्रेम सँरिद्यापति द्दौ० भागीवथ स्वतौ क्नेश्वेब: ९.सिधूक: ए स्वता देन्ह न रिश्वभनाथ श्रीनाथा: सिंहाश्रेम सँ रिद्यापति दौ। । १०.मिश्रे जयदेर (७६/०६) स्वता नगराड़ घोसोत सँ महामहोपाध्या:य रिद्यापति दौ ११.महामहोपाध्याणय गोरिन्द् स्वता महामहो नक्ष्मीथनाथा पवनामक (२०९/०꣩) ठकक म० म० उँपा० रिद्यापति १२.द्दौ० । । एरम् ठ० रिद्यापति माहक चऔं। ।१३.महोमहोपाध्याणय रिद्यापति स्वता अनिकक्ष अनन्ति अच्युथता: एकहवा सँ काशी दौ १४.सद्०स्वपे स्वतौ दामोदव: ए स्वतौ डानूक: पवौनीसँ गोठि दौ डानू (३४/०६) स्वतो रिद्यापति १꣩.स्वता शिक पदम नाखू गादूका: एकहवा सँ श्री कव स्वत चान्दस दौ खौआन सँ भूने द्दौ० मधुसूदन स्वता उँमापति (+४/०१) रिद्यापति १६.क्ष्मसे स्वता खौआन सँ डानू स्वत रिद्यापति दौ भल्डाबिसम सँ श्वभे द्दौ० ठ० १७.सोदवप्वब सँ छोटोङा दौ (२+/०+) रँसाउँन स्वता पश्वपति रिद्यापति १+.कन्याखण स्वता कवमहा सँ रिद्यापति दौ १९.जानय सँ बामेश्विवस्वत महिघव दौ यक्ष्मगाम सँ गेणाङा द्दौ० रिद्यापति स्वतो भगीवथ: २०.हवखू गोरिन्दाघ सक० ग्वणे स्वत रिद्यापति दौ स्वबगन सँ होवे द्दौ० २१.ग्रञ्छगपति स्वता क्ष्मबाबि रिद्यापति प्रजापति टैकवाँन सँ बामकव दौ। ।२२.करिन्द्र पदांकित म० म० उँ० बघ्नाथा कवमहा सँ रिद्यापति दौ २३.स्वतो रिद्यापति माल्डदवसँ यगग्य पति दौ २४.तन्हकनप्वब सँ गठ़रय द्दौ. रिद्यापति २꣩.यश्व स्वतो बरिपति कद्रपति रिद्यापति चन्द्रसपति २६.नवउँन सँ रिद्यापति दौ

२१.बरिपति स्वतो शुक्लपति रिद्यापति घ्सौत सँ होरे दौ। । २+.रिद्यापति स्वता रैनडँच सँवाम दौ २९.श्वणे स्वत गौवीपति रिद्यापति नक्ष्मीपति रूनपतिय: दवि० दिराकब दौ ३०.महिपति ऩाक मातामह करि कोकिन रिद्यापति ठाकब) दामोदब स्वतो पाँसद्. हविदेर: नवडँनसँ माडनि दौ ३१.गणपति स्वतो करि कोकिन बाजपल्डित म० म० उँपा० रिद्यापति: ए स्वतौ हविपति धनपति। । ३२.महामहोपाध्यामय रिद्यापतिस्वता ह्रषिकेश ३३.हवपति स्वता रिद्यापति काशी दामोदबा:३४.वतिपति स्वता सोदव० रिद्यापति दौ ३ऊ.रिद्यापति प्रपौत्र पौत्र हविश्वाब धनेश्व्र स्वतो गोन्दूदक पानीसँ ज्ञानदौ। । ३६.रिद्यापति द्यी. रेणी स्वतो बरिनाथ: ३१.सोदव० रिद्यापति द्यी० निकाब ३+.श्रीपति स्वतो रिद्यापति पवानौ दविहवा ३९.सोदव० रिद्यापति द्यी० मिश्र कमननयन स्वता हविश्वम सँ रॅष्ठाञा दौ ४०.बरौश्वानसँ सोने दौ देरनाथ स्वतो करि रिद्यापति पचही सोदवप्पवसँ जगन्नातथ दौ ४१.गोपी स्वतो रिद्यापति राचस्परति शीरा हविश्वमसँ नाबायण दौ। । ४२.रिद्यापति निधि प्र. धवापतिय: ४३.तवौनी कवमहासँ महिधव दौ। । (४६/०३) रिद्यापति (१११/०३) स्वतो मध्सूदन: ४४.रूनानन्दन ह्रदयनन्द नो कव. पनाञा दौ (१०९//१०६) रिद्यापति (३१४/०ऊ) स्वता प्रितिनाथ शोभनाथ महिनाथा: ४ऊ.उँमापति स्वत रिद्यापति स्वतो जयपति: ४६.जागू स्वता स्वबपति हविपति प्रभापति गिवपति रिद्यापतिय: ४१.हचनू स्वता हवपति रिद्यापति महो ज्ञानपति दिनपति मणिकंठा ४+.शुक्ल१ स्वता बमापति श्रीपति बनेदपति रिद्यापति: ब्रूँधरान सँ धीक्ष दौ। । ४९.दाशे स्वता दयोबी खल्डतरॅना सँ गोपीनाथ दौ (+ऊ//०२) रिद्यापति स्वत जीरनाथ ऊ०.नवडँन सँ रिद्यापति द्यी० ऊ१.धर्माधिक बणिक बाँटूं स्वतो रिद्यापति ऊ२.सोदवप्पव सँ गयन दौ रिद्यापति स्वता बमापति होबिन हवबबू जिराञाका माल्ड९व सँ सोठू दौ। । ऊ३.खौश्वान सँ बघुनाथ दौ (ऊ४//०१) रिद्यापति स्वत जानू ऊ४.टैकरॉनसँ रिद्यापति द्यी मतिनाथ ऊऊ.खल्डञारॅनासँ रिद्यापति स्वत जीरनाथ दौ ऊ६.कवमहा सँ रिद्यापति द्यी० रिश्वनाथ ऊ१.शुक्तिपति स्वतो उँमापति (रॅ० २+/०१) रिद्यापति (३०२/०३) पल्ड्४श्वा सँ पाँ भगीवथ दौ ऊ+.महो हविशुक्ल स्वता खौश्वान सँ रिद्यापति दौ ऊ९.मध्सूदन स्वतो रिद्यापति: श्वनय सँ श्वनिरुद्ध दौ ६०.माल्डपव सँ देरशर्म्म द्यी० रिद्यापति स्वता नवडँन सँ रॅदनी

दौ ६१.ठ० श्री.म स्वतो प्रवन्द्धव पवमानन्दाद माल्डर्ब सँ रिद्यापति दौ ६२.रिद्यापति स्वता सोदवप्पव सँ जयवाम ६३.धर्मेश्विरो खौआन सँ हवाओ स्वत मनोहव दौ कद स्वतो वाम: गंगोनी सँ देरे दौ रिस्फीज सँ करि कोकिन बाज पल्डित म० म० पा० रिद्यापति द्दौ० वाम स्वतो ভिववृक: ह्ननन्दाह सँ नोचन दौ पकनिया सँ दिनू द्दौ० ভिववृ स्वतो हवाओक: सोदवप्पव सँ रिव स्वत हविदौ खौआन सँ श्वভे द्दौ० हवाओ स्वता मोहन मनोहवा कमन नावायणा: सोदवप्पव सँ जगन्ना थ स्वत ভरानी दौ ভरानी स्वतो हविदेर सदायकौ हविश्चम सँ गोरिन्दश्चा स्वत श्रीधव दौ सक० जागे द्दौ० मनोहव स्वता कवमहा सँ वतनपति स्वत श्रुञ्चश्चादाशि दौ श्रुञ्चददाशि स्वता सोदवप्पव सँ मधुसूदन स्वत स्वन्द व दौ (४१//०३) दविहवा सँ ह्मशाओ द्दौ० हवि स्वतो प्राणपति: सोदवप्पव सँ नावायण स्वत ननू दौ (११०//०१) (१०१//०१) नावायण स्वतो ननूक: रुधरान सँ रँह्ड ी दौ (१+०/०४) दामोदव स्वतो रँह्ड िक: सोदवप्पव सँ पवमानन्दा स्वत कांगर दौ पवमानन्द् स्वतो कांगर: माल्डहव सँ हनघव स्वत पीताम्वाब दौ (३+//०३) कवमहा सँ श्रीवाम द्दौ० कांगर स्वता कवमहा सँ शिरदेर स्वत कावम दौ माल्डमव सँ रारू दौहित्र दौ० ६४. रारू दुर्गापति सिंह: स्वतो रारू रिद्यापति सिंह: कवमहा सँ हविनाथ स्वत तावानाथ दौ ६३. खौआन सँ ह्रवाज द्दौ० राँरू रिद्यापति सिंह स्वतो रारू गिविजापति सिंह ६६.रारू गंगापति सिंह स्वता ভेषपति सिंह रिद्यापति सिंह ६१.रारू ভेषपति सिंह पनौआ श्चन्तगर्जातीय ए स्वत हंसपति सिंह: रारू रिद्यापति सिंह स्वतो वमन ह्नमाव सिंह:६+.राँना स्वतो ভैया कन्या ्गौ खौआन सँ रिद्यापति दौ ६९.रिश्विनाथ काशीनाथा: श्चनय सँ रिद्यापति दौ १०.पाठक रिद्यापति स्वतो दुश्चमंजन कनरौ आसी एकहवा सँ उँमानन्दत दौ ११.नवपति स्वता कन्याणप्पव रिस्फी् सँ स्वन्दमव दौ कमननयन स्वत नावायण स्वतो स्वन्द व: कवमहा सँ रिद्यापति दौ १२.ह्मवावि स्वता दामोदव रिद्यापति महिघव आनन्दाण:१३.रिद्यापति स्वता पद्मापति सভापति आदिपति गणपतिय: । । १४.रिद्यापति स्वतो ডीतू पवमानन्दाा माल्ड व सँ नवपति दौ रँहेवाठ ी सँ गदाधव द्दौ० १३.श्चनय सँ कमन स्वत नकट्टू दौ. रिद्यापति स्वत जीरनाथ स्वतो पवम: दवि. वाम दौ। । १६.कवमहा सँ रिद्यापति स्वत मधुसूदन दौ ११.मानी सोदवप्पव सँ राचस्पीति स्वत रिद्यापति दौ १+.खल्ड्रँना सँ रारू

দ্গাপতি সিংহ স্বত রাবূ রিদ্যাপতি সিংহ দৌ ৭৯.খৌআন সঁ রিদ্যাপতি দৌ ঠ. মধ্বাপতি স্বতো রাস্ত শিরানন্দসনো+০.সোদবপ্পব সঁ রৈঁদ্যনাথ দ্দী. হবিগ্গঞ্জ স্বতা খৌআন সঁ মধ্সূদনস্বত রিদ্যাপতি দৌ +১.মধ্সূদন স্বত রিদ্যাপতি দৌ +২.দবিহবা সঁ বমাপতি স্বত রেণী দৌ খনয সঁ গ্গঞ্জাপতি স্বত রিদ্যাপতি দ্দী +৩.খনয সঁ রিদ্যাপতি দ্দী. ॥ +৪.জ্যাণ. শিরনন্দর্রন স্বতো রিদ্যাপতি . +৩..খৌআন সঁ ভরদের স্বত রিদ্যাপতি দৌ. +৬.পাঠক গ্গম্পতি স্বতো উঁষাপতি রিদ্যাপতি . +৭.রিদ্যাপতি স্বতো দ্খভংজন কনবো একহবা সঁ দেরানন্দস স্বত উঁমানন্দি দৌ ++.খনয সঁ রিদ্যাপতি স্বত কনক দৌ +৯.কাক স্বতা পিতাম্বঁব রিদ্যাপতি দেরকীমানা কা সোদবপ্পব সঁ রৈদযনাথ স্বত জযি দৌ ৯০.স্ববোগ প্র. শাবদানন্দ স্বতা গৌবীনন্দসন রাচস্প তি প্র. রিদ্যাপতি দিরাকব প্র. মন্দূ বনো কব প্র.ভ্র. ভোনন জী কা নগ. ঘ্সৌত সঁ দামোদব স্বত উঁগ্রমোহন দৌ একহবা সঁ শোভানন্দ. দ্দী.৯১.খৌআন সঁ রিদ্যাপতি দৌ.

খাব় খাউঁ মূন হ্মদ্দাপব। হমবা বাজপল্ডিত খা খাব কতেক বাস ধর্মাধিকাবণিক রিদ্যাপতি সভ জেঁমে একটৌ দেরদাসীক প্পত্র সেহো বহথি, কেব ব্রাহ্মণ হেবাঁমে কোনো সন্দহ নৈ খছি। হম রিদ্যাপতি ঠক্কুবঃ খা কীর্তিনতা কীর্তিপতাকা নৈ ববন রিদ্যাপতি পদারনীক গপ কহ বহন ছী। তেঁ কোনো ওন্নবীমে নৈ বহন জাএ। খাব় খাউঁ গএব ব্রাহ্মণ দ্বাবা গাওন রিঁদাপত, জে জ্যাতিবীশ্বিবসঁ পূর্ব (সম্ভরতঃ) নৌখা ঠাক্তব জাতিমে ভেন বহথি খা তকব প্রমাণ জ্যাতিবীশ্বিব দ্বাবা রর্ণন বনোকবমে ঐ করিক চর্চা খছি।

রিদ্যাপতিক কোনো পদারনীক বচনামে খপন সংস্কৃত/ খরহষ্ঠ নেখক হেবাঁক চর্চ নৈ কেনে ছথি। হ্মদা হ্নকব বচনা (সংস্কৃত খা খরহষ্ঠক রিকক্ক, জে দোসব রিদ্যাপতিক বচনা ছী, জে ব্রাহ্মণ বহথি) সর্রহাবাক নেন জে দর্দ খছি সে সংস্কৃত খা খরহষ্ঠক রিদ্যাপতিমে কিএ নৈ খছি ? সংস্কৃত খা খরহষ্ঠক রিদ্যাপতি তঁ সর্রহাবাসঁ ঘৃণা কবৈ ছথি খা নিখিত রূপমে কষ্টব ব্রাহ্মণ ছথি। হ্মদা পদারনীক রিদ্যাপতি তঁ নিশ্চন ছথি, কিন্ত কষ্টব পদ কষ্টব ব্রাহ্মণরাদী সম্পাদক নোকনি দ্বাবা ঘোসোখাওন গেন খছি (হাস্যাস্পদ রূপমে)।

पिआ देसान्तर (विद्यापतिक बिदेसिया)क कन्सेप्ट आबि स्वाधीनताक समक्ष अछि आ मैथिल बिदेसिया लोकनिक वर्तमान दुर्दशाक बीच ई महाकवि विद्यापतिक प्रति ससम्मान अर्पित अछि। की ई दर्द अवहट्ठ आ संस्कृतक विद्यापतिमे छन्हि ?

पदावली एकटा पैरेलल संस्कृतिक ध्यातक अछि। एक्के समयमे संस्कृत आ अवहट्ठ एक्के लेखक लिख लेत, ओकरा कष्ठ छै जे अवहट्ठमे लिखलापर विद्वान ओकर उपहास करै छथि, मुदा ई दर्द की ओकर लेशोमात्र पदावलीक विद्यापतिमे छन्हि ? ओतए तँ उल्लास आ दर्द छै, सर्वहाराक उल्लास आ दर्द। ओ विद्यापति जे संस्कृत आ अवहट्ठ मे लिखलन्हि ओ राजपण्डित छला से विद्वान रहथि, हुनका अवहट्ठोमे लिखलापर लोक निन्दा करन्हि। मुदा मैथिलीक विद्यापति जे पैरेलल परम्पराक अंग छथि, ओइसँ दूर छला। ई पैरेलल परम्परा ऋगवेदक समयसँ छै (ओइ समयमे लाराशिंसी रहै)। ई पैरेलल परम्पराक विद्यापति लौआ ठाकुर जातिक रहरैं करथि, वा ब्राह्मण जातिक रहरैं करथि, से इतिहास ओइपर मौन अछि। मुदा लोककथा आ परम्परा, विदापतक सर्वहारासँ सघन सम्बन्ध, विस्फीक परम्परा हुनका एहन ब्राह्मण सिद्ध करैए। संस्कृत आ अवहट्ठक कोनो पाँति नहियेओइ विद्यापतिक पदावलीक चर्चा करैए आ नहिये पदावली, पदावलीक विद्यापतिक संस्कृत वा अवहट्ठ केर रचनाक चर्चा करैए। संस्कृत आ अवहट्ठ मुस्लिम आक्रमणक, जनौ आ मन्दिर भ्रष्ठ हेबापर दुखी अछि मुदा पदावली तँ सर्वहाराक हर्ष, उल्लास आ संघर्ष अछि; ओइ तरहक हाहाकार ओतए नै, हुनका समएमे तँ प्रायः मुस्लिम मिथिलामे रहबो नै करथि। आ जखन मैथिलीबिना विद्यापति ब्राह्मण रहबो करथि वा नै तहीपर सवाल अछि तखन पाग पहिरा कऽ कोन सोच हम सभ पैदा कऽ रहल छी, "विद्यापति" हम्मर छलाह की नै ? की विद्यापतिक ब्राह्मण नै रहलासँ ओ हमर नै हेताह ? की हुनकर "पिआ देशांतर" बिना माइग्रेशन बिना गीत महत्वहीन भऽ जेतै ? की हुनकर शृंगारिक गीतक मात्र चर्चा कोनो षडयंत्र तँ नै ? विद्यापति सन कविकेँ पाग पहिरा कऽ जातिगत बन्धनमे बान्हब कतेक सही अछि ? "मध्यकालीन मिथिला"मे विजय कुमार ठाकुर लिखै छथि: "मिथिलाक धार्मिक क्षेत्रमे एहि सामन्तवादी युगीन धार्मिक

রিচাবধাবাক প্রভার এহন সর্বব্যাপী ছন জে এখনহুঁ এহি পবম্পবাক নিম্ননিখিত খবশেষ সমাজমে রিদ্যমান খছি: ...(ঘ) পাগ সেহো তাঁত্রিক রিচাবধাবাসঁ সম্বন্ধ খছি। " (পৃ.২৬) তঁ ওাহো তংত্র মংত্র রিঁযাহ উপনযন ধবি নে বহএ দিযৌ। কিএ ওগ পৈবেনন পবম্পবাক রিদ্যাপতিকেঁ ওগমে সানৈ ছিযন্হি।

মহাকরি রিদ্যাপতি- করীশ্বব জ্যাতিবীশ্বব(নগভগ ১২৭৫-১৩৫০)সঁ পূর্ব (কাবণ জ্যাতিবীশ্ববক গ্রন্থমে হিনক চর্চ খছি), মৈথিনীক খাদি করি। সংস্কৃত খা খরহট্টক রিদ্যাপতি ঠক্কুবঃ সঁ ভিন্ন। সম্ভরতঃ রিস্ফী গামক নৌখা ঠাকুব শ্রী মহেশ ঠাকুবক পুত্র (পবম্পবা খনুসাব)। সমানান্তব পবম্পবাক রিদাপত নাচমে রিদ্যাপতি পদারনীক (জ্যাতিবীশ্ববসঁ পূর্বসঁ) নৃত্-খভিনয হোগত খছি।

রিদ্যাপতি ঠক্কুবঃ ১৩৫০-১৪৩৫ রিষএরাব রিস্ফী-কাশ্যপ (বাজা শিরসিংহক দববাবী) খা সংস্কৃত খা খরহট্ট নেখক। কীর্তিনতা, কীর্তিপতাকা, পুরুষ পবীক্ষা, গোবক্ষরিজয, নিখনারনী খাদি গ্রংথ সমেত রিপুন সংখ্যামে কানজযী বচনা। ওা মৈথিনীক খাদিকরি রিদ্যাপতি (জ্যাতিবীশ্বব পূর্ব)সঁ ভিন্ন ছথি। রৌধি কাযস্থ: রিদ্যাপতি ঠক্কুবঃক পুরুষ পবীক্ষামে হিনক গংগানাভক কথা বর্ণিত খছি। মহাকরি রিদ্যাপতি (জ্যাতিবীশ্বব পূর্ব মৈথিনী পদারনী সভক নেখক) ক রিষযমে সেহো গংগানাভক ওা কথা প্রচনিত খা রাঁদমে রিদ্যাপতি ঠক্কুবক (সংস্কৃত খা খরহট্টক নেখক) রিষযমে সেহো গংগানাভক ওা কথা প্রচনিত ভেন।

উগনা মহাদেৱ: মহাদেৱ (উগনারূপী) ৱিদ্যাপতিক ঐঠাম গীত স্বনরাঁ নেন উগনা নোকৰ রঁনি বহ্ন ছনাহ। মৈথিনীক আদিকৱি ৱিদ্যাপতি (জ্যাতিৱীশ্বিৱ পূর্ৱ) আ ৱিদ্যাপতি ঠক্কুৱঃ (সংস্কৃত আ অৱহট্ঠক নেখক আ ৱাজা শিৱসিংহক দৱৱাৱী) দূনূসঁ সম্বন্ধ কঽ উগনাক ঞ্চ কথা প্রসিদ্ধ ভেন।

ৱি দেহ দ্বাৱা মৈথি নী পোথী প্রদর্শনী

১. 'ৱি দেহ'ক পহি ন মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ২৭.০৯.২০০৯ স্থান– নঙ দি ল্নী স্থি ত শ্রীৱাম সেন্টৱক প্রেক্ষাগৃহমে। অৱসৱ– 'জন ডমৰু ৱাঁজে' নাটক–মংচন। ২. 'ৱি দেহ'ক দোসৱ মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ০৩.০৪.২০১১ স্থান– ৱামানন্দ হ্যৱা কনৱঁ, জনকপুৱধাম, নেপান। অৱসৱ– 'সগৱ ৱাতি দীপ জৱয'ক ৬৯ ম কথা গোষ্ঠী। ৩. 'ৱি দেহ'ক তেসৱ মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ১২.০৬.২০১০ স্থান– কৱিং নপুৱ, নহেৱি যাসৱায, দৱভংগা। অৱসৱ– 'সগৱ ৱাতি দীপ জৱয' ৭০ ম কথা গোষ্ঠী। ৪. 'ৱি দেহ'ক ৪ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ০২.১০.২০১০, স্থান– ৱেঁৱমা (তন্মা ৱযা) জি না– মধুৱঁনী। অৱসৱ– সগৱ ৱাতি দীপ জৱযক ৭১ম কথা গোষ্ঠী। ৫. 'ৱি দেহ'ক ৫ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– দুর্গাপূজা– ২০১০ স্থান– ৱেঁৱমা (তন্মা ৱযা), জি না– মধুৱঁনী। ৪ দি ৱসীয প্রদর্শনী। ৬. 'ৱি দেহ'ক ৬ঠম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দুর্গাপূজা– ২০১০ স্থান– ঘোঘৱডীহা (মধুৱঁনী) দুর্গাপূজাক মেনা পৱি সৱ। ৭. 'ৱি দেহ'ক ৭ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দুর্গাপূজা–২০১০, স্থান– হটনী (মধুৱঁনী) দুর্গাপূজাক মেনা পৱি সৱ। ৮. 'ৱি দেহ'ক ৮ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ০৪.১২.২০১০ স্থান– ৱ্যপাৱ সংঘ ভৱন, স্বপৌন। অৱসৱ– সগৱ ৱাতি দীপ জৱযক ৭২ম কথা গোষ্ঠী। ৯. 'ৱি দেহ'ক ৯ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ০৫.১২.২০১০ স্থান– মহি ষী (সহৱসা) অৱসৱ– সগৱ ৱাতি দীপ জৱযক ৭৩ম কথা গোষ্ঠী। ১০. 'ৱি দেহ'ক ১০ম

মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ০৯.০৭.২০১১ স্থান– শ্বশেফীদাস সাহ্ সমাজ মহি না গংটৈব মহারি দ্যানয পবি সব– নি র্মনী (স্বপৌন), শ্বরসব– সামানাংতব সাহি ৩য শ্বকাদমী মৈথি নী করি সমমেনন–২০১১ ১১. 'রি দেহ'ক ১১ম মৈথি নী পোথী– প্রদর্শনী, দি নাংক– ০২ নরমরঁব ২০১০ স্থান– এস.এম. পর্ব্ নক স্কূন পবি সব ঋি টৈকী–রনগামা (মধ্রঁনী), শ্বরসব– স্কূন রার্ষিকোত্৩সর। ১২. 'রি দেহ'ক ১২ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– সবস্রতী পূজা– ২০১১, স্থান– চনৌবাগংজ (মধ্রঁনী), শ্বরসব– সবস্রতী পূজা নাষ্ট্যে উত্৩সর– ২০১১ ১৩. 'রি দেহ'ক ১৩ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ১০.০৯.২০১১ স্থান– হজাবীরাঁগ (ঝাবখ'ড), শ্বরসব– সগব বাতি দীপ জবযক ৭৪ম কথা গোষ্ঠী। ১৪. 'রি দেহ'ক ১৪ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– দ্গর্াপূজা–২০১১ স্থান– রঁবমা (মধ্রঁনী) ৪ দি রসীয প্রদর্শনী। ১৩. 'রি দেহ'ক ১৩ম মৈথি নী পোথী–প্রদর্শনী, দি নাংক– ০২.১১.২০১০ স্থান– উচ্চ রি দ্যানয পবি সব– খরৌশ্বা জি না– মধ্রঁনী। শ্বরসব– মহাকরি নানদাসক ১৩.৩ম জযন্তী সমারোহ। ১৬.রিদেহক ১৬ম মৈথিনী পোথী প্রদর্শনী ১০–১১ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ ৭৩ম সগব বাতি দীপ জবএক শ্বরসবপব , ১০ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ সাঁঝ ৬ রঁজেসঁ শ্বৰু ভেন, স্থান–কর্পরেটির ফেডেরেশন হল, নিকট ম্যুজিযম, পটনামে শ্বৰু ভেন শ্বা ১১ দিসম্বঁব ২০১১ক ভোব + রঁজে ধবি চনন। ১৭.১৭ম রিদেহ মৈথিনী পোথী প্রদর্শনী:– ২২–২৪ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ গ্বরাহাটীমে। ২২–২৩ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ প্রাগজ্যাতিষ শ্বাগ.টী.এ. সেন্টব, মাছখোরা, গ্বরাহাটী– ৭+১০০৯ (২২ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ ৪ রঁজে শ্বপ্রাহ্নসঁ ৯ রঁজে বাতি ধবি শ্বা ২৩ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ ১১ রঁজে পূরাহ্নসঁ ৩ রঁজে শ্বপবাহ্ন ধবি শ্বা ২৩ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ ফেব ৩ রঁজে শ্বপবাহ্নসঁ দেব বাতি ধবি) শ্বা ২৪ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ ভোবসঁ বাতি ধবি স্থান– কৰম সংখ্যা ২১৭, হোটেন শ্বত্তবাজ, মাছখোরা, গ্বরাহাটীমে। শ্বরসব মি থি না সাংস্কৃতি ক সমন্রয সমি তি ক শ্বাযোজি ত "শ্বন্তর্বাষ্ট্রীয মৈথিনী সম্মেনন" শ্বা "শ্বাঠম মিথিনা বনে সম্মান সমারোহ" (২২ দি সমরঁব ২০১১) শ্বা "রি দ্যাপতি স্মৃতি পর্ব সমারোহ" (২৩ দি সমরঁব ২০১১) । ১৭ম রিদেহ মৈথিনী পোথী প্রদর্শনী গ্রাহকক শ্বাগ্রহপব এক দিন নেন (২৪ দিসম্বঁব ২০১১ কেঁ) রঁঢ়া ওন গেন। ১+.১+ম রিদেহ মৈথিনী

पोथी प्रदर्शनी–तिथि ১৪ जनरवी ২০১২ स्थान– ॳशेर्फीदास साह् समाज महि ला ওंठव महारि द्यानय पवि सव– नि र्मली (স্বপৌন), ॳरसव– समानांतव साहि ৩য ॳकादमी मैथि ली साहिৎ উंसेर– सह रिदेह सम्मान समारोह (समानान्तव साहिৎ ॳकादेमी প্ববस्काव) ১৯.১৯म रिदेह मैथिली पोथी प्रदर्शनी– ২৭ जनरवी ২০১২ (শ্বএ্র দি न), ॳरसव स्थानीय करि पवि षद (सनहেसे রাँরাँ पवि सव– ওঁवहा, প্রखण्ड– नौकही)क चावि म रार्षिकोৎसर– ২০১২ ২০.২০म रिदेह मैथिली पोथी प्रदर्शनी– जे.एम.एस. कोचिंग सेन्टव , चनौबागंज, ঝंঝावপ্ৰব, जिला–मधुरॅनी, ॳरसव रिदेह नाট্য উंसेर ২০১২ दू दिन दिनांक ২+.০১.২০১২ ॳा ২৯.০১.২০১২ ২১. ২১म रिदेह मैथिली पोथी प्रदर्शनी (ॳरसव रॏसम नर दिल्ली रिश्व প্ৰस्तक मेला ২০১২ जखन भावतीय सिनेमाक सए रॅर्ख, दिल्लीक वाजधानी रूपमे सए रॅर्ख ॳा वरीन्द्रनाथ टैगोवक ১৩০म जयन्ती संगे पड़ি वहल ॳছি, एकव ॳायोजक वহैत ॳছি नेशनल रॅुक ট্ৰस्ट, भावत, सौजन्य ॳंतिका प्रकाशन) ২৩ फवरॅवी ২০১২ सँ ০৪ मार्च ২০১২,प्रतिदिन भोव ১১ रॅजेसँ + रॅजे वाति धवि, स्थान– ॳंतिका प्रकाशन , स्टॉल +০–+১, হॉल ১১, प्रगति मैदान, ২০म नर दिल्ली रिश्व প্ৰस्तक मेला ২০১২ नर दिल्ली। ঔ रिश्व প্ৰस्तक मेला दू सालमे एक रॅव होगत ॳছি ॳा ৪০ साल पहिले ১৯৭২ ঔ. मे एकव पहिल ॳायोजन भेल छल।

सम्पादकीय: शिर कुमाव झा "টিল্লূ"

রॅहि वा नाचए ॳपने ताल

प्रस्तुत शीर्षक হमव कोनो ॳपन वचनाৎमक শ্বি याशीलता नै রाँन–कालमे "मि थि ला मि हि व" पढ़ैत छलौं।
साप्ताहि क मि हि वक सभ गोটे ॳंकमे ऐ शीर्षकसँ एकटा स्थायी स्तंभ छपैत छल। রॅड़ रॅथा भ২ वहल ॳছি जे

ভাবত বর্ষক প্রমুখ ভাষা সভ আগাঁ বঁঢ়ি বহল অছি আ হম সভ অপনামে ওঝাবাএল ছী। জোঁ আত্মীয ভ২ ক২ ধি যান দেল জাএ তঁ সামাজি ক স ংবচনাক মধ্য সামংজস্য হোগছ। সনাতন সংস্কৃতি মে "জাতি "ক রি ভেদ বঁেশী বহল মুদা সভ বৈদি ক সংস্কাবমে অছোপক মহতকেঁ সেহো নকাবি নৈ সকৈ ছী। হমবে পূর্বজ নি খনে ছথি "কর্ম প্রধান রি শ্ব কবি বাখা" প্রাচীন ভনমান্বষ শৈর্দেষ্টৌ মে সহী একবা স্বীকাব তঁ কএলনি । তঁএ সভকেঁ জাতি সঁ অপন উঠি ক২ সোচবাঁক চাহী। আন জাতি কেঁ কে কহএ মি থি নামে তঁ ব্রাহ্মণোক মধ্য বঁড়কা রি ভেদ ছৈ, জোঁ ঙা রি ভেদ মাত্র বৈবাহি ক সংস্কাব ধবি সীমি ত বহি তৈ ছল তঁ যেন-কেন প্রকাবেণ স্বীকার্য, মুদা "পি পবী" জে হমব ভোজয সংস্কৃতি ক রি শেষ চি হ্ন থি ক ওকবো দেবঁএমে বঁড় ভাবী খাধি ভ২ গেল ছৈ। অন্তর্দ্বন্দ্ব মাত্র এতবেঁ ধবি নৈ, ভনমান্বষ বস্মাক কোনো কবি তঁ এতএ ধবি নি খনে ছথি –

অড়ড়ি এ কোদড়ি এ আ মুসরবয,

ঙা মবয তঁ মৈথি নক পাপ ঠৈবয

অবড়ি এ মৈথি ন ব্রাহ্মণক একটৌ মূল হোগছ, ঐ শ্রেণীক ব্রাহ্মণ দড়ি ভংগা জি নাক "লেহবা" আ সমস্তীপ্ববক "ভি ড়হা" গামমে ভবন ছথি । বএহ লেহবা জকবা কহি যো "মি থি নাক পেবি স" কহল গেল অছি । আব কহল জাএ "মৈথি ন" ঐ দোহামে কবি ককবা মনলে ছথি ? মাত্র শ্রোত্রি য, ভনমান্বষ আ উচ্চমূলক জযবাব ব্রাহ্মণ। জোঁ এহেন কবি লেল আন ব্রাহ্মণো অছোপ তঁ আন জাতি কেঁ কী কহল জাএ ? রি দ্যাপতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ রা কোনো মংচ হ্অএ, হাস্যপব থপড় ী বঁজএবাঁক লেল ঐ প্রকাবক দোহা মি থি নাক পহি চান মানল জাগত বহল অছি –

বৈনী ভৈনী ও বৌতি নি যাঁ

দীপ গোধনপ্বব কৈথি নি যাঁ

পাঁচ গাম পচহী পবগন্না

উঁত্তম গাম ননৌব

তেনী সূবী ৰঁসএ মধেপ্পব

নংঠক ঠঠ্ঠ নখনৌব’

জৌং মধ্ৰঁনী জি নাক মাত্র ঙঁপব ি নখন কি ছএ গাম ভনমান্বষক গাম তঁ গোপেশী, সবস, গজেন্দ্র রা খানংদ ভনমান্বষ নৈ ?

সমস্তীপ্পব জি নামে ভনমান্বষক তাৎৰি ক রি ৰেচন তঁ খাব রি চি ত্র ঠংগে কএন গেন খছি –

“শ্রীাত্রি য সনমপ্পব বানী ঠৈন

কি ছ ঘব ঠৈভকা খাব সভ চোব”

ধন্যবাদ দেৰাঁক চাহী এহেন প্রসংগক ৰ্যাখ্যাতাকেঁ জে ঙা ৰিং সবি গেন ছথি জে “চোব”ক কোনো জাতি নৈ হোগ ছৈ, ও তথাকথি ত ভনমান্বষক পবি রাবমে সেহো জন্ম নঽ সকৈ ছথি রা নৈ ছথি ।

কেও নৈ সোচনথি জে হবি ৰংশ তৰুণ সন প্রাংজন সাহি ৎযকাব মাত্র এক্কটা মৈথি নী বেডি যো নাঠক “উঁগনা বে মোব কতএ গেনৈ” কি এ নি খনথি ? এক ৰেব সমস্তীপ্পবক নৰ্ঁধপ্রতি ষ্ঠ শৈয চি কিসেক ড ॉ. খাব.পী. মি শ্রী হি ন্দ্স্তান দৈনি কমে খপন খানেখমে নি খনে ছনাহ জে খধি কাব দেৰঁএ কান হমবা সভকেঁ দছি নাহা কহন জাগত খছি তখন মৈথি নীকেঁ খাগাঁ ৰঁঠ়এৰাঁক খাশা হমবাসঁ কি এ কবৈ ছথি ? ফণীশ্ৰবনাথ ৰেণ্ু, পোদ্দাব বামাৰতাব খৰুণ সন বচনাকাবকেঁ কেও মৈথি নীমে নি খৰাঁক প্রেবণা কি এ নৈ দেনকনি ?

গজেন্দ্র ঠাকুব, উঁমেশ মণ্ডন খা শি রক্ষমাব ঝা সন সাধাবণ নোক সমাজক সভ রস্ত্বক বচনাকাবকেঁ প্রাৎসাহি ত কঽ সকৈ ছথি তঁ প্রৰীণ সাহিত্কাবসঁ কী হমব খাশ বখনাগ খপবাধ ?

भुवनेश्वर सिंह भुवनकेँ अन्तिमनसँ श्रद्धांजलि दै छथि यनि जे एकटा हि न्दीक महाकवि आवसी प्रसाद सिंहकेँ मैथि लीमे लि खबाक प्रेरणा देलनि । जखन समस्तीपुरमे मैथि लीक अस्ति त्वरक बक्षार्थ आन्दोलन होइत अछि तँ डॉ. नरेश कुमार वि कल सभसँ आगाँ बढै छथि । १९६०-७० मे हि लक करि ता सभ मि थि ला मि हि रमे छपैत छल तखन मैथि ली साहि त्यक गति हासमे डॉ. दुर्गानाथ झा श्रीश हि लक नाओं कि ए नै देलनहि आ बामदेव झा साहित्य अकादेमीक कथा संचयनमे हिनकर कथा किएक नै लेलन्हि ? हमर कहबा ई नै जे सबहक दृष्टि मे सभ लोक बहि तेल छथि , मुदा जौं आत्मीय भऽ कऽ सोचल जाए तँ सभ प्रश्नक समाधान छै ।
“मि थि लामे बहनि हार सभ लोक मैथि ल” ई उल्लेख सभ मंचपर कएल जाइत अछि । ऐ तरहक उल्लेखसँ भ्रम उत्पन्न भेलाक स्वाभावि क । जेना अपना चावि बेटामे सँ कोनो बेटाकेँ बेर-बेर माए कहै छथि जे “तोँ हमरे बेटा छेँ । ” तँ ओइ पुत्रक दि मागमे नि श्चि त उत्पन्न हएत जे शायद हम दोसर नावीक पुत्र छी ।

मैथि ली आर्य परि वार समूहक पहि ल भाषा थि क जेकरापर जाति वादी कलंक लागल अछि । ऐ भाषाकेँ ब्राह्मणवादी प्रवृति सँ झाँपि देबाक वि रोध आवश्यक भऽ गेल । जखन लालूजी बी.पी.एस.सी.सँ एकबा बाहर केलनि तँ मात्र कि छु चानन-ठोपधावी धवि एकव वि रोध सीमि त बहि गेल छल । ई प्रश्न वि चारणीय अछि जे वि नट पासवान वि हंगम, महेन्द्र नारायण राम, प्रा. वरी न्द्र चौधरी आ डॉ. मोतीलाल यादव सन कि छु वि द्वतकेँ छोड़ि अान जाति क लोकक मध्य मैथि लीक प्रति दर्द कि ए नै भेल छल । कोना हेतौ कवि तए ? जखन साहि त्य अकादेमी सलाहकार बोर्डक अध्यक्ष पहि ने डॉ. बामदेव झा तकर बाद हुनक सम्बर चन्द्रनाथ मि श्र ‘अमर’क पश्चात बामदेव झाक समधि वि द्यानाथ झा वि दि त, तखन आन जाति केँ के कहए ब्राह्मणोमे वि रोधाभास संभव छै । मान महराजक ि मर्जा खेलए होली । साहि त्य अकादेमी देशक जनताक ऊपर लागल कर (टैक्स) सँ चलैत अछि । भातसँ सन्ना भारी, मि थि लामे ब्राह्मणक आबादी मात्र पाँचसँ छओ प्रति शत आ संपूर्ण

মৈথি লীপব হ্নকে খধি কাব। খদ্ভুমে কি ছ পাগধাবী ঐ সাহি ি ক মংচকেঁ প ঁজি যৌনে ছথি । মৈথি লী গামমে বহি নি হাব খাম নোকক ভাষা থি ক। জখন মি থি না বাজ্যক ৱাঁত হোগত খছি তঁ ৱেঁগূসবায কে কহএ হম সভ ৱাঁকা ধবি চনি জাগ ছী হ্মদা জৌঁ খধি কাবক গপ তঁ সমস্তীপ্বব খা মধেপ্ববা খাদি ক ব্রাঁহ্মণো সভ ভদেসক মানন জাগ ছথি। ওনা ভদেসক ব্রাঁহ্মণমে সঁ কি ছ সাহিত্কাব জেনা স্ববেন্দ্র ঝা 'স্বমন', মার্কণ্ডয প্ররাসী, কীর্তি নাবাযণ মি শ্রে সন কি ছ নোক সম্মানি ত কএন গেন ছথি কি এক তঁ ও সভ দবভংগা খা পটনাক ৱীচ ঝ্নৈত ঙঁত্তবৱঁবি যা সংস্কাবি ক নোকক বি দূষক বহনাহ।

ঐ ৱেঁবক সাহি ত খকাদেমী প্ববস্কাব তঁ নির্নজ্জতাক পবাকাষ্ঠাকেঁ পাব কঽ দেনক। রর্তমান মৈথি লীক সর্বশ্রেষ্ঠ গদ্যকাব জগদীশ প্রসাদ মংডনক নাওঁ নির্ণাযিক মংডন ধবি নৈ পহুঁচন। ঙঁদয নাবাযণ সিংহ 'নচি কেতা' খা স্বভাষ চন্দ্রয যাদরপব ভাবী পড়ৃ ি গেনাহ চন্দ্রনাথ মি শ্রে খমবক চেনা ঙঁদযচন্দ্র ঝা বি নোদ, কহি যা ধবি এনা চনৈত বহত ?

গনতী পছাতি ক সাহি ত্কাব খথরা দছি নাহা ব্রাঁহ্মণ সাহি ত্কাবো সর্বহক ছন্হিপ। খপনে পাগ পহি ব ঙা বি সবি জাগ ছথি জে জগ সমাজক ও প্রতি নি ধি ত্ব কবৈ ছথি ন ও কহি যো হ্নকা মাফ নৈ কবতনি । পাগ মাত্র ব্রাঁহ্মণ খা কর্ণ–কাযস্থ পবি রাবক সকন মংগনকার্যমে পহি বন জাগত খছি । খান জাতি ক মধ্য একব কোনো প্রযোজন রা পবংপবা নৈ। তখন মি থি নাক সভটা সাহি ি ক সমাবোহমে পাগ পহি বেৱাঁক প্রথাকেঁ কী মানন জাএ ? চাহ্কাব ব্রাঁহ্মণ সাহি ত্কাব ঐ প্রথা দ্বাবা কী প্রমাণি ত কবৱঁএ চাহি ছথি জে মৈথি লী মাত্র ব্রাঁহ্মণেটা কেব ভাষা থি ক ? গনতী কি ছএ নোক কবৈত খছি খা দোষ সম্পূর্ণ সমাজপব মঢ়ৃন জাগত খছি । ব্রাঁহ্মণোমে স্ব. গোপানজী ঝা গোপেশ, স্ব. কানীকান্ত ঝা 'ৱূঁচ, স্ব. চত্তবানন মি শ্রে, শ্রী সত্নাবাযণ ঝা, ডৃাঁ. ৱূঁদ্ধি নাথ মি শ্রে, ডৃাঁ. বি দ্যাপতি ঝা খা স্ব. প্রা. বামগ্রপান চৌধবী 'বাকেশ'সন বচনাকাবক সংগ ন্যায নৈ ভেন কি এক তঁ ও সভ ঐ

चार्ङ्काब मंचक सदस्य नै छलथि रा छथि । तँए समन्वयरादी ब्राह्मण साहि ह्काबकेँ ऐ गि बगि टि या लोक सभसँ मैथि लीक बक्षा कबए पड़तनि । हम साहि ह्मे आबक्षणक समर्थन नै करैत छी म्दा सरहक प्रति सम्यक भार बथराक चाही। रि गत १० समारोहसँ सगव बाति दीप जवयमे मैथि लीक साम्यरादी प्रांजल साहि ह्काव जगदीश प्रसाद मंडल भाग लऽ बहल छथि म्दा गोधूलि रैनामे प्रावम्भ होमएरैना ऐ कथागोष्ठीमे ह्नका कथा-पाठक आग धवि बातिक १ रजेसँ पहि ने अरसव नै देल गेल अछि ।

करि बाजदेर मंडल, मेघन प्रसादकेँ अनुरादक कोनो एसाजनमेंटे नै भेटैलनि । हम रि श्वासक संग कहै छी जे बाजदेर मंडल, मेघन प्रसाद आ दुर्गानंद मंडल खूशीलाल न्मासँ श्रेष्ठ अनुरादक सिद्ध हेताह। डॉ. बरी न्द्र चौधवी मोहन भावद्वाजसँ श्रेष्ठ आलेख नि खै छथि । रैचन ठाकुव आ डॉ. उंदय ना. सिंह नचि केता महेन्द्र मलंगि यासँ नीक नाटककाब छथि । डॉ. शेफालि का रर्मा उंषाकि बण खानसँ श्रेष्ठ महि ला बचनाकाब छथि ।

आनंद कुमाब न्माकेँ जे सम्मान देल गेल तेकव हम समर्थन करैत छी। पवंच जौं ओ आनंद पासरान रा आनंद मंडल बहि तथि तखन ओ संभर छल ?

जौं आधुनि क पीठ़ीक लोक ऐ कु-रेरस्थाक रि बोध नै कवताह तँ संभर अछि जे हमव स्वर्गीय पि ता कालीकांत न्मा 'बूँच'क करि ताक ओ पाँति सच प्रतीत भऽ जाए- "दि रस नि कटै ओ आरि बहल अछि हेती मैथि ली सभसँ कात...।"

ओना ऐ ब्राह्मणरादी सोचरैना कि छ संस्थाक सम्यक कार्यक सबाहना कवर सेहो आरश्यक। जेना मि थि ला सांस्कृति क पवि षद जमशेदपुवक रार्षिक कलेन्डवमे पागरैना संस्कृत आ अरहट्टक रि द्यापति क संग-संग लोकदेर सलहेसक फोटै देखि नीक लागल। ऐ लेल प्रा. अशोक अरि चल आ प्रा. बरी न्द्र चौधवीक संग-संग श्री एस.एन. ठाकुव आ सम्पूर्ण पवि षद् धन्यरादक पात्र छथि । ऐ प्रकाबक समन्वयरादी सोचकेँ शतशः नमन।

अंतमे, हमर आग्रह यएह जे सम्यक दृष्टिकोण राखए अखनि कार्य नै तँ मुख्य धार स्वखा जाएत आ समानांतर धार बेमहरे करत।

डा. अरुण कुमार सिंह

उजड़ैत गाम : बसैत शहर ?

की कहू, बहुत दिन पर १ जून २०१२ केँ महावीर हास्पीटल गेल रही। हास्पीटल की गेलौं, मित्र मंडली संग कोशी कात जएबाक अवसर भेटि लागि गेल। अवसरो एहन जे नागो बाबू सेक्रेटरीक नातिक जन्म-दिन पटनासन शहरकेँ छोड़ि कोशीक कछेरपर बसल 'बलुआहा' आ पूर्वी तटबन्धक कातमे स्थापित महिषी प्रखंडक एकलौता कॉलेज, माने शिक्षकक, छात्रक, समाजक कॉलेज नै अपितु सेक्रेटरीक वैयक्तिक सम्पत्ति, मे मनाओल जा रहल छल। ऐ अवसरपर शिक्षित आक्रोकारीक फौजमे हमहूँ समादृत छलौं। जहिना ओइ ठाम पहुँचलौं कि सेक्रेटरीक नजरि हमरापर पड़ितहि कहि उठलाह, "ओ अरुण बाबू! कहिया एलौं, खोजो-खबरि नै रखैत छी। अपने तँ मैसूर जाएकेँ हमरा सभकेँ बिसरिए गेलौं। आब हम हिनका सभक लेल कतेक अहूँ। आब हमरो उमेर भेल। अहाँ तँ जनिते छिऐ, जे काज टाकासँ हेतै ओ तँ टकै करतै ने। देखियौ ने टाकाक अभावमे कॉलेजक छतक ढलाइ रुकल अछि आ एकटा बात बुझलौं कि नै, ऐ बेरसँ फर्स्ट पार्टमे एडमिशन सेहो हएत।" तखने हुनक नाति आरि कहैत छलि जे- "नानाजी हमरा पैसाक लागल अछि, हम कतए पैसाक करब, ऐ ठाम कतौ बाथरूम कहाँ देखै छिऐ ? तइपर ओइ ठाम जमकल बैसल एम. ए. पास सभमे सँ केओ बाजि उठलाह-

'एतेकटा फील्ड अछि, कतौ अहाँ पैसाक कए लिअ।' ओ बेचा कनेक काल चुप रहल आ सोचैत बाजि उठल- 'एना कतौ थूजनमे बाथरूम कएल जाग छै, जँ इन्फेक्शन भए जाएत तँ ? ' नामी-गिरामी विश्वविद्यालय सभसँ प्राप्त डिग्रीधारीक लेल ऐ प्रश्नक कोनो उत्तर नै छल। अच्छा छोड़ू, हमहूँ कोन फेरामे फँसि गेलौं, आधुनिकता, वैज्ञानिकता एवं प्रकृति- परंपरामे ओझराएल जा रहल छी। अखन जन्म-दिनक केक कटैबामे एवं मास्वक भोजमे विलम्ब छल। भगवान जी, अरविन्द जी, प्रांजल भाणजी एवं विजय जीक विचार भेल जे किऐ नै ऐ बीचक समयमे कोशीपर बनैत पुल देखल जाए। सभ गोटे ए.सी. सँ सुसज्जित गाड़ीमे बैसि कोशी बान्ह दिस विदा भेलौं जे कॉलेजसँ मात्र एक किलोमीटरपर छल। 'बन्वआहा' बाजारमे ओ लोकनि अपन-अपन पसिन्नक हिसाबेसँ खएबा-पिबाक लेल वस्तु-जात किनैत गेलाह। गाड़ीकेँ बान्हपर लगा सभ गोटे ओतुका दृश्य एवं बनैत पुलक कार्य केर गतिशीलताक आनन्द खाणत-पीबैत लेब प्रारंभ कएल। ऐ ठाम हम एकटा बात कहि दी जे विजय जी, जे अपन पंचायतक प्रधान (मुखिया) सेहो रहि चुकल छथि, सहरसा जिलाक महिषी प्रखण्डक सभसँ पैघ जमींदार स्व. गंगा बाबूक एकलौता पुत्र थिकाह। करीब सतरह वर्ष पहिने प्रा. (डॉ.) सुभाषचन्द्र सिंह (मैथिली प्राध्यापक, ए.एन.कॉलेज, पटना) जीक आवास बेहादुरपुरमे हुनकासँ परिचय भेल छल एवं परिचय आत्मीयतामे परिवर्त्तित भेलोपरांत ओ कहने छलाह, कहियो अहाँ हमर गाम चलू; हम अहाँकेँ कोशी नदीमे नाहपर बैसा मिलहरिक संग कोशीक ओइ पारक अपन कचहरी (कामत, बासा) देखाएब। समय सापेक्ष नै भेलाक कारणेँ एहन संभव नै भए सकल छल। मुदा आइ कोशी बान्हपर गप्पक क्रममे ओतेक वर्ष पहिलुका बात चलि पड़ल। ओ बाजि उठलाह- 'अरुण जी आब हमर कचहरीपर चालि चक्का चलि जाएत अछि।' हम ई सुनि विस्मित तँ भेबे केलौं, अविश्वसनीयता सेहो हुनकी मानि रहल छल। बान्हपर सभ गोटेकेँ विचार भेल जे तेसर दिन हम सभ कोशीक ओइ पार कचहरीपर जाएब एवं ओइ ठाम दिन-रातिक भोजन कए राति एमे आपस भए जाएब। विजय जी ओतैसँ मोबाइलक माध्यमे अपन कचहरीक मैनेजरकेँ बीस-पचीस

গোেষ্টক দিন্বকা এরং বত্তকা ভোজনক ব্যরস্থা কবরাঁক নেন আরশ্যক নির্দেশ দএ দেনন্হি। পশ্চাতি হম সভ ক ॉনেজ আরি ভোজনোপবাঁত সহবসা ঘ্বি গেনৌং।

পূর্রনির্ধারিত কার্যক্রমক অনুসারেঁ কোশীক প্ররবিযা এরং পছরবিযা ধাবক রীচ অরস্থিত ঝাবা পংচাযতক শিশৌনা গাম জএবাঁক জে তিথি নিশ্চিত ছন ওকবা প্রতি হম কনেক উঁদাসীন ছনৌং, কিএক তঁ সূর্য ভগরানক প্রকোপক কাবণেঁ প্রচন্ড গবমীমে ঘবসঁ রহবাএর নূ কেঁ আমংত্রণ দের সন ছন। কী কহু! নির্ধারিত তিথিকেঁ হোনক ঘংটী রাজর প্রাবংভ ভএ গেন এরং হমবো জাগএ পড় ন। সহবসাসঁ জাগরনাক নেন দূটা এ.সী. যুক্ত স্কাবপিযো নাগন এরং হম সভ ওগমে সরাব ভএ রিদা ভএ গেনৌং 'উঁজড় ত গাম আ রসৈত শহব'ক রাস্তরিকতাক অরনোকনার্থ। এ.সী. যুক্ত গাড় ী এরং ঠংডা পেয পদার্থকি কাবণেঁ যাত্রামে কোনো রেসী তকনীফ নৈ ভএ বহন ছন। হম সভ রন্বআমামে কোশীপব রনৈরনা প্বন টপি ওগ পাব শিশৌনা গাম দিস রঠ নৌং। ওগ পংচাযতক প্রধান (মুখিযা) শ্রী অরুণ যাদর জনিক পৈতৃক গাম শিশৌনে ছনি, সেহো হমবা সভক স্বাগতার্থ এরং বস্তামে কোনো তবহক তকনীফ নৈ হ্অএ, তগ নেন হমবা সভক সংগ ছনাহ। কামতপব শীঘ্রাতিশীঘ্র পহুঁচবাঁক নেন সড় ক মাস্বকেঁ ছোড় ি কোশী নদীক কাতে কাত গাড় ী রঠ এ নাগন। রাঠ ি অএবাঁসঁ রহ্ত পহিনহি কোশীক কটনিযাঁ এরং ওগসঁ উঁপটৈত নোকক দৃশ্যসঁ হৃদয তঁ দ্ররিত ভেরেঁ কএন, অপিতু কোশী মৈযাক এহন তান্ডরসঁ ডবো ভেন জে কহী হমবো সভক গাড় ী কটনিযাঁক কাবণেঁ নদীমে নৈ সমা জাএ। ওগ ঠামক নোকক জীরন কেব মার্মিক চিত্রণ মৈথিনী সাহিত্যকেঁ কে কহএ, ভাবতক অনেকো সাহিত্য মধ্য রিদ্বান নেখক নোকনি প্রস্তুত কএ চুকন ছথি, তেঁ ওত্তকা দুরুহতাক হম কী রখান করু, এহন শক্তি-সামর্থ্য হমবামে নৈ অছি। এ.সী. যুক্ত গাড় ী বহনোপব হম সভ স্বরুজ ভগরানক প্রকোপক পূর্ণ অনুভর কএ বহন ছনৌং, পবংচ ওগ ঠামক নেনা-ভুটকা, রৃদ্ধ-রণিতা সভ কেও অপন-অপন কাজমে মস্ত ছন। কোশী মৈযাক ধাবমে ছোট-ছোট নেনা-ভুটকাকেঁ উঁমকৈত দেখনৌং তঁ হমব দেহক বোগযাঁ ডবসঁ ভুটকএ নাগন জে কহী ং গু সভ ভাসি নে জাএ। ও সভ তঁ জেনা

এহন স্থিতিসঁ অনভিজ্ঞ অপনামে মস্ত ভএ কোশী মৈযাক ধাবমে নিশ্চিত ভএ উঁমকৈত ছন জেনা মাযক কোবামে নেনা।

খেত বা খেতক বীচ টৌযব গাড়ী এবং ট্রৈক্টবক নীখ পব চনৈত হমবো সভক গাড়ী ধূবা উড়বৈত, খীবা, ককবী, পবোড়, সজমনি, কদীমা, ঝিংগ এবং মকগক ভুট্টাক ঠাম-ঠাম নাগন ঠ়েবীক অনুপম দৃশ্য দেখি নাগন জেনা অনপূর্ণা স্বতঃ ঐঠাম বাঁস কবৈত হোথি, গংগা বাঁবুক কচহবী এবং ঘবা প্রধান অকণ যাদরক গাম পহুঁচি গেন। শিশৌনা পহুঁচিতে সম্পূর্ণ গামক নোক স্বাগতার্থ এবং জিজ্ঞাসার্থ আবি গেনাহ। মহপ্সবা নিবাসী শ্রী বামনবেশ সিংহ উর্ফ 'ঝখিযাজী' আকাশিবাণী পটনা, রিজযজী, প্রাংজন ভাগজী এবং অববিন্দজী কেঁ ওত্তুক্কা নোক পহিনেসঁ চিন্হৈত ছন, তেঁ হুনকা সভকেঁ ও নোকনি নাম এবং সম্বন্ধক আধাবপব প্রণাম কবৈত গেনাহ। হম, মদনেশ্বব ঠাকুব উর্ফ 'ভগবান জী' (মহিষী), মিথিনেশ, নক্ষ্মণ এবং সিকন্দবকেঁ ঔপচাবিকতা এবং আতিথ্যবশ প্রণাম কবৈত বৈসাওন গেন। অৰুণ যাদব জে ওগ গামক বৈঁটৌক অতিবিঞ্জ রিকাসপ্বত্র প্রধান (ঝখিযা) এবং রিজযজী, জে ওগ গামক জমীন্দাব ছথি, দুনূক নোকপ্রিযতা ওগ ঠাম একত্রিত গ্রামীণক আবভগতসঁ বুঝনা গেন। কিছু সমযোপবাঁত রিজযজীক গশাবাপব খস্সীক মাস্ব, ভাত, বোটী, সনাদ এবং দহীক সংগ ভোজন নগাওন গেন এবং হম সভ ভোজনোপবাঁত আবামক ঝদ্রামে আবি গেনৌঁ। পাঁচ-ছও বজে সাঁঝক নকধক হম সভ কোশীক পছবিবিযা ধাব, জে বৈনদাবব নদীক নামসঁ জানন জাগছ এবং ঐ নদীমে কোশীক কোনো ধাবসঁ পৈঘ মাছ পাওন জাগছ, ক কাত গেনৌঁ, জতএ হটিযা নাগন ছন। হম সভ ওগ বৈনদাবব নদীক কছেবপব ছোট-ছীন হটিযাক অবনোকন কেনৌঁ এবং পান খাগত ওত্তুক্কা স্থিতিপব বাঁত কবৈত বহনৌঁ। হম এবং ঝখিযা জী (আকাশিবাণী, পটনা) কেঁ ছোড়ি সভ গোটে বৈনদাবব নদীমে উঁতবি খূব উঁমকৈত গেনাহ এবং ভগবান জী ওগ ক্রমমে অপন গবক সোনাক বনন মাযতাবা মৈযাক চকতী সেহো গমা দেননি।

ঝনহফন ভেনোপবাঁত হম সভ কচহবীপব আপস অবৈত গেনৌঁ। গবমীক অধিকতাক কাবণেঁ ওগ গামক দুগ মঁজিনা স্কূনক ছতপব ওছাওন নগাওন গেন এবং হম সভ ওগ ঠাম আবাম

करबए लगलौं। शिशौनाक पूर्व भागमे एकटा पैघ भवनक निर्माण कार्य देखि हम पूछि बैसलौं जे एतेक पैघ पक्का के बनबा रहल अछि, तखनबर ओत्तुक्का मुखियाजी अरुण यादव कहलनि जे ई बाढ़ि राहत सेन्टरक रूपमे सभ गाममे बनाओल जा रहल अछि। कोशीक तटबंधमे बसल गाममे दू महला स्कूल, बाढ़ि राहत भवन, कतौ सोलिंग युक्त सड़क तँ कतौ-कतौ कच्ची सड़क, जे एक गामसँ दोसर गामकेँ जोड़ैत, एतबेटा नै गामक बीचो-बीच सिमेन्टसँ ढालल सड़क देखि एवं ओत्तुक्का लोकक मुहसँ नीतिश बाबूक सुशासनक बखान सुनि बिहारक कल्याणक संभावना जगैत देखलौं। बातिमे हम सभ फेर भात-रोटी, माछ, सलाद एवं दहीक संग भोजन केलौं एवं पान खाए सहरसा आपस जाए देबाक आग्रह कएल तँ ओत ठामक लोक कहए लगलाह जे एना कतौ भेलैए जे एतेक बातिकेँ द्वारि परसँ अतिथि बिदा हएत। गौँआ सभकेँ मनबैत हम सभ बिदा भए सहरसा अपन-अपन आवास पर पहुँचि गेलौं। मुदा हमर मनमे बसल उजड़ैत गाम: बसैत शहर'क संगक संग, जे ओही ठाम सभ तरहेँ आबिज होएत प्रतीत भेल, सद्यः देखल कोशीक बीच बसैत गाम शिशौना, ओत ठाम निवास करैत निश्छल लोकक सम्पूर्ण विकास दिस उठाओल सरकारक डेग अओर तेज कोना हुअए, तही बीच ओझरा गेल।

भाषा जातिगत सम्पत्ति नै अपितु सामाजिक सम्पत्ति

भाषाक उत्पत्ति समाजमे भेल अछि अओर समाजक विकास भाषाक आधारपर होएछ। ऐ तरहेँ भाषा अओर समाज दूनू अन्यान्याश्रित अछि। ऐ माध्ये हम कहए चाहै छी जे मैथिली भाषा कोनो जाति विशेषक सम्पत्ति नै अपितु ओ तँ सामाजिक सम्पत्ति थिक। सामाजिक व्यवहारे भाषाक मुख्य उद्देश्य अछि। भाषाक विकास आ संरक्षण समाजमे होएछ अओर एकर प्रयोग सेहो समाजमे होएछ। मैथिलीकेँ दूरगामी क्षति पहुँचाबैबला किछु लोकक कहब अछि जे घर-घराबी सदृश मैथिली सेहो

হমরা সভক পৈতৃক সংপত্তি অছি, জে কি সর্রথা অনুপযুক্ত, কিএক তঁ সম্পূর্ণ মিথিলামে বহএরঁলা সভ রস্তুক লেলা জন্মসঁ অপন মাতৃভাষা মৈথিলী রঁজৈছ।

হম সভ ভাষাক রঁলেঁ অসগরমে সোচৈ এরং মনন করৈ ছী মুদা ও ভাষা ঐ সামান্য যাদৃচ্ছিক ধ্বনি-প্রতীকপর আধারিত ভাষাসঁ ভিন্ন হোগছ। ভাষা আদ্যোপাংত সমাজসঁ সংরঁধিত হোগছ। ভাষা এক সামাজিক সম্পত্তি অছি। ঐসঁ স্পষ্ট হোগত অছি জে কোনো সাহিত্যকার রা ভাষা প্রেমী ভাষাক নির্মাতা নৈ ভএ সকৈছ। ভাষামে হোগরঁলা পরিরর্তন র্যক্তিগত নৈ ভএকেঁ সমাজগত হোগছ।

ভাষাক সামাজিক স্তরপর অন্তর ভএ জাগছ। রিস্তৃত ক্ষেত্রমে রাঁজল জাএরঁলা ভাষাক আপসী ভিন্নতা দেখল জাএ সকৈছ। সামান্য রূপমে সম্পূর্ণ মিথিলাক লোক মৈথিলীক প্রযোগ করৈছ মুদা অলগ-অলগ ক্ষেত্রক মৈথিলীমে পর্যাপ্ত ভিন্নতা হোগছ। এহল ভিন্নতা ওকর শৈক্ষিক, আর্থিক, র্যারসাযিক, সামাজিক, সাংস্কৃতিক তথা ভৌগোলিক স্তরক কারণেঁ হোগছ। পঢ়ল-লিখল লোক জতরাঁ সাকাংক্ষি ভএকেঁ ভাষাক প্রযোগ করৈছ, সাধারণ অথরা রিনু পঢ়ল-লিখল লোক ওতেক সাকাংক্ষি ভএকেঁ ভাষাক প্রযোগ নৈ কএ সকৈছ। এহল স্তরীয রাঁত কোনো ভাষাক সময রিশেষমে কএল গেল ভাষা-প্রযোগসঁ অন্তর কএল জাএ সকৈছ।

রিশ্বক সভটা কাজক সংপাদন প্রত্যক্ষ রা পরোক্ষ রূপেঁ ভাষেক মাধ্যমসঁ হোগছ, ঈ তথ্য সর্রমান্য অছি। সভটা জ্ঞান ভাষেপর আধারিত অছি। র্যক্তি-র্যক্তিক সংরঁধ রা সমাজ-র্যক্তিক সংরঁধ ভাষাক অভারমে অসংভর অছি, গহো ভাষাক সর্রর্যাপকতাক প্ররঁল প্রমাণ অছি।

মনুষ্যক সংগ-সংগ ভাষা সতত গতিশীল রহৈছ। সমাজক সংগ ভাষাক আরংভ ভেল অওর আগ ধরি গতিশীল অছি। মানর সমাজ জাধরি রহত তাধরি ভাষাক অস্তিত্ব রঁলল রহত। কোনো র্যক্তি রা সমাজক দ্বারা ভাষামে কমোরেশ পরিরর্ত্তল কএল জাএ সকৈছ, পরংচ একরা সমাপ্ত কররাঁক সামর্থ্য ককরোমে নৈ রহৈছ। ভাষাক পরিরর্ত্তলশীলতাকেঁ র্যক্তি রা সমাজ দ্বারা রোকল নৈ জা সকৈছ। সংসারক সভ রস্তু সদৃশ ভাষা সেহো পরিরর্ত্তলশীল অছি, জেনা সংস্কৃতমে 'সাহস' শব্দক অর্থ অনুচিত রা অনৈতিক

काजक लेल उंसोाह देखाएबं छल, मुदा आबं ओ शेङ्क मैथिलीमे लीक काजमे उंसोाह देखैबाक अर्थमे प्रयुक्त होाइछ।
भाषा पविरर्त्तनशील अछि। एएकह कावण अछि जे सभ भाषा एक युगक बाद दोसब युगमे पहुँचि कए बहुत रूबाक भए जाइछ। ऐ प्रकाबें पविरर्त्तनक कावणें भाषामे रिरिधता आबि जाइछ। जँ भाषा–पविरर्त्तनपब साफे नियंत्रण नै बाखल जाएत तँ तेजीसँ पविरर्त्तनक पविणामस्वरूप किछए दिलमे भाषाक रूप अबोंधय भए जाएत। भाषा–पविरर्त्तन पूर्ण रूपसँ बोकल तँ नै जा सकैछ, पबंच भाषामे बोंधगम्यता बनाकें बखबाक लेल ओकब पविरर्त्तनक क्रममे एकटा मानक रूप बहब अति आरश्यक।
अन्ततः हम कहए चाहब जे भाषा अपन समाजक संप्रेषणक अन्यतम साधन थिक। एकब माध्यमसँ बर्त्तमान एरं अतीतकें पबखल जा सकैछ संगहि ओकब भूत एरं बर्त्तमानक पृष्ठ भूमिपब भविष्यकें देखल जा सकैत अछि। भाषा मुखबित भए व्यक्तिककें सम्प्रेषित कबैछ, मुदा कतेको बेब मौन बहि सम्पूर्ण समाजक भारनाकें अभिव्यक्त कए दैत अछि। भाषाकें भाषेक माध्यमसँ बूझल जाइछ आ तें ओ प्रक्रिया एतेक सबल प्रतीत होाइत अछि। यद्यपि गहो देखल जाए सकैत अछि जे हम सभ एकब सही क्षमताकें नै आंकि दिगभ्रमित भए जाइत छी। अंततः समाजेकें बहुत बास चीज गमाकें एकब क्षतिक आकलन कबए पडै छै, जेकि कोनो भाषाक रिकासकें अबरुद्ध ओ गतिहीन बनबैछ।

बाम भबोस कापडि भ्रमब

मैथिली लोक संस्कृति संगोष्ठी अन्तबगत लोकनायक सललेसः चर्चा–पविचर्चा
कार्यक्रम सम्पन्न

মিথিনাঞ্চন নেপানক হোওক রা ভাবতীয ক্ষেত্রক, জ ँ এক গোষ্ঠ নোকগাথাক মহানাযক ককবোে জীরন চবিত্র রঁসী নোকস্মৃখী, জনজন রীচ চর্চিত, নোকপ্রিয ছৈ ত ँ ও থিকৈ নোকনাযক সনহেসক। সিবহা জিল্লা খন্তস্মৃত মহিসৌথামে জন্মন সনহেসক জীরন কাফী খাবোহ-খরবোহস ँ ভবন ছৈ। রিভিন্ন নোকগাথা গাযক সভ কথানকক রিভিন্ন ভেদকে ँ জনসমক্ষ নাওন কবৈত খছি। তন্ত্র-মন্ত্র খা সিদ্ধিক কথা সভ ঐমে ভবপূব দেখন জাওছ। স্বগা সনহেসক গ্বপ্তচব হোওছ জে মন্ত্রীক রূপমে সেহো প্রতিষ্ঠিত ছৈ। হাথীক নাউঁ ভৌবানন্দ বাখন গেন ছৈ ত ँ স্বযং সনহেসকে ँ মানিক দহস ँ ভঁমবা রঁনা কএ মানিনী সভ চোবা কহ নহ জাওছ। সম্ভরতঃ এহন প্রসঙ্গ সভ গাথা গাযক সভক স্মহস ँ থপৈত খাএন ভহ সকৈছ। স্মদা একষ্টা রাঁতমে সভ একমত হোওছ জে সনহেসক জন্ম মহিসৌথা, বাজা স্মনেশ্বিবক দববাঁবমে পহবেদাবী, চোবীক খাবোপ, জেনচনান খা খন্তমে মানিনীদ্বাবা স্মক্তি।

ও দেরতাক রূপমে দ্সাধ জাতিমে পূজিত ছথি। দনিত উঁথোনক নিমিত্ত সযোঁ রর্ষ পূর্র সামন্তসঁ (চ্হড় সামন্ত!) নড়া

ক২ খপনে ছচ্ছে বাজ্যক স্থাপনা খা ন্যাযক নেন নোকপ্রিযতাক চবমমে পহ্ ঁচৈত ‘দেরতা’ক খাস্পদ প্রাপ্ত ক২ পূজিত হএবঁ স্বযং জযবঁর্ধন সনহেসেক জীরন গাথাক খহন্তু বোচক পক্ষ থিক। সনহেসে গাথামে এক দিশ প্রেম ছৈ ত ঁ দোসব দিশ তকোনীন মিথিনা ক্ষেত্রমে উত্তবী খাক্রমণকাবী সভস ঁ একব বক্ষাক চ্নৌতী সেহো ছৈ। সামন্ত সভস ঁ সমাজকে ঁ জোগএবাঁক গহন জিম্মবাঁবী থিক ত ঁ পবনির্ভবতাস ঁ ম্হক্ত ভ২ খপন সৈন্যশৈক্তিক রিকাস ক২ খপন সত্তাক স্থাপনাক গহন নক্ষ্য সেহো। খদ্ভুত পবাক্রমী ছনাহ সনহেসে। সভ চ্নৌতী সভকে ঁ সামনা কবৈত খন্ততঃ খপন খভিযানমে সফন ভ২ মহিসৌথাকে ঁ বাজধানী বঁনৌননি ।

নেপানী ভূমিক গু রীব নোকনাযক, ম্হদা খাগ ধবি শিষ্ঠ সাহিত্যক সংবক্ষক সভ দ্বাবা উপেক্ষিত বহৈত খাএন খছি। কিএ এনা ভেন তঁ তকব এক্কটা কাবণ দেখি পড় ৈছ, দ্সাধ সভক ফনদেরতাক প্রতি কিএ খনারশ্যক উস্েকতা! খন্য জাতি রা রগ্গমে খস্তিত্ব নৈ বহন করি নোকনি, সাহিত্যকাব সভক জথাভারী বচনা সভ উখেনন ক২ ক২ নযাঁ–নযাঁ গতিহাস বচনিহাব সভ সিবহা জিন্নাক চৌহদ্দীমে খপন শৌর্যপূর্ণ জীরন রিতৌনিহাব মহানাযক সনহেসে জানাজানী উপেক্ষিত কএন গেনাহ খা পবিণমতঃ খাগ হ্নকা বাঁবেমে নোককণ্ঠমে বাঁ ঁচন খবৈঁত গাথা সভ খা তকবা মঞ্চমে প্রদর্শিত কবহ্বঁনা নাচ সভ রিন্বপ্ত ভ২ বহনৈক খছি।

ওএহ কঠিন অৱস্থাকেঁ ধ্যানমে ৰাখি সনহেসেক জীৱনবৃত্তমে কেন্দ্রিত ভএ একটা ৰৃহত্ গোষ্ঠী কৱৰাক রিচাৰ আওসঁ তেবহ মহিনা পহিনে আএন আ নেপান প্রজ্ঞা-প্রতিষ্ঠানক সংস্কৃতি রিভাগ অন্তস্থাত একৱা সামেন কএন গেন।
হম একৱ কার্যযোজনা ৰনৰৈত কান ভাৱতীয মর্মজ্ঞ রিদ্বান সভকেঁ একটা পৈনন ৰনেনৌং, জে সভ সনহেসেক সন্দর্ভমে নিৱন্তৱ নিখৈত আৱি ৱহন ছথি। নেপানক কিছু রিদ্বান সভকেঁ সেহো আগ্রহ কএন। অন্ততঃ নেপান আ ভাৱতসঁ চাবি চাবি গোটে কার্যপত্র তয ভেন আ পত্রাচাৱ-সম্পর্ক কএন গেন। একৱ কার্যক্রম স্থন নহান (সিৱহা) ৰাখন গেন, জত্তৱসঁ সনহেসেক কীড় াভূমি সভ নগেমে অৱস্থিত ছৈ। সময ২০৬৯ সান ৰৈশাখ ২০ আ ২১ গতে ৰাখন গেন। সভ তৈযাবী পূর্ণ ভৱ গেনাক ৰাদ ৰৈশাখ ১৮ গতে জনকপুৱমে দুখদ ঘটনা ভেন, ৰম রিস্ফাটমে তকোন চাবি গোটেকে আ ৰাদমে এক গোটেকে মিনা পাঁচ গোটেকে মৃত্যু ভৱ গেন। সভ দিশ শোকক নহবি, আক্রোশ দেখন গেন। ৰন্দ, হড়তান শুৰু ভেন। পৱিণামতঃ কার্যক্রম অন্তিম ক্ষণমে স্থগিত কৱৱ পড়নৈ।

ফেৱ দোসৱ তিথি ২০৬৯ সান অসাৱ ৪, ৫ গতে ৰাখন গেন। দেহকেঁ ডাহৈত গর্মীমে ভাৱতীয এক দর্জন রিদ্বত্ রক্তা আ নেপানক তৱফসঁ সেহো এক দর্জন রিদ্বত্ রক্তা সভক সন্নপস্থিতিমে উক্ত গোষ্ঠী নহানমে দস ৰুঁদে নহান ঘোষণাপত্র জাবী কৱৈত সম্পন্ন ভেন অছি। ঐ গোষ্ঠীমে অপন আর্থিক সহযোগ দ্বাৱা ৰী.পী. কোগৱানা ভাৱত-নেপান প্রতিষ্ঠান পৈঘ কাজ কেনক, জকৱ প্রশংসা সমস্ত উপস্থিত সহভাগী নোকনি কেননি।

अगस्त ४ गते सूचना तथा सञ्चार मन्त्री राजकिशोर यादव उद्घाटन कएलनि। तहिना साथहि नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान द्वारा प्रकाशित "आँगन" पत्रिकाक चारिम अंक सलहेस विशेषांक आ रामभरोस कापडि 'भ्रमर'क नवीनतम कृति 'समय-सन्दर्भ'क विमोचन कएलनि। तहिना सलहेस लोकनाचकेँ मञ्चीय रूपमे जिवन्त राखऽमे सिरहाक शैली पासवान आ सलहेस गायनकेँ अपन कण्ठमे रँचा कऽ राखनिहार मधुरी दासकेँ दोसल्ला आ प्रशंसा-पत्र प्रदान कऽ सम्मान कएल गेल छल। कार्यक्रममे सभापतित्व करैत संयोजक 'भ्रमर' विषय-प्रवेशक क्रममे लोकनायक सलहेसक चित्र अंकित टिकट प्रकाशन करबाक आ चोहरवा चौकमे चूहड़मलक प्रतिमा स्थापनाक माँग कएलनि, जकरा मन्त्री यादव सहर्ष स्वीकार करैत नेपाल सरकारस ँ होबऽबला सम्पूर्ण सहयोग उपलब्ध करेबाक विश्वास सेहो दिऔलनि।
कार्यक्रममे कार्यपत्र आ टिप्पणी सभ अतिविज्ञ संयोजक 'भ्रमर' द्वारा विद्वसभक बीच चारिबुँदे अवधारणापत्र प्रस्तुत कएल गेल छल, जाहिमे व्यापक छलफल आ निष्कर्षक लेल चारि गोटे समूह बनाओल गेल। जे ७ गते स्थलगत स्थल सभक भ्रमणक समापन बैठकमे विभिन्न स्वभाव सभक संग प्रस्तुत कएने छल। स्थलगत भ्रमणमे सलहेस फुलवारीक विचित्र बनाव प्रक्रियास ँ अवगत भेलाह त ँ सलहेस गाथामे निके महत्वक साथ आएल कमलदहमे कमल लोप भऽ कऽ सेहो पर्यटकीय आकर्षण यथावत बहल बात सब विद्वान सभ महसूस कएने छलाह। गोष्ठी सह कार्यशाला-गोष्ठीमे अन्तमे दस बुँदे लहान घोषणा-पत्र जारी कएल गेल छल। घोषणापत्रमे जिल्ला अथवा अन्य भागमे बहल सलहेस मन्दिर (गहबर) सलहेस फुलवारी, मानिक दह, पकड़ी या गढ़, कमलदह, उत्तरवाहिनी, कमला आ नन्द महिषी सन स्थल सभक संरक्षण, सम्बर्धन करब जरुरी अछि। सलहेस गाथामे वर्णित स्थल सभ नेपालमे अवस्थित भेल हेबाक कारणे एकर संरक्षण-सम्बर्धनक दायित्व सरकारक अछि। एहना स्थल सभक विकासक पहल हेबाक चाही। स्थल सभक उत्खनन हेबाक चाही। सलहेस फुलवारीकेँ विश्वसम्पदा सूचीमे सूचीकृत कएल जाए, एकरा सिमसार क्षेत्रक रूपमे मान्यता देल जाए, सन-सन माँग कएल गेल अछि।

অন্য মা ংগমে সনহেস প্রতিষ্ঠানক গঠন হ্অএ, সনহেস অংকিত ডাক টিকটক প্রকাশন হ্অএ, সনহেস গাথা স ংগ জোড়ন ঠাম সভকে সম্পর্ক মাগ্র বনাওন জাএ্, সনহেস হ্নবাবী নিকট বাজমার্গমে সনহেসক মূর্তি আ ভব্যদ্বাবক নির্মাণ হ্অএ্, সনহেসকে বাষ্ট্রিয় বিভূতি ঘোষিত কএন জাএ আ সংগ্রহানযক স্থাপনা হ্অএ ।
সনহেস সম্বন্ধী এনা কয বৈজ্ঞানিক ঢংগস ঁ গোষ্ঠীক আযোজন প্রথম শ্বরুআত ভেন হেবাক বাত বতবৈত উঁপস্থিত নেপান–ভাবতক বিদ্বতজন সভ অন্বসন্ধানক অভাব বহনাক কাবণে একবা নিবন্তবতা দেন জেবাক চাহী ।
দূদিনা গোষ্ঠীমে ভাবতসঁ ডা. বমানন্দ ঝা 'বমণ', ডা. বুঁচক পাসবান, ডা. কমনকান্ত ঝা, ডা. ভুবনেশ্বব গুবমৈতা, চন্দ্রেশ, ডা. মোহিত ঠাকুব, পংচানন মিশ্র আদি তথা হ তঁ নেপান দিশস ঁ ডা. বামদযান বাকেশ, পুবাতত্ত্ববিদ্ তাবানন্দ মিশ্র, প্রাক্ত বমেশ বঞ্জন ঝা, পূর্ব সাংসদ নথূনী সিংহ দন্ববাব, ডা. পশুপতিনাথ ঝা, প্রা. পবমেশ্বব কাপড়ি , ডা. বেবতীবমণ নান, গোপান ঝা আদি বিদ্বান সভক সহভাগিতা ছন ।

বিদাপত নাচ (মূন বিপোর্তাজ ফণীশ্বরনাথ বেণু – ভারান্ববাদ মধুপনাথ ঝা)

বিদাপত নাচ

ঐ নাচক উঁপেত্তি দবভংগা জিনামে ভেনৈ, এহন অঁদাজ কএন জাএ ছৈ । নেকিন অপনে মাতৃভূমিমে ঈ কোন তবহক অবস্থামে অছি একবা কহবাক জরূবত নৈ বুঝাগত অছি, পবংচ উঁত্তবী বিহাবক কিছু জিনা আ ভাগনপুব, পূর্ণিযা আদিক গাম সভমে

आगयो एकर कद्र छै। ओ छोटका लोक सभक नाच बनि कऽ रहि गेल अछि। तथाकथित भद्र समाजक लोक एकरा देखबामे अपन हेठी बुझै छथि। रदा रसहर, धा ँगड़, दुसाधक ठाम बिवाह, रुडन संगे अन्य अवसरोपर एकर धूम मचल रहै छै। ऐ नाचमे सात-आठ टा कलाकार रहै छै आ दुगए टा बाद्य यन्त्र- मृदंग आ मंजीरा रहै छै।
ऊँ चलू। बिदापत-नाचक आनंद उठाबी। अपन भद्रताकेँ किछु काल लेल त्यागि....
धृ ंग धा, धृ ंग धा तिन्ना- बाजि कऽ मृदंग बौक भऽ गेल। रुन रुन रुन रुन... मजीरा स्वरमे संग देलकै।
गननायक ं फलदायकं पंडितम् पतितम्... अहाँ सभ हँसू जुनि। ओ मंगलाचरण छलै, शुद्ध संस्कृतमे।
धृ ंगा धृ ंगा धृ ंगा धृ ंगा- मृदंग बाजऽ लागल।
किनकां, किनकां, किनकां, किनकां.. मजीरा संग देलकै।
नाचैबला चारू तरफ जेम्हर-जेम्हर समाजी छल, चक्कर देनाइ शुरू केलक। ओकर पाछू बिपटा सेहो घिरनी जकाँ चक्कर लगा रहल छल आ रुहकेँ बंग-बिबंगक बलबैत ओय -ओय -ओय - ओय बाजि रहल छल।
धिबिनांगी, धिबिनांगी, धिबिनांगी, धिबिनांगी- मृदंग तान बदलि दोसर स्वर निकाललक। किनकां, किनकां... आबि रहए दिअ। बड़ लचौलौं... आब बादमे नाचक कथा हेतै।
नाच करैबला एकेटा जगहपर जमा भऽ झूमऽ लागल।
धिबिना ंगि तिनता, तिटक-तिटक धा, तिटकल गदगिन धा।
तान समाप्त भेल आ नाचो शेष भऽ गेल आ नाचैबला सभ घोघ तानि दर्शक मंडलीमे जा बैसल। नाचमे जे बिपटा बनल छल ओ नाच करनिहारकेँ ताकऽ लागल। धृ ंगा-धृ ंगा...
'धिन-तिनक तिनक, धिन तिनक-तिनक'- मृदंग बाजल।
समाजी स्वरमे स्वर मिलेलक।
'हे लेल परबेशि परम स्वरूमावि
हंस गमन वृषभान दुलारि....'
नचनियाँ सभ उठि बिपटा लग आबि गेल आ हर्षित भऽ बिपटा ओय ओय ओय ओय केनाइ शुरू कऽ देलक।
'धिन-तिनक् तिनक् धिन-तिनक् तिनक्'
'हे ! तन मन बदल परल सहजोर हे

দামিনী ঙুপব ঙঁগনহ্নি চানা...'
নাচ কব২বঁনা সভ ঘোঘ হঁটা নেনক আ চংদ্রমুখ (ঘ্ৰ্টেন দাঢ় ী, মোঁছ আ বেঁডোন, কেহনে সন ক২ মুঁহ) দেখ দর্শকো সভ হঁসৈত-হঁসৈত নেহান ভ২ জাগত অছি। নচনিযাঁ নিচাঁ দিস তাকি বহন, নাজ সঁ নজ্জারতী নতা সন সিক্ষড়ন নাচ ক২ বহন ছন রা ছনী। রিপঁটা ওকবা অপনা দিস আকর্ষিত কবৰাঁক কোশিশে ক২ বহন অছি।
"হে রিহ ঁসি ঙঠনি পিঙু দেখি স্বহাগিনী
নাজ বঁদন নেন ফেবি.."
নচনিযাঁ রিহ্ঁসি ক২ মুঁহ ফেব নেনক। হঁস২ কানমে তমাক্ষন সেরনসঁ জে দাঁত সভ কাবী ভেন ছন সে চমকি ঙঠন। দ্রুপযা অহাঁ সভ শাঁত ভ২ জাঙ। জী, জী হঁ। রিদ্যাপতিক পদারনী ভ২ সকৈত অছি, পবংচ ঙা ছী 'রিদাপত নাচ'।
ন্যু থিযেটর্স, রিদ্যাপতি, কানন রাঁনা. পহাড় ী সান্যানক রঁক-বঁক বঁদ কবৈ জাঙ। আখিবী অনাপ শ্বৰু ক২ দেনৌঁ।
অহাঁ সভকেঁ কতেক বুঁঝাঙ জে ঙা 'রিদাপত নাচ' ছিঐ আ ও নাচ কবৈবঁনা টৈহনূ পাসরান, ওকব বাঁপ বঁড়কা ডকৈত ছন। বাঁপকেঁ কানা পানীক সজা ভ২ গেনৈ। মায কেকবো আন সনে চনি গেনৈ আ ঙা বঁচসঁ নাচ২ নাগন। অপন জরানীক দিনমে একব ধূম মচন বহৈ ছনৈ... ধূম মচবৈঁ ছনৈ ধূম। একব আরভার দেখি তঁ পবৰঁতিযা অপন বঁসন-বঁসাএন গৃহস্থী ছোড়ি একবা সনে বাতিযে বাতি পড় া আএন। হঁ তঁ টৈহনূ পাসরান গারি সকৈত অছি জে...
অ ঁগনা আএত জৰঁ বসিযা
পনটি চনৰঁ হম গষত্ হ ঁসিযা
কান্হ জতন বঁহ্ কবযিন্হ
ধূন্না ধূ ংগা, তিনা-তিন্না- মৃদংগ আৰঁ দোসব তান বঁদননক।
কিন্না- কিন্না.. মংজীবা সেহো তান বঁদননক।
"সখি হে...
সখি হে, কি পূছসি অনুভব মোহে.."
"জনম অরধি হম রূপ নিহাবনৌঁ,
তরঁহ্ ন তিবপিত ভেন |"
'অবে ? চুপ ! চুপ ! ! ' -রিপঁটা খিসিযা ক২ চুপ কবা বহন অছি। এক টা সমাজী গমছাক কোড় া বঁনেনাগ শ্বৰু

কেনক। রিপটৌ কহনাগ খাবম্ভ কেনক জে ওকবা পীঠ কঽ খনেবে সমএ ৱৰ্দি কএন জা বহন খছি। জমীদাবক জূতা খাগত-খাগত ওকব পীঠক চমবী মোট ভঽ গেন ছৈ। ও খগ নেন মাত্র চ্প কবা বহন ছন.. "কি ও জন্ম ভবি কেকব ৰূপ নিহাৰৈত বহন'... জখন ওকবা বুঝা গেনৈ জে ওকবে ৰূপ, তঁ খ্শী ভঽ ত্তবংত প্াকেটসঁ একটা ছোটকা এনা নিকানি সগৰসঁ খপন ফ্কঁহ দেখঽ নাগন।
গীত সমাপ্ত ভেন, খাৰ রিপটৌ মহাদেরক ৱেব ছনি।
-হে নেক জী (নাযক জী)।
-হুঁ।
-খাৰ হমবো স্বনূ।
"ৱাঁপ বে!
ৱাঁপ বে কোন দ্স্মতি নহি ভেন
সাত সান হম সূদ চ্কাওন,
তৰহুঁ উবিন নহি ভেনৌ।
কোল্হ্ক ৱড়্দ সন খটনৌ বাতি-দিন
কাবজ ৱঠ্ত হি গেন
থাবী ৱেঁচ পটৱাবীকেঁ দেনিযন্হি,
নোটা ৱেঁচ চৌকীদাবী।
ৱকবী ৱেঁচ সিপাহীকেঁ দেনিযন্হি
হকটকনাথ গিবধাবী।"
কিছ ব্ঝনিঐ খহাঁ সভ.. খছুঁ সভ পূবাক পূবা হকটকনাথ গিবধাবী ছী। কনে দর্শককেঁ দেখিযন্হ্ নে জে ও সভ কী বুঝননি জে হঁসৈত-হঁসৈত পেটমে দর্দ হ্খ নগননি।
'ধৃংগা-ধৃংগা, ধিধিন্না তিন্না '....
"সখি হে!
ঙা মাহ ভাদব, ভবন ৱাঁদব,
শূন্য মংদিব মোব। ..."
স্বন্দব! স্বন্দব!! ঠীকে রিদ্যাপতি মৈথিন কোকিন....
খহাঁ সভ ফেব ভসিযাএ নগনৌ, খছুঁ সভ রিপটৌসঁ কম নৈ ছী। কতৰো মনা কএন জাএ ওকবা জকাঁ সভ গীতপব কিছ নে কিছ স্বনাৰঽ নাগৈ ছী। ঙা নিখ, রিপটৌ মহোদয ফেব টেপকনা...
"ঙা মাহ ভাদব, ৱবিসে ৱাঁদব,

চ্খত ছুপ্পব মোব।"
"হহা-হহা ...! !" দর্শক মংডনী হঁসৈত-হঁসৈত নোট-পোট ভঽ বহন খছি। হঁ এক টা ৰাত কহৰ্ রিসবি গেনৌং জে রিপটা খপনাকেঁ হ্নঞ্চ ৰ্‌মৈত খছি খা পবদেশী সাজন সেহো, নেকিন সংগে গহো ৰাত নৈ রিসবৈত খছি জে কি ও কনক্ক হ্মসহব খছি, হনহনিযাক বহনিহাব খা মন্বষ্য বহিতো ও ৰ্মৈ ছৈ জে কোল্ক্ক ৰড়দসঁ ৰৈসী ওকব ঠসিযত নৈ ছৈ। নাচএৰ্না সভ জখন ওকব গবদনিমে ৰাঁহি মান-খভিমানসঁ প্রেমক প্রদর্শন কৰৈত ৰ্মৰৈত ছৈ কি ---মাধর তজি কে চননৌং রিদেশ।.. তখনি ও রিসবি জাগত খছি জে ও হ্নঞ্চ খছি খা গোক্কনসঁ মথ্বা জা বহন খছি। ওকবা সামনে জীরনক রিষমতা মূর্ত ৰুপ ভঽ নাচি উঠৈ ছৈ খা ও ৰ্মৰৈ ছৈ- –
'নহিঁ ৰবসন খদবা (খাদ্রা নক্ষত্র) নহি খশিবেস,
চাক দিস দেখৈ ছী ৰ্ঠ্া যাক কেশ ....
মাছ কাছু সৰ্ গেন পাতান,
খৰ্ কি পড়ত সখি মহা খকান,
দিন ভবি খটি কে এক সেব ধান,
একবা সে কৈসে ৰ্চত পবান,
ছোডি- ছোডি সজনি জাগ ছী রিদেশ'
ফেব দোসবে ক্ষণ জখন নর্তক গাৰ্ঽ নাগৈ ছৈ-
'গোদ নয ৰ্নমাকেঁ চননি ৰাজাব
হটিযা কে নোগ পূছে, কে নাগে তোহাব।
সাসূ জী কে নড়া কা, ননদ কে জেঠ ভায,
পূর্র কে নিখন স্বামী ছিক্ হে হমাব।'
খাৰ্ রিকটা ৰ্চা জকাঁ জিনেৰী, ৰ্তাশা খা খিনৌনা নেন ছিবিঐ নাগন..
তখনে একটা নচনিযা গীত গেনক--
"বাতি জখন ভিনসবরা বে,
পহ্ু ঁ (স্বামী) খাযন হমাব।
কব কৌশন কব ক ঁপগত বে হবরা উঁব জাব
কব পংকজ উঁব থপগত বে হ্মখচন্দ্র নিহাব"
রিপটা ৰীচেমে বোকি কঽ একটা সমাজীসঁ একব খর্থ ৰ্মৰৈ নেন কহৈ ছৈ খা সমাজী খ্নি কঽ খগ গীতপব টীকা কবঽ নাগন।
কেনা নাযিকা প্খাবপব খপন নোপড়ীমে স্বতন ছনয খা রিপটা

आएल छल।
चन्नू दर्शक सभक बीचमे। कारी-कारी मोटगर आ गठगर देहवला नवयौवना मंद-मंद मुसकीकेँ दबा आ एक दोसरकेँ केहुनिया-केहुनिया कऽ कनफुसकी करैमे आनंदित भऽ रिपटैक दिस एक टक निहारि रहल छनि। अधेड़ उम्रक मौगी सभ बनारसी तामस व्यक्त कऽ युवती सभकेँ रोकए चाहै छै, लेकिन दबल हँसी आ गुदगुदायल छातीए कखन मानै छै। एम्हर नचनियाँ सभ आलाप कऽ उठल।
"चन्नू मन, चन्नू मन ... सम्हारिनि
जगरैं हो रामा,
कि आहो रामा, नैहरा मे
अगिया लगाउबै रे कि...
युवती चंचल भऽ जाग छै आ युवक लोकनिक लसमे बिजली दौड़ऽ लगलनि। नाच आबै अमे हुअबला छै-
"चन्नू मन, चन्नू मन
धिन धिनक धिनक, धिन धिनक धिनक...
कि आहो रामा, नैहरा मे अगिया लगाउबै रे कि ... !
डिम डिमिक डिमिक, डिम डिमिक डिमिक ..."
अरे ई की ? ओहो, चेथरू गुसाँग जी छथि। गुसाँग जी करीबक भक्त छथि। दस-पंद्रह साल पहिने जमींदार साहबक कहलापर ओ झूठ गवाही नै देललनि। एपर जमींदार खिसिया कऽ गुसाँग जी कें बेघर कऽ देलकनि आ तखनेसँ ओ बैरागी भऽ गेला। खंजरी, लोटा आ चिमटा, जटा आ लमगर दाढ़ी... ई निअ। गुसाँग जी खंजरी बजा बजा नचनियाँ संगे नाच करऽ लागला...
"डिम डिमिक डिमिक, डिम डिमिक डिमिक
कि आहो रामा नैहरा मे अगिया..
बात ई छै जे चेथरू गुसाँग जी अग गीतकेँ पूरा निर्गुण मानै छै।
अहा ! ओकर धसन आँखिमे लोर चमकि उठै छै। आ नाच समाप्त भऽ गेल।

(फणीश्वरनाथ रेणुक ई रिपोर्ताज साप्ताहिक "विश्वामित्र"क १ अगस्त १९४७ क अंकमे प्रकाशित भेल छल। ई हिन्दीसँ

मैथिली अनुवाद फणीश्वरनाथ रेणुकेँ समर्पित कएल जा रहल अछि।)

अतुलेश्वर

सगर राति दीप जरए , आन्दोलन आ रौशनभोज

कथा साहित्यक प्रकाशित करए वला पत्र-पत्रिका अभावक कारण एकटा प्रश्न ठाढ़ भेल कि यदि मैथिलीक रचनाकारकेँ अपन रचनाक लेल कोनो मंच नहि भेटैत तँ मैथिली आरैयरला समयमे रचनाकारक अभाव सँ गुजरि सकैत अछि। आ मैथिली भाषा आ साहियक क्रान्तिकारी पुरुष डा.काञ्चीनाथ झा किरणक जन्म दिवसक अवसर पर लोहना गाममे जे समारोह आयोजन भेल छल ओहिमे पंजाबी भाषामे जहिना भरि रातिक कथा गोष्ठी कयल जा रहल छल ओहिना मैथिली भाषामे आरम्भ कयल जाए। आ कथा साहित्यक प्रबोधा आ युवा साहित्यकारक पथपदर्शिक स्व. प्रभाष कुमार चौधरीक नेतृत्वमे ई आन्दोलन प्रारम्भ भेल । कहल जा सकैछ जे कान सापेक्ष ई आन्दोलन मैथिली साहित्य लेल रवदान साबित भेल,कारण कतेको कथाकार, आलोचक एहि आन्दोलन सँ मैथिली साहित्य मध्य उपस्थित भेलाह तँ दोसर दिशि एक नव आलोचनाक बाटे फूजल। मुदा आग कान्हि तँ एहि मे कथाक चर्चा सँ बेशी मानकीकरण,कखनो जातिवाद,कखनो भत्ताक गप्प होइत अछि। एतेक धरि जे कथाक गोष्ठीक अस्मिता पर कुठाराघात करैत किछु मैथिली अहित सेवी लोकनि ओकरा सरकारी संस्थाक कार्यक्रमसँ जोड़ि ओकर अस्मिता आ स्वतंत्रताक नष्ट करबाक प्रयास क' रहल छथि। कारण जखनहिं साहित्य अकादेमी आ सरकारी संस्था सभसँ जोड़ल जाएत तँ एहि गोष्ठी सँ जनसहभागिता कम भेल जाएत आ कथा गोष्ठी अपन उद्देश्यक बाटसँ भटकि जाएत ई षडयंत्र हमरा जनैत एहि

কারণেঁ কএল জা রহল অছি , জে মৈথিলীমে নব-নব রচনাকারক অভাব হ্অএ আ মৈথিলী সাহিত্য কিছু বস্তা ধরি সিমটি জাএ। এহি তরহেঁ বহ্তো গোষ্টী এহি বৈবক কথা গোষ্ঠীকেঁ সগব বাতি দীপ জবএক শ্রৃংখলা সঁ নহি জোড়বাক আগ্রহ কয়লন্হি অছি সমর্থন হমরো অছি,কারণ যদি হম সভ বিরোধ নহি করব তখনি ওা লোকনি হমব সভক অস্মিতা পব এহিনা আঘাত কয়ল করতাহ আ জেকরা রোকব আবশ্যক অছি, এহি লেল একজুট হোযব জরূরী অছি। নহি তঁ একটা খান্দানল ষডযংত্রক ফাঁসমে সমাপ্ত ভ' জাএত।

হঁ এহি গোষ্ঠী মে একটা বাত উঠল ছল জে বভলভোজ। গোষ্ঠী কথা গোষ্ঠী নহি ভ' বভলভোজ ভ' গেল , ওা সগব বাতি দীপ জবএ লেল একটা আব আঘাত ভেল । আশা করব আদবণীযা রিভা বানী সঁ জে এহি খান্দানলক দীপকেঁ উদ্দেশ্য সঁ নহি ভটকয দেখি পুনঃ মাঁ জানকীক ভাষা মৈথিলীক খান্দানল অপন উদ্দেশ্য মে লাগি জাএ। আ সগব বাতি দীপ জবএ মৈথিলী কথা সাহিত্যক দীপকেঁ মাত্র জরৌনে টা নহি বহএ ও সম্পূর্ণ বিশ্বমে মৈথিলী কথা সাহিত্যক দীপ জগমগবৈত বহএ । এহি কামনাক সংগ হম সভ পুনঃ অপন খান্দানলক নেতৃত্ব স্বয়ং করী আ ঘ্সপৈঠিযা লোকনিকেঁ এহি খান্দানল সঁ ভগারী । এহি উদ্দেশ্য সংগ দক্ষিণ ভাবত আবি আ মাঁ জানকীকেঁ মোন পাড়ি ।

বৈশ্বিক সোচ ?

কী, মৈথিলী সাহিত্যমে আগ কান্হি একটা নব সংস্কাব বৈশ্বিক সোচ দেখবামে আবি বহল অছি ? প্রায়ঃ তকবহি সিদ্ধ করবাক লেল হ্যবা বচনাকাব ধবি অপন ভাষিক মর্যাদাকেঁ তোড়ি বহল ছথি। সভসং বৈসী দ্খদ পক্ষ অছি জাতিবাদক নাবা। হমবা সভকেঁ জ্ঞাত অছি জে ভাবতীয বাজনীতিমে এহল নাবা বামমলোহব লোহিযাক দেল থিক, খাস কঽ উত্তব ভাবতমে। ঠীক ওহলে সল নাবা মৈথিলী সাহিত্যমে তাবানংদ বিযোগী লগাএব প্রাবম্ভ কএললি অছি। এতয হ্লক নাম উদ্ধৃত করবাক প্রযোজল এহি কারণেঁ ভেল জে ও অপনাকেঁ ' লব মৈথিল' কহৈত ছথি। সে কোল আধাব পব ? হমব একটা মিত্র ছথি মণিপুবক, জে নেপালী

ভাষী ছথি ঱দা অপনাকেঁ মণিপ্ৰৱী কহাএৰ্ পসিন্ন কৰৈত ছথি। ও জখন ৰিযোগীজীক উঁক্ত অংশ পঢ়ননি তঁ হমবাসঁ পূছি বৈঁসনাহ জে- অত্তন যো নেখক মিথিনাকো হো, হম কহনিযনি- হো! ও ঙা বুঁম্নি হঁসয নগনাহ। হমবা বঁড্ড খবাৰ্ নাগন। ঱দা মোনে মোন সোচনহুঁ জে ঙা নৰ পংডিত ছথি, আধুনিক সমযক নৰ ৰস্থা, নৰ সামংত। এহন ৰস্থামে অৰসবৰাদিতা চবম পৰ দেখন জা সকৈত অছি আ ও সভ কখনো ওকব নাভ নেৰাঁসঁ চুকএ নৈ চাহিত ছথি, ওগ নেন জতেক নীচাঁ তক জাএ পড়নি। তেঁ এহন চবিত্ৰৰঁনা সাহিত্যকাব সভসঁ মিথিনাক ৰিষযমে এহিসঁ নীক সোচৰ্ অকল্পনীয হোএত, ঠীক তহিনা জেনা একটা অংগ্ৰেজ ভাবতক ৰিষযমে সোচৈছ। হমবা জনৈত ৰিযোগীজীকেঁ ঙা বুঁম্নন ছনি জে যদি ও ঙা ৰাঁত মৈথিন সমাজক ৰিষযমে কহথি জে হম সভ মৈথিন নহি ছী (জাতিৰাদক সহাবা ৰিনা নেনে) তঁ হমবা ৰিশ্বাস অছি হুনকা বঁড্ড অজ্জতি হেতনি। তেঁ জাতিৰাদক ঠানপব অপনাকেঁ মিথিনাসঁ দূব দেখএবাঁক প্ৰযাস কৰৈত ছথি। ঠীক,এহিনা মৰ্যাদা তোড় ৈত দেখাগত ছথি কিছু নৰত্তবিযা সেহো, জিনকা নৈ তঁ মৈথিনী সাহিত্যক গম্ভীব অধ্যযন ছনি আ নহিযে সাহিত্যিক মৰ্যাদা বুঁম্নন ছনি। কাবণ ঙা হৰা নোকনি সাহিত্যিক আ মিথিনাক চিংতনসঁ ৰৈসী আবোপ আ প্ৰত্যাবোপমে সমষ আ শৰ্ব্দ বৰ্বাঁদ কৰৈত ছথি। জেনা আশীষ অনচিন্হাব অপন ৰিকীনীক্সক অুনাসামে শৰ্ব্দ সভক জে প্ৰযোগ কএনে ছথি জে হুনক সাহিত্যিক অন্বভৰহীনতাকেঁ দেখবৈঁত অছি। হুনক আএাশ সহ ও উঁচিত ভহ সকৈত অছি ঱দা ওহনো স্থিতিমে শৰ্ব্দক প্ৰযোগক একটা সীমা ছৈক, জকবা নাঁঘৰ্ শিষ্ঠ সমাজক নেন উঁচিত নৈ। বঁহুতো টিপ্পণী পঢ়বাঁক ক্ৰমমে সেহো কিছু টিপ্পণী পঢ়ন, নাগন জেনা ঙা নোকনি মাত্ৰ মৈথিনী সাহিত্যক তথাকথিত দুৰ্বন পক্ষ পব টিপ্পণী কহ সকৈত ছথি, আব কিছু নৈ। ওনা হুনকা নোকনিক টিপ্পণীসঁ মৈথিনী সাহিত্যকেঁ কোনো প্ৰভাৱ নৈ পড়তৈক সে হুনকা বুঁম্নক চাহী। কাবণ কিছু ৰ্যক্তিক হো-হল্লাসঁ সাৰ্থক কাজ ৰুকি নৈ সকৈছ। ও সভ একটা ৰস্থা আ ৰ্যক্তি ধবি মৈথিনী সাহিত্যকেঁ বাখয চাহৈত ছথি, জে হুনক সংকীৰ্ণতাক পবিচয দৈছ। যদি হুনকা নোকনিসঁ সাৰ্থক কাজক ৰিষযমে পুছন জাএত তঁ কহতাহ মৈথিনীমে পাঠক নৈ অছি। তঁএ ঙা বিস্ক নেৰ্ নিবৰ্থক। ও নোকনি মাত্ৰ মৈথিনী সাহিত্যক খিধাঁস কবতাহ, মৈথিনী সাহিত্যক

सेरा नै। से किएक ?

ऐ बीच मैथिली साहित्यक लेल किछु सार्थक प्रसंग सेहो दृष्टिगोचर भेल अछि। से थिक विलक्षण दू टा पोथीक प्रकाशन। दुनू पोथी अपन बात बखबामे सफल भेल अछि। जीवकान्तक आमेकथ्यामो पोथी नै मात्र गाम आ खेतीक महत्वकें जगजियाब करैछ, अपितु अपन गाम आ धवतीक प्रति अनुवाग सेहो उंपेन्न करैत अछि। जीवकान्तक लेखनीक अपन विशेषता छनि जग कावणें हुनक लेखन सदैव एकटा नव भाव दैत आएल अछि। एहिना डॉ० वीणा ठाकुवक पहिल उंपन्यास ‘ भावती’ मिथिलाक नावीक चेतनाक कथा तखन कहैत अछि जखन कि सम्पूर्ण भावतवर्षमे नावी चेतनाक विषयमे सोचलो नै जा बहल छल। ओग समयमे ओ सम्पूर्ण भावत वर्षक विषयमे सोचि वहल छलीह। उंपन्यासक कथा वस्तु नावी चेतना धवि सीमित नै बहि वाष्ट्रीय जागवणसँ भवल अछि। अतिशेयोक्ति नै हएत जे वर्तमान मिथिला आ भावत वर्षक पविस्थितिकें ओ उंपन्यास पूर्ण सार्थक आभास दैत अछि।

हमव एकटा नेपाली भाषी करि मित्र, जे दार्जिलिंगक थिकाह, देशे, भाषा, समाज आ साहित्यपव चर्चाक क्रममे बहुत दुखी होगत कहैत छथि जे आदमी-आदमीक बीच एक दोसवाक प्रति घृणाक भावनाक जन्म किएक भऽ बहल अछि आ ओ ऐपव घंटे अपन अभिमत दैत बहैत छथि, आ हमहूँ सभ हुनक ऐ चिन्तापव सहमत होगत बहैत छी। ओ उंद्धवण देबाक पाछाँ हमव ओ अभिप्राय अछि जे हमवा सभकें जतेक सभ्य होएबाक चाही ओगसँ बेशी हमवा लोकनि असभ्य भऽ बहल छी आखिव किएक ? की, एकव पाछाँ विश्व-मंच प्राप्त कवबाक सपना अछि ? एहन सपना तँ सभकें होएबाक चाही, मुदा सभ्यता-संस्कृतिक बलपव कतेक धवि उंचित ? लिखबा-पढ़बाक क्रममे सभसँ आगाँ अपन सभ्यता-संस्कृतिकें बाखब बड़ आवश्यक ओ उंचित सेहो।

(अतुलेश्ववजी, ताबानन्द जीक जातिवाद दोसवे तबहक छन्हि- ओ लिखै छथि- "एतए तँ मैथिलीक दुर्बल काया पव कूडा-कचडाक पहाड ठाढ कवबाक स्वनियोजित अभियान चलि बहल छै। एकव सफाग लेल मेहतवक फौज चाही। ठीके तँ छै। पहिने

কহন জায জে মৈথিনী ব্রাহ্মণক ভাষা ছী, খাগূ কহন জাএত জে মৈথিনী মেহতবক ভাষা ছী।" ঐ নিংক https://sites.google.com/a/videha.com/videha-audio/ পব মিথিনাক রিভিন্ন জাতিক অঁডিযো খা ঐ নিংক https://sites.google.com/a/videha.com/videha-video/ পব রীডিযো বেক ঁর্ডিগ অঁননাগন উপনব্ধ খছি জগমে ডোম-মন্নিক (জকবা রিযোগীজী মেহতব কহৈ ছথি খা ওকবা খা ওকব ভাষাসঁ ঘৃণা কবৈ ছথি)ক বেক ঁর্ডিগ সেহো শ্রী উমেশ মংডন জীক সৌজন্যসঁ খছি। মহেন্দ্র মনংগিযাক *কাঠক নোক* খা *ওকব খাংগনক রাঁবহমাসা* জগ তবহেঁ দনিতক ভাষাক কথিত মৈথিনী (মনংগিযাজীক সৃজিত কএন)ক প্রতি ঘৃণা খা ক্ষপ্রচাবক প্রাবম্ভ কেনক তাবানন্দ রিযোগী ওকবা খাগাঁ রঁঢ়েনন্হি। ওা অঁডিযো খা রীডিযো বেকার্ডিগ খন্তিম রূপসঁ ঐ ঘৃণা খা ক্ষপ্রচাবকেঁ খতম কহ দেনে খছি খা রিশ্ব ওা স্বনি খা দেখ বহন খছি জে জাতিগত খাধাবপব মৈথিনী কোনো তবহেঁ ভিন্ন নৈ খছি। রিযোগীজী খপন উর্জা ঋণামেক দিশামে নগবৈ ছথি খা তকব কাবণ খছি হ্নক দৃষ্ঠি খা খাগডিযোনোজীক হবিষ্ঠ নৈ হএব খা তেঁ দোসবাক সমানোচনা ও বঁদাস্তি নৈ কহ সকৈ ছথি। পান্ডিচেবী সন ছোঠ গনাকামে সেহো কএক তবহক তমিন প্রযাঞ্চ হোগ ছৈ, তঁ কী ওকবা কোনো জাতি-বস্ক্ল-ধর্মকেঁ খপমানিত কববা নেন প্রযোগ কএন জাএ।

ড ঁ. ধনাকব ঠাক্ষব সেহো সাহিহ খকাদেমীপব খাংগ্বব উঠেরাসঁ দ্খী বহথি খা রিদেহক সহ-সম্পাদক শ্রী উমেশ মন্ডন জী কেঁ কএকটা মেন পঠেনন্হি। ও জগদীশ প্রসাদ মন্ডন খা উমেশ মন্ডনক খসনী মানকীগ্বত ভাষাক পক্ষমে নৈ ছথি, ভাষা রিজ্ঞানপব জখন উমেশ মংডন রহসক প্রাবম্ভ কেনন্হি তঁ ও খপনাকেঁ ড ঁক্টব রনা নেনন্হি খা রহসমে ভাগ নৈ নেনন্হি। রেণীপ্ববীক "খম্লাপানী" নাটক হিন্দীমে ছৈ, এন.সী.ও.খাব.টী. ওকবা স্কূনক পাঠ্যএ্রমমে নগেনক ঝ্দা সম্পাদক কহনন্হি জে "ক্রিযা 'হৈ' ক খন্বপস্থিতি" জেনা "বহ জা বহা", রেণীপ্ববীপব স্থানীয ক্ষেত্রক প্রভাবক পবিণাম খছি খা তেঁ সম্পাদক মন্ডন ওকব ঐতিহাসিকতাকেঁ দেখৈত স্কূনী পাঠ্যএ্রমমে বহনাক রাঁদো ওকবা সম্পাদিত নৈ কহ বহন খছি। ঝ্দা জখন উমেশ মন্ডন/

জগদীশ প্রসাদ মন্ডল/ বাম রিনাস সাহু নিখৈ ছথি, ও জাগত, ও খাগত, তঁ "সগব বাতি"মে ভাষা-রিজ্ঞানসঁ খনভিজ্ঞ রিশেষজ্ঞ সভ কিছু এহেন সনাহ দঽ দৈ ছথি জে মৈথিলীক মূন রিশেষতে গৌণ পড়ি জাএ, মৈথিলীসঁ প্রভারিত রৈনীপ্বীক হিন্দী, এন.সী.ঙ.খাব.টী.ক সম্পাদকসঁ মৈথিলীক নামপব রঁচি জাগত খছি, ক্ষদা মৈথিলীমে পসবন জাতিরাদ ওকবা নৈ ছোড়রাঁপব রিঁর্ত খছি। সে জাতিরাদী মানসিকতা সী.খাগ.খাগ.এন.ক খন্বরাদ মিশনক পবিণামকেঁ সেহো ভযংকব রূপেঁ প্রভারিত কবত, কাবণ ওগমে ছদ্ম মানকীকবণক খাধাবপব খন্বরাদ কার্যশানা খাযোজিত ভঽ বহন খছি। মৈথিলীক তথাকথিত স্থাপিত/ প্ববস্কৃত সাহিত্যকাব যারত খসন মানকীকবণকেঁ নৈ পকড়তাহ, হুনকব খস্তিত্ব উঁপবোক্ত বাক্ষসী প্রতিভা (রিষয-রস্তু খা ভাষা দুনূ দৃষ্টিকোণসঁ) সভক সোঝাঁমে মনিছৌনে বহত।

ছদ্ম মানকীকবণ: একটা খাস জাতিরাদী স্কূনক রিচাবকেঁ প্রশ্রয দেনাক পবিণাম, জে একাধ কিতাবঁ সী.খাগ.খাগ.এন. মৈথিলীমে নিকাননক খছি খা জগ তবহেঁ ওকব মানকীকবণ প্রাজেক্ট সানক সানসঁ রিঁনা পবিণামক চনি বহন ছৈ। সী.খাগ.খাগ.এন.ক খন্বরাদ মিশনক খাবম্ভিক মেহনতি খপঠিত মৈথিলী সাহিত্যক সাহিত্যকাবক কার্যশানা খছি, ওকবা পাঠকসঁ কোনো মতনবঁ নৈ ছৈ খা নে খসন পঠিত সাহিত্যকাবক সাহিত্যসঁ। সে ওকব পবিণাম রএহ হেতৈ জে সাহিত্য খকাদেমীক ছৈ। খমবজী নিখৈ ছথি- সাহিত্য খকাদেমীক পোথী সভ গোদামমে সড়ি বহন ছৈ।

খসন মানকীকবণ: মিথিনাক সভ ক্ষেত্রক সভ জাতিক রাঁজন জাএরঁনা মৈথিলীক খাধাবপব গহন রিচাব রিমর্শসঁ রঁনাওন মানকীকৃত মৈথিলী। একব রাঁনগী ঐ নিংক https://sites.google.com/a/videha.com/videha-pothi/ পব দেন রৈঁচন ঠাকুব/ জগদীশ প্রসাদ মন্ডন খাদিক বচনামে ভেটৈত। ফীনডরর্ক ঐ নিংক https://sites.google.com/a/videha.com/videha-audio/ পব দেন -মিথিনাক সভ জাতি খা ধর্মক সংস্কাব, নোকগীত খা ব্যরহাব গীত (*সৌজন্য: উঁমেশ মঁডন*)- ৪৬ টা আঁডিযো ফাগনমে ভেটৈত খা ঐ নিংকক

https://sites.google.com/a/videha.com/videha-video/

- मिथिलाक सभ जाति आ धर्मक संस्कार, लोकगीत आ व्यवहार गीत (*सौजन्य: उमेश मंडल*) - ४४ टा वीडियो फाइलमे भेटैत तथा २००० पाठकक विचारपर आधारित सार्वाधिक ऐ लिंकपर http://www.videha.co.in/new_page_13.htm भेटैत। ऑडियो आ वीडियो फाइल महेन्द्र मलंगिया द्वारा "काठक लोक" आ "ओकर आंगनक बाॅरहमासा" द्वारा प्रचारित शोल्कन्हक कथित (गजाद कएल) मैथिलीपर अन्तिम प्रहार अछि।

राक्षसी प्रतिभा: पूरा ब्राह्मणवादी मैथिली साहित्यकारक अपठित दुनियाँ एक दिस आ जगदीश प्रसाद मण्डल, राजदेव मण्डल, बेचन ठाकुरक पठित दुनियाँ दोसर दिस, जकरा ब्राह्मणवादी मैथिली साहित्यकार लोकनि "राक्षसी प्रतिभा" सम्भवतः आलोचनामेक रूपमे कहताह/ कहै छथि मुदा हमरा लोकेँ ओ हुनका सभक लाविक शुरुआत अछि। - **गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक)**

[[

Taranand Viyogi
मिथिला के कुछ लडके इनदिनों फेसबुक पर मैथिली लेखकों से लड रहे हैं। मुझे तो पता भी नहीं था, देवेश ने आग्रह किया तो लडाई देखने मैं भी उनके आंगन गया था। मजा नहीं आया। लडके इस तरह निरस्त्र होकर लड रहे थे कि शामिल होने का मन भी नहीं किया।

लडाई की कुल जमा वजह यही दिखी कि लडके (और, उनके बुजुर्ग) मैथिली साहित्य में अपना स्थान चाहते हैं। यशी और सम्मान। वाजिब बात है। यह उनको मिलना चाहिए। इसके लिए कई तरीके आजमाए जाते रहे हैं। एक पुराना तरीका है---सही-गलत मुद्दे खोज-खोजकर अपने सीनियर की कटु आलोचना करना और जहां तक बन पडे उन्हें गालियां देना। ये सब जगह होता है, सब पीढी में होता है।

লেকিন, ওসকে সাথ–সাথ খচ্চা লিখনা ভী পডতা হৈ। যে লডকে ওর্ন্টবনের্ট কী বিস্তৃতি ঔব ব্যাপকতা কা গহবা জ্ঞান বখতে হৈঁ। হথিযাব কে তৌব পব ওসকে উঁপযোগ কী সমস্য ভী উঁনমেঁ হৈ। পব, যে খচ্চা লিখ নহীঁ পা বহে হৈঁ। গহবাঙা ওনমেঁ নহীঁ হৈ। ন সংবেদনা কে স্তব পব ন জ্ঞান কে স্তব পব। ওসকা জতন ভী বে নহীঁ কব পা বহে হৈঁ। পব, হডবঁডী হৈ। ....দেখকব দুখ হোতা হৈ।

সীনিযব কে তৌব পব গনিযানে কে লিএ হ্মনে ভী চুনা গযা হৈ। খুশী হুঙা কি চলো, ওস নাযক সমস্যা গযা, 'লন–মৌথিল' হোনে কে বাঁবজুদ। মগব, দুখ ভী হুখা কি যে লডকে ব্রহ্ম–বাক্য ভাখনে কা দম্ভ তো বখতে হৈঁ পব বাস্তবিক তথ্যোঁ কে বাঁবে মেঁ কিতনা কম ঔব খধূবা জানতে হৈঁ। দেখিএ, হ্মনে গালী দেনে কে লিএ যে 'জমীন্দাব' শব্দ চুনতে হৈঁ।

মেবী প্ববস্কৃত কিতাবঁ 'ওা ভেঁৎন তং কী ভেঁৎন' কে বাঁবে মেঁ বঁহুত খদ্ভুত জানকাবী ওসমেঁ দী গঙা হৈ। সমনেঁ, মেবা ভী 'জ্ঞান–বর্দ্ধন' হুখা, খুদ খপনে বাঁবে মেঁ। লিখা হৈ কি যে কিতাবঁ মেবী হিন্দী কিতাবঁ 'যহ পাযা তো ক্যা পাযা' কা মৌথিলী রূপান্তব হৈ। খবেঁ যাব, পূছ তো লিযা হোতা। 'যহ পাযা.....' ১৩০ পৃষ্ঠোঁ কা কহানী–সংগ্রহ হৈ জো ২০০৩ মেঁ প্রেস গযা পব প্রকাশীক কে মহিমা–বশী খবঁ তক ভী বাঁহব ন খা সকা। ওসলিএ লিখনেবালে নে ওস কিতাবঁ কো কহীঁ দেখা ভী ন হোগা। পব, লিখ দিযা মজে সে। ঔব, ওসী বিনা পব হ্মনে গনিযাযে জা বহে হৈঁ।

খবে পঁডিত, হ্মছ তো স্তব লিভানা সীখ। হ্মছ তো গহবা হো যাব। হ্মছ তো খযান কব কি 'সাহিত্য' কে ক্ষেত্র মেঁ কাম কবনে খাএ হো, ঔব বো ভী বিদ্যাপতি কী ভাষা মেঁ। ক্যা হোগা কন তুম্হাবী 'মাঁ মৌথিলী' কা ? ..

Avinash Das Great View! Congrats!! Salaam!!!

April 14 at 12:06pm ·

Manoj Karn ai nab ukas pakasak darsnarth dhanyabad.–munnajee.
April 15 at 7:34pm via ·
Vikash Jha taranand sire....main ek baat ye puchhna chahta hun ki aapne apne aapko non–maithil kyun likha hai..ye baat mujhe pachi nahi...jara khulasa kijiyega...
April 15 at 7:41pm ·

Shri Dharam @Vikash ji maithilik tathakthit beta sab yatree je son la ka viyogi ji dhari jahi tarhen gariya rahal chathi tehna men keo ahi tarhen sochi sakait achi. jahi lekhak lokani ken gari del jarahal chani tinka jo maithili sn nikalidel jay t banchat kee ANNDA ? ? ? ?
April 15 at 11:22pm ·

Vikash Jha Shri Dharam...tain ne kahlaun ..jakahn sir kahalkhin hum non maithil chi bada dukh lagal...kiyek t e sab jaun naie rahthin t kona kaaj chaltaie...e t uchit naie ne ki kakro saun 2 ta gaier sunla per ham apna aap ke oie community saun alag k li ? ? ?
April 16 at 1:28pm ·

Mihir Kirti @ taranand––––––––––––––– vah main to kayal ho gaya aapki samvedna kaa jab hamre sahitykar vibhuti ji ko putrashok hua tha aur unnko akademi

purskar mila tha to aapne samy –saal me main use santavna purskar kaha ----- us samay aapki samvedna ko kya lakva maar gaya thaa..........
April 16 at 1:48pm ·

Sunil Kumar Mallick
Viyogi G
Pranam
Bahut dinak bad aahank kalam sa likhal Sabda sab bhetal khusi lagal. Sange dukh seho je kichh nenpani dekhaba balak chalte aahan maithili pratik aahank apan yogdan ke kyo bisair nai sakaiye. Dosar aahan apna ke Maithil Nai kahai chhi ta apne ki chhi ? what's your identity ? Tesar aahank Jawab hindi me aayael kiye apan bhasa maithilike Kakro sa kam bujhai chhiyai ? Abhivyaktik Madhyam ke roop me maithili ke lag sabda Bhandarak kami chhaik ki ? charim aa antim wakya je aahan likhne chhi je

'সাহিত' কে ক্ষেত্র মেঁ কাম কবনে থাএ হো, ঔব রো ভী রিদ্যাপতি কী ভাষা মেঁ। ক্যা হোগা কন তুম্হাবী 'মাঁ মৈথিলী' কা ? ki Maa maithili aahank Nai ? Viyogi san sidhasta writer aa maithili Pratik Dharna katau ne katau Bad taklif detai maithili me kaj kenihar lok sab ke. Besi Bajal hoi ta chhama kayal jetai.
Sunil Mallick
President

Mithila Natyakala parishad, janakpurdham, Nepal
May 13 at 8:51pm via ·

Vinit Utpal 'samay sal' me 'lattar kaka' ke ohi sal i gap chapa chal jahi sal hunka puraskar bhetal. hamun padhne rahi.sanket del gel chhal.

মৈথিলী মে জং হূগসক খাধী চনত, তং কোনা রাঁচত হমব ভাখা

by Avinash Das on Sunday, June 19, 2011 at 4:52pm

written by

তাবানংদ রিযোগী

মৈথিলীক স্বপ্রসিদ্ধ নেখক ডা০ রিভূতি খানন্দ খাজ রঁহ্ত দ্খী ভ' ক' হমবা ফোন কেননি। ভার-রিদ্রেন ভ্বনা খা তাহি সংগে খাধ্রাশিত জকাঁ সেনো। হম প্ছনিযনি - ভাগ, কী রাঁত? ও রেঁব-রেঁব কহথি - 'খহাঁ কেঁ এনা নহি রঁজরাঁক-নিখরাঁক চাহী।' হম চকিত বহী জে খাখিব এহন কোন রাঁত হম রঁজনহ্ রা নিখনহ্ জাহি সং হমব ঞা খাদবণীয নেখক এহি তবহেঁ দ্খী ভ্থি।

রাঁত জে ও কহননি, তাহি সং হম বুঁঝনহ্ জে হ্নকব ক্যা খপেক্ষিত হ্নকা কহনকনি জে তাবানন্দ রিযোগী 'রিদেহ' (মৈথিলী ঔন্টবনেটি পত্রিকা এরং ফেসবুঁক-গ্রুপ) মে কহনখিন জে রিভূতি খানন্দ কেঁ জে সাহিত্ খকাদমী প্রবস্কাব ভেটৈননি, সে রেঁটোক মূ্ল্ক সান্ত্বনা-স্বরূপ। হমব দেহ সিহবি গেন জে হে ভগরতী, ঞা নীনা। এহি রাঁত সং তং হম নিশ্চিন্ত বহরেঁ কবী

जे एहि तरहक घटिया बात हम आओर तँ की जे कहियो बाँटिये नहि सकै छी। मोन मे यैह आएल जे गजेन्द्र ठाकुर हमरा सँ दुश्मनी निमाहैत-निमाहैत की आब एतेक पतित भ' गेला ? पछिला तीस बरस सँ साहित्य मे हमर बहुत दुश्मन भ' चुकलाह अछि। हमरा खिलाफ मे जतेक लिखल गेल अछि, तकरा जँ पुस्तकाकार छपाओल जाय तँ पाँच सौ पृष्ठक विशाल ग्रन्थ भ' जेतै। एकरा हम कहियो बेजाय नै माननियै, उनटे अपन सौभाग्य माननहुँ जे जीवन्त-जागन्त लोक छी तँ वैचारिक विरोध तँ हेबे करत। तकरा सब कें पढबाको फुरसत हमरा नै रहैए। अपन काज करी कि घून-घून लेने घुरी ? सदा ओ कहलनि तँ हम कने ताक-झाँक केलहुँ।

एतबा बात तँ प्रायः सब गोटे कें बूझल हएत जे इन्टरनेट पर वा फेसबुक मे सैकड़ोक संख्या मे फरजी एकाउन्ट छै, जे साइबर-युद्ध मे नकली सेनाक काज करै छै। कतेक बेर तँ ई डिसाइड करब कठिन भ' जाइ छै जे के असली आ के नकली। जे किछु। एहने एक कोनो बन्धु बहुत उद्दंड भाषा मे लिखलनि अछि जे ई बात हम तहिया कहने रही, जहिया विभूति जी कें अकादमी पुरस्कार भेटैन रहनि आ साक्ष्य के तौर पर 'समय-साल' पत्रिका के उल्लेख कएल गेल छै। गजेन्द्र जी एहि कथन कें अपन स्वीकृति प्रदान केलनि अछि।

हम विभूति जी कें सब बात कहलियनि। पुछलियनि---'की अहाँ कें मोन पड़ैए जे हम तहिया ई बात कहने रहियै ? ' सदा, हुनको ई बात अविश्वसनीय लगलनि। अन्त मे ओ 'समय-साल' निकाललनि। सबिया क' देखलनि। अन्त मे फेर वैह हमरा फोन क' क' सूचित केलनि जे अहाँक ई बात कहबाक तँ कतहु कोनो जिक्र नहि अछि। ओ हमरा पर दुखी भेल छला, ताहि लेल अपसोच प्रकट केलनि। फेर गप भेल जे हमरा एहि बातक खंडन प्रकाशित करबाक चाही।

हम भावी छुग्वन्ता मे छी जे की खंडन प्रकाशित करी ? अनजान मे गलती हो तं आदमी सुधरि सकैए। एतए तं मैथिलीक दुर्दिन काया पर कूड़ा-कचड़ाक पहाड़ ठाढ़ करबाँक सुनियोजित अभियान चलि रहल छै। एकर सहजाग लेल मेहतरक फौज चाही। ठीके तं छै। पहिने कहल जाय जे मैथिली ब्राह्मणक भाषा छी, आबू कहल जाएत जे मैथिली मेहतरक भाषा छी।

खंडन केने सं की हएत ? हम पहिलो खंडन क' चुकल छी। सदा ओ सभ अपन अप्पा ठामे पर गाड़ने रहला। उनटे रकथोथनि करए लगलाह।

तेयो, विभूति जीक सम्मानार्थ हम अन्तरनेट सं जुड़ल मैथिलीक पाठक-लेखक-एक्टिविस्ट लोकनि कें सावधान करै छियनि जे 'विदेह' मे छपल कोनो बातक विश्वसनीयता अत्यन्त संदिग्ध होए छै। ओ छौड़ा-मारड़ि के खेती छिऐक, नै उपजल तं अथी सती..... । जं कोनो कारण सं विश्वास करबॅ रहित जरूरी हो तं साक्ष्य के परीक्षण स्वयं क' लेथि।

Aj ay Kar n
परम आदरनिये तारानंद जी,
अपनेक टिप्पणी फेसबुक पर अध्यन करबाँक सुअवसर भेटेल त हम अपनाके धन्य बुझलौं. एही टिप्पणी में अपने मुख्य रूप सं आदरनिये डा० विभूति आनन्द सं वार्तालाप करीत जागल परेत छी सदा छोटे मुह आ पैघ बात ...किछु संदर्भित उल्लेख सं व्यक्तिगत रूपें हम असहमत छी .(1) अपनेक अनुसार "मैथिलीक दुर्दिन काया पर कूड़ा-कचड़ाक पहाड़ ठाढ़ करबाँक सुनियोजित अभियान चलि रहल छै। एकर सहजाग लेल मेहतरक फौज चाही। " सभ मैथिल अपनेक ओ बात सं सहमत होयता सदा प्रश्न जे ओ "सुनियोजित अभियान" चला के रहल छथि ? ..... हमर व्यक्तिगत विचार जे ओ अभियान हम सभ मैथिल बंधू

সমনিত রূপ সঁ সংচানিত ক বহল ছী. (খ্‌ বারঁ নেঁ মানরঁ হ্মদা জখন খপনেক প্বত্রক ফেশী ব্ঁক দেখল তঁ ভাষাক স্তম্ভ মেঁ মৈথানিক কোনো চর্চা নৈ ছল) তৈ একব সহ্মাগ নেন মেহতবক ফৌজক নৈ খপন কর্তব্যক মাঁগ থিক জাহি সঁ একবা রঁজবূঁত খা সমৃদ্ধ কৈল জাএ.(2) ভাষা কোনো উঁপজাতিক (খপনে উঁহিদ্রত কেলে ছী জে " পহিলে কহল জায জে মৈথিলী ব্রাঁহ্মণক ভাষা ছী, খাগূ কহল জাএত জে মৈথিলী মেহতবক ভাষা ছী । ") সংপত্তি র একাধিকাবক চীজ কদাপি নেঁ ভ সকিত খছী খা মৈথিলি ত একদমে নৈ | ঞ ত কোনো রিসেষ প্রান্ত, স্থান র্ দেসক খলংকাব থিক . খগযো ব্রাঁহ্মণ যা মেহতব সঁ কহী রেঁসী খান উঁপজতিকলোকক ভাষা মৈথলী থিক .(3) খপলে কহলোঁ জে " 'রিদেহ' মে ছপল কোনো রাঁতক রিশ্বিসনীযতা খহন্ত সংদিগ্ধ হোগ ছৈ" হ্মদা হম রিদেহক নিযমিত পাঠক ছী খা নগভগ রিদেহ মেঁ ছপল সরঁ রাঁত হমবা ত রিশ্বিসনীয নাগল.খঁত মেঁ কহরঁ জে ছৌডা–মাবডি কে খেতী ছিঐক তহিনেন রিশ্বিসনীয ছিঐক.. ! ! ! রিদা নেরঁ সঁ পাহিলে খপলে সঁ নিরেদন জে জঁ হমব উঁপ্বঞ কোনো রাঁত সঁ জ খপনেক খস্বরিধা রা কষ্ঠ পহুঁচল হোএ ত হম ছমাপ্রার্থী ছী ...

June 20 at 8:03am ·

নত্তড –ফত্তড ককাকা জে খিস্সা সময সানমে খরৈঁ ছৈ ওগমে নিখল ছলৈ (রিযোগীজী–খহাঁকেঁ সংকেত ক') জে রিভূতিজীক প্বরস্কাবকেঁ খহাঁ সান্ত্বনা প্বরস্কাব নগাখি ক' পঠেলে বহিযন্হি খানেখমে জে ও নৈ ছপললি হ্মদা নত্তড –ফত্তড ককাক খিস্সামে লিখি দেনন্হি । খা জখন খহাঁক ঐ খানেখ (রিদেহ ফেসবুঁক) পব একটা পাঠক ঞ প্রশ্ন উঁঠেনন্হি তকব দূ মাসক রাঁদ খহাঁকেঁ একব জরারঁক খগতা কী পড়ল:– ..

June 20 at 8:05am ·

Priyanka Jha

viyogiji , je charcha ahank videha par del gel aalekh me uthal chhal kee o charcha maithili sahityakar madhya nai chhal, sabh

ek dosra ke kahait rahait chhathi je shardindu ke ahan ee patra va aalekh pathene rahiyanhi, je vinit ji likhne chhathi se sanket hamhoo samay saal me dekhne chhii, kono satya va jhooth je ek kaan se dosar kaan aa aab facebook par aabi gel takar javab te maangale jayat, videhak jatek dushman badhtai o tatek aagan badhat..gajendra thakur se ahan ke kon dushmani achhi ? ee spasht nai kay saklau....

June 20 at 8:08am ·

Avinash Das Priyanka Jha জী, কেও কেকবো খানেখ পঠেনকয, নর্গ ছ্পনগ, ঘ্বা দেন গেনয, ওগ খানেখ মে এহন কোনো রাঁত বহয, জো খশোভনীয ছনগ – কী ঙ্গ সভ গপ মৌথিনী সাহিত্য কে উঁচ্চ রিমর্শকি কোনো মাপৌন রঁনরঁয ছ্ঙ্গ ? খহরাহ খা কানাহ্ফূসী কি সাহিত্যক রিমর্শকি কেঁদ্র মে হেরাঁক চাহী ? গর্জেন্দ্ব ঠাহ্কব নীক কাজ কএ বহন ছথি ... হ্মদা খপনে কাজ মে খগ স্তবক রাঁতচীত নারি ক ও খপন সভটৌ উঁন্নেখনীয কাজ কে মিটৌ দের' চাহৈত ছথি – তঁ দোসব কী ক' সকৈত ছৈক ! ! !

June 20 at 8:14am ·

Avinash Das খোজী পত্রকাবিতা উঁ হএত জখনি রিযোগী জী কে উঁক্ত খানেখ খহাঁ সরঁ প্রকাশিত ক' সকী।

June 20 at 8:16am ·

Priyanka Jha খরিনাশজী , খহাঁকেঁ কিযো কহত জে কৌখা কান ন' গেন তঁ কৌখা কেঁ খেহাবরঁ খাকি কান তাকরঁ..

June 20 at 8:21am ·

Priyanka Jha जै सम्पादकीयक आधारपर तारानन्द जी गप उठेने छथि ओ देखू.
http://www.videha.co.in/aboutme.htm
June 20 at 8:21am

Priyanka Jha विदेह फेसबुकमे हम पहिनहियें (अहाँक कहलासँ पहिने) ई आलेख कमेंटक संग पोस्ट क' देने छी...
June 20 at 8:22am ·

Priyanka Jha
ऐ सम्पादकीयमे वियोगीजीक कथनक विपरीत (जे सम्पादक अपन सहमति देखेने छथि) मात्र तथ्यक निरूपण कएल गेल छै..कानाफूसी बन्द दिन भेलै आ तकर कोन ग्रुप जिम्मेदार अछि से अहाँकेँ बुझले हएत.. सम्पादकीयक अंश द' रहल छी.."तकर बाद तारानन्द वियोगी जीक हिन्दीमे बंग-तरंग आ अभद्र भाषा (बे-बे सम्बोधित कएल भाषा) मे पोस्ट दोसर ठाम आएल (विदेहक फेसबुक चौबटियापर) आ अपनाकेँ ओ गएर-मैथिल घोषित कएलन्हि आ सम्वेदनाक गप उठेलन्हि। ओइपर एकटा पाठक हुनका लेल मैथिलीक उपयोगिता पुरस्कार पएबा धरि सीमित रहलेन्हि तँ दोसर पाठक हुनकर सम्वेदनाक स्वरकेँ फूसि रहलेन्हि आ हुनका अपन "समय साल" मे पठाओल लेखक विषयमे मोन पाड़लन्हि जकर चर्चा बन्द दिन धरि मैथिली साहित्य मध्य चलैत रहल छल- ऐ लेखमे ओ विभूति आनन्दकेँ मैथिलीक मूल साहित्य अकादेमी पुरस्कार देल जएबाकेँ सान्त्वना पुरस्कार रहलेने रहथि कारण ओइ वर्ष हुनकर जवान बेटाक मृत्यु भऽ गेल छलन्हि। ई पाठक वियोगीजी सँ प्रश्न केलन्हि जे तखन की अहाँक सम्वेदनाकेँ लकवा मारि गेल छल। एकटा पाठक प्रश्नक जवाबमे श्रीधरम कहलन्हि जे जाइ तरहेँ मैथिलीक किछु बेटा सभ यात्रीसँ वियोगी धरिक लेखनीक मौलिकतापर प्रश्न उठेने छथि तँ ओइ स्थितिमे कियो अमी तरहेँ सोचि सकैत अछि। ओ ईहो कहलन्हि जे जँ हिनका सभकेँ हटा देल जाए

তঁ মৌথিনী সাহিত্যমে কী রঁচত খল্ডা ! ! রঁত্ত দিনক রাঁদ স্বনীন হুমাব মন্নিক সেহো ঐ পোস্টপব রিযোগীজী সঁ প্রশ্ন কেনন্হি জে খহোঁ মৌথিন নৈ ছী তঁ খহোঁক খাগডেন্টিটী কী ছী ? "...

June 20 at 8:26am ·

Priyanka Jha
রিযোগী ডিসকসন স্বরু কেনন্হি, ওগপব খরিনাশজী খদ্ভুঁক কমেন্ট ছন wow great views ক' কয, খা ওগ পাঠকক জরারঁ রিযোগী জী নৈ দেনন্হি..কিএ.. খা খারঁ দূ মাসক রাঁদ হোন এনাপব খানেখ নিখনন্হি..কিএ ? হেব সমস–সান মে ও খাএখ পঠেনন্হি খা ও নৈ ছপনৈ রা জে ভেনৈ..হুদা ওহী পত্রিকা মে চুটহুনানন্দ জেকাঁ কোনো নত্তব ক◌ॅনিমমে ঞ রাঁত এনৈ.. তকব কী জরারঁ খছি. কিযো কহয কৌখা কান ন' গেন তঁ পহিনে কান দেখরাঁক চাহী..রিদেহ হেসরঁ্কপব ঞ খানেখ হম ছপি দেনে ছী..হুদা wow.great ক রাঁদ খহোঁ প্রযঃ গ্রুপ ছোড়ি দেনে ask to join group বিনক করু..হম বিক্রুস্ট একুসেপ্ট ক' নেরঁ, তখন খহোঁ ও পঢি সকরঁ..

June 20 at 8:32am ·

Avinash Das হুবসতি মে খাবাম সঁ পঠ়রঁ খহোঁ সভকে গপ...

June 20 at 8:52am ·

–খহী তবহক ঢেপা হেকৌরনি সগব বাতি দীপ জবএ (করিনপ্বব, জনকপ্বব, স্বপৌন, হজাবীরাঁগ, পটনা খাদি) খা খান মৌথিনী কার্যক্রমমে সেহো হোগত বহৈত খছি, হুতা হাড় াহাড় াসঁ নহ কহ গাবি–গবৌখনি ধবি। জঁ রিযোগীজী সম্বেদনাক গপ বঙ–তবঙক ভাষামে উঁঠেনন্হি তঁ ওগপব ভেন কমেন্টপব ও তখনে উঁত্তব দহ দৈতখিন তঁ গপ তখনে খতম ভহ জগতএ, জঁ ও কোনো খানেখ "সময সান"কেঁ পঠেনন্হি খা ওকব সম্পাদক ওগ খানেখকেঁ নৈ ছাপনক খা উঁনটৈ সভকেঁ কহৈত হিবন (জেনা

দেরশঁকব নরীন হমবা কহনন্হি জে শিবদিন্দ্র চৌধবী হুনকা ঙা গপ কহনখিন্হ), রা কোনো ব্যংগ্য স্তম্ভমে চুটকী নৈত বহন, তঁ ঐ তবহক গপাষ্ঠক, জেকি ঘৃণিত সাজিশে ভঃ সকৈত খছি, কেঁ উঠা কঃ খতম কববাঁক চাহী, নৈ কি তোপন বহঃ দেবাঁক চাহী। জঁ সম্পাদকমে কোনো কট্টি চীজ ছপবাঁক হিম্মত নৈ ছৈ তখন ও গপাষ্ঠকক মাধ্যমসঁ বস কিএ নঃ বহন খছি ? খা জঁ ও ঙা বিম্ব খানেখ ভেটৈনহিযে কঃ বহন খছি তঁ কিএ কঃ বহন খছি রা কিযো দোসব ব্যক্তি ওকব নামসঁ ঙা "নূজ টাঁক" কঃ বহন খছি তঁ কী ও খপন পত্রিকামে স্পষ্ঠীকবণ দগএ খা সে নৈ দগএ তঁ তকবা কী মানন জাএ ? খা জে ঙা সভ ব্রুন্নিতো খনজান বঁনন খছি, মৌন খছি খা ওকব খভদ্র নোটপব জখন কিযো ঙা প্রশ্ন উঠবৈঁ ছৈ তঁ মৌন বহএ খা হোন খবৈঁ ছৈ তখন হেবসঁ খভদ্রতাপব উঁতবি জাগএ খা জকবাসঁ জিনগীমে কহিযো ভেটৈ নৈ ভেন ছৈ ওকবা কহৈ ছৈ জে দুশ্মনী নিমাহি বহন ছী, তকবা কী কহন জাএ ! "যে পাযা তো ক্যা পাযা" ২০০৯ সঁ ২০১২ মে কোন প্রেসমে ছৈ জখন খপনে পাগসঁ ছপেবাঁক ছৈ তখন দেবী কিএ ? একটা পাঠক প্রছনকন্হি জে ওকব কিছু পন্না স্কৈন কঃ কএ দঃ দিযৌ, তকবো ডেঢ় দূ সান বীতি গেনৈ, ঐ পাণ্ডুনিপিক এক্কা পন্না সোন্নাঁ নৈ খাএন, এত্ত দিনমে তঁ ডেঢ় সএ পন্নাক নব পোথী নিখা জাএত ! খা খাশীষ খনচিন্হাব "সাহিত্যিক বর্ণসংকবতা"ক গপ উঁঠেনন্হি, এক্কে বচনাকেঁ হিন্দী–মৈথিনী দুনূমে মৌনিক কহি ছপেবাঁক ঘৃণিত প্রবৃত্তিক গপ উঁঠেনন্হি, তঁ কী ও গনত ছন। খা জঁ "যে পাযা তো ক্যা পাযা" ২০০৯ সঁ প্রেসমে ছৈ, খা ঙা গপ ডেঢ় দূ সান পহিনে কহন জা বহন ছৈ তখন খাগসঁ সাত সান পহিনে নেখক স্বয় "কর্মধাবয"ক রূপপব একবা কোন হ্নঁক প্রকাশিত পোথীক সূচীমে বখনে ছথি ? প্রবস্কাব পেবাঁ নেন বিদেহক বিরুদ্ধ কোনো সমঝৌতা তঁ নেখককেঁ সাহিত্য খকাদেমীসঁ নৈ কবএ পড়নন্হি ? একটা মহান্বভাব শংকবদেব ঝা হমবা হোন কেনন্হি জে বিভূতি খানন্দক প্রবস্কাবকেঁ ভীমনাথ ঝা খপন "টৈাবব চৌক পবসঁ" মে সান্ত্বনা প্রবস্কাব কহনে ছথি, হ্নদা ওগ পোথীমে জখন হম দেখনৌং তঁ ঙা গপ নৈ ছৈ, ববন উন্টৈ সৌংসে সাহিত্যিক সমাজক ঐ ঘটনাসঁ স্তব্ধ হেবাঁক চর্চ ছৈ। ঐ তথাকথিত সাহিত্যকাব সভক মনোবৃত্তি এহনে ছৈ ! জে সম্বেদনহীন কাজ নোক স্বযং কবৈএ তকব খাবোপ

विदेहपर लगा कऽ सभक उद्घाटनकेँ रोकल नै जा सकत, हमर, हमर पत्नीक आ विदेहमे हमर सहयोगीकेँ ई-पत्र आ फोनपर पढ़ल गारिक अभिलेखन जँ कएल जाएत तँ एकटा पोथी तैयार भऽ जाएत, आ ओइ कालमे ई सभटा आपसी विरोधी एकत्रा भऽ जाइए। लोकक "लूज टॉक" केनाक वाद भगराक आदति एक तरहेँ मौन स्वीकारोक्ति होइए आ वर्तुत वादमे लठराक आदति ऐ रोगकेँ आगाँ बढ़बैए, आ से तखने दूर हएत जखन ऐ तरहक सभ गप सबूतक संग अभिलेखित हएत (भनहिँ लोक एकरा "दुश्मनी निमाहब" कहि बुझैकमेल करबाक कोशिश करथु।) कोन-कोन अभद्र भाषासँ सम्बोधित करथु) आ ऐ तरहक अभिलेखन विदेह द्वारा आगाँ सेहो कएल जाइत रहत। **- गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक)**

]]

पाग, मिथिला आ जातिवादक राजनीति-

अखनमे एहि बीच चलि रहल विडम्बना पर्व कोनो जाति वा धर्मसँ बान्हल नहि अछि। कहि सकैत छी एहि पारम्परिक अवसर पर सम्पूर्ण अखामवासीक मोनमे एकेटा शब्दक संचार होइछ आ से थिक प्रेम। प्रेम छैक प्रकृतिसँ, लोकसँ, सभ जीव-जन्तुसँ। एहिमे ने कतहु कोनो बान्ह छैक आ ने कोनो सीमा। सभगोटेए एहि पुनीत अवसर पर अपन निष्ठा आ सिनेहकेँ एहि रूपेँ उपस्थापित करैछ, जे लोकक मोनमे ई अभिलाषा वर्षोभरि जोर मारैत रहैत छैक जे विडम्बना कहिआ आओत आ हम सभ फेर एहि पाबनिकेँ प्रेम-भावसँ मनायब। हुनका लोकनिक मोनमे कतहु एहि विषयक चर्चा नहि जे विडम्बना कत' सँ आयल, ई ककर छी, ओ सभ तँ मात्र एतबे जनैत छथि जे ई प्रेमक पाबनि थिक। जापी,गमोछा, विडम्बना गीत ई किनकर, एहि पर कोनो माथापच्ची नहि, मात्र पारम्परिक ई सरंजाम अखमियाक प्रतीक थिक।

एहि प्रसंगकेँ एतए उठएबाक हमर मतलब अछि जे आग काल्हि, खासकए मिथिलामे, किछु ग्रहा तर्क लोकनि विषय बिना बुझने अपन ज्ञान ब्याक उपयोग प्रारम्भ कए दैत छथि।

एम्हर देखल गेल अछि जे किछु गोटे पागकेँ एकटा जाति सँ बान्हि मिथिलाक अस्मिता पर चोट क रहल छथि, प्राय: हुनका अस्मिताक महत्ता ज्ञात नहि छनि। किछु दिन पूर्व पागक मादे मनोज कर्ण उर्फ मुन्नाजी कहलनि जे ई ब्राह्मण आ कर्ण कायस्थक उपयोगक छी। मुदा, एतए हमर कहब अछि जे ओ आजुक राष्ट्रवादीसँ प्रभावित भए ई व्यथा व्यक्त कएलनि, हुनका प्राय: खूब नीक जकाँ बूझल हेतनि जे पाग सम्पूर्ण मिथिलाक गौरवक प्रतीक थिक, प्राय: हुनका देखल होएतनि जे मिथिलाक सभ जातिक लोक अपन विआहमे एकर उपयोग करैत छथि, से चाहे घ्लेसक भीतरमे हो वा बाहर। सह पृष्ठी तँ एहन-एहन सोचक कारणेँ हमरा कखनो-कखनो डर लगैत अछि जे ई सभ कखनो एहो कहि सकैत छथि जे विद्यापति मात्र जाति विशेषक साहित्यकार थिकाह, मखान मात्र जाति विशेषक उपयोगक वस्तु थिक, धोती पहिरब तँ जाति विशेष कर्त्तव्य थिक आदि-आदि।

एहि विषय पर सोचला पर लगैछ जे जखन सामंत अपनहिंमे लड़ाइ कमजोर भ्ऽएअ लगैत छथि तँ ओसभ एकटा नव कूटनीतिक चालि चलि शोषितक नेता बनि हुनका माध्यमे अपन काज स्वतावबाक प्रयास प्रारम्भ कए दैत छथि आ तेँ एहो सोच हमरा जनैत ओही नव धाराक सामंती सोचक उपजा छी। किन्तु हुनका लोकनिकेँ आब सावधान भ जएबाक चाहियैन्ह जे अपने कतबो फुटैक राजनीति करब, अपन काज स्वतावबाक लेल हाथ-पएर मारब, मुदा कार्यसिद्धि असम्भव। आब मिथिलाक आमजन अपन अधिकार आ अस्मिताक प्रति सचेत-सचेष्ट भए गेल छथि। तेँ ई पाग, मखान, माछ कोनो जाति विशेषक संपत्तिक घोषणा करबासँ पूर्व ई सोचि लेब आवश्यक जे ई मिथिलाक अस्मिता छी आ एहि पर सभ मैथिलक अधिकार छैक। अन्तमे मिथिलामध्य जुड़-शीतल चलि रहल अछि , गाछ-बीरिछ क जड़ि मे पानि देल जा रहल अछि, सभ अपन पूरजि आ अपनासँ छोटकेँ जुड़ा रहल छथि आ एहने समयमे हमरा मोन पड़ैत अछि युवा साहित्यकार धीरेन्द्र प्रेमर्षिक लिखल ओ आखर –

"भेल प्रेमक बौदी एहि जगमे

তেঁ ধধকএ সভতবি দারানন
জ্ড়শীতনক জন-থপকীসন
ৰবিসাঙ প্রিযে কনে প্রেমক
জন..... ।”

(মৌব কোঢ়া নাক ৰনৈত থছি থা পাগসঁ ফবাক থছি। কর্ণ কাযস্থমে সেহো সিদ্ধান্ত ফমবম থাদিমে মাত্র পাগ পহীবি কঽ রিধ হোগত থছি, ওহো সভ রিযাহ কবঽ পাগ নৈ মৌব পহীবি কঽ জাগত ছথি। পূর্ণিযাঁক ব্রাহ্মণমে নর-রিরাহিতা ৰবসাগতমে মৌব পহীবি কঽ রঠরূক্ষ ধবি জাগত ছথি। পাগ মাত্র থা মাত্র মৈথিন ব্রাহ্মণক রিযাহক রিধ-রাঁধক প্রতীক থছি। রিজয ফমাব ঠাকুব নিখৈ ছথি: "মিথিনাক ধার্মিক ক্ষেত্রমে এহি সামন্তরাদী যুগীন ধার্মিক রিচাবধাবাক প্রভার এহন সর্বব্যাপী ছন জে এখনহুঁ এহি পবম্পবাক নিম্ননিখিত থরশেষ সমাজমে রিদ্যমান থছি: ...(ঘ) পাগ সেহো তাঁত্রিক রিচাবধাবাসঁ সম্বন্ধ থছি।" (মধ্যকানীন মিথিনা পৃ.২৬) - সম্পাদক)

রিনীত উপেন

থাধুনিক মৈথিনী নাটক থা ঠুচা নাটককাবক জাতিরাদী বংগমংচক

ঋরধাবণা/ সাহিত্য ঋকাদেমী কথা গোষ্ঠী: সগব বাতি দীপ জবয: একটা বঁহন্না/ (সম্পূর্ণ নেখমে নেখক সেহো শামিন ঋছি, হুনকা পবছায ক২ নৈ দেখন জাএ)

নোকতংত্রক পবংপবা ঋছি জে ঋানোচনা হেবঁাক চাহী। জৌঁ ঋানোজনা সহবঁাক ক্ষমতা কেকবোমে নৈ ঋছি তঁ ও নোকতাংত্রিক তঁ কোনো রিধিএ নৈ ভ২ সকৈত ঋছি। ও তঁ তানাশাহ ভেন। ঋহিনামে তঁ সমাজমে রিগ্রতি ঋএবেঁ কবত ঋা সে রিগ্রতি মিথিনামে দেখন জা বহন ঋছি। একবা কহএমে কোনো সংদেহ নৈ ঋছি জে গাবি সভ নোক সংস্কৃতিক হিস্সা ঋছি। হ্মদা কোনো ভী বচনামেক নোক ঋহি শৈঙ্ক প্রযোগ, জাতিরাদী গাবিক প্রযোগ, কোনা কবৈত ঋছি, ঋহি পব হুনকব যোগ্যতা ঋা ক্ষমতাক ঋাকনন কএন জাগত ঋছি।

দিল্লী মে ঋাযোজিত সাহিত্য ঋকাদমী কথা গোষ্ঠী তথাকথিত ৭৬ম সগব বাতি দীপ জবয (!) সংপূর্ণ দেশ ঋা রিদেশ মে বহএ বঁনা মৈথিনী ভাষীক ঋাগূ কতেকো বাস প্রশ্ন ছোড়ি দেনক। জগ বাতি ঞা গোষ্ঠী ভ২ বহন ছন, মাত্র ১+ নোক ভোব ধবি বঁচন, ৩৪ টা নোকক সোঁনা ঋপ্পন–ঋপ্পন খিস্সা কাগজ দেখ ক২ স্বনা বহন ছন, তখনে বাজধানী দিল্লী সঁ এক হজাব কিনোমীটব দূব মিথিনা ক কতেকো গাম মে বহএ বঁনা নোক দ্বাবা মচান ঋা চৌবঁটিযা পব কতেকো বাস নোক হ্মহজবঁানী খিস্সা–পিহানীক ক্ষমতাক পবিচয দ২ বহন ছন। হুনকা নৈ তঁ কোনো মাগকক জৰুবত ছন, নহিযে মসনদক ঋা নহিযে খাগ ক২ চিংতা ছন। ও ও নোক ছন জে দিন ভবি মজূবী ক২ সাঁঝ কেঁ বৈঁসি ক২ টাগম পাস ক২ বহন ছন।
এনা মে জে দিল্লী মে কথা গোষ্ঠী ভ২ বহন ছন হুনকব ঋাযোজক নোকনি নেন নহিযে বঁগনা করি বরীন্দ্র নাথ ঠাকুব মহত্ত্বপূর্ণ ছন (বরীন্দ্র নাথ ঠাকুব সাহিত্য ঋকাদেমীক মার্চ কনাজিংগক বঁচন হল্ডক নূটে বঁনি ক২ বহি গেনথি, কাবণ কথা বরীন্দ্রমে বরীন্দ্র ছোড়ি সভ কিছু ছন) নহিযে মৈথিনী/ হিন্দীক করি বাঁবাঁ নাগার্জুন। ঞা রএহ বঁবখ ছী জখৈন বরীন্দ্র নাথ ঠাকুবক ডেঢ় সএম বঁবখী মনাওন জা বহন ঋছি। তমাম সংস্থান পাগ ঙঁগাহি বহন ঋছি। জখৈন কী ঞা বঁবখ বাঁবাঁ

নাগার্জ্নক জন্ম শতাব্দী ৰবখ সেহো খছি। বিহাব সেহো খপ্পন স্থাপনাক সৌৱাঁ ৰবখ মনা বহল খছি। খহি ঠাম প্রশ্ন খছি জে কী মৈথিলী ভাষাক লেল বরীন্দ্রনাথ ঠাকুব খহম ছথি বা বাৱা নাগার্জ্ন বা দুনূ। তখন কী মানল জাএ জে পূঁজী আম লোক আ সংস্কৃতি পব হাৱী ভ২ বহল খছি। একটা কহৱী খছি, পূঁজী খসগবে নৈ আৱৈত খছি, ও খপনা সংগে একটা সংস্কৃতি সেহো আনৈত খছি। যএহ পূঁজী মিথিলা কেঁ খা বহল খছি। ফ্লষ্ঠী ভবি লোকক পাকেট ভাষা মৈথিলী বঁনি বহল খছি, বাঁকী সভ ফুঁহ তাকি বহল খছি।
বরীন্দ্রক বিরোধ কবৱাঁক কোনো প্রযোজন নৈ খছি ফ্লদা বাৱা নাগার্জ্ন কেঁ বিস্ববি ক২ হম হুনকা সম্মান দৈক প্রযনেক বিরোধ তঁ খরশ্য হেৱাঁক চাহী। জখৈন দেশক বাজধানী দিল্লী মে কথা গোষ্ঠী ভ২ বহল খছি, তখন হম খপ্পন ভাষাক কবি বাৱাঁক নাম ফল্ডক লেল নৈ ন২ ক২ করি বরীন্দ্রকেঁ লেমপ্লেট বঁনা ক২ সম্মান দিঐ, ঙা কেহন মানসিকতা খছি। খপ্পন দীপক নীচাঁ খন্হাব খা ভবি শহব ঠ়ি ঁঢোবা, কেহন সিদ্ধাঁত খছি ?
খপ্পন ঘব কেঁ খন্হাব বাখি ক২ দোসব ঘবক লেল দীপ লেসী, ঙা কেহেন বিদ্রূত দুনিযাক দৃশ্য খছি। এখন জখৈন কিসান মবি বহল খছি, সংপূর্ণ মিথিলা বাঁঢ় সঁ ত্রস্ত খছি। ঢেব বাস লেখন সমাজসঁ ৱৈবল লোক লিখি বহল খছি খা গদ্য/পদ্যমে প্রফ্লখতাসঁ শামিল খছি। খহি পবিস্থিতিমে একটা সামান্য মৈথিলীক লোক লেল কবি বরীন্দ্র প্রাসংগিক খছি বা বাৱা নাগার্জ্ন।
দিল্লীক নির্দেল খিযেটব গ্রুপ, মংডী হাউস মে হিন্দীক লেখক খরুযক বচনা পব হুনকব জন্ম শতাব্দীক লেল নাট্য প্রস্তুতি কেলক। ফ্লদা জখৈন জে সংস্থা খপনাকেঁ নাট্য সংস্থা কহি ক২ পতাকা ফহবাৱ২ চাহৈত খছি, ফ্লদা ওকবা ভংগিমা, খবিপল, কোলকাতা খা জনকপ্রবক বংগমংচ খা বিদেহ সমানান্তব বংগমংচক জানকাৱী নৈ খছি, ওকব সঁ সভ কিযো খপেক্ষা কবত জে ও বাৱা নাগার্জ্নক বচনা পব কোনো কার্যক্রম জরূব কবতাহ। ফ্লদা, ঙা নহি ভেল। কিএ ? কিএকি সবকাব পাগ নৈ দেলক। তখন সগব বাতি দীপ জবযক মানা উঠেৱাঁক কোন খগতা ছল, জোড-তোডসঁ খর্হুনাবেশ্ববক বৌকাবোক প্রস্তাব খস্বীকৃত ভেল (উমেশ মন্ডল জীক ঐপব বিদেহমে বিস্তৃত বিপোর্ট খাএল খছি। জখন বাৱঁড় ী বঁটৈত খছি তখন জে ক্যা 'ক্যূ" মে

ঠাঠ় হেতা, সভকেঁ বার্ঁড় ী ভেষ্টত। হ্মদা, র্ঁনিহাবী তখৈন নে জখৈন খহাঁ নীক সঁ চনি খা খপ্পন শের্তক খাধাব পব সবকাবী ফংড নঽ সকী। ফংডক নেন হম কোনো উঁসের কবী, ঙা কতয ক খা কেহন সিদ্ধাঁত খছি।

জৌ হম কনী কানক নেন মানি নী জে হম বরিংদ্র সঁ প্রভাবিত ছী তখন হ্নকা সঁ সীখৈক জৰুবত খছি নৈ কী ফংড নঽ পেষ্ট ভবর্ঁাক। খাগ ধবি র্ঁগানক সভ ঘবমে বরীন্দ্র সংগীত গাযন খা স্বনন জাগত খছি হ্মদা মিথিনাক ঘব মে রিদ্যাপতি সংগীতক কেহন মান খছি, ঙা কেকবো সঁ ন্বকাযন নৈ খছি। জাতিরাদী মৈথিনী বংগমংচ তঁ মৈথিনীকেঁ নেনিযে গেন ছন হ্মদা রিদেহ সমানান্তব বংগমংচ ওকব সোঝাঁমে খরবোধ র্ঁনি খারি গেন। জখৈন কী করি রিদ্যাপতি করি বরিংদ্র সঁ কতেক প্ৰবান ছথিন, ঙা সভকেঁ র্ব্মন খছি। সমূচা র্ঁগান ঘ্বি কঽ খারি জাউ, ওতয র্ঁগনা ভাষাষ্টা র্ঁাজন জাগত খছি হ্মদা মিথিনামে খংগিকা, রজ্জিকা জেহন কতেকো ভাষা খহী জাতিরাদী নেখন খা বংগমংচক কাবণ মৈথিনীসঁ নিকনি কঽ খপ্পন খস্তিত্ব ষ্টা নৈ র্ঁনা নেনে খছি, মৈথিনী কেঁ চ্নৌতী সেহো দঽ বহন খছি।

খাগ জকবা কান্হিক জন্মন মৈথিনী ক ষ্ট্চা নাষ্টককাব খা নাষ্টক কহি কঽ জাতিরাদী বংগমংচক ভড় ৈত ভর্সৈনা কঽ বহন ছথি ও ষ্ট্চা কোনা ভঽ সকৈত খছি, জে রিনা কোনো তামঝামক, রিনা মীডিযা প্ৰর্ঁধনক, রিনা প্ৰচাবক, রিনা কোনো সংস্থাগত সহযোগক, খপ্পন বচনামেকতা মে নাগন খছি। ও ষ্ট্চা কোনা খছি জিনকব নাষ্টক দেখহি র্ঁনা নোক কেঁ দূ ষ্টাগমক বোষ্টী নৈ ভেষ্টৈত খছি, হ্মদা নাষ্টক জৰুব দেখৈত খছি। খা নাষ্টকো দনিত রিমর্শপব, সূচনাক খধিকাবপব, জাতি–পাতিক কষ্ঠবতাপব, ভ্রূণ হত্যাপব। হ্নকা নগ খপ্পন গাড় ী নৈ খছি, র্ব্নি দূ কোস ধবি চনি কঽ নাষ্টক দেখৈত খছি। ভবি–ভবি বাতি হ্নকব নাষ্টক দেখন জাগত খছি, ৬–৬ ঘণ্টাক নাষ্টক, এতেক পৈঘ নাষ্টক মবাঠীমে সেহো একাধেষ্টা খছি, মৈথিনীক জাতিরাদী বংগমংচক নাষ্টক খা হিন্দীক নাষ্টকক তঁ চর্চে র্ব্কাব। খা নৈ হ্নকা নগ নাগষ্ট নেন র্ঁড়কা–র্ঁড়কা র্ঁন্ব খছি, নৈ ওতেক তকনীক, মাত্র প্ৰতিভা খছি, সমাজকেঁ র্ঁচের্ঁাক নেন জাতিরাদী

रंगमंचक विकल्प समानान्तर रंगमंचक संकल्पना अछि आ तखन ओ ठीका कोना अछि। हुनकर नाटक लेल गाम-घरमे, चौराँटीया पर गप होइत अछि, मुदा अखबार, मैथिलीक जातिवादी संस्था सभक पत्रिका या विदेहक अलावे अंटेरनेट पर चर्चा नै आबैत अछि, तखन ओ ठीका कोना अछि ?
जे किया मैथिली कें लऽ कऽ 'डिप्रेस्ड' अछि, तँ ओहेन मानसिकता कें किछु नै कएल जा सकैत अछि। हिन्दी राजभाषा अछि नै कि अप्पन सभक मातृभाषा। दुनियाक सभ भाषाक सम्मान करबाक चाही, मुदा अप्पन भाषाक दाम पर नै। ओ छद्म रंगमंचकर्मी लोकनि अपन जातिवादी नाटकक तुलना हिन्दीक नाटकसँ कऽ गर्व अनुभव करै छथि, जखैन की सत्य अछि जे हिन्दीसँ प्रधान साहित्यिक भाषा मैथिली अछि आ हिन्दीरँना सभ ज्योतिरीश्वरक मैथिली धूर्त समागमक हिन्दी अनुवाद कऽ कहियासँ नै खेला रहल छथि, ऐ मैथिलीक जातिवादी रंगमंचकर्मी आ नाटककारकेँ ओ बूझलो छन्हि जे भारतेन्दुक "अन्धेर नगरी..." ज्योतिरीश्वरक मैथिली धूर्त समागमक अनुकरण मात्र अछि ?

जे किया असली मैथिल होएत ओ अप्पन माँ कें बेचि कऽ नै खा सकैत अछि। अप्पन मिथिला सीताक मिथिला अछि। ,माँकेँ सम्मान दैरँना। हिन्दी पेट भरयरँना, नौकरी भेटैयरँना भाषा अछि। मिथिला आ मैथिली सँ सभक आमे सम्मान जुड़ल अछि। जेकरा लग आमो नै अछि ओकरा लऽ कऽ किछु कहल नै जा सकैत अछि।
आग किछु लोक मिथिलाक गद्य/पद्य क हिन्दी मे अनुवाद कऽ रहल अछि। अहि ठाम सवाल अछि जे की अहि सँ मैथिली भाषाक प्रचार भऽ रहल अछि आ दोसर भाषा मजबूत भऽ रहल अछि ? जखैन धरि आन भाषाक रचना मैथिली मे नै आएत ता धरि मैथिली मजबूत कोना होएत, आ जँ अहाँ घरमे मजगूत नै हएब तँ बाहरमे सम्मान भेटैत ? एक बेर अप्पन मोनमे ताकि कऽ हिम्मत करए पड़त जे हम अप्पन माँ मैथिली लेल की कऽ रहल छी। माँ अप्पन लेना कें छातीक दूध पिआबै अछि मुदा ओ लेना पैघ भेले पर माँ कें नै बेच दैत अछि। माँ, माँ होइत अछि। की अहाँ अप्पन माँ कें जिंस-टॉप पहिरा कऽ बाजार मे लऽ जाइत छी ? की अहाँ अप्पन

माँ केँ बाँजाब मे ठाठ़ क२ नीनाम कबैत छी ? की ओहाँ कोनो प्रबस्काब पेबाँ नेन अप्पन माँ केँ केकबो आब नग पोसिया नगाबैत छी, नै ने। तखन मैथिनी संग ओ किए क२ बहन छी, एक बेब कनी सोचियौ तँ।

पूनम मन्डन

आबती कुमाबी आ सगब बाति दीप जबय

डॉ. आबती कुमाबी (१९६७-२०१२)क कान्हि बातिमे मृत्यु भ२ गेनन्हि। पति श्री अनिन कुमाब बॉय आ पुत्र अनुबाग कुमाब आ पुत्र उज्जबन प्रकाश केँ छोड़ि ओ चनि गेनीह। हुनकब मृत्युसँ मैथिनी साहित्य जगत सन्न अछि। हुनकब एकटा पोथी प्रकाशित अछि "मैथिनी नोकक काव्यमे नाबी"। महिषीमे ७३म सगब बाति दीप जबय क मानाओ भागनपुब नेन उठेने बहथि, आ तकबा बाँद ओ अस्वस्थ भ२ गेनीह, कोनकातामे ऑपबेशन भेनन्हि। किछु सामन्ती प्रवृत्तिक नोककेँ हुनकब सगब बाति दीप जबय क माना उठेनाग नै अबघनन्हि आ हुनका द्वाबा भागनपुबक साहित्यकाबसँ माना उठेबाँसँ पहिने नै पुछबाँक, आ "जँ भागनपुब मे सगब बाति दीप जबय हएत तँ किन्नो नै आएत" आदि गप कहि मानसिक वेदना पहुँचा क२ दीप आ बजिस्टब न२ नेन गेन, आ सगब बाति दीप जबय भागनपुबमे नै भ२ सकन। आ सगब बाति दीप जबय पब जे ग्रहण नागन से अखन धबि नागने अछि। हम सभ कहैनहियो बहियन्हि जे जँ अहाँ भागनपुबमे सगब बाति दीप जबय कबय चाहै छी तँ निश्चिन्त भ२ करु, सभ पहुँचत, मुदा ओ कहने बहथि जे ओ सगब बाति दीप जबय कबय चाहै छथि, मुदा विवादमे नै पड़य चाहै छथि। स्व. आबती कुमाबीकेँ कृतज्ञ समाज दिससँ श्रद्धांजनि।

Shyam Darihare
74wa SAGAR RATI DEEP JARAY-- 10 SEPT 2011. Sthan:- HAZARIBAGH. (Patna ke taraf sa Hazaribagh me pravesh sa pahile N.H. par Vinoba Vhave University Gate chhaik. University gate sa ek minat baab dahina me ekta barka maidan chhaik waih chhaik HOME GUARDS TRAINING CENTRE. Ohi Gate par sipahi sa puchhari karu o hall dhari pahuncha det. SAB MAITHILI KATHAKAR aa KATHPREMI LOKaNIKE SADAR HAKAR.
Like · · Unfollow Post · August 11, 2011 at 3:48am
Shefalika Verma and Kislay Krishna like this.
Arvind Thakur রॅঠিযাঁ খরॅব ! রॅধাগ ! রোমন নিপি মে নিখরॅাক খনেক খতবা ছৈ,একটা এতহ্ দেখাগত খছি –কথাপ্রেমী কেঁ কঠপ্রেমী পঠয মে রॅসী স্বরিধা রॅ্ম্মাগ ছৈ| সভ গোটে দেরনাগবী মে নিখরॅাক হিস্সক রॅনারী ত নীক |হম গোষ্ঠী মে খাযরॅ,দবিহরে জী|
August 11, 2011 at 7:29am · Like · 2
Hirendra Kumar Jha Bhagalpurak arth ahzaribag hit chhaik ?
August 13, 2011 at 1:13am via · Unlike · 2
Hirendra Kumar Jha Bhagalpurak arth Hazaribagh kona bhay sakait chaik ?
ehi san ta prathak samapti bhay jayat.
punarbichar karu.
Hirendra
August 13, 2011 at 1:15am via · Unlike · 1
Ajit Azad aarti ji goshthi karba me saksham nai chhaith. hunke se puchhla par ee bha rahal chhaik. aarti ji gambhir roop se bimar chhaith aa kolkata me 3 maas se

ilaaj kara rahlih achhi.
August 13, 2011 at 6:10am · Like
Kislay Krishna ee ektaa vikalp rup me sojha aayal achhi....
August 13, 2011 at 8:07am · Like
Gajendra Thakur ঋাবতী জী ২৪ সিতম্ব্বর কেঁ গোষ্ঠী কবর়া নেন তৈযাব ছথি তকবা ৰাদো হ্নকা সঁ মৌকা ছীন কঽ মাত্র দস দিন পহিনে গোষ্ঠীকেঁ হজাবীৰাগ নঽ জেৰাক কী প্রযোজন.. ? Hirendra Kumar Jha জী সঁ হম সহমত ছী..ঋাৰ জখন ১০ সিতম্ব্বর তিথি ঘোষিত ভঽ গেন তখন ঋাৰ ও পাছাঁ হষ্টি জাথি সে ঋনগ ৰাত, হ্মদা কী হ্নকা ঞা ভবোস দেন গেনন্হি জে ঋগিনা গোষ্ঠী রএহ কবেতীহ ? হম পহিনহিযো কহনে বহী জে হ্নকাসঁ রিনা প্বছনে কোনো নির্ণয নৈ নেৰাক চাহী..যদি হজাবীৰাগমে গোষ্ঠী হ্খএ তঁ সশর্ত হ্খএ জে ঋগিনা গোষ্ঠী ঋাবতী জী কবেতীহ..ঞা দরাৰ জে ঋহাঁক ঋহঠাম ২৪ সিতম্ব্বর কেঁ কিযো নৈ ঋাএত/ ঋহাঁ ভাগনপ্ববমে ককবোসঁ নৈ প্বছনিঐ..ঋাদি ৰনা কঽ হ্নকাসঁ জৰবদস্তী হঁ কহেৰাক কোনো মতনৰ নৈ..
August 17, 2011 at 7:39am · Like
Ajit Azad jahiya 10 setamber ke ghoshna bhel...tahi se ek ghanta pahine tak aarti ji lag date final naih rahain. ham fon kayliyai ta o kahlih je AAI RAIT ME HAM AHAN KE KAHAB...KARAN JE EK GOTE HAMRA AARTHIK SAHYOG KARBA LEL CHHAITH...YADI O GACHHI LETAH TA HAM 19 YA 20 SEPTEMBER KE KARAB. ham puchhaliyain 19 ke ya 20 ke ? o kahalain EHI DOONU TITHI ME SE JAHIYA SHAIN PARTAIK TAHIYA. ham kahaliyain je ehi doonu tarikh ke shain nai parait chhaik. takhan o garbara gelih. hamhi kahaliyain je 24 ke bha sakait achhi muda durga puja 28 se chhaik...ki ahan 3 september ya 10 september me se kono din

kara sakait chhi ? o taiyar nai bhelih. ham kahaliyain je takhan ahan 24 ke kareba lel swatantra chhi...aa ham aybo karab muda besi lok nai autah...dosar gap je ekhno tak ahank date final nai achhi (karan, o takhno ber-ber kahait chhalih je ham ek gote se baat karab takhan date ghoshit karab). ham hunak swasthya aa aarthik sthiti ke dekhait kahaliyain je ahan baad me jahiya thik bha jayab tahiya karab. o kahalain JE HAM SANJH ME AHANKE FINALLY KAHAB. baad me o ohi samay pradip bihari ji ke sabhta baat kahalkhin. pradip ji hunka bujhelkhin je ahan ekra presstige issue nai banau...sabh ahank heet me kaih rahlah achhi. o maini lelkhin aa register hunke patheba lel sahmat bhelkhin. ekar baad pradip bihari ji turat hamra fon kaylain je aarti ji taiyar chhith je agila goshthi hazaribagh me hoiek. pradip ji hunka eeho kahalkhin je ahan ee gap ajit ji ya raman ji ke seho kaih diyoun muda o kahalkhin je ham VIDEHA me kaih dait chhiyaik, sabhke khabar bha jaytaik. ham aai tak videha me hunak kono statement nai parhal. hamra lagait achhi je ehi mamla ke tool nai del jai...o yadi agila goshthi karay chahait chhaith ta o karaith, ehi me kakro kiyaik kono aapatti hetaik. ee goshthi june me hebak rahaik...arthat may me date ghoshit bha jaybak chahi chhal. o june me 10 aa 11 ke saharsa me sahitya acsdemik seminar me aayal chhalih...ham takhno hunaka puchhaliyain je kahiya

karbaik goshthi...o july me karbak baat kahlain. tabat tak hunak mon kharab bala baat nai rahaik. julu me kolkata me o kavita path karba lel bimarik avastha me aayal chhlih. takhno ham puchhne rahiyain je kahiya karab goshthi ? o kahalain je september tak ta ham kolkate me rahab (under treatment). takar baade karab.
August 17, 2011 at 10:55am · Like
Ajit Azad ek ber ehi tarhak ghatna aar bhel chhaik. dr dhirendra ji janakpur me karbaik prastav darbhanga goshthi me delkhin muda 4-5 maas tak o nai kara saklah takhan pt. govind jha daman kant jha jik sahyog se patna me karoune rahaith. aarti jik paksha me sabh achhi muda hunak sthiti thik nai chhain...ehi mamila me bhagalpurak lok besi nik se kaih sakait chhaith.

মিথিনা রিভূতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ ২০১২

দিল্লীক বহ্নী মাস্কাপব খরস্থিত মারনংকব সভাগাবমে ২০ মগ ২০১২ কেঁ মিথিনা রিভূতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ ২০১২ সম্পন্ন ভেন।
দিল্লীক রিকাসমে রিহাবীক যোগদান সভসঁ রেশী খছি, ওা গপ দিল্লীক মুখ্যমংত্রী শীনা দীক্ষিত ২০ মগ ২০১২ ওা. কেঁ খখিন ভাবতীয মিথিনা সংঘ দ্বাবা খাযোজিত মিথিনা রিভূতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ ২০১২ মে মিথিনাক রিশিষ্ঠ রিভূতি সভকেঁ সম্মানিত কববাক বাঁদ দেন খপন ভাষণমে কহনন্হি। ওা জে দিল্লীক প্রশংসা রিশ্বে ভবিমে ভ২ বহন খছি সে রিহাবী নোকনিক যোগদানসঁ রিশিষ্ঠ রনন খছি, ওগমে সঁ কিছু গোষ্ঠেকেঁ সম্মানিত ক২ হুনকা খুশী ভেন ছন্হি সে ও কহনন্হি। ও মহাবন মিশ্র সাংসদকেঁ মৈথিনীক প্রযোগমে নাজ কববা নেন হঁসী মে খানোচনা

সেহো কেলন্হি, ও কহলন্হি জে মৈথিলীক প্রচার-প্রসার একর বিকাস লেল জরূরী অছি, ও কহলন্হি জে জঁ মহাৱন মিশ্র মৈথিলীক প্রযোগ করিতথি তঁ ঐ সঁ হ্নকর মৈথিলীক জ্ঞানমে অভিবৃদ্ধি হোগতন্হি। ও ভাজপা সাংসদ প্রভাত ঝাসঁ কহলন্হি জে ও অপন মূল প্রদেশক মৈথিলী ভাষী সাংসদসঁ সংসদমে মৈথিলীক প্রযোগ লেল প্রেরিত করথি। শীলা দীক্ষিত দিল্লীক মৈথিলী-ভোজপুরী অকাদমীক কাজ অসংতোষজনক হেৱাক গপ কহলন্হি আ ওকর কাজ আগাঁ বঢ়ৱামে সবকার সহযোগ দেত সে কহলন্হি।

মহাৱন মিশ্র মিথিলা বিভূতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ ২০১২ মে মৈথিলীমে অপন ভাষণ দেলন্হি। ঐ অৱসব পব পূর্ব সাংসদ শ্রী গৌবীশংকব বাজহংস আ দিল্লীক পূর্ব বিধাযিকা আ সাংসদ কীর্তি আজাদক পত্নী শ্রীমতী পূনম আজাদ সেহো বহথি।

সাংসদ প্রভাত ঝা সীতাক জন্মস্থলী পুনৌবা (সীতামঢ়ী), বিদ্যাপতিক জন্মস্থলী বিস্ফী (জিলা দবভংগা) আ কালিদাসক জ্ঞানপ্রাপ্তি স্থলী উচৈঠ (জিলা মধুৱনী) ক পর্যটন উদ্দেশ্যসঁ বঢ়ৱাক দেৱাক আবশ্যকতা জনৌলনি, ঐ স্থল সভক বর্তমান দুর্দশাক ও চর্চ কেলন্হি আ ঐ সংগে আন পর্যটন স্থল সভক বিকাস হেৱাক আবশ্যকতা জনৌলনি।

অখিল ভাবতীয মিথিলা সংঘক মহাসচিব শ্রী বিজয চন্দ্র ঝা অখিল ভাবতীয মিথিলা সংঘ দ্বাবা কএল জা বহল কার্যক জনতৱ দেলন্হি আ মৈথিলীক বিকাস লেল সভকেঁ আগাঁ এৱাক আহ্বান কেলন্হি।

মিথিলা বিভূতি স্মৃতি পর্ব সমাবোহ ২০১২ মে বংগমংচ অভিনেত্রী শ্রীমতী প্রেমলতা মিশ্র প্রেম, নাট্যকাব শ্রী মহেন্দ্র মলংগিযা, নাট্য নির্দেশক শ্রী উপেন ঝা, মৈথিলীক গু-পত্রকাব আ বাষ্ট্রীয সহাবাক শ্রী হিতেন্দ্র গুপ্তা, ধ্রুপদ গাযক শ্রী অভয নাবাযণ মল্লিক, শতবংজ খিলাড়ী শ্রী শ্রীবাম ঝা, গোল্ফ খিলাড়ী শ্রী অশোক কুমাব, চিকিৎসক ডॉ. বাজ্যবর্ধন আজাদ, চিকিৎসক ডॉ. অজয চৌধবী , উদ্যমী শ্রী অনিল কুমাব শর্মা, গাযিকা শ্রীমতী কুমুদ ঝা, শ্রী ববীন্দ্রনাথ ঠাকুব (গীত-সংগীত), শ্রী গজেন্দ্র নাবাযণ সিংহ (সংগীত) আ দিল্লী নগব নিগমক হালক নির্বাচিত পাঁচ টা পার্ষদ শ্রী স্বনীল ঝা,

श्री बामदयान महतो, श्रीमती तिलोत्तमा चौधबी, श्रीमती रिमला देवी आ श्रीमती कल्पना झा सहित १९ गोटेकेँ मिथिला विभूति सम्मानसँ सम्मानित कएल गेल। श्री गजेन्द्र ठाकुबकेँ "प्रबातात्विक तिवहुता भोजपत्र अभिलेखक प्रनबोद्धाब आ गूढ़ ाक्षबकेँ स्पष्ट कऽ तकब देवनागबीमे निर्प्यतबण" लेल मिथिला विभूति सम्मानसँ सम्मानित कएल जेबाक छल मुदा कोनो काबणरश ओ सम्मान लेबा लेल नै एलाह।
(स्रात समदिया)

आशीष अनचिन्हाब

मैथिली गजलकाब पबिचय श्रृंखला

भाग–1

जीवन झा

आधुनिक मैथिलीक पहिल गजलकार।

परिचय----स्व.जीवन झा जन्म हरिपुर गाम (प्रखंड-सरायरंजन, समस्तीपुर) 1856 ई.मृत्यु काशीमे 1920 ई, प्रेमशंकर सिंह हिनकर जन्म आ मृत्यु 1848-1912 लिखै छथि, काशीराजक दानाध्यक्ष पदपर रहैत दिन बितौलथि, हिनक चारिटा नाटक सुन्दर संयोग, नर्मदा सट्टक, मैथिली सट्टक आ सामरती पुनर्जन्म। सामाजिक विषयपर मैथिली नाटक लिखबाक प्रारम्भ ओएह केलनि, संस्कृत परम्परा वखैत फारसीसँ प्रभावित हिनकर नाटक अछि, नाटकक बीचमे ओ गीत-गजल दै छला।

जन्मक कोनो तिथि नै अछि। हिनक मृत्यु ई.1912 केर वैशाख शुक्ल सप्तमीकेँ भेलन्हि। हिनक गजल प्रस्तुत अछि। प्रस्तुत गजल हिनक सुन्दर संयोग नाटकसँ लेल गेल अछि जे की 1905 ई. मे लिखल गेल छल।

कविवर जीवन झाक नाटक सुन्दर संयोगसँ लेल मैथिलीक पहिल गजल

सुन्दर संयोग चतुर्थ अंकमे लेखक स्वयं (गजल) कहि एकरा सम्बोधित कएने छथि।

(गजल)

आग भरि मानि लिअ? नाथ ले हटै जोर करु।

देहरी ठाठ़ि सखी हो न एखन कोर करु ॥ १ ॥

हाय रे दैव ! ई ककरासँ कहू क्या न सुनै।

सेह खिसिआगए जकरा कनेको सोर करु ॥ २ ॥

नाथ मानै ने क्या सभ लोक करैए हँसी ।
राँज२ ढूक२ ने जँ कनेक जकब सोम्म ओठ कक्ष ॥ ३ ॥

जाग एखन ने धनी एक कहन मोब कक्ष ।
श्वान संगोब कक्ष एहि ठाम ভোব কক্ষ ॥ ४ ॥

(मैथिली गजल शास्त्र श्वानेख भाग-९सँ साभाब)

गजलकाब पबिचय श्रृंखला भाग-2

श्वाबसीप्रसाद सिंह

मानलजागत श्वछि जे जीरन ন্মা কেব রাঁদমৈথিলীমে श्वाबसी प्रसाद सिंहगजल लिखला । हिनक जन्म ग 19श्वगस्त1911मे समस्तीप्वबक "एबौत" नामकगाममे भेल । मैथिलीमे लिखराँसँपहिने ओ हिन्दीमे ख्यातिप्राप्त भए चुल छलाह । हिन्दीमेहिनक "कागजकी नार,मधु-सन्देशी,रँसंतकोकिल,याद,श्वभेद,रर्षा-गीत,क्याप्याब कबता छूँ,मनाबहा छूँ ওঙ্ক,मौनबहने दो,ওল্টৌনগবী,স্বর্ণকিবণ,श्वाबसी"" नन्ददास"श्वा"संजीरनी"नामककाव्य ग्रंथ श्वछि तँ मैथिलीमे"माटिकदीप "" पूजाकफूल "श्वा"सूर्यमुखी"काव्यग्रंथ श्वछि । ग.1984मे"सूर्यमुखीलेल हिनका मैथिली लेल साहित्यश्वकादेमी प्वबस्काब भेटल । हिनकमूत्यु ग.15नरम्बँब1996मेभेल । गहो जीरने ন্মা जकाँ एक-दूटोगजल लिखला । प्रस्तुत श्वछि हिनक"ग्वनारीगजल "|

ग्वनारीगजन–खावसीप्रसादसिंह

खहाँकखाग कोनो खाने बंग देखग छी
रॅगएखपूर्र कि छ रि शेष ठंग देखगछी

चमत्काबकब्धु, खागकोन भेनঽ छि जग मे
कोनोरि नक्षणे ङुर्जा–ङमंगदेखग छी

रॅसातनागि कतह् की रसन्तक गेनঽা छ,
ह्नननग्वनारॅ जकाँ खंग–खंगदेखग छी

हवाकेखान दि नसँ चानि मे खछि मस्ती
मि जाजि दंग, कीरॅजैत जें मृंदग देखग छी

कमान–तीवचठ़न, खाওवकान धवि तानन
नजवि पड़ैत ঞा घायन,रि हंगदेखग छी

নি সাসরাব ভ২ জাগছ রিঁ না কি ছ পীনে
খহাঁকখাঁখি মে হম বংগ ভংগ দেখগ ছী

ময়ূবপ্রাণ হমব পাঁখি ফ্না ক২ নাচয
রঁননরি ২জ্নতা ঘটাক সংগ দেখগ ছী। ।

নগৈছৰূপ কেহন নহনহ কবৈত খাজ্ক,
জেনাকি ফণ রঁঠ়ৗনে ভুজংগ দেখগ ছী

উঁদাবপযব পড়়ত খহাঁক কোনা এহি ঠাঁ
রি শীনভাগয হ্নদা,ধ২বেতংগ দেখগ ছী

কতহ্নে জাউ,বদ্রভবি ফাগ্বন তেঁ সোনে
খনংগখাগি নগো,হমখনংগ দেখগ ছী

ঙা গজন শিব হ্নমাব ন্না জীক সৌজন্যসঁখছি জে কী একবা
খনচিন্হাব খাখবপব দূ সান পহিনে প্রস্তুত কেনে বহথি।

গজনকাব পবিচয শ্রৃখনা ভাগ-3

মাযানংদমিশ্র

মৈথিনী গজনক চর্চিত খা ক্ষখ্যাত দূনূ ৰূপমে স্থান। মাযানংদ মিশ্রক ঙা কথন জে মৈথিনীমে গজন নৈ নিখন জা সকৈএ, খনঘোন মচেনে বহএ। ক্ষদা মৈথিনী গজনক পহিন খৰূজী মনে গজন শাস্ত্রকাবশ্রী গজেন্দ্র ঠাক্ষব মতেঁ "মাযানংদ মিশ্রক মাত্র এতৰাঁ খভিমত বহন্হি জে ৰর্তমানমে মৈথিনীমে ৰঁহবহাঞ গজন নৈ নিখন জা সকৈএ। তঁএ ও স্বযং খপনে গীতন নামসঁ গজন বচনা কেনন্হি (ঐঠাম মোন বাখূ জে মাযা ৰাঁৰূঁ মৈথিনীমে গজনকেঁ নাম গীতন দেনে ছনখিন্হ জে কি খস্লীকার্য ছন) ক্ষদা খান-খান গজনকাব সভ একবা দোসব ৰূপমে নেনক খা পবচাবিত কেনক জে মাযাৰাঁৰূঁক কথন থিক জে মৈথিনীমে গজন নিখনে নৈ জা সকৈএ। গজেন্দ্রজী খাগূ নিখৈ ছথি জে ঙা মাযা ৰাঁৰূঁজঁ ঙা কহৰোঁ কেনখিন্হ জে মৈথিনীমে গজন নৈ নিখন জা সকৈএ তঁ ঙা কথন হ্নকব সীমাক সংগ-সংগওহি সময সভ গজনকাবক সীমা ছন। কাবণ ওহি সময একৌটা গজনকাব মৈথিনীমে ৰঁহবহাঞ গজন নৈ নীখি সকনাহ খা মাযা ৰাঁৰূঁক উঁক্তিকেঁ সহ কৰৈত বহনাহ। ক্ষদা ৰাঁদ মে ঙ. 2008মে খনচিন্হাব খাখবক খাগমন হোগতে মাযা ৰাঁৰূঁক সভ মত-খভিমত ধবস্ত ভএ গেন।

হিনক জন্ম 17খগস্ত 1934 ঙা.কেঁ স্বপৌন জিনাক ৰনৈনিযাঁ গামমে ভেননি। ভাক্ষঁ নোটা, খাগিমোম খা' পাথব খাওব চন্দ্র-ৰিন্দ্-হিনকবকথা সংগ্রহ সভ ছন্হি। ৰিহাড়ি পাত পাথব , মংত্র-প্বত্র,খোতাখা' চিডৈ খা' সূর্যাস্তি হিনকব উঁপন্যাস সভ খছি॥ দিশাঁতব হিনকব করিতা সংগ্রহ খছি। একব খতিবিঞ সোনে কী নৈয্যা মাটী কে নোগ,প্রথমংশীন প্বত্রী চ,মংত্রপ্বত্র,প্বোহিত খা' স্ত্রী-ধন হিনকব হিন্দীক হৃতি খছি। 1988-হিনকা(মংত্রপ্বত্র,উঁপন্যাস)পব মৈথিনীক সাহিত্য খকাদমী প্ববস্কাবসঁ

সম্মানিত কএ গেলন্হি।

প্ৰবোধ সম্মান 2007সঁ সম্মানিত।

গজনকাব পবিচয শ্ৰৃংখলা ভাগ-4

গংগেশগুংজন 1942

জন্মস্থান- পিলখবাড়,মধুবনী। শ্ৰীগংগেশ গুংজন মৈথিলীক প্ৰথমচৌবংটিযা নাটক বুধিবধিযাকলেখক ছথি আ হিনকা উঁচিতবঞা(কথাসংগ্ৰহ) কলেল সাহিত্য অকাদমী পুবস্কাবভেটল ছন্হি। একব অতিবিক্তমৈথিলীমে হম একটা মিথ্যাপবিচয, লোকস্বন্ (কবিতাসংগ্ৰহ), অন্হাব-ঘজোত (কথাসংগ্ৰহ), পহিললোক (উঁপন্যাস),আগ ভোব (নাটক)দুখকদুপহবিযামে (গজনসন কিছু) প্ৰকাশিত। হিন্দীমে মিথিলাংচল কী লোককথাএঁ, মণিপদ্মকলৈকা-বনিজাবাকমৈথিলীসঁ হিন্দী অনুবাদ আশিৰ্ষ্ক তৈযাব ই (কবিতাসংগ্ৰহ)। ১৯৯৪-গংগেশ গুংজন(উঁচিতবঞা,কথা)পুস্তকলেল সহিত্য অকাদেমী পুবস্কাবসঁসম্মানিত ।

জহাঁধবি গজনক গপ্প ছৈ তঁ ঞ মৈথিলীমে" গজনসন কিছু " লিখলাআ ওহো মাত্ৰ দস-পলবহটা। হিনক পোথী " দুখকদুপহবিযামে " একববানগী দেখল জা সকৈএ।

মৈথিলীকপহিল অৱজী গজেন্দ্ৰ ঠাকুবকমতেঁ.......মাযানন্দমিশ্ৰ “গীতল” কহি আ গংগেশগুংজন “গজল সন কিছু মৈথিলীমে”কহি

জে গনত পবম্পবাকেঁ জাবীবখৰাঁক নির্ণয নেনে ছথি তকবাৰাঁদ ক্ষন্না জী খা খাশীষ খনচিন্হাবজঁ ৰিনা ছন্দ/ ৰহবকগজন নিখৈ ছথি তঁ একবা হম মাযানন্দমিশ্র, গংগেশগুংজন খা নানকিনাৰাদী খ-গজনকাবনোকনিক দৃষ্প্রভারে ৰ্নৌ ছী।

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-5

শ্রীমতী শেফানিকা ৰর্মা জী মৈথিনীক পহিন মহিনা গজনকাব ছথি। কিছএ (দসক ভীতব) গজন নিখনে ছথি।

জন্ম:৯ খগস্ত, ১৯৪২,জন্ম স্থান : ৰঁগানী টৈনা, ভাগনপুব । শিক্ষা:এম., পী-এচ.ডী. (পটৈনা ৰিশ্বৰিদ্যানয), এ. এন. কানেজ, পটৈনা মে হিন্দীক প্রাধ্যাপিকা পদসঁ সেৰানিৰৃত্ত । নাবী মনক গ্রন্থিকেঁ খোনি:করুণ বসসঁ ভবন খধিকতব বচনা। প্রকাশিত বচনা:ঝহৰৈত নোব, ৰিজুকৈত ঠোব; ৰিপ্রনব্ধা (করিতা সংগ্রহ), স্মৃতি বেখা (সংস্মবণ সংগ্রহ), একটৌ খাকাশি (কথা সংগ্রহ), যাযারবী (যাত্রা-বৃত্তান্ত), ভারাঞ্জনি (কাব্য-প্রগীত) , কিস্ত-কিস্ত জীরন (খামেকথা)। ঠহবে হ্এ পন (হিন্দী) । ২০০৪ ঞ.মে- ড্াঁ. শ্রীমতী শেফানিকা ৰর্মাকেঁ, পটৈনা;যাত্রী-চেতনা প্রবস্কাব ভেটৈনন্হি।

ঐ ফোটৈমে শ্রীমতী শেফানিকা ৰর্মা জী ৰিহাবক ক্ষখ্যমংত্রী নীতীশ কুমাবসঁ প্রবস্কাব গ্রহণ কবৈত।

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-6

हिनक एक-दूटा गजल अछि आ गजलक संबंधमे हिनक एक-दूटा लेख १९७४-७५क बीचमे प्रकाशित भेल।

कथाकार, समीक्षक, अनुवादक, ग्रंथ सम्पादक । साहित्य अकादेमीक मूल एवं अनुवाद पुरस्कार प्राप्त कर्त्ता ल. ना. मिथिला विश्वविद्यालय दरभंगाक मैथिली विभागक पूर्व प्राचार्य । प्रकाशन: पसिनैत पाथर, (अनु.) आदि । १९९१- रामदेर झा (पसिनैत पाथर, एकांकी)लेल साहित्य अकादमी पुरस्कारसँ सम्मानित । १९९४-
रामदेर झा (सगाग- राजिन्दर सिंह बेदी, उर्दू) लेल साहित्य अकादेमी मैथिली अनुवाद पुरस्कार।

गजलकार परिचय शृंखला भाग-7

प्रस्तुत अछि किछु एहन गजलकारक सूची जे कि छिटपुट गजल लिखला आ अन्यविधामे महारत हासिल केलाह। ई सूची शुरूसँ लऽ क' एखनधरिक अछि। संगे-संग भारत आ नेपाल दुन्नू मिला कए अछि। जँ एमे कोनो नाम छूटि गेल हुअए तँ ओ अहाँ सभ तुरंत सूचित करी से हमर आग्रह। ऐ सूचीकेँ आनरो बादमे एकटा आर एहने सूची आएत जाहिमे ओहन नव गजलकारक नाम रहत। ----------

फंशी रघुनंदन दास, यदुनाथ झा यदुवर, बाबू भुवनेश्वर सिंह भुवन, आनंद झा न्यायाचार्य, रमानंद रेणु, फूल चंद्र झा प्रवीण, वैकुण्ठ विदेह, शीतल झा, प्रेमचंद्र पंकज, प.नित्यानंद मिश्र, शारदानंद दास परिमल, तारानंद झा तरुण, रमाकांत राय रमा, महेन्द्र कुमार मिश्र, विनोदानंद, दिलीप कुमार झा दिवाना, वैद्यनाथ मिश्र वैद्यू, विनष्ट पासवान विहंगम, सारस्वत, कर्ण संजय,

अनिल चंद्र ठाकुर, श्याम सुन्दर शशि, अशोक दत्त, कमल मोहन चुन्नू, रोशन जनकपुरी, जियाउर रहमान जाफरी, धर्मेन्द्र विह्वल, सुरेन्द्र प्रभात, अतुल कुमार मिश्र, रमेश रंजन, कन्हैया लाल मिश्र, गोविन्द दहाल, चंद्रेश, चंद्रमणि झा, फजलुर रहमान हाशमी, रामलोचन ठाकुर, विनयविश्व बँधु, रामदेव भावुक, सोमदेव, रामचैतन्य धीरज, महेन्द्र, केदारनाथ लाभ, गोपाल जी झा गोपेश, नंद कुमार मिश्र,देवशंकर नवीन,मार्कण्डेय प्रवासी,अमरेन्द्र यादव।

फल 51टा

वर्त्तमान धरि जतबा गजल संग्रह प्रकाशित भेल अछि ताहिमे किछु गजल संग्रहक विषयमे हमर विचार निम्नलिखित अछि।

गजलकार परिचय श्रृंखला भाग-8

विभूति आनंद (जन्म-4/10/1955)

हिनक गजल संग्रह " उठा रहल घोघ तिमिर " (प्रकाशक- भावती संस्थान (पटना)) वर्ष JUNE 1981मे आएल। आ ई मैथिलीक पहिल गजल संग्रह बनल। हिनक संबंधमे मैथिली गजलक पहिल पूर्णकालिक आलोचक आ समीक्षक श्री ओम प्रकाश जी कहै छथि.................. " हमरा हिसाबेँ काफियाक दोख पृष्ठ बीस, बाइस, चौबीस, पचीस, अट्ठाइस, उनतीस(संयुक्ताक्षर काफियाक नियमक दोख), बत्तीस आ सैंतीस मे सेहो अछि। एकर सबहक विस्तृत वर्णन देब हम अपेक्षित नै बूझि रहल छी, कियाक तँ ई हमर उद्देश्य कथमपि नै अछि। गजल संग्रहक सब गजलक विषय-वस्तु नीक अछि आ गजलकार अपन भावना नीक जकाँ प्रकट केने छथि।

किछु गजलक काफिया आ बदीफक दोख जँ कात कऽ कऽ देखी, तँ ई गजल-संग्रह एकटा नीक गजल-संग्रह अछि। गजलकारक गजल कहबाक क्षमता सेहो नीक बुझाइत अछि।

हमरा ओ अचरज लागि रहल अछि जे ऐ संग्रहक बाद गजलकारक दोसर गजल-संग्रह किया नै आएल अछि। एकर कारण जँ गजलकारे केँ पता हेतैन्हि, मुदा अपन अनुभवक आधार पर हम कहि सकै छी जे श्री विभूति आनन्द नीक गजल लिख सकैत छथि। जँ वहवक विचार नै करी, तँ २०१२ मे आएल श्री अरविन्द ठाकुरजीक गजल-संग्रह सँ करीब एकतीस वर्ख पहिने १९८१ मे लिखल गेल एहि संग्रहक गजल सभ उमदा कहल जा सकैत अछि। एकर कारण ई जे एहि संग्रहक गजल सभ मे काफियाक नियम-पालनक प्रतिशत वर्तमान समयक संग्रह सभ सँ बेसी अछि। कथ्यक मजबूती सेहो नीक कोटिक अछि। खाली रुकनक तुकमिलानी केने गजल नै कहल जा सकैत अछि, ई गप एहि संग्रह केँ पढ़लाक बाद एखुनका गजलकार सभ केँ सेहो बुझेतन्हि, ई आशा अछि। जहो एकटा अचरजक विषय अछि जे जखन मैथिली मे नीक गजल एतेक साल पहिनो कहल गेल छल, तखन एकर बाद गजलक विकास-यात्रा पचीस-तीस वर्ख धरि कतऽ आ किया ठमकि गेल। बीचक अवधि मे मैथिली गजलक विकासक धार मे बान्ह किया बनि गेल छल, ई विचारणीय गप अछि। ओना आब ई बान्ह टूटि रहल अछि आ आशाक नव जोति मे मैथिली गजलक घोघ उठि रहल अछि।
"

श्री आनंद जीक अन्य विवरण एना अछि-----------

जन्म: शिवनगर, मधुबनी, बिहार। चर्चित कवि, कथाकार, संपादक। प्रकाशित कृति दूटा उपन्यास दूटा समीक्षा, तीन टा कथा संग्रह, दूटा गीत-गजल संग्रह ओ चारिटा कथा-संग्रह प्रकाशित। २००३- विभूति आनन्द (काठ, कथा)मैथिली लेल साहित्य अकादमी पुरस्कार ।

গজনকাব পবিচয শ্রৃখংনা ভাগ-9

স্ব. কনানংদ ভক্ষ্ট

গাম--- উঁছটী (দবভংগা)

জন্ম----15 মগ 1941, মৃত্----5 থকট্টূৱঁব1994

প্রকাশিত গ্ধতি---------- কান্হ পব নহাস হমব(গজন সংগ্রহ)

থপ্রকাশিত পাঁড্নিপি--- হিনকোব (কৰাঁগ সংগ্রহ)

গজনকাব পবিচয শ্রৃখংনা ভাগ-10

থনংত রিঁহাবী নান দাস"গন্দ্"1928-2010

প্রকাশিত পোথী (মাত্রগজনক দএ বহন ছী এহিকেঁ থতিবিঞাহিনক পোথী সভ ছন্হি)

1) নরীন মৈথিনীগজন-----শাগব থনন্তুরিঁহাবী নান দস "গন্দ্"

2) মধ্ব মৈথিনীগজন------শাগব থনন্তুরিঁহাবী নান দস "গন্দ্"

(গন্দ্ জীক সংগ্রহকজানকাবী হমবা সবস জী দ্বাবাভেটৈন থছি হনাকিং হ্নকো নগ দূনূসংগ্রহ নৈ ছন্হি)

উঁপনৰাঁধি----

2007মে- থনন্তুরিঁহাবী নান দাস “গন্দ্ জীকেঁ”(যহ্ক খা যোহ্কা- থগমসিংহ গিবি, নেপানী)নেনসাহিত্ থকাদেমী মৈথিনী থন্বরাদপ্ববস্কাব প্রাপ্ত ভেনন্হি ।

गजनकाब पबिचय श्रृंखंना भाग-11

बरीन्द्र नाथ ठाकुब

बरीन्द्र-महेन्द्र नामक चर्चित जोड़ीक ओ बरीन्द्र छथि। हिनक एकटा गजन संग्रह छन्हि---नेखनी एक बंग थनेक (पूर्बाचिन प्रकाशेन (पटना), बर्ख-१९+३.)

हिनक थन्य रिरबण एना थछि--

जन्म पूर्णिआ जिनाक धमदाहा ग्रामसे 1936 ओ. मे भेनन्हि । नेने थरस्थासँ गीत गएबाँमे एबं करिता निखबाँमे रिशेष रुचि । कोनो मंच पब ठाढ़ भेना पब ओ सहजहि श्रोताकेँ थाह्लादित कबैत छथि । हिनक सात गोटे मैथिनीक गीत संग्रह, एक मिनी महाकाव्य, एक प्रयोगधर्मी काव्य, एक उंपन्यास, एक नाटक 'एक बाति' एबं एक हिन्दी नाटक,था उंपबोक्त गजन संग्रह प्रकाशित भेन छन्हि ।

गजनकाब पबिचय श्रृंखंना भाग-12

सियाबामममा "सबस" --10 JULY 1948,जन्म स्थान -मेंहथ, मधुबॅनी रिंहाब।

গজন সংগ্রহ---

1) শোণিতাএন পএবক নিশান (প্রকাশক-সবনা প্রকাশন, মেহথ, প্রকাশন সান-1989)

2) নোকরেদ খানানকিনা (সংপাদিত) (প্রকাশক---রিদ্যাপতি সেরা সংস্থান, প্রকাশন সান-1990)

3) থোড়ে খাগি থোড় পানি (প্রকাশক---নরাবম্ভ, প্রকাশন সান-2008)

রিশেষ------শ্রীসবস জী খনচিন্হাব খাখব দ্বাবাপ্রাযোজিত মৈথিলীমে দেন জাএরঁনা গজন নেন পহিন সম্মান "গজন কমনা-কোসী-বাঁগমতী-মহানংদাসম্মান"ক পহিন ক্ষখ্য চযনকর্তা ছনাহ জে কিগ্র. 2011মে শ্বব্ধ ভেন ছন।

হিনক খন্যরিরবণ এনা খছি---

প্রসিদ্ধ গীতকাব-গজনকাব,বাঁদমে কথা নেখন প্রাবম্ভকেননি ।

খন্য প্রকাশিত প্রতি---- খাঁজুব ভবি সিংগবহাব---করিতা---১৯+২, গীত বশ্মি---গীত (সংপাদন)--১৯৯৪, নৈ ভেটৈতৌ খানিস্তান--গীত--১৯৯৪, খাখব-খাখব গীত ---গীত--১৯৯৯, চন্নাক পহাড় (খনূদিত উঁপন্যাস, সাহিত্য খকাদেমীসঁ প্রকাশিত--১৯৯৯), উঁগৈতসূর্যক ধম্মক (কথাসংগ্রহ) খা উঁপবোক্তগজন সংগ্রহ।

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-13

তাবানন্দ রিযোগী 12/5/1966

মহিষী, সহবসামে জন্ম। পহিন পোথী খপন যহুক সাক্ষ্য (গজন সংগ্রহ) ১৯৯১ মে প্রকাশিত। খন্য প্বস্তক হস্তক্ষেপ (করিতা-সংগ্রহ), খতিক্রমণ (কথা-সংগ্রহ), শিনানেখ (নঘ্কথা সংগ্রহ), কর্মধাবয(খানোচনা)। বাজকমন চৌধবীক কথাগ্লতি একটা চংপাকনী একটা রিষধব সংকনন-সপাদন। সাহিত্য খকাদেমী মৈথিনী রাঁন সাহিত্য প্ববস্কাব ২০১০-তাবানন্দ রিযোগীকেঁ পোথী "ঙা ভেটৈন তঁ কী ভেটৈন" নেন। যাত্রী-চেতনা প্ববস্কাব ২০১০ ঙা.মে সেহো প্রাপ্ত ভেনন্হি।

" হানচান " খা " সংকম্প " নামক দূটা পত্রিকাক কিছু খংকক সংপাদন।

গজনকাব পবিচয শ্রৃখনা ভাগ-14

বমেশী-1961

গজন সংগ্রহ---নাগফেনী---IPSITA PUBLICATION, 1990

ओ सियाराम झा सरस जीक छोटे भए छथिन्ह आ सरस-रमेश जोड़ि कि रमेश छथि।

जन्म स्थान मेंहथ, मधुबॅनी, बिहार। चर्चित कथाकार ओ कवि । प्रकाशित कृति: समाँग, समानांतर, दखल (कथा संग्रह),संगोर, समरेत स्वरक आगू, कोसी धारक सभ्यता, पाथर पर दूभि (काव्य संग्रह), प्रतिक्रिया (आलोचनात्मक निबंध),आ उपरोक्त गजल संग्रह

गजलकार परिचय श्रृंखला भाग-15

सुरेन्द्र नाथ

प्रकाशित गजल संग्रह- गजल हमर हथियार थिक (नवारम्भ प्रकाशन, सान 2008)

जन्म-3-2-1951

प्रकाशित पोथी---

१) दृष्टिकोण (आलोचना आ व्यंग) 2000मे प्रकाशित

२) समय शिला (कथा) 2008

३) मंडन मिश्र मीमांसा, अद्वैत समागम (संपादित) 2008

गजलकार परिचय श्रृंखला भाग-16

বাজেন্দ্র রিমন, জনকপ্বব, নেপান

প্রকাশিত গজন সংগ্রহ----সূর্যাস্তিসঁ পহিনে

মৈথিনী, নেপানী খা হিন্দী ভাষাক প্রাক্ত রিমন শিক্ষাক হকমে রিদ্যারাবিধি (পী.এচ.ডী.)ক উঁপাধি প্রাপ্ত কএনে ছথি। কম্মা নিখিকঽ যথেষ্ঠ যশ খবজনিহাব ডা. রিমনক নেখনীক প্রশংসা মৈথিনীক সঙ্গঁসঙ্গ নেপানী খা হিন্দী সাহিত্যমে সেহো হোগত বহননি খছি। ত্রিভুরন রিশ্বরিদ্যানযখন্তস্মাত বা.বা.রঁ. কৈম্পস, জনকপ্ববধামমে প্রাধ্যাপন কএনিহাব ডা. রিমনক পূর্ণ নাম বাজেন্দ্র নাভ ছিযনি। হিনক জন্ম ২৬ জ্নাঙা ১৯৪৯ ঙা. কঽ ভেন খছি। সাহিত্যকাবক নর পীঠ় ীকেঁ নিবন্তব উঠ়প্রেবিত কববাঁক কাবণে ঙা ডা.ধীবেন্দ্রক বাঁদ জনকপ্বব-পবিসবক সাহিত্যিক গ্বরুক রূপমে স্থাপিত ভঽ গেন ছথি।

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-17

খবরিন্দ ঠাক্ষব

প্রকাশিত গজন সংগ্রহ---রঁহ্কপিযা প্রদেশী মে। (নরাবস্তু প্রকাশন, সান নরম্বব-2011)

খন্য প্রকাশিত গ্বতি---- পবতী ট্টৃষ্টি বহন খছি (করিতা), খন্হাবক রিবোধমে (কথা)

জন্ম---14 February 1957, স্বপৌন

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-18

স্বধাংশ্ব শেখব চৌধবী 1922-1990

প্রকাশিত গজন সংগ্রহ- গজন ও গীত (কিছু গীত ছৈ ঐমে আ কিছু গজন)

জন্ম দবভংগাক মিশ্রটৈনামে 1922 ঈ. মে ভেনন্হি তথা মৃত্যু 1990 ঈ. মে ভেনন্হি । কিছু দিন রিভিন্ন জীরিকামে বহি পশ্চাত্ সাহিত্যকাবক জীরন প্রাবম্ভ কএন । কিছু দিন 'রৈদেহী'ক সম্পাদন শ্রী স্বমনজী এরং শ্রী চন্দ্রকান্ত মিশ্রজীক সংগ কএন তপেশ্চাত্ 1960 ঈ. সঁ 1982 ঈ. ধবি পটনামে 'মিথিনা মিহিব''ক সফন সম্পাদন কএন । হিনক দূ গোট নাট্যকৃতি- 'ভফাগত চাহক জিনগী', নেটোগত খাঁচব', তথা 'পহিন সাঁঝ' হিনক নাটকক নীক ব্যারহাবিক খন্বভরক পবিচাযক খছি । ছদ্মনামসঁ হিনক দূ গোট উপন্যাস মিহিব' মে প্রকাশিত ভেন খছি । হিনক উপন্যাস ঙা রতহা সংসাব' জে মৈথিনী খকাদমী দ্বাবা প্রকাশিত ভেন আ জাহি পব 1980 ক সাহিত্য খকাদমীক প্রবস্কাব দেন গেন ।

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-19

জগদীশ চন্দ্র ঠাকুব "অনিন"

রিশেষ---- অনচিন্হাব আখব দ্বাবা প্রযোজিত মৈথিনী গজন নেন দেন জাএ ৰঁনা " গজন কমনা-কোসী-ৰাঁগমতী-মহানংদা সম্মান" নেন হিনকা সান ২০১২ নেন ম্খ্য চযন কর্তা ৰঁনাএন গেন অছি।

মূন নাম জগদীশ চন্দ্র ঠাকুব, জন্ম: 27.11.1950,শংভুআব, মধ্ৰঁনী । সেরা নিরৃত ৰৈংক অধিকাবী। মৈথিনীমে প্রকাশিত পোথী-1. তোবা অডনামে -গীত সংগ্রহ-1978; 2. ধাবক ওগ পাব-দীর্ঘ করিতা-1999

সংপ্রতি- ধ্বঝাব গজন নীখি বহন ছথি।

গজনকাব পবিচয শ্রৃংখনা ভাগ-20

কানীকাংত ঝা "ৰূঁচ" 1934-2009

হিনক কিছু গজন উপনব্ধ অছি |

হিনক জন্ম, মহান দার্শনিক উদযনাচার্যক কর্মভূমি সমস্তীপ্বব জিনাক কবিযন গ্রামমে 1934 ঙা. মে ভেননি । পিতা স্ব. পংডিত বাজকিশোব ঝা গামক মধ্য রিদ্যানযক প্রথম প্রধানাধ্যাপক ছনাহ । মাতা স্ব. কনা দেরী গৃহিণী ছনীহ । অংতবস্নাতক সমস্তীপ্বব কাॅনেজ, সমস্তীপ্ববসঁ কযনাক পশ্চাত্ রিহাব সবকাবক প্রখংড কর্মচাবীক ৰূপমে সেরা প্রাবংভ কযননি । ৰাঁনহি কানসঁ

करिता लेखनमे रिषेशे रूचि छल । मैथिली पत्रिका - मिथिला मिहिव, माटि - पानि, भाखा तथा मैथिली अकादमी पटना द्वावा प्रकाशित पत्रिकामे समय - समय पव हिनक वचना प्रकाशित होगत वहलनि । जीरनक रिरिध रिधाकेँ अपन करिता एरं गीत प्रस्तुत कयलनि । साहित्य अकादमी दिल्ली द्वावा प्रकाशित मैथिली कथाक रिकास (संपादक डाॅ रॉम्वकीनाथ झा) मे हास्य कथा कावक सूची मे डाॅ रिद्यापति झा हिनक वचना "धर्म शास्त्राचार्यक उँल्लेख कयलनि । मैथिली अकादमी पटना एरं मिथिला मिहिव द्वावा प्रशंसा पत्र भेजल जागत छल । श्रृंगाववस एरं हास्य वसक संग-संग रिचाव मूलक करिताक वचना सेहो कयलनि । डाॅ दुर्गानाथ झा श्रीश संकलित मैथिली साहित्यक गतिहासमे करिक रूपमे हिनक उँल्लेख कएल गेल अछि । प्रकाशित कृति (मूलापवांत) : कलानिधि- करिता-संग्रह।

गजलकाव पविचय श्रृंखला भाग-21

धीरेन्द्र प्रेमर्षि

ओ मैथिली गजलक पहिल रीव छथि जे अपन पत्रिकाक माध्यमे पहिल गजल रिषेशांक निकालथि।

र्यक्तिगत रिरवण

पूर्ण नामः धीरेन्द्र झा

प्रचलित नामः धीरेन्द्र प्रेमर्षि

जन्मस्थानः गोरिन्दपुव, गा.रि.स. राडि नं.-१, रॅस्तीपुव, जिला- सिवहा, नेपाल

जन्मतिथि: वि.सं. २०२४, भादव १४ गते (३ सितम्बर १९६७)

शिक्षा: स्नातक

पिताक नाम: पं. कृष्णलाल झा

माताक नाम: आनन्दीदेवी झा

मूल वृत्ति: नेपाल सरकारक लोकसेवा (कृषि विभागअन्तर्गत Plant Protection Officer)

प्रकाशित साहित्यिक कृति:

समयलाअ सलाम (नेपाली गजल-सङ्ग्रह)

प्रकाशक: खेमलाल-हरिकला स्मृति समाज कल्याण प्रतिष्ठान, चितवन: २०६३

मलङ्गियाका मैथिली एकाङ्की (नेपालीमे अनूदित एकाङ्की-सङ्ग्रह), प्रकाशक: खेमलाल-हरिकला स्मृति समाज कल्याण प्रतिष्ठान, चितवन: २०६३

कर्मयोद्धा योगेन्द्र साह नेपाली (सम्पादन),प्रकाशक: मिथिला नाट्यकला परिषद, जनकपुरधाम: २०६३

कोन स्वर सजाबी ? (मैथिली गीत-सङ्ग्रह),प्रकाशक: नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान: २०६१ अगहन

भगता वेँङक देश-भ्रमण (कनक दीक्षितक चर्चित पोथीक मैथिली रूपा झाक सङ्ग सहअनुवाद), प्रकाशक: साझा रङ्गिला किताब, पाटनढोका, ललितपुर: २०३.९ आसिन

मैथिली कविता-सङ्ग्रह, सं. (अठम शताब्दीसँ बीसम शताब्दीधरिक प्रतिनिधि मैथिली कविसभक कविताक सङ्कलन)

प्रकाशक: नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान: २०३.१

स्वप्नकथा चलिरहल अछि (नेपालीसँ मैथिलीमे अनूदित गोविन्द गिरी प्रेरणाक कविता-सङ्ग्रह), प्रकाशक: मैथिली विकास मञ्च, काठमाण्डू: २०३.०

स्र्च सिम्पानी धीरेन्द्र प्रेमर्षि विशेष (नेपाली हास्यव्यङ्ग्य रचनासभक सङ्ग्रह),प्रकाशक: सिम्पानी नेपाल, सम्पादक:

মাশিকবনে শাক্যঃ ২০৬২

শৈক্ষিক ধৃতিঃ খিস্সা–পিহানী (মৈথিলী লোককথাসভ সঙ্গৃহীত রাঁনসন্দর্ভ প্বস্তক), প্রকাশিকঃ পাঠ্যক্রম বিকাস কেন্দ্র, সানোঠিমী, ভক্তপুবঃ ২০৬৪

হমব মিথিলা (মৈথিলী সংস্কৃতিসম্বন্ধী লেখসভ সঙ্গৃহীত রাঁনসন্দর্ভ প্বস্তক),প্রকাশিকঃ পাঠ্যক্রম বিকাস কেন্দ্র, সানোঠিমী, ভক্তপুবঃ ২০৬৪

মৈথিল বিভূতিসভ (মৈথিল বিভূতিসভক জীবনী সঙ্গৃহীত রাঁনসন্দর্ভ প্বস্তক),প্রকাশিকঃ পাঠ্যক্রম বিকাস কেন্দ্র, সানোঠিমী, ভক্তপুবঃ ২০৬৪

হমব মৈথিলী পোথী (কক্ষা ১, ২, ৩, ৪ আ ৫ ক ঐচ্ছিক মৈথিলী বিষযক পাঠ্যপ্বস্তক),প্রকাশিকঃ পাঠ্যক্রম বিকাস কেন্দ্র, সানোঠিমী, ভক্তপুবঃ ২০৫৪ সঁ ২০৫৮ ধবি

মৈথিলী (কক্ষা ৯ আ ১০ ক ঐচ্ছিক মৈথিলী বিষযক পাঠ্যপ্বস্তক)

প্রকাশিকঃ পাঠ্যক্রম বিকাস কেন্দ্র, সানোঠিমী, ভক্তপুবঃ ২০৫৭ আ ২০৫৮

হিন্দী (কক্ষা ১০ ক ঐচ্ছিক হিন্দী বিষযক পাঠ্যপ্বস্তক)

প্রকাশিকঃ পাঠ্যক্রম বিকাস কেন্দ্র, সানোঠিমী, ভক্তপুবঃ ২০৫৮

সাঙ্গীতিক ধৃতিঃ

ডেগ (শান্তিক লেল ধবা জাগবণ তথা সশক্তিকবণসম্বন্ধী মৈথিলী গীতসভক সঙ্গ্রহ)

প্রকাশিকঃ সংস্কাব মিথিলা, গোবিন্দপুব, সিবহাঃ ২০৬৬ বৈশাখ

ভোব (সকাবাত্মক সোচ তথা শান্তি–সদ্ভাব সম্বর্দ্ধনসম্বন্ধী মৈথিলী গীতসভক সঙ্গ্রহ)

প্রকাশিকঃ সমঝৌতা লেপাল, কাঠমান্ডু, ২০৬৫ জেঠ

লেহক বঁএল (শান্তি তথা সদ্ভাব সম্বর্দ্ধনসম্বন্ধী মৈথিলী গীতসভক সঙ্গ্রহ)

প্রকাশিকঃ সমঝৌতা লেপাল, কাঠমান্ডু, ২০৬৪ কার্তিক

গানা–ৰঁজানা (ৰিৰিধ মনোবঞ্জনামেক মৈথিনী গীতক সঙ্গ্ৰহ)

প্ৰকাশিকঃ গংগা কৈসেট, নযাদিল্লীঃ ২০৬২ ৰৈশাখ

ভজন দিৱ্যানন্দ (চট্যোঙ মাস্টৰ বচিত নেপানী ভজনসভক সঙ্গীত–নিৰ্দেশন এৰং গাযন)

প্ৰকাশিকঃ শ্ৰীমতী কান্তা গৌতমঃ ২০৬১ আসিন

ৰন–গীত (সংবক্ষণসম্বন্ধী চেতনামূনক মৈথিনী আ ভোজপুৰী গীতসভক সঙ্গ্ৰহ)

প্ৰকাশিকঃ ৰাঁগসেপ এসটী, কাঠমাণ্ডূ, নেপানঃ ২০৬১

চেতনা (সামাজিক পৰিৱৰ্তনক দিস উন্মুখ মৈথিনী গীতসভক সঙ্গ্ৰহ)

প্ৰকাশিকঃ একসনএড নেপানক সহযোগমে সংস্কাৰ মিথিনাঃ ২০৬০ অগহন

Song of Light : প্ৰিযতম হমৰ কমৌআ (সাৰ্থক গীতি ক্যাসেট তথা পহিন মৈথিনী সীডী)

প্ৰকাশিকঃ মূজিক নেপানঃ ২০৩৮, সীডীক প্ৰকাশিকঃ মূজিক মিথিনা

প্ৰেম ভেন তবঘুস্কীমে (ৰিৰিধ মনোবঞ্জক মৈথিনী গীতসভক সঙ্গ্ৰহ, ক্যাসেট তথা সীডী)

প্ৰকাশিকঃ মাস্টৰ ক্যাসেটঃ ২০৩৮

সিস্নু 2000.COM (হাস্যৰ্ঙগ্যামেক ক্যাসেট)

প্ৰকাশিকঃ সিস্নুপানী নেপান আ ৰীমা ক্যাসেটঃ ২০৩৭

সিস্নুপানী (হাস্যৰ্ঙগ্যামেক ক্যাসেট)

প্ৰকাশিকঃ সিস্নুপানী নেপান আ ৰীমা ক্যাসেটঃ ২০৩৬

সিস্নুপানীনে (উদ্দেশ্যমূনক হাস্যব্যঙ্গ্যামেক গীতসভক সঙগ্ৰহ)

প্ৰকাশিকঃ সিস্নুপানী নেপান, হাস্যব্যঙ্গ্য সদনঃ ২০৩৩

স্ৱবক্ষিত মাতৃত্ব গীতমানা (সন্দেশমূনক নেপানী, মৈথিনী, ভোজপুৰী গীতসভক সঙগ্ৰহ)

प्रकाशक: स्वस्थित मातृत्व नेटवर्क, नेपाल: २०६६

स्वस्थ समाज (यौनस्वास्थ्य तथा परिवार कल्याणसम्बन्धी मैथिली गीतसञ्चय संग्रह)

प्रकाशक: सेभ द चिल्ड्रेन, यूएसए: २०६४

कनियागी दुनिया (नेपालसँ रहबाएल मैथिलीक पहिल गीति क्यासेट)

प्रकाशक: सिम्फनिक रेकर्डिङ प्रा.लि.: २०४७

प्रकाशोन्मुख कृति:

सूत्रधार (मैथिली हाइकू-संग्रह)

शब्द-सारथी (मैथिली गजलसंग्रह)

एमकीक जतरा (मैथिली गीत-संग्रह)

साँपक पएर (मैथिली निबन्ध-सङ्कलन)

ओ गीत कोन गाबए ? (मैथिली कथा-संग्रह)

सिलबाएल स्वरूजदिस (मैथिली कवितासंग्रह)

नेताको झसारताव (नेपाली हास्यव्यङ्ग्य-संग्रह)

The झड्की (संयुक्त नेपाली हास्यव्यङ्ग्यक संग्रह)

श्यामप्रसादक निबन्ध (मैथिलीमे अनुवाद कएल गेल)

मैथिली कथा-संसार (प्रतिनिधिमूलक कथासञ्चय संग्रह)

रचनात्मक कार्यानुभव तथा संलग्नता:

रेडियो नेपाल, समाचार-वाचक तथा सम्पादक (मैथिली, नेपाली आ हिन्दी समाचार)

अवधि: वि.सं. २०४९ पुससँ वि.सं. २०६१ चैत्र मसान्तधरि

कान्तिपुर एफ.एम., मैथिली कार्यक्रम 'हेल्लो मिथिला' आ ३ अन्य, परिकल्पना तथा प्रस्तुति

अवधि: वि.सं. २०६+ फागुनसँ वर्तमानधरि

नेपाल एफ.एम., समावेशी लोकतन्त्रसम्बन्धी कार्यक्रम 'आवाज', संयोजन आ निर्देशन

অবধিঃ বি.সং. ২০৬ৰ অখাঢ়সঁ বর্তমানধবি

নেপান 1 টৈনিভিজন, নেপানী সাহিত্যিক কার্যক্রম 'বাগ্রা কস্তা বাগ্রা'ক প্রস্তুতি

অবধিঃ বি.সং. ২০৬৪ সাওনসঁ এক সানধবি

গোবখাপত্র দৈনিক, 'নযাঁ নেপান' পবিশিষ্ঠঅন্তস্ক্ষাত মৈথিনী খন্ডক সংস্থাপক সংযোজক

অবধিঃ বি.সং. ২০৬৪ আসিনসঁ ছও মাসধবি

পন্নব, মৈথিনী সাহিত্যিক মাসিক পত্রিকা, সম্পাদক তথা প্রকাশিক

অবধিঃ বি.সং. ২০ঌ০ অখাঢ়সঁ বর্তমানধবি

পন্নবমিথিনা, দোসব মৈথিনী গন্টবনেট পত্রিকা (সাহিত্যিক), সম্পাদক তথা প্রকাশিক

অবধিঃ বি.সং. ২০ঌ৯ মাঘ

মৈথিন সমাজ, সামাজিক তথা সাংস্কৃতিক ত্রৈমাসিক, সম্পাদক

অবধিঃ বি.সং. ২০ঌ+ অসোজদেখি বর্তমানধবি

ফিকৌনী, নেপানী হাস্যব্যঙ্গসম্বন্ধী মাসিক পত্রিকা, সংযুক্ত সম্পাদক

অবধিঃ বি.সং. ২০৬২ অখাঢ়সঁ বর্তমানধবি

কামনা, নেপানী সিনেমাসিক পত্রিকা, সম্পাদক

অবধিঃ বি.সং. ২০ঌৰ চৈত্রসঁ ২০ঌ.ঌ মাঘধবি

জ্ঞান-গঙ্গা, সাহিত্য তথা বিবিধ সমসামযিক বিষযসম্ভক পত্রিকা, সংযুক্ত সম্পাদক

অবধিঃ বি.সং. ২০ঌ৯ বৈশাখসঁ বর্তমানধবি

যতী, স্বাস্থ্য, যৌন তথা পবিবাব কন্যাণসম্বন্ধী ত্রৈমাসিক পত্রিকা, কার্যকাবী সম্পাদক

অবধিঃ বি.সং. ২০ঌ৪ অগহনসঁ ২০ঌ.ঌ পুসধবি

অন্য উন্নেখ্য গতিবিধিঃ

নেপানক অধিকাংশি বাষ্ট্রীয অখবাব তথা সাহিত্যিক পত্রপত্রিকামে নিযমিত রূপেঁ কথা, কবিতা, গীত-গজন, হাস্যব্যঙ্গসন সাহিত্যিক

তথা অন্য সমসামযিক লেখন।

নেপাল, ভাবত, অমেবিকা আ যূএগসঁ প্রকাশিত ভেলিহাব বিভিন্ন পত্রপত্রিকা এবং নেট ম্যাগ্জিনমে মৌথিলী, নেপালী আ হিন্দী ভাষাক এক হজাবসঁ বেসী লেখ-বচনা প্রকাশিত।

বীবীসী নেপালী সেবা আ অন গল্ডিযা বেডিযোসহিত অনেকো পত্রপত্রিকা, বেডিযো তথা টেলিভিজন কার্যক্রমমে সাহিত্যকাব তথা ভাষা অভিযানী / সংস্কৃতিকর্মীক রূপমে অন্তর্বার্তা প্রসাবিত।

কামনা প্রকাশনক 'নেপাল সমাচাবপত্র' মে এক বর্ষধবি সম্পাদকীয পৃষ্ঠক সংযোজন।

কান্তিপুব এফ.এম. মে হাস্যব্যঙ্গ্যসম্বন্ধী নেপালী ভাষাক সাপ্তাহিক কার্যক্রম 'ফর্সীমাথি ফর্সী', এচ.বী.সী. এফ.এম. মে সাপ্তাহিক মৌথিলী কার্যক্রম 'চৌবটিযা', মেট্রো এফ.এম. মে দৈনিক বিশ্লেষণাত্মক নেপালী কার্যক্রম 'মন্থন' ক নির্দেশন তথা সঞ্চালন।

স্বতন্ত্র সমাচাব সেবাক insonline.net মে পহিল নেপালী অনলাইন শ্রব্য সমাচাবক শুরুআত।

'হিমালয টাইম্স', সাপ্তাহিক 'নেপাল' 'দৃষ্টি', 'বুধবাব', 'হিমাল' আদি পত্রিকামে স্তম্ভ লেখন।

'লেকালী সঙ্গীত-যাত্রা' সমেত অনেকো মহত্ত্বপূর্ণ পোথীক ভাষা-সম্পাদন এবং ভূমিকা লেখন।

কথা, পটকথা, সংবাদ লেখন- মৌথিলী টেলিশৃঙ্খলা: 'অন্হবজালী', 'আশীর্বাদ' আ 'দূমহলা'।

নেপালী কথানক চলচিত্র 'দুলহী' ক লেল কথাবিচাব তথা গীতলেখন।

জর্স্কাল সাহিত্যিক গোষ্ঠীসমেত কতিপয সাহিত্যিক তথা সাংস্কৃতিক কার্যক্রমক সংযোজন।

নেপালী টেলিশৃঙ্খলা 'আগন্তুক', নেপালী টেলিশৃঙ্খলা 'গোলু ঝা' মে গীত, সঙ্গীত, গাযন।

নেপাল, ভাবত তথা কতাবমে অনেকো সাহিত্যিক / সাঙ্গীতিক সমাবোহমে সহভাগী।

পহিল মৌথিলী টেলিফিল্ম ‘মিথিলাক ব্যথা’, ঐতিহাসিক মৌথিলী টেলিশৃঙ্খলা ‘মহাকবি বিদ্যাপতি’ তথা নেপালী টেলিশৃঙ্খলা ‘মদনবহাদুব-হবিবহাদুব ভাগ ২’ মে অভিনয।

বিকট হিমালী জিলা হুম্লাক ইতিহাসমে পহিলবেব নাটক মঞ্চন এবং অন্য বিভিন্ন স্থানপব নেপালী, মৌথিলী তথা হিন্দী ভাষাক নাটকসভক নির্দেশন, লেখন তথা মঞ্চন।

প্রজ্ঞা-প্রতিষ্ঠানক নৃত্য-সঙ্গীত সমিতি তথা লোকসাহিত্য সমিতিক সদস্য বহি ক্রিযাশীল।

জগদম্বাশ্রী পুবস্কাব (২০৩৮) তথা নেপাল প্রজ্ঞা-প্রতিষ্ঠানদ্বাবা আযোজিত প্রথম মিথিলা চিত্রকলা প্রতিযোগিতাসহিত কতোক কবিতা তথা গজল প্রতিযোগিতামে নির্ণাযকক ভূমিকা নির্বহল।

সংস্থাগত আবদ্ধতাঃ

সংস্থাপক অধ্যক্ষ, কলা-সংস্কৃতি-সঞ্চাব সংস্থাঃ সংস্কাব মিথিলা

সংস্থাপক অধ্যক্ষ তথা সংবক্ষক, মৌথিলী বিকাস মঞ্চ

সংস্থাপক তথা উপাধ্যক্ষ, সিস্নুপানী নেপাল, হাস্যব্যঙ্গ্য সদন

সদস্য-সচিব, ফূলকুমাবী মহতো মৌথিলী সম্মান সমিতি, কাঠমান্ডূ

সদস্য-সচিব, বৈদ্যনাথ-সিযাদেবী মৌথিলী পুবস্কাব প্রতিষ্ঠান, কাঠমান্ডূ

কার্যসমিতি সদস্য, নেপাল মৌথিল সমাজ, কাঠমান্ডূ

কেন্দ্রীয সদস্য, নেপাল সাহিত্যিক পত্রকাব সঙ্ঘ

কেন্দ্রীয সদস্য, ভাষিক অধিকাব সংযুক্ত সঙ্ঘর্ষ সমিতি

অন্য কতোক সঙ্ঘ-সংস্থামে আজীবন তথা মানার্থ সদস্য এবং সলাহকাব

পদক তথা সম্মানঃ

বাষ্ট্রিয স্রষ্টা সম্মান- ২০৬৮ (প্রগতিশীল তথা দেশভক্ত সাংস্কৃতিক মঞ্চ)

সশক্ত সঞ্চাবকর্মী পত্রকাবিতা পুবস্কাব- ২০৬৮ (প্রেস কাউন্সিল নেপাল)

জন–খভিনন্দন– ২০৬+ (সিবহা সমাজ সেরা, কাঠমাডৌঁ)

মিথিনা দূত সম্মান– ২০৬৭ (মৈথিনী সেরা সমিতিসহিত দর্জনভবি সংঘ–সংস্থা, কাঠমাল্ডূ)

মধ্বিমা ক্ষূনক্কমাবী মহতো সাংস্কৃতিক সম্মান– ২০৬ঌ (মধ্বিমা কনা কেন্দ্র, কাঠমাল্ডূ)

নোকতান্ত্রিক স্রষ্ঠা সম্মান– ২০৬৪ (খরিবন সাহিত্য সমাজ, সিন্ধুপালচোক)

রিদ্যা–রাচস্পতি (D.Lit.)– ঙা. ২০০৭ (রিক্রমশিনা রিদ্যাপীঠ, ভাগনপ্বব, রিহাব)

মৈথিনী সর্ব্বর্ষশীন র্যক্তিত্ব সম্মান– ২০৬৩ (মৈথিনী সাহিত্য পবিষদ্, নহান)

সাহিত্য ভাস্কব– ঙা. ২০০৬ (খখিন ভাবতীয ভাষা–সাহিত্য সম্মেনন, ভোপান, ম.প্র.)

উঁকৃষ্ঠ সঙ্গীতকাব সম্মান– ঙা. ২০০৬ (সংস্কৃতি মিথিনা, সহবসা, রিহাব)

জনখভিনন্দন– ২০৬২ (মৈথিনী সেরা সমিতিসহিতক সঙ্ঘ–সংস্থা, রিবাটনগব)

মিথিনাবনে সম্মান– ঙা. ২০০ঌ (খন্তর্বাষ্ট্রিয মৈথিনী সম্মেনন, নযাদিল্লী)

রাগেশ্বিবী সম্মান– ২০৬২ (রাগেশ্বিবী সেরা সমিতি, বাজরিবাজ, সপ্তবী)

সনহেস মহোসের সম্মান– ২০৬১ (সনহেস সংবক্ষণ সমিতি, সিবহা)

'মাটী কী গংধ' কথা প্ববস্কাব– ঙা. ২০০৩ (খভির্যক্তি প্রকাশিন, শাবজাহ, যূএঙা)

নরবঙ্গ সম্মান– ২০ঌ৭ (নরবঙ্গ সাহিত্য প্রতিষ্ঠান, ধবমপ্বব, ঝাপা)

ভান্ব পদক– ২০ঌ৪ (ভান্ব কনা কেন্দ্র, রিবাটনগব)

রিদেশী–ভ্রমণঃ

ভাবত, চীন খা কতাব।

सम्पर्क पताः

पोष्टमार्केट, व्यवस्थापन निर्देशनालय,

श्रीमहल, पुलचोक, ललितपुर, नेपाल।

फोन नं.: ९७७-१-५५३६९९४ / ९८४१२८०७३३

ईमेल- dhipre@yahoo.com वा dhipre@gmail.com

नोटः पहिलमिथिला मैथिलीक दोसर इंटरनेट पत्रिका अछि जखन की वास्तविकता ई थिक जे भालसरिक गाछ जे सन २००० सँ याहूसिटीजपर छल आ अखनो ५ जुलाइ २००४ सँhttp://www.videha.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html लिंकपर अछि, मैथिलीक पहिल इंटरनेट पत्रिका थिक जकर नाम बादमे १ जनवरी २००८ सँ" विदेह " पड़लै। ई टिप्पणी मात्र इतिहास शुद्धता लेल अछि। मैथिलीक पहिलसँ लए क' एखन धरिक हरेक इंटरनेट पत्रिकाक नाम, यूआरएल, ओकर पहिल पोस्टक तारीख ऐ ठाम देखल जा सकैए---http://www.videha.co.in/feedback.htm जँ किनको लग 5/7/2004 सँ पहिलुक लिंक छन्हि तँ प्रस्तुत कएल जाए।

(ऐ फोटोमे धीरेन्द्र प्रेमर्षि, हुनक पत्नी रूपा झा आ हुनक दू गोट बालक।)

विदेहक फेसबुक भर्सन http://www.facebook.com/groups/videha/ पर भेल टिप्पणी देल जा रहल अछि। ई इतिहास शुद्धता लेल लीक अछि।

You, Ashutosh Mishra, Prabin Chaudhary Pratik, Rajeev Ranjan Mishra and12 others

like this.

Jan Anand Mishra Premarshiji ekta star bain chukal chhaith

6 hours ago via Mobile · Unlike · 1

Ashish Anchinhar আা হমব কোশিশ বহন আছি জে স্টাবক স্টাব সভ সেহো ঐ ফোটৈমে আবঁথি সে আরি গেন ছথি।.

6 hours ago · Like · 4

Dhirendra Premarshi আশিষজী, ধন্যরাদ পবিচয শৃঙ্খনামে হমবা বখরাঁক নেন। পল্লরমিথিনাক সন্দর্ভমে হম পহিনহ্ কহনে বধী জে রর্ষ ২০০৩ জনরবীসঁ শ্বরু ভেন ছন ম্দা ওকবা হম নিবন্তবতা নহি দ২ সকনহুঁ। তেঁ ওগপব হমব কোনো দারাঁ নহি আছি। হঁ ওহিমে রর্তমানধবি সেহো নিখাএন আছি জে সর্বথা গনত আছি। আগ রাঁযোডাটামে কনে সম্পাদন জরুবী ছনৌ সে নহি ভ২ পাএন আছি। ওনা পল্লরমিথিনাকেঁ ভাষারিদ ডা বামারতাব যাদর সার্বজিনক কএনে ছনাহ সে সমাচাবো ছপন ছন। ম্দা হমবা ও কষ্টিগ তকরাঁমে সেহো ভাঙঠ হএত। কাবণ হম ব্যরস্থাপনক মামনামে রঁড্ড কমজোব ছী।

3 hours ago · Unlike · 3

Dhirendra Premarshi ২০৩.৯ মাঘে সংক্রান্তিদেখি নেপানকো মৌথিনী ভাষাকো পহিনো গন্টবনেট পত্রিকা

পল্লর www.pallavmithila.mainpage.net স্বরু গবিএকো ছ। যো পত্রিকা

কাঠমাডৌংস্থিত মৌথিনী রিকাস মংচকো তর্ফবাঁট ধীবেন্দ্র প্রেমর্ষীদ্বাবা সম্পাদন তথা

প্রকাশিন গবিন্ছ। যসমা মৈথিলী ভাষামা রিরিধ সাহিত্যিক সামগ্রী বাখিএকা

ছন্। হবেক মহিনা যসকা সামগ্রীহুক্ক খব্যারধিক গবিন্ছ।

(সম্প্রতি নেপানক সূচনা খাযোগক খধ্যক্ষ রিনয কসজূদ্বাবা নিখিত প্বস্তকমে সেহো পন্নরকে রাঁত বাখন গেন খছি। একব জে নিংক ছৈ সে খস্থাযী প্রগ্রতিক ভেনাক কাবণে খাঁর নগ ভেষ্টৈত খছি। ডা কসজূক কিতাবঁক নিংক খগঠাম দহ বহন ছী-http://www.kasajoo.com/itbook_vinaya.pdf)

mainpage.net: The Leading Main Page Site on the Net

www.mainpage.net

2 hours ago · Like ·

Ashish Anchinhar
হম http://www.pallavmithila.mainpage.net/ খাhttp://www.pallavmithila.net/ দনূ খোনরাঁক প্রযাস কেনৌং হ্মদা নৈ
খ্জনhttp://pallav.blogsome.com/ খ্জন খা ও ১৭ মগ ২০০৬ কেব খছি
খাhttp://hellomithila.blogspot.com/সেহো খ্জন জে ३ মগ ২০০৬ কেব খছি। ভহ সকৈএ ও ডোমেন নেম ডিনীষ্ট ভহ গেন হ্খএ, হ্মদা জঁ ডিনীষ্ট ভেন ডেষ্টৌ দেখী তঁ তৈ হিসাবেঁ সেহো ভানসবিক গাছ ২০০০ ঙা.সঁ yahoogeocities পব নিবন্তব ছন, হ্মদা যাহ্র দ্বাবা geocities সর্বিস বঁন্দ ভহ গেনাক বাঁদ ওহো ডোমেন নেম বঁন্দ ভহ গেন,
খা http://gajendrathakur.blogspot.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html খা http://www.videha.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html ঙ. জ্নাগ ২০০৪ সঁ নিবন্তব মৈথিনীক সভসঁ প্বান স্বরূপমে উপনর্ব্ধ খছি, নচিকেতাক নাষ্টক রিদেহক খাঠম খংকসঁ ধাবারাহিক প্রকাশিত ভেনৈ খা ও জখন ২০০+ মে পোথী রূপমে এনৈ তখন গন্ষ্টবনেষ্টপব মৈথিনীক প্রাবম্ভ ২০০০ ঙা. মে গজেন্দ্র ঠাকুব জী দ্বাবা কএন জেবাঁক চর্চ ওতএ

ছৈ। (লিংকhttp://sites.google.com/a/shruti-publication.com/shruti-publication/Home/NO_ENTRY_MA_PRAVISH.pdf ?attredirects=0) অহাঁক দ্নূ লিংক জে খ্জি বহল অছি ওকব চর্চ সেহো অঁতিকাক গন্টবনেট পত্রিকা রিশেষাংকমে গজেন্দ্র ঠাকুবজী কেলে ছথি। ওনা অহাঁক দেল সূচনা মহত্বপূর্ণ অছি আ ভানসবিক গাছক বাঁদ দোসব গন্টবনেট পত্রিকা পন্নরকেঁ মানল জা সকৈএ। তদন্বসাব অহাঁক বাঁযোডাটামে সম্পাদন কহ বহল ছী।

mainpage.net: The Leading Main Page Site on the Net

www.mainpage.net

32 minutes ago · Like ·

Dhirendra Premarshi অহাঁ সহী কহৈ ছী আশিষজী। ঙা বাঁত হম উঁপবকা কমেংটমে সেহো লিখলে ছী। (একব জে লিংক ছৈ সে অস্থাযী প্রক্বতিক ভেলাক কাবণে আব নগ ভেটৈত অছি।) ওনা একটা বাঁত হম কহি দী জে হমব ঙা দাবা নগ অছি মাত্র জানকাবীভবি অছি। আব জেঁ কি ওকব প্রমাণো খতম ভেল জা বহল ছৈ তেঁ ভহ সকৈএ জে হম ও রিরবণো হটা দী।

22 minutes ago · Unlike · 1

Ashish Anchinhar হঁ মেনপেজ ড◌ॉট নেট ডোমেন লেম প্রাযঃ খতম ভহ গেল ছৈ, তকবা বাঁদ কিযো দোসব গোটে ওকবা লেলে ছথি প্রাযঃ। তৈ দ্খাবে মেনপেজ ড◌ॉট নেটক সবঁ ডোমেন পন্নর সেহো খতম ভহ গেল হেতৈ। তৈ হিসাবেঁ সেহো ভানসবিক গাছ আ আব কিছু সাগটে জে যাহ্রুসিটীজ কেব অন্তস্মাত ২০০০মে গজেন্দ্র ঠাকুব জী দ্বাবা শ্বরু ভেল সেহো যাহ্রু দ্বাবা জিযোসিটীজ বন্দ কহ দেলাক বাঁদ খতম ভহ গেলৈ মুদা অখলো একব সভ সঁ প্বাল লিংক ও জ্লাগ ২০০৪ অখলো অছিযে। ওগ হিসাবেঁ সেহো ভানসবিক গাছ পহিল আ পন্নর দোসব গন্টবনেট পত্রিকা সিদ্ধ হোগএ আ তদন্বসাবে পবিবর্তন/

সম্পাদন কৎ দেনে ছী.. সাদব।

about a mi nut e ago · Li ke

গজনকাব পবিচয শ্রৃখংনা ভাগ-22

রিজয নাথ ঝা

প্রকাশিত গীত-গজন সংগ্রহ---- খহীক নেন (প্রকাশিন সান 2008, প্রকাশিক -শৈখব প্রকাশিন)

পিতা-প. বতিনাথ ঝা (পূর্ব রিভাগাধ্যক্ষ প্রাচ্য দর্শন রিভাগ, কাশী হিন্দূ রিশ্বরিদ্যানয)

গাম---গ্রম-পোস্ট---তনপ্ববরা, রাঁসী, সিদ্ধার্থনগব,(উত্তব প্রদেশ)

শিক্ষা---রিজ্ঞান স্নাতক (কাশী হিন্দূ রিশ্বরিদ্যানয)

বৃতি---পত্রকাবিতা খা স্বতংত্র নেখন, খার্যারির্তক সংপাদকীয রিভাগমে রিরিধ সেরা, চ্ঠক্ষনানংদক চিঠ্ঠী কেব নেখন, খাকাশিরাণী খা দূবদর্শন পটনামে করিতা পাঠ খা খন্যান্য তবহরক প্রসাবণ

গজনকাব পবিচয শ্রৃখংনা ভাগ-23

বাম ভরোস কাপড়ি ভ্রমব, 1951

প্রকাশিত গীত-গজল সংগ্রহ----মোমক পঘলৈত অধব

জন্ম-বঁঘচৌবা, জিলা ধনুষা (নেপাল)। বঁন্নকোঠবী: ওনাগত ধঁ্খা (করিতা সংগ্রহ), নহি, আবঁ নহি (দীর্ঘ করিতা), তোবা সংগে জএবৌ বে ক্ষজবাঁ (কথা সংগ্রহ, মৈথিলী অকাদমী পটনা, ১৯+৪), মোমক পঘলৈত অধব (গীত, গজল সংগ্রহ, ১৯+৩), অপ্পন অনচিন্হাব (করিতা সংগ্রহ, ১৯৯০ ঙা.), বানী চন্দ্রারতী (নাটক), একটা আওব বঁসন্ত (নাটক), মহিষাস্বব ক্ষদবাঁদ এবং অন্য নাটক (নাটক সংগ্রহ), অন্ততঃ (কথা-সংগ্রহ), মৈথিলী সংস্কৃতি বীচ বমাউঁদা (সাংস্কৃতিক নিবঁন্ধ সভক সংগ্রহ), বিসবন-বিসবন সন (করিতা-সংগ্রহ), জনকপুব লোক চিত্র (মিথিলা পেঁটিঙ্গস), লোক নাট্য: জট-জটিন (অন্বসন্ধান), ঘবমূঁহা (উঁপন্যাস)২০১২ । নেপাল প্রজ্ঞা প্রতিষ্ঠানক সদস্যতা- শ্রী বাম ভরোস কাপড়ি 'ভ্রমব' (2010)

গজলকাব পবিচয শ্রৃংখলা ভাগ-24

নবেশ ক্ষমাব বিকল

জন্ম 27 জ্নাগ 1950 ভগরানপুব দেস্বুআ (সমস্তীপুব)

প্রকাশিত হ্নতি---- অবিপন, মহ্আ মদন বস টপকয, বিন বাঁতী দীপ জবয (কার্য-) কথা-সংগ্রহ- ভবি গেল দর্দক গনাব। উঁপন্যাস- টহকৈত টীস। নাটক- চোখগব খোঁচ।

গজলকাব পবিচয শ্রৃংখলা ভাগ-25

যোগানংদ হীবা

ওা পহিল গজলকাব ছথি জে মৈথিলীমে পূর্ণ ৰূপেণ আ পহিল রেঁব খবরী রহবক পানন কেলথি। ম্দা এহী কাবণে মৈথিলী সংপাদক সভ হিনকা কাত কএ দেলকন্হি

মূন নাম---যোগানংদ দাস হীবা

জন্ম-30-1-1940

গাম--ড্মবী, পত্রানয-গণপতগংজ, থানা-বাঘোপ্পব, জিনা স্বপৌন

শিক্ষা-- হিন্দী ভাষামে মাস্টব ডিগ্রী

নেখন---মৈথিলী আ হিন্দী দূনূমে

প্রকাশিত পোথী--- নীড় কী তনাশি, ভনে আদমী কী তনাশি (উপন্যাসিকা), সিমটতী ছাযা (কহানী সংগ্রহ), এক অছা মৈঁ (একাংকী সংগ্রহ), আজ কী কহানী (নাটক)। সভ প্রকাশিত পোথী হিন্দীমে। মৈথিলীমে জন্দিযে হিনক পোথী আএত।

গজনকাব পবিচয শ্রৃখনা ভাগ-26

গজেন্দ্র ঠাকুব,

পিতা-স্বর্গীয় হূপানন্দ ঠাকুব, মাতা-শ্রীমতী নক্ষ্মী ঠাকুব,জন্ম-স্থান-ভাগনপ্পব 30 মার্চ 1971 ওা., মূন-গাম-মেংহথ, ভাযা-ঝংঝাবপ্পব,জিনা-মধুবনী (রিহাব)।

শিক্ষা: এম.রী.এ. (ফাগনেন্স), সী.আগ.সী., সী.এন.ডী., কোরিদ।

রিদেহক http://www.videha.co.in প্রধান সংপাদক সহিত

খনেকো রেৰসাগৈকৈ সংচানক খা পথপ্রদর্শক।

প্রকাশিত গজন সংগ্রহ----ধাঁগি ৰাঁটৈ ৰনেৰাঁক দাম খগূৰাঁব পেনে ছুঁ

রিশেষ------ হিনক চাবিটা ম্খ্য রিশেষতা খছি---

1) ওা মৈথিনীক পহিন খৰুজী ছথি, খা

2) হিনকা মাধ্যমে মাত্র ৰাঁবহ সানমে স্ফন ২৩০-৪০০টা নরনেখক খা কতিখাএন নেখক সামনে খএনাহ।

3) খন্তব-মহারিদ্যানয ক্রিকেটৈ প্রতিযোগিতামে "মৈন আঁফ দ সীৰীজ" (1991), সম্প্রতি খমেচ্যাব গোল্ফব|

4)খংতর্জানি নেন তিবহ্তা খা কৈথী যূনীকোডক রিকাসমে যোগদান খা মৈথিনীভাষামে খংতর্জানি খা সংগণকক শব্দারনীক রিকাস, মৈথিনী রিকীপীডিযাক স্থাপক। গূগন মৈথিনী ট্রান্সনেটৈমে যোগদান খা শব্দকোষক বৃহত সংকনন ও প্রকাশন। সংস্কৃত ৰীথী নাটৈকক নির্দেশন খা ওগমে খভিনয।

খন্য নেখন:

প্রৰন্ধ-নিৰন্ধ-সমানোচনা ভাগ-১

সহস্রৰাঁঢ়নি (উঁপন্যাস)

সহস্রাব্দীক চৌপড়পব (পদ্য সংগ্রহ)

গল্প-গুচ্ছ (রিহনি খা নঘ্ কথা সংগ্রহ)

সংকর্ষণ (নাটৈক)

ত্বখ্যাহন্ধ খা খসঞ্জাতি মন (দূটা গীত প্রৰন্ধ)

ৰাঁন মন্ডনী/ কিশোব জগত (ৰাঁন নাটৈক, কথা, করিতা খাদি)

উঁল্কাম্খ (নাটৈক)

সহস্রশীর্ষা (উঁপন্যাস)

প্ররঁন্ধ-নিরঁন্ধ-সমালোচনা ভাগ দূ (ক্ষকক্ষেত্রম থন্তর্মনক-২)

ধাঁগি রাঁঠ রঁনেরাঁক দাম থগূরাঁব পেনে ছঁ (গজন সংগ্রহ)

শীর্ষশাস্ত্রম (কথা সংগ্রহ)

জনোদীপ (রাঁন-নাঠক সংগ্রহ)

ক্ষকক্ষেত্রম্ থন্তর্মনক

দেরনাগবী রর্সন

KuruKshetramAntarmanak_GajendraThakur.pdf

তিবহ্তা রর্সন

KuruKshetramAntarmanak_GajendraThakur_Tirhuta.pdf

ব্রেঁন রর্সন

KuruKshetramAntarmanak_GajendraThakur_Braille.pdf

সহস্ররাঁঠ়নি_ব্রেঁন মৈথিনী (পী.ডী.এফ.)

সহস্ররাঁঠ়নি_ব্রেঁন-মৈথিনী

মিথিনাক গতিহাস- ভাগ-২ (শীঘ্র)

জগদীশ প্রসাদ মন্ডন- একটা রাঁযোগ্রাফী (শীঘ্র)

The Comet

The_Science_of_Words

On_the_dice-board_of_the_millennium

A Survey of Maithili Literature- Vol.II - GAJENDRA THAKUR (soon)

Learn Mithilakshar Script তিবহ্তা (মিথিনাক্ষব) সীখূ

Learn_MithilakShara_GajendraThakur.pdf

Learn Braille through Mithilakshar Script ब्रेल सीखू

LearnBraille_through_Mithilakshara.pdf

Learn International Phonetic Script through Mithilakshar Script अन्तर्राष्ट्रीय ध्वन्यात्मक वर्णमाला सीखू

Learn_International_Phonetic_Alphabet_through_Mithilakshara.pdf

सह-लेखन:

गजेन्द्र ठाकुर, नागेन्द्र कुमार झा आ पञ्जीकार विद्यानन्द झा

MAITHILI-ENGLISH DICTIONARIES

Maithili_English_Dictionary_Vol.I.pdf

MaithiliEnglishDictionary_Vol.II_GajendraThakur.pdf

ENGLISH-MAITHILI DICTIONARIES

VIDEHA ENGLISH MAITHILI DICTIONARY

EnglishMaithiliDictionary_Vol.I_GajendraThakur.pdf

जीनोम मैपिंग (४५० ए.डी.सँ २००९ ए.डी.)--मिथिलाक पञ्जी प्रबन्ध

जीनोम मैपिंग (४५० ए.डी.सँ २००९ ए.डी.)--मिथिलाक पञ्जी प्रबन्ध (Click this link to download)

http://www.box.net/shared/yx4b9r4kab (Click this link to download)

OR right click the following link and save target as:-

http://videha123.wordpress.com/files/2009/11/panji_crc1.pdf

AND click this link to download some of the jpg images of palm-leaf manuscripts of Panji.

http://www.esnips.com/web/videha

AND CLICK EACH OF THE FOLLOWING 17 LINKS TO DOWNLOAD ALL THE 11000 JPG IMAGES IN 17 PDF FILES.

পঁজী (মূন মিথিনাক্ষব তাড়পত্র)

দূষণ পঁজী

মোদানন্দ ঝা শাখা পঁজী

মংডাব- মবড়ে কশ্যপ-প্রাচীন

প্রাচীন পঁজী (নেমীনেষ্ট কএন)

উতেঠ় পঁজী

পনিচোভে ব়ীবপ্সব

দবভংগা বাজ খাদেশ উতেঠ খাদি

ছোটী ঝা প্রস্তক নির্দেশিকা

পত্র পঁজী

মূনগ্রাম পঁজী

মূনগ্রাম পবগনা হিসাবেঁ পঁজী

মূন পঁজী-২

মূন পঁজী-৩

মূন পঁজী-৪

মূন পঁজী-৩

मूल पंजी-६

मूल पंजी-७

गजलकार परिचय शृखंला भाग-27

ऋन्ना जी

प्रकाशित गजल संग्रह----माँझ आँगनमे कतिआएल छी।

अन्य प्रकाशित पोथी----प्रतीक (विहनि कथा), हम पुछैत छी (साक्षात्कार)

शीघ्र प्रकाश्य पोथी---- भैया जी (उपन्यास) आ एकटा हाइकू संग्रह

हिनक अन्य विवरण एना अछि------मूलनाम- मनोज कुमार कर्ण, जन्म-27 जनवरी 1971 (हटाढ़ रुपौली, मधुबनी), शिक्षा-स्नातक प्रतिष्ठा, मैथिली साहित्य। वृत-अभिकर्त्ता, भारतीय जीवन बीमा निगम। पहिल विहनि कथा-'काँट' भारती मण्डनमे 1995 पकाशित। पहिल कथा-कुकुर आ हम, 'भरि राति भोर'मे 1997मे प्रकाशित। एखन धरि दर्जनो विहनि कथा, लघु कथा, क्षणिका, गजल आ विहनि कथा सम्बन्धी आलेख प्रकाशित। मुख्यतः मैथिली विहनि कथाकेँ स्वतंत्र विधा रुपेँ स्थापित करबाक दिशामे संघर्षरत।

गजलकार परिचय शृखंला भाग-28

शान्तिलक्ष्मी चौधरी

ঙা শ্রীমতী শেফানিকা রর্মা জীক রাঁদ মৈথিনীক দোসব মহিনা গজনকাব ছথি আ সভসঁ পহিনে অনচিন্হাব আখব দ্বাবা হিনকা গজন নিখরাঁক নেন প্রেবিত কএন গেন। মনে ঙা অনচিন্হাব আখবক খোজ থিকীহ।

শ্রীমতি শাঁতিনক্ষ্মী চৌধবী, গ্রাম গোরিন্দপ্পব, জিনা স্বপৌন নিরাসী আ বাজেন্দ্র মিশ্র মহারিদ্যানয, সহবসা মে কার্যবত প্পস্তকানযাধ্যক্ষ শ্রী শ্যামানন্দ ন্মাক জেঠ্য স্বপ্পত্রী, আওব গ্রাম মহিষী (প্পনরসি আবাপঙ্গী), জিনা সহবসা নিরাসী আ দিল্লী স্কূন অঁফ ওকানোমিক্স সঁ জ্ড়ন অন্বেষক আ সমাজশাস্ত্রী শ্রী অক্ষয ক্মাব চৌধবীক অর্ধাংগিনী ছথি। প্রাণীশাস্ত্র সঁ স্নাতকোত্তব বহিতো শিক্ষাশাস্ত্রক স্নাতক শিক্ষার্থী আ একটা সমাজশাস্ত্রী সঁ সানিধ্যক চনিতে আম জীরনক সামাজিক রিষয-রৌস্তু আ খাস কঽ মহিনাজন্য সামাজিক সমস্যা আ প্রঘটনামে হিনক রিশেষ অভিরুচি স্বভারিক।

গজনকাব পবিচয শৃখনা ভাগ-29

সদবে আনম "গৌহব"

রিশেষ---অনচিন্হাব আখব দ্বাবা প্রযোজিত মৈথিনী গজন নেন দেন জাএ রনা " গজন কমনা-কোসী-রাঁগমতী-মহানংদা সম্মান" রর্খ 2011ক রিজেতা ছথি। ধাতর্য অছি জে ঙা ঐ সম্মানক পহিন রিজেতা ছথি।

गाम–प्रबसौनिया, भाया– जयनगर, जिला मधुबनी।

गजलकार परिचय शृंखला भाग-30

अनिल कुमार मल्लिक (अलचिन्हार आखर पर " अनिल " नामसँ उपस्थित)

हिनक परिचय हिनक अपने शब्दमे--------

हम अनिल कुमार मल्लिक पिता श्री सुरेन्द्र लाल मल्लिक माता श्रीमती सुशिला देवी मल्लिक। हमर जन्म २२ दिसम्बर १९६२ मे झापा जिला, मेची अंचल, नेपाल मे भेल। हमर पुर्खा ग्राम महिशौरि, थाना सिंघवाँरा, जिला दरिभंगा सँ छलाह, करिबँ ११० साल पहिले राणा शासन के समय हमर बाँबा स्व. जिवनाथ मल्लिक नेपाल अयलाह, सरकारी लोकरी गोश्वारा मे भेटैलन्हि आ बाँद मे पटैरबिका भेटैलन्हि त नेपाल के भ' क' रहि गेलहुँ हम सभ। हमर १० कक्षा तक के शिक्षा झापा के रुकुल मे भेल, स्नातक तक के शिक्षा हमरा विरगंज आ काठमाण्डु मे भेटैल, जन प्रशासन विषय मे स्नातकोत्तर के अन्तिम बरख छल मुदा कारण बँस पुरा नहि क' सकलहुँ। २ भाउ छी, ४ बँहिन... हम सभ सँ जेठ छी भाउ के विवाह विदेह ग्रुप मे सदस्य छथि श्री बृषेश चन्द्र लाल, हुनकर जेष्ठ कन्या सँ भेल। हमर मातृक समैला, ग्राम पोष्ठ पचाठी, जिला दरिभंगा भेल। हमरा मैथिली भाषा आ अपन संस्कृती प्रति के प्रेम हमरा अपन दादी स्व.जोगमाया देवी सँ भेटैल ओ हमर आदर्श छथि। हम कओलेज के समय मे नाटक सभ लिखैत छलहुँ, गीत ग सभ गबैत छलहुँ सांस्कृतीक कार्यक्रम सभ मे नेपाली, हिन्दी, बाङ्ला या त फेर बाजबँशी भाषा मे। मैथिली मे लिखनाओ बुझू विदेह सँ जुडला'क बाँद मात्र सुरु भेल। मास सागत

ꣳकट्रैबॅब २०११ मे पहिल पोथ्यो छल "श्राखब श्राखब शब्द लिखै छी" । २ पुत्र'क पिता छी, पत्नी संगीता कुमारी कर्ण छथि । श्राशिष जी'क बॅताओल बॅसीक कॉम्प्ट पब सबल बॅर्ण पब गजल लिखैत छी, एकटा दबॉवा के कम्पनि मे व्यबस्थापक छी श्रा श्रपनो नीजी व्यबसाय श्रछि त समय के कमे कमी बहैत श्रछि । श्रनिचन्हाब श्राखब त कय बॅब ग सोचि भिजिट कबैत बहलौं की संभबतः हमहुँ सिख जायबॅ म्दा नै सिख सकलहुँ श्रखनि धबि । हमबा नेपाल मे लोक मैथिली मे लिखैथ, पढैथ, भाषा के सम्मान भेटै से नीक लगैत श्रछि त जे समय भेटैत श्रछि कोशिष कबैत छी, एकब श्रलाबा श्रपन जन्म स्थान के बॅचा सभ'क शिक्षा प्रति सचेत छी श्रा जे संभब होगत श्रछि कबबा'क चेष्टा कबैत छी

गजलकाब पबिचय शृंखला भाग-31

मिहिब झा

ओ श्रनचिन्हाब श्राखबक खोज छथि।

बिशेष---- मिहिब जी " श्रनचिन्हाब श्राखब " द्वाबा श्रायोजित पहिल श्रान-लागल मोशायबाक बिजेता छथि।

हिनक पबिचय हिनक श्रपने शब्दमे-------

गाम - लखनौब (झंझाबपुब)

जन्म - २ जून १९६३

शिक्षा - स्नातक (बिज्ञान) , स्नातकोत्तब (प्रबंधन)

संप्रति - जे. श्राइ. श्राइ. टी बिश्वबिद्यालय. लोएडा मे डिप्टी

বজিস্ট্রাব

পবিরাব – পনৌ – শ্রীমতী রংদনা ঝা, প্বত্রী – শ্রুতি খা শ্রিযা , প্বত্র – খাশীষ

খভিকচি – সাহিত্য (পদ্য), "খনচিন্তাব খাখব" কে প্রেবণা সোঁ গজন রিধা মে প্রাবংভিক প্রযাস

খাকাংক্ষা – রিশ্ব স্তবীয সাহিত্য মে মৈথিনী সাহিত্য কে শীর্ষস্থ দেখবঁ

গজনকাব পবিচয শৃংখনা ভাগ–32

ওমপ্রকাশ

হিনক পবিচয হিনক খপনে শব্দমে-------

হমব নাম ওম প্রকাশ ঝা খছি। হম ওম প্রকাশ নাম সঁ গজন নিখৈত ছী। হমব বাঁবূজীক নাম শ্রী পীতাম্ববঁ ঝা খা মাতাজীক নাম শ্রীমতী বামকুমাবী ঝা খছি। হমব জন্ম ০৩. দিসম্ববঁ ১৯৬৯ ঙস্বী মে হমব নানীগাম চ্ন্নী, পত্রানয মধেপ্বব, জিনা মধ্ববঁনী মে ভেন খছি। হমব পৈতৃক গাম ড্যাঠ, পত্রানয ঘোগবডীহা, জিনা মধ্ববঁনী খছি। হম ছহ ভাঙ বঁহিন মে সবঁ সঁ জেঠ ছী। দসরীক ঙমতহান ১৯৮৪ মে বীবপ্বব, জিনা স্বপৌন সঁ পাস কেনে ছী। খন্তবস্নাতক ১৯৮৬ মে সী. এম. সাঙংস কঙনেজ, দবিভংগা সঁ খা স্নাতক ১৯৯০ মে নংগট্ঠ সিংহ কঙনেজ, মুজফ্ফবপ্বব সঁ পাস কেনহুঁ। সবকাবী সেরা মে ১৯৯২ মে খযনহুঁ। ২০০১ মে প্রান্নতি ভেংটৈনা পব খাযকব খধিকাবী ভেনহুঁ খা রিভিন্ন স্থান সঁ হোগত এখন ভাগনপ্বব মে পদস্থাপিত ছী।

साहित्यक प्रति प्रेम पिता सँ भेंटैत अछि। ओहो साहित्य अध्ययन मे बहुत रूचि राखै छथि आ गोटे आध रचना सेहो करैत रहै छथि। हमर पढ़ाइ केर विषय विज्ञान रहल मुदा साहित्यक प्रति प्रेम ओहो समय उंकेटै छल आ अपन डायरी मे किछु किछु लिखैत रहै छलौं। मुदा नै ककरो ओ रचना देखेलियै आ नै सुनेलियै। हम २०१० सँ फेसबुक पर सक्रिय भेलौं आ २०११ मे विदेह ग्रुप मे शामिल कएल गेलौं। ई घटना हमरा लेल परिवर्तनक घटना छल। विदेह पर आदरणीय गजेन्द्र ठाकुर आ अनुज आशीष झा (हमरा सदिखन लागैए जे ई हमर हराएल अनुज छथि, जे एकाएक भेंटैला) सँ सम्पर्क भेल। ई दुनू गोटे हमर भीतर मे नुकाएल गजलकार केँ बाहर आनि दुनियाक सामने ठाढ़ कऽ देलखिन्ह। ओहि समय आशीष झा हमरा अनचिन्हार आखर मे योगदान लेल आमन्त्रित केलथि। अनचिन्हार आखर पर हमरा गजलशास्त्रक नियम सभ पढ़बाक अवसर भेंटैल, जे हमरा लेल बहुत उपयोगी सिद्ध भेल। आशीष झाक प्रेरणा पर हम अवरी बाहर मे गजल लिखनाइ शुरू कएलौं। हमर लिखल गजल अनचिन्हार आखर ब्लाग पर पढ़ल जा सकैए। हम गजलक अलावे कथा, पद्य आ समीक्षा सेहो लिखै छी, मुदा मुख्य रूप सँ हम गजलकार छी।

गजलकार परिचय शृंखला भाग-33

अमित मिश्र

हिनक परिचय हिनकेँ शब्दमे----

बाबू जी-श्री नविन कुमार मिश्र

माँ- श्रीमती विभा देवी हम समतीपुर जिलाक रोसड़ा थाना

ঋতস্নাত কবিযন নাম ক গাম কে বহনিহাব ছী ।হমব জন্ম 11 / 1/1993 মে ভেল। বাঁবূ জী একটা কিসান ছথি তেঁএ হমব প্রাবংভীক পঠ়াগ গামক গস্কূন মে ভেল আ হাগ গস্কূন বৈঁদ্যনাথ পূব সঁ 2008 মে মৈট্রীক কেনৌঁ । গংটব সী .এম .সাগংস কাঁনেজ দবভংগা সঁ ভেল আ এতে সঁ গণীত সঁ স্নাতক ক বহন ছী । হমবা ভাষা সঁ কোনো রিষেশ প্রেম নৈ বহন । আ মৈথিনী আফসনন বহবাঁক কাবণ কহিযো নৈ পঠ়নৌঁ ঋদা হমব বাঁবাঁ স্রগীয ভোনা গুসব {হমব বাঁবাঁ তক গুসব নিখাগ ছন ঋদা বাঁবূ জী সঁ মিশ্রি ভ গেন জে কী হমব ফবীকক আনো চাচা সবঁ নিখৈ ছথি } শিক্ষক ছনথিন তেঁএ হম ভাষা সঁ বেঁসী দূবো নৈ ছনৌঁ । 2008 মে হম পহিন বেঁব নিখনৌঁ জে কী একটা মৈথিনী মে ভগরতী গীত ছন আ তেকব বাঁদ প্রায: মৈথিনী , হিন্দী , ভোজপ্ববী মে গীত আ বাঁদ মে মৈথিনী মে কিছু করিতা নিখনৌঁ । হমব কিছু মিত্র কিছু গীত সবঁ স্বননে ছনথি আ কিছু গামক কির্তন মে গেনে ছনৌঁ বাঁদ বাঁকী সবঁ ডাযবীযে মে সমেটন ছন ঋদা 2012 কে জনরবী মে রিদেহ সঁ জ্ড়না কে বাঁদ হমব বচনা অপনে সবঁহক সংগ ভেটন । জনরবীক অন্ত মে শ্রী আশীষ অনচিন্হাব জীক আশীর্বাদ ভেটন আ অনচিন্হাব আখব সঁ ভেঁট ভেল ।

গজনকাব পবিচয শৃংখনা ভাগ-34

চংদন ক্মাব ঝা

ওা অনচিন্হাব আখবক খোজ ছথি।

হিনক পবিচয হিনকহি শব্দমে----

পিতা-শ্রী অরুণ ঝা

মাতা–মীনা দেরী

জন্ম–০ঊ–০২–১৯+ঊ

গ্রাম–সড়বা,মদনেশ্চব স্থান

পোস্ট–মদনা

থানা–ৰাৰূৰবনী

জিনা–মধুৰনী

জন্ম–স্থান–সিসরাব (মামা গাম মে)

নানা–স্ব০ শ্বশীন ঝা (বাজাজী)

প্রাবংভিক শিক্ষা–মামা গাম মে (১০রাঁ ধবি)

প্রাঁগাক শিক্ষা– প্রন্তব–স্নাতক (রাণিজ্য) এরং স্নাতক (রাণিজ্য) দবিভংগা সঁ, চংদ্রধাবী মহারিদ্যানয.,রিত্তীয–প্ররঁধন মে ডিপ্লামা (রেনিংগকব গন্সটীচ্যুট প্রাফ মৈনেজমেন্ট,ঝম্বঁগা)

ব্যরসাযিক জীরন– একটা ৰহুবাষ্ট্রীয কংপনী মে নেখা–রিভাগ মে কার্যবত

পবিরাব–নিম্ন মধ্যম রর্গীয প্তষক পবিরাব

রুচি–প্রধ্যযন–প্রধ্যাপন,নাটক–সংগীত,সামাজিক সবোকাব সঁ জুড়ৰ প্রা' সাহিত্যিক গতিরিধি.

সাহিত্য নেখন–২০০০ গ্রস্বী সঁ.কএক গোট করিতা,নেখ গ্রত্যাদি দবভংগা বেডিযো স্টেশন এরং রিভিন্ন পত্র–পত্রিকা সভ সঁ প্রকাশিত–প্রসাবিত.

কিছু ব্যক্তি জিনকব প্রনুকংপা সঁ কহিযো উঋণ নহি হোযৰ– শ্রী রিজযকাংত মিশ্র (প্রধ্যাপক)–কন্হগ্রা,শ্রী শংভূনাথ ঝা–স্বসাবী,শ্রী তাবাকাংত ঝা (সংপাদক,মিথিনা সমাদ),ডা০ ধিবেন্দ্র নাথ মিশ্র (মৈথিনী রিভাগাধ্যক্ষ,সী.এম.কানেজ)

(হম গ্রা ত' নহি কহি সকৰ জে মৈথিনী সঁ হমবা কহিযো ভেঁট নহি ছন কিএক ত' হম মৈট্রিক সঁ স্নাতক ধবি সভ দিন এছিক রিষয কে রূপ মে একবা পঢনহু.হাঁ তখন মৈথিনী ব্যাকবণ সঁ কহিযো ভেঁট নহি ভেন প্ররশ্য. হমবা কহিযো মৈথিনী পঢৰ

আ'কি নিখরাঁ মে বেঁশী দিক্কত নহি ভেন কিএক তএ জহিনা রঁজৈত–স্বনৈত ছী ওহিনা নিখৈত ছী আ' সভ দিন মৈথিনী সাহিত্ রুচিকব নগৈত বহন অছি...হ্মদা, মৈথিনী মে করিতা ওনাদি হম নিখনায চানূ কএনহুঁ একবা পাঁছা হমব পাবিরাবিক আর্থিক রিপন্নতা ছন..একটা এহন সময আযন জখন নগৈত বহয জে পঢাগ রিচহি মে ছোড়়য পড়়ত কিএক ত' অভিভারক পঢৌনিক খর্চা দেরঁয মে অসমর্থ ভ২ গেন বহথি ..খোনি কয কহিযো নহি কহনথি..সভদিন উঁসোহিত কবৈত বহনথি..হ্মদা জহিযা দবভংগা সঁ গাম জাগত ছনৌ মাসক খর্চ অনরাঁ নেন মাঁ–রাঁবূজীক চিন্তা স্পষ্ঠতঃ দৃষ্ঠিগোচব হোগত ছন..নোকক ধিযা–পুতা গাম অবৈঁছ ত' মায–রাঁপ হর্ষিত হোগত ছৈক...হমব মায কনৈত ছন...হ্মদা, খূন রেঁচি পঢেরাঁক জিদ্দ আ তগাঁ পঢাগ নহি ছোড়ন ভেন...এহি সময মে পবমাদবণীয শ্রী তাবাকাঁত ঝা জী (সংপাদক–মিথিনা সমাদ) একটা স্বঝার দেননি জে দবভংগা বেডিযো–স্টশেন মে হবেক–মাস কিছ কার্যক্রম ক২ কিছ ধনার্জন কযন জা সকৈত অছি আ' মাসক খর্চ্চ নিকানন জা সকৈত অছি. হমবা ও স্বঝার সূটি কযনক আ' ফেব সঁ নর–উঁসোহক সংগ অপনে ধনার্জন কয পঢরাঁক রিচাব ঠননহ্. তকোন একটা প্রাগরেটি স্কূন মে মাস্টবী পকডি নেনহ্...ফেব ডা. ধীরেন্দ্রনাথ মিশ্র (তকোঠ ীন রিভাগাধ্যক্ষ–মৈথিনী , সী.এম.কানেজ) কে মাঋদর্শন ভেটন..কেন্দ্রিয পুস্তকানয, দবভংগা মে ভবি দুপহবিযা অগরেঁ মৈথিনী কে পোথী পঢী

....জে মোন মে অবৈঁত গেন নিখৈত গেনহ্ আ' এক সান মে পচাস টা সঁ বেঁশী করিতা নিখনহ্....আরঁ মোনো নাগয নাগন..নিত নর উঁন্নাস ......বেডিযো স্টশেন সেহো ৩–৪ টা কার্যক্রম কবরাঁক অরসব দেনক...স্নাতক খতম ভেন..আগাঁ পঢরাঁক মোন ছন দূ টা ছোট ভাগক ভরিষ্য সোচি অপন ভরিষ্য দাঁর পব নগা দেনিযৈক...বোজী–বোজগাবক অরসব মে হ্মষ্ণ্ঁও চনি গেনহ্..ক্রমশঃ দিন ঘ্বন ..ফেব অপনো জহাঁ ধবি সকনহ্ আগাঁ পঢনহ্..(হ্বাগনান্স সঁ ডিপ্লামা কযনহ্).....এখনহ্ পঢতহি ছী...মহ্মিনা স্নাতক কযনক..ছোটকা ভাগ এখন ওঁজিনীযবিংগ কয বহন অছি...আরঁ সংতোষ অছি....নাগক হ্বন ভেটন...হাঁ এহি ঝমেনা মে পছিনা ছহ রঁবখ মে সাহিত্যিক বচনামেকা জেনা হেবায গেন ছন..হ্মদা সংজোগ জে কনকত্তা স্থান্তবিত ভেনহুঁ..ফেব তাবাকাঁজী

भेटैनाह आ' नरऊँसोह पारि किछु निखरॉक प्रयास शुरू कयनह्..किछु सफलता सेहो भेटैन..आ' फेर विदेह भेटैन..एकर स्वधि पाठक भेटैन..गुरूरूप मित्र भेटैन ......आ' सभटा हेबायन सपना जेना भेटै गेन...अरे रॉप रे ओ कथा त' अनारश्यक नमहर भेन जा रन अछि..एकरा एतहि खतम करू...अहाँ सभक स्नेह रैर-रैर किछु नर निखरॉक...जिनगीक गुनरॉक नेन प्रेरित करैत रहैत अछि ...एहने स्नेह सभ दिन रॅनन रहय एतरॅहि भगरती "रैदेही"सँ कामना.)

गजनकार परिचय शृंखना भाग-35

श्रीमती रूरी झा

ओ अनचिन्हार आखरक खोज थिकीह।

पिता--स्व. तारकान्त झा

नैहर--- रैना सिमरी, जिना खगड़ि या

सासुर--ग्राम-पो. --- समसा मनसौरचक, जिना रेगूसराय

पति---श्री कमना कान्त झा

शिक्षा--- स्नातक (संस्कृत)

गजनकार परिचय शृंखना भाग-36

प्रस्तुत अछि समरेत गजनकार परिचय। ऐमे कुन 27

गजनकाव ছথি। কিছু গজনকাবক রিস্তৃত পবিচয দেৱাক গছা ছন, ক্ষদা ৰেব-ৰেব খাগ্ৰহক ৱৱজূদ ও নোকনি নেষ্ট পব ঙঁপল্বধ বহিতো খপন পবিচয নৈ পঠা সকনাহ তঁএ মাত্র হ্নক নামোল্লখসঁ কাজ চনা বহন ছী। গু সভ গজনকাব খনচিন্হাব খাখবক খোজ ছথি।

ত্রিপ্ববাবী ক্ষমাব শৰ্মা,স্বনীন ক্ষমাব ঝা, রিকাস ঝা বংজন,বোশিন,দীপ নাবাযণ রিদ্যার্থী,প্ররীন নাবাযণ চৌধবী প্রতীক, রিনীত ঙঁপেন, ভাবনা নরীন, ভাষ্কব ঝা, ববি মিশ্রা ভাবদ্বাজ, জগদানংদ ঝা মন্ব, খজয ঠাকুব মোহন, প্রভাত বায ভষ্ট, শ্রীমতী গবা মন্নিক, মনোহব ক্ষমাব ঝা, প্ররীন নাবাযণ চৌধবী, স্বাতী নান, নিতেশ ঝা বৌশন ,ক্ষমাব পংকজ ঝা, ঙঁমেশ মংডন, মনীষ ঝা বৌখা ভাগ, খভয দীপবাজ, নরন শ্রী পংকজ, মনোজ, ক্ষংদন ক্ষমাব কর্ণ, ক্ষক্ষংদ মযংক, খরিনাশ ঝা খংশ্ব|

রিদেহ মৈথিনী সমানান্তব বংগমংচ

মৈথিনীক সমানান্তব বংগমংচক জন্মদাতা: সভসঁ ৰেসী মৈথিনী নাৰ্টকক নির্দেশিন: বাজবোগসঁ দূব: জাতীয বংগমংচক রিকুঙ্ক ৰেচন ঠাকুব জীক সংঘৰ্ষ (ক্ষন্নাজী খা খজিত খাজাদক সোঝাঁমে মনংগিযা জীক ভড়ৈত প্রকাশ ঝা জকবা নেন কষ্ট ছথি- ভবি দিন কেশ কাষ্টৈত বষ্ট ছন- পাঠকক নেন গু সূচনা জে জাতিরাদী বংগমংচসঁ জ্ড়ন নোক কেশ কাষ্টনাগকেঁ খবাপ ৰ্নৈ ছথি, সংগহি গুহো সূচনা জে ৰেচন ঠাকুব সৈম পিত্রাদা (জে ভাবতমে ষ্টেক্লানোজী মিশনক প্রাবম্ভ কেনন্হি) সন ৱবষী জাতিক ছথি, জাতিরাদী বংগমংচকর্মী নোকনি হ্নকব গৌখা খংতিকাক সহাযক সম্পাদক শ্রীধবমসঁ কন্ফর্ম কঽ সকৈ ছথি): হিনকা নামসঁ কতেকো বেকর্ডি দর্জ খছি, জেনা সংস্কৃতক ৱাদ পহিন ৰেব

মৈথিলীমে ভবত নাট্যশাস্ত্রক বংগমংচক সংকল্পনাক খনুসাব নাটক, মাত্র মহিলা নাট্যকর্মীক মাধ্যমসঁ ৬-৬ ঘণ্টাসঁ ঊপবক নাটকক মংচন (জখনকি জাতিবাদী নাট্যকর্মী খদহা ঘণ্টা- ৪৫ মিনটক নাটকক নিষ্পাদন নেন মহিলা বংগকর্মীক নেন রৌখৈত বহি ছথি, কাবণ হিনকব সভক বংনগোবিনা প্রবৃত্তিক কাবণ খা ক্ষক্ষবচানিক কাবণ বহ্ত বাস মহিলা মৈথিলী নাটকসঁ দূব ভাগি গেলীহ। ক্ষদা সভ কান্তিদর্শীকেঁ জাতিবাদিতাক কোপ, গাবি গংজন স্বনহ পড়ৈ ছৈ, ক্ষদা বেঁচন ঠাকুব একটা ছথি...হমবা সভ নাট্যকর্মী, বংগমংচকর্মী, নাটককাবকেঁ হ্নকব মৈথিলী সমানান্তব বংগমংচ, জে ২৫-৩০ সালসঁ খনববত চলি বহল খছি, পব গর্ব খছি। মিথিলাক সমাজ জঁ জাতিবাদী বংগমংচক বাবজূদ নৈ টূটৈল খছি তঁ তকব কাবণ খছি বেঁচন ঠাকুব জীক মৈথিলী সমানান্তব বংগমংচ... খা সে মলংগিযা জীক কাল্হি জন্মল ভড়ৈত সভকেঁ নৈ ব্ঝল ছল্হি, ক্ষদা মলংগিযা কেঁ ব্ঝল ছল্হি জে হ্নকাসঁ বেঁশী সংখ্যামেক খা গুণামেক নাটক/ একাংকী বেঁচন জীক নিখল ছল্হি খা ওগ বেঁচন ঠাকুব খা গুণনাথ ঝাক একাংকী মৈথিলী একাংকী সংগ্রহমে নৈ দেলল্হি.. একলব্যক ওঁঠা দ্রাণ কটবা নেলল্হি, ক্ষদা এতহ তঁ গুরুক ওঁঠা মলংগিযাজী কটবা বহল ছথি..

Gajendra Thakur মলংগিযা জীক একটা বযান খাযল বহএ, জে বিদেহমে সেহো খাএল বহএ, ও কহলে বহথি জে নেপালী নাটকক স্থিতি বড্ড দযনীয ছৈ, ক্ষদা ওত্তক্কা বংগকর্মীক প্রশংসা কেলে বহথি। বিদেহক ঐ ন্যূজক বাদ হমবা জনকপুবমে হংগামা ভেল বহি খা হমবো মেল পব নেপালসঁ ঢেব বাস মেল খাএল বহএ, ঞ নিখৈত জে মলংগিযা জী জগ থাবীমে খেলল্হি ওহীমে ছেদ কেলল্হি। হ্নকব মৈথিলী একাংকী সংগ্রহমে সংকলিত একাংকী সভক সংকলন হ্নকব নাটকীয সোচপব প্রশ্ন লগবৈত খছি। ওগমে কিছু এহেন একাংকী বাখল গেল জে কহিযো কোনো রূপমে নাটককাব/ বংগমংচকর্মী নৈ বহথি; ওতৈ বহ্ত বাস শ্রেষ্ঠ নাটককাব জাতিক খাধাবপব বাবল গেলাহ। ওগ সংগ্রহক (সাহিত্য খকাদেমীসঁ ২০০৩ ঞ.মে প্রকাশিত)ক ভূমিকামে মলংগিযা জীক খভদ্রতা ওহী তবহেঁ খছি জেনা ২০১০ ঞ.মে প্রকাশিত হ্নকব ছতহা ঘৈলমে খছি.. হ্নকব জাতিগত কট্টবতা খাব বঢ়ৈল খছি। হ্নকব সোচ খাব ঘটৈল খছি।

Ram Bharos Kapari Bhramar Sthiti aab spast bharahal aichh.Chintaniya aa bicharniye bat aichh. Ashish Anchinhar মনংগিযা জীক নাৈক রিদ্বেষ রঁঠ্রৈত খছি, হ্নকব বাড় খা শৌন্কন্হক প্রতি খা ওকব ভাষাক প্রতি ঘৃণা গএব ব্রাহ্মণ কেঁ মৈথিনীস' ' দূব কেনক খছি। Monday at 09:08 • Like • 3

Lalit Kumar Jha SRIMAN APAN SOCH BADHAU DOSAR KE SOCHAK CHINTA JUNI KARU Monday at 09:10 • Like • 1

Ashish Anchinhar জহিযা গজেন্দ্র ঠাক্ষব খা ভ্রমব খপন সোচ রঁদনি নেতা তহিযা মৈথিনী মবি জাএত। Monday at 09:12 • Like • 4

Ashish Anchinhar Lalit Kumar Jha---ঠীকে কহৈত ছী ভাগ ওনা একটা গদহাক মর্ম দোসবে রঁড়কা গদহা রঁ্নি সকৈএ। এহি মামিনামে মতনরঁ গদহপনমে খহাঁ হমব সীনিযব ভেনহুঁ। সধন্যরাদ ভাগ| ... Monday at 09:14 • Like • 4

Ashish Anchinhar গজেন্দ্র ঠাক্ষব- ছতহব/ ছতহব ঘৈন/ ছতহা ঘৈন ছতহা ঘৈন মহেন্দ্র মনংগিযাক নরীন নাটকক নাম ছন্হি। ঐ ছোটসন নাটকক ভূমিকা ও দস পন্নামে নিখনে ছথি। পহিনে ঐ ভূমিকাপব খাউ। হ্নকা কণ্ঠ ছন্হি জে বমানন্দ ঝা "বমণ" হ্নকা স্বঝার দেনখিন্হ জে "ছতহব ঘৈন"কেঁ মাত্র "ছতহব" কহন জাগ ছৈ। সে ও তীন টা গপ উঠেনন্হি- পহিন- "তোঁ কহিযো পোথী কে নেখী, হম কহিযো খাঁখিযন কে দেখী।" দোসব- যাত্রী জীক রিনাপ করিতা- "কাতে বহৈ ছী জন্ব ঘৈন ছতহব খাহি বে হম খভাগনি কত রঁড়।" খা কহৈ ছথি জে ওগ করিতাক রিধরা খা ঐ নাটকক কবঁৃতবী দেরীকেঁ শিরক মহেশ্বরো সূত্র খা পাণিনীক দশ নকাবসঁ (রৈদিক সংস্কৃত নেন পাণিনী ১২ নকাব খা নৌকিক সংস্কৃত নেন দস নকাব

নির্ধাবিত কএনে ছথি..খএব...) কোন মতনরঁ ছৈ ? তেসব ও
খপন স্থিতিকেঁ কাপবনিকস সন ভেন কহৈত ছথি, জে নোকক
কহনাসঁ কী হেতে খা গাম-ঘবমে নোক "ছতহব ঘৈন" রঁজিতে
ছৈক ! ! ফদা ঐ তীনূ রিন্দ্পব তীনূ তর্ক মনংগিযাজীক রিকুদ্ধ
জাগ ছন্হি। "খঁখিযন দেখী" খা নোকর্য্যরহাব "ছতহব" মাত্র
কহন জাগত দেখনক খা স্বননক খছি, ঘৈনচীপব ছতহবকেঁ
খহাঁ বাখি সকৈ ছী ? নোগঠৈসঁ রঁড়ৈরঁমে পান পঠাওন জাগ
ছৈ তখন মনংগিযাজীক হিসারেঁ ওকবা "নোগঠৈ ঘৈন" কহরেঁ।
ঘৈন, স্ববাহী, কোহা, তৌনা, ছতহব, নোগঠৈ, খাপড়ি, ফড়নী,
ফববাড়, কোসিযা, সবরাঁ, সোরঁবনা ঐ সভ রৌস্তুক খনগ
নামকবণ ছৈ। ফূনচন্দ্র মিশ্র "বমণ" (প্রাযঃ ফূনচন্দ্রজী "ছতহা
ঘৈন" শৈদ্বক স্বন্নার হঁসীমে দেনে হেথিন্হ, খা জঁ নৈ তঁ ঙা একটা
নর ভাষাক নর শৈদ্ব খছি ! !)ক স্বন্নার মানৈত মনংগিযা জী
"ছতহব ঘৈন" কেঁ "ছতহা ঘৈন" কহ দেনন্হি, ঙা ঐ গপক
খ্যাতক জে হ্নকা গনতীক খন্বভর ভহ গেনন্হি ফদা বমানন্দ ঝা
"বমণ"ক গপ মানি নেনে ছোটৈ ভহ জগতথি সে খৃষ্টা খপনা
হিসারেঁ গাড়ি দেনন্হি। খা রাঁদমে বমানন্দ ঝা "বমণ" চেতনা
সমিতিসঁ ওগ পোথীকেঁ ছপেরাঁক খাগ্রহ কেনখিন্হ খা, চেতনা
সমিতি মাত্র ২৩টা প্রতি দৈতন্হি তেঁ ও খপন সংস্থাসঁ একবা
ছপরেঁনন্হি, ঐ সভসঁ পঠককেঁ কোন সবোকাব ? খারঁ খাউঁ
যাত্রীজীক গপপব, যাত্রীজীকেঁ হিন্দী পাঠকক সেহো ধ্যান বাখহ
পড়ৈ ছনন্হি, হ্নকা মোনো নৈ বহৈ ছনন্হি জে কোন করিতা
হিন্দীমে ছন্হি, কোন মৈথিনীমে খা কোন দ্নূমে, সে ও ছতহব
ঘৈন নিখি দেনন্হি, একব কাবণ যাত্রীজীক ত্তকরঁন্দী মিনেরাঁক
খাগ্রহমে সেহো দেখি সকৈ ছী। খা ফেব খাউঁ কাঁপবনিকসপব,
জঁ যাত্রী জী রা মনংগিযা জী "ঘৈন ছতহব", "ছতহব ঘৈন" রা
"ছতহা ঘৈন" নিখিযে দেনন্হি তঁ কী নেষ্টির মৈথিনী ভাষী
ছতহবকেঁ "ঘৈন ছতহব", "ছতহব ঘৈন" রা "ছতহা ঘৈন" রাঁজরঁ
শুদ্ধ কহ দেত। সে কাঁপবনিকস সেহো মনংগিযাজীক রিকুদ্ধ
ছথিন্হ। কাঁপবনিকসক কিঁরদন্তীক সটীক প্রযোগ মনংগিযাজী নৈ
কহ সকনাহ, প্রাযঃ ও গৌনিনীযো সঁ কাঁপবনিকসকেঁ কন্ফ্যূজ
কহ বহন ছথি, কাঁপবনিকসক সিদ্ধান্তক সমর্থন পোপ দ্বাবা ভেন
ছন খা কাঁপবনিকস পোপ পাঁন-৩ কেঁ খপন হেনিযোসেন্ট্রিক
সিদ্ধান্তক চানীস পন্নাক পাণ্ডুনিপি সমর্পিত কেনে বহথি। খএব

मलंगियाजीक विद्वानक प्रति अनभिज्ञता आ विद्वानक सिद्धान्तकेँ किंवदन्तीसँ जोड़बाक सोचपर अहाँकेँ आश्चर्य नै हएत जखन अहाँ हुनकर आँटी लोककथा सभक अज्ञानताकेँ अही भूमिकामे देखब। Monday at 09:17 • Like • 4

Ashish Anchinhar गजेन्द्र ठाकुर- छतहर/ छतहर घैल/ छतहा घैल------"अली बाबा आ चालीस चोर"- सम्पूर्ण दुनियाँकेँ बूझल छै जे ई मध्यकालीन अरबी लोककथा अछि जे "अरेबियन नाइट्स (१००१ कथा)" मे संकलित अछि आ ओइमे विवाद अछि जे ई अरेबियन नाइट्समे बादमे घोसियाएल गेल वा नै, मुदा ई मध्यकालीन अरबी लोककथा अछि, ऐ मे कोनो विवाद नै अछि। वर्णवर्णक अत्याचार आदिक की की गप साम्प्रदायिक मानसिकता लऽ कऽ मलंगिया जी कहि जाइ छथि से हुनकर लोककथाक प्रति सतही लगाव मात्रकेँ देखाबए करैत अछि। "मिथिला तत्व विमर्श" वा "रमानाथ झा"क पंजीक सतही ज्ञान वृहत पहिलहियेसँ खतम कऽ देल गेल अछि, आ तेँ ई लिखित रूपसँ हमरा सभक पंजी पोथीमे वर्णित अछि। गोनू झा विद्यापति सँ ३०० वर्ख पहिने भेलाह, मुदा मलंगियाजी ३-० साल पुरान गप-सवक्काक आधारपर आगाँ बढ़ै छथि। हुनका बूझल छन्हि जे गोनूकेँ धूर्ताचार्य कहल गेल छन्हि मुदा संगे गोनूकेँ महामहोपाध्याय सेहो कहल गेल छन्हि से हुनका नै बूझल छन्हि!! गोनू झाक समयमे मुस्लिम मिथिलामे बहुतेँ नै करथि तखन "तहसीलदारक दाढ़ी" कतऽ सँ आओत। लोकक कण्ठमे छतहर छै ओकरा "छतहा घैल" कऽ दियौ, लोकक कण्ठमे "कर ओसूली"करैवलाक दाढ़ी छै ओकरा "तहसीलदार"क दाढ़ी कहि साम्प्रदायिक आधारपर मुस्लिमकेँ अत्याचारी करार कऽ दियौ, आ तेहेन भूमिका लिखि दियौ जे रमानन्द झा "रमण" आ आन गोटे डरे समीक्षा नै करताह। एकटा पैदल सैनिक आ एकटा सतनामी (दलित-पिछड़ल वर्गक द्वारा शुरू कएल एकटा प्रगतिवादी सम्प्रदाय)क झगड़ासँ शुरू भेल सतनामी विद्रोह औरंगजेबक नीतिक विरोधमे छल आ ओइमे मस्जिदकेँ सेहो जराओल गेलै, मुदा गोनू झाक कर ओसूली अधिकारी मुस्लिम नै रहथि, लोककथामे ई गप नै छै, हँ जँ साम्प्रदायिक लोककथाकार कहल कथामे अपन बाद घोसियेलक आ लिखै कान

ब्रेगमानी कोनक तँ तरगसँ मैथिली लोककथाकेँ कोन सरोकार ? स्टील्डरक्केक आधारपर जँ लोककथाक संकलन नै करब तँ अहिना हएत। महेन्द्र नारायण राम लिखै छथि जे लोककथामे जातित-पाराट नै होइ छै, सदा मलंगियाजी से कोना मानताह। भगता सेहो हुनकर कथामे एहेन करै छन्हि। आ अखन कारण जरा कारणसँ ओ मलंगिया जीक नाटकक अभिन्न अंग बनि जाएत अछि से अछि हुनकर आनुवंशिक जातीय श्रेष्ठता आधारित सोच। हुनकर नाटकमे मोटा-मोटी अठ◌़ ारा- अठ◌़ ारा पन्नाक बीच तीनि कऽ सत्रहटा दृश्य अछि, जरामे पन्द्रहम दृश्य धरि ओ छोटका जातिक (मलंगियाजीक अपन गढ़ल कएल भाषा द्वारा) कथित भाषापर सवर्ण दर्शकक हँसबाक, आ भगताक भ्रष्ट-हिन्दीक माध्यमसँ छद्म हास्य उत्पन्न करबाक अपन पुरान पद्धतिक अनुसरण करै छथि। कथाकेँ उद्देश्यपूर्ण बनेबाक आग्रह ओ लोलहम दृश्यसँ करै छथि सदा बाजी तारत हुनका हाथसँ निकलि जाइ छन्हि। आर जखन संस्कृत नाटकोमे प्राकृत वा कोनो दोसर भाषाक प्रयोग नै होइत अछि, मलंगियाजीक भरतकेँ गलत सन्दर्भमे सोझाँ आनब संस्कृतसँ हुनकर अनभिज्ञताकेँ देखार करैत अछि आ भरत नाट्यशास्त्रपर हिन्दीमे जे सेकेन्डरी सोर्सक आधारपर लोक सभ पोथी लिखने छथि, तकरे कएल अध्ययन सिद्ध करैत अछि। Monday at 09:19 • Like • 4

Ashish Anchinhar गजेन्द्र ठाकुर- छतहर/ छतहर घैल/ छतहा घैल----मलंगियाजीक ओ कहब अछि जे नाटक जँ पढ़◌़बामे नीक अछि तँ मंचन योग्य नै हएत, वा मंचन लेल लिखल नाटक पढ़◌़बामे नीक नै लागत ? हुनकर संस्कृत पाँतीकेँ उद्धृत करबासँ तँ यएह लगैत अछि। जँ नाटक पढ़◌़बामे उद्बलित नै करत तँ निर्देशक ओकर मंचनक निर्णय कोना लेत ? आ मंचीय गुण की होइ छै, अठ◌़ ारा-अठ◌़ ारा पन्नाक सत्रहटा दृश्य, तथाकथित निम्न वर्गकेँ अपमानित करैबला जातिवादी भाषा, भगताक "बुझता है कि नहीं ? " बला हिन्दी आ ऐ सभक सम्मिलनक ओ "स्लैपस्टिक ह्यूमर" ? आ जे एकर विरोध कऽ मैथिलीक समानान्तर रंगमंचक परिकल्पना प्रस्तुत करत से भऽ गेल नाटकक पठनीय तत्वक आग्रही आ जे पुरातनपंथी

জাতিরাদী খছি সে ভেন নাটকক মংচীয তত্বক খাগ্রহী ! ! কী ২১ম শতাব্দীমে মনংগিযাজীক জাতি খাধাবিত রাক্য সংবচনা সংস্কৃত, হিন্দী রা কোনো খাধ্নিক ভাবতীয ভাষাক নাটকমে (মৈথিলীকেঁ ছোড়ি) স্বীকার্য ভ২ সকত ? খা জঁ নৈ তঁ ঐ শব্দারলী নেন ১৮০০ রঁর্ষ প্ববনকা সংস্কৃত নাটকক গএব সন্দর্ভিত তথ্যকেঁ, মূন সংস্কৃত ভবত নাট্যশাস্ত্র নৈ পঢ়ৈরঁনা নাটককাব দ্বাবা, রেঁব-রেঁব ঠানক ৰূপমে কিএ প্রযুক্ত কএন জাগএ ? মাথপব ছিঙ্গা খা কাঁখমে রঁচা জঁ কিযো নেনে খছি তঁ ও নিম্ন রস্মক খছি ? ওকব খাংগনক রাঁবহমাসামে ও ঐ নিম্ন রস্মকেঁ বাড় কহৈ ছথি, কএক দশক রাঁদ ঙা ধবি স্বধাব খাএন ছন্হি জে ও খারঁ ওগ রস্মকেঁ নিম্ন রস্ম কহি বহন ছথি, ঙা স্বধাব স্বাগত যোগ্য হ্মদা ঐ দীর্ঘ খরধি নেন রঁড্ড কম খছি। রঁরাঁজী কোনা কথামে এনৈ খা গাজা কোনা এনৈ খা ওগসঁ রঁগিযাক গাছক রঁগিযাক কোন সম্বন্ধ ছৈ ? মনংগিযাজী খপন জাতি-খাধাবিত রাক্য সংবচনা, খা ভ্রষ্ঠ-হিন্দী মিশ্রিত রাক্য বচনা কোনা ঘোসিযা সকিতথি জঁ ভগতা খা নিম্ন রস্মক ছদ্ম সংকল্পনা নৈ খনিতথি, ঙা তথ্য ও রঁড্ড চত্ত্বাগসঁ ন্বকেরাঁক প্রযাস কৰৈ ছথি, খা তেঁ ও মেডিযোক্রিটীসঁ খাগাঁ নৈ রঁঠি পরৈঁ ছথি। খা তেঁ হ্নকামে ঐ নাট্য-কথাকেঁ উদ্দেশ্যপূর্ণ রঁনেরাঁক খাগ্রহ তঁ ছন্হি হ্মদা সামর্থ্য নৈ খারিঁ পরৈঁ ছন্হি। Monday at 09:19 • Like • 4

জাতিরাদী বংগমংচক ভাষাক রাঁনগী:

Lalit Kumar Jha GAJENDRA JI CHHERAIT CHHAITHI GAJENDRA JI K APRAMANIK TATHA ASANGAT TIPPNI SABH PADHLAK BAD EAH LAGAIT ACHHI JE GAJENDRA JI LIKHAIT NAHI CHHAITH CHHATHI, LIDDI KARAIT CHHATHI. AAOR E BAL-BAL KA NIKLAIT RAHAIT ACHHI. HINAK E LIDDI MAITHILI SANSAR KE GHINA DET. KIYEK TA MAITHILI SANSAR CHHOT ACCHI. TE HINKA ANGREJI ME LIKHBAK CHHAHI. KARAN AKAR CHHETRA VISAL CHHAIK. AK KON ME HINAK LIDDI PACHA LETAIN. Monday at 10:09 • Like

Ashish Anchinhar मनंगिया जीक नाटक विद्वेष रँठ़रैत ঋছি, হুনকব বাড় ঋা শোষ্কন্তক প্রতি ঋা ওকব ভাষাক প্রতি ঘৃণা গএব ব্রাহ্মণ কেঁ মৈথিলীস' দূব কেনক ঋছি। Monday at 10:12 • Like • 4

Ashish Anchinhar lalit ji ahank pita aa ahank bhasha dunu ekke tarahak achhi, abhadra Monday at 10:12 • Like • 4

Ashish Anchinhar মনন্নিযা জী ছেড়ি ঘিনৌনে ছথি Monday at 10:13 • Like • 4

Ashish Anchinhar Lalit Kumar Jha---ঠীকে কহৈত ছী ভাগ ওনা একটা গদহাক মর্ম দোসবে রঁড়কা গদহা বুঁঝি সকৈএ। এহি মামিনামে মতনরঁ গদহপনমে ঋহাঁ হমব সীনিযব ভেনহুঁ। সধন্যরাদ ভাগ|... নিদ্দীক জ্ঞান দেখি হম ঋাব রেঁশী সন্তুষ্ঠ ছী, ঋহাঁ ঋরশ্য গদহপনমে হমব সীনিযব ভেনহুঁ Monday at 10:14 • Like • 4

Ashish Anchinhar ননিত জী ঋহাঁ ঋা ঋহাঁ পিতা মনংগিযা জী দূনূ গোটেক ভাষা এক্কে তবহক ঋছি.. ঋভদ্র Monday at 10:15 • Like • 4

Umesh Mandal মনংগিযা জীক জীরনক প্রভার হুনকব রঁচাপব দেখরাঁমে ঋরৈত ঋছি.. এতেক ঋসন্থ ? হুনকব (মনংগিযা জীক) নাটক নোককেঁ ঘৃণা কবরঁ সিখেনে ঋছি সে সিদ্ধ ভেন। ননিত জী, গজেন্দ্র ঠাকুবক মৈথিলী/ ঋংগ্রেজী/ তিবহুতা মৈথিলী সভটা গ্রন্থক সূচী এতএ ঋছি: গজেন্দ্র ঠাকুব প্রবন্ধ-নিবন্ধ-সমানোচনা ভাগ-১ সহস্রবাঁঢ়নি (উঁপন্যাস) সহস্রাব্দীক চৌপড়পব (পদ্য সংগ্রহ) গল্প-গুচ্ছ (বিহনি ঋা নঘু কথা সংগ্রহ) সংকর্ষণ (নাটক) ত্বঋ্যাহঋ্য ঋা ঋসঞ্জাতি মন (দূটা গীত প্রবন্ধ) বাঁন মন্ডনী/ কিশোব জগত (বাঁন নাটক, কথা, করিতা ঋাদি) উঁল্কামুখ (নাটক) সহস্রশীর্ষা (উঁপন্যাস) প্রবন্ধ-নিবন্ধ-সমানোচনা

ভাগ দূ (কুরুক্ষেত্রম অন্তর্মনক-২) ধাঁগি বাঁটৈ বনেবাঁক দাম অগূবাঁব পেনে ছঁ (গজন সংগ্রহ) শৈক্ষশাস্ত্রম (কথা সংগ্রহ) জনোদীপ (বাঁন-নাটৈক সংগ্রহ) কুরুক্ষেত্রম্ অন্তর্মনক দেরনাগবী রর্সন
KuruKshetramAntarmanak_GajendraThakur.pdf তিবহুতা রর্সন
KuruKshetramAntarmanak_GajendraThakur_Tirhuta.pdf ব্রেঁন রর্সন
KuruKshetramAntarmanak_GajendraThakur_Braille.pdf সহস্রবাঁঠ়নি_ব্রেঁন মৈথিনী (পী.ডী.এফ.) সহস্রবাঁঠ়নি_ব্রেঁন-মৈথিনী মিথিনাক গতিহাস- ভাগ-২ (শীঘ্র) জগদীশ প্রসাদ মন্ডন- একটৈা বাঁযোগ্রাফী (শীঘ্র) The Comet The_Science_of_Words On_the_dice-board_of_the_millennium A Survey of Maithili Literature- Vol.II - GAJENDRA THAKUR (soon) Learn Mithilakshar Script তিবহুতা (মিথিনাক্ষব) সীখূ
Learn_MithilakShara_GajendraThakur.pdf Learn Braille through Mithilakshar Script ব্রেঁন সীখূ
LearnBraille_through_Mithilakshara.pdf Learn International Phonetic Script through Mithilakshar Script অন্তবর্ষিট্রীয ধ্বন্যামেক রর্ণমানা সীখূ
Learn_International_Phonetic_Alphabet_through_Mithilakshara.pdf গজেন্দ্র ঠাকুব, নাগেন্দ্র কুমাব ঝা আ পঞ্জীকাব রিদ্যানন্দ ঝা VIDEHA ENGLISH MAITHILI DICTIONARY জীনোম মৈপিংগ (৪৩০ এ.ডী.সঁ ২০০৯ এ.ডী.)--মিথিনাক পঞ্জী প্রবঁন্ধ জীনোম মৈপিংগ (৪৩০ এ.ডী.সঁ ২০০৯ এ.ডী.)--মিথিনাক পঞ্জী প্রবঁন্ধ (Click this link to download)
http://www.box.net/shared/yx4b9r4kab (Click this link to download) OR right click the following link and save target as:-

http://videha123.wordpress.com/files/2009/11/panji_crc1.pdf AND click this link to download some of the jpg images of palm-leaf manuscripts of Panji.
http://www.esnips.com/web/videha AND CLICK EACH OF THE FOLLOWING 17 LINKS TO DOWNLOAD ALL THE 11000 JPG IMAGES IN 17 PDF FILES.
পংজী (মূন মিথিনাক্ষব তাড়পত্র) দূষণ পংজী মোদানন্দ ঝা শাখা পংজী মংডাব- মবড়ে কশ্যপ-প্রাচীন প্রাচীন পংজী (নেমীনেষ্ঠ কএন) উতেঠ় পংজী পনিচোভে রীবপ্পব দবভংগা বাজ খাদেশী উতেঠ খাদি ছোষ্ঠী ঝা প্বস্তক নির্দেশিকা পত্র পংজী মূনগ্রাম পংজী মূনগ্রাম পবগনা হিসাবেঁ পংজী মূন পংজী-২ মূন পংজী-৩ মূন পংজী-৪ মূন পংজী-৫ মূন পংজী-৬ মূন পংজী-৭ MAITHILI - ENGLISH DICTIONARIES
Maithili_English_Dictionary_Vol.I.pdf
MaithiliEnglishDictionary_Vol.II_GajendraThakur.pdf ENGLISH-MAITHILI DICTIONARIES
EnglishMaithiliDictionary_Vol.I_GajendraThakur.pdf রিদেহক সদেহ (প্রিংষ্ট) খংক VIDEHA print form রিদেহ ঙা-পত্রিকাক পহিন 25 খংকক বচনাক সংগ containing matter from first 25 issues of Videha e-magazine দেরনাগবী রর্সন
SADEHA_VIDEHA_DEVNAGARIVERSION_PART_1.pdf
SADEHA_VIDEHA_DEVNAGARIVERSION_PART_2.pdf
তিবহুতা রর্সন
SADEHA_VIDEHA_TIRHUTAVERSION_PART_1.pdf
SADEHA_VIDEHA_TIRHUTAVERSION_PART_2.pdf
রিদেহ ঙা-পত্রিকাক ২৬ ম সঁ ৫০ ম খংকক রীছন বচনাক সংগ containing matter from 26th to 50th issue of Videha e-magazine রিদেহ:সদেহ:২ (মৈথিনী প্রবন্ধ-নিবন্ধ-সমানোচনা ২০০৯-১০) রিদেহ:সদেহ:৩ (মৈথিনী পদ্য ২০০৯-১০) রিদেহ:সদেহ:৪ (মৈথিনী কথা ২০০৯-১০) রিদেহ ঙা-পত্রিকাক পহিন ৫০ খংক রিদেহ ঙা-পত্রিকাক ৫০ম সঁ খাগাঁক খংক PANJI_CRC.pdf - File Shared from Box -

Free Online File Storage www.box.com Monday at 10:32 • Unlike • 4

Umesh Mandal ललित जी, सात जन्म लेलाए पड़त अहाँकेँ आ मलंगिया जी केँ, अहाँ निर्द्धीक विश्लेषण करैत बढ़ू Monday at 10:33 • Unlike • 5

Ashish Anchinhar ललित जी तँ गदहा छथि तँए खाली निर्द्धिएक विश्लेषण कए सकैत छथि Monday at 10:48 • Like • 4

Shiv Kumar Jha सात जन्म नै ललित जी,आ मलंगिया जी केँ,सत्तवि जन्म लेलाह पड़तन्हि। Monday at 10:55 • Like • 3

Sanjay Kumar Jha हद क देलियै अपने सब. अपना में लड़ाई क , गाबी फज्जती क क की मैथिलि आ मिथिला के विक होयत, ग अहाँ सब सोचनाहुँ एको बेर. बंद करू ग प्रलाप आ सब गोटे मिली के एहन काज करू जाहि से की मैथिलि आ मिथिला के उँन्नति ह्अय. धन्यवाद. Monday at 22:02 • Like • 1

Gunjan Shree आओ काल्हि सब एक दोसवा के दूसरा में लागल अछी,जौ किंयो गलत केलक अछी त जिनका खबार लगलैन्ह हुनका चाही जे ओहि सौ आगू आबि क ओहि सौ बँचाइ या करै,कोनो डेबि(line) के मेटा क छोटे केलेय छोटे लोकक काज होइत चेक,ओना facebook पर ग सब झगड़ा लही करय जाय से निवेदन..... Tuesday at 02:30 • Like • 3

Vinit Utpal दिल्ली में भेल साहित्य अकादमी कथा गोष्ठी में मलंगिया जी के स्वपुत्र अप्पन पिताजीक नाम से पुरस्कार शुरू करबाक लेल लोक सें निहोरा करैत छलाह. अहि लेल अजित आजाद जी के खुशामद सेहो करैत छल जे अहाँ हमर बाबूजी

কে নাম পব খহি কাজক নে খাগা খাৰ্. খজিত খাজাদ জী কে কহৰ ছন জে খহি নেন এক নাখ ৫কা খৰ্মা কোনো সংস্থান কে জমা ক দিযো খা ওকব ৰ্য্যাজ সে প্ববস্কাব শ্বক্ষ ভ জাযত. ক্ষ্দা হমবা জানন ঙা গপ খাগূ নহি ৰঠ্ন. ননিত জী, খহিনা গজশাস্ত্র নিখৈত বছ্. খৰ্মা কে ৰ্‌ঝনে হোযত জে 'হাথী চনে ৰাঁজাব, ক্ষত্তা ভূকে হজাব'. হাথী কে ডব সে জংগন কে বাজা ন্বকাযন ঘ্বৈত খছি খা খৰ্মা তে চিষ্টা তে ছী নহি জে গজ কে নাক মেঁ ঘ্সি কে কিছু ক সকৰ. Tuesday at 04:35 • Unlike • 4

Ashish Anchinhar গ্বজন ৰৌখা, ঙা ককবো দ্সৰাক নৈ রবন্ মনংগিযা জীক জাতিরাদী বংগমংচক রিৰোধ ছৈ, খা ওগসঁ কএ কিনোমীষৈব পৈঘ ডৈবি ৰেঁচন ঠাক্ষব জী দ্বাবা খীচি নেন গেন ছৈ, দেখন জাএ http://maithili-drama.blogspot.in/ রিদেহ মৈখিনী নাষ্ট্য উঁসের maithili-drama.blogspot.com Tuesday at 07:28 • Like • 4 •

Umesh Mandal http://maithili-drama.blogspot.com/2011/09/blog-post_25.html Tuesday at 09:28 • Like • 3

Umesh Mandal http://maithili-drama.blogspot.com/2011/08/blog-post_1815.html রিদেহ মৈখিনী নাষ্ট্য উঁসের: ৰেঁচন ঠাক্ষব -ৰাঁপ ভেন পিত্তী maithili-drama.blogspot.com Tuesday at 09:29 • Like • 3

Umesh Mandal http://maithili-drama.blogspot.com/2011/08/blog-post_8210.html রিদেহ মৈখিনী নাষ্ট্য উঁসের: খধিকাব-ৰেঁচন ঠাক্ষব maithili-drama.blogspot.com Tuesday at 09:29 • Unlike • 5

Umesh Mandal जाधवि समीक्षाकेँ खिचातानी आ खिचातानीकेँ समीक्षा अहाँ बुझैत रहलैं ग्रंजनश्रीजी, ललित जी आ संजय जी ताधवि अहाँसभ अहिना ओझराेमे रहू, Tuesday at 09:36 • Unlike • 5

Ashish Chaudhary कलकत्तामे गंगा सन छथि, नाट्य निर्देशक, ओ मलंगिया जीसँ कहलखिन्ह जे नाटकमे जातिवादी गारि कम कऽ दैतौ तैपर हुनका मलंगियाजी जवाब देलखिन्ह जे मलंगियाजीकेँ जतेक गारि अबैत छलनि ततक दसो प्रतिशत नाटकमे नै आएल छै, शर्मनाक। Yesterday at 06:23 • Like • 2

Ashish Chaudhary बैचन ठाकुर नाटककार आ नाट्य निर्देशक http://maithili-drama.blogspot.in/p/blog-page.html मैथिलीक सर्वश्रेष्ठ नाटककार आ नाट्य निर्देशकक रूपमे उभरि कऽ आएल छथि, तै पाछाँ बैचन जीक उत्कृष्ठ जिनगी आ सोच छन्हि। विदेह मैथिली नाट्य उत्सव: पेटार maithili-drama.blogspot.com Yesterday at 06:26 • Like • 2

Ashish Anchinhar मैथिलीक समानान्तर रंगमंचक जन्मदाता: सभसँ बेसी मैथिली नाटकक निर्देशन: बाजरोगसँ दूर: जातीय रंगमंचक विरुद्ध बैचन ठाकुर जीक संघर्ष (कमलाजी आ अजित आजादक सोझाँमे मलंगिया जीक भड़ैत प्रकाशी सन जकरा लेल कहै छथि- भरि दिन केश कटैत रहै छल- पाठकक लेल ई सूचना जे जातिवादी रंगमंचसँ जुड़ल लोक केश काटनाइकेँ खराप बुझै छथि, संगहि ईहो सूचना जे बैचन ठाकुर सेम पित्रोदा (जे भारतमे टेक्नोलोजी मिशनक प्रारम्भ केलन्हि) सन रविवी जातिक छथि, जातिवादी रंगमंचकर्मी लोकनि हुनकर गौँआ अंतिकाक सहायक सम्पादक श्रीधरमसँ कन्फर्म कऽ सकै छथि): हिनका नामसँ कतेको रेकॉर्ड दर्ज अछि, जेना संस्कृतक बाद पहिल बेर मैथिलीमे भरत नाट्यशास्त्रक रंगमंच संकल्पनाक अनुसार नाटक, मात्र महिला नाट्यकर्मीक माध्यमसँ ६-६ घण्टासँ

উঁপবক নাটকক মংচন (জখনকি জাতিরাদী নাট্যকর্মী খদহা ঘন্টা–৪৩ মিনটক নাটকক নিষ্পাদন নেন মহিলা বংগকর্মীক নেন রৌখৈত বহি ছথি, কাবণ হিনকব সভক রঁনগোরিনা প্ররৃত্তিক কাবণ খা ক্ষক্ষবচানিক কাবণ রঁহ্ত বাস মহিলা মৈথিলী নাটকসঁ দূব ভাগি গেলীহ। ক্ষদা সভ কান্তিদর্শীকেঁ জাতিরাদিতাক কোপ, গাবি গংজন স্বনহ পড়ৈ ছৈ, ক্ষদা রেঁচন ঠাক্ষব এক্কটা ছথি...হমবা সভ নাট্যকর্মী, বংগমংচকর্মী, নাটককাবকেঁ হ্নকব মৈথিলী সমানান্তব বংগমংচ, জে ২৩–ঽ০ সানসঁ খনরবত চনি বহন খছি, পব গর্র খছি। মিথিনাক সমাজ জঁ জাতিরাদী বংগমংচক রাঁরজূদ নৈ টূটৈন খছি তঁ তকব কাবণ খছি রেঁচন ঠাক্ষব জীক মৈথিলী সমানান্তব বংগমংচ... খা সে মনংগিযা জীক কাল্হি জন্মন ভড়ৈত সভকেঁ নৈ রুঁঝন ছন্হি, ক্ষদা মনংগিযা কেঁ রুঁঝন ছন্হি জে হ্নকাসঁ রেঁশী সংখ্যামেক খা গ্ণামেক নাটক/ একাংকী রেঁচন জীক নিখন ছন্হি খা ওগ রেঁচন ঠাক্ষব খা গ্ণনাথ ঝাক একাংকী মৈথিলী একাংকী সংগ্রহমে নৈ দেনন্হি.. একনব্যক ওঁঠা দ্রাণ কটৈরাঁ নেনন্হি, ক্ষদা এতহ তঁ গ্বরুক ওঁঠা মনংগিযাজী কটৈরাঁ বহন ছথি..

Rishi Kumar Jha GAJENDRA JI CHHERAIT CHHAITHI GAJENDRA JI K APRAMANIK TATHA ASANGAT TIPPNI SABH PADHLAK BAD EAH LAGAIT ACHHI JE GAJENDRA JI LIKHAIT NAHI CHHAITH CHHATHI, LIDDI KARAIT CHHATHI. AAOR E BAL-BAL KA NIKLAIT RAHAIT ACHHI. HINAK E LIDDI MAITHILI SANSAR KE GHINA DET. KIYEK TA MAITHILI SANSAR CHHOT ACCHI. TE HINKA ANGREJI ME LIKHBAK CHHAHI. KARAN AKAR CHHETRA VISAL CHHAIK. AK KON ME HINAK LIDDI PACHA LETAIN. — in New Delhi. Like • • Monday at 9:58am • Shubh Narayan Jha and 3 others like this.

Lalit Kumar Jha bahut badhiya Monday at 10:07am • Like

Naresh Jha bahut uchit likhne chi rishi Monday at 12:39pm • Like

Ajit Azad are chhoro bhi yaar...apne dil ko itna bara kar lena chahiye ki isme saundar bhi sama jai

জাতিবাদী বংগমংচক ভাষাক বাঁনগী:

Mukesh Jha vinit utpal pyada/pyaja no - 420বিনীত উংপেন জী কে নেন জিনকা খাঁথী মেং বতৌধী ছৈন | খপন খানেখ মে নিখৈত ছৈথ জে বাঁবাঁ কে উংপব কোনো কার্যক্রম নঙা ভেন খছি | যো উংপেন জী জৌ নৌকবী কে বাঁদ জে সময বঁচৈত খছি সে যদি চমচৈঙা কে খনাবা খহি তবহক খাযোজন দেখবাঁ মে কেনে বহিতিযেক ত খহি তবহক ভ্রম নহি হোযত | উম্মীদ খছি খাপূ স ধ্যান বাখবঁ |

Mukesh Jha Sujhal yo vinit utpal jee

Mukesh Jha
জত্ত মনংগিযা জী কে নাটৈক কে তুননা ভাবতীয বংগমংচ কে প্রসিদ্ধ নাটৈককাব জেনা মোহন বাকেশ, বিজয তেংদ্নকব, গিবীশ কর্নাডি, বাঁদন সবকাব খাদি স ভ বহন ছৈক ওহি ঠাম খাঙা কানিহ মে জনমন মৈথিনী কে ঠ্চা নাটৈকাব খা নাটৈক স তুননা কেনাঙা বৈঙামানী খছি |

Mukesh Jha সে বৈঙামান সবঁ স প্বছিযোক ভাঙা |
23 hours ago • Like
Anuradha Jha খহি মে কোনো দূ মত নঙা জে মহেংদ্র

मलंगिया मैथिली के सर्वश्रेष्ठ नाटककार छैथ |
23 hours ago • Like
Anuradha Jha मलंगिया जी पर जाही तरह फेस बुक पर किछु लोक अलाप सलाप लिखी क श्रेष्ठता पाबै चाही रहल छैथ से सर्वदा गलत अछि | श्रेष्ठता पेबाक कोनो दोसर बाट ताकल जा सकैत अछि | किछु लोकक पोस्ट आ भाषा घोर आपत्ति जनक अछि | अहि स मिथिला मैथिली के अपमान भ रहल अछि | कुंठा स ग्रसित लोग हाउ आ अपन नीक काज कय क अपन स्थान बनाय लोग की खिचम तानी मे लागल रहैत जाउं |
23 hours ago • Like
Prakash Jha मैथिली नाटकक क्षान सब के नै छनि. जे लोकनि नाटक राखि रंगमंच स' जुड़ल छथि हुनका सभ स' विचार लेल जयबाक चाही. जेना कि कुणाल जी, गगन जी, किशोर केशव, प्रेमलता मिश्र प्रेम, शिवनाथ मंडल, यदुवीर यादव आदि आदि....बाँकी फेसबुक पर जे भ' रहल अछि ओकर तह मे किछु आर अछि. कोनो खास व्यक्ति कें मात्र साहित्य अकादेमी पुरस्कार दियबाक लेल भ' रहल अछि. एही बीच महेन्द्र मलंगिया जीक पुस्तक आगि गेलन्हि कि ओ लोकनि डरि गेल छथि... त' लगल्न्हि अछि उँटा चालि चल' ....
23 hours ago • Like
Mukesh Jha उचित कहल अनुराधा जी कृदा किछु बेकहल लोक के कोना रोकल जा सकैत अछि | जे की अपना आ अपन खानदान के श्रेष्ठ बनेबाक लेल सब कर्म करबाक लेल तैयार छैथ | जिनका मे टैलेंट नहि छैन तिनका जोर जबरदस्ती लगा कर पडैत छैक से के बुझेतैन महामूर्ख लोकनि के | मलंगिया जी के नाटक जतेक लोकप्रिय अछि प्रेक्षक के बीच मे जिनक नाटक लोकप्रिय अछि से कहौत लबका जन्मौटी नाटक के हितैषी लोकनि ?
23 hours ago • Like
Mukesh Jha ओहो त एकर मतलब ओ जे मात्र ओ ओकराबै के योजना भरी अछि ?

Ashish Anchinhar

এখন হমবা মোবাঁগন পব একটা নম্বব সঁ ফোন আএন ছন জকব নম্বব অছি----08595372399 । ফোন কবৰ বঁনা কহনাহ জে হম বঁজবংগ মংডন ছী। আ গ কহু জে আশীষ চৌধবী কে ছথি। হম কহনিঅন্হি জে সে তঁ প্রকাশি ঝাসঁ পূছি নিঅ। ও হমবা কহনাহ জে হম প্রকাশি ঝাসঁ কিএক পুছবৈঁ। আ বাঁতচীত ক্রমমে কহনাহ জে হমব নাম কিএক ফেসবুক পব আএন। হম কহনিঅন্হি জে হমবা জে অহাঁ ভোবমে অহাঁ কহনহুঁ জে বাতিমে গ সভ মাবএ বঁনা ছনাহ। ঝদা হম বোকবাঁ দেনহুঁ। বাঁতচীতকেঁ অংতমে বঁজবংগ জী গহো কহনাহ জে ফেসবুক পব গ বাঁত আনি বঁহ্ত গনত কেনহুঁ অছি। সভ গোটাকেঁ ধআন দেআবী জে বঁজবংগ মংডন মৈথিনী ফাউংডেশনসঁ বঁসী জ্ড়ন ছথি জে কী মৈনোবংগসঁ টুটি কএ বঁনন একটা সংস্থা অছি। ঝদা ফোন কবএ বঁনা কহনাহ জে হম দোসব বঁজবংগ মংডন ছী। ভএ সকৈএ জে দূটা বঁজবংগ মংডন হোথি ঝদা গ সংভব নৈ ছৈ জে ও দূনূ কে দূনূ বঁজবংগ মংডন হমবা চিন্হিত হোথি। ওনা জঁ বঁজবংগ জীকেঁ অবাজসঁ গ স্পষ্ট ছন জে কোনো দবাঁবমে জৰুব ছথি। ওনা জঁ বঁজবংগ জী চাহথি তঁ অপন পহিচান দএ সকৈ ছথি। ফোন নম্বব সেহো ট্রেস ভএ জেতৈ।

সংগে-সংগ প্রকাশি ঝা স্বয় অপনে মুঁহসঁ ঝন্না জীকেঁ কহনকৈ জে অংতো-অংত ধবি হম আশীষ অনচিন্হাবকেঁ মাববৈঁ তাহি পব ঝন্না জী কহনথিন্হ জে হম অনচিন্হাব সংগে পবিচয কববাঁ দৈ ছী কনে ছূও ক দেখিঔ। তাহি পব প্রকাশি ঝাক একটা পবম ব্রাম্হণবাদী সহযোগী ঝন্না জীকেঁ কহনথিন্হ জে অহাঁ বঁচা নেবৈঁ অনচিন্হাবকেঁ

। তাহি পব ঝন্না জী কহনথিন্হ জে হম সভ কহি নৈ ছিঐ কবৈ ছীঐ খানী একবেঁব ছূ ক দেখিঔ। তাহি পব প্রকাশি ঝা কহনথিন্হ জে কোনো বাঁত নৈ দেখিঔ জে কী হোগ ছৈ। জঁ সাহিত্য অকাদেমীক ওহি কথা গোষ্ঠীক ফোটৈ-বিডিযোকেঁ দেখন জাএ তঁ গ স্পষ্ট অছি জে প্রকাশি ঝা-ঝকেশি ঝা হমবা মববাঁ নেন ব্যগ্র ছন। উপবমে একটা ফোটৈ বাখি বহন ছী জাহিমে কী কএ বহন অছি প্রকাশি সে দেখূ---- ঝদা ঝন্না জীক কহনাক বাঁদ ডবেঁ কিছু নৈ কএন পাব নগনৈ প্রকাশি ঝা

एनड म्रुकेश ना कम्पनीकेँ।

Ashish Chaudhary
मलंगिया आ प्रकाश ना़क अशोवापर भ्रमवजीक रिकृष्ण मिथिलादर्शन आ आन-आन ठाम चिठ्ठी भेजनिहार म्रुकेश ना आर अन्टवनेट पर आरि गेल अछि, ऐ फ्रॉड आग.डी.सँ सारधान। ग ककरो दोसरा द्वारा संचालित होगत अछि.. सारधान। ... मलंगिया जीक नाटक लोककेँ रॅसी कष्टर रॅलेलक अछि, गएर ब्राह्मण मैथिलीसँ दूर भागल अछि। ... प्रकाश ना आ म्रुकेश ना घोषणा केले वहथि जे २४ मार्च २०१२ क साहित्य अकादेमी कथा गोठ्ठीमे आशीष अनचिन्हारकेँ मारताह, रॅजरंग मल्डल ओतए आशीष अनचिन्हारकेँ ऐ मादे सतर्क सेहो केले वहथि। म्रुदा ङूलो भेलन्हि ? malangiya ji jatek mehnati lathait posai me lagelanhi tatek jan neek naatak likhbai me lagabitathi te aai mukesh jha, rajiv mishra, lalit jha, prakash jha san nirlajjak aavashyakta nai rahitanhi
Bhaskar Jha भाग एहन ऐहन आपत्तिजनक गप के जतय उनि देलॅय ओतय रॅठत! किनको ब्यक्तिगत सोच आ आपत्ति के सार्वजनिक नहिं कयल जयबाॅक चाही। विद्वजन के अपन अपन मतानतर होयत छा। रोहि मतानतर पर हम - अहाँ आपस में नहिं लडू । दूनू महान ब्यक्तित्व के धनी छथि। दूनू गोटे सं हमरा सबके सीखबाॅक चाही।
7 April at 21:35 • Like • 1

Ashish Chaudhary भाग पत्रिका सभमे नठैतक छद्म नामसँ चिठ्ठी पठेबाॅक प्रवृत्तिपर किछु तँ कमी आएत।

Ashish Chaudhary ভাগ পত্রিকা সন্ডমে নঠৈতক ছদ্ম নামসঁ চিষ্ঠী পঠেরাঁক প্ররৃত্তিপব কিছু তঁ কমী খাএত।
7 April at 21:46 • Like • 2

Bhaskar Jha হাঁ সেহো রাঁত সহী খছি
7 April at 22:05 • Like • 1

Manoj Jha ও সরঁ মিথিনা মৈথিনী কে নেন দ্ভাগ্যিক গপ্প থিক ..
7 April at 22:55 via Mobile • Like • 3

Umesh Mandal সামংতী নোকনি ক রেঁরহাবি ক পবি চয....
8 April at 01:40 • Like • 1

Shubh Narayan Jha kane positive bha chalba sa maithili ke vikas chhaik ne ki ek dosra ke khichay kela sa

Ashish Anchinhar জাতিরাদী বংগমংচক শষ্কারনীক রাঁনগী:- জাতীয বংগমংচক ভাষাক রাঁনগী:- Prakash Jha স্বপ্রসিদ্ধ কথক নৃত্যাংগনা স্বশ্রী ...... খাজকন দিন্নী মেঁ হী হৈঁ. Like • • Unfollow post • 4 hours ago Mukesh Jha তো ? 4 hours ago • Like Prakash Jha তো ওনসে হ্মনাকাত খরঁ জরুবী নগতা হৈ.... 4 hours ago • Like Mukesh Jha কিস রজহ সে ভাঔ সাহেরঁ ? 4 hours ago • Like Prakash Jha হ্মুছ রিক্ষিপ্ত মানসিকতা কে নোগ ওন্হেং মৈথিনী ভাষা কে সহাবে রঁদনাম কবনে মেঁ নগে হৈঁ. 4 hours ago • Like Mukesh Jha ক্যা রাঁত কব বহে হৈঁ রো রঁহুত খছি নৃত্যাগনা হৈঁ, উঁনকে রাঁবে মে যে খশোভনীয রাঁত হৈ | 4 hours ago • Like Prakash Jha জী, হৈ তো পব... ঐসা নহী কবনা চাহিএ... খৈব... খাগে খাগে দেখিএ হোতা হৈ ক্যা.... চনতা হূঁ বীহর্শন কে নিএ.... 3 hours ago

• Li ke Ashi sh Anchi nhar जातिरादी बंगकर्मीक रँनगोरिना प्ररृत्तिक कावण आ क्षक्षबचानिक कावण रँह्त बास महिना मैथिनी नाटकसँ दूब भागि गेनीह। .... 3 hours ago • Li ke Mukesh Jha आ रँह्त बास आहाँ एहन क्षकर्मी नेखक के कावण अनिचहाबबजी आ किछ आहाँ नोकनि द्वाबा पोस्वरा प्यादा के कावण | आरँ चिन्हाब भ जार यो अनचिन्हाब जी | 2 hours ago • Li ke Ashi sh Anchi nhar जातिरादी बंगकर्मीक रँनगोरिना प्ररृत्तिक कावण आ क्षक्षबचानिक कावण रँह्त बास महिना मैथिनी नाटकसँ दूब भागि गेनीह। .... Vi ni t Ut pal जातिरादी बंगमंच क प्रागरेट पार्टी मे ३-१० मिनट यात्री आ बाजकमन कें देन गेनन्हि आ ओकब फोटे १०-२० सान धबि रँचन जाएत , ओ जातिरादी बंगमंच अखरँाबक कतबन समेटैत अछि. 4 hours ago • Unl i ke • 1 Vi ni t Ut pal (यात्रीक जन्म ३० जून १९११ छन्हि) 4 hours ago • Li ke Ashi sh Anchi nhar रिनीत भाग ओ सभ फन्ड केब खेना छै जहिया फन्ड भेटैते तहियेे रँारँा मोन पड़तिन्ह आ साते जन्म धबि फोटे नगा ग रँारूँ सभ हन्ना मचेताह। .... 4 hours ago • Li ke Ashi sh Anchi nhar भाग एकट गप्प गहो जे जेना जातिरादी बंगकर्मी सभ अपन दिमाग मे कूड़ा-कर्कट भबने बह छथि तेनाहित अपन घब-आफिस कतबनसँ भबने बह छथि। ओ कतबन सभ फन्ड उँगाही केब नीक साधन छै जातिरादी सभ नेन। जँ ओ कतबन नै बहते तँ फन्ड देते के। ओना रिनीत भाग अहाँक जानकाबी नेन ओ कहि दी जे पेड पत्रकाबितामे पाग दए न्यूज छपा नेरँ जातिरादी सभ नेन कोनो रँड़का गप्प नै। फोटेशोपसँ ब्राँशिब रँना नेनाग सेहो आसान छै। प्रिंटब सँ पर्चा सेहो छपा निअ। भाबत सबकाब फन्ड देरँा कानमे गएह सभ देखैत छै।.. 4 hours ago • Li ke Mukesh Jha यो अनचिन्हाब जी काज कय क हन्ना कबैत छीयेक आहाँ ओब आहाँ के ग्रुप भूते त रँारँा के नाम पब एकटा गोष्ठीयो नञ कायन भेन | 4 hours ago • Li ke Mukesh Jha यो अनिचहाब जाहि ग्रुप के पोस्वरा छी आहाँ ओही ग्रुप स एक रँब मंडी हाउस मे एकटा रँारँा के नाम पब गोष्ठी कबरँा क देखा दियह | 4

hours ago • Like Rajiv Mishra kya bat hai mukesh bhai gargara diye... 4 hours ago • Like Ashish Anchinhar जातिवादी रंगकर्मीक रंगमोरिना प्रवृत्तिक कारण आ रूक्षवचानिक कारण रहैत बास महिला मैथिली नाटकसँ दूर भागि गेलीह। .... 12 minutes ago • Like Ashish Anchinhar बाजीत मिश्रा, प्रकाश झा आ मुकेश झा सन भड़ैतक चलते किछो परिवार आ रहि रहैक संग जातिवादी रंगमंचक समारोह (प्रागरेट पार्टी)मे नै जाइए। about an hour ago • Like Ashish Anchinhar जातिवादी रंगमंचक शोङ्कारनीक रानगी:Mukesh Jha साहित्य अकेदमी पुरस्कार के कारण भ रहल अछि राजनीति | जातिवाद के हराना दय कय रहल छैथ किछु चिन्हार आ किछु अनचिन्हार लोक घिनायल राजनीति | यो महामहिम लोकनि साहित्य अकादेमी पुरस्कार कोनो जाती विशेष के नञ भेटैत छैक, उत्कृष्ठ रचना के देल जायत छैक | सर्व बाथ रचना मे दम्म होयत त अवश्य भेटैत, अर्क्ज जुनि हाउ | जिनका पुरस्कार दियाउँ चाहैत छियेन हुनका कहियोन जे साहित्य के कोनो एक विधा के मजबूत करताह | खाली कविता, खाली कहानी आ आउ नाटक मे सेहो अपन कलम भाजी रहला अछि, यो ताहि स नहि चलत, | खैर हल्ला करउँ त दण्ड दिया से भावी राँत नञ | मुदा एना नञ चलत, जाहि नाटक के आहाँ लोकनि पुरस्कार दियाउँह लेल व्यग्र छि, ताहि मे दम नञ अछि, आधा किताउँ एक सीन मे आ बाँकी आधा मे ७ गो सीन, से नञ होयत छैक यो सरकार | आ कनि दिमाग लगाउँ लेल सेहो कहियोन नाटककार महोदय के -- | नाटक के अपन व्याकरण छैक तकरा अनुसरण करैत लिखता त मंचित होमा मे असोकर्ज नञ हेतैक | ध्यान दियोक |आ रैसी स रैसी मंचित नाटक के महत्व होयत छैक | about an hour ago • Like Ashish Anchinhar ई डायलोग- "Mukesh Jha साहित्य अकेदमी पुरस्कार के कारण भ रहल अछि राजनीति | जातिवाद के हराना दय कय रहल छैथ किछु चिन्हार आ किछु अनचिन्हार लोक घिनायल राजनीति | यो महामहिम लोकनि साहित्य अकादेमी पुरस्कार कोनो जाती विशेष के नञ भेटैत छैक, उत्कृष्ठ रचना के देल जायत छैक |

सर्रब बाथ् बचना मे दम्म होयत त खरश्थ ভেঠত, খক্কর্জ জ্নি হাউ | জিনকা প্রবস্কাব দিযারঁ চাহৈত ছিযেন হ্নকা কহিযোন জে সাহিত্য কে কোনো এক রিধা কে মজর্বূত কবতাহ | খনে করিতা, খনে কহানী খা খারঁ নাঠক মে সেহো খপন কলম ভাজী বহনা খছি, যো তাহি স নহী চনত, | খৈব হন্না কবরঁ ত দণ্ড দিযা সে ভাবী রাঁত নঙা | হ্মদা ঐনা নঙা চনত, জাহী নাঠক কে খাহাঁ নোকনি প্রবস্কাব দিযারঁহ নেন ব্যগ্র ছি, তাহি মে দম নঙা খছি, খাধা কিতারঁ এক সীন মে খা রাঁকী খাধা মে ৭ গো সীন, সে নঙা হোযত ছৈক যো সবকাব | খা কনি দিমাগ নগারঁ নেন সেহো কহিযোন নাঠককাব মহোদয কে -- | নাঠক কে খপন ব্যাকবণ ছৈক তকবা খন্বসবণ কবৈত নিখতা ত মঁচিত হোমা মে খসোকর্জ নঙা হেতৈক | ধ্যান দিযোক | খা রেঁসী স রেঁসী মঁচিঁত নাঠক কে মহত্ব হোযত ছৈক | " প্রকাশি ঝা হ্মন্নাজীকেঁ রেঁচন ঠাক্ষবক নাঠকক (জিনকা ও ভবি দিন কেশি কাৰ্টৈরঁনা কহৈএ) রিষযমে ঙা গপ কহনে বহন্হি। খারঁ সিহ্ম ভেন জে ঙা হ্মকেশি ঝা নৈ প্রকাশি ঝা খছি। 5 minutes ago • Like Ashish Anchinhar প্রকাশি ঝা রাঁউ: ঠিনহী চশ্মাসঁ দেখূ রেঁচন ঠাক্ষবক নাঠক: "খাধা কিতারঁ এক সীন মে খা রাঁকী খাধা মে ৭ গো সীন"- দ্নিযা নগ ঙা কিতারঁ ছৈ খা খপন ভড়ৈতী জাবী বাথূ, ঝ্ঠক খেতীক সংগ: খহাঁ ভড়ৈতীক খনারেঁ খাব কিছু নৈ কহ সকৈ ছী রাঁউ। এতএ পোথীক নিঁক খছি, পঠ় খা মাথ পীঠূ

https://sites.google.com/a/videha.com/videha-pothi/Home/BechanThakur.pdf ? attredirects=0 https://sites.google.com/a/videha.com/videha-pothi/Home/BechanThakur.pdf ? attredirects=0 886925602448943148O-a-videha-com-s-sites.googlegroups.com A few seconds ago • Like • Ashish Anchinhar মনঁগিযা জী কেঁ সেহো পঠ়রাঁ দেরঁন্হি- গ্ণনাথ ঝা কহৈ ছনাহ জে হোগ ছন জে উঁমেবক সংগ মনঁগিযাজী খাধ্নিক বংগমঁচ র্ন্মি জেতাহ., হ্মদা কাশি...

https://sites.google.com/a/videha.com/videha-pothi/Home/BechanThakur.pdf ? attredirects=0

88692560244894314 80-a-videha-com-s-sites.googlegroups.com about an hour ago • Like • Sangeeta Jha gajendra jee prasidh hobay ke lel badhiya chai prasidh aadmi ke aalochna karu.aakhir malangia jee ke naam dekh ka lok kum sa kum aahan ke naam padhiye let.Ona suraj oar thuku tha thukappne par parai chai. mathili ke jeevan ahak soch par nirbhar chai aascharya 54 minutes ago • Unlike • 1
Gajendra Thakur জাতিৱাদী বংগমংচক মহিলা বিৰোধী, দলিত পিছড়া বিৰোধী প্ৰবৃত্তি দুখী কৰৈত অছি। সমানান্তৰ বংগমংচ একৰ বিৰোধমে আজন্ম ঠাঢ় ৰহত।

Poonam Mandal *কাল্হি মলংগিয়া জীক মৈলোবংগক (জকৰ আগ কাল্হি অধ্যক্ষ দেৱশংকৰ নৱীন ছথি) দূটা সদস্য প্ৰকাশ ঝা আ হৃকেশ ঝা একটা মহিলাকেঁ বঁদনাম কৰবাঁক কোশিশ (হম কোশিশে কহবঁ, কাৰণ হিনকা সভক ঔকাত ততেক নৈ ছন্হি জে ওহমে ও সফল হোথি, সাহিত্যিক সম্বেদনাক বিশ্লেষণ ও কহ সকতা ?) কেলন্হি। সংগে ও দুনূ গোটা জগদীশ প্ৰসাদ মন্ডল আ বেঁচন ঠাকুৰ জীক প্ৰতি জাতিগত অপশব্দ সেহো কহলন্হি। অহী তৰহক জাতিগত টিপ্পণী দেৱশংকৰ নৱীন দ্বাৰা বৈদেহী পত্ৰিকামে সুভাষ চন্দ্ৰ যাদৱ জীক বিৰুদ্ধ সেহো কএল গেল ৰহএ। কী এক্কৈসম শতাব্দীক ও সভ লেখক ছথি ? এক্কৈসম শতাব্দীক বংগমংচকৰ্মী ছথি ? মৈলোবংগ পত্ৰিকামে প্ৰেমবাজ নামসঁ অললকান্ত (গৌৰীনাথ- অংতিকাক সম্পাদক)কেঁ গাৰি দেলিহাৰ মৈলোবংগক ৰৰ্তমান ৱা পূৰ্ব অধ্যক্ষ অপন নাম কিএ নৈ সোঝাঁ আনলন্হি, কিএ প্ৰকাশ ঝা হৃকেশক কান্হপৰ বঁন্দুক ৰাখি ও প্ৰেমবাজক ছদ্ম নামসঁ গাৰি পঢ়লন্হি, পত্ৰিকামে জে ও মেল প্ৰেমবাজক দেল অছি ও বাঁউন্স কহ ৰহল অছি। মলংগিযাকেঁ বুঁজুৰ্গক ৰূপমে সম্মানদেৱাঁক আগ্ৰহী জগদীশ প্ৰসাদ মন্ডল আ বেঁচন ঠাকুৰ কেঁ কিএ গৰিযা ৰহল ছথি ?*
Ashish Anchinhar ধৰতী গোল ছৈ..... প্ৰেমবাজকেঁ

ত্রিকানক্তসঁ ভেঁষ্ট ভেঁএ গেনৌ। ..

"সগব বাতি দীপ জবয"কেব খন্ত খা সাহিহ খকাদেমী কথা গোষ্ঠীক উঁদয

২১ জুনাগ ২০০৭কেঁ সহবসা "সগব বাতি দীপ জবয"মে জীরকাঁত জী মৈথিনীকেঁ বাজবোগসঁ গ্রসিত হেবাঁক সংকেত দেনে ছনাহ। খা তকবা বাঁদ নেখক সভকেঁ মৈথিনীকেঁ ঐ বাজবোগসঁ বাঁচেবাঁক খাগ্রহ বমানংদ ঝা বমণ কেনে ছনাহ। ক্ষদা হমবা জনৈত- ও মাত্র স্বপ্না-বষ্টন্ত ভেন। কাবণ ও বাজবোগ খাস্তে-খাস্তে জীরকাঁত জী খা বমণ জীক খাঁখিক সামনে মৈথিনীকেঁ গম্ভাড়া নেনকৈ। মৈথিনীক ও বোগক বাঁমবিখাহ স্বরূপ খাব বাঁসী হবিছ ভ২ ক২ দিল্লীক ধবতীপব "মৈনোবংগ" দ্বাবা সংচানিত খা সাহিহ খকাদেমীক পাগক বাঁনে হৃদৈত "সগব বাতি দীপ জবয" মৈথিনী ভাষাকেঁ মাবি দেনক।

২৪ মার্চ ২০১২কেঁ সাঁঝ ধবিনোক ভ্রমমে ছন জে দিল্লীমে "সগব বাতি দীপ জবএ" কেব খাযোজন ভ২ বহন ছৈ। সংযোজক দেরশংকব নরীন মানা উঠেনে বহথি, ক্ষদা খাগাঁ প্রকাশি খা হেব মৈনোবংগ নৌ জানি কত২ সঁ খারি গেনৌ, খা খতত্তঃ তখন ভেনৌ জে বাঁদমে পতা চননৌ জে ও সগব বাতি নৌ ছন ও তঁ "মৈনোবংগ" দ্বাবা সংচানিত খা সাহিহ খকাদেমীক পাগসঁ খাযোজিত মাত্র কথা গোষ্ঠী ছন। মৈনোবংগ একবা ৭৬ম "সগব বাতি দীপ জবয"ক রূপমে খাযোজিত কববাঁক নিযাব কেনে ছন ক্ষদা "সগব বাতি দীপ জবয" মে খাগ ধবি সবকাবী সাহিহিক

संस्थासँ फल्ड नेबाँक कोनो प्रारधान नै बहै, से ओ १६म "सगब बाति दीप जबय"क क्रम टूटि गेलै आ तँए ओ १६ कथा गोष्ठीक रूपमे मान्यता नै प्राप्त कऽ सकल। पाग साहित्य अकादेमीक नागन छलै एकब प्रमाण फोटै सभमे सहयोगक रूपे " साहित्य अकादेमी"क नाम देखाग स्पष्ठ रूपे पड़ैत। आ अकादेमीक पर्यरेक्षकक रूपमे देरेन्द्र फमाब देरेशै आएन छलाह। साहित्य अकादेमी द्वाबा मैथिलीक ऐ एकमात्र स्वायत्त गोष्ठीकेँ तोड़बाँक प्रयासक साहित्य जगतमे भर्त्सना कएन जा बहन अछि। ओना हम स्पष्ठ कही जे बाजबोगकेँ हटैबाँक बाँत कबए बँना बमानंद झा बमण सेहो ऐ कृष्ठत्यकेँ आँखिसँ देखनन्हि आ मौन सम्मति देननि। आबँ चूँकि ओ "सगब बाति दीप जबए" नै छल तँए आगूक एकब रिरेचन हम मात्र कथा गोष्ठीक रूपमे कबबँ। चूँकि नोकमे भ्रम पैदा कएन गेन छलै जे ओ "सगब बाति दीप जबए" अछि तँए रिदेह दिससँ पोथीक स्टाँन नगाएन जा बहन छन कथा स्थनपब, मुदा ओही समय "मैनोबंग"केब कर्ता-धर्ता प्रकाशै झा द्वाबा ऐपब बोक नगा देन गेलै। प्रकाशै जी कहनखिन्ह जे जँ ग्रामीमे बँटैबँ तखने स्टाँन संभब हएत। मुदा हुनक रिचाबकेँ स्टाँन व्यरस्थापक आशीष चौधबी द्वाबा नकाबि देन गेन। आ एकब रिबोधमे रिदेहक संपादक गजेन्द्र ठाकुब कथास्थनसँ निकनि गेलाह। ऐकथा गोष्ठीक शुरूआतमे ओना हम अपने फेसबूँकपब घोषणा केने बही जे गजन आ हाइकूक पोस्टब प्रदर्शनी कबबँ सगब बातिमे, मुदा जखन ओ सगब बात छलैहे नै तखन हम सभ कतए कबबँ आ ताहिपब रिदेह पोथी स्टाँनक रिबोधक बाँद! हमबा नोकनि एकब रिबोध कबैत ऐ पोस्टब प्रदर्शनीकेँ स्थगित कऽ देलौं। ऐ कथा गोष्ठीक आबंभ बाँबह गोटै पोथीक रिमोचनसँ भेन। जइमे फुन पाँच हिन्दी-उर्दूक पोथी छन आ सातटा मैथिलीक।

অজুকা মনে দিল্লী রাঁন সগব বাতিসঁ পহিনে হম ২০০+মে বহুথা সংগ্রামমে ভাগ নেনে বনী। ও হমব পহিন সগব বাতি ছন। পূবা উঁসোহসঁ ভবন বনী। ফদা জেনা জেনা বাতি রিতৈত গেন হমব উঁসোহ রিনাগত গেন আ অংতমে ३ রজে বাতিমে জখন হমবা কথা পঢ়রাঁক মৌকা ভেটৈন তখন হম জাগন বনী ওহি সত্রকে অধ্যক্ষ শিরশংকব শ্রিনিরাস জাগন বহথি আ দূ-চাবিটা অনচিন্হাব নোক জাগন বহথি (অনচিন্হাব নোক তাহি সামযকেঁ হিসারসঁ উঁমেশ মংডন, জগদীশ প্রসাদ মংডন, ফূন চংদ্র মিশ্র বমণ ওনাদি) আ রাঁদ-রাঁকী তথাকথিত সমীক্ষক-আনোচক এরং হবেক সগব বাতিমে অপন ভাঁজ প্রবরএ রনা নোক সভ সূতন বহথি মনে তাবা রাঁরূসঁ নএ ক' বমানংদ ঝা বমণ ধবি। ওহী দিন হমবা অনুভব ভেন জে জঁ ফম্ভকর্ণ সরহক রীচ রেদ-পাঠ কবর তঁ অপনে পাপক ভাগী রনর। অস্তু হম ওহি কথা গোষ্ঠীক রহিষ্কাব কেনহুঁ আ আ কথা নৈ পঢ়নহুঁ। ফদা জখন গোষ্ঠীক কর্তা-ধর্তা (সংযোজনক নৈ) ফংভকর্ণে ছথি তখন হমব এহি রহিষ্কাবক চর্চা কেনা নো। ওনা ওহি কথা গোষ্ঠীক রহিষ্কাবক কাবণ ছন জে " জঁ সমীক্ষকে কথা নৈ স্বনতাহ তঁ হম পঢ়র কেকবা নেন। আর অহাঁ সভ কহি সকৈত ছী জে অহাঁ আম শ্রোতাকেঁ অপন কথা স্বনা সকৈত ছনহুঁ। গ গপ্প সহ ফদা রেবমা ছোড়া হমবা কতৌ আম শ্রোতা নৈ ভেটৈন। হম অপনে তঁ রেবমামে নৈ বনী ফদা ওকব রিডিযো জে কি যূট্যূরপব ছৈ তাহিমে গ স্পষ্ট ৰূপে দেখন জা সকৈএ। আর আরী দিল্লীক এহি কথা-গোষ্ঠীপব। গ কথা-গোষ্ঠী অপনা-আপমে কতেকো কীর্তিমানকেঁ স্থাপিত কেনক আ ধরস্ত কেনক। জঁ ভাবতীয দর্শনমে রর্ণিত আমো আ প্বনর্জন্ম সহ ছৈ তঁ আদবণীয প্রভাষ চৌধবী জীক আমো ফহব-হকবি বহন হেতন্হি। ও এহি দিনক কল্পনা কেনহো নৈ হেতাহ। এহি কথা-গোষ্ঠীক কিছু কীর্তিমান দেখন জাএ। ----

1) बह्‌ुथा संग्रामसँ जे मैथिली साहित्यमे गैव ब्राम्हण सदा ढेलेन्ढेड प्रतिभा एनाग शब्द भेल छल से एहिठाम दृष्टि गेल।

कथा गोष्ठीक नियम छलै जे कथाकार-साहित्यकार वा श्रोता अपन खर्चापर एताह-जेताह सदा वाँत जखन दिल्लीकेर लोग तँ संयोजक अपन गाँठ सभहँक लेल नीक जकाँ पाग खरचा केनाह। एकर परिणाम कतेक भयंकर हेतै से सहजहि सोचल जा सकैए।

दिल्लीसँ पहिने हरेक कथा गोष्ठीक नियम छलै जे " जे कथाकार पहुँचता से कथा पढ़ताह"। सदा एहि बेर संयोजक घोषणा केनाह जे जिनका हम निमंत्रण पठ़ेलन्हि सएह एताह वा जिनका एवाँक छन्हि से अपन स्वीकार पत्र पठाबथि। भविष्यपर एहि नियम सेहो प्रभाव पड़तै से लागि रहल अछि।

अस्तु एहि एतेक कीर्तिमान स्थापित केनाक वाँद जे ग गोष्ठी भेल आब ताहिकेँ देखी---

ओ कथा गोष्ठी आठ सत्रमे बाँटैल छल। अध्यक्ष छलाह गंगेश गुंजन आ संचालक छलाह अजित कुमार आजाद।

साहित्य अकादेमीक कथा गोष्ठीक पहिल सत्रमे विभूति आनन्द (छाहरि), मेनका मल्लिक(मनहम) आ प्रवीण भारद्वाजक (प्रकुखावख) कथाक पाठ भेल। कथापर समीक्षा अशोक मेहता आ रमानन्द

ঝা বমণ কেলনি। অশোক মেহতা কহলনি জে বিভূতি আনন্দক কথামে কিছু শব্দক প্রযোগ খটৈকল। মেনকা মল্লিকক ভাষাক সন্দর্ভমে ও কহলনি জে এতেক দিনসঁ রেঁগুসবাযমে বহলাক বাঁদো হুনকব ভাষা অখনো দবভংগা, মধ্ৱনীযেক অছি। প্ররীণ ভাবদ্বাজক কথাক সন্দর্ভমে ও কহলনি জে কথাকাব নব ছথি সে তেঁ হিসাবেঁ হুনকব কথা নীক ছনি। বমানন্দ ঝা বমণ রিভূতি আনন্দক কথামে হিন্দী শব্দক বাঁহুল্যপব চিন্তা ব্যক্ত কেলনি। মেনকা মল্লিকক কথাক সন্দর্ভমে ও কহলনি জে মহিলা লেখন আগাঁ বঁঢ়ল অছি। প্ররীণ ভাবদ্বাজক কথাক ভাষাকেঁ ও নৈবঁশ্যিক কহলনি আ আশা কেলনি জে আগাঁ জা কঽ হুনকব ভাষা ঠীক ভঽ জেতনি। তকব বাঁদ শ্রোতাক রেঁব আএল, সৌম্যা ঝা বিভূতি আনন্দক কথাকেঁ অপূর্ণ, ওগ গলাকাসঁ কটৈল লগলন্হ ম্দা ও কহলনি জে হুনকা ঙা কথা নীক লগলনি ম্দা এঁমে কমী ছৈ, দেরশংকব নরীন রিভূতি আনন্দক পক্ষমে বীচ বঁচারমে (! ! !) এলাহ ম্দা সৌম্যা ঝা অপন বাঁতপব অডিগ বহলীহ। আশীষ অনচিন্হাব রিভূতি আনন্দসঁ হুনকব কথাক একটা টেক্নিকল শব্দ "অভদ্র মিস কৗন"ক অর্থ পুছলনি তঁ দেরশংকব নরীন বাজকমলক কোনো কথাক অসন্দর্ভিত তথ্যপব ২০ মিনট ধবি রিভূতি আনন্দক পক্ষমে বীচ বঁচাব কবৈত বহলা (! ! !), অনন্তঃ রিভূতি আনন্দ শ্রোতাক প্রশ্নক উত্তব নৈ দেলনি। দোসব সত্রমে রিভা বানীক কথা সপনকেঁ নৈ ভবমাউ, রিনীত উপেনক কথা নিমংত্রণ, আ দুখমোচন ঝাক ছটৈত সংস্কাবক পাঠ ভেল। রিভা বানীক কথা পব সমীক্ষা কবৈত মলংগিযা একবা বৌলড কথা কহলনি, সাবংগ ক্মাব কথোপকথনকেঁ ছোট কববাঁ নেল কহলনি, কমল কান্ত ঝা একবা অস্বভারিক কথা কহলনি আ কহলনি জে মাএ বেঁটৗক অরহেলনা নৈ কঽ সকৈএ, ম্দা শ্রীধবম কহলনি জে জঁ বেঁটৗক চবিত্র বঁদলতৈ তঁ মাযোক চবিত্র বঁদলতৈ। কমল মোহল চুন্নু কহলনি জে ঙা কথা ঘববাঁহব মে প্রকাশিত অছি। আযোজক কহলনি জে রিভা বানীক কথা সপনকেঁ নৈ ভবমাউ কেঁ এঁ গোষ্ঠীসঁ বাঁহব কএল জা বহল অছি। রিনীত উপেনক কথা নিমংত্রণ পব মলংগিযা জীক রিচাব ছল জে ঙা উমেবক হিসাবেঁ প্রেমকথা অছি। সাবংগ ক্মাব একবা মহানগবীয কথা কহলনি ম্দা একব গঢ়নিকেঁ মজগূত কববাঁক আরশ্যকতা অছি, কহলনি। শ্রীধবম এঁ কথামে

নেখকীয ঙমানদাবী দেখনন্হি ম্দা একব প্বনর্নেখনক আরশ্যকতাপব জোব দেনন্হি। হীবেন্দ্রকেঁ ঙ কথা গ্বনশীন নন্দাক কথা মোন পাড়নকন্হি ম্দা প্রদীপ রিহাবী হীবেন্দ্রক গপসঁ সহমত নৈ বহথি। ও একবা আগ কান্হিক আঠ ৈক কথা কহনন্হি। দ্খমোচন ঝাক ছটৈত সংস্কাবপব মনংগিযা জী কিছু নৈ বঁজনা, ও কহনন্হি জে ও ঙ কথা নৈ স্বননন্হি। সাবংগ ক্মাব একবা বেখাচিত্র কহনন্হি। কমনকান্ত ঝাকেঁ ঙ সংস্কাবী কথা নগনন্হি। শ্রীধবমকেঁ আবস্তু নীক আ অন্ত খবাপ নগনন্হি। শ্বভেন্দ্ শেখবকেঁ জেনেবেশীন গৈপ সন নগনন্হি আ কমন মোহন চ্নূকেঁ ঙ যাত্রা বৃত্তান্ত নগনন্হি। দোসব সত্রমে শ্রোতাক সহভাগিযা শূন্য জকাঁ বহন।

াসব সত্রক বাঁদ ভোজন ভেন। ভোজনমে ভাত-দানি তবকাবী, ভুজিযা-পাপড়, দহী আ চিন্নী বৈঁসী বঁনা বসগ্বন্না ছন। আ ভোজনক বাঁদ শূন্যকান। শূন্যকান কেব মানে জে ভোজন কব্ আ কথা স্বনকেঁ শূন্য কব্। ম্দা অধিকাশং ছনাহে আ কিছু জেনাকী রিভূতি আনংদ শূন্যমে রিনীন ভং গেন ছনা।

(শূন্যমে রিনীন রিভূতি আনন্দ, মহেন্দ্র মনংগিযা আ বমানন্দ ঝা বমণ)

Ministry of Culture
Government of India

[প্রভাষ ক্ষমাব চৌধবীক ছাতীপব ওঁঘাগত খা সূতন মৈথিনীক ক্ষম্ভকর্ণ নোকনি]

শূন্য কানক দৌবান হীবেন্দ্র ক্ষমাব ঝা দ্বাবা মৈথিনীমে ৰাঁন সাহিত্যকেব রিকাসক ৰাঁত বাখন গেন। ও জোব দেনন্হি জে ৰাঁন সাহিত্য ক্ষথতমে ৰাঁচৈন জেৰাঁক চাহী। কিছু গোটেঁ ঐ ৰাঁতপব জোব দেনন্হি জে ভরিষ্যমে জে সগব বাতি হএত ওগমে সঁ কোনো একটা খাযোজন পূবা-পূবী ৰাঁনকথা পব হেৰাঁক চাহী। ক্ষদা খাশিচর্যক রিখয ঙা বহন জে দেরশঁকব নরীন" গঁটবনেট পব রিদেহক মাধ্যমে খাৰৈত ৰাঁন সাহিত্যকেঁ রিসবি গেনহ জখন কী ও গঁটবনেটক গতিরিধিসঁ পবিচিত ছথি। ওহী ক্রমমে খাশীষ খনচিন্হাব দ্বাবা হীবেন্দ্র জীকেঁ ক্ষথত ডাঙনলোড প্রক্রিযা ৰতাএন গেন। ক্ষদা নতীজা রএহ- জনৈত-ৰ্‌নৈত গঁটবনেটপব স্বনভ ৰাঁন সাহিত্যকেঁ একটা স্বনিযোজিত তবীকাসঁ কাত কএন গেন। ৰাঁত জখন হবেক রিধামে ৰাঁন সাহিত্য নিখৰাঁ পব খাএন তখন পহিন ৰেঁব খাশীষ খনচিন্হাব দ্বাবা মৈথিনীমে "ৰাঁন গজন" কেব পবিকম্পনা দেন গেন। ক্ষদা একটা ৰাঁত বোচক জে ৰাঁন সাহিত্যকেব চর্চা প্ববস্কাবক ৰাঁত পব খটকি গেনৈ। কিনকো ঙা

দ্‌খ ছনন্হি জে খাৰ্‌ হমব সৰ্‌হক উগ্র ৰীতি গেন তখন ঙা শ্বৰু ভেন। তঁ কিনকো ঙা দ্‌খ ছনন্হি জে খম্ধক খপন কনিযাঁ কেব নামসঁ ব্যাতমে নাগন ছথি। ঐ ৰ্‌হসক দৌবান খরিনাশি জী ঐ ৰাতপব জোব দেনন্হি জে "ৰ্‌ান কথা"ক তর্জ পব "ব্যস্ক কথা" সেহো হেৰ্‌াক চাহী। ওনা জে পটনা সগব বাতিমে সহভাগী হেতাহ সে খরিনাশি জীসঁ নীক জকাঁ পবিচিত হেতাহ সে উস্মদ খছি।

ধনাকব জীক বংগীন জনপব বিপোর্ট কএক ঠাম খাএন খছি(বিদেহ হেসৰ্‌ক খা ঘব ৰ্‌াহবমে সেহো)।

শূন্যকানক ৰ্‌াদ তেসব স্তব শ্বৰু ভেন- ঙা বিশ্বস্ত ৰুপে বিহনি কথাপব খাধাবিত ছন। ঐমে ম্নন্না জী চশ্মা, সেৰক খা কণ্টবপথী নামক তীন টা বিহনি কথা পঠনন্হি। খববিন্দ ঠাকুব দূগোর্ট বিহনি কথা-দাম খা খগম-খগোচব পঠনন্হি। প্রদীপ বিহাবী ৰূড়ি নামক বিহনি কথা পঠনন্হি। ঐ সত্রক ম্খ্য ৰ্‌াত ঙা বহন জে ম্নন্না জী নঘ্‌কথা নৌ ৰ্‌ঙ্কি বিহনি কথা কহৰ্‌া পব জোব দেনন্হি ম্দা হ্নকব উন্টা খশোক মেহতা কহনন্হি জে নঘ্‌কথা নাম ঠীক ছৈ। ঐ সত্রমে ম্নন্না জী সগব বাতিকেব কোনো একটা খাযোজন বিহনি কথাপব কবৰ্‌া পব জোব দেনন্হি। শ্রোতামেসঁ খাশীষ খনচিন্হাব ম্নন্না জীক বিহনিকথা "চশ্মা"কেঁ খাধ্‌নিক জীবনমে পনপৈত নকনী সংবেদনাকেঁ দেখাব কবৈত কথা কহনন্হি। ঐসঁ পহিনে দেবশংকব নবীন জী সমাজমে পসবৈত খসংবেদনাকেঁ বেখাংকিত কেনে ছনাহ খপন বকত্ব্যমে। খনচিন্হাব সংবেদনাক এহ্র পক্ষপব নবীন জীকেঁ ধেখান

দেওনখিন্হ। ঐ রিহনি কথা সভপব খনেক টিপ্পণী সভ খাএল। মুদা রএহ জে নীক লাগল, রঁস্তু নীক খাদি ফর্মেটমে।

চাবিম সত্রমে হীবেন্দ্র কুমাব ঝাক দীর্ঘকথা " একটা ছল গাম" খা পঁকজ সন্ম কেব কথা " একটা রিক্ষিপ্তক চিঠ্ঠী" খাএল। একটা ছল গাম পব চ্নূ জী কহলখিন্হ জে কথা রেঁসী নমবল খছি মুদা কথ্য নীক খছি। শ্রী ধবম জী চ্নূ জীক খালোচনাসঁ সহমত ছলাহ। সংগে সংগ চ্নূ জী কহলখিন্হ জে ঐমে গামক চিঁতা নীক জকাঁ খাএল খছি। খা শ্রীধবম কহলখিন্হ জে দনিত উঁভাব জঁ ঐকথামে খরিতৈ তঁ খাব নীক বহিতৈ। শ্রোতা বক্সসঁ খাশীষ খনচিন্হাব দ্বাবা কমল মোহন চ্নূ জীকেঁ কহল গেলন্হি জে যা তঁ ও জগদীশ প্রসাদ মংডলক কথা নৈ পঢলে ছথি বা রিসবি গেল ছথি। জঁ চ্নূ জী জগদীশ মংডল জীক কথামে খবৈত গামক চিঁতাক বাঁটে হীবেন্দ্র জীক গামক চিন্তা দেখথি তঁ ও খাবো নীক জকাঁ খালোচনা কঽ সকৈ ছলাহ। হমব ঐ বাঁত পব খাযোজকক একটা পবম ব্রাম্হণবাদী সদস্য কহলাহ জে খমাঁ জগদীশ মংডল জীক কথাক উঁদাহবণ দিখ হম দেবঁএ নেল তৈযাব ছলহুঁ মুদা সংচালক ওগ ব্রাম্হণবাদী সদস্যকেঁ বঁতকুষ্টৌনি কববাঁসঁ বোকি দেলন্হি। ঐ সত্রক খান খালোচক সভ প্রদীপ রিহাবী, খরিনাশ, বমণ কুমাব সিংহ খাদি ছলাহ।

পাঁচম সত্রমে দীনবঁধ্ জীক কথা "খপবাধী", রিনযমোহন জগদীশ জী "সংকল্পক বঁন" খা খাশীষ খনচিন্হাবক "কাটৈন কথা" পঢ়ল গেল। খাশীষ খনচিন্হাবক কথা পব চ্নূ জী কহলাহ জে শিল্প

ক তৌব পব ঔ অসফন কথা অছি সংগে সংগ কোন বাঁত কতএ ছৈ সে স্পষ্ঠ নৈ ছৈ। পাঠক কন্ফ্যূজড ভৎ জাগত ছথি। ঐবাঁতকেঁ আব রিস্তাব দৈত কমনেশ কিশোব ঝা কহনখিন্হ জে ঐ কথামে সেন্ট্রেন প্লাঁগর্ট কেব অভাব ছৈ। হ্মকেশ ঝা কহনখিন্হ জে অনচিন্হাব জীকেঁ কোনো ডাকর্টব নৈ কহনে ছথিন্হ জে অহাঁ কথা নীখূ। তেনাহিতে আশীষ ঝা(পতি হ্মহ্মদ সিংহ) কহনখিন্হ জে হমবা আধা বুঁঝাএন আধা নৈ বুঁঝাএন ঔ কথা ছন কী বিপোর্ট সে নৈ পতা। রিনযমোহন জগদীশ জী পব চ্ন্ন্ন জী কহনখিন্হ জে কথামে নমাব রেঁসী ছৈ। ঔ নোকনি দীনবঁধ্ জীক কথাক সেহো আনোচনা কেনন্হি হ্মদা চনংত স্টাগনমে।

ছঠম সত্রমে কাশ্যপ কমন জীক দীর্ঘকথা- ভোর্ট, কমনেশ কিশোব ঝাক -গ্বদবিযা পঠন গেন। নিস্ট্মে তঁ কৌশিন ঝাক ন্যায নামক কথা সেহো ছন হ্মদা পঠ়বাঁ কান ধবি ও স্থন পব নৈ ছনাহ। ভোর্ট কথা পব হ্মন্না জীক কহবঁ ছনন্হি জে হঁসীসঁ সূতন নোককেঁ জগা দেনক ঔ কথা। কমনেশ জীক কথা সেহো নীক ছন হ্মদা রএহ চনংত আনোচনা।

সাতম সত্রমে অশোক হ্মমাব মেহতা-"বাঁগর্ট", কমনকাংত ঝা -"রিদ্দতি" আ মহেন্দ্র মনংগিযা জীক কথা- নংচ (রাচন প্রকাশ

झा) आएल। नीरेन्द्र झा मेहता जीक कथाकेँ कमजोर गढ़निक मानलन्हि। कमलकांत जीक कथाकेँ स्वच्छन्द वर्णनात्मक खास कऽ रॉस रॉना प्रसंग केँ नीक कहलखिन्ह। मलंगिया जीक कथाकेँ नीक तँ कहलखिन्ह मुदा गप्पो कहलखिन्ह जे अंत एकर कमजोर छै। चन्द्र जी रॉगटॉ कथाक गढ़निकेँ कमजोर मानलन्हि आ कमलकांत आ मलंगिया जीक कथाकेँ अपवाधिक पृष्ठभूमि रॉना मानलन्हि।

आठम सत्र अध्यक्षीय भाषण आ ह्नक शीर्षक हीन मौखिक कथासँ समाप्त भेल। एतेक भेलाकेँ रॉद अगिला सगर राति (के जानए जे फेर कथा गोष्ठी)क संयोजक केर खोज शुरू भेल। पहिल प्रस्ताव अरविन्द ठाकुर स्वपौन लेल देलखिन्ह आ दोसर विभावानी चेन्नै लेल। आ तेसर प्रस्ताव दिल्लीसँ भरेश नंदन जीक छलन्हि। सभसँ बाय पूछल गलै। रॉह्त गोटेँ चेन्नैक पक्षमे एलाह। अंततः ७६म "सगर राति दीप जरय"क विभावानीकेँ रूपमे एकटा महिला संयोजक सगर रातिकें भेटैल|

स्वमित आनन्द

सोसाइटी ड्रेडेक लोकार्पण

अर्द्धरार्षिक द्विलिपि संग्रह 'सोसाइटी ड्रेडे'क लोकार्पण ल. ना. मिथिला विश्वविद्यालय जुरॉली हॉलमे यू. सी. आयोजित समाज

शास्त्रक बाष्ट्रीय संगोष्ठीमे दि. 25.03.2012 कैँ भेल। लोकार्पणकर्ता छलाह उक्त विश्वविद्यालयक माननीय कुलपति डॉ. समरेन्द्र प्रताप सिंह जखनकि अध्यक्षता कयलनि प्रतिकुलपति डॉ. ध्रुव कुमार। शोध–पत्रिका हाथमे लेने अन्य विशिष्ठ विद्वान जे गदगद मुद्राामे मंच पर उपस्थित छलाह से उक्त विश्वविद्यालयक कुलसचिव डॉ. विजय प्रसाद सिंह, एफ. ए. डॉ. सी. आर. डीगवाल, समाजशास्त्राी डॉ. के. एन. शर्मा, डॉ. हेतुकर झा, सी. एस. एस. ठाकुर, विधान पार्षद डॉ. विनोद कुमार चौधरी, वि.वि. समाजशास्त्र विभागाध्यक्ष डॉ. विद्यानन्द झा डॉ. विश्वनाथ झा, स्वमित आनन्द आदि।

सभाकैँ सम्बोधित करैत एहि शोध् पत्रिकाक एडीटैर एवं प्रख्यात समाजशास्त्री डॉ. विश्वनाथ झा, प्राचार्य एवं अध्यक्ष, समाजशास्त्र विभाग, सी. एम. कॉलेज, दरभंगा, मंचपर उपस्थित एहि शोध् पत्रिकाक मैनेजिंग एडिटैर श्री स्वमित आनन्द कैँ धन्यवाद दैत कहलनि जे एकर प्रकाशनक पूर्ण श्रेय एही प्रतिभावान कर्मठ युवक कैँ छनि जनिक सत्प्रयाससँ ई अंक रजिस्ट्रेशन नम्बरक संग प्रकाशित भए सकल। कार्यक्रमक शुभारम्भ ‘जय–जय भैरवि’ सँ भेल जखनकि, कार्यक्रमक संचालन प्रवुन सिंह कयलनि।

পবমেশ্বব কাপড়ি

সংযোজক
মিথিনা বাজ্য সংঘর্ষ সমিতি

ৰঁঠাবহন সময়মে রিভিন্ন ক্ষেত্র নেপান সংঘীয়তাক দিশামে ডেগ, বস্থা, ধর্ম, নিঙ, জাতি ত্থা ভাষাভাষী তথা সমূহসৰঁ ত্থপন ত্থপন ত্থধিকাবক মাঁগ কবৈত রিভিন্ন প্রকাবসঁ ত্থান্দানন কবৈত ত্থারিবহন ত্থছি । জে সৰঁহক নোকতান্ত্রিক ত্থধিকাব ছৈক ।
নোকতান্ত্রিক ত্থাচবণ ত্থন্বকপ ভ' বহন ত্থা হোৰঁএৰঁনা হবেক ত্থধিকাববাদী ত্থান্দাননক নামপব কিছু সমূহ দেশিভবি পসবিবহন ত্থবাজকতাপ্রতি সমিতিক গম্ভীব ধ্যানাকর্ষণ ভেন ত্থছি ।
মিথিনা বাজ্যক মাঁগপ্রতি সমর্থন কএনে কহৈত নেপানী কাঁগ্রেসক নেতা রিমনেন্দ্র নিধিক জনকপ্ববস্থিত ঘবপব তোড়ফোব কএন গেন ঘটনাকে মিথিনাবাজ্য সংঘর্ষ সমিতি ভত্র্সনা কবৈত ত্থছি । তহিনা বাজধানীমে সঞ্চাবকর্মী ঙঁপব ভেন ত্থাক্রমণকে নিন্দা কবৈত ত্থছি ।
এহন ত্থবাজকতত্বকে পহিচান ক' কাববাঈ কবএ সমিতি সবকাবসঁ মাঁগ কবৈত পীডিতকে ক্ষতিপূর্তিক মাঁগ কবৈত ত্থছি ।

डॉ. दमन कुमार झा,
अध्यक्ष, मैथिली विभाग, जगदीश नंदन महाविद्यालय, मधुबनी .

एकैसम शताब्दीक पहिल दशकमे
मैथिली बालसाहित्य

बालसाहित्य बच्चाक साहित्य थिक, बच्चाक हेतु लिखल साहित्य थिक, बच्चाक हेतु अर्थात बच्चाकें सफेदपर अलबाक हेतु लिखल साहित्य. ओ सफेदपर कोना आओत, कोन माध्यमसं आओत,तकर प्रमुख स्रोत अछि बालसाहित्य. बालसाहित्यक प्रति बच्चाक आकर्षण ओहि मनोवैज्ञानिक प्रक्रियाक परिणाम थिक जे ओकरा आकर्षक वस्तुक प्रति जिज्ञास्य बनबैत छैक. जिज्ञासा शांत करबाक इच्छा एतेक प्रबल रहैत छैक जे से ओकरा पाठशालामे शांत नहि भ' पबैत छैक.ओ ओकरा जेना-तेना शान्त कर' चाहैत अछि. साक्षर भेलापर तें ओकरा पोथी पढबाक रूचि जगैत छैक. तें बालसाहित्यक स्वतंत्र अस्तित्व छैक.

अपना सभक समक्ष बालसाहित्यक की स्थिति अछि, से ककरो सं नुकायल नहि अछि. बालसाहित्य समृद्ध नहि अछि, ई तथ्य थिक. किएक नहि अछि – ई चिन्ताक विषय थिक .ताहू सं अधिक चिन्तनक विषय थिक. सभसं प्रधान कारण अछि प्राथमिक विद्यालयमे मैथिलीकें शिक्षाक माध्यम नहि होयब .एखन हमरालोकनि एहि प्रयासमे लागल छी जे कहुना ई सरकारी

স্কূলমে শিক্ষাক মাধ্যম রূপমে স্বীকৃত ভ' জাও .সবকাব কহৈত অছি জে -- সে তঁ অছিএ .বিদ্যার্থী পঢ়িতে নহি অছি ,অভিভাবক অপন পাল্যকেঁ পঢ়রহি নহি চাহৈত অছি .তাহিমে সবকাব কী ক' সকৈত অছি ? ঙা তঁ এক সমস্যা ভেল. মানি নিয' তাহিমে হমবালোকনি কলে সফলো ভ' গেলহুঁ ,প্রাগমবী স্কূলমে মৈথিলীক মাধ্যমসঁ পঢ় াৈনী শ্বরূহো ভ' জাযত তঁ তাহি সঁ কী সমস্যাক সমাধান ভ' জাযত ? হম ব্বুঁমৈত ছী নহি .কাবণ ,কতেক প্রতিশত নেনা সবকাবী স্কূল মে পঢ়' জাগত অছি ? অসল সমস্যা তঁ অছি পব্লিক স্কূলক .জাধবি মিথিলাক সভ পব্লিক স্কূলমে মৈথিলী নহি নাগূ হোযত ,বিষযক রূপমে সেহো আ মাধ্যম রূপমে সেহো ,তারত ধবি নেনাকেঁ অপন মাতৃভাষাক দিস আকৃষ্ঠ কবব্ব আকাস-কুস্বমে বহত .

নেনাকেঁ জৈহ পঢ়াগ হোযতৈক ,সৈহ নে ও পঢ়তৈক ? কী ওকবা সঁ ঙা অপেক্ষা কববৈক জে ও কহয জে হম হিন্দীমে নহি পঢ়ব ,অংগবেজীমে নহি পঢ়ব, হম মৈথিলীএ মে পঢ়ব ? নেনা ঙা নহি কহত. ঙা কহত নেনাক মাতা-পিতা, অভিভাবক .হ্মদা নেনাক বেসী অভিভাবক কেঁ ঙা ব্বুঁমলে নহি ছনি জে মৈথিলীও মে বাঁলসাহিত্য ছৈক . হম কহৈত ছী ছৈক, আন ভাষাক তুললামে কম ভলে বহৌক !

এক্কৈসম শতাব্দীক পহিল দশকপব ধ্যান দী তঁ অনেকো বাঁলসাহিত্যক পোথী বিভিন্ন বিধামে প্রকাশিত অছি . কবিতা ,কথা ,জীবনী ,নিবঁধ ,বিজ্ঞানবিষযক পোথী, চিত্রকথা আদি .ঙা দশক মৈথিলী বাঁলসাহিত্যক নেল এক আওব কাবণে মহত্ত্বপূর্ণ বহল অছি. এহী দশকমে সাহিত্য অকাদেমী দ্বাবা মৈথিলী বাঁলসাহিত্য প্ববস্কাব সেহো প্রদান কযল জায নাগল . অদ্যাবধি দূ গোট পোথীকেঁ প্ববস্কৃত কযল গেল অছি . ও থিক তাবানংদ বিযোগীক দীর্ঘবাঁলকথা – 'ঙা ভেটৈল তঁ কী ভেটৈল' ? আ দোসব থিক নে.কর্নল মাযানাথ ঝাক বাঁলকথাসংগ্রহ – 'জকব নাবি চতুব হোগ' .

'ঙা ভেটৈল তঁ কী ভেটৈল' তাবানংদ বিযোগীক কথা-পোথী থিক. এহিমে মোট্ঠল আ গ্ণারক খিস্সা অছি. দুনূ ঋষি ছথি, দুনূ শিষ্যকেঁ শিক্ষা দৈত ছথিল . হ্মদা গ্ণার

मोह्नन कें कखनो मोजब नहि दैत छथिन . ओ सदिखन ख़ंकावमे जीवैत छथि. एकदिन मोह्नन ग्नारक शिष्य स्वतापी द्वाबा समाद पठौनथिन जे ख़हाँक ग्वक ग्नार चाबिम वेदक विषयमे की बुझैत छथि ? जखन स्वतापी चाबिम वेदक विषयमे प्वछनथिन तं ग्नार बजनाह – तीन वेद कोन कम भेलै जे ओ चाबिम नेन ऋखै छथि ? मोह्नन ओ स्वनि बुझि गेनाह जे ओ ख़सनी ऋषि नहि छथि. मोह्नन ह्नका सं एक प्रश्न प्वछननि. प्रश्न छन –'एकटा किसो छथि, ह्नका बावह टा मिथुन छनि, चौविस योनि छनि, एक ख़ाँखि भुग्व छथिन, दोसव ख़ाँखि ख़ंगिबा छथिन. बुझनिहाव ह्नका शैक्ति कहै छनि, ह्नके ख़सबापव सभ टिकन ख़छि. ख़हाँक ग्वरुजी कहथु जे वास्तवमे ओ के छथि ? ह्नक वहस्य की छनि ? ह्नका किसो कोना पावि सकैत ख़छि ? --- प्रश्नक उत्तव ओ जहिया चाहथि, तहिया देथि. खोज क' नेथि, ऋदा जं उत्तव नहि द' सकताह तं ह्नक नाश निश्चित ख़छि .

ओ स्वनि गनारक हाथ–पयव स्वन्न ह्'ख़' नगननि. बाति–बाति भवि जगन वहना .ख़ंतमे ओ मोह्ननक शिष्य बनि गेनाह .ज्ञानप्राप्तिक बाद जखन उंपदेशक वेब ख़यननि तं मोह्नन गायकें देखा ह्नक सेवा कववाक हेत्त कहनथिन. एक सान बाद मोह्नन गनार सं प्वछनथिन की सिखनहुँ---गाय कें घमन्ड नहि छनि . घमन्ड व्यर्थ चीज थिक. प्वनः मोह्नन वेंग सं शिक्षा नेबा नेन कहनथिन .एक सान बाद प्वछनथिन ,तं गनार बजनाह ---ओ जीवनक पावखी होगत छथि भगवन् ! कोनो हानमे जीवी सकै छथि. ओ समय कें चिन्है छथि. दुर्दिनकें बर्दास्त कवै छथि . ठीक ख़छि, एखन उंपदेशक समय नहि ख़ायन ख़छि .ख़हाँ गाछ–बृक्ष सं शिक्षा निय' . गनारकें गाछ –बृक्ष कें सेवा कवैत ख़सनी ज्ञानक प्राप्ति भेननि. ओ बजनाह–गाछ ख़पना नेन किछु नहि कवैत ख़छि. ओ दोसवेक हेत्त होगत ख़छि .जखन एहि बातक भान गनारकें भेननि तं ओ गाछकें पकड़ि क' कान' नगनाह . ओ दृश्य देखि मोह्नन गदगद भ' गेनाह .गनार मोह्ननकें देखि चिकवि उंठनाह ---भेटि गेन ग्वरुदेव ....हमवा सभ–किछु भेटि गेन .ग्नारक ऋखमन्डन पव ज्ञानक ख़खंड ज्योति जगमगा वहन छन .कथाकाव ओ कह' चाहैत छथि जे सभसँ पैघ सेवा पवोपकाव थिक .

दोसर प्रवस्कृत पोथी थिक ले.कर्णन मायानाथ झाक – 'जकव नावि चतुव होग' .एहिमे एक्कैस गोटे कथा संगृहीत अछि .सभ कथा मनोरंजक आ उपदेशात्मक अछि .जे लेना कें मनोरंजनक संग ज्ञानक ज्योति सेहो देखरैत अछि. सभ कथा बुद्धिक महिमा देखरैत अछि ,ज्ञान दैत अछि जे बिना सोचने किछु नहि करी ,नावीक चतुर्य, निवंतव अध्यवसाय, समयक पारंद होयब आदि बीजमंत्र सिखरैत अछि. कथाक भाषा सरल , सरस आ बोधगम्य अछि . बालमनक संग–संग किशोर मनकें सेहो ई कथा सभ उद्वेलित करैत अछि .

एहि मध्यक अधिकांश दादा–दादी, माय–पितिआगनिसं कथा सुनि क' लिखल गेल अछि .कथाकार जेना कथा सुननलि, ठीक तहिना लिखबाक प्रयास कयनलि अछि. मात्र छओ गोटे कथा लेखकक अपन छनि, यथा ----ध्यानी प्रनार ,बचा गीदर, उपाय आ अपाय, अकठ–रिकठ , प्रत्युत्पन्नमति एवं भगवान जे करैत छथिन. सुनल कथामे एक अछि – साहसी फुन्दी. ई कथा लेलामे सभ गोटे सुनने होयब .कथा कहबाक ढंग गद्य–पद्यमय अछि .एहि कथामे ई शिक्षा देल गेल अछि जे हावि नहि मनबाक चाही. लगन बहुत तं सफलता भेटबे करत . एहने एकटा कथा अछि – टिकवमबाजी. एहि मध्यक किछु कथा दीर्घ अछि .किछु प्रमुख कथा थिक—प्रावब्धं ,प्रेतवास, भन्नू, आंतविक प्रेम .

हिनके दोसर बालकथा संग्रह थिकनि--- 'गजोत'. जाहिमे नवासी गोटे कथा अछि . एहि कथा सभपर प्रकाशि दैत प्रो. भीमनाथ झा कहैत छथि-----''सभ कथा प्रेरक अछि ,ज्ञानवर्धक अछि ,मनुष्यक उदात्त भावनाकें जगोनिहव अछि ,कुसंस्कारी अन्हार घरमे संस्कारक गजोत खिरौनिहार अछि .विशेषत: किशोर लोकनिक हेतु तं ई प्रकाशिपुञ्जे थिक''.१ से ठीके ले. कर्णन मायानाथ झा धियापुताक हेतु प्रकाशि पुञ्जे भ' क' अवतरित भेलाह अछि. ई एहिना लागल रहताह तं लेना लोकनिक हेतु एक–सं–एक कथा जे विलुप्त भ' रहल अछि ,से सामने अबैत रहत . एहि मध्यक किछु प्रमुख कथा अछि ---साहस ,विषक बंदना , क्षमा

,बँनिदानी ,शिक्षा ,मातृभाषाक सेरा .

'दमीक खोंगचा'---पंडित श्री चन्द्रनाथ मिश्र 'अमर' कें लिखल छनि. एहिमे छबीस गोटे कथा संगृहीत अछि. अमरजीक लिखल कथा हो, सेहो लेना लोकनिक हेतु हो, तँ मनोरंजक होयबे करत. ताहिमे संदेह नहि. कहबाँक छटा एकदम रम्य अछि. पढैत जाउ, हँसैत जाउ. पहिले कथा – दमीक ख्ुगंचा मे कोनो करिजी दमीक छाल्हीकें दमीक ख्ुगंचा कहललि. तकरे रोचक वर्णन भेल अछि .तहिना, एकटा कथा कहबाँक व्तुक पर आधारित अछि – 'अहाँके...' . जाहिमे सभ बाँतमे अहाँके लगाक' कथाके रोचक बँना देल गेल अछि .तहिना, बँकबीक हसबेंड, तामस , झष्ठी आ च्टकी ,कचोटे ,सोहाबीक जकथा मनलगू कथा अछि . एहि महक 'भूजा' कथा देखल जाय ----------------''जलखैमे भूजा हमरा सभ दिन सं प्रिय बहल अछि .एक दिन भूजा फंकैत काल भूजा शब्दक अर्थ दिस ध्यान चल गेल. एकाएक एक टा अर्थ बिजली जकाँ माथमे चमकि उंठल -------'भू' मने पृथ्वी ,ताहिमे 'जा' अर्थात जन्म लेने छथि जे, से अर्थात सीता .तुबंत द्नू पयब मोड़ि , ठेह्न भबें बैसि, भूमिमे माथ सटा भूजाकें प्रणाम कयल आ गुरूजीकें जा क' कहि देलियनि ---अपने नहि बुझबैं. संस्कृतक बाँत थिकै .''२

'प्रेत कथा'----एकब लेखक हंसबाज थिकाह .एहिमे छओ गोटे कथा अछि .'प्रेतरिराहपद्धति' आ 'यारत पठबँह रूद्र' बाँललोककथा थिक. एहिमे प्रेतयोलिक अद्भुत् गुण सभकें रोचक ढंगसं प्रस्तुत कयल गेल अछि .

'मैथिली लोककथा'----बामलोचन ठाकुबक लिखल छनि. एहिमे छतीस गोटे लोककथा संगृहीत अछि. लोककथाक मादे स्वयं लेखकक मंतव्य छनि जे ------''लोककथाक सभसँ प्रमुख रिशेषता थिक जे ओ अलिखित अछि आ आबंभ कालसं आग धबि एक कंठसं दोसब कंठमे प्रराहित भारि बहल अछि .एहि कावणे एकब बाँहबी रूपमे पबिबर्तल अरँस्स भेलै-ए, पबन्च आंतबिक रूपमे कोनो टा पबिबर्तल नहि भेलै-ए. एकब मौलिकता ओहिना छैक.''३ एहि महक किछु कथा दीर्घ अछि .सभ

कथा रोचक आ मनोरंजक अछि .यथा–-गदहा, खेने कोनो ने दोष, काजरि, एकटा गरीब राजन बहथि, नाबद म्हनि आ साँप, नानरॅृमक्कर आदि.

'पिनपिनहा गाछ' -----म्हरनीधर मिाक ङा बाँनकथा संग्रह थिक .एहिमे एक्कैस गोटे कथा संगृहीत अछि. कथा सभ सरन आ छोटे–छोटे राक्यमे निखन अछि .एहि पोथीक पाठक बाँवहसं सत्रह रर्षक नेना भ' सकैत अछि, जखन ओकर मानसिक स्तर ऊँच भ' जायत छैक . एहि संग्रहक प्रसंग ड◌ॉ. बामदेर मिा निखैत छथि जे -----''एहि संग्रहक कथा सभ मे प्रबान मानसिकताक अनुरूप बाँनमानसकेँ रौमिन बँना देनिहाव अकर्तव्यताक निषेध ,कर्तव्यताक आदेशे अथरा नैतिकताक उपदेशे देराक बँनात् चेष्टाक स्थान मे घटित घटना ,पात्रक स्रभार ओ चरित्र अथरा आचरणक माध्यमे अनायास सहज बीतिसं सद्भारना ओ सत्प्रेरणाक सन्देश सम्प्रेषित अछि जे बाँन रर्गीय पाठकक चरित्र –निर्माणमे परोक्ष भारसं सहायक भ' सकैछ ."४ कथामे ठाम –ठाम चित्रक प्रयोग कयन गेन अछि जे कथाकेँ आकर्षक बँना देनक अछि .कथाक नामकरण 'पिनपिनहा गाछ' आमक गाछ पर कयन गेन अछि ,जे अत्यन्त दुर्रन ,क्षीणकाय ,मरद्‌आबी अछि .अन्य कथा सभमे भैयाबी , धैर्य , हर्षक नोर , हृतक्क , मर्यादा ,तृप्त ,जुग–जुग जीरू आदि प्रमुख अछि .संग्रहक करेरर आकर्षक अछि .

रर्तमान कानमे बाँन साहित्यक क्षेत्र मे श्रृषि ररशिष्ठ, बँठियाँ काज क' रहन छथि. हिनक किछु बाँनपोथी आयन अछि .यथा --- 'कोढ़ि या घर स्राहा' ,'मूठपकरा मशीन' आ 'जे हारय से नाक कटारँय' . 'कोढ़ि या घर स्राहा' मे आनसी मनुष्यक चित्रण कयन गेन अछि .आनस केँ अपना भीतर पैसय नहि दी जाहि सं कोनो भारी नोकसान भ' जाय . 'मूठपकरा मशीन' नैतिक शिक्षा पर आधारित अछि. एहिमे छात्रसं तंग आरि क' गार्जियन मूठ पकर' राना मशीन होयरबाक बाँत सोचैत छथि, जाहिसँ ओ मूठ नहि बाँजय तकर प्रयास करत छथि. 'जे हारय से नाक कटारँय' नोक कथा पर आधारित अछि. ङा तीनू पोथी मैथिनी बाँनसाहित्यक रिकासमे सहायक सिद्ध भेन अछि. श्री जगदीश प्रसाद मंडनक – 'तरेगन' प्रेरककथाक एक

महत्वपूर्ण संग्रह थिक .

मैथिली बालसाहित्यक क्षेत्रमे बाल-चित्रकथा एकटा अपूर्व आनंदक सृष्टि कयलक अछि. ओ एकटा आंदोलन थिक . एहि क्षेत्रमे देवांशु वत्से आ प्रीति ठाकुर नीक काज क' रहल छथि .हिनका लोकनि सं आगुओ आशा कयल जाइत अछि .देवांशु वत्से 'नताशा' नामक पहिल मैथिली चित्रश्रृंखला प्रकाशित क' ललाक हाथमे पोथी पहुंचा देललनि .ओकरा सुन्दर-सुन्दर चित्र आ सटीक आ छोट-छोट वाक्यक माध्यमसं मनोरंजनक वस्तु प्रदान क' देललनि. एहि पोथीमे अठतालीस गोट रोचक घटना अछि .एही क्रम कें आगू बढबैत प्रीति ठाकुर सेहो नीक काज क' रहलीह अछि .हुनक 'गोनू झा आ आन मैथिली चित्रकथा' एवं 'मैथिली चित्रकथा' ओ दू टा पोथी प्रकशित भेललनि अछि .एहिमे गोनू झाक छोट-छोट खिस्साकें चित्रक माध्यम सं प्रस्तुत कयल गेल अछि. जे लला लोकनिकें मनोरंजन प्रदान करैत अछि .

बालकविता ==== मैथिली बालकविताक क्षेत्रमे नव-पुरान दुनू कोटिक कवि विशेष रूपसं आकृष्ठ भेलाह अछि. ताहिमे प्रमुख छथि--- गोविन्द झा ,चन्द्रनाथ मिश्र 'अमर', जीवकांत , सरसजी ,भोला झा विमल ,कालीकांत झा 'बूच', सत्नारायण झा, डॉ.आर.के.रमण, गजेन्द्र ठाकुर आदि .

सभसं पहिने मैथिलीक सुप्रतिष्ठित साहित्यकार जीवकांतक चर्चा करब .हिनक लगातार चारि गोटे बालकविता संग्रह एहि अवधिमे प्रकाशित भेललनि अछि. गाछ झूल-झूल मे 63 गोट कविता छलनि, छाह सोहाओनमे 57 गोट, खिखिरक बिअरिमे 12 गोट आ 'हमर अठन्नी खसलग वनमे' मे 20 गोट बालकविता संगृहीत अछि . जीवकान्तक बालसाहित्यकें डॉ.प्रेमशंकर सिंह चारि भागमे विभाजित कयलनि अछि—''वात्सल्य भावमया, वात्सल्य समय, शिशु बोध आ शिशु कल्पना''.३ जीवकान्तक बालकवितामे खेलकूद, पढाइ-लिखाइ,

प्राकृतिक सुषमाक विविध स्वरूपक चित्रण भेटैत अछि, ताहिमे जीवनक विभिन्न पक्ष, बाँध-बोन, महापुरूषक जीवनी आदि सहजतासँ ताकल जा सकैत अछि .यैह कारण थिक जे जीवकाँत नव क्षितिजक अन्वेषण करैत सार्थक जीवनमूल्यकेँ स्थापित करबाक प्रयासमे लागल छथि. नेनाक जिद्दकेँ जीवकाँत कोन तरहेँ चित्रित कयलनि अछि से देखल जाय ''बाबूक पेन'मे --- '' नेवँ अहाँकेँ पेन बाबा / ए बौ सौ डौ हमहूँ करबैं / नेवँ अहाँ केँ पेन ......

गंदा पेन अहाँ हमरा दय / किए ठकै छी / अपने निकहा पेन नुकाकए / खूबँ लिखय छी ....

दैशप्रेमक-सन्देश सूचक हिनक 'देश' कविता देखल जाय'' ६

''धोन्हि फाड़ि कए उगय गोसैयाँ हमर देशमे / चानि बंग केर छुग सतभैया हमर देशमे.

पर्वत टैपि कए पक्षी आबैग हमर देशमे / लोन भिजाओनक बँह्ते जनमे हमर देशमे'' ...७

'छाह सोहाओन'क भूमिकामे पंडित गोविन्द झा हिनक बालकविताक प्रसंग लिखैत छथि जे -----''हमरा जनैत प्रस्तुत पुस्तकमे कमसँ कम दू गोटै कविता एहन अछि जे 'बाबा ब्लैकशिप' आ 'ट्विंकल -ट्विंकल' सँ टक्कर ल' सकैत अछि .पहिल थिक---एक एक दिन ताक धिनाधिन ....आ दोसर थिक --- पिपरक पात हरा मे डोल......'' +

हमरा विश्वास अछि जे एहन गीत सभकेँ जँ एक बेर मैथिल नेनाक ठोर पर चढाय देल जाय ,तँ गलो बाबा ब्लैकशिप जकाँ मिथिलाक घर-घर मे पसरि जायत .हिनक पद्यकथा पर आधरित दू गोटै पोथी अछि. 'खिखिरक बीयरि' एवं 'हमर अठन्नी खसलग बनमे' . खिखिरक बीयरिक सरल शब्दावली आ तुक-छंद, नेनाकेँ सहजेँ अपना दिस आकर्षित करैत अछि. 'नरान' मे मिथिलाक चित्र देखल जाय .....''..स्वगा खोलल ललका लोल / बाजल ओ बोली अनमोल / धानक खेत झुकगए

शीशि / हम नाएवँ दाना दस–बीस . आएन स्वन्दव अगहन मास / धान भवन अछि पूबा चास / कववँ नवांन देखायवँ मेन /सभ मिनि कववैं उँसेव खेन''९ . तहिना 'हमव अठन्नी खसनग वनमे 'क सभ करिता मिथिनाक संग–संग पोवाणिक –ऐतिहासिक चवित पव आधावित अछि .हिनक बाँन करिताक प्रसंग ड◌ॉ. भीमनाथ झा निखैत छथि ––––''जहिना कथानकक भिन्नता तहिना छंदक विविधता आकृष्ट कवैछ ,चमकृत सेहो .कोनो छंद प्राय: दोहवाओन नहि गेन अछि .प्रत्येक छंद कसन–सधन अछि. कार्यप्रवाह कनकन कवैत अछि .कथा सभक मूनमे अछि पाठककें शिक्षित कववँ, देशप्रेमक भावना भववँ, आनस्य कें हववँ तथा मानवताक सेवा नेन प्रेवित कववँ.''१० एहि तवहें जीवकान्तक करितामे ठेठ मैथिनी शब्दक प्राचुर्य अछि ,नोकोक्तिक स्वन्दव प्रयोग भेन अछि. हिनक बाँनकरिता संग्रह मैथिनीक बाँनकाव्य साहित्यक अनुपम धवोहव थिक .

पं. श्री गोविन्द झाक बाँनसाहित्यक क्षेत्र मे महत्वपूर्ण योगदान छनि. हिनक 'पाकन आम' करिता ककव ठोवपव नहि आयन छैक ? एम्हव हिनक 'प्रनाप' नामक करिता संग्रह आयननि अछि, ताहि मे किछु बाँन करिता सेहो छनि. ओही महक 'हेंको–हेंको' करिताक निम्ननिखित पाँति देखन जाय ,जे नेना कें उँपदेशपवक छैक –––––––

''सभसं पैघ बुद्धिकें मानह बुद्धिक
विन्व सवँ ग्वन हो गोवँव

खूबँ पढ़ह ओ बुद्धि बँढावँह मन
नगाय पहिनहुं सं दोवँव

नहि तं तोहुँ कहयवँह गदहा
उँघवँह मोटा हेंको –हेंको

पएवँह नित सवँ ठाम अनादव
खएवँह सोंटा हेंको–हेंको''११

पं.श्री चन्द्रनाथ मिश्र 'अमव'क करितासंग्रह ''ठाहि–

পঠাহি'' মে কিছু বাঁনকরিত সংগৃহীত খছি . 'দিগদিগ যৌযা নড়ে নড়ে ' ক কিছু খংশি দেখন জায, জে খরোঁধ নেনা পব খাধাবিত খছি --------''দিগ দিগ যৌযা নড়ে নড়ে / কাজ কবক খছি বঁড়ে বঁড়ে / নড়া তে চননহুঁ জেঁ সয ডেগ / বঁঢ়া তে চন জাযত ঙা রেগ /মা , মামা ,বাঁবাঁ,সবঁ রোঁন / সিখনাহ্ ,কবগত ছী খনঘোন'' ...১২

গজেন্দ্র ঠাকুব খপন পোথী – 'কুরুক্ষেত্রম খন্তর্মনক' ন'ক' বাঁনসাহিত্যক ক্ষেত্রমে প্রমুখতাক সংগ উঁপস্থিত ভেনাহ খছি. রর্তমান জীরনশৈনীক সন্তপক্ষকেঁ হিনক বাঁনকরিতা সমাহিত কযনে খছি. হিনক বাঁন করিতামে শহবী খা গ্রামীণ পবিরেশকেঁ সহজে দেখন জা সকৈত খছি .যথা ক্রিকেট খেন পব হিনক করিতা দেখূ -----------হম বাঁবাঁ কব্দ কী পহিনে/ বাঁনিংগ খা কী বৈঁটিংগ /বাঁনিংগ কয হম জাযবঁ থাকি / বৈঁটিংগ কবি হম খাযবঁ মাবি ? / পহিনে দিন তূ ভাসি গেনহ / সে স্বনহ ঙা বাঁত রৌ়খা / বৈঁটিংগ –বাঁনিংগ ছোড়া ছাড়া / পহিনে কবহ গ' ফিনিডিংগ হথৌখা .. ১৩ (পৃষ্ঠ –৭.১২১)

একব খতিবিঞ ভোনা ঝা রিমনক-- 'স্বপ্রভাত' ,কানীকাঁত ঝা 'বূঁচক'—'কনানিধি' ,খা ননিত কুমাব ঝাক— 'সোন্হগব –সোন্হগব গীত' সংগ্রহমে সেহো বাঁনকরিতা খাঁশিক রূপ মে ছপন খছি .

রিজ্ঞান ==== 'হমব রীচ রিজ্ঞান' ঙা পোথী রিজ্ঞানরিষযক থিক. দৈনিক জীরন মে উঁপযোগ হোএরনা রৈজ্ঞানিক উঁপকবণক প্রতি জিজ্ঞাশাকেঁ ঙা শাঁত কব'রনা খছি .এহিমে রিশিষ্ঠ রৈজ্ঞানিকক ব্যক্তিত্ব খা সৌবমন্ডনক গতিরিধিক রিশদ চর্চা ভেন খছি. এহি পোথীক নেখক ছথি প্রা.ধীবেন্দ্র কুমাব ঝা, জে স্বযং ভৌতিকীক রিদ্বান ও প্রাফেসব ছথি. এহি পোথীমে নেখক নেনাক উঁস্কেতাকেঁ তার্কিক রূপ সং ,সহজ ,সবন শৈ্দমে শাঁত কবরাক প্রযাস কযননি খছি .ঙা পোথী নে কেরন নেনাক খপিত্ত রযস্কাক হেত্ত ওতরেঁ নাভকাবী খছি .কতহ্–কতহ্ খর্থ ব্যাপকতাক হেত্ত খংগরেজী শৈদ্বক উঁপযোগ ভেন খছি .এহিমে 43 গোটে নিরঁধ খছি ,জে রিভিন্ন রিষযক খছি ,যথা --

--গ্রহ-উঁপগ্রহ কী থিক, রিজ্ঞান রিভূতি নোরেঁন প্ৰবস্কাব রিজেতা ড॰ॉ. স্বব্ৰঁমণ্যম চঁদ্রশেখব, এষ্টম রঁম : উঁদ্ভর ও রিকাস , যন্ত্র মানর বোরোঁষ্টকেঁ রূঁমূ ,রিজ্ঞানক চমকোব 'কম্প্যূষ্টব' , মংগনগ্রহক ঋন্বসন্ধান ঋাদি. কিন্তু নেখ প্রদূষণপব ঋাধাবিত সেহো ঋছি.

জীরনী ==== 'কানজযী' নামক পোথী ড॰ॉ. হবিপ্রসাদ রর্মাকি নিখন ছনি ,জাহিমে 20 গোষ্ট জীরনী ঋছি. ভাষা সহজ এরং রোঁধগম্য ঋছি .কম শব্দঁমে রঁহুত রাঁত সমেষ্টন গেন ঋছি .এহিমে জাহি মহাপ্বকষক র্যক্তিত্বকেঁ চিত্রিত কযন গেন ঋছি ,তাহিমে প্রদ্ধখ ছথি ---ঝাঁসীক বানী নক্ষ্মীরাঁগ ,বাম প্রসাদ রিস্মিন, রিবসা ফ্কঁডা ,ভগত সিংহ ,চঁদ্রশেখব ঋাজাদ, খ্দীবাম রোঁস ঋাদি .ঝাঁসীক বানী নক্ষ্মীরাঁগক এক ঋংশ দেখন জায --------''মণিকণী উঁর্ফ মন্বক জন্ম 16 নরংরঁব 1834 ঙা. মে ভেন ছন .মাত্র চাবি রর্ষক ঋরস্থা মে মাযক ছত্রছাযা সং রংচিত ভ' গেনী .পিতা শ্রী মোবোপংত হিনক শিক্ষা–দীক্ষা ক র্যরস্থা ঘবে পব কযন. মাত্র 13 রর্ষক ঋরস্থা মে ঝাঁসীক মহবাজ গংগাধব বার সংগ হিনক রিরাহ ভেননি .রিরাহোপবাঁত হিনক নাম বানী নক্ষ্মীরাঁগ বাখন গেন .''১৪ সভ জীরনী ঋাদর্শ এরং উঁত্প্রেবক ঋছি .

উঁপন্যাস ==== উঁপন্যাসক ৰূপমে 'চন্দ্রহাস' নামক ঋনূদিত রাঁনউঁপন্যাস ঋাযন ঋছি ,জকব ঋন্বরাদক প্রা. ঋমবনাথ ঝা ছথি .ঙা বাযরঁহাদ্ব এ.সী. দ্মখর্জীক মূন ঋংগবেজী উঁপন্যাস –The story of Chandrahas'ক মৈথিনী ঋন্বরাদ থিক .এহিমে একটা নেনাক খিস্সা ঋছি জে রাঁদ মে চন্দ্রহাস ভ' বাজা রঁনাওন জাযত ঋছি. চন্দ্রহাস জখন নেনে বহৈত ঋছি তং একবা ভগরতভজন নীক নগৈত ছৈক. গএহ গরৈঁত-গরৈঁত একদিন কন্তনক বাজভরন ধবি পহুঁচি গেন. ওত' বাজা পঁডিত নোকনি কেঁ উঁপহাব রাঁটি বহন ছনাহ,একব ভজন স্বনি ঠমকি গেনাহ .ওকবা ভীতব রঁজাওন গেন .পাঁচ রর্ষক নেনাক ঋাকর্ষক দীপ্ত ঋাঁখি ও স্বন্দব ফ্কঁহ দেখি সভ দ্মগ্ধ ছন.ও ভজন গযরাঁক উঁদ্দশ্যকেঁ স্পষ্ঠ করৈত কহনক – ''একমাত্র

अभिलाषा ओ़िश्वरमे विश्वास रखलाक अछि आ ओहि विश्वासकें जन-जनमे प्रचार करब कर्तव्य बुझैत छी.''

बाजाक मुख्य पुरोहित हुनकक पूरा शरीर देखि बाजासँ कहलनि जे ओ हुनक बाजकुमार प्रतीत होइत अछि .ओकर ललाटपर बाज चिन्ह देखलनि. ओ एकरा अपने बाजदरबारमे राखि उचित शिक्षा-दीक्षाक संग अपन कन्यासं विवाह कराय बाजसिंहासनक भावी उत्तराधिकारी धरि बनयबाक बात कहलनि.

एम्हर बाजाकमंत्री घृत दुष्ठ छल. ओकरा ओ नहि सोहयलैक. ओ बाजाक बेटीसं अपन बेटाक मदनक विवाह करबाय चाहैत छल.ओ एकरा अपहरण क' मरबा देबाक योजना बनओलक. ताहिमे ओ सफल नहि भ' सकल .चांडाल सभ भगवानक प्रति एकर असीम भक्ति देखि छोड़ि देलकैक आ ओहो सभ भगवत भजनमे लागि गेल . ओ हुनक कोना -कोना संकटसं उबरैत अछि आ अन्ततः गद्दीनसीन होइत अछि ,तकर रोचक – रोमांचक वर्णन अछि. लेनाक उत्सुकताकें बढबैत कथा चरमधरि जायत अछि.अनुवाद स्वन्दर अछि. एहिमे बच्चसं भगवानक प्रति आस्था देखाओल गेल अछि.

पत्रिका ====एम्हर नव कलेवरमे आकर्षक रूप-सज्जाक संग नचिकेताक संपादनमे कोलकातासं ''मिथिला दर्शन'' नामक द्वैमासिक पत्रिका प्रकाशित भ' रहल अछि .ताहू मे 'लेना-भुटैका' नामसं हुनक स्तम्भ अछि . नचिकेताक कथा –'उकरू काकाक उलटा पुरान, डॉ.अणिमा सिंहक –शिशु गीत,जीवकान्तक – लिख रे सोनू ,बामलोचन ठाकुरक –अटैकल मटैकल ,करिया झुम्मरी ,चेत करॅछी ,ह्रुक्कालोली ,अप्पन गाम, ॠषि वशिष्ठक कथा – ले घबक ले घाटैक, आदि प्रमुख बचना थिक.एकर मुख्य आकर्षण बस्त्रा–पहेली थिक, जे लेना लोकनिकें मनोबंजनक संग ज्ञानवर्धन सेहो करैत अछि. कुमार बाधाबमण धन्यवादक पात्र छथि, जे ओ लेनालोकनिक जिज्ञासा कें बुझलनि आ ओहि अनुरूप बस्त्रा –पहेली कें बखलनि. पत्रिकाक छपाओ –सफाओ अत्यंत उचकोटिक अछि ,जे लेनाकें आकर्षित करैत अछि.

নেপালক শ্রী বামানন্দ ঝরা ব্নর ,জনকপুবধামসঁ সেহো এক গোট পত্রিকা প্রকাশিত ভেল অছি ,জকব নাম – 'মৈথিলী চৌপাড়ি ' অছি. এহ্র মে উঁচস্তবীয ৱাঁন বচনা প্রকাশিত হোগ্ত বহৈত অছি.

ৱাঁন সাহিত্য এতরেঁ কিন্নর্ং নহি অছি. এহিসঁ কতোক রেঁসী অছি .হমবা জে তকোন উঁপনর্ব্ধ ভ' সকন তকব মাত্র সূচনা টা দেন অছি .নেনানোকনিকেঁ পোথীও কিনরাঁক অভ্যাস নগযরাঁক চাহী . ওা কাজ নীক জকাঁ অভিভারকে ক' সকৈত ছথি. ওা সংতোষক রাঁত থিক জে মৈথিনীমে কিছু নরাগন্তুক করি –সাহিত্যকাব শিশু সাহিত্যক নির্মাণমে সফন ভেনাহ অছি .পবন্তু হ্নক সংখ্যা কম অছি .এহিমে আওব রিকাসক আরশ্যকতা অছি .অংত মে গুরুদের বরীন্দ্রনাথ টৈগোবক এহি কথন সং অপন রাঁত সমাপ্ত কব' চাহৈত ছী .ও কহৈত ছথি –––––''রাঁনসাহিত্যক সৃজন সর্বশ্রেষ্ঠ সাহিত্যিক কর্ম থিক .যদি পৈঘ নেন নিখ'রনা সাহিত্যকাব নেনাক নেন নহি নিখননি ,ওহিসঁ পৈঘ অভাগন আব কে হোযত জে ও অপন নেনপন কেঁ ফেব সং জীরি সকরাঁক স্বঅরসব গমা দেননি ? ''

সন্দর্ভ –সংকেত

১. গজোত–নে.কর্নন মাযানাথ ঝা ,প্র.–অংতিকা প্রকাশন ,দবভংগা ,প্র.সং.–২০১১. ভূমিকা –ভীমনাথ ঝা পৃ–৭

২. দহীক খুংগচা –শ্রী চংদ্রনাথ মিশ্র 'অমব', প্র.–নরবনে গোষ্ঠী ,প্র.সং.–২০০৭, দবভংগা, পৃ.৬৯ .

৩. মৈথিনী নোককথা –বামনোচন ঠাকুব ,প্র.–অরুণোদয প্রকাশন ,কোনকাতা, দো.সং.–২০০৬. সন্দর্ভ –কথা .

৪. পিনপিনহা গাছ –শ্রী ফ্নবনীধব ঝা ,প্র.–মিথিনা বিসর্চ সোসাগটী,নহেবিযাসবায, প্র.সং.–২০১০,ভূমিকা–

ड◌ॉ.बामदेर ঝা পৃ –+ .

৫ মৈথিলী রাঁন–সাহিত্যক স্থিতি ও খপেক্ষা –সম্পাদক.ড◌ॉ.সত্য নাবাযণ মেহতা .প্র.–চেতনা সমিতি ,পটনা ,প্র.সং–২০১১, লেখ–মৈথিলী–রাঁন–কার্য্যধাবা –প্রা. প্রেমশংকব সিংহ পৃ.–১২.

৬. গাছ ঝূন–ঝূন–জীরকাঁত, প্র.–চতুবংগ প্রকশন ,রেঁগ্বসবায ,প্র.সং.–২০০৪.পৃ.–৩৫.

৭. ছাহ সোহওন –জীরকাঁত, প্র.–শেখব প্রকশন,পটনা,প্র.সং.–২০০৬, পৃ.–১+.

+. তত্রৈর–ভূমিকা–পংডিত গোরিন্দ ঝা

৯. খিখিবক রাঁখবি– জীরকাঁত, প্র.–কিস্বন সংকল্প লোক ,স্বপৌন প্র.সং.–২০০৭, পৃ.–৩৭.

১০. হমব খঠন্নী খসনগ রনমে –জীরকাঁত,প্র,–জখন তখন,দবভংগা, প্র.সং.–২০০৯, ভূমিকা–ভীমনাথ ঝা

১১. প্রনাপ–গোরিন্দ ঝা ,প্র.–নংদন প্রকাশন ,পটনা,প্র.সং.–২০০১,পৃ.–৬৩.

১২. ঠাঁহি–পঠাঁহি –শ্রী চংদ্র নাথ মিশ্র 'খমব',প্র.–নরবনে গোষ্ঠী ,দবভংগা,প্র.সং.–২০০১. ১০৯.

১৩. ক্ষকক্ষেত্রম খন্তর্মনক –সং.–গজেন্দ্র ঠাক্ষব পৃ.–৭.১২১.

১৪. কানজযী –ড◌ॉ.হবিপ্রসাদ রর্মা ,প্র.–হবিপ্রভা ,দবভংগা. পৃ.–১+.

দ্গনিন্দ মন্ডন

ষৈগোব সাহি ৩্য প্ববস্কাবক ৰহ্ম্ৱে

তাবীখ 10/6/ববি দি ন 2012, ি নবমনীসঁ পষ্টনা জেৰাক হেত্ত, স্থানি য মি নানপথসঁ সংযা –ৰজে সবকাবী ৰস দ্বাবা গোসাগ ৪ পীতবকেঁস্বমবি , খাবক্ষি ত জগহপব ৰৈসন। মনমে সদি খন দেরপীতবক যাদি –, তাকি যাত্রা শ্বভ হ্খএ। ি নধাবি ত সমৈসঁ ৰস খ্জন। ত্তহা, নবহি যা, হ্নপবাস হোগত চনৌবাগংজমে কাকা কেঁ গোব নাগি (শ্রী জগদীশ প্রসাদ ম্ডন) গামক ৰেবমা হেত্ত ছোড়ক হ্নকা ৰৈসাওন। সংগ খাদবক নোক জেনা কপি কতৌকনেশ্বব বাউত, নক্ষমী দাস, শি বক্ষমাব মি শ্রা, খখি নেশ, স্ববেশ, মি খি নেশ খাদি খাএন ছনহি । বাতি ভবি দেরপীতবকেঁ স্বমবৈত তীন ৰজে ভোবমে দ্নূ –গমছাসঁ পনেষ্টফার্মকেঁ ৰাপ্বত পষ্টনা পহুঁচনৌ। ৰসসঁ উতবি সন খা বংগ খবহ্ন –সন ডোকা খাঁখি ওংঘীসঁ ৰৈসনৌ। ঝাবি খাঁখ সন। জাকি ি হ্মনৌ খাকি কাকা উঠৌনহি জে উঠ্তদী তবগবে হ্বীব –উঠ্ প্রাত ভ২ গেন। সে নে তঁ নদী–নগাৰএ নমব শৌচানাগযোমে স্বনভ ভেনাসঁ হবীচ্ছ নি খ। শৌচানয ডেগ মি ড়ত খাঁখি কএন। সএহ পড়ত। ৰেবী দ্নূ ৰাপ্বত নদী হি বনৌ। –ৰেবী ৰঠ়ান। দি সি দতমনি ৰনাওন গামক, জেকব খগি না হ্মঁহ থক্ষচন খা পছি না ভাগ চীবন। হ্মঁহমে দ২ চাবি যে ঘ্স্সা ঐ কাতসঁ

আগে কাত ধরি দঃ ফক্কর রঠ়লৌং। আগূ কঃ আচমনি – ছৈক। কেমহর দোকান চাহক জে ছলাহ অখি যাসি কাকা এমহর জে তখন নৈতৌং পীরঁ চাহ হক গি নাস–এক পহি নে জে ধ্খাঁ কাতমে উত্তররাবি গাঁধীমৈদানক মোগতে। সে মোগতে মোগত দেখনি ঐ। তখন ভরোস ভেল। সহটি কঃ নগ গেলৌং। চ্লহি পজাবনহি ছল। ব্রেঁচপর রৈসেত দূ গি নাস চাহক আগ্রহ কেলৌং। সমএ সাফ ভঃ গেল বহৈক। কাকা কহলনি জে সে নৈ তঁ কোনো টৈকসীরঁনাকেঁ তারঁত ভাঁজি নে নি অ, জে ও হরাগ খড্ডা জাএত জৌং জাএত তঁ পাগ কত্ত নেত ? একটা ফাঁহসচ্চ আদমীকেঁ দেখি হাক দেনি ঐ। আরিঁ গছনক। ভাড়া এক সাএ নেত সেহো কহনক। চাহ পীরঁ দ্নূ রাঁপূত টৈকসীমে রৈসলৌং, রৈসি তে রি দা ভেল। দ্নূ রাঁপূত অনভ্যা্ আরে বহী। নৈ জানি হমবা কহমে গনতী ভেল আকি ওকবা স্বনৈমে। ও তঁ হরাগ খড্ডাক রঁদনা মি ঠাপ্পব রঁস খড্ডা নঃ অননক। আরঁ তঁ ভেল তীতমহা, ও কহএ জে নৈ সব হমবা তঁ অহাঁ রঁস খড্ডা কহলৌং, হরাগ খড্ডা নৈ। সে নে তঁ হমবা ভাড়া দি অ আ হম জাএরঁ। কনী কান তঁ কেনাদন নাগন, ফদা ফেব ওকবে কহনি ঐ রঁবনী জে নেরঁহ সে নি হহ ফদা হমবা সভকেঁ হরাগ খড্ডা উতাবহ। ও কহনক ওতএ জেরঁগ তঁ ওঁব এক সাএ টৌকা নেরঁ। ঐ তবহেঁ দূ সাএ রূপৈআমে হরাগ খড্ডা পহুঁচলৌং।

হরাগ খড্ডামে জগঠাম পবম সি নেহী শ্রীমান্ গজেন্দ্র রাঁরূসঁ সাক্ষাৎ দর্শন ভেল। নমস্কাব পাতী ভেলাক রাঁদ রঁহ্ত রৈসী উৎসাহক সংগ হমবা নোকনি কেঁ অপনা গাড়ী সঁ হরাগ খড্ডাক ভীতব নঃ গেলাহ। নঃ জাগত জনৌননহি জে হরাগ জহাজক যাত্রাক কী কেনা নি অম মোগত ছৈক। গাড়ী সঁ উতবনাক রাঁদ গজেন্দ্র রাঁরূ হমবা দ্নূ রাঁপ্বতক পাঁচসাত গোটে – নেলৌং। কৈমবামে অপনা ফোটৈ হ্নক হমহুঁ ফোটৈ খিচনহি।

মোরাঁগনক ঘড়ীমে সাত রাঁজি গেল ছল। হমবা নোকনি এক। গজেন্দ্র.....আরিঁ দোসবাসঁ ফবাক মোরঁক সথি তি মে– রাঁরঁ অপনা রাঁসাপব গেলাহ আ হম দ্নূ রাঁপূত অপনঅপন – ভঃ ঠাঠ় নাগনমে জকাঁ নোক নীক নঃ পত্র পহি চান চোটৈবী তঁ রেঁসী ছন নৈ আ –মোটৈবী জকাঁ জনীজাতি গেলৌং।

মাসমে জকাঁ গবমি যো (পঁজার্ঁ কমাগর্ঁনা) নে পঁজরিঁ যা
–জাঁচ ভেন। নহি যে দি ককতো কোনো তঁএ মোট্টা। কম্মনক
পবতান কবা নেনাক র্ঁাদ প ্বতীক্ষানয জা খাবামসঁ র্ঁৈসি নৌঁ।
কাকাকেঁ কনে চাহক খগতা র্ঁূমি খাগ্রহ কবৈত খপনো
স্বতাবনৌঁ। ওনা খাদতি ভনহি ঁ কাকাকেঁ ছনহি খা সে
নি ৩্য দূ র্ঁজে স্বরযঁ র্ঁনা কঽ পীর্ঁক, ক্ষদা হমবা সে নৈ,
পহি নহি কহি খাএন ছী জে ভবি বাত্তক জগবনা ছন।
তঁএ প্রতি কপ চানি স ট্টাকা দের্ঁামে খখবন নৈ। ঐ তবহেঁ
কি ছ কানক পছাতি প্বনঘোষণা ভেন খা ফেব দ্নূ র্ঁাপূত :
দ্গযো গেনৌঁ। মৈদানমে ভীতব খভ্রাক হরাগ নাগনমে নাগি
ছন। র্ঁস র্ঁড়কা একট্টা খনেবে তগনে হোগতে নে তঁ ডেগ
ভবি জহাজ নগ গেনৌঁ। পহি নে–হরাগ চঠ়ি জগপব
–খপনা দেরতা :প্বন দেখনৌঁ। কঽ নি গহাবি –নি গহাবি মন
পীতবকেঁ স্বমবি হরা ভীতব চঠ়ি জহাজক সীঠ় ীপব–
ভৌহ –নাক র্ঁচ্চি যা চাবি ট্টা বংগক সি নের্ঁ ক্ষহেপব গেনৌঁ।
–কহনক খংগ্রেজীমে জোড়ি হাথ চমকা স্বাগতমে–চমকা
স্বগা পঠ় ীন জেনা দেনক হঁসি কঽ ভভা খা সব। রেনকেম
সীট্ট ছন। এক্কঠাম র্ঁাপূতক দ্নূ সীট্ট জহাজমে হরাগ হ্খএ।
র্ঁাপূ দ্নূ হেবি ত পহি নে হর্ঁাজহাজক ভীতবক রাতারবণাক –
র্ঁবফ জহাজমে খরনোকন কএন। এনা নগএ জেনা ভবি
গম সে কবৈত। র্ঁাহবমে –গম তগপবসঁ খা হোগ বহন খসি
একদম্ম মন র্ঁাদ কানক জন্তু গর্মী ভীতব ওতর্ঁএ ঠঁঢা কনি যে
খারিঁ র্ঁানক রযস্ক দূট্টা র্ঁাদ তেকব গেন। ভঽ শান্ত
হি ন্দী কহাঁদন কহি –কি দৈন খংগ্রেজীমেমে দোহবৌনক।
জেকব ভার ছন জে হমবা নোকনি সঁ খাগ্রহ কবৈত কহন গেন
জে খার্ঁ ঞ হার্ঁা নেন ক্ষম্র্ঁগ সসমএ জহাজ খপনা স্থানসঁ–
খপনা ভীতব মি নট্টক তীস ঘংট্টা তীন ক্ষন ভবত। উঁড় ীন
খপনা –খপনা নোকনি খপনে খপনে তঁএ পহ্ঁচত। স্থানপব
গেনৌঁ। কবগ সএহ নী। র্ঁানহি ডাঁঠ় সীট্টপব বাখন রেঁন্টসঁ
হরাগ গ্বড়কনাক দসে রীঘা কবীর্ঁ নগন। জহাজ গ্বড়কএ–
জোবসঁ র্ঁড় ী র্ঁনা দশী খা দি শী খপন ঘূমি ক্ষহে রাযা র্ঁাদ
জহাজ সাফে –হর্ঁা এক্কর্ঁব গ্বড়কৈত–গ্বড়কৈত নগন। গ্বড়কএ
সন্ তঁ জী নগন। উঁড়এ খকাসমে কঽ ধবতীকেঁ ছোড়ি
খিড়কীসঁ ভেন। সখি ব র্ঁাদ কানক কি ছ ক্ষদা গেন। বহি

तक नि चचाँनौं। ৠाহি रे রঁননৈযা ঙা তঁ কি ছ কতৌ নে দেখি ঐ। সৌঁসে উঁজ্জব-উঁজ্জব ৰাঁদনেঁটা। ৰাঁদনক সংগ হৰাঁ-ছন। বহন জা জহাজ উঁড়ন

হৰাঁজনখৈ ভেটৈত বহন -টৈমপব চাহ-জহাজক ভীতব টৈম--হৰাঁ জে পাঁচমে নখ । খএব ছোড়ূ ।..মগহ হ্মদা ৰঁড় ৠভ্ভাপব -হৰাগ হ্মমৰঁগ পৌঁতি সমে-জহাজ খ্নন ও এক পহুঁচনৌঁ। কবীৰঁ পনবহ মি নঠক ৰাঁদ নোক সভ উঁতবএ নগনাহ। পাছূ পাছূ হমহুঁ দ্নূ ৰাঁপূত উঁতবনৌঁ। উঁতবি তে-তঁ সভটা গেন। নগি চকরিঁ দোব ৠভ্ভা দেখি -হৰাগ হ্মমৰঁগ কবৰাঁক কননৌ পারিঁ সহ কাকাক নহি যে। স্বননো দেখনো ঘূমি :সাজন কঽ প্বন-ভোজন পহুঁচনৌঁ। হোটৈন একটা নেন নাগনমে ৠভ্ভাপব ৠারিঁ -হৰাগনাগি সামান চেকচাক কবা -টৌকঠ নঽ ভীতব প্ররেশ কএনৌঁ। কাকাক চাহ পীৰাঁক সমএ গামমে জে ছন ৰূঁম্মন হমবা ঙা সেহো ভঽ গেন বহনি । জহাজ ছথি ন। পীৰেঁ নরঁধরঁ ৰঁজেক তীন সাঠ়ে ৰঁনা ৠপনেসঁ -এক দেখি সমএ ঘংটা এক হাথমে ছন। চানি সমে চাবি তঁ ৰাঁপূত দ্নূ কি ন টৌকামে দস ৰীস কপ কাহ্ফী চাবি পীৰঁনৌঁ। কনি যে কানক পছাতি ঘোষণা ভেন পঠনে জকাঁ নাগনমে নাগি হ্মমৰঁগসঁ কোচ্চি নেন ভীতব জা ৰৈঁসনৌঁ। ৰৈঁসি তে ৠপন ঘবক গোসাগ ৠা দের মনমে পীতবকেঁ স্বমবৰঁ সহজহি -কোচ্চি কবৈত ৠন্বভর সভ জকাঁ পহ্নকে নগন। ৠারঁএ আঁন স্বগচ মোৰাঁগনক চানি স। ছহ বহি হোগত সমএ পহুঁচনৌঁ হোগত কেনৌঁ একটা সংদেশী ৠ াএন জে ৠংগ্রেজীমে ছন জেকব মৈথি নী বহএ বারত হম প্ররীন হ্মাব সহযোগী মোহি ত -দি ন্নী, উঁজ্জব ৠা নীন বংগক কমীজ পহি ব নিকাস দ্বাব নগ ঠাঠ় ছী। হমবা দ্নূ ৰাঁপূতকেঁ ধোতী ও হ্মতা দেখি - -প্বছননি "ৠপনে জগদীশি প্রসাদ মণ্ডন ? হম প্ররীণ হ্মাব। ৠাউঁ ৠপনেক নোকনি ক গাড়ী ঠাঠ় ৠছি জে হোটৈন ছোড়ি দেত।"

গাড়ীক চানক ৠাগূ ৰঁঠ়ি দ্নূ ৰৈঁগ নঽ সমহাবি কঽ বখননি । দ্নূ ৰাঁপূত গাড়ীমে ৰৈঁসনৌঁ ৠা গাড়ী ৠাগাঁ

সসবন। কবীরঁ চানি স মি নষ্টক উঁপবান্ত একটা দস মঁজি না মকান পূর্ণতিরাতান্বক্ষনি ত :, গোক্ষনম পার্কি মোষ্টন কোচ্চি , নগ ৰূকন। যূনীফার্মমে সজন দবমান মোষ্টনক দবরঁজ্জা খোনি ঠাঠ় ছন। গাড় ীক ড্রাগরব রাঁহবক দবরঁজ্জা খোননক। দ্নূ রাঁপূত রঁহব ভেনৌং। দবমান ঝ্কি কঽ স্রাগত কেননি । ভীতব গেনৌং খাকি নজবি একটা খঠাবহ রঁর্খিক নরযৌরনা খতি রি নক্ষণ স্রভাররানী হি ন্দী খা খংগ্রেজীমে নীপ্বণ খপন পবি চএ খংগ্রেজীমে দেনক। জেকব ভার ছন, হম পূর্ণিমা সৈমসংগ কম্পনীক তবফসঁ সেরামে ঠাঠ় ছী। কহু হম খপনেক কী মদতি কঽ সকৈত ছী ? পূর্ণিমাক দ্নূ হাথ জোড়়রঁ, নি চ্চা উঁজ্জব তংগ জীন্স খা উঁপব স্বগাপাখি বংগক টীসর্ট, নমহব দহি না নষ্ট কি ছ কেশক ভৌব কাবী নমহব–তি নকোব খসন। ছাতীপব কাতকক ফড় সনক দ্নূ ঠোব নান ঠুহ্ঠ্হ। ভবি খাঁখি কাজব। খূরঁ নমহব খা হাথ নমহব–চমকীরঁনা পোবগব ওগবী সভ জে কোনো নীক কম্পনীক–পোবগব ছন। ঠাঠ় জকাঁ মূর্তি জোড়়ি হাথ দ্নূ বঁগন। নহবংগাসঁ রানি কা রযস্ক এহি জে গেন। ভঽ গদ্গদ্ মন দেখি তে শানীন এতেক ! হমবা খপনো ভাগযপব গৌবর ভেন জে ধনি হমব মি খি না, ধনি হম মৈখি ন খা ধন্য হমব মৈখি নী। জগ প্রতাপে হম দ্নূ রাঁপূত টৈগোব সাহি ত্যে প্ববস্কাব প্রাপ্ত কবরাঁক হেত্ত মি খি নাক গাম রেঁবমা, ভাযা তক্ষবি যা, জি না মধ্রঁনীসঁ চনি কোচ্চি পহুঁচনৌং।

বি সেপ্সনপব উঁচি ত খাদবনম্ ৰূমমে ভারোপবান্ত–রঁব চাবি সাএ ছহ কেব ক্ষংজী জে এএম কার্ড জকাঁ ছন। পূর্ণিমা .টী. হমবা সরঁহক সংগ খাগ ওগ ক্ষংজীসঁ ৰূম খোনন। সংগে ওহী তঁ পৈসৌনক কার্ড ৰূপী ক্ষংজীকেঁ একটা দোসব খোল্হি যামে উঁজ্জব ৰূপ। রেঁডক দূ গেন। পসবি গজোত ঘব ভবি ছন। খত্যাধ্নি ক খাদি তোসক তকি যা–ধপ্ গদ্দা–ধপ্ সামনে টৈব্ঁনপব একটা এনডী.সী., ফোন খা চাহ রঁনেরাঁক সভ সবমজাম ছন। চাহক সবমজান দেখি তে কাকা তঁ গদ্গদ্ ভঽ গেনাহ কহননি –“দ্গানিন্দজী, সভসঁ পহি নে একটা চাহ

पीबू । " सएह कएन ।

चाह पीबैत ठौरी खोनि कने कान देखनौं । तात् पूर्णिमा मन पड़ानीह ह्नकासँ हमबा एकटा रैगबतो छन । ओ अपन नमरब देने छनीह डायन केनौं पाँचे मि नष्टक पछाति भीतब एनीह ओही अदाक संग । आग्रहपव रैसनीह । अगता कहननि यनि जे हमव कैमबाक रैष्टबी डाॅन भऽ गेन अछि कने चार्ज होगतए । पूर्णिमा हर्षक संग रैष्टबी नऽ बात्तक भोजनक रि षयमे सेहो रता देननि । आ ओ कहैत राहव जेराक अनुमति चाहननि जे हम अही ह्लावपव रूप नमरब चाबि साए दूमे छी । अपने नोकनि केँ कोनो अगता ह्अए तँ नि संकोच : कहैत रजा नेरं । हम अही सरहक सेरार्थ आएन छी । धन्यवाद नागन भेनीह । राहव रूमसँ पूर्णिमा रि हँ्सबैत ठोवकेँ दुनू ग्वज -ग्वज अन्हाव रूम आ ह्अए गेन चन रिं जनी जेना एना भऽ गेन ह्अए । पछाति थोड़ाकोनक, काका मोन पाड़ननि जे भोजनो कवबैं ? हम कहनि यनि - नि शत्तकी ।

अपन द्वि तीय नेन भोजनक रापूत दुनू अपन ह्लर्ता पहि व- देखनौं । कात चान्द घ्मा नजबि एक पहुँचनौं । तनपव अनग टेबुन आ ह्र्सी नागन । सभ टेबुनपव कनि ये-अनग टा तोनि या-टा, पनेष्ट, उँज्जब धप्धप् गि नास-, पानि क रोतन आ काँटा चम्मच बाखन छन । कने कान धबि दुनू रापूत ग्वमस्वम बहनौं । जे पूछि पवसि -पवसि पूछि - खागबना अपने पवसि -अपने तँ ओतए म्हदा ख्आओत । दुनू नऽ पनेष्ट टा एकहक रैस । रड़ रड़ानी छन । हि सार छेनि रौस चि न्है-चीज जे रठानौं । आगाँ रापूतऐ ओ एकाधटा ष्टकड़ ा उँठा कक्काकेँ आ बाखी उँठा अपनो पनेष्टमे- रौस छन तगमे पूछए -चीज अनचि न्हाव जे म्हदा दि यनि । कि यो तँ हि न्दी तँ कि एक नै हि न्दीमे सेहो पड़ए । आर मैथि नो जे कोन कथे मैथि नी कवए । ने बुस्नरें अपन -अपन पाछि -राग कबैए । तखन पूछि -राग-टाटा सभ पसि नकसामग्री नऽ भोजन केनौं । भोजनक तँ रि न्यासे जुनि पूछू, उँत्तव भावतसँ नऽ दक्षि न भावतक सभ कि थुक पूर्ण रैरस्था छन । भवि पोख भोजन दऽ दुनू

রাঁপূত খাগাঁ রঁঠ়নৌঁ দেখনৌঁ জে একটা কবাণীমে খীব সন কি ছ খাদ্য পদার্থ ছনৈক। খপনা জোগবক নেনৌঁ। খাগতে মন গদ্গদ্ ভ২ গেন। তত্পশ্চাত খাগসঞ্রীম ন২ ভোজন সমপন্ন কবি তে বণী তারঁত্ মোহি ত বারত জী হমবা নোকনি ক খোজচান –হান পহুঁচনাহ। নগ করৈত প্ছাড়ি – ভেন। খাবাম কবএ গেনৌঁ।

ভীনসব তবগবে উঁঠি নহা ধো ক২ তৈযাব ভেনৌঁ। জনপান কেনাক রাঁদ দ্নূ রাঁপূত হোটৈনক নি চনা তনপব খারি সামাচাব পত্র খাদি দেখি বহন ছনৌঁ তখনে বেণ্বকা রাতবা জী এনীহ। সরঁহক ফ্শন–এক ভেনীহ। খানন্দি ত ছেম জানি – জে হাঁনক.এ পাত ভেন। খা হমবা নোকনি –দোসবক পবি চএ হাঁন ভেনৌঁ। রি দা নেন দেখি মন গদ্গদ্ ভ২ গেন। এ জগমে হাঁন। পৈঘ রৈঁস রাতান্বফনি ত :পূর্ণতি হাঁন.জে. রেঁস ছথি। সকৈত রৈঁস নোকনি হজাব রি দ্বান–হজাবক উঁতবক রাযসঁ খা নেন চঠ়ক উঁচগব মঁচ। জগপব দহি নাসঁ ছন। রঁনন সীঠ় ি হেত্ত

কথাকাবরেঁরস্থা রৈঁসৈক নোকনি ক সাহি ত্যকাব–, মি ডি যারঁনাক খা খামঁত্রি ত খতি থি ক সরঁহক খনগখনগ – সঁগ নোকনি ক পত্রকাব রঁজে তীন দি নক ছন। রেঁরস্থা

রি দ্বান সাতো কাত এক ছন। ভেঁ৳রাতা, কথাকাব, ঙঁপন্যাসকাব খা করি নোকনি খাদি ক রৈসৈক রেঁরস্থা ছন জি নকা খাগাঁ নাও নি খন নেমপ্‌নেৈ ছন। খাহী দীর্ঘমে রেণ্বকা রাত্রা সেহো রৈঁসনীহ। রেঁবারঁবী সভ রি দ্বান নোকনি খপনখপন পোথীক – খপন কাকা পছাতি তকব এক ঝনক খঁগ্রেজীমে বখননি । পূবা কক্ষ বখননি । মৈথি নীমে মাতৃভাষা রি চাব সংরঁধী পোথী জেনা ছন বহন চমকি ফ্লশিসঁ কৈমবাক প্রকাবক রি ভি ন্ন বহৈত। চমকৈত রিঁ জনোকা বহি –ভাদরক রঁদ্রীমে বহি –সাওন রি দ্ সভ রাঁদ বখনাক রি চাবরান নোকনি সঁ রি ভি ন্ন প্রকাবক প্রশ্ন নঃ নঃ পত্রকাব নোকনি নূন্নি পড়্না। সৌভাগ্যসঁ হমহুঁ রি দেহ প্রথম ঙা পাক্ষি ক পত্রি কাক সহ সমপাদকক প্রতি নি ধি ৩ৎর কবরাঁক হেত্ত ঙঁপসথি তি বহী। খা পত্রকাব নোকনি কেঁ মৈথি নীসঁ হি ন্দী খা খঁগ্রেজীমে ভবি পোখ সংতোষ প্রদান কএন। পাঁচ কেমহব দঃ কঃ রঁজনৈ সেহো নৈ রঁন্নি পেনৌ। সভ কি যো এ সভাকক্ষমে হ্াঁনক .জে. শ্বৰু ভেন খা কেনৌ। গ্রহ্ণ খপন স্থান–খপন কএন। প্ররেশ প্ববস্কাব তেসব ঙা কার্যএ্রম। খরাৰ্ডক ষৈগোব নি ৳রেচব বহএ। ভেন কোচ্চি মে ঐরেঁব খাযোজন জেকব ছন সমারোহ সাহি ত্ ভাষামে রি ভি ন্ন জগমেযক যোগদান হেত্ত সাতটা ভাবতীয ভাষাকেঁ চ্নন গেন, খঁগ্রেজী, কোঁকণী, মৈথি নী, মনযানম, মণি প্ববী, নেপানী খা সি ন্ধী বহএ। জে প্ববস্থৃত কএন গেন। কোচ্চি ক রাঁবহ জূনক সংখযা সৈমসংগ গণ্ডি যা খা সাহি ৩য খকাদেমী দ্বাবা সাহি ৩যমে স্রোত্তম যোগদানক নেন সাতো ভাষাক নেখককেঁ প্ববস্থৃত কবরাঁক নেন তৈযাব ছন। জেকব চযন সাহি ৩য খকাদেমীক পংচপবমেশ্বব দ্বাবা – :জে এ্রমশ নেন ভেন ছন। এক ঝনক ওগ মহান রি ভূতি ক –ছনাহ ঐ তবহেঁ ঙঁপসথি তি 1ঘোষ শ্রী খমি তাভ ., খঁগ্রেজী, সী অঁফ প্াঁপি জ, 2. শ্রীমতী শীনাকোনমরঁকব, কোঁকণী গৌর্ব, 3. শ্রী জগদীশ প্রসাদ মণ্ডন, মৈথি নী, গামক জি নগী, 4. শ্রী খ্ঁকি থম খচ্যতম্ নামরঁদবী, মনযানমখঁথি মানাকানম –, 5. শ্রী এনক্ষংজমোহন সি ংহ ., মণি প্ববী, এনা কৈংগে কেনরা মাৈে, 6. শ্রীমতী গংদ্রমণি দবনান, নেপানী, গ্নষ্ণা–গ্নষ্ণা খা 7ম শ্রী খর্জন হসীদ, সি ংধী, না খএনা না।

এ৻ কার্যক্রমক ক্ষ৺য থতি থি , ড্াঁমোগনী রি বাপা .এম .,
ওভী ক্ষৰূপ.এন., এমক্ষমাব রি বেন্দ্র .পী., শ্রী থগ্রহাবা গ্লম্ষ্ণমূর্তি,
সচি র সাহি ৩য থকাদেমী দি ল্লী খা শ্রী রীপার্ক .ডী.
এসি যা রেস্ট–সাঙঁথ .ও.ঞ.সী এ্ড প্রেসীডেন্ট, ক্ষ৺য কাযনিয
এচকয়ূ., সৗমসংগ গনেকণ্ট্র্াঁনি কস ছনাহ। কার্যক্রমক দৌবান
নোরেন প্ববস্কাবসঁ প্ববস্হ্নত মহাকরি বরি ন্দ্রনাথ ঠৈগোব কেব
সরঁধমে থপন কার্যক্রমক বখননি । থপন রঁহ্ক্ষনেয রি চাব–
প্রসি হ্ন দ্নি যাঁক কনাক এরং সাহি ৩য ৰূপমে ঘোষি কাক–উঁদ্
এঁকব .ভী.ঠী, ম্াঁডিন বজনী হবি দাস দ্বাবা জরঁর্দস্ত প্রস্ততি
সরঁহক মনকেঁ মোহি নেনক।

2011 Winner Profiles

MS. SHEELA KOLAMBKAR
Awarded for *Geera*
Language – Konkani
Genre – Short Stories

Ms. Sheela Kolambkar is a renowned writer, who has written several short stories, poems and essays which have been translated in various languages such as English, Portuguese, French, Marathi, Hindi, Telugu and Malayalam. She has been bestowed with Sahitya Akademi Award for 'Bhuim-Chafim' and 'Bhangarachen Sukne' in the year 1997 and 2007 respectively. Ms Kolambkar's collection of short stories is an eloquent display of the agonies faced by women in a male dominated society. Her work demonstrates her prowess in describing the finer nuances of a woman's relationships with the men who come in her life – a child, husband, friends, and even acquaintances and well-wishers. As one of the first female Konkani writers, Ms Kolambkar's path breaking writing has contributed immensely to the shaping of the Konkani literature. Geera collection covers literary work of the author spanning over 25 years.

MR. K. KUNJAMOHAN SINGH
Awarded for *Eina Kenge Kenba Natte*
Language – Manipuri
Genre – Short Stories

Mr. Kunjamohan's book containing 16 short stories and spread over 108 pages, displays his mastery in the art of storytelling. In almost all the stories featured in the book, the contemporary situations of Manipur are beautifully portrayed in a language familiar to common people. N. Kunjamohan Singh is widely known as a writer of short stories and he has also translated from Bangla into Manipuri, Rabindranath Tagore's famous novel 'Gora'.

MR. JAGDISH PRASAD MANDAL
Awarded for *Gaamak Jingi*
Language – Maithili
Genre – Short Stories

Mr. Jagdish Prasad Mandal is a well known writer with a Masters in Arts. His work spans genres of novels, short stories, seed stories, long stories or poems that present vivid description of life in Mithila initiating resurgence in Maithili literature. First published in 2009, Gaamak Jingi is a collection of Maithili short stories which depict different facets of village life. The stories here represent the joys and sorrows, pleasures and pain, agony and ecstasies of the life of people of these villages. The way these stories capture the nuances of language of men and women of different castes and classes in Mithilanchal makes this collection worthy of this award. Some of his other famous works includes novels such as Maulail Gachhak Phool, Jingik Jeet, and Uthan Patan, anthology of poems like Indradhanushi Aakash, Gitanjali and Raiit Din & plays such as Compromise and Jhameliya Biyah.

কার্যক্রমমে প্বরস্কাব রি তবণ হেত্ত উদ্বাষণক পছাতি রি জেতা
রি দ্বান নোকনি মঁচাসীন হোথি থ্বা প্বরস্কৃত ভ২ থ্বপনথ্বপন –
গ্বন্ধদের রুপমে প্বরস্কাবক থ্বাঁরথি । থ্বাপস স্থানপব
মূর্তি কি মতী রেঁস একটৌ টৈগোবক বরি ন্দ্রনাথ, একটৌ চি ক্কন
সান এবং একানরেঁ হজাব রুপৈযাক চেক প্রদান কএন গেন।
রীচ বহন। নৌকৈত জকাঁ রিঁ জনোকা কৈমবা রীচ মি ডি যাক–
নি খন থ্বপন প্রসাদ ম^ডনজী জগদীশ শ্রী পারিঁ প্বরস্কাব

श्रुति प्रकाशिक पोथी पूर्र रि षयसँ जि नगीक गामक पोथी रान ख्पन मातृभाषामे रि स्तावसँ दैत धन्यराद प्रकाशिनकेँगी प्रस्तुत क॰ मि थि ना खा मैथि नीक मर्यादाकेँ रॅठ़ ानिनि ।

कार्यक्रमक समापन भवत नाट्यमक प्रसि द्ध नवर्तकी, कनाकाव पद्मश्री शोभनाचन्द्र क्ष्माव द्वावा भयंकव उँ३सासपूर्ण स्तवीय नृ३यक संग भेन। पाँच रॅजे संध्यासँ दस रॅजे वाति धवि रूॅम्‌ जे छओ खांग्वव घीएमे छन जकव सफनताक श्रेय स्वश्री रूचि का रॅत्ता, रेणुका भान, सैमसंग ग्ण्डि या, रौपार्क .डी. खा काग चेष्टा दौवान कार्यक्रमक समस्त जे छनहि । खादि केँ वहनीह। /वहना रूपमे रॅकोध्यानम्

ऐ सरॅहक पश्चात हमवा नोकनि होटेन खारि स्वरूचि भोजन क॰ खावाम केनौं। प्रातभने चावि रॅजे : भोवमे ख्भि रादनक संग हाथ हि नरॅैत गाड़ ीमे रॅैसनौं। क्षदा ख्खनो ओ हमवा मने ख्छि कोच्‌चि । तारॅत गाड़ ी...... -दस वाति छन। च्‌कन क॰ ख्ङ्गाक नेन प्रस्थान-हराग गाम रॅापूत द्‌नू नैत खानन्द रॅजैत यात्राक सम्पूर्ण-रॅजैत गेनौं। गोधनप्वव खारि -रॅैवमा

।

मण्डन दुर्गानन्द ::

समीक्षा- जीवनसंघर्ष-

मैथि ली साहि त्याकाशमे एकटा एहेन नक्षत्र जे अद्रा नक्षत्र जकाँ सुधी पाठककेँ सभ तरहेँ मनोरंजनसँ ल' आदर्शवादी समाज, व्यक्ति , व्यक्तिक कल्पित एवं दमि त भावना, मनमे उठैत वि भि न्न प्रकारक समस्या आ ओकर नि दानक रूपमे भवि ष्योक मार्ग दर्शन करैत अछि , जीवनसं-घर्ष। जीवन संघर्ष थि क आ संघर्षे जीवन। जौं जीवन अछि आ जीवनमे संघर्ष नै तँ ओ जीवन जीवन नै। तहि ना जदी संघर्ष अछि तँ ओ संघर्षे जीवन थि क। एक शब्द द्वारा दोसराक वि ना-संघर्षसँ तँ अछि जीवन अछि । जागत र्नमना सन अक्षक्ष्न जीवन संघर्षेकेँ जौं आ छी सकै नै र्वँचि अपने मानि नेवँ जीवन थि क। अर्थात् जीवनसंघर्ष उपन्यास अपन संज्ञाक - अछि । सम्पूर्ण उतरल अछ ा धरि अंत अन्वसार आदि सँ नै अलग संघर्षसँ कखनो ओ छथि उपन्यासमे जे पात्र लोकनि हुनका लेलन्हि क' स्वीकार संघर्षकेँ जे अछि । सकला भ' स्वागतार्थ बाँट अनेको नै एक लेल जीवनकप्रवृत्ति क संग नैसर्गिक सुख ल' उपस्थित भेल।

उपन्यासकार एकटा नब्ब प्रति ष्ठित जाह्नवी जकाँ वि भि न्न प्रकारक संघर्षकेँ जे देखौलन्हि तँ ओकर समाधानो तकराँमे कतौ पाछाँ नै रहला। जीवनमे संघर्षक समाधाने तँ जीवनक

অছি প্রায থি ক। ঐ রীতকেঁ স্পষ্ঠ কবরীমে উপন্যাসকাব শিত-উপন্যাসকাব আদি যেমে উপন্যাসক ভেলাহ। সফল প্রতি শিত আ জীবনক জে যৌবনা নবরি রাহি ত গোষ্ঠ এক গামক রঁসপ্রবা যৌবনক স্বআদ মাত্র বুঁমনে হেতীহ। গামক সৈনে আযোজি ত চহুওব মেনা গনগনাগত গেনীহ। দেখএ মেনা দুর্গাপূজাক উড়েনে নীন্ন চবি কোসি ক আরীজ গগনভেদী নাঁড়স্পীকবক, গামক তীনটা নফ্আ ছৌড় া রঁহনাফ্সনা কঽ ভনডাব ঘব – । সমাজক সামঁতরাদী ব্যরস্থাক .....নঽ জা হ্নকা সংগ রঁনকোব জে তবহক ঐ আখি ব জ্বনঁত উদাহবণ অছি ।
রেঁরস্থাক হমবা সমাজক রীচ রান জে রঁচামে ব্যাপ্ত অছি – গজ্জত তখন হ্অএ প্রস্তুত সংগ রঁনাকোবক সংগ রঁহি নক-মাএ পাওত রঁচি কেকব ? কে গজ্জতদাব বহতাহ ? একটা প্রশ্নচি হ্ন ছোড়রীমে উপন্যাসকাব পূর্ণতি সফল ভেলাহ অছি । :

সমাজমে ব্যাপ্ত ও জে ক্ষরেঁরস্থা অখনো অছি নি শত্তকী ও হমবা সভকেঁ নজ্জিত কবরীমে কনি যো ধোখা নৈ। ধড়ী-ঘবক ধাবমে -গাম ক্ষরেঁরস্থাসঁ ঐ সমাজক জে অছি সংভব জগসঁ নাগ রঁহএ শৌনি ত রঁদনা পানি কত। উপন্যাসকাবক উপন্যাসক উদাহবণসঁ স্পাষ্ঠ জে পনৌস্বনৈত -রেঁটৌক হ্মঁহক রাত স্বনৈত- -কহনক পতি কেঁ“জহি না হমব রেঁটৌক গজ্জত সি সৌনীরঁনা ন্বটনক তহি না সি সৌনীক দুর্গস্থানমে মন্বথক রঁনি পবত।”

হ্মদা রাঁহজখন সম্পূর্ণ রঁসপ্রবারঁনা ! বে উপন্যাসকাব-নহা কঽ কচবমরঁধ সি সৌনীরঁনাকেঁশিক ঠেবী আ শৌনি তক রঁহরৈনে তৈযাব বণক নেন শিংখনাদক ধ্বনি , নাঠী, ফবসা, গ্রাঁস নঽ মবৈ আ মাবৈনে সি সৌনী দি স রি দা ভেন তখন গামক সভসঁ রেঁসী উমেবক মনধন রাঁরা দ্বাবা বস্তাপব চেন্হ দঽ ও কহরঁ -“ঐ ঠাঁমি সঁ জৌঁ কি যো এক্কা ডেগ পএব আগাঁ রঁঠেরঁহ তঁ হম এক্ত প্রাণ গমা দেরঁ।”

মনধন রাঁরাক ও এক রাক্য, আগি মে পানি ক কাজ কেনক। সভ শান্ত ভঽ জাগ ছথি ।

তখন সি সৌনী দ্গর্পূজাক প্রতি ৰূপ রঁসপ্ববামে কানীপূজা ঠানন গেন। অধ্যক্ষ, উঁপাধ্যক্ষ চ্নন গেনাহ। এক্কস আদমীক কমি টী রঁনাওন গেন। কোনো কাজ হ্অএ ও সর্বসম্মপতি সঁ হ্অএ। এঁঠাম উঁপন্যাসকাব সামাজি ক সদ্ভারনাকেঁ স্পষ্ঠ্ কবরাঁমে শেত- মধ্য কানক আধ্নি ক উঁত্তব জে ভেনাহ। সফন প্রতি শেত ভেন। দর্শনিক কসৌটীক ঝনক সহজহি সমাজরাদী উঁন্নত অছি । জৰুবী কাজ দসগর্দা রঁঠ্রেঁামে আগাঁ সমাজকেঁ হেতৈক নৈ ঝ্কাউঁ প্রতি কাজক দসনামা মনমে নোকক জাধবি কেনা রঁঠ্ত ফ্নহেঁ আগূ সমাজ তাধবি ? সমাজেক রীচ মংগন সন সোনমমতি যা নোক অছি তঁ গণেশি সন ঠকহব সেহো। জগ সরঁধমে উঁপন্যাসকাব কহএ চাহৈত ছথি - "এক্ক ফম্হাবক রঁনাওন পনি পীরাঁ ঘৈন সেহো ছী আ ছতহবো। ফ্দা দেখৈমে দ্নূ এক্ক বংগ হোগ ছৈ।"

উঁপন্যাসকাবক নজবি নগি চাগত অমরসি যা দি ন সাঁনে দি রানী আ নি শা বাতি মে কানীপূজা। গামমে আএন ধী- সবহোজি -সাগবে রঁসী রঁহি নসঁ, তদ্দমে পবদেশি যা সাবি - মেনাক দেনক। বংগে রঁদনি তঁ গামক ক২ আরি সবহোজি ন২ কৌব্বানীসঁ ফি মেন-মেন আ নাটক ফ্জহফবপ্ববসঁ নেন দোকান প্রকাবক রি ভি ন্ন সংগ আযোজনক নাচক মহি সোঁথাক রি মেনামে ছন্হি। সেহো নজবি সভপবভি ন্ন প্রকাবক দোকানক রীচ, চেস্টবরঁনা দোকান সেহো উঁপন্যানসকাবক নজবি সঁ নৈ রঁচি সকন তঁ দোসব দি স বমেসবা সন নোকক গে কথন -"ধূব বুঁড়া দি ন্নীস তঁ মৌআ ছি এঁ।"

অর্থাত্ পনাযনরাদী সংস্কাবকেঁ চ্নৌতী দৈত গামেমে আযোজি ত কানীপূজামে রাঁজাব দেখি চাবি পাঁচ হজাবক সমান - রঁনৌনক। জে নোকব নৈ রঁনি মানি ক রঁনরঁকতেক পৈঘ ! অছি পবি চাযক স্বাভি মানক ? এরং প্রকাবে রি ভি ন্ন প্রকাবক জাতি রি শেষসঁ জ্ড়ন ব্যরসাযপব রঁন দ২ গ্রামীণ উঁদ্যাগকেঁ রঁঠ্ারাঁ দেনন্হি , জে সম্রাজ্যরাদী প্রদ্ষণকেঁ সাফ করৈত

ऋछि ।

ऐ प्रकारें उपन्यासक सार समस्त मि थि ला आ मैथि ल समाजक समस्याकें चि त्र ण करैत छथि । समाजक बीच व्याप्त वि भि न्न प्रकारक समस्या जे खासकऽ पलायनवादी लोग वा कि सान मजदूरक। सबकाबी मसोमातक लोग वा सामाजि क मसोमातक। वि भि न्न प्रकारक जाति वि शेषसँ जुड़ल व्यवसायसँ दुखल वा कोसी कहबक समस्या। हमरा समाजक बीच धर्मक आड़ि मे राजनैति क समस्या सभपर उपन्यासकारक दूर दृष्टि छन्हि। खास कऽ वि धवाक लेल कएल गेल प्रयासक पाछाँ बूझना जाइत अछि जे उपन्यासकार कोनोकोनो रूपमे -ले- एतेक समस्याकें वि धवाक चूकि लोथि । नायकक भूमि कामे साधारण नि कालबा समाधान बैठा य़ा ओतेक आ देखबा नगसँ व्यक्तिक लेल संभव नै। अधंवि श्वासक आड़ि मे भगति खेला केकरो शीलभंग करब आ जहल खटैब, सेहो उपन्यासकारक नजरि सँ नै बचि सकल। समाजेक मंगलक वि चार जोगि न्दाबकें नीक लागब आ सामाजि क वि धवाक सहायताक उपाए करब, कि नको नीक लागि सकैत अछि । एतबे नै, दुखनीक वि चारकें दुखनि येक शब्दमे उपन्यासकार नि खलन्हि -"हमहुँ तँ पागयेबैना ऐठीन बहलौं ऋदा सभ स्वख-एहेन नीन कहाँ लोग छै। ओकरा बहि तो स्वरि धा'' देखै छी जे पेटे खपटा जकाँ खलपटे छै, भवि सक खेबो केने अछि कि नै। तखन जोगि न्दिव घृष्टी हि नवैत बाजल -

"काकी, काकी। ...." आ मोटैवी खोलि जोगि न्दलब जोव भवि साड़ी, साया आ एकटा आँगीक संग दसटा दस टैकही आगूमे बाखि देलक। ऐ तवहक समाजक दर्बल, रूचलक मसोमात वर्गक सेवाधाबीक रूपमे हुनक यथार्थ सेवा भावना ओहि ना ममलकि बहल अछि , जे ओ कतेक पैघ समाजसेवी छथि ।

ऐ तवहें उपन्यासक एकसंघर्षक साव्-जीवन एक पाँति -थकताकें प्रमाणि त करैत अछि । पाठककें उपन्यासजीवन एकटा -

ঁউপন্যাসমে সভ প্রস্তুত সংঘর্ষক রূপমে র্‌মনা জাগত থছি । হঁসরঁ –তবহক ঁউদাহবণ, রাঁজরঁ, কানরঁ, মাবি পীঠ গহাদি সঁ– ঁউসো হ নর নঃ, নর চেতনা খা নর দি শা ভেঠৈত থছি । খান কোনো ওমবাএন ঁউপন্যাসকাব জকাঁ জি নগীকেঁ কোনো চৌরঙ্গীপব নৈ ছোড়ি রঁন্কি একটা নর সৃজনামেক বাস্তা খোজি পাঠকক সংগ সমাজোক নোককেঁ দেখৌনন্হি থছি । জহি না নদীক পানি থপনা জীরনমে থনেকো ঁউতাব চঢ় ারিকেঁ– প্রস্তুত তহি না থছি রঁনরৈত থপনে রাঁঠ থপন করৈত পাব একটা সমাজোকেঁ করৈত সমাধান সমস্যাক ভেন ঁউ৩পন্ন ঁউপন্যাসমে প্রশস্ত মাস্ক দেখরৈত নি রিবোধ খাগাঁ রঁঠন জা বহন থছি । ঁউপন্যাসমে একটা সমস্যা নৈ থপি ত্ত থনেকো সমস্যা ঁউপস্থিত হোগত থছি ন্দা ওগ সমস্যাক স্বত দ্বাবা রি রেক–র্‌ধি : রস্ক সভ সমাজক থছি । নি কনৈত সমস্যসঁ সেহো নি দান পরি ত্রী খাকি হ্‌থএ দ্‌খনী ও চাহে, খ্যামা হ্‌থএ খাকি তমোবি যারানী ভৌজী। নাবীক একটা সশক্ত শক্তিক রূপমে দেখা ঁউপন্যাসকাব একটা গুত কেনন্হি থছি । সম্পূর্ণ ঁউপন্যাসসমে ঁউপন্যাসকাব মি থি না সমাজক সভ্যতা এরং মান্যতাকেঁ দেখাএরঁ সেহো নৈ রি সবনা থছি । মৈথি ন রেঁঠৌক প্রেম মাএদনি প গো পাঁচ গেন খানন দ্বাবা খ্যামা রাঁপক প্রতি – ্বী, এক ধাবা চাঁউব, সেব তীনি যেক খেসাবী দানি , একটা ঁউদাহবণ থছি । ওতরঁএ নৈ, মসোমাত দ্‌খনীক রেঁটা ভ্তখনা দ্বাবা খানন রূপৈযাক গড্ডী দেখি গু রাঁজরঁ খা সোচরঁ –

“ঝাঁপহ থাখি ব নেতহ। ঝাঁপহ নৈ তঁ নোক সভ দেখি – কি নে। ছী রেঁঠে তঁ থছি ঢহনেনো” মনেমন ভগরানকেঁ – –রাঁজন নাগি গোড়“ভগরান কেকরো থধনাহ নৈ করৈ ছথি ন। ”

ঁউপন্যাঁস জেনা জা ভেন সাবগর্ভিত থছি জেনা খাগাঁ রঁঠ ৈত– ছথি । রাঁঘ্য নেন একসূবে পঠ ৈক পাঠক থছি । বহন জাগত বহি নৈ ভাতক ধি যান–ভোজনো মাদে ঁউপন্যাসক ঁউপন্যাসক সাবক রূপমে প্রাফেসব কমননাথ দ্বাবা :থঁত থছি । –প্রস্তুত কথন

"बत्तका घटैना दुखद छैल। ग्लानि ओ कारूणिक छैल। कालक तीन गति , भूत, वर्तमान आ भविष्य । जे समए बीत गेल वएह समए वर्तमान आ भविष्यक बास्ता देखबैत अछि । तँए एकरा बुझैक खगता अछि । दुखक भागब मानेे आएब छैल।"

ऐ प्रकारे जीवन यथार्थपर संघर्ष उपन्यास कल्पना नै अपितु ठोस धरातलपर टिकल अछि । तँए अंतमे ओ कहबे जे आशाक संग जिनगीकेँ आगू बढ़ैत ठेलैत पहाड़पर चढ़ा आकाशमे फेक दि यौक। स्पष्ट अछि जे जीवन संघर्ष थिक आ संघर्ष जीवन, अर्थात् जगदीश प्रसाद मण्डलक जीवनसंघर्ष। -मैथिली जे झा कुमार नागेन्द्र आ प्रकाशिक छथि
पोथी साहित्याकाशमेप्रकाशिनक झंडा फहराफहरा कऽ रहल -संग प्रकाशिनक श्रुति नेल ऐ छथि । बहुत कहि कि छ रहल साधुवाद। -दुर्गानन्द मण्डलसँ रहल सेहो उपन्यासकारकेँ

डॉ० शशिधर कुमर "विदेह"

<u>पोथी समीक्षा अर्न्बा –</u>

कोनहु भाषाक जीवैत होयबाक प्रमाण की ? एएह जे जाहि क्षेत्र विशेष मे ओ भाषा बाजल जाइत अछि ओहि क्षेत्रविशेष केर हरेक व्यक्ति वा) केँ अपन मातृभाषाक रूप मे बजैत ओहि भाषा (अधिकांश व्यक्ति हो । "हरेक" मतलब हर वर्गविशेषक लोक – चाहे ओ कोनहु वयसमूहक हो, चाहे ओ कोनहु जातिक हो, चाहे ओ

কোনহু ধর্মক হো অথবা কোনহু ব্যাপাব / ব্যবসায সঁ জুড়ল হো । মাত্র বজৈত হো সএহ টা নহিঁ –, অপিতু ওহি ভাষাবিশেষ মে অপন বচনাত্মক ও সর্জনাত্মক যোগদান সেহো কবৈত হো । "মৈথিলী" কেঁ সম্পূর্ণ রূপেঁ ই সৌভাগ্য আগ ধবি কহিযো নহিঁ ভেঁটি সকল ।

এক দিশি, কোনহু "এক সমূহ" কোনহু "দোসব সমূহ" কেঁ মৈথিলী নহিঁ বাজয দেলথিন্হ বা নহিঁ পঢ়এ নিখএ দেলথিন্হ আ –"মৈথিলী" কেঁ অপন বপৌতী সম্পত্তি বনা কঽ বখলন্হি । দোসব দিশি, চূঁকি "পহিল সমূহ" মৈথিলী কেঁ অপন বপৌতী সম্পত্তি কহি দেলন্হি তেঁ "দোসব সমূহ" সেহো মৈথিলী বাজব বা মৈথিলী পঢ়ব – নিখব ছাড়ি দেলন্হি । মৈথিলীক লেল ই পবম দুর্ভাগ্যক গপ্প বহল । ঘঽব ঘবাবী – আ সম্পত্তিক বঁটবাবা ভঽ সকৈত ছৈ, মাএক নহিঁ; মৈথিল লোকনি কেঁ সে বাত বুঝবা মে বহুত বিলম্ব ভেলন্হি । কাবণ জে হো, পব "মাএ মৈথিলী" কেঁ ই সৌভাগ্য আন সমকক্ষ ভাষাক অপেক্ষা বহুত কাল ধবি নহিঁ ভেঁটি সকলন্হি ।

সম্প্রতি খুশীক বাত ই জে পছিলা কিছু বর্ষ সএঁ সময বদলল অছি আ হবেক বস্তুবিশেষক লোক অপন বচনাশীলতা সঁ মাএ মৈথিলীক আঁচব ভবি বহল ছথি । শুরুআত মে গতি বহুত স্বস্ত ছল আ শ্রী বিনষ্ট পাসবান "বিহংগম" বা স্ব° হজরত্বর্বহমান হাসমীজী সন এক – আধহি টা নঽব নাম দেখবা মে অবৈত ছল পব আগ এহেন নাঁব সভক সংখ্যা বহুত তেজী সএঁ বঢ়ল অছি । এহলে এক গোট ববিষ্ঠ বচনাকাব ছথি শ্রী বাজদেব মন্ডলজী । আগ হুনিকহি নিখল এক গোট কাব্য সংগ্রহ "অম্বঁবা" কেব সমিক্ষা নঽ কঽ হম অপনেক সোঝাঁ উপস্থিত ছী ।

"অম্বঁবা" – বচনাকাবক গোটেক পচহত্তবি

ঔী কাব্য বচনা কেঁ খপনা মে সমাহিত কএনে খছি । সভঔী করিতা "খমিত্রাক্ষব ছন্দ" মে খছি । পব ডেবএৰাঁক কাজ নঞি; "খমিত্রাক্ষব ছন্দ" বহিতহুঁ "মিত্রাক্ষব ছন্দ" কেব বচনা সন প্রতীত হোযত খা পঠ়ৰা মে ওহনে নযৰঙ্গ খা রুচিগব নাগত । যথা :-

খহাঁ কহৈত ছী – কাযব ৰনৰসঁ নীক

হিংসক ভ২ জাএৰ সে খছি ঠীক

নোক কহত রাহ–রাহ –

কিন্তু হমবা নগৈত খছি ঙা খধনাহ
.... <u>"খহিংসক রীব"</u>

রিম্ব উঁচিত শৰ্দ্ধ কেব ভাব মবি জাগত খছি খা রিম্ব ভাবক শৰ্দ্ধ তঁ শৰ্দ্ধকোশহি ৰৃম্মূ । পব ঙা দোষ এহি করিতা সংগ্রহ মে কতহু দেখৰা মে নহি খাওত । উঁচিত শৰ্দ্ধ ও সমীচীন ভাব কেব খজগ্বত সংগম দেখৰা মে খৰৈছ । জেনা কি

তপ্ত ৰেতপব

ফবফড় াগত মাছ

কানি – কানি

ক২ বহন নাচ

ৰেতাপব ফাড় ৈত চীস

উঁড়ৰাঁক নেন খাসমান দিশী

अभागल

देहसँ झड़ए लागल

चाँदीकेँ कण

भूमि उठल

कतेको आँखिक मन

जरि रहल माछक तन ....
"बाँउर परक माछ"

सम्पूर्ण काव्य रचना विशुद्ध खाँटी मैथिली मे थिक; हँ कतहु – कतहु किछु हिन्दी शब्दावलीक प्रयोग ठीक सँ मेल नञि खाइत अछि, पर से अल्प । भाषा बहुतहि सहज ओ स्वभाविक थिक आ तहि कारणेँ पढ़ैत काल घटनाक्रम वा वर्णित विषय पाठककेँ अपना समक्ष घटित होइत प्रतीत होएतन्हि । जेना कि देखल जाओ

शब्द नहि रहल दिनक रौद

तेँ नहि रहल ओकर मोल

....

बजैत बहैत छी अमरीत रौद

भीतर बखरे रीतक घोल
.... "दिनक रौद"

कोनहु साहित्य मे जँ विविधता नञि

गो तँ ओ सम्पूर्ण नञि कहरैछ । जहिना भोजन मे षड्रस कँ भेनाइ आवश्यक तहिना साहित्य मे नवरस ओ तकर उपरस सभक समावेश परमावश्यक । मात्र शिंगार ओ भक्ति रसोपरस सँ साहित्य समग्र नञि भऽ सकैछ – एहि प्रकारक साहित्य सृजन एकभगाह ओ असन्तुलित कहरैछ । "अर्प्पना" मे ई दोष नञि । एहि छोटे – छिन काव्य संग्रह मे बहुत अधिक "विषय – वैविध्य" थिक । हरेक रचना भाव – स्वभाव मे एक दोसरा सँ भिन्न । आ इएह एकर सभसँ पैघ विशेषता थिक । एक दिशि "जाति" आ "हम फेर उठब" सन रचना जहाँ सामाजिक वैषम्य पर प्रहार करैछ तँ दोसर दिशि "डोनक झण्डा" सन कविता समाज मे पसरल अंधविश्वास आ अशिक्षा पर । कमजोर वा दलित व्यक्तिक मनोदशाक केहेन मार्मिक चित्रण कएल गेल अछि से देखू

टप – टप चुबैत खूनक बूनसँ

धरती भऽ रहल स्नात

पूछि रहल अछि चिड़ै

अपना मन सँ ई बात

आब ई बाना ई कारी आ भारी
बाति

कि नहि बाँचत हमर जाति .....
? ....
"चीड़ै कि जाति"

"हथियारक सभा" आ "अहिंसक वीर" सन रचना कोनहु समस्याक शान्तिपूर्ण समाधान करबा पर ओ अहिंसा पर जोर दैछ आ अनेरोक रक्तपात व नक्शलवादी प्रवृत्ति कँ विरोध

কৰৈত ৰ্‍ঘনা জাগছ । দেখন জাও

স্বনহ নগাৰহ ধ্যান

খোনহ খপন খপন কান

তৰ ভেষ্টতহ খাজ্‌ক সম্মান

ৰিন্ব দেহসঁ গিৰৌনে বকত

কঽ সকৈত ছহ দোসব জ্‌গত

....
....

ৰিন্ব হিসাকেঁ জে কএনে হোযত দ্বদযপব বাজ

ওকবে ভেষ্টত ঞ খমূন্য তাজ .... <u>"হথিযাবক সভা"</u>

এহি পোথী মে "হ্মনিযাঁক চিন্তা" খা "কথীক গাছ" নামক ৰানকরিতা সেহো খছি, জাহিমে ৰহ্ত স্বন্নব ঠংগ সঁ ৰান মনোভাৰ কেঁ ব্যঞ্জ কযন গেন খছি । হ্মনিযাঁক ছোষ্ট ভাএ কেব জন্ম ভেনৈ, পূবা পবিৰাব খ্শী মনা বহন ছন খা হ্মনিযাঁ কানি বহনি ছনি । প্বছনা পব কী উত্তব ভেষ্টনৈক সে খপনহ্ সভ স্বনূ

ঞ তঁ ছৈ খ্শীক ৰাত

জনমন তোবা ভাএ

कतेक खुशी छल तोहर माए

दादी, सबटा जानै छी

हम ओहि नए नहि कानैत छी

चिन्ता अछि हमरा आर के कोबाकेँ नेत

दूधो माए पिरह नहि देत

.... "ममिताँक चिन्ता"

"गाछक हिस्सा" आ "गाछक बलिदान" पर्यावरण असन्तुलन ओ तकर रक्षा दिशि ध्यानाकृष्ठ करैछ जखन कि "मनोवाञ्छित चान" आ "परेमक अधिकार" किछित् शिंगार रसक कविता थिक । "बाढ़िक चित्र" नामक कविता मे २००८ ई० मे कुसहा नहर टुटैन कोसीक बान्ह सँ आयल बाढ़िक बहुत मर्मस्पर्शी आ सजीव चित्रण कयल गेल अछि । किछु अंश द्रष्टव्य थिक

एहसबि

अर्धनग्न स्त्री

परिश्रान्त

मुख कलान्त

बैसल अछि धारक कात

देह स्नात जिअत अछि कि मुइल

सोचित बहल अछि भरि राति

এখনহি নিকনন অছি

সংঘর্ষ কঽ ৰাঁঠ◌্ি ক ধাবা সঁ

.... <u>“ৰাঁঠ◌্ি ক চিত্র”</u>

সম্প্রতি মৈথিনী সাহিত্ক দশা – দিশা, মৈথিনীক প্রতি করিক প্রতিৰদ্ধতা ও তাহি সন্দর্ভ মে দেন গেন স্পষ্টীকবণ দেখন জাও

দোসৰোক মায

অছি হমৰে মায

তঁ কি যৌ ভায

অপনা মাযকেঁ রিসবি জাগ

....

মৈথিনীক অছি অসীম ভন্ডাব

এহি ৰাঁত কেঁ হম সোচি নী

ঘব ভবন হো জখন

দোসবাসঁ কিএক পৈঁচ নী

ৰাখি সংতোষ কবী উঁপায

কী যৌ ভায ।

.... <u>“মায”</u>

ओना ते ँ ह्वेक करिता चर्चाकि श्पेक्षा बर्खेत श्छि पव से सम्भव नञि । जहिना भात सीझलै कि नञि से ओहि मे सँ मात्र एक टा दाना कँ छूबि श्रन्दाज नगाओल जा सकैछ श्रा तहिना उपवोक्त किछु उदाहवण सभ सँ समग्र पोथीक श्रनुमान । व्याकवण केव दृष्टिकोण सँ एहि पोथीक एक गोट खास विशेषता श्छि जे विभक्ति (कावक चिन्ह वा शर्ब्द) प्राचीन मैथिली जेकाँ मूनशर्ब्द केव संगहि निखन गेन श्छि । * श्रन्त मे मैथिलीप्रेमी पाठक नोकनि सँ एतबहि कहए चाहबन्हि कि ई करिता संग्रह हुनिका श्राशा सञो बेसी रुचिगव नगतन्हि ।

पोथीक नाँव : (मैथिली करिता संग्रह) श्रम्बवा –

नेखक :– श्री वाजदेव मंडन
प्रकाशक:– श्रुति प्रकाशन ४/२१, भूतन, न्यू वाजेन्द्र नगव, नई दिल्ली ११०००४ –

दाम :टाका मात्र १०० –

* प्राचीन मैथिली मे संस्कृतक प्रभावक कावणेँ कावक चिन्ह वा विभक्ति मूनशर्ब्दक संगहि निखन जाइत छन । श्राधुनिक मैथिली मे बहुधा फूटका कऽ निखन जाइत श्छि श्रथवा मिश्रित स्वरूप मे । मिश्रित स्वरूप माने कि किछु कावक चिन्ह संग मे – यथा)– कावणेँ यथा) श्रा किछु फूटका कऽ (– चौकी पव। (संस्कृत मे विभक्ति चिन्ह वा शर्ब्द नञि होइत श्छि श्रपितु मून शर्ब्द मे विकाव उत्पन्न कए“शर्ब्द वा धातु रूप” बनाओल जाइत श्छि तेँ ओ हमेशा मूनशर्ब्दक संगहि बहैछ । पव मैथिली समेत श्रान श्राधुनिक भावतीय श्रार्यभाषा सभ मे ई शर्ब्दविकृति वा धातु विकृति नञि होइछ श्रा तेँ कावक केव विभक्ति (श्रधिकांशतः) निरूपणार्थ श्रनग श्राखव वा शर्ब्द होइत श्छि ।

𑒍𑒧𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬 𑒗𑒰

𑓑. 𑒥𑒯𑒳𑒩𑒴𑒣𑒱𑒨𑒰 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒧𑒹 𑓒. 𑒒𑒼𑒒 𑒅𑒚𑒥𑒻𑒞 𑒑𑒖𑒪

𑓑. 𑒥𑒯𑒳𑒩𑒴𑒣𑒱𑒨𑒰 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒧𑒹

𑒑𑒖𑒪 𑒧𑒹 𑒯𑒧 𑒩𑒳𑒔𑒱 𑒩𑒰𑒐𑒻𑒞 𑒕𑒲। 𑒮𑓀𑒑𑒯𑒱 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒧𑒹 𑒟𑒼𑒛 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒑𑒖𑒪 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒪𑒱𑒐𑒻 𑒕𑒲 𑒂 𑒑𑒖𑒪𑒏 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒮𑒦 𑒣𑒜𑒥𑒰𑒏 𑒃𑒔𑓂𑒕𑒰 𑒩𑒯𑒻𑒋। 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒧𑒹 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒏𑒧 𑒑𑒖𑒪 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒍𑒯𑒼 𑒮𑒳𑒪𑒦 𑒢𑒻 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒩𑒯𑒻𑒋। 𑒋𑒯𑒢 𑒣𑒩𑒱𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱 𑒧𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒁𑒩𑒫𑒱𑒢𑓂𑒠 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩𑒖𑒲𑒏 𑒮𑒠𑓂𑒨𑓁 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒑𑒖𑒪 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯 "𑒥𑒯𑒳𑒩𑒴𑒣𑒱𑒨𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒠𑒹𑒬 𑒧𑒹" 𑒣𑒜𑒥𑒰𑒏 𑒁𑒫𑒮𑒩 𑒦𑒹𑓀𑒙𑒪 𑒂 𑒯𑒧 𑒋𑒯𑒱 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒏𑒹𑓀 𑒂𑒠𑓂𑒨𑒼𑒣𑒰𑒢𑓂𑒞 𑒣𑒜𑒪𑒯𑒳𑒿।

𑒮𑒦𑒮𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒯𑒧 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒁𑒩𑒫𑒱𑒢𑓂𑒠 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩𑒖𑒲 𑒏𑒹𑓀 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒑𑒖𑒪𑒏 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒪𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒥𑒡𑒰𑒃 𑒠𑒻𑒞 𑒕𑒱𑒨𑒻𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒑𑒖𑒪𑒏 𑒅𑒞𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒪𑒹𑒪 𑒣𑓂𑒩𑒞𑓂𑒨𑒹𑒏 𑒛𑒹𑒑 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒯𑒞𑓂𑒫𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒪𑒰𑒑𑒻𑒋। 𑒣𑒼𑒟𑒲𑒏 𑒑𑒹𑒙𑒁𑒣 𑒥𑒛𑓂𑒛 𑒮𑒳𑒢𑓂𑒢𑒩 𑒁𑒕𑒱। 𑒕𑒣𑒰𑒃 𑒂 𑒏𑒰𑒑𑒞𑒏 𑒏𑒼𑒙𑒱 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒧 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑒼𑒟𑒲𑒏 𑒦𑒴𑒧𑒱𑒏𑒰 𑒑𑒖𑒪𑒏𑒰𑒩 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒍𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒑𑒖𑒪 𑒂 𑒋𑒯𑒱

संग्रहक सम्बन्ध मे रहि‍त बात गप सँ करलनि छथि। जेना पृष्ठ संख्या सातक दोसर पारा मे गजलकार कहैत छथि जे "मैथिलीक मिजाजक सीमा (ग मैथिलीक नहि, हमर अपन सीमा भऽ सकैत अछि) केँ देखैत गजलक व्याकरण (बदीफ, काफिया, मिसरा, मतला, मकता आदि)क स्थापित मापदंडक कसउटी पर हमर सभ गजल खरा उतरत तकर दाबी तऽ नहिए टा अछि बल्कि हम तँ ग सकारय चाहै छी जे---------------------------------- हमर सीमाक कारणेँ प्रस्तुत गजल मे कएक जगह सुधि पाठक लोकनि केँ त्रुटि भेटि सकैत छनि।" एहि पाराक अन्त मे ओ कहै छथि जे बहरक दोख किछु शेर मे भेटि सकैत अछि। हम गजलकारक सराहना करैत छी जे ओ भूमिका मे अपने कएक ठाम बहरक आ आन दोख हएबाक स्वीकार कएने छथि। पोथी केँ आद्योपान्त पढला पर हमरा ग नै बुझाएल जे एहि संग्रहक गजल सभ कोन-कोन बहर मे लिखल गेल अछि। अरबीक कोनो टा बहर मे कोनो गजल नहिए अछि, मैथिली मे आग-काल्हि प्रयुक्त होमए बला सरल वार्णिक बहर मे सेहो कोनो गजल नै अछि। गजलकार केँ प्रत्येक गजल मे ग लिखबाक चाही छल जे कोन बहर मे गजल लिखल गेल अछि। जँ ग "आजाद-गजल"क संग्रह थीक, तँ हुनका एहि बातक उल्लेख करबाक चाही छल। भूमिकाक उपरोक्त पाराक अन्त मे गजलकार कहै छथि जे मैथिलीक मिजाज केँ देखैत एहि मे उर्दू-हिन्दी गजलक मिजाजक नकल करबाक प्रयास कएल जाएत तँ एकरा बुधियारी नहिए टा कहल जायत आओर सफलता सेहो नहि भेटैत। हम हुनकर गप सँ सहमत छी जे नकल करब उचित नहि। मुदा एकटा गप हम कहऽ चाहैत छी जे प्रत्येक विधाक एकटा नियम होइत छै आओर जाहि क्षेत्र मे ओहि विधाक उदय भेल रहैत छै ओहि क्षेत्र मे स्थापित भेल नियमक पालन केने बिना कोनो रचना मूल विधा मे कोना भऽ सकैत अछि। जेना मैथिली मे समदाउन आ सोहरक परम्परा छैक आ जँ पंजाबी मे वा गुजराती मे वा की कोनो आन भाषा मे समदाउन आ सोहर गाबऽ चाही तँ नियम कोना बदलि जेतैक। जँ नियम बदलतै तँ ओ दोसर चीज भऽ जेतैक। तहिना गजल अरबक क्षेत्र मे जन्म लेलक आ ग स्वाभाविक छै जे एकर नियम (व्याकरण) ओहि क्षेत्रक स्थापित मानदण्डक आधार पर बनल। स्थापित मानदण्डक पालन करब नकल नहि कहल जा सकैत अछि। आ जे नकलक गप करी तँ 'गजल' कहब अरबी-हिन्दीक

नकल थीक। एक दिस गजलकार 'गजल' कहबाक लोभ नै छोड़ि
रहल छथि आ दोसर दिस गजलक व्याकरणक नियम पालन कें नकल
करै छथि, ए उचित नै बुझाएल। गजल स्थापित मानदण्ड पर जँ नै
कहल गेल तँ रचना कें गजलक स्थान पर दोसर नाम देल जा
सकैत अछि।

पृष्ठ संख्या दस पर दोसर पारा मे गजलकार कहै छथि जे ओ जीवन
सँ सिद्धा नैत छथि। ए स्वागत योग्य गप भेल। जीवनक सिद्धा
सँ तैयार व्यंजन सोआदगर होएबे करतै। स्वदा भोजन बनबै काल
चाउरक सिद्धा पानि मे सोमे फूला कऽ परसि देला सँ भात नहि
कहाएत अछि। चाउरक सिद्धा कें अदहन मे देल जाए छै तखन
भात तैयार होए छै। तहिना जीवनक सिद्धा जँ व्याकरण, नियम
आ चिन्तन-मननक अदहन मे पकाओल जाएत अछि तँ सोआदगर
रचना भेटैत अछि। विधा विशेषक मापदण्ड तोड़बाक क्रांतिकारी
घोषणा कएला सौं सँ किछु विशेष फायदा वा उमेद तँ नहिए जगै
ए। जँ कियो मापदण्ड तोड़ै छथि, तँ मापदण्ड पर चलै बला कें
नकलची आ बाजीगर कहबै उचित नहि। गजल आ रुबाइ आ दोहा
मे थोड़ेक अन्तर तँ छै जे रहबे करतै। अस्तु, ए गजलकारक
अपन विचार छैन्हि आ आबे प्रकाशित सेहो छैन्हि।

गजल संग्रहक सभ गजल पढ़लौं। विषय वस्तु सभ नीके लागल।
गजलक व्याकरणक आधार पर कहि सकैत छी जे बहरक दोख तँ
प्रत्येक गजल मे छैक आ जँ ए आजाद-गजलक संग्रह थीक तँ
गजलकार ए गप कतौ नै कहने छथि। गजलकार कें स्पष्ट
करबाक चाही छल जे कोन कोन बहर मे गजल सभ लिखल गेल

अछि। हमरा बुझने गजलक कोनो शीर्षक नै होइत अछि, मुदा प्रत्येक गजल केँ एकटा शीर्षक देल गेल अछि। बहुतो ठाम अतिरिक्त बहरक नियमक सेहो कतेक ठाम पालन नै भेल अछि आ ई सभ गजलकार भूमिका मे सेहो स्वीकार कएने छथि। जेना पृष्ठ बाइस मे मतलाक दुनू पाँति, दोसर शेर आ पाँचम शेर मे काफिया मे 'आयर' प्रयोग भेल अछि, तँ दोसर आ चारिम शेर मे 'अर' क प्रयोग अछि। पृष्ठ चौबीस मे मतलाक पहिल पाँति मे काफिया मे 'अ' आयल अछि आ दोसर पाँति आ अन्य शेर मे 'आत' आयल अछि। पृष्ठ पचीस मे काफिया की छै, से नै बुझाएल। पृष्ठ तिरपन मे प्रत्येक पाँति मे काफिया एकदम अलग अलग अछि। पृष्ठ अनठावन मे मतला, दोसर शेर आ चारिम शेर मे काफिया मे 'अन' प्रयुक्त अछि आ आन सभ शेर मे काफिया मे 'अ' प्रयुक्त अछि। पृष्ठ उनसठि मे सेहो बहर आ काफियाक स्पष्टता नै अछि। पृष्ठ छियासठि मे काफिया मे कतौ 'अन' आ कतौ 'आउन' प्रयुक्त अछि। पृष्ठ सडसठि आ तिहत्तरि मे सेहो काफियाक नियमक उल्लंघन भेल अछि। तहिना संयुक्ताक्षर बला काफियाक नियम सेहो एक दू ठाम हमरा हिसाबेँ ठीक नै अछि। एकर अतिरिक्त आओर कतेक ठाम काफियाक नियमक पालन नै भेल अछि। हम उदाहरण स्वरूप किछु पृष्ठक उल्लेख कएलहुँ। हमर ई उद्देश्य नै अछि जे खाली दोख ताकल जाय, मुदा जँ गजल कहै छियै तँ गजलक नियमक पालन हेबाक चाही। सभ गोटे केँ जानकारी लेल ई बता दी की बिना बहरक गजल तँ भऽ सकैत अछि, मुदा बिना दुरुस्त काफिया भेने गजल नै भऽ सकैत अछि।

भूमिका सँ एकटा बात आर स्पष्ट होइत ए जे गजलकार मात्र २००४ सँ मैथिली मे गजल लिखब शुरू केलथि, ओना ओ हिन्दी मे पहिलहुँ गजल लिखैत छलाह। एकर मतलब ई भेल जे गजलकार "अनचिन्हार आखर" (मैथिली गजल केँ समर्पित ब्लाग) सँ बहुत बाद मे मैथिली गजल लिखब शुरू कएने छथि आ मैथिली गजलक सबीयता मे बहुत

বাদমে আয়ল ছথি। "অনচিন্হার আখর" ব্লাগ দেখলা সঁ পতা চলৈ ছৈ জে গজলকার এহি ব্লাগ পর সেহো অপন কএক টা গজল ২০০৯ সঁ এখন ধরি দেনে ছথি। ও "অনচিন্হার আখর" ব্লাগ সঁ চিন্হার ছথি, তেঁ ই উমেদ অছি জে এহি ব্লাগ পর প্রকাশিত মৈথিলী গজলক বিস্তৃত ব্যাকরণ কেঁ জরূর দেখনে হেতাহ। ই উমেদ ছল জে প্রস্তুত গজল সংগ্রহ মৈথিলী গজলক নব পীঢী লেল একটা উদাহরণ বনত। মুদা এহি সংগ্রহ মে গজলক ব্যাকরণক জে উপেক্ষা ভেল অছি, জে গজলকার ভূমিকা মে স্বয়ং স্বীকার কএনে ছথি, নিরাশা উৎপন্ন করৈত অছি। মুদা ই সংগ্রহ গজলকারক পহিল্কা মৈথিলী গজল সংগ্রহ অছি, তেঁ গজলক ব্যাকরণক গলতী ভেনাই স্বভাবিক অছি। আশা ব্যক্ত করৈ ছী জে হুনকর আগামী গজল সংগ্রহ মৈথিলী গজল মে অপন অলগ স্থান রাখত।

২

ঘোঘ উঠবৈত গজল

মৈথিলী গজলক পহিল্কা প্রকাশিত পোথী "উঠা রহল ঘোঘ তিমির" পঢবাক সৌভাগ্য ভেটল। ঐ গজল সংগ্রহক গজলকার শ্রী বিভূতি আনন্দ ছথি। এহি পোথী মে কুল চৌঁতীস গোট গজল অছি। পূরা পোথী কেঁ একহি বৈসার মে পঢি গেলহুঁ আ বের-বের পঢলহুঁ। সবসঁ পহিনে হম শ্রী বিভূতি আনন্দজী কেঁ মৈথিলী গজলক পহিল্কা সংগ্রহ প্রকাশিত করবা লেল ধন্যবাদ দৈত ছিয়ৈন্হি।

এহি পোথীক ভূমিকা মে গজলকাব কহৈ ছথি জে "মৈথিলীক গজল সোনে-সোনহ হিন্দী সঁ প্রভাবিত অছি হ্মদা হিন্দী জকাঁ জমল নহিঁ অছি এখনো ধবি।" আগূ হুনকব কহনাঙ ছৈন্হি- "পাবম্পবিক ব্যাকবণ সম্বন্ধিত অগণিত ত্রুটি সভ ঠাম লক্ষিত হোএত। ওনা হম দুস্সাহসপূর্বক সাহস কবৈত বহনহুঁ অছি জে কথ্য-সামংজস্য নএ ব্যাকবণ দিস সঁ যদি মূঁহো ঘূমা লেল জাএ তঁ কোনো হর্জ নহিঁ। কিএ তঁ হম মানৈত ছী জে ঙ পাঠ্যক্রমক বস্তু নহিঁ অছি। বিদ্যার্থী মূর্খ নহিঁ বঁনত। তেঁ কী ------------------------- ব্যাকবণ সঁ ভযভীত ভঽ নহিঁ লিখল জাএ।" গজলকাবক পহিল্কক কথনক সম্বন্ধ মে হমব নিবেদন অছি জে গজলক পবম্পবা অববী-ফাবসী সঁ শুরু ভেল অছি আ ওতহি সঁ আন ভাবতীয ভাষা মে পসবল অছি। হিন্দী-উর্দূ মে গজল কহবাঁক পবম্পবা মৈথিলী সঁ পহিনে শুরু ভেল, তেঁ বঁহুসংখ্য লোক দিগভ্রমিত ভঽ জাগত ছথি জে মৈথিলীক গজল হিন্দী গজলক নকল ছী বা ওগ সঁ প্রভাবিত ভেল অছি। গজলকাব সেহো এহি মিথ্যা ধাবণা সঁ প্রভাবিত ছথি। আবঁ গজলক ব্যাকবণ থোড-বঁহুত সমন্জলক সংগ সবঁ ভাষা মে তঁ একে বহত। ঐ স্থিতি কেঁ হমবা হিসাবেঁ "প্রভাবিত ভেলাঙ" কহবাঁক কোনো ঔচিত্য নৈ অছি। গজলকাবক দোসব কথন দেখি হম নিবাশ ভেল ছী। পতা নৈ কিযা এখল ধবি জে দূনূ গজল সংগ্রহ (সবঁসঁ পহিল্কক আ সবঁসঁ অংতিম প্রকাশিত) পঢলহুঁ, এহি দূনূ মে গজলকাব কথ্য-সামংজস্যক আগূ ব্যাকবণ কেঁ কোনো মোজব নৈ দেবঁঽ চাহৈত ছথি। একটা গপ মোন বখবাঁক চাহী জে সাহিত্যক নির্মাণ বৈযাকবণিক অনুশাসনক বাঁদে সফল ভেল অছি। ঙ হ্মবাক গপ অছি জে সময-কাল আ স্থানক হিসাবেঁ সর্বমান্য পবিবর্তন ব্যাকবণ মে হোগত বহল ছৈক। বিনা বৈযাকবণিক অনুশাসনক ভাষা পঢবাঁ, লিখবাঁ আ বাঁজবাঁ জোগ বহত ? জিনকা মে সাহিত্য নির্মাণক মাদ্দা ছৈন্হি, হুনকা মে ব্যাকবণ কেঁ পাললক সাহস অবঁস্স হেবৌক চাহী।

আবঁ হম এহি সংগ্রহক গজলক সম্বন্ধ মে কিছু গপ কহঽ চাহবঁ। ঙ গজল সংগ্রহ ওহি সময মে লিখল গেল অছি জখন মৈথিলী গজলক ব্যাকবণ আ বঁহবক সম্বন্ধ মে বঁহুত বৈসী জনতবঁ সার্বজনিক নৈ

ছল। হম একটা এনা কহ' চাহব জে ঈ গজল সংগ্রহ "অনচিন্হার আখর" জগ সঁ পূর্বক গজল অছি জখন বহর, রদীফ আ কাফিয়াক নিয়মক পালনক বিষয মে বহুত রাস গপ সর্বজন স্বীকৃত নৈ ছল। এহি হিসাবেঁ জঁ ঈ সংগ্রহক গজল সভ মে বহরক দোষ ছৈক তঁ ঈ স্বভাবিক বুঝাইত অছি। এহি সংগ্রহক কোনো টা গজল কোনো বহর মে নৈ অছি। তেঁ ঈ সংগ্রহক বৈধ গজল (জাহি মে কাফিয়াক নিয়মক পালন ভেল হুএ) সভ কেঁ "আজাদ-গজল"ক শ্রেণী মে রাখল জা সকৈএ। আব গজলক কাফিয়া আ রদীফক সম্বন্ধ মে কিছু গপ। এহি সংগ্রহক বহুত রাস গজল মে কাফিয়া আ রদীফক নিয়মক পালন ভেল অছি। মুদা কএক গজল মে রদীফ আ কাফিয়াক গলতী অছি। জেনা পৃষ্ঠ চৌদহ পর মতলা দেখলা পর বুঝাইত অছি জে "ঈ মৌসম" রদীফ অছি আ "লাগৈএ" আওর "উলারৈএ" কাফিয়াযুক্ত শব্দ অছি। মুদা দোসর শের আ আগূক আন শের মে একর পালন নৈ ভেল অছি আওর শের সভ বিনা রদীফক "অ" কাফিয়াযুক্ত অছি। পৃষ্ঠ পন্দ্রহ পর সেহো য়েহ দোষ অছি, জাহি মে মতলা মে রদীফ "কহাঁ রহল"ক প্রযোগ অছি আ আন শের সভ বিনা রদীফক "অল" কাফিয়াযুক্ত অছি। এহনে দোষ পৃষ্ঠ সোলহ মে দেখল জা সকৈত অছি, জতয মতলা মে "করৈ ছহ" রদীফ মানল জযবাক চাহী। ওনা ঈ গজলক আন শের সভ মে দূ টা কাফিয়াক সুন্দর প্রযোগ অছি, জে নীক লাগৈএ। হমরা হিসাবেঁ কাফিয়াক দোষ পৃষ্ঠ বীস, বাইস, চৌবীস, পচীস, অট্ঠাইস, উনতীস(সংযুক্তাক্ষর কাফিয়াক নিয়মক দোষ), বত্তীস আ সৈঁতীস মে সেহো অছি। একর সবহক বিস্তৃত বর্ণন দেব হম অপেক্ষিত নৈ বুঝি রহল ছী, কিযাক তঁ ঈ হমর উদ্দেশ্য কথমপি নৈ অছি। গজল সংগ্রহক সব গজলক বিষয-বস্তু নীক অছি আ গজলকার অপন ভাবনা নীক জকাঁ প্রকট কেলে ছথি।

কিছু গজলক কাফিয়া আ রদীফক দোষ জঁ কাত ক' ক' দেখী, তঁ ঈ গজল-সংগ্রহ একটা নীক গজল-সংগ্রহ অছি। গজলকারক গজল কহবাক ক্ষমতা সেহো নীক বুঝাইত অছি। হমরা ঈ অচরজ লাগি রহল অছি জে ঈ সংগ্রহক বাদ গজলকারক দোসর গজল-সংগ্রহ কিযা নৈ আএল অছি। একর কারণ তঁ গজলকারে কেঁ পতা হেতৈন্হি, মুদা অপন অনুভবক আধার পর হম কহ' চাহৈ ছী জে শ্রী বিভূতি আনন্দ নীক গজল লিখ সকৈত ছথি। জঁ বহরক বিচার নৈ করী, তঁ ২০১২

মে আএন শ্রী অবরিন্দ ঠাকবজীক গজন-সংগ্রহ সঁ কবীরঁ একতীস রঁর্খ পহিনে ১৯৮১ মে নিখন গেন এহি সংগ্রহক গজন সরঁ উঁমদা কহন জা সকৈত অছি। একব কাবণ ও জে এহি সংগ্রহক গজন সরঁ মে কাফিযাক নিয়ম-পাননক প্রতিশত রর্তমান সমযক সংগ্রহ সরঁ সঁ রেঁসী অছি। কথ্যক মজরূঁতী সেহো নীক কোটিক অছি। খানী ফহবন ত্তকমিনানী কেনে গজন নৈ কহন জা সকৈত অছি, ও গপ এহি সংগ্রহ কেঁ পঢনাক রাঁদ এখ্নকা গজনকাব সভ কেঁ সেহো রুঁঝেতন্হি, ও আশা অছি। ওহো একটা অচবজক রিষয অছি জে জখন মৈথিনী মে নীক গজন এতেক সান পহিনো কহন গেন ছন, তখন একব রাঁদ গজনক রিকাস-যাত্রা পচীস-তীস রঁর্খ ধবি কত২ আ কিযা ঠমকি গেন। রীচক অরধি মে মৈথিনী গজনক রিকাসক ধাব মে রাঁন্হ কিযা রঁনি গেন ছন, ও রিচাবণীয গপ অছি। ওনা আরঁ ও রাঁন্হ টুঁটি বহন অছি আ আশাক নরঁ জোতি মে মৈথিনী গজনক ঘোঘ উঁঠি বহন অছি।

উঁমেশ মণ্ডন

মৈথি নী ঘরা বচনা-ধর্মিতা :: পবংপবা পবি রর্ত্তন আ ভরি ষয

"বচনাক ধর্মিতা, সাহি ত্যয সৃজনক ধর্ম এরং ওকব ভরি ষয" কতেক মহত্ত্বরপূর্ণ রি ষয অছি । প্রতি পাদ্য রি ষযপব

জতরাঁ বচনা পঠ়ন গেন সংভব, রি চাবণীয খছি । সন্দর্ভক মূন খছি গমানদাবীসঁ, নি ষ্পক্ষ ভ২ বচনা কবর, বচনা এরং বচনাকাবক ধর্ম-কর্ম যএহ থি ক। ধর্ম-কর্ম, কাম-ধাম দ্নূক প্রযোগ খপনা সরহক রীচ হোগত খাএন খছি , সভ রজৈত খাএন ছী, বহ ছী। রি চাবণীয খছি জে জহি না কর্ম-ধর্ম, ওহন কাজকেঁ কহন জাগত জে ধর্মক বাস্তাসঁ চনৈত খছি । খা কর্মক খর্থ কাম সেহো হোগত খছি । জেকবা সংগ ধাম শর্দক প্রযোগ হোগত খছি - কাম-ধাম। ধাম খনংকাব রূপমে প্রযোগ হোগত খছি জেকব তাত্পর্য স্থানসঁ হোগত খছি জেনা রৈদ্যনাথ ধাম। স্পষ্ট খছি খপনা সরহক ধাম মি থি না থি ক, মি থি না ধাম। খা মি থি নাক রি কাস উদ্দেশ্য।

জগ দেশীমে খনেকো ভাষা, খনেকো জাতি -সম্প্রদয এক সংগ ডেগ-মে-ডেগ মি না চনৈত খারি বহন খছি । হমবা সভকেঁ ওগ শিকতি কেঁ চি ন্হরাঁক খছি , পকড়রাঁক খছি এরং মজগূতীসঁ পকড়ি বখরাঁক খছি । জে এতেক পৈঘ দেশকেঁ এক তাগমে রাঁনহি ক২ বখনে খছি । খা ওা চীজ কোনো খাগযে নৈ ভেন, খদৌসঁ খারি বহন খছি । উদাহবণ নেন খহাঁ কোনো গামকেঁ ন২ নি খ। গামক শ্রেষ্ঠতা ওগ গামকেঁ হোগ ছৈক জগ গামমে ছত্তি সো রর্ণকি রাঁস খছি । ঐ ছত্তি সো রর্ণকেঁ খার্থিক খা রৌদ্ধি ক রূপমে দেখন জাএ তঁ গবীরসঁ গবীর (ভি খমংগা) খা খমীবসঁ খমীব ছথি। জহি না নি ম্নসঁ নি ম্ন জাতি এরং উচ্চসঁ উচ্চ জাতি সেহো গামমে সমাজমে রসৈ ছথি । হ্মদা সামাজি ক রঁধন ওহন খছি জে সভ খপনা-খপনা সীমামে স্বতংত্র রূপসঁ জীর বহন ছথি । দেখি সকৈ ছী, সোচি সকৈ ছী জে এক্কে গামক এক ধবতীপব ভি ন্ন-ভি ন্ন সম্প্রদাযক উত্সর-সমাবোহ সানে-সান হোগত খাএন খছি , হোগত বহএ।

হমবা সভকেঁ ঐ সভ মহত্রপূর্ণ রি ন্দ্পব রি চাব ক২ ওগ শিকতি কেঁ খক্ষ্ুন বখরাঁক দাযি ত্র রনৈত খছি । জগসঁ মাত্র রর্ত্তমানে নৈ ভরি ষ্য সেহো সশিকত বহত এরং দ্নি যাঁক সমক্ষ জগ রি শেষতাক নেন খপন সরহক পহি চান খছি

সেহো রঁনন বহত।

সমস্যা জটীন জৰুব রূঁনি পড়ৗএ হ্মদা সমাধানক উঁপায সেহো সমাজেমে খছি । সমাজেক ভীতব খছি । জে সনাতনী পদ্ধতি মানে পবি রত্তনীয পদ্ধতি সঁ সমাধান কএন জা সকৈএ। হঁ এহেন জৰুব ভ২ গেন খছি জে খাকাশী-পাতানক দূবী রীচমে রঁনি গেন খছি । হ্মদা কী হম সভ হাথ-পএব সমেটি থ্স্বস্কনি যা মাবি নী ? সীবা নৈ ভষ্টা দি সি দহাগত বহী ? খপনা মহত্ত্বরকেঁ রিঁ সবি জায ? নৈ। রঁনকি , কান ঠাঠ় ক২ স্বনরাঁক, রূঁম্নরাঁক এবং কি ছ কবরাঁক নেন খপনাকেঁ তৈযাব কবরাঁক চাহী। খপন মি থি নাক রৈদি ক পদ্ধতি পব নজবি ন২ জাএ গমানদাবীসঁ রূঁম্নরাঁক খছি । ভাবতীয চি ন্তনধাবামে পাতানোসঁ খাকাশ খা খাকাশোসঁ পাতান খারিঁ জাএ তকব সংরাদ পবি চানন হোগত বহন খছি । দৃঢ়তা খনরাঁক নেন ঐঠাম একটা কহাবত মোন পড়ি বহন খছি জে কহবী ছৈ 'রিঁ না কাবণে টি টৈহী নৈ নগৈ ছৈ।'

মূন প্রশ্ন খছি - সমাজ কেনা সশৈকত রঁনএ, দেশী কেনা সশৈকত রঁনএ। ঐ দাযি ত্ত্বরকেঁ রূঁনি বচনাক সৃজন হেরাঁক চাহী। তঁএ সাহি ত্যে কী ? সাহি ত্য দর্পণ খাকি দর্শন ?

সাহি ত্য দর্পণ থি ক, মাত্র কহনে ব্যাপকতাক খভাব রঁনন বহি জাগত খছি । দর্পণক শীশাক এক ভাগমে পাঁনি শি কএন বটৈত খছি । জেকব পবি ণাম হোগত খছি জে ও একভগাহ ভ২ জাগএ। ঘ্বরা সাহি ত্য সৃজক ভায-রঁহি ন, খপনা সভকেঁ রি চাব কবরাঁক খাবশ্যকতা খছি জে সাহি ত্য খাখি ব ছী কী ? দর্পণ খাকি দর্শন ? জগমে চাৰু দি শা দেখন জাগত খছি ।

ভৌগোনি ক ভাষামে দি শা নি র্ধাবি ত খছি , পূর্ব-পশ্চি ম, উঁত্তব-দক্ষি ণ, উঁপব-নীচা গত্যাদি । হ্মদা দর্শানি ক ভাষামে রএহ চীজ রি চাবধাবা কহরৈত খছি । জে পবি রকর ভেনাপব দর্শনসঁ দি গ্দর্শন রঁনি জাগত খছি । খা রএহ

রি চাবধাব রুপমে আগূ সেহো রঁঠ ৈত অছি । অহীঠাম হম সভ রি চাব কবী জে হমবা সরঁহক নক্ষয কেহেন হেরাঁক চাহী ওগ প ৗঁনি শ কএন একভগ্গ শীশা সন জে মাত্র এক দি শা দেখি একভগ্গ ভেন বহত ? নৈ। রঁঙ্কি ঞা সোচরাঁক অছি জে চারু দি শা কেনা দেখরঁ, চৌহ্মখী এরং সরাঁগি ন রি কাস কেনা হোএত। তগ নেন ওহন দর্শন, ওহন দৃষ্টি কোণ যা ফেব ওহন রি চাবধাবকেঁ পকড় ি চনরাঁক অছি আ বচনা কবরাঁক অছি । জগমে হমব সরঁহক রি রি ধতা, র্যাপকতাক বক্ষা ভহ সকএ। সাহি ত্য সমাজ রা দেশীক ওহন সম্পতি ছী জে কঠীন-সঁ-কঠীন পবি সথি তি ক বস্তো রঁতরৈঁত অছি আ আগূ রঁঠ ৈক উঁপাএ সেহো কবৈত অছি । হ্মদা তগ নেন সমাজ আ দেশ-দ্নি যাঁক গহন অংযযন, চিন্তন-মননক সংগ বচনাক জরুবতি অছি ।

ভাবতীয চি ন্তনধাবা ওহন ি চন্তনধাবা থি ক জেকবা সহ্মচি ত ঠংগসঁ বখনাপব কেহনো অন্হব-ত্তফান কি এক নে উঁঠৌ হ্মদা ওহন ডোনান নৈ ডোনত জেহন ডোনৈত বহিএ যা ফেব ডোনরাঁক ভয রঁনি গেন অছি । হ্মদা তগ নেন হমবা সভকেঁ থোড় ্কে র্যাপকতা দি সি রঁঠ ্এ পড় ্ত, সমাজ দি শি রঁঠ ্এ পড় ্ত। র্যকতি রাদী আ জাতি রাদী সোচসঁ উঁপব উঁঠি সামাজরাদী এরং সাম্যরাদী সোচক পূজাবী রঁনরাঁক খগতা অছি ।

হমবা অহাঁক মাত্র নৈ জন-জনক দাযি ত্র অছি জে সংগ-সংগ চনি দ্নি যাঁক রীচ অপন মাতৃভূমি , মাতৃভাষা, সাহি ত্য, সংস্কৃতি কেঁ ওগ রুপেঁ জীরি ত রঁনা কহ বাখী জে সমৃদ্ধশানী দেশীক হ্মংয পহি চান অছি ।

আরঁ অপন রকতর্যমে রি বাম দৈত এক ফবাক প্রসংগপব রি চাব কবরঁ আরশ্যক বূঁঝি আদেশী নি অএ চাহরঁ আ কহরঁ

চাহৰঁ জে খাজ্ক ঐ সংগোষ্ঠি ক খাযোজক সাহি ৩য খকাদেমী খছি । জে প্রায: সাহি ৩য সমৃদ্ধি নেন গোষ্ঠী–সংগোষ্ঠি কবরৈত বহন খছি । কি ছ দি ন পূর্ব কোনকাতামে সেহো ভেন ছন। খা হোগতে বহৈত খছি । সে প্রায: বাজধানী, নগব–মহানগবমে হোগত বহৈএ। ওনা প্রবাসী মৈথি নী সেবী নেন হেরৌঁকো চাহী। জে সভ জনৈ ছী। ম্দা গোষ্ঠী গামো–ঘবক শহেব–কসরৌঁমে হ্খএ জেনা ঝংঝাবপ্পব, মধেপ্পব, সকবী, ধনশ্যামপ্পব, মধ্রৈনী, জযনগব, নোকহা, হ্নপবাস, ি নর্মনী, হ্নৌনী, ভপট্টি যাহী, সবাযগঠ়, যা হেব পূর্ণিযা–সমস্তীপ্পবক গামক কসরৌঁমে। ঞা সভ মৈথি নীক নেট্টি র স্পীকব ক্ষেত্র ছী। ঐ সভ ক্ষেত্রমে সেহো গোষ্ঠী–সংগোষ্ঠী হেরৌঁক চাহী। ঐসঁ খাবো সাহি ৩যকাব সভ সোন্না ঔতাহ। সংভর, জে দি ন্নী–ম্মরৈগ, কোনকাতা খা পাঁডীচেবীক গোষ্ঠীসঁ রৈসী নাভদাযক সি দ্ধ হ্খএ। খবচো কম খা নাভো রৈসী, জগসঁ একান্ত রৌসক সাহি ৩য সৃজক নোকনি মাত্র নৈ খপি ত্ত পাঠাকোক সংখযামে খপ্র৩যাশি ত বৃদ্ধি হোএত। জন–জনমে উ৩সাহ সেহো জগত জগসঁ হম সভ মজগূত হএরঁ।

কানহি যো করি গোষ্ঠীক খাযোজন হ্খএরৈনা খছি সংভত: খহী পবি সবমে। ওগমে একৈসম শতাৰ্দীক পহি ন দসকক সর্বশ্রেষ্ঠ করি বাজদের মন্ডন খা খান–খান কতেকো করি কেঁ কোনো সূচনা নৈ ছনহি । জে দ্খত খছি । খা ঐ তবহক সূচী রৈনৌনি হাব নোকনি ক সোচমে কি ছনহি সে রএহ সভ রৈতা সকতাহ। ও নোকনি গামক মাট্টি –পানি মে নট্টা কহ জীরকোপার্জনক সংগ সাহি৩য সৃজন কবৈত বহনাহেঁ। হ্নকো সভকেঁ সূচনা হেরৌঁক চহৈত ছন। ওতরেঁ নৈ, খন্কো গোষ্ঠীমে রৈহ্তো হবা বচনাকাব জেনা উমেশ পাসরান, খাশীষ খনচি হ্নাব, চন্দন ঝা, সংজীর সাহ্নী, রি নীত উ৩পন, সংজয হ্নমাব মন্ডন, জযোতি স্বনীত চৌধবী, ম্নন্নী কামত, খমিত মি শ্র, খখি নেশ হ্নমাব মন্ডন, স্বমিত খানন্দ খা মনোজ হ্নমাব খাদি কেঁ কোনো সূচনা নৈ দেন গেননি ।

খংতমে, প্রসংগসঁ হট্টি চবচা কএন জে খারশ্যক ছন। জৌঁ ঐসঁ

कि नको द्ख पहुँचन हेतनि तग नेन क्षमा मंगैत एकरेंब हेब साहि ३य थकादेमीक संग थपने नोकनि क प्रति सादव थाभाब र्यकत कबैत थपन राणीकेँ रि बाम दैत छी।

स्वजीत स्कमाब ममा

मिथिनाक क्ण क्णमे बामसीता

जनकपुबमे मात्र नहि पुबे मिथिनाध्ठनक घब घबमे सोहब गाओन जा बहन थछि । सभकेँ घबमे एक्क बंगकेँ उंसोह थछि । भगरान बामक बरिदिन जन्म दिरस बहन थछि ।

उंसोहकेँ र्णनि कबैत जनकपुब णमे बहन मधुरनी रानी कहैत छथि भगरानक जन्म भनेग़ी थयोध्यामे भेन होगक म्दा उंसेर ह्नकब सम्बवाविमे सेहो कम नहि । ओ सोहबकेँ एक पाँति स्वनरैत कहैत छथि जँ जन्मन बघ्नन्दन रहुन ढ्ढेन बे, ननना हबि देनक दन्त गबाओ ओतना भेन म्बमाग़्...... ।

जनकपुबक दृ ट्ठौ दबराबकेँ ओहिना सजाओन गेन थछि जेना रिराहपथ्ठमी कानमे सजाओन जागत थछि । सजाबँएमे मिथिना दबराब था थयोध्या दबराबमे प्रतिस्पर्धा देखन गेन थछि ।

थयोध्या दबराब थर्थाति बाम मन्दिबकेँ सजारएमे ओतएकेँ महन्थ एतेक ब्यस्त छथि जे पते नहि चननन्हि शुभ्दक बाति कोना रित गेन । जन्मक उंसोह र्णनि कबैत बाम मन्दिबक महन्थ बाम गिबी कहैत छथि जेना नागि बहन थछि हमबा घबमे भगरानकेँ जन्म भ२ बहन होगक । भगरानक जन्म त्रेता ह्गमे किए नहि भेन होगक यदि किछु

আকর্ষণ নহি বহিতৈক তঽ আখিব এতেক নোক বাম নরমীমে জনকপ্পব কোনা অবৈঁত ।

জনকপ্পব নগব পানিকা ৪ ক পন্ডিত রিদ্যানন্দ ঝা কহৈত ছথি ওজী জঁ বেন ঠীক বহিতৈক, রঁস জীপ আবঁএকেঁ ভাবত সঁ জনকপ্পবধবিকেঁ নীক স্বরিধা বহৈত তঽ দেখিতহুঁ কতেক নোক জনকপ্পব অবৈঁত অছি । ভগরান বামমে জে শক্তি অছি ও কতএ পাওত ।

বাম নাম উঁবমে গহিও জা কৈ সম নহি কোগ ।

জিহ সিমবথ সংকষ্ট মিটৈ দৰ্শ তুম্হাবে হোগ । ।

জিনকব স্বন্দব নামকেঁ হৃদযমে রঁসা নেনা মাত্র সঁ সম্পূৰ্ণ কাৰ্য ভঽ জাগত অছি । জিনকব সমান কোনো দোসব নাম নহি অছি । জিনকব স্মৰণ মাত্র সঁ প্পবে সংকষ্ট সমাপ্ত ভঽ জাগত অছি ।

কনহ্যগমে নহি যোগ, নহি যজ্ঞ আ নহি জ্ঞানক মহত্ত্ব অছি । এক মাত্র বামক গুণগানে সম্পূৰ্ণ জীরকেঁ উদ্ধাব কঽ সকৈত অছি ।

सन्तसभक करैत अछि । प्रभु श्री रामक भक्तिमे कपट, देखावा नहि आन्तरिक भक्ति मात्र आवश्यक अछि ।

गोस्वामी तुलसी दास कहैत छथि ज्ञान आ वैराग्य प्रभुकेँ पेबाक लेल मार्ग नहि अछि । रुक्खी प्रेम भक्ति सँ सबसे मैनि धोबा जाइत अछि ।

प्रेम भक्ति सँ मात्र श्री राम भेटैत अछि ।

छुटैहि मनहि के धोएं ।

धूत कि पार कोउ राबि रिनोए । ।

प्रेम भक्ति जन रिन्व बघ्याग ।

अति अन्तर मैन करँहुँ न जाग । ।

अर्थात मैनिकेँ धोना सँ कि मैनि छुटि सकैत अछि । जनकेँ मथना सँ कि कोनो घी भेटि सकैत अछि । अहिना प्रेम भक्तिरूपी निर्मल जनक रिना भितरक मैनि कहियो नहि छुटि सकैत अछि । प्रभुकेँ भक्ति रिना जीवन निरस अछि अर्थात रसहिन । प्रभु भक्तिक स्वाद, एहन स्वाद अछि जे एहि स्वादकेँ बुझि गेल ओकरा संसारक सभ स्वाद फिका लागत । भक्ति जीवनमे ओतबे महत्वपूर्ण अछि जतेक स्वादिष्ठ भोजनमे नून ।

भगति हीन गुण सब सुख ऐसे ।

नवन रिना बहु व्यञ्जन जैसे । ।

अर्थात जेना नूनकेँ रिना बढिया सँ बढिया भोजन स्वाद हीन होइत अछि ओहिना प्रभुकेँ चरणक भक्ति रिना जीवनक सुख समृद्धि सभ फिका होएत अछि ।

বামক ঐতিহাসিকতা

চৈত মহিনাক শুক্ল পক্ষক নরমী তিথিক দিন ভগরান বামক জন্ম ভেল অছি ।

ভাবতক চেন্নঈকেঁ এক গৌবসবকাবী সংস্থা ভাবত জ্ঞান কতেকো রর্ষক শোধ সঁ ঈ পত্তা লগৌলক অছি জে বামক জন্ম ৫১১৪ ঈ.পূ. ১০ জনরবীক ভেল ছল । বামক রিষযমে ঈ শোধ ফাৰ্মূঈমে কতেকো রৈজ্ঞানিক, রিদ্বান, ব্যারসায জগতক আগ্র প্রস্তুত কএল গেল ছল ।

এহি শোধক তথ্যপব প্রকাশি পাবৈত একব সংস্থাপক ড্রেগ্গী ডিকে হবি কহলন্হি এহি শোধমে রাল্মীকি বামাযণকেঁ মূল আধাব মানৈত অনেক রৈজ্ঞানিক, ঐতিহাসিক, ভৌগোলিক, জ্যাতিষীয আ প্ববাতাত্বিক তথ্যকেঁ সহযোগ লেল গেল অছি ।

বামক মিথিলা সংগক সম্বন্ধ

ভগরান বামকেঁ মিথিলা সংগ সম্বন্ধ সেহো প্রগাঢ অছি ।

ভগরান বামক রিরাহ মিথিলা নবেশ জনকক পুত্রী সীতা সংগ ভেল বহয ।

মিথিলাক কণ কণমে বাম সীতা বহল অছি ।

জনকপুবমে মাত্র নহি পুবে মিথিলাঞ্চলমে কোনো উঁসের হোগক বাম সীতাক গুণগান রিনা ও উঁসের পূর্ণ নহি হোগত অছি ।

জনকপুবক জানকী মন্দিবক মহন্থ বাম তপেশ্বব দাস রৈষ্ণর কহৈত ছথি মন্দিবমে হবেক সময বহৈত ছী হবেক সময ঈ বুঁনাগত বহৈত অছি ভগরান বাম জানকী এহিঠাম ছথি । ঈ স্থিতি মিথিলাঞ্চলক

কতহুঁ জাগত ছী তঽ বুঁম্মাগত অছি । ফেৰ জঁ মিথিনাঞ্চন সঁ বাহেৰ গেনহুঁ তঽ কতহুঁ নহি অন্বভৱ হোগত অছি ও কহনন্হি ।

২

কিশন কাৰীগৰ

অকচ্ছ ভেন ছী।

(একটা হাস্য কথা)

আও দস বৰ্ষক বাঁদ কিছু কাজ স দৰভঁগা আএন বনী। ভীসৰে ভীসৰে টৈন স দৰভঁগা স্টেশন উতৰনে বনী কি নে কী হ্বাএন টহনৈত টহনৈত বিশ্বৰিদ্যানয কৈংপস আৰি গেনহুঁ। ওতএ আবিতে মাতৰ সভটা প্ৰবনা সংস্মৰণ কানেজক পঢ় াও বিদ্যাৰ্থী জীৱনক সভটা হঁসী ঠীঠোনা শ্যামা মাএ মঁদিৰ কে চক্কৰ নগাএব জস কে তস মোন পবি গেন। ওও দিন সোমৰাব বহৈ তদ্দ মে সাৱন মহীনাক সোমৰাবী ভক্ত নোকনিক ভিড় ভিংসৰে স বঁঢ়ি গেন বহৈ কী কানেজ কে বিদ্যাৰ্থী ধীযা-পূতা জৱান বুঁঢ় প্ৰবান সভ পূজা কবৈ নেন অপসিযাঁত

ভেন। রিশেষ কহ মাধরেশ্বৰনাথ মহাদের মঁদিব মে ঔব রেঁসী ভীড়। শ্যামা মাএ মঁদিব নগ পোখবি খছি ওতএ মাধরেশ্বৰ মহাদেরক মঁদিব সেহো ছৈক। ওহী ঠাম শ্যামা মাএ কে দর্শন কএ রাঁরাঁক পূজা নেন মহাদের মঁদিব খএনহ্ঁ। রাঁরাঁ কে জন রেঁনপাত চঢ় । পূজা কেনাক রাঁদ মঁদিব স রাঁহব নিকৈন রৈঁগ পীঠ পব নএ রিঁদা ভেন বহী। কৈমবা গাবা মে নষ্টকনে বহএ রিঁদা হোগতে বহী কী পোখবী ঘাষ্ট নক রাঁরাঁ ভেঁষ্ট ভএ গেনাহ। ও রঁজনাহ মৌ রঁচা কে ছিযহ কাবীগব এস্হব খারঁ। রাঁরাঁক নগ মে জা হ্নকা প্রণাম কেনিযৌন ত ও রঁজনাহ নীকে বহখ। খওঁ মৌ কাবীগব গ কহখ দাবহী কষ্টা নেরঁহ সে নহি খহি দ্খাবে ত চিন্হখ মে ধোখা ভএ গেন। গাবা মে কৈমবা নষ্টকন দেখনিয ত মোন পবন জে কহী তূ দবভঁগা খাএন হেরঁহ। খারঁ জ তূঁ দবভঁগা খারিএ গেন ছহ ত হমব পঁচৈতী কএ দৈএ মৌ রঁচা কি কহিযখ হম ত খকহক্ষ ভেন ছী।

রাঁরাঁক গপ স্বনী হমবা হঁসী স বহন নহী গেন। হঁসৈত হঁসৈত হম রঁজনহ্ঁ খগ যৌ রাঁরাঁ খহাঁ কিএক খকহক্ষ ভেন ছী খা কথিক পঁচৈযতী। রাঁরাঁ তামসে খঘোব ভেন রঁজনাহ খওঁ মৌ কাবীগব হম খকহক্ষ ভেন ছী খা তূ দাঁত চিখাবৈ মে নাগন ছহ। হম রঁজনহ্ যৌ রাঁরাঁ খহাঁ জ্নি খিসিযাউঁ একষ্টা গপ কহু ত খহু সন ঔধবদানী মহাদের জ খকহক্ষ ভেন খছি ত হমবা সভহক কেহেন হান হেতৈ। রাঁরাঁ খপনে ত সৌঁসে দ্নিযাক পঁচৈযতী কবৈত ছী হম একষ্টা ছোষ্ট ছীন ভঞ খহাঁক পঁচৈতী কোনা কবরঁ। রাঁরাঁ ফেব রঁজনাহ মৌ রঁচা খপ্পন সপ্পত কহৈত ছিযৌহ সণ্ড মে হম রঁড্ড খকহক্ষ ভেন ছী। হম রঁজনহ্ঁ যৌ রাঁরাঁ খকহক্ষ ত হম মীডিযারনা সভ ভেন ছী খ্রঁব নিখৈত খা সংপাদিত কবৈত, এক চৈনন কে নোকবী ছোবি দোসব চৈনন কে নাকবী পকড় ৈত, মীর্চ মসন্না রনা খ্রঁব রঁনরৈঁত স্বনরৈঁত, চৈনন মানিক কে দরারঁ ঝখারঁ সহৈত, রৌক জেঁকা চ্পচাপ খকহক্ষ ভেন ছী।

হমব গপ স্বনি রাঁরাঁ রঁজনাহ খারঁ হমবো গপ স্বনরঁহক কী খপনে ষ্টা কহরঁহক। হম রঁজনহ্ঁ নহি যৌ রাঁরাঁ গহেএ রাঁত ত প্বষ্টে নেএ

ছনহ্‌ জে অহাঁ কিএক অকচ্ছ ভেল ছী। বাঁবাঁ ডমরূ ডুগডুগবৈত বজনাহ হওএ নেএ স্বপ্নহ সবটা বাম কহানী জে হম কিএক অকচ্ছ ভেল ছী। মৌ বচা পহিনে একটা ফোটৈ খীচ দৈএ নে ভনে চৈননো পব ব্রেকিংগ ন্যূজ় চনা দিহক জে বাঁবাঁ অকচ্ছ ভেল ছথি। নোকো ত ব্‌ঝতে নে জে হম কেহেন কষ্টময জিনগী জীবি বহল ছী। হম বজনহ্‌ ঠীক ছৈক বাঁবাঁ অহাঁ বজৈত জাউ আ হম বেকড কেনে জাগত ছী আ ফোটৈও খীচ দৈত ছী মুদা গ কহু জে আও অহাঁক ত্রিশূল কতএ বহি গেন। বাঁবাঁ অংগোছা স মুহ পোছৈত বজনাহ মৌ কাবীগব কী কহিযথ মৌ হম জিবৈত জিনগী অকচ্ছ ভেল ছী। গণেশ কার্তিক দূনূ টা খূবন্ধচী হবদম নড় াঙ কবৈত বহএ একটা কহৈত ছৈ জে হম ত্রিশূল ন কে নাচব ত দোসব কহৈত ছৈ জে হম ডমরূ বজা কে নাচব। অহি কহা কহী মে গ দূনূ টা মুক্কম-মুক্কী ঘিচা-তিবী ক হমব ডমরূ সেহো ফোবি দৈত অছি। একবা দূনূ টা দ্‌খাবে হম অকচ্ছ ছী। মৌ বচা ততবৈক নহী কি কহিযথ মৌ নহা ধোহআ কে বঘম্বব পসাবি দৈত ছিযৈক মুদা কার্তিক কে মযূব ওকবা ওঙা গাছ পব স ওঙা গাছ পব ন জা কে নেবহা ঘোবহা দৈত অছি। তৈ পব স গণেশক মূস ওকবা কূতৈব ফূতৈব দৈত অছি। তূহী কহথ ত বিনা বঘম্বব কে কোনা হম বহব কিযো দেখনিহাব নৈ কোগ নে টহন টিকোবা ক দৈত অছি হম ত তহ্‌ দ্‌খাবে অকচ্ছ ভেল ছী।

তূহী কহথ নে আবঁক ধীযা-পূতা কে নিখা পঢ় া কে কি হেতৈ। হম বজনহ্‌ আব কী ভেল যৌ বাঁবাঁ। হমব গপ স্বনী ও বজনাহ মৌ বচা তূঁ ববি খানে ব্‌ঝহৈত ছহক কহনিযথ ত জে হম অপনে ঘবক নোক স অকচ্ছ ভেল ছী। মৌ বচা তোবা সভটা গপ কী কহিযথ জহিযা স গণেশ কে শিক্ষামিত্র কে নোকবী ভেটৈনৈ আ কার্তিক কে প্বন বনবৈ কে সবকাবী ঠিকেদাবী ভেটৈনৈ দূনূ গোটৈ এক্কা বৈব ঘূওবো কে নে দেখৈত অছি জে হম জীবৈত ছী আ কী মূগন। তহী দ্‌খাবে তূঁহী কহথ নে এহেন ধীযা-পূতা কোন কাজক জে বূঁঢ় মাএ বাঁপ কে ব্‌বহাবী মে মবৈ নেন গাম মে অসগব ছোড়ি দৈত অছি আ অপনে নোকবী মে মগন ভেল সভটা আচাব-বিচাব বিসবৈত সামাজিক কর্তব্য সঁ মুহ মোড়ি নৈত অছি।

ঙা গপ কহৈত–কহৈত বাঁবাঁক খাখি নোবা গেনৈন ও খাঁখিক নোব পোছি হিঁচকৈত বঁজনাহ মৌ বঁচা খাবঁ ব্ঁবহাবী মে গৌবীএ দাএ ঠৗ একমাত্র সহাবা। হ্মদা খাবঁ হ্নকো খবস্থা ভেনৈন ওকবো কী দোষ। কহৈত ছিযৈএ জে ভাঁগ পীস দিযথ ত গৌবী দাএ বঁজৈত ছথি খাবঁ হমবা ভাঁগ পীসন নহি হোএত বঁসী ছৌঁক নাগন খছি ত চনি জাউঁ বিশ্ববিদ্যানয কৈঁপস, শংকবানংদ ওগ ঠাম ভবি ছাক ভাঁগক নস্সী পীবিঁ নেবঁ। ওগ ঠাম সীএম সাঁগস খা মাববাড় ী কঁনেজ কে বিদ্যার্থী সভ ভাঁগ খাঙা নেন সেহো খবঁৈত ছৈক। মৌ বঁচা হম ত তহ্ন দ্খাবে খকছ ভেন ছী। খাবঁ হম এক্কা মীনষ্ট দবভংগা মে নহি বহবঁ তূঁ হমবা নেনে চনহ খপনে সংগে দিল্লী। হম তোবে সাউঁথ এক্স বনা ডেবা পব বহবঁ জ জাবো বৌঁখাব নাগত ত ওহী ঠাম এম্স মেডিকন নগ্গ মে ছৈ ওতএ দেখাগও দিহথ। হম বঁজনহ্ঁ হঁ হঁ বাঁবাঁ চনূ নে গ ত হমব সৌভাগ্য জে খহাঁক ষ্ঠহন ঠিকোবা কববাঁক হমবা খবঁসব ভেষ্টৈত।

বাঁবাঁ বঁজনাহ মৌ বঁচা একটৗ গপ তোবা কহনাগ ত বিঁসৈবে গেনিযৈ ঝকহ কনি, হগএ মোন পবি গেন। কাবীগব সভ্ভটৗ গপ তূ কী স্বনবঁহথ মৌ হম কী কহিযথ ঙা ভাগেসব পঁডা দ্খাবে সেহো হম খকছ ভেন ছী। হম হ্নকা স প্ছনিযৈন সে কিএক যৌ বাঁবাঁ। ত ও বঁজনাহ মৌ কি কহিযথ খাবঁ মহাদেব মঁদিব মে বৌঁডি নগা দেনকৈযৈ। হম জিজ্ঞাসাবস প্ছনহ্ কথিক বৌঁডি যৌ বাঁবাঁ। ও হেব বঁজনাহ মৌ বঁচা শ্যামা মাএ মঁদিব মে একটৗ বৌঁডি নাগন ছৈক ঝঁডন–51ঝ, যজ্ঞোপবিত–151ঝ, বিবাঁহ–251ঝ, খা বঁনিপ্রদান–501ঝ তহী কে দেখা দেখী ভাগেসবো হমবা মঁদিব মে একটৗ বৌঁডি নগা দেনকৈএ জে বাঁবাঁক স্পেশন পূজা–501ঝ, ডমৰু বঁজা কে পূজা কববঁ–201, দূধ চঢ় াএবঁ–151 খা ভাঁগক স্পেশন পবসাদী–101ঝ। দেখৈত ছহক জহিযা স ঙা বৌঁডি নগনৈহ তহিযা স ত হম ওঁব বঁসী খকছ ভেন ছী।

हम बँजनहुँ से किएक यौ बाबा त ओ बँजलाह कि कहियथ विद्यार्थी सभ भाँगक पबसादी द्‌वारे मंदिरे मे झकझम झक्की, घिचम-तिबी, देह हाथ तोबा-फोबी कए नैत थछि। ततबेँक नहि पिछलका सोमराबी दिन त कि कहियथ एकवा सबँहक ऋगवदन मे हमव त्रिशूल छुटि गेल हम त थाबँ तह् द्‌वारे थकछ भेल छी। ओ सभ नीक नहाति पढ़तह नहि था पवीक्षा मे फेल भेला पव रा कम नम्बँव थएला पव हमबो गबिथबैँत थछि। जे हे जबनाहा महादेब केहने बेँगमान छह पास कवा दैतह से नहि नौ बँचा हम त थाबँ तद्ध द्‌वारे थकछ भेल छी।

जगदानन्द झा 'मन्न'

ग्राम पोस्टहविप्वव डिह्टैन -, मधुबँनी

जबॉड़ भोज

एकादशीक भोज, गामक डीनब सार कँ बाबूँक एकादशी | डीन- डोन सँ सम्पूर्ण जेबाँड कँ नोतन गेन| दसो गामक नोक सभ किछो बैँन गाड़ ी सँ किछो साओकिन सँ किछो पएरे, साँझक छ ए ' बँजे सँ नोकक कबमान एनाग शुरू | नोथावी सबँ थारि थारि कँ बैसति-| बैसथ कँ पूर्ण व्यबँस्था | कबीबँ पेंतीस हाथक तँ डीनब सार कँ दलाने छनि था थाबैँबँना थागन्तुक कँ धियान बाखि दनानक थागाँक बाबीझाबी कँ साफ - स्वथवा कए कँएहेन सामियाना नागन जे ओहि मेँ पाँच सए नोग एक संगे बैस सकैत थछि | व्यबँस्थाक कोनो कमी नहि | भोजन सँ पूर्व सबँ व्यबँस्था देखि बमणजी स्व कँ बोकि नहि सकना था थपन नग मेँ बैसन स्वबोधजी सँ बँजना - "कीयौ दोस्त डीनब तँ कोनो तबहक कमी नहि छोबननि, एतेकटा सामियाना, एतेक नोक कँ नोतनाग".........
स्वबोध "हाँ" -
बमण जबाँड नोतनाग कोनो मामूली गप्प छैक ओद्ध मेँ " - डोन सँ-एतेक डीन, खाजा, मूँगबाँ, पेन्ताथा, बसगुल्ला था सभ नोथावी कँ एक एकटा नोटा सेहो-| "

स्वरोध स्वन" –नहँ तँ हमहुँ गहे सभ | "
बमण कि थपने की कहि छीयैक " – , सभटा कतेक खर्चा डीनब कँ नागि जेतैन | "
स्वरोध हम कोना कह्" –, हम तँ नहि कहियो जरांड खुरेनहुँ | "
बमण छोक थहाँ कँ तँ" –सदिखन म्हह ह्नने बहिए, ओना हमाबा हिसारें थाठ दस नाख रुपैया तँ–नगरें कबतैन | "
स्वरोध दस नाख रुपैया डीनब कँ नेन कोन भाबी –थाठ" – ओनाहितो ह्नकब रवखो कँ नौनसा छ्नैंह जे कहियो रांबू मबथि था ओ दिन थारि गेनहि तँखुशी तँ हेरें कबता, ख़ुशी में थाठ नाख की था दस नाख की .....| "

थनाथ

थस्सी रवखक सोमनाथजी भवनप्बवन संसाब छोबि थपन प्राण –रिशर्जन कए नेना| सभ मनोकामना पूर्ण तैयो सांसाबिक मोह माया सँ रान्हन, सभ कियो ह्नक मृत देह कँ चाक्ष कात सँ घेबने, दुखी, ब्याकुन, कनैत |

दुटा रेंटा, दुनूक प्बतौह, पोतापोती सर संगे–, खानी रड़का रेंटा म्हरंगा में नोकबी कबैत | ह्नको तिन चाबि दिन पहिने सोमनाथजीक रिगबन स्वास्थ कँ रारत फोन भए गेन बहनि था ओ गाम हेत्ते रिदा सेहो भए गेन बहथि | थार कोनो घड़ी थारि सकैत छनथि |

सोमनाथजी रड़का रेंटौक थागमन | ह्नका थारैत देबी सभ समांगक कननारोहट में रिबधि भए गेननि | ह्नकब छोट भाओ ह्नका देखते देबी भबि पाँज कँ पकबि कनैत –

"भओया थार कँ देखत ..... हुँ–रांबू छोबि चनि गेना हुँ ---" ...

रड़का छोटका कँ करेज सँ नगेने ह्नक पीठ कँ सहनारैत स्नेह सँ नै रे तूँ"–किएक कनै छँ, तोबा नेन तँ एखन हम जीरैत छीयौक तोहब सर कीछ | थनाथ तँ थाओ हम भए गेनहुँ, मए चाबि रर्ख पहिने चनि गेनी था थाओ रांबूओ"....

माब ब्राँढ़नि– तेसबो ब्रेंटीए

हेमंत ब्राँब्रूक ब्रेंटी बोशिनी, श्वपन नामक श्वन्वक्दपे श्वपन ष्ठतीक पताका चाक्व कात नहवारॅति, श्वाঙএএস कॅं पबीक्षा में भावत रर्ष में प्रथम दस में श्वपन स्थान श्वननथि | समाचाब स्वनि हेमंत ब्राँब्रू द्नू पबानीक प्रशिन्नताक कोनो ठीकोने नगँ | जे सs ब सम्बँधी श्वा समाजक नोक स्वननिं सेहो सभ दौडदौड श्वार्वि – हेमंत ब्राँब्रूकेँ ब्रधाग दैत| बोशिनी ब्रड्ढका जेठका सभ कॅं प्रणाम कबैत श्वाशीर्बाद नैत |

फूनो काकी फून जकाँ हँसैतब्रजैत एनि –, बोशिनी ह्नक द्नू पैब पकबि श्वाशीर्बाद नेब्रैक नेन म्ह्कनि | फूनो काकी बोशिनी के श्वपन कबेजा सँ नगब्रैत ठैपाक सँ ब्रजनि–

"हे यौ हेमंत ब्रौश्वा, श्वहाँक तेसब ঙा फेक्नाही ब्रेंटी त ' सगबो श्वनदान कॅं जगमगा देनक | "

ह्नकब एहि गप्प पब सभ किযो ठहाका माबि क ' हँसय नागन | म्दा हेमंत ब्राँब्रूक श्वাঙ सँ एक्किशि ब्रर्ख पाछूक यादि में रिनीन भय गेना – –

द्टा ब्रेंटी भेना ब्राद कोना ও ब्रेंटोक গক्षा में मंदिबे – मंदिबे देरता पितब कॅं श्वाशीर्बाद नेन भटकैत बहथि | म्दा ह्नकब सर्ब्रटा मेहनत ब्रेकाब भेननि जखन ह्नक कनियाँक तेसब प्रसर्ब पीड़ া कॅं ब्राद फूनो काकीक श्वब्राज ह्नकब कान में पबननि माब ब्राडहैन ঙा तेसबो ब्रेंटीए जन्म "– ".....नेनक

एहि ब्रातक श्वाँगा ह्नका किछु नहि स्वनाগ देनकैंह | जेना की श्वपाब द्ख सँ मोन में कोनो मटैका नागन होगन, ও श्वपन जगह पब ठाब कॅं ठाबे बहि गेन बहथि |

की भगवती हमर घर एती ?

मोहंती बाबा । सगरो गामक बाबा । गाम मे सब हुनका बाबा कहि कय संबोधित करै छनि जेकर कारण छैक हुनकर वएस । पनचानबे बर्खक मोहंती बाबा अपन कद काठी आ डीलडोल सँ एखनो अपन उम्र कें पछुआबैत, लाठी टेकि क ' गामक दू चक्कर लगा क ' आबि जाइ छथि । सदा अपन गाम भगवतीक दर्शन करैक हेतु कहियो नहि जाइ छथि । गाम मे बनल विशाल भगवतीक मंदिर, भगवती बड्ड जागरन्त चारू कातक बीस गाम मे भगवतीक महिमाक चर्चा छैन्ह । गामक मानयता कें हिसाबें गामक सब कियो एक ने एक बेर भगवती घर दर्शन हेतु अवश्य जाइ जै छथि ।

गर्मीक छुट्टी मे बाबाक पोता जे की दिल्ली मे कोनो प्रतिष्ठित काज करै छला, गर्मी बिताबै आ आम खेबाक इच्छा सँ गाम एला । ओहो गामक परम्पराक निरबहि करैत भगवतीक दर्शन कय क' एला । एला बाद दलान पर बैसल बाबा संगे गप सप होइत रहलै । गपक बिच संजय बाबा सँ पुछलाहबाबा अहाँ "– भगवती घर नञि जाइ छियैक। "

बाबा "नञि"–

संजय "किएक"–

बाबा लै बौआ"–, भगवती घर त' सब कियो जाइत अछि, सदा भगवती केकरोकेकरो घर जाइ– छथिन । हम अपन मन आ स्वभाव कें एहेन बनाबैक प्रयास मे छी जे भगवती हमर घर आबथि । "

संजय बाबाक मुँह सँ एहेन दार्शनिक गप सुनि अबाक बहिगेल आ सोचय लागल जे की ओकर मन आ स्वभाव एहेन छैक जे कहियो भगवती ओकर घर एती ? आ ओकर अबाक बहैक कारण बहै सायद नञि ।

एक करोड़क दहेज

संजना आ संजय कें बियाहक तैयारी में जोर-सोर सँ संजना कें पिताजी आ हुनक सभ परिवार तन-मन-धन सँ लागल । संजना आ संजय दुनू एक्के संगे मेडिकल में पढ़ै छल ओहि बीच दुनू में पिआर भेलैंह आ आर सभहक बीचार सँ बियाह भय रहल अछि । चूकी संजय कें पिताजी अपन ऑफिस कए काज सँ रिटायर भेल रहथि आ एहि ठाम हुनक अभाव में हुनकर सभटा काज हुनक छोट भाइ अर्थात संजय कें कक्का केलन्हि ।

आर काल्हि बियाह छैक त' ओ आइ गाम एलाह । गाम परक सभ तैयारी देख ओ प्रशन्न भेला । बातक क्रम में हुनका ज्ञात भेलन्हि जे कन्यागत दिस सँ पंद्रह लाख रुपैया दहेज सेहो संजय कें कक्का तय केलन्हि आ कन्यागत देबैक लेल सेहो मानि गेल छथि । मानितथि किएक नहि उँच कुल-खनदान, बर डॉक्टर,बरक बाबू बड़का डॉक्टर, गाम में सय बीघा खेत, बैंनीपट्टी में शहरक बीचो-बीच चारि बीघाक घडारी ।

मुदा संजयक बाबू कें आ बात सँ किएक नहि जानि खुसी नहि भेलैंह । ओ तुरंत ड्राइवर कें कहि गाड़ी निकलवा कन्यागत ओहिठाम पहुँचलाह । काल्हि बियाह छै आ आइ बरक बाबूजी उँपस्थीत, मोनक संका कें नुकबैत कन्यागत दिस सँ कन्याँक बाबू सहीत सभ दासोदास उँपस्थीत । पानि, चाह शरबत, नास्ता,पंखा सब प्रस्तुत कएल गेल । संजयक बाबू ओआ सभ कें नकारैत दू टूक बात संजनाक बाबू सँ कहलाह -" समधि कनी हमरा अपने सँ एकांत में गप्प करैक अछि ।"

हुनक संकेत पाबि सभ गोटे ओहि ठाम सँ हटि गेलाह,मुदा सभहक मोन में अंदेसा भरल, कतेको गोटा दलानक कोंटा सँ सुनैक चेष्ठा में सेहो । सभ कें गेला बाद संजयक बाबू संजनाक बाबू सँ -"समधि ! हम त' एखने दू घंटा पहिने रिटायर सँ एलहुँ क्षमा करब पहिने समाय नहि निकालि पएलहुँ, मुदा आ की सुनलहुँ अपने पन्द्रह लाख रुपैया दहेज में दय रहल छी ।"

সংজনাক ৰাৱূ দূনূ হাথ জোবনে –"হাঁ সমধি জতেক ঋপনেক সৰহেক মাঁগ বহনি হম ঋৰস্য পূবা কববৰনি।"

সংজযক ৰাৱূ –"জখন মাঁগেক ৰাত ছৈক ত' হমবা এক কবোড়   কপৈযা চাহী।"

ঞা স্বনিতে সংজনাক ৰাৱ্ক ঋাঁখিক ঋাঁগা ঋন্হাব ভয গেনৈহ, ঋা ঋানো জে স্বননক সেহো দাঁতে ঋাঁগ্বব কঠৈনক। সংজনাক ৰাৱূ প্ৰৰৰিত দূনূ হাথ জোড়নে –"এহেন ৰাত নহি কহ্ সমধি পঁদ্ৰহ নাখ জোডৈ মেঁ ত' ঋসমৰ্থ ছনহুঁ ঋা ঞা এক কবোড় ত' হম ঋপনো ৰীকা ক' নহি ঋানি সকৈ ছী।"

কহৈত নিচা ঝ্কননি শাযদ সংজযক ৰাৱূক পএব পকডৈক চেষ্ঠা মেঁ ঋদা নিচা ঝ্কৈ সঁ পহিনে সংজযক ৰাৱূ হ্নকা ভঁঠা ঋপন কবেজা সঁ নগা –"ঞা কী পাপ দয বহন ছী, পএব ত' হমবা ঋপনেক পকবৰা চাহী জে ঋপনে ঋপন ৱেঠী দয বহন ছী। ঋা বহন পাঞা ত' হমবা এক্কা কপৈযা নহি চাহী ভগৰানক গ্ৰপা সঁ হ্নক দেন সৰ কিছু ঋছি। ঋা এক কবোড়ক ৰাত তকবা ক্ষমা কবৰ ও ছ্নীক ঠীঠোনী ছন, জখন মাঁগনে পঁদ্ৰহ নাখ ভেঠৈত ত' এক কবোড় কিএক নহি জে ঋাগ্ব কোনো কাজো নহি কব' পবএ। ঋা দোসব কী ঋপনেক ৱেঠী ঋা হমব প্বতৌহ এক কবোড় সঁ কম কেঁ ছথি হা হা হা ....। একা এক চাৰু কাত নোবাএন ঋাঁখি সঁ ড়ৰড়ৱেন খ্শিক ঠহাকা পসবএ নাগন।

উঁপকাব

বগ্ঘূ কনিযাঁ পীনিযা সঁ গ্ৰস্ত ঋংতিম ঋৱস্থা মেঁ দিল্লীক নোকনাযক জযপ্ৰকাশি ঋস্পতান মেঁ ঋাঞা দস দিন সঁ ভৰ্তী জীৱন ঋা মৃত্কক ৱিচ সংঘৰ্ষ কবৈত। পীনিযা কেঁ ঋধিকতা ঋা কোনো ঋান কাবণে ঋাঁখি মেঁ সে গন্ককক্সন ভয গেননি। নোকনাযক জযপ্ৰকাশি ঋস্পতানক ডাকৈব বগ্ঘূ সঁ কহনকনি জে কনিযাঁক ঋাঁখি নোকনাযক জযপ্ৰকাশি ঋস্পতানক ৰগনে মেঁ ঋাঁখিক ঋস্পতান

ग्वकुनानक श्वाओ ह◌ॉस्पिटैन ङैक ओहिठाम सँ जाँच कबा क' श्वानै नेन ।

बग्घू डाक्टैबक बाँत मानि एहि काज मे नागि गेना । नोकनायक श्वा ग्वकुनानक द्न्व सवकावी श्वस्पतान ङैक तैं खचकि बाँत नहि ङ्गदा बग्घू केँ बोंनि मज्वी बहैन बोज कमाङुँ श्वा बोज खाङुँ श्वा श्वाओ दस दिन सँ श्वपन बोंनि छोवि कनियाँ संगे एहि ठाम श्वस्पतान मे छथि । दस दिन सँ नव काज नै । जमा पूँजी खमे । एखन तकोन नोकनायक सँ ग्वकुनानक श्वस्पतान तक जाओ मे पन्द्रह कपैया जओती श्वा पन्द्रह कपैया श्वाओबँती, ङ्गन तिस कपैया चाहि । ह्नका नग छननि ङ्गन दस कपैया । ओहि दस कपैया मे श्वपन किछु नास्ता ञोजन सेहो, कनियाँ केँ त' श्वस्पताने मे ञेंट जाग छननि । ओओ ठाम सँ काज कबै नेन कतौ जेबोँ कवता ताकी पाओ होओन त' कम सँ कम दस कपैया बँस ञावा चाहियैन ।

ग सबँ समस्या केँ जनैत बग्घूक कनियाँ बग्घू सँ कहननि– " फोन कय क' श्वपन ञैया सँ दू सय कपैया मओन्न निय, काओन्ह–पवस्व काज केना बाँद पाओ होएत त' दय देबैंन । "

बग्घू श्वपन कनियाँ केँ कन्हा पव उँठा नोकनायक सँ ग्वकुनानक श्वस्पतान केँ नेन बिदा ञ' गेना श्वा चनैत–चनैत बँजना – "श्वहाँ ज्नि चिंता कक, बिक्ना सँ नीक सबाँवी हमव पिठक होएत श्वा बहन ग ङ्गसीबँत त' ओ त' चावि दिन बाँद खमे ञय जाएत ङ्गदा केकवो उँपकाव सधबैं मे पूबा जीवनों कम पवत । "

बँनिक छागव

बिबाहक मंडप, चाकमजाक –हँसी कात–, हर्षउँन्नासक वातावबण–, ङ्गदा दून्हा चूप,शांत ।

बँबाती मे सँ एक दोस्त दोसव सँ बँताङुँ एतेक ख्शिक "– वातावबण मे सबँ प्रसन्न श्वछि पवञ्च ववक ङ्गँह पव ख्सी नहि देखा बहन श्वछि किएक ? "

দোসব দোস্ত ভাঁগক নসা মে ঁ ফিনৈতভাঙ রঁনি সঁ পূর্ব "– ডূনৈত–ছাগব কএতৌ প্রসন্য বফনৈএ |"

2 –জগফ

মফানগবীয জিরন কে খব্যরস্থিত খা ব্যস্ত জিরন মে ঁ সমায কে খাগ্ব নচাব খাজ্ক জিরন শৈনী |

বামপ্রকাশি কে মায খপন রেঁটৌপ্বতৌফ খা পাথ্য রঁর্থক পোতা – কএ দর্শনি খা কিছ দিন ফ্নক সংগ রিতারৈঁক নোভ মে ঁ খপন গাম সঁ দিল্লী বামপ্রকাশি নগ এনথি|

বামপ্রকাশি এফিঠাম সবকাবী দূ কোঠনীক মকান মে ঁ বফি ছথি | মায কএ খাগমনক রাঁদ, জগফ কেঁ দিক্কত কাবণে ফ্নকব ওছৈন রাঁনকোনী মে ঁ একটৌ ফোল্ডিংগ খাট পব নগাএন গেন |

বাতি মে ঁ এসগব নিন্দ কেঁ খভারেঁ কবট রঁদনৈত, মায কেঁ মন মে ঁ ওফি দিনক স্বমবণ খারি গেনৈন্হ, জখন গামক ফ্শি কেঁ এক কোঠনীক ঘব মে ঁ কেনা ও দ্ন্ব রিযক্তি খপন তিনটৌ রঁচা সংগে গ্বজাবা কবৈত ছনথি, ফ্দা খাঙ এফিঠাম ও রঁচা দূ কোঠনীক ঘব মে ঁ মাযক নিরফি মে ঁ খসমর্থ রাঁনকোনী মে ঁ ওছৈন কেনক |

মায কেঁ খাঁখি সঁ নোবক বূঁদ টপকৈত, নৈ জানি কেখন খাঁখি নাগগ গেনৈন্হ |

খ্শী

কন্বখাফী, রঁ্ধ দিনক ফটিযা, চাককাত ভীবভাব–, রেঁপাবী খা খবীদাবক ফল্লাগ্বল্লা–, কিযো রৈঁচে মে ঁ ব্যস্ত তs কিযো কীনৈ মে ঁ মস্ত |

দীনানাথজী খপন কনিযাঁ সংগে ফটিযা মে ঁ প্ররেঁশ কএনথি | ফাটক ফ্নঁফে পব একটৌ সাতপাত নেনে –খাঠ রঁর্থক রঁচিযা ফাথ মে ঁ ধনী–এক কপৈযা কেঁ দূ ফ্ঠঠী"– ফল্লা কবৈত, এক কপৈযা কেঁ দূ

ফ্মঠ্ঠী"

ফ্মদা সরঁ কিযোক ওকব রাঁতকেঁ খনস্বনা কবৈত হাষ্টক ভীব মেঁ রিনীন ভেন জাএত | দীনানাথজী সেহো ওকব রাঁত কেঁ স্বনৈত হাষ্টক ভীব মেঁ মিন গেনাহ |

দূ ঘংষ্টা রাঁদ, জখন দীনানাথজী খপন খবীদাবী পূবা কেনাক রাঁদ হাষ্টক ফ্মঁহ পব রাপস এনা তs দেখনা, ধনীপাত রাঁনী – রাঁচিযা পূর্রিরত খসগবে হন্না কব`ত | দূ মিনষ্ট মোন ভয ওহিঠাম ঠাব ভেনা | হ্নক কনিযাঁ পাত ত–চনূন ধনী"–s খপনে রাঁবী মেঁ রঁড্ড খছি "

দীনানাথজী –"কনী রুকূ ", কহৈত খাগ্ব ধনী পাত রাঁনী রাঁচিযা সঁ– "কোনা দৈ ছিপী রঁ্চী"–

রঁ্চীরাঁরঁ্ এক রুপৈযা কেঁ দূ ফ্মঠ্ঠী "–, ফ্মদা এখন তক কিছ্ভা নৈ রিকেন, খহাঁ এক রুপৈযা কেঁ তিন ফ্মঠ্ঠী নয নিয "

দীনানাথজী "সরঁষ্টা কতেক ছৌ"–

রঁ্চী গনৈত এক"–,দূ,– – সাত, খাঠ – – – রাঁবহ,তেবহ – ঙঁনৈস – –, রীস, রীস ফ্মঠ্ঠী রাঁরূঁজী "

দীনানাথজী " সরঁষ্টা দয দে"–

কনিযাঁ হে কী কবরঁ–হে"– ? "

দীনানাথজী কনিযাঁ কএ গশাবা সঁ চ্প কবৈত, খপন ফ্তকি জেরী সঁ একষ্টা দস রুপৈযাক নোষ্ট নিকানি কs রঁ্চী কেঁ দেনা রাঁদ ধনীপাত নৈত–, ওহিঠাম সঁ রিদা ভয গেনা |

ঘব খরৈঁত, দনান পব রাঁন্হন জোড ভৈব রঁবদ, হ্নক খাহষ্টে সঁ খপন খপন কান ঙঁঠা কয মান্ব সনামী দেরঁখ নাগন–| ওহো খাগ্ব খারি কs ম্লেহ সঁ দ্ন্ব কেঁ মাথ সহনারৈঁত,খপন মোবী সঁ ধনী পাত নিকানি নাঙাদ মেঁ দয দেনখিন্হ–|

কনিযাঁপাত রঁবদ কএ দয –ঙা কী কএনহুঁ্ দস রুপৈযাক ধনী"– দেনিযৌ, এতেক কএ ঘাস নৈতহুঁ্ তs রঁবদ ভৈব দিন খৈতএ "

দীনানাথজী কোনো রাঁত নহি দস রুপৈযা ত"–s সভ কেঁ দেখাঙা ছৈক ফ্মদা ওঙা ধনীপাত রাঁনী রাঁচিযা কেঁ ফ্মঁহ পব জে –

असंतोष,निराशा आ दुखक भावेँ बढ़ैक ओ केकरो नै देखाउ । आ देखनीयेँ रिंकेना राँदक खुसी, ओउ खुसिक मोल कतौ दस रुपैया सँ बेसी हेतैक । "

आठ नाखक काव

कल्लुआही जयनगर बाजमार्ग, बेरखाक समय, पिचक कातेकात - खधिया सबं में पानि भरल। दीनानाथजी आ हुनक जिगरी दोस्त बामखेलाबनजी, दुनू गोटा अपनअपन साइकिल पर - कुर्ता पहिर-उज्जर चमचमाउत धोती, पान खाइत, मौसमक आनन्द लैत बतियाइत चैन जाइत बहथि । कि पाछू सँ एकटा नव चमचमाउत बड़का एसी बुनेरो काव दीनानाथजी कें उज्जर धोती निकैन आगू दनदनाउत पानि उड़ाबैत-कुर्ता पर थान-गेल।

दुनू दोस्तक साइकिल एका एक रुकल-। बामखेलाबनजी हल्ला करैत कावबनाकें गविएनाउ शुरू केलैन्ह ।

दीनानाथजीबहुए दियौ दोस्त किएक अपन मुँह खराप करै " - छौ, एसी काव में बँद कि सुनत, भागि गेल । ओनाहो ओ आठ नाखक काव पर चलैत अछि, हम आठ सय कें साइकिल पर छी तs पानिथानक छीत्ता त -s हमरे पवत । "

कुण्ठित मानवता

घव में मुबाबीजिक कनियाँ अपन आठ वर्खक बेटा आ पाछ वर्खक बेटी कें कोनोना सम्हारै में लागल, मुदा हुनक मोनक भाव सँ साफ देखा बहल छल जे हुनकव मोन पूर्णतः मुबाबीजी पर लागल छलैन, जे की बातिक दस बजना बाँदो एखन तक नोकरी सँ घव नहि एनथि ।
कोनोना दुनू बच्चाकें सुतेलथि । समयक सूई सेहो आगू बढ़ल । दस सँ एगावह बाजल । हुनक मोन में संका सबहक आक्रमण

ভেনাগ্ত স্বভাবিক ছল। ওনা ত এতেক বাতি পহিনে কহিযোক নহি ভেলৈ। সহাস কবৈত ঘব সঁ ৰাহব নিকৈল, খপন ভেঁস্ববক খংগনা পহুঁচলী। হ্নকা সৱ কেঁ কহনা ৰাদ শ্বন্ধ ভেল যাহ্রস্তব পব ক্ষবাবীজিক খোজ। ক্ষদা সৱ মেহনত খালী ক্ষবাবীজিক কোনো পতা নহি। হ্নক খাডামিন জাহিঠাম ও কাজ কবৈত ছলথি সঁ জ্ঞাত ভেল জে হ্নক ছুট্টী তs সাঁঝ্ পহব পাঁচে ৰজএ ভs গেল বহৈল খা ও খপন সাগুকিন সঁ এহিঠাম সঁ ৰিদা সেহো ভয গেল বহথি।

তকৈতদেহ পিপবা ঘাটক –তকৈত ভোৰে চাবি ৰজে হ্নক মৃত– সতঘাবা ৰনা ধূবি পব ভেট্ল। দেখতে মাতব সৱহক মাথ– পএব স্বন্ন| কনাহোব মচল। ৰাদ মেঁ স্থানীয প্রতক্ষদর্শী সঁ জ্ঞাত ভেল কী ও এহিঠাম সাঁঝ কএ সাতে ৰজে সঁ ছথি, কিছু গোটে হ্নকা মাথ– পএব মাৰৈত দেখি ৰজৈত বহেজে–'ৰেসী শিবাৱঁ পি ক' ড্রামা কয বহল খছি।'

ক্ষদা মায বে ক্ষণ্ঠিত মানরতা কিযোক হ্নক ৰাস্তৱীক কাবণ ৰ্ঁম্নহক প্রযাস নহি কএনক, নহি তs ও এখন জিৰৈত বহিতথি। হ্নকা তs এপেডেঁসীক দৰ্দক ৰেগ বহৈল খা সময পব উপচাব নহি হেৱাক কাবণে ও চলি ৰসনা।

দ্গৰ্নিন্দ মণ্ডন

ক্ষকৰ্মা

मि थि नांचनक बाजधानी जि ना मध्रॅनी धवमप्पव गाममे एकटा प्रका ॅड रि द्वान जयोति षी बहि छनाह। जयोति षी रि ध्यामे एकदम नि प्प ण जगसँ भूत, रत्तमान आ भरि ष्यक नीक ज्ञाताक रूपमे जानन जाग छनाह।

एक दि न मधेप्पव प्रख ॅडक नौफा गामसँ सत्‍यनाबायण भगरानक चौपहबा पूजा कबा सरॅबेसकान गाम अरॅ छनाह। रॅाटमे–, जोबना गाम जखन एनाह तँ देखननि । हाग स्कून जोबनाक पाछाँ रॅहति मबता धाबमे एकटा नबक्क ॅड धाबक कातमे बाखन छैक। जगपब नि खन छनौ "कि छ कर्म भर गेनौ आ कि छ रॅाकी अछि । एकटाक जनम आ तीनक मृत्‍यु।"

जयोति षी जीकें हबननि ने फ्ड़ननि , नबक्क ॅडकें उंठा मोबामे बखि नेननि । घब आबि चुपचाप, एकटा उंजजब कप्पासँ रॅान्हि , चि नराबमे खोंसि देननि । क्क दा प ॅडि ताजनकें ऐ संरॅधमे कि छ ने कहनकनि । एकआध – कप्पापब उंजजब ओग नजबि प ॅडि ताजनक रॅाद दि नक दि न आन जे छिऐ रॅात की आखि ब सोचथि पड़ननि । कर कहथि जे हनसि तँ नारॅथि जयोति षीजी कि छ जे नि ख उं नि ख ज्ञा प ॅडि ताजन, हे एकबा बाखू ओकबा उंसाक। क्क दा। .....

प ॅडि ताजनकें हबननि ने फ्ड़ननि ओ जि ज्ञासारस कप्पामे रॅान्हनकें उंताबि कर देनखनि , नबक्क ॅड देखि ते रॅताहि भर गेनीह आ तामसे ओग नबक्क ॅडकें उंकखबि मे दर समाठ नर रॅठ़ ा यासँ फटि आ रॅ्कनी कर देननि । –रॅ्कनी खोंसि चाबमे घबक भनसा भबि रॅ्कनीकें ओग सीसीमे एकटा कहरी जे पोठी मात्र एकटा पोखबि मे सगब आ देननि । छै, अति स्वन्नबि नाम स्वनयना रएस सोनह रॅर्ख अपन रॅेटीकें

कहलनि –

“ऐ सीसीमे माहुर अछि । एकरा कि यो ने छुअए आ ने खाए, जौं खएत तँ मरि जाएत।”

स्वनयना नामक अनुरूप ओतरैं सुन्नरि । रैंस गोरि नारि – केराक रीर जकाँ कोमल आ सुन्दर। पोरगर-छड़गर-नमगर केने पार साउँन सोन्हम, अनेरे आँखि योक भाषासँ गप्प करैरानी। स्वनयनाक आँखि मे धार तेहेन जे रिं न्न कठैनहि आँखि सँ घाएल करैरानी। दि न रोँखाबमे प्रेमक बाति – रँ ाँखागतो म्हदा जयोति षीक मर्यादाकेँ अखन धरि रँचौने। उँमेरक संग जे नांछन लोग छै से एककान लोगत –दू–कान– नगन। पहुँचए कानमे जीक जयोति षी आ पण्डि ताजन तँ छै लोग ज्ुखान जखन रैंठी जे छै ठीके कहरिं यो जाग नागि पता पहि ने रँहरबैंयाकेँ म्हदा रैंदमे घरबैंयाकेँ छै।

टैनपड़ ा–टसेक नोक कानाफुसी करए नगन जे – –रँुठ़ि याजाछीमे गप रैंठोसँ फललेमाक तँ रैंठी पण्डि ताजनक गप्प कि यो फेर रैंद आध दि नक–एक छनै। करै सप्प डाकठैरसँ अरूण तँ रैंठी जीक जयोति षी जे दग उँखाड़ि एकदि न छनै। करै गप स्थानमे कानी कऽ हँसि –हँसि रैंजनि कनि या स्वखेतोरानीछनीह जे पण्डि ताजनक रैंठी बामदेरँ रैंरूक खेतमे रँदामक साग तोड़ै छनै। हुनक मनि ना रैंठो आड़ि पर ठाठ़ भऽ बेडी रँजरैं छनै आ रँड़ ाकान धरि दनू गोटे हँसि करै सप्प–गप कऽ हँसि – ज्ुड़न स्वनायनासँ पछाति आध दि नक–एक अर्थात् छनै। छनै। बरैत चनि ते सप्प–कोनो गप्प–ने–कोनो

जयोति षीजी रैंठीक ओ कि बदानी सूनि सत्यनारायण भगरानकेँ कहथि न –

“হে ভগৱান এক তঁ একটা স্ফনকন্যা দেনহ, তদ্রূপব এতেক মানি হানি ক গপ্প ভ২ হানি এ সঁ তঁ খনদানক ৰঁড় ! মাহ্ব –জহৱো স্বনাযনা জে হোগত নীক তঁ ঐসঁ খছি । বহন জগতএ। ওঁঠি খা নগতএ খা ঐ দ্নি যাঁসঁ” ঞা গপ্প বূঁস্নূ জে হবি দম জযোতি ষী জীক স্কঁহসঁ নি কনৈত বঠ ছননি ।

স্বনাযনা একদি ন স্বননক, দোসব দি ন স্বননক খা তেসব দি ন জখন স্বনৈত সোচনক তঁ গেনৈক ভ২ স্বনৈত ৰঁবদাসসঁ হ্যাজি ন–খোঁসি সীসী একটা মাহ্বক তঁ মাএ চাবমে ঘবক ভনসা জে তি যাগৰঁ। প্রাণ খপন খা মাহ্ব ওঁ খাগ সে খছি । বখনে স্বনাযনা ওগ বাতি সএহ কেনক।

স্কদা ও তঁ জহবক সীসী ছন নৈ। ছন তঁ ওগ নবস্ক্ণ্ডক চূর্ণ জগপব নি খন ছনৈ, কি ছ ভ২ গেন খা কি ছ ৰাঁকী ।..

জে খএনাসঁ স্বনাযনা মবন তঁ নৈ স্কদা গর্ভরতী জক্ব ভ২ গেনীহ। খাৰঁ তঁ দি ন ৰী তন, মাস ৰীতন। এক–দূ–কানসঁ– গ্বন হ্খএ নগন জে জযো তষীক–কান গ্বনৰেঁটী তঁ খাৰঁ পেটসঁ ছৈক। এত্ত দি ন কঠ ছনি যনি তঁ জযোতি ষীজী খা পণ্ডি তাগন স্কঁহপব মাছি যো নে ৰৈঁসএ দৈত ছন। রি সৰাঁসে নে হোগত ছননি । খ াৰঁ দেখথ্ন খপন ৰেঁটীক কি বদানী। জে ৰাঁপক দ্নাক্ক ধি যা দূবি গেনী দূবি গেনী, খা মাথাপব তমমা ন২ ক২ ওঁড় গেনী ওঁড় গেনী। খাৰঁ দেখথ্ন জে ৰেঁটী কেহেন স্ফনগোবনি ছনহি । দেখি তে দেখি তে– স্বন্দব খতি একটা দেননি স্বনাযনা খা ৰীতন মাস নখ। বহন কহি ঔবে কি ছ বেখা ভাগ্যক জেকব জন্ম। ৰাঁনকক নাওঁ ওকব জযোতি ষীজী খা পণ্ডি তাগন স্কদা খছি । বখননি ‘স্ফকর্মা’।

এক দি নক গপ ছী। জে ওগ বাজযক বানীকেঁ মাছ খএৰাঁক মোন ভেননি । বাজাক খাদেশে ভেন, মনাহ ৰঁজাওন গেন। নীকসঁনীক মাছ মাবৰাঁক খাদেশে দ২ দেন গেন। সংযোগ এহেন – বাজাক মনাহ ভেন। ওঁপব মাছ নি ক্ক কানমে জে কনি যে

हाक बानीक आ गेल धवि बनि बास सोमे पारि आादेशे देखै तँ एनीह। बाँहव महलसँ बानी स्वनि हाक देलकनि । आं जे छथि गनमे बँड़ स्वन्दव माछ बाखन अछि । ऋदा माछ देखि जेतबँए मन प्रसन्न भेलनि मलाहकेँ देखि मन ततबँए दुखी। कि एक तँ मलाह बानीकेँ देखि नेलकनि । बानीकेँ तँ तामसे मन माहुव जे उँठलनि मनमे माहुव भऽ गेलनि । – नै गजजति गजजति केँ हमव जे छथि बाजा ऋर्ख केहेन बूझि जेकबे नीक तँ ओ तेकबे महलमे पठा दैत छथि । – मलहाकेँ तामसे आ भेल। नै बाँत, अनापसनाप बँजैत धक्का – छल। बाखन माछ जे आँगनमे दऽ बाँहव कवबाँ देलकनि । माछ ओ तँ भेलै नै बँदर्शित जखन देखि खेला सभ ओ ओ जे नगनि नै अर्थे कोनो बानीकेँ तँ आब पड़ल। हँसि कि अए तँ हँसल माछ ? आब बानी बाजाकेँ कहलनि –

“ओ माछ हँसल कि अए, से कह्नु नै तँ हम अन्न पानि – देब। ति यागि ”

बानीक गप स्वनि बाजाकेँ कि छ ह्फवबेँ नै कवनि । असमंजसक स्थि ति मे आवि बाजा भवि बाजयमे ढोलहो दि आ देलखि न जे बानीकेँ देखि माछ कि अए हँसल ? जे ओ बाँत बँता देत ओकबा भवप्वब गनाम भेटैत अन्यथा छअ मासक जहल दऽ देल जाएत। बाजयक पैघसँ पैघ रि द्वान, पण्डि त, जयोति षी लोकनि एनाह। दवबाँव लागल। ऋदा माछ कि अए हँसल वहए से कावण कि यो नै बँता सकनाह। जग कावणे हुनका सभकेँ छअ मासक जहल दऽ देल गेलनि । अंतमे धवमप्वबक जयोति षीजी बँजाओल गेनाह। अबेँव भेले जयोति षीजी बाजाकेँ समाद पठा देलनि जे आग तँ आब अबेँव भऽ गेल तँए आग नै, काल्हि तवगबे आएब।

प्रात भले जयोति षी स्नानठोप दऽ –चानन कऽ धि यान–मानक बँथानपब जे ऋकर्मा दवबाँव दि स। –बाज भेला रि दा छल खेलागत थैबमे, देखनक जे जयोति षीजी चलला बाज–दवबाँव दा स। ऋकर्मा बाँजल–

“नाना, यौ नाना कतअ जाग छि ऐ ? हमछूँ जाएब यौ नाना।”

जयोति षीजी अनेक प्रकाबे ऋकर्माकेँ ह्सनौननि । ऋदा तखनो ऋकर्मा बाँत मानक हेत्त तैयाब नै। एकक्टौ जिद्द धेने जे आग हमछूँ जाएब अहाँ कतअ जाग छि ऐ।

हाबि –बँजनाह जयोति षीजी थाकि –

“बाजदवबाँब– ।”

“कि अए ? ”ऋकर्मा बाँजन। –

जयोति षीजी कहनखि न–

“बानीकेँ देखि माछ कि अए हँसन, बाजा ऐ बहस्यकेँ जानए चाहि छथि । जे सही उँत्तब देथि न तेकबा उँचि त गनाम भेटतैक अन्यथा छअ मासक जहन। से तूँ अखन धि याप्वता – छह नै जाह।”

ऋदा तैयो ऋकर्मा मानैने तैयाब नै। फेब बाँजन–

“नाना अहाँ बुँतै ऐ बाँतक जबाँक नै देन हएत। अहाँकेँ तँ ओा बुँ्झने नै अछि जे हमब माए कोन ऋकर्म केनक आ तग द्आबे हमब नाम ऋकर्मा बाखन गेन। की अहाँ बा कि यो देखने छेनि ऐ ? से नै तँ अहाँ बाजाकेँ जबाँक की देबेँ। अहाँ हमबा नेने चनू बाजाकेँ हम जबाँब देबेँ। नै तँ अहाँकेँ छअ मासक जेन हेबेँ कबत।”

जयोति षीजी ऋकर्माकेँ संग कह नेननि । पहुँचना बाज– दवबाँब। दवबाँब नागन। प्रश्नक संग शेर्त बाखन। स्वनि –बँजनाह जयोति षी

“ओा छोटछीन प्रश्न हमबासँ नै पूछन जाए। एकब जबाँब हमब –देत। ऋकर्मा नाति ”

बाजा एक ि दस ऋकर्माकेँ देखथि तँ दोसब दि स प्रश्नक

জটি নতাকেঁ। মনমে ভেলনি জে আগ দুনূ গোটাকেঁ জনহ নি খনে ছনহি । প্রশ্ন স্বনি ক্ষকর্মা রাঁজন–

“বাজা সহাএর, ঐ প্রশ্নক বহস্যকেঁ নহি যে বুঁমূ তহীমে কল্যাণ অছি ।”

হ্মদা বাজাক জি জ্ঞাসা রাঁঠ়ি তে গেন। অঁতমে বাজা আদেশী পারি ক্ষকর্মা রাঁজন–

“বাজ সহাএর, অখনো সোচি নি অ। ভনাগ অহীমে অছি জে নৈ বুঁঝি যৌ। অন্যথা অকল্যাণ নি শ্চি ত।”

হ্মদা বাজা রাঁতকেঁ মানৈনে তৈযাবে নৈ হোথি ।

তখন ক্ষকর্মা রাঁজন–

“জৌঁ অপনে ঐ বহস্যকেঁ বুঁঝরেঁ কবর তঁ বানীকেঁ বাজদবরাঁবমে – রাঁজাওন জাএ।”

বাজাকেঁ আদেশী পারি বানী আ হ্নক দুনূ দাগ সেহো রাঁজাওন গেন।

ক্ষকর্মা রাঁজন–

“বাজা সহাএর, দস হাথক দ্বীপব দূটা খম্হা গাবন জাউ। আ ভবি জাঁঘ উঁপবমে এক খম্হাসঁ দোসব খম্হামে একটা মজগূত বস্সী রাঁন্হরা দেন জাউ।”

তহি না কএন গেন। ওকব রাঁদ ক্ষকর্মা বানীকেঁ কহনক–

“বানী, আর অহাঁ ঐ বস্সীকেঁ হ্ফানূ।”

বানী বস্সীকেঁ হ্ফানি গেনীহ। তকব রাঁদ বানীক সংগ আএন একটা দাগকেঁ কহনক জে আর অহঁূ ঐ বস্সীকেঁ হ্ফানূ। দাগ হ্ফানএ নগন। তখনে ক্ষকর্মা হ্নক সাড় কি একটা খুঁটি পকড়ি নেনক। দাগ হ্ফানন সাবী খূজি গেন। ভবন দবরাঁবমে দাগ চি হ্নাব ভঃ গেনীহ জে ও দাগক রূপমে যৌগী নৈ মবদ ছন। তহি না দোসবো দাগক সএহ রূপ। উঁহো দাগ

मवदे। सरॅहक पोन खूजि गेन। तखन ক্ষকর্মা রাঁজন–

"বাজা সহাএরঁ, খখনো বঁ্যমনি ঐ জে মাছ কি খএ হঁসন ছনৌ ? জগ বানীকেঁ খপন প্রজাকেঁ প্বত্র রঞসন মানক চাহী তকবা দেখি ও খনেবে ক্রাধসঁ খান্হব ভ২ গেনীহ। খা খনেকো তবহক রাঁত কহননি । ক্ষদা জে স্বযং স্ত্রীক ভেষমে দূটৌ মবদকেঁ খপন ভজাব রঁনা মৌগীক ৰূপমে বখনে ছথি ন। তকব কোনো নাজেদেখি গবাগন নৌ। যএহ সভ কি বদানী–, তখন ওঁ মাছ হঁসন ছন।"

বাজা সভ বৃতান্ত দেখি স্বনি মযানসঁ তনরাঁব নি কানি বানী সহি ত দ্নূ মবদকেঁ দূ ভবন জহনমে দেনক। কাটি দূ খণ্ড–গেন। দেন ক২ ক্ষঙ নোকনি কেঁ জযোতি ষী খা রি দ্বান সভ ধবমপ্বক জযোতি ষী জীকেঁ উঁচি ত খাদব সংগ সম্মানক–জীকেঁ দেন গেন। জযোতি ষী স্বৰূপ প্বস্কাব খশর্ফী প্রযাপ্ত জযকাব ভেন। ঐ তবহেঁ ওগ ক্ষণ্ডপব–জয প্রতাপে ক্ষকর্মা –গেন ভ২ সঞয রাঁত ঙা নি খন

জে কি ছ হোতরঁ সে ভ২ গেন, কি ছ রাঁকী ছৈ

একক জন্ম খা তীনক মৃঞয।

ঐ তবহেঁ ক্ষকর্মা খপনো খূরঁ নাম কমেনক খা খপন মাএ স্বনাযনাক নাজ রঁচেনক।

জ্যাতি ঝা চৌধবী

প্বনবন্বেষণ

कनिक देव भ२ गेन छन श्वग्निषिका के काज पव (श्वग्नी) पहुँचय मे श्वसनमे पहिन रौंव त२ रौंसियमे पहिनमे श्वारि गेन छनी से भेनैन जे रौंहव नास्ता क२ क श्वारि जाथि। क◌ॉनेज के पढ़ाई श्वखन पूवे भेन छनैन से एकटा सांस्कृतिक पविषद् मे स्टीरार्डक काज पकड़ि नेने छनी। कस्टमव सर्रिस के श्वन्वभवक संगे मंगनी मे मनोवंजन सेहो होयत छनैन। गेट पव रौंसर्न रौंसन नोकक गिनती रा टिकट चेक कव्वककवो . किछु जानकावी चाही होय त२ से दियउँ श्वा कार्यक्रमक श्वानन्द नीय। कखनो भावतीय संगीत समवोह त२ कखनो डायमन्ड जुरौंनी मनारौंत जैज रौंन्ड के शो. कखनो श्वागविस नृत्य त२ कखनो जागरकखनो रौंचा सर्रहक नाटक मन्डनी त२ कखनो . रृरू सरौंनेन प्रवान फिल्म। श्वाहि र◌ॉनीरुड नृत्य सिखारौंत रना संस्थानके रार्षिक प्रवस्कार रितवण समावोह छन।

रौंहव सैन्डरिच कीननी श्वा रौंसे के भोजनानय रौंनैत काज दिस भगनी तैयो कनी देव भ२ गेनैन। क्द्दा ई श्वसगव नहि छनी जे देव छनी। एकटा श्वाव रौंनिका जकव पैव में मोच श्वारि गेन छनै सेहो कातमे रौंसन छन। ओ जखन नोक सर्ब श्वन्दव चनि जैतई तखन गेट नग जाय क रौंसतई। श्वग्नी के मैनेजव ओकवे संगे काज द२ देनकैन। कार्यक्रम शुरु भेन। मैनेजव कहनकैन जे श्वह◌ॉ सर्ब रौंनकोनी के सीट पव रौंसू श्वा नोक सर्बपव नजवि वाखू। श्वग्नी ओहि वोमन रौंनिका संगे रौंनकोनी मे जा क२ रौंसि गेनी। ओ रौंनिका रौंशाखी पव छनै।

कनियमे देव मे सरौंटा शान्त भ२ गेन श्वा कार्यक्रम शुरु भेन। गम्हव श्वग्नीजी के ओहि शान्त रौंनिका स२ रौंतचीत सेहो शुरु भेन। स्वभारिक छनै जे श्वग्नीजी श्वपन रौंत ओकव पैवक स्थितिक कावण पूछैत केनखिन श्वा ओ होनी जे श्वखने रौंतन छन के रिषय मे रौंत कवै नागन। ओकव किछु नर्ब सहेनी भावतीय छनै जकवा संगे ओ भावतीय श्वन्दाज मे रौंत केनाई सीखने छन। ओ होनीमे श्वपन मित्र सर्ब संगे खूर्ब होनी खेनायन छन। रौंतचीत स२ श्वग्नीजीके ज्ञात भेनैन जे ओकव चेहवा के उदासी मात्र पैवक दर्द स२ नहिं श्वायन छहि रवन् ओकवा श्वपन प्रवुषमित्र स२ दू सानक गड़रौंड़ायन दोस्ती के कावण

সঽসেহো ছল। ঋা এহন সময মে ওকবা ঋপন নৱ সংগী সৱ ৰঁড় সহযোগী নাগৈত ছল।
ওহি ৰাঁনিকা কে ভাবতীয রিশেষতঃ ৰ◌ৗঁনীৰ্ড সংগীত ৰঁড় ৰুচিগব নাগৈত ছনৈ। সে ও ৰঁহ্ত ঋানন্দ নঽ বহন ছন সংগীত কে। ৰীচ ৰীচমে ঋপন মাযকে প্রতি গৃত্রিম বোষ সেহো প্রদর্ষিত কঽ বহন ছন ঋা ওহি সৱ ঋদাকাবী মে ঋল্লেষিকাজীকে ঋপন দেশীক স্বগন্ধ ঋারিঁ বহন ছনৈন। ঋতেক রিরিধতা সঽ ভবন শিহবমে সেহো ঋাগ হ্বেব ঋন্নীজীকে ঋপন জীরনশৈনী উঁকৃেষ্ঠ নাগি বহন ছনৈন। জীরন মে উঁচ নীচ তঽ হোযতে বহৈত ঋছি ক্ষদা ওহি কে কোন সংস্কৃতিমে সৱঁসঽ ৰঁঢ়ি যা সমাধান ছহি সে তাক ঋন্নীজীকে উঁড় ানক সীমা হ্বেব ছোষ্ঠ কঽ দেনকৈন।

ঋমিত মিশ্র , গাম-কবিযন, জিনা -সমস্তীপ্পব

কথা প্রেমক ঋংত -

ঋাগ ভোবে সঁ ঋানংদক মোন কতৌ ঋনত' ঋষ্টকি গেন ছনৈ । কী কবৰাঁক চাহী , কী নৈ কবৰাঁক চাহী ? গাম ঘব মে কী -ভ বহন ছৈ ? এহি তবহক কোনো প্রশ্নক জৰাঁৱ পতা নহি ছনৈ । ঋপন সূধিবূঁধি- রিসবি গামক ঋৰাঁবা পশ্ব জকাঁ গম্হব- দাঢ় ী-উঁম্হব ভষ্টকি বহন ছন । পৈঘ কেশী, মৈনচিকাঠি- গংজীঋাপ সঁ ৰঁতিযাগত দেখ জঁ কেউঁ - পেঁষ্ট মে ঋপনা- ঋনচিন্হাব পাগন ৰূঁমি ঢেপো মাবত ত' কোনো ঋাশ্চর্যক ৰাঁত নহি । ঋানংদক গ
ডেবাউঁন ৰুপ দেখ ক' গামক নোক সৱ ঋপনা মে ৰঁতিযাগ ছন জে পবসূ জখন দিল্লী সঁ গাম ঋাএন ছন ত' ৰঁড সৱ ৰঁঢ় ি যাঁ-

नागि गेल कए, काकी कक्का-, कहि क' नीकनीक गप करै – छलैए ममदा ग एके बाति मे की भ' गेलै जानि नहि ? लागै छै जे मगज कए कोनो नस दबा गेलै आ बक्रसंचार बंद भ' जाएबाक कारणा मोन भटकि रहल छै । ओनो भ' सकै यै जे बेंसी पाग कमा लेनकै तेए दिमाग खराप भ' गेलै वा भ' सकै छै जे
पागल कए दौड़ ा पड़ल होउ । आरॅ एसगर कनियाँ काकी की सरॅ करथिन , आरॅ टैनरैयेँ कए मिल क' बाँची कए पागल रना अस्पताल मे भर्ती करबारॅ' पड़तै , नै त' काल्हि जँ टैनक कोनो लेना कए पटकि देतै त' ओकर जरॉरदेनी के लेतै ? अनेक तरहक प्रश्न उठर-, सोचरिचार के बाद- टैनरैया सरॅ निर्णय लेनक जे आग साँझ धरि देखै छीयै ,जँ ठीक नै हेतै त' साँझ मे सरॅ गोटा मिल जउँर सँ हाथ पएर बान्हि देरॅ आ काल्हि भोरका ट्रेन सँ बाँची चलि जेरॅ । जे खर्च-र्रर्च न ागतै से कनियाँ काकी देथिन ,जँ एनएच नग रंना एको . कड़ा घसि देथिन त' ओतरॅ मे आनंदक रेबा पार भ' जेतै ,आखीर जमीन रॅचथिन किएक नहि ,रॅटै त' एके
टा छैन । कनियाँ काकी मतनरॅ आनंदक माए सँ रीन प्रछलने टैनरैया ,सरॅ हिसारॅकिताबॅ क-' लेनक ।

उम्हर टैनरैया सरॅ जमीन रॅचेरॉक ,आनंद कए पागल रंना बाँची पहुँचेरॉक जोगार मे छल आ ओम्हर आनंद एहि सरॅ सँ अंजान अपन धुन मे कखनो रॅड़रॅड़ ागत , कखनो हाथ चमकारॅत गामक पूरॅ गाछी दिशी कए रॉटे धेने जा रहल छल । गाछी मे एकटा ममटैगर आमक गाछ त'र रॅस रहल ,गाछ सँ खसल टिक्ना रिछ क' जमा केनक आ एकएक टिक्ना उठा सामने – पड़ल पथेर पर मारैए जखन सरॅ टिक्ना खतम भ' जाए त' फेर सँ रीछ पहिने जकाँ पथेर पर मार' लागैए । कतेको घंटा एनाहितै करैत रहल । समय आ स्वरूज उपर चढ़ैत गेलन्हि आ आरॅ स्वरूज देरॅ सीधे माँथ पर आरि गेलन्हि । रौद सीधे आनंदक देह पर पड़लै , जखन गरम लागलै त' ओत' सँ उठि क' गाछक जैड़ मे सटि क' रॅस रहल , टिक्ना फेकनाग रॅद क' सामने देखनक ,सरॅ किछ रॅदननरॅदनन –

 बूँमहेलै, नै पहिलुका बंग आ नै पहिलुका आनंदक नहब भेटैन
।

तीन बर्ष पहिने एत' भीड़ नागन बहे छलै गामक घरा रस्ताक पहिन पसंद छलै ग मैदान जे आरॅ खेत रॅनि गेन छलै , गामक नेनाभुटैका सँ नम्हब धव-ि गेंदरिकेटे न -रॅन्ना-' भोरे सँ मस्त भेन एत' खेलै छलै ।एहि ठामक मजा न'ग टैभी . एन एको क्षण नै टीक सकै छलैए. पि. रना आग , म्हदा मैदानक मानिक कए ग खेन नीक नहि नागै छलै तेँए एक दिन बाताबाती सौँसे मैदान- जोति देनक आ बाहबि रॉउँग क' देनक । तहिये सँ खेनक ग आशियाना उँजबि गेलै । आनंद कए एहि मैदान मे पाकन गह्मक रॉनि देखेलै जे हरा सँ टैकबा कोनो कमसीन नाच' रानी के पातब डाँब कए नचक जकाँ रॅनी डाँस कबैत छलैए । स्वव्हजक किबण ओहि पाकन रॉनि कए ओब स्वर्ण बंग द' बहन छन ।पूबा खेत बारणक सोना कए नंका जकाँ बौद मे चमकि बहन छन , दुपहब कए गर्मी मे चलैत नू सँ काँपैत हरा मे हबाकहबाक आश्चती सरॅ -रॅनरॅ छलै कखनो डेबाउँन त' कखनो मनोबम , एहि दृश्य मे डूरॅन कखन आँखि नागि गेलै जानि नहि । आँखि नागैत देब नहि आनंद एहि दुनियाँ कए छोड़ि श्वप्न नगब मे चन गेन । ओहि अद्भुत श्वप्न पबी कए देशे मे यादि आरॅ' नागलै आग सँ तीन सान पहिलुक ओ दिन । . . .

....

काँनेजक पहिन दिन , गामक उँच रिद्यानय सँ पास भ' नाखो छात्र-छात्रा नर सपना संग पैघ-पैघ शहब कए नामी काँनेज सरॅ मे नामाँकन करेनक आ तकब रॉद 10-10 टौ किताॅ क मोबा छोड़ि दू टौ काँपि न' काँनेजक गेटे पब स्वतंत्र मोन सँ छात्र-छात्रा सरॅ कए नागै जे स्वतंत्रताक नड़ ।ग जीत नेनक ,गजरॅ कए म्हस्कान सरॅहक अधब पब नाचि बहन छन । स्कुनक टैँप आनंदो अपन काँनेज पहुँचन म्हदा काँनेज कए गेटे पाब करै कए साथ ओहि ठामक काज देख अधबक म्हस्कान रीना गेलै । छ'-सात टौ नड़का-नड़की एकबा घेब नेनक आ सरॅान-जरॅारॅ कब' नागन कखनो एकब त' कखनो हेयब स्टाॅगनक ,

কখনো পহিবারী কএ ত' কখনো গাম-খানদান কএ মজাক কব' নাগন । আনংদ কএ তামস তবরী সঁ মগজ ধবি পহুঁচি গেনৈ ম্দা নর অছি কৈযে কী সকৈ যৈ ?

তখনে একটা নড়কা এগো গ্বনারঁক ফূন দৈত কহনক ,"বৈ , সামনে ননকী ওঢ়নী মে পিছু ঘ্মন জে নড়কী ঠাঢ় ছৌ ওকবা হমবা দিশী সঁ আগ নর যূ কহি ক' গ গ্বনারঁ দেনে আ । "

আনংদক মোন নহি মানৈ ছনৈ তেঁএ ও হিনরেঁ নৈ কেনৈ ,জখন সরঁ দেখনক জে গ নহি জা বহন অছি ত' এক চমেটা মারৈত ঘেকনি দেনক জৈ সঁ আনংদ খসৈত-খসৈত রঁচন , ও সমন্নি গেন জে জঁ একব রাঁত নহি মানরঁ ত' মাবত তেঁএ মোন মসোসি ক' গ্বনারঁ ভঁঠা ওহি নড়কী নগ চন গেন । ওকব পিছু আনংদ দিশী ছনৈ তেঁএ ওকব ম্হঁহ দেখাগ নৈ পড়নৈ খৈব আনংদ কহনক ,"মৈডম ,"

গ স্বনি নড়কী পনটৈন , আনংদ কে ওকব ম্হঁহ চিন্হাব নাগনৈ , নান নিপিস্টীক সঁ বাঁগন ঠোব আঁখিন কাজব , কেশক স্টাগন আ একব চিব-পবিচিত পবফ্যমক খুশিবূ ,সরঁ কিছু চিন্হাব সন নাগনৈ ম্দা মোন নহি পড়ি বহন ছন জে ও কে ছথি ?

আনংদ অপন রাঁত আগ্ব বঁঢ়েনেক ,"মৈডম , হম জে কিছু কহরঁ সঁ হমবা সঁ ও ছৌড় া সরঁ কহরী বহন অছি তেঁএ হমবা মাঁফ কবরঁ ও হবীযবকা টিশির্ট রনা অহাঁ কএ আগ নর যূ কহনক যৈ আ গ গ্বনারঁ দেনক যৈ । "

গ্বনারঁ দৈ কান ওহি চিন্হাব ম্দা অনচিন্হাব সন নড়কী কএ হাথক স্পর্শ মাত্র সঁ অংগ-অংগ এনা সিহবি গেনৈ মান্ব জে 440 রোল্টে কএ ঝটকা নাগন হো ।
ও নড়কী গ্বনারঁ ন' রাঁজন ," কোনো রাঁত নৈ হম খবাপ নহি মাননোঁ ,ও অরাঁবা ছৌড় া-ছৌড় ী হরঁ হমবো বৈগীগ নেনক আ অহুঁ কএ ন' বহন অছি , ওনা অহাঁ . . . "
ও নড়কী অপন রাঁত খতমো নহি কেনে ছনৈ কী প্রিসপন সাহেরঁ ওহি ঠাম আরি গেনন্হি , প্রিঁসপন সাহেরঁ কএ দেখ বৈগীগ

नेनिहाव सरॅ छोौड़ ा-छोौड़ ी पड़ ा गेन । आनंद आ ओ नड़की दूनू प्रिंसपन साहेॅ कए गोव नागनक आ ह्नके संगे क्नास दिशे चनि देनक । गामक स्क्ून मे नड़का-नड़की अनग-अनग रेंच पव रैंसै छनै म्दा एहि ठाम एहन भेद-भाव नहि छनै , जेकवा जत' मोन होगग ओ ओत' जा क' रैंसन । आनंद आ ओ नड़की संग एके रेंच पव रैंसन , ऐ दिनक राॅत संयोगे सँ रा जानि-रूॅझि क' तीन दिन धवि संग उँठना रैंसना कए राॅदो कोनो तवहक राॅत-चित नै भेनै । चाविम दिन पहचान -पत्र पव मोहव नगारेॅ नेन जखन दूनू समान्य कक्ष गेन त' ओहि नड़की कए नाम-गाम पढ़नक तकवा राॅद ओ अनचिन्हाव नड़की पूर्णत: चिन्हाव भ' गेन तेँए आनंद राॅजन ," सीमा , हमव नाम आनंद अछि आ अहीक गाम के छी । दूनू गोटै सतमाँ धवि एकै स्क्ून मे पढ़नियै आ तकवा राॅद अहाँ रॅजाव आरि गेनौँ आ हम गामे मे वहि गेनौँ , यादि ऐन की नै ? "

सीमा जखन अपना राॅवे मे एतेक राॅत स्ुननक त' उँहो राॅजन ,"हाँ आनंद ,सरॅ किछ याद‍ि अछि । हमवा पहिने दिन सँ होगग छनैए जे अहाँ कए कतौ देखने छी म्दा नाजे किछ नहि राॅजै छनौँ" "

आनंद मोने-मोने रॅड खुशी छन कावण एहि अंजान शहव मे केउँ त' चिन्हाव अछि ।मोहव मवरॅा दूनू रॅगीचा मे जा क' रैंसन आ प्ुवना राॅत कए मोन पाड़' नागन , पाकवि त'व गदा आ कंकव भवन भाॅटि मे रौॅवा पव रैंस क' पढ़ ाग , रूॅढ़रॅा ञमनी गाछक मीठगव ञमनी . भूक्षुॅ मास्टव साहेॅ , अपन रॅचपन मे एतेक हेवा गेन जे
कखन साँझ भ' गेनै पता नहि चनन । जखन गाछ पव चिड़ ाँग अनघोान कव' नागन तखन दूनू रॅचपन सँ निकनन ।

एहिना समय रीतैत गेनै । एहि व्यस्त शहव कए व्यस्त जीवन मे एक पटवी पव दौड़ ैत दूनू कए दोस्ती एक्सप्रेस कखन प्रेमक स्टेशन पव आवि गेनै , दूनू मे सँ ककवो पता नहि

চনন । নর ঙঁমবি মে প্রেম ভেঁটনা কএ ৰাঁদ একটা খনগে
ঙঁর্জা কএ সংচাব খংগ-খংগ মে হোৰ' নাগনৈ , দূনূ কএ নজৰীযা
সত প্রতীশিত ৰঁদনি
গেনৈ , কাল্হি ধবি কিতাৰ-কাঁপি ,পঢ় াগ-নিখাগ কএ ৰাঁবে মে
সোচৈ রনা খাগ খপন ভরিষ্যক ৰাঁবে মে সেচ' নাগনৈ , খপন-
খপন কৈবিযব কএ নেন সোচৰাঁক নেন নর-নর সপনা কএ মহন
ৰঁনৰ' নাগনৈ , বাতি দিন ভোব-সাঁঝ এক-দোসবক নৈনক ঝীন
মে ডূবি জীৰঁনক সৰ সঁ পৈঘ খানংদক খনুভূতি কব' নাগনৈ ।
ৰাঁটৈ চনৈত জগ সঁ খংজান ভ' গএহ পাঁতি গুনগুনাৰ' নাগনৈ

ভেটৈন খহাঁ কে সংগ হমবা জহিযেসঁ
জিনগী হমব নেনক কবোটৈ তহিযেসঁ

হম একবা কী কহৰ ছন এহন ভাগ
ৰৈসন ছনৌঁ হম ৰাঁটৈ মে দ্পহবিযেসঁ

গেনৌঁ শিখব পব ভেন জে এগো স্পর্শ
জ্ড়া গেন সাঁস প্রাণ সংগে কহিযেসঁ

ছী গ্যান{GYAN} কে পেটী খহাঁ জাদূ গজন
শাগবক কোনো কনম নাগৈ হঁসিযেসঁ

হম ভেন নতমস্তক নিখৰ কোনা শৰ্ব্দ
শাগব "খমিত" ছী সংগ হমবা জহিযেসঁ

কহন গেনৈ
যৈ জে জঁ সচাগ কএ সংদ্ক মে ৰঁদ ক' সাত তানা মাবি সাগব
মে ভসা দেন
জাএ তৈযো এক-নে-এক দিন ও তানা তোড়া সমাজক সামনে
জৰুব খাৰৈ ছৈ , খা জঁ ও
সচাগ নড়কা-নড়কী কএ প্রেমক হোগ ত' ও জংগন কএ খাগি-
জকাঁ ক্ষণ মে সগবো পসবি
জাগ ছৈ । গ সমাজ এহন সচাগ পব হাস্য-ব্যংগ খা চ্টকী

नेरॅ' लागै छै ।
आनंद-सीमा कएं प्रेमक खिस्सा काँलेजक बाँउन्ड्री तोड़ि सीमा कएं बाबू जी
डाँ. देवेन्द्र धरि पहुँचि गेल । ओ आनंद कएं डरबॅ'-धमकाबॅ' लागलन्हि ल्हदा
आनंद आधुनिक लोक रहितो आधुनिक नहि छल , आग -काल्हि कएं लोक प्रेम-प्रेम
नहि वासना बूझैत छथि , हुनका लेल आ आधुनिक प्रेमक अंत मात्र शारीरीक मिलन
भोगत धेल आ तकरा बाद ओ प्रेम गंरब कएं कीड़ा । जकाँ अशुद्ध भ' जाग छै ।
ल्हदा आनंदक मोन मे ऐ तरहक कोनो बात नहि छलै , ओ अपन प्रेम कएं सम्मान द'
रियाह धरि पहुँचाबॅ' चाहि छलैए तेँए कोनो तरहक धमकी एकरा पर असर नहि क'
सकलै , संगे सीमा सेहो डाँ . देवेन्द्र पर अपन प्रेम सफल करबाक लेल दबाब
देबॅ' लागलै । तीनू अपन-अपन बात पर अड़ि गेल । गएह घिचम-तीड़ा । कएं बीच दूनू
गंरब कएं पढ़ाग खतम केलक । समय बढ़ैत गेल संगे प्रेमक गाछ फूलागत रहल आ डाँ
. देवेन्द्र पैघ-पैघ ढेला फेक एहि फूलागल गाछ कएं फूल तोड़ैत रहलन्हि ,
अंतत: एक दिन डाँ. साहेबॅ आनंद कएं अपन डेरा बजौलनि ।

आनंद ग्लनधुन मे पड़ल जखन सीमा कएं डेरा पहुँचल त' डाँ . देवेन्द्र कहलनि
,"देखू अहाँ दूनू कएं प्रेमक आगू हम हारि गेलौँ , हम एहि रियाहक लेल
तैयार छी ल्हदा रियाह कोनो बच्चा कएं खेल नहि छै , रियाहक पश्चात बहुतो बास
जीम्मेदारी माँथ पर आबि जाग छै । रियाहक बाद सीमा कएं कत' राखबॅ ? "

आनंद रॉजन ," हमद्ध जानै छी जे रियाह कोनो खेन नहि छै आ जहाँ धवि रियाहक
रॉद बहै कए सरॉन छै त' गाम मे अपन-घव अछि । अहाँ जानितै छी अपन जमीनो अछि
त' ओत' हमवा दूनू गोटो कए जीरन रॅढ़ा याँ जकाँ कटि जाएत । "

"ऋदा हमव रेॅठी गाम मे नहि बहि सकै यै किएक त' ओ रॅजाव मे सरॅ स्वरिधा
सम्पन्न घव मे बहि बहन अछि । हमवहमव रेॅठी गामक भनसा घव मे घ्आँ नै पियत
। "

"आरॅ गामो मे रिकास भ' बहन छै हमवो गाम मे गैस .सड़क , बेन आ रिजनी कए
स्वरिधा अछि तेँए कोनो तवहक दिक्कत नहि हेतै । तेयो जँ सीमा कए गछा रॅजाव
मे बहरॉक हेतै त' गामक कोनो जमीन रेॅचि रॅजाव मे घव रॅना नेरॅ । " आनंद सँ
नरॉनरॅ भवन रॉजन ।

देरेॅन्द्र रॉरॅ चाह आ रिस्क्टै कए थ्रे आनंद दिशे रॅढ़ ारेॅत रॉजनन्हि ." से सरॅ
त' ठीक छै ऋदा एतेक जन्दी ग सरॅ नहि भ' सकै यै । " द् -तीन च्स्की चाह सँ
घेँटै भिजेना कए रॉद रॉत आगू रॅढ़ेनन्हि ," एखन अहाँ दूनू कए उँमवि कम अछि आ
ऐ उँमवि मे कानून रियाहक आदेशे नहि दै छै .दोसव रिआहक रॉद घवक खर्चा रेॅढ़
जाग छै ।एखन अहाँ अपन माए पव निर्भव छी आ माए खेती-रॉड़ ी पव , आ सरॅ जानै
यै जे खेती सँ एतेक कमाग नहि होग छै जै सँ आध्निक साज-समान कए साथ रॅजाव

मे जीरन ऐशी–मोज सँ कटि सकै । जा धवि थहाँ थपन पएव पव नहि ठाढ़ हेएवँ ता धवि
केउँ वेंटी रना थपन वेंटी कए हाथ थहाँ कए हाथ मे कोना द' देत थाखिव सवँ
माए–वाँप कए किछु स'ख–मनोवथ होाग छै की नै ? "

चाहक कप वाखैत थानंद कने चिन्तीत म्द्रा मे वाँजन ,"थहाँक वाँत सत्य थछि
हमहुँ ग नहि कहै छी जे एखने हमव रियाह क' दिथ , जहाँ घवि थपन पएव पव खड़ ा
होाग कए वाँत छै त' हमव गंटैव भेयेे गेन । हमव नानी गामक किछु नोक दिल्ली मे
वहै छथि त' हम सोचै छी जे ओतै जा किछु दिन काज कवरँ , तखन धवि डँमवि भ' जाएत
तकव वाँद हमव रियाह क' देरँ । "

डाँ0 साहेरँ थधव पव कहिन म्स्कान फैनारैंत वाँजनन्हि ." थहाँक ग वाँत हमवा
नीक नागन । थहाँ थपन पएव पव ठाढ़ भ' जाउँ हम थश्वासन दै छी थहाँ प्रेम सफन
कवराँ देरँ । "

एहि भेँटै कए वाँद थानंद के सीमा सँ रियाह कवराँक सपना सच नाग' नागनै । ओ थपन
प्रेमक सफनाता कए नेन कठीन सँ कठीन काज कवराँक नेन तैयाव छन । थपन पढ़ ाग
वीच मे छोड़ि दिल्ली जाएवाँक मोन वँना नेनक । कनियाँ काकी कए सवँ वाँत वँता तीन
दिन कए वाँद दिल्ली कए गाड़ ी पकवि दिन्न चनि गेन । थपन प्याव , थपन गाम .
थपन सीमा सँ हजावो किनोमीटैव दूव दिल्ली कए भीड़–भाड़ रना गनी , वँड़का–वँड़का
सोसागटी मे हेवाएन–भुतनाएन काज खोज' नागन । वँड दौड़ धूप कए वाँद विश्ता कए

মামা শ্বপন সেঠ সঁ বাঁত ক' 12 ঘঁটা কএ নোকবী শ্বা পাঁচ হজাব দবমাহা পব কাজ ধবা
দেনকৈ । ভোব সঁ সাঁঝ ধবি হড্ডী তোড়না কএ বাঁদো এতে কমাগ নহি হোগ ছনৈ জাহি
সঁ কহি সকৈএ জে শ্বার্ব পবিবাঁবক ভাব উঁঠা সকৈ ছী । সর্ব বাতি সীমা কএ ফোটৈ কবেজা
সঁ সাটি কসম খাএ জে কাল্হি শ্বাগ সঁ রেঁসী মেহনত কবর্ব । উম্হব শ্বানংদ সীমাক
প্রেম মে শ্বপন দেহ গনা বহন ছন শ্বা গম্হব সীমা শ্বপন পঢ় াগ শ্বাগ্ব রঁঢ় া বহ ছনৈ ।
সময তীব্র্ব গতী সঁ রঁঢ় ৈত গেনৈ , শ্বানংদো কএ পবমোসন হোগত গেনৈ , শ্বার্ব 15000 টকা
কমাগ রঁনা স্বপবরাঁগজব ভ' গেন । শ্বাফ ওকবা নাগ' নাগবৈ জে ও শ্বপন শ্বা সীমা কএ রঁজাব
মে বহৈ কএ খর্চ কমা নৈ যৈ ত' ট্রেন ধ' গাম শ্বারি গেন । গাম শ্বারিতে দেব নহি ,
সর্ব সঁ শ্বপন দোস্ত সর্ব সঁ সীমা কএ রাঁবে মে প্বছনক ত' পতা নাগনৈ জে দেবেঁন্দ্র
রাঁর্বূ ওকব রিযাহ শ্বপনে হাঁস্পিটনক ডাঁ0 সঁ ঠীক ক' দেনে ছথিন । সীমা কএ মোন
রঁদনি গেন ছৈ শ্বা দূ দিন রাঁদ গামে মে রিযাহ ছৈ । গ শ্বভ সন শ্বশ্বভ সমাচব সূনৈ
কএ সাথ শ্বানংদ রৌক ভ' গেন , কিছ ফ্বেরেঁ নৈ কবৈ , জকবা নেন পঢ় াগ ছোড়নক ,
12-12 ঘঁটা দেহ গনেন , সে ওকবা ছোড়ি দোসব সঁ রিযাহ ক' বহন ছৈ ।

শ্বানংদ কএ রিশ্বাস নহি ভেনৈ তেঁএ ও সীমা কএ ঘব সঁ রঁহবাএ কএ রাঁট জোহ'
নাগন । সঁযোগ সঁ ওহি সাঁঝ গামক রঁজাব মে ভেঁট ভ' গেনৈ , সীমা কএ সংগে কেউ
নহি ছনৈ তেঁএ রীনা কোনো ঝংঝট কএ শ্বানংদ সীধে সীমা নগ গেব । সীমো শ্বানংদ কএ
দেখ ককি গেনৈ ।

आनंद सीमा नग जा रॉजन ."
सीमा , अहाँक रॉबू जे किछ चाहित छलथि ओ सरॅ हम पूबा क' देलौं । आग हम
15000 टैका कमा नै छी आ कानून कए ऋतारीक ऊमबि भ' गेल तेँए अपन रियाह मेँ
आरॅ कोनो ऋकारॅटै नहि अछि । अहाँक रॉबू जी हमबा अश्वासन देने छलथि ऋदा हम
सूनि बहल छी जे अहाँक रियाह कान्हि कोनो डाँक्टैब सँ भ' बहल अछि । अहाँ
हमबा सँ प्रेम केबै छलौं तखन आ सरॅ की भ' बहल छै ? अहाँ एकरॅब अपना ऋँह
सँ कहि दिअ जे अहाँ मात्र हमरे सँ प्रेम करै छी आ ग रियाहक रॉत ऋूठ अछि
। "

आनंदक रॉत सूनि ओ मृग समान कावी नैन नान भ' गेलै ,ऋँह पब कठोबता कए भाब
नाच' नागलै , ओ मीठ रॉजै रॅना जरान सँ आगिक धधबा जकाँ शेब्द रॅहबेलै
," ग सरॅटा रॉत एकदम सत् छै ,जहिया अहाँ सँ प्रेम केलौं तहिया हम रॅचा छलौं ऋदा रॉबू जी हमब आँखि खोलि देलनि । हमब रॅबारॅबी क'
सकी एतेक अहाँ क ओकाओध नहि अछि । अहाँ मात्र ओंटैब पास छी आ हमब M.B.B.S
कए श्राओनल ओयब छै । एकटा 15 हजाब कमाओ रला कए हाथ मे अपन हाथ द' हम अपन
जीरन किएक रॅरॅदि कबरॅ ? जतेक अहाँ एक महिना मे कमाओ छी ओतेक हम एक दिन मे
खर्च करै छीयै । जीरनक ग्राफ पब अहाँ रॉटैम मे छी आ हम टैाँप पब , रॉटैम आ
टैाँप सदिखन पैबनल बहै छै बहै छै आ अहाँ त' जानिते छी जे पैबनल नाओन कखनो
मिलै नहि छै तेँए अपन दूनूक मिलन संभरॅ नहि अछि । अहाँ अपध दिन आ दिमाग सँ

हमर नाम मेघा मिश्र । अहाँ हमर संगी छी तँए बियाह मे आएबाक निमंत्रण द'
रहल छी ,मोन हेएत त' आबि क' देख लेब हमर होएब रला र'ब कए । हमरा रहत काज
अछि ,हम जा रहल छी ।अच्छा हमरा बिसरि क' घर जाउ| "

ए कहि सीमा कार मे बसि गर्दा उड़ाबैत ओहि ठाम सँ चलि गेल । आनंद ओहि गर्दा
सँ नहा गेल । दुनियाँ नाच' लागलै ,चक्कर आब' लागलै आ आनंद बीच सड़क पर
खसि पड़ल ।

****

ए सब सपना बनि गाछ तर सूतल आनंदक आँखि मे नाचि रहल छल तखने गाछ सँ एकटा
टिकुला टूटि आनंदक कपार पर खसलै । टिकुला के चोट
लागैते नीन खुजि गेलै ।
उपर चंदा मामा चमकि रहल छलखिन ,तारा टिमटिमा रहल छल , चारू कात अन्हार
पसरि गेल छलै । गाम दिशि देखलक त' गामक छोर पर नव कनियाँ सन सजल घर
साफ-साफ देखाए देलकै । नाल-पियर-हरीयर बौल झूक-झूक क' रहल छलै ।डि.जे
रला बैन्ड पर बाजैत नवका धुन बातावरण मे अनघोल क' रहल छलै ।आनंदक मोन मेँ
गजबेँ तूफान उठ' लागलै ।सोचै , जकरा लेल एतेक
मेहनक कनोँ सएह नै भेटैल ।
की हमर गलती ए अछि जे हम गरीब छी ? जाति त' एकै छै तखन की हमर गलती ए अछि
जे हम एक समाज आ एक गामकए छी वा ए जे हम कहियो प्रेम कनोँ ?
बहुतो बात सबान मन मे उठै छल आ बहुतो सबान आँखि सँ

রহৈত নোব ক' বহল ছল ।
তখনে অকাশ মে রিজ্বী জেনা চমকি উঠলৈ , উপব নান-পিযব – হবীযব আগিক চিনগী
চমক' নাগলৈ ,ব্রাম-ব্রুম ক' ফটক্কা ফূটৈ' নাগলৈ । আনংদক আঁখি সঁ নোবক ধাব
গাছক জবি কে পটা বহল ছল । ব্রাম ব্রুম ফটক্কা ফূটি বহল ছল আ আগ ফেব একটা
প্রেমক অংত ভ' বহল ছল ।

কথা -- * মোছ *

মিথিনাক নোক জহিনা দহী-চূড় া মাছ .মখান আ পান কএ প্রেমি হোগ ছথি ওহিনা গপ্প-সড়ক্কা কএ সেহো বঁড়কা প্রেমি হোগ ছথি । জঁ দু-চাবি টা সংগী একঠাম জুটনা আ গপ্প নৈ ভেন ,এহন ভS নৈ সকৈ যৈ । দেশ-রিদেশ , ঘব-দুআবি , ক'ব-ফটমৈতী , রিযাহ-দ্বিবাগমন , ফিল্ম-বাজনীতি বঁহুতো বাস শির্ষক ছৈ ,গপ্প কববাঁক নেন । গাম-ঘব মে তাশক চাবি-চাবি টা চৌকবী এক্ক ঠাম ভেটৈত আ উহো ঠাম গপ্পক স্বগংধ ভেটৈ ছৈ । খুদবা মে গপ্প তS হাট-বঁজাব , ট্রেন-বঁস , গাছী-রিবছী ,বাঁধ-বঁন আদি জগহ ভেটবেঁ কবৈ ছৈ ম্দা যৌক মে গপ্পক সবোবঁব বহৈ ছৈ ,চাহক দোকান পব ।

হম্মব গামক চৌক পব এক্কটা চাহক দোকান ছৈ , স্ববেন্দ্র কএ চাহক দোকান । সাঁঝ কS গামক সবঁ বঁড়-বুঁজুর্গ ওহী দোকান পব জুটৈ ছথি আ চাহক চুস্কী সংগ ফুটৈ ছৈ গপ্পক ফটক্কা । হম্মব একটা হবীক মে কক্কা ছথি ,মধু কক্কা , জেহন নাম তেহনে কাম , ম্দহঁ সঁ সদিখন মধু চুবৈএ ছেন । মধু কক্কা কএ গপ্প বঁড় নীক হোগ ছৈ ,হিনকব গপ্প স্বনবাঁক নেন সাঁঝ কS চাহক দোকান পব ভীড় জুটৈন বহৈ ছৈ । চাহ সংগ রিস্কুট

,সমৌসা , নিম্কী , জীলেবী . সেহো বঁড় বিকাগ ছৈ , গএহ কাবণ ছৈ জে স্ববেন্দ্র মধ্ কক্কা কএ খ্রি মে চাহ , বিস্কুট খা কহিযো-কহিযো জীলেবী .সমৌসা দS ছৈ । খা একব বঁদনা মে কক্কা নব-নব গপ্প স্বনবৈঁ ছথিন। গপ্প খা মধ্ কক্কা কএ মহিমা খপবংপাব ছৈ জতেক বঁখান কববঁ ততেক কম হ্মদা এহি ঠাম কোনো গপ্প নহি একটা ঘটনা বঁতা বহন ছী ।

এক বেঁব হম খপন কিছু দোস্ত সংগে ওহি দেকান পব নাশ্তা কববাঁক নেন গেলৌঁ । দোকান পব পএবো বাখৈ কএ জগহ নৈ ছলৈ , কিছু গেটা তীনূ বেঁচ পব বৈঁসন ছলখিন খা জিনকা জগহ নহি ভেটৈননি সে ঠাব ছলখিন , সবঁহক বীচ মে ডুঁচগব ক্ষর্সী পব মধ্ কক্কা বৈঁসন ছলখিন । হম কক্কা কএ দেখলৌঁ তS জা কS গোব নাগনিযনি । হমবা দেখ কক্কা বাঁজনাহ ," বৌখা , দবভংগা সঁ গাম কহিযা এননো । "

"কক্কা কাল্হি সাঁঝ মে এনৌঁ " হম সামনে মে ঠাব হোগত কহনযনি ।

হমবা দিশ কনেক কান দেখনা কএ বাঁদ কহনখিন ," বৌখা , রিযাহ ভS গেনS কী ? ,"

হম খকচকা গেলৌঁ জে কক্কা এহন প্রশ্ন কিএক প্বছি বহন ছথি । হম হ্মড় ী নিচা কেনে বাঁজলৌঁ ,"কক্কা ,এখন তS পঢ়া বহন ছী , কত্তী নোকবী ভেটৈত তহন নে নীক দহেজ ,নীক কনিযাঁ খা নীক ঠাম রিযাহ হএত , ওনা খহাঁ এহন প্রশ্ন কিয প্বছনিযৈ । "

" তোবা নহি মোছ ছS নহি দাঢ় ী ছS খা নহি টিক ছS , তS হম কী বুঁঝিযৈ , নৌ , জেকবা রিযাহ ভেন বঠ ছৈ তকবে নে গ সবঁ নহি বঠ ছৈ । " কক্কা বঁড় া শান্তী সঁ বাঁজনাহ ।

हम्मर समक्ष मे ग तर्क आरि नहि रहल छल । आखिर मोक्ष सँ बियाहक कोन संबंध , कोन प्रयोजन । नाजे हम्मर ध्यान ी माटि मे धँस रहल छलै ध्यदा हमछुँ शहरी छौड़ । छलौं चुप कोना रहर , तेँ हिम्मत कS कहलौं ," कक्का ,अहुँ गजबेँ बात करै छी आबँ बियाह सँ मोक्षक कोन संबंध आ ठिक नै बाथर तS नरका फैसन छै । "

" देखहक , देखहक भाओ सब छौड़ । कोना बाजै छै । " कक्का भीड़ दिशी देखैत जोर सँ बाजलाह , " बौ , बियाह भेना कए बाद मर्द ,मर्द नै बनै छै ओ मौगी भS जाग छै आ जमाना जानै छै जे मौगी कए मोक्ष , दाढ़ ी आ ठिक नहि होग छै , तोबा तS सदियह ऐ मे से किछु नहि छौ , जँ एखनो तोँ अपना कए मर्द कहै छँ तS जरूर तोहर बियाह भS गेन छौ । "

नोक सब हम्मर आ कक्का कए बार्तानाप स्वनै छलैए आ ध्यस्की मारै छलैए । आग कक्का कए नजैर पर हम चैढ़ गेन छलौं । मोने मोने हम क्षण कए के गबियाबैं छलौं जखन ऐ दोकान पर आयबाक नेन सोचने छलौं । सब चाहक चुस्की आ हम्मर बैज्जती सँ ध्यड-फ्रेस कS बहल छलैए ।

हम खिसिया कS कहलिये ,"कक्का .बाम भगवान कए देखू , कृष्ण भगवान कए देखू , किनको मोक्ष नहि छै तS की ओ मर्द नहि छलाह । "

" बौआ , ओ भगवान छलखिन तूँ तS मनुक्ख छँ , जेना बाम जी 14 बर्ष बँन मे बहलखिन आ कृष्ण जी गीता कए उँपदेश देलखिन , एहन एक्को टा काज तूँ कS सकै छँ ? जँ भगवानक देखसी करै छँ तS भगवान जेकाँ कर्म कS कए देखा , तहन फ्रि भS जेबेँ मोक्ष बाखै सँ । "

कक्का कए तर्कक सामने हम कमजोर भS गेन छलौं ,हमबा

किछु फ्रेरेँ नहि करै छलैए ,मुदा हमछुँ नव जमाना कए ,नव विचारधारा ,आ नव समाज मे जिये वाला प्राणी छी तS फेर एतेक जल्दी हारि कोना मानि लेतँ । हम फेर कहे सोचि कS कहलौँ ," आब कए जमाना मे मुर्ख वा विद्वान सबँ पाग चाहि छै , मोछ नहि , आ जँ मोछ राखबँ तS कोनो नामी कंपनी नोकरी नहि देतै आ जँ नोकरी नहि भेटैत तS टाका नहि भेटैत आ जँ टाका नहि रहत तS भुखल मरबँ , एहि कारणे कक्का मोछ राखनाग जरूरी नहि छै । " फेर कनेक काल ठमकी कक्का कए मूँह पर आबैत भाव पढ़बाक कोशिश केलौँ आ फेर सँ हम अप्पन तर्क देलौँ ," आब फिलम मे बड़का-बड़का हिरो सबँ बिन मोछ कए अभिनय करै छै ओर एक्क दिन मे लाखक-लाख टाका कमा लै छै , जाँ मेछ राखितै तS हमरा हिसाबेँ ओ सड़क पर रहितै । एकटा बात ओर मोछ वाला छोड़ा कए कोनो आधुनिक लड़की पसंद नहि करै छै ,आरँ केउँ मुर्खे हेतै जे मोछ राखि कS अपन पएर पर कुल्हरि मारतै । "

हम मोने-मोने सोचै छलौँ जे ऐ बातक कोनो काट कक्का लग नहि हेएत किएक तS महगाइ कए जमाना मे टाका सबँ कए चाही । मुदा कक्क तS कक्क छलाह ओ कोना हारि जेताह । ओ चट दS अपन बात कहललनि ," हम माननियौँ जट टाका सबँहक प्रथम जरूरत छै मुदा फिलम मे काज करै वाला मर्द नहि होइ छै ,अरे उ तS अपना संगे बाँडीगार्ड कए फौज लS कS घुमै छै ,भीड़ मे नहि आबँS चाहि छै , लाड़का लड़की कए रूप धS मूँह झाँपि कS रहैबाक छै , ओकरा करेजे नहि छै खुनेआम घुमै कए , जे सदिखन डर मे जिये छै , आरँ तूँ ही कह जे ओ मर्द छै की मौगी । सबँ लरघुरक ओकर अनुकरण करै छेँ आ मोछ कटौरैँ छेँ । लाज कर बौ रौआ ,लाज कर । "

कक्का कए बात सुनि हम फेर सँ निरुतर भS गेलौँ । हमरा लSग आरँ कोनो एहन ठोस तर्क नहि छल जे सँ हम निमोछिया कए जीता सकितौँ । हमरा चुप देख कक्का बाजलाह," रौआ

,शास्त्र–प्वबाण मे थनेको ऋषि–ऋनी निखने छथिन जे माय–रॉप कए मवना कए रॉदे मोछ कष्टाएरॉक चाही ।मोछ तऽ मर्दक पहचान छै । पहिन्वक जमाना मे मोछे सँ र्बुझहा जाग छनै जे के रॅनगव था के कमजोब छै ।मोछक भेबाग्टी होग छनै , छोटका मोछ ,हिटनब कट मोछ , पतवका मोछ था सर्ब सँ नीक मोछ होग छनै कान धबि रॉना मोछ । पाकन ,काबी ,नान , कंघी माबन, गोन–गोन ॐठिया मोछ ,रौद मे चमैक कऽ झँहक तेज रॅढ़ ारैं छनै ।थार्ब तऽ ग सर्ब सपना भऽ गेनै । थार्ब तऽ सर्ब किछ छोट भऽ बहन छै ,छोट मन्वष्य ,छोट गाड़ ी , छोट रॅर्तन ,छोट नाम जेना माँम डैड ब्र्रा , छोट कपड़ ा , छोट टिक , था सहफाचट मोछ । जेना फैसनक काबण सर्ब किछ छोट भऽ बहन छै हमबा र्बुझना जाग यै ऋन्वक्थक ॐचाग रॅकवी जेकाँ भऽ जाएत । रौथा हम सर्ब मिथिनाक छी ,मिथिनाक नाॐ ,संस्काब ,संस्कृती ,गज्जत कए माटि मे नहि मिना ।रिद्यापति ,ॐदयनाचार्य ,मंडन सन रिद्वानक धबती सँ मोछ रूपि धबोहब फैसनक सागब मे नहि भसा । मोछ बाथ ,टिक बाथ , जनेॐ पहिब था शान सँ कह हम मिथिनाक छी , हम मैथिन छी ।"

हम नाजे ऋड़ ी निचा केने कहनियै," कक्का कान पकड़ ै छी , थाग सँ हम मोछ नहि काटर्ब था थपन संगीयो सर्ब सँ कहर्ब मोछ नहि काटर्बाक नेन ,थपन संस्कृती र्बचाएर्बाक नेन ।"

सर्ब तानी सँ हम्मब रॉतक समर्थन केनक । चाहक दोकान पब सँ भीड़ छटऽ नागन । ।

বিহনি কথা

চোবি

বিদ্যাধর রাবূ । সাহিত্যকার । জীভ পর সাক্ষাত সরস্বতী কএ বাস । সাহিত্যক

সব বিধা পর এক সমান পকড় छলনি ময়া পাস কএ স্বভার মে একো টা পোথী ছপন নহি

छলনি । এক দিন সাঁঝ মে বজার দিশ জাস ছলাহ । পহুঁচ গেলাহ প্রস্তক মহল ।

একটা সুন্নর কাঁভর রনা পোথী আকর্ষিত কেলকনি তেঁএ কিন লেলাহ । ঘর পর আবি

পঢ়ৈ লএ বৈসলাহ , জেনা-জেনা পন্না উনটৌবৈত গেলাহ তেনা-তেনা আঁখিক গোলাস

পৈঘ হোগত গেলৈ । কাঁভর কএ পাছু লেখক কএ নাওঁ পঢ়লন্হি ,আঁখি ওঁর পৈঘ ভ গেলৈ

। সোচ' লাগলন্হি টকা , মনুখ-জানরব .গাড়ী-ঘোড়া কএ চোবী ত' দেখনে ছলোঁ ময়া

শব্দক চোবী পহিল বের দেখলৌহ । আন চিজক চোবী মে ত' পতা চলি জাস ছৈ ময়া

মুঁহ সঁ নিকলৈত বোল কএ চোবী মে কনিকো পতা নহি চলৈ ছৈ । ধন্য ছথি এহন চোব

थ्ा धन्य छेँन चोवी कए स्लोगन . . . । ।

कामिनी कामायनी

संदूक उंपनैन

रॅसकंथ्ी धवि त' सरॅ किछ रॅड नीक जकॉ चनि बहन छन . । मंसौन रानी काकी थ्पन .चारों पोता के उंपनैन नेन कहियो .सॅ नहि देरता पीतव के भखनै छनीह. . . . . . चारों पवदेया रॅहौ थ्ाखिव छछ्ी न क' गाम मे थ्ारि क' उंपनैन कवए नेन तैयाव की भेना . . कका काकी के जेना ब्रूडन बाज्य भेंटै गेनन्हि. . .चारू दिस जेना बोनके बौनक । पूबा घव दनान ढौबन गेन. . .खेत खविहान साफ सफाओ भेन । दनान क सोनमा बाखन जाबैन गोवमा सरॅ के पछथ्ीती मे थ्ामक गाछक तव तेना क' तह नगा क' बाखन गेन जे क'न' प' माथ पैव धोरॅ नेन थ्ारॅय रना नोकक नजवि मे नै गडै ।

पछराबि ढैन .. .ढैनरॉ प' कत्त कत्त नै नोक दौडैत बहै दिन भवि. . . काजक रॅयाँत मे .. ।

"हे .. ओकवा सरॅ के साफ स्वथवा मे चनए. . ब्रूनए के थ्ादति छैक .. . .ओ गामक बस्ता .. .थ्ा' ओहि मे रॅसरिथ्ी. . . . . . .

कनि महेसरों के कहियौ. . .नीक जकाँ एतए सँ अपन रँसरिंङ्गी धवि के बस्ता साफ कवि देतै. . .भवि टेनक नोक त' जेना . . . ।" काकी. महेसरों के माय सँ रँजैत रँजैत. .नाक भौं सिकोडति अपन आँचवि उँठा क' नाक प' बाखि नेने छनीह ।ओ कठजीर. . . तुवंते आरि क न'ग में ठाढ़ 'हजाब रूपैया सँ कम नञि नेरँ .. .एतेक गंदा है उँहाँ .. . . ।"ओ अनगे नाक आँखि मूनैत. . भिनकैत भिनकैत जेना रौंजन त' काकी तुवंते हामी भवि देनखिन्ह. 'बे .. .जो. . न । .. पाय कौडी जे हेतै से त' देरँ कवरौं न।'

आ. रँसकंङ्गी के रौंद महेसव. . अपन गान रँजरैत .. . जनानी सँ भवन आँगन में अंगेठी. मोचाड नञात रौंजि बहन छन. 'दू .दिन से. . रँनू. . . . . . टेनी रना सरँ के बोकने बहियै. . .उँहाँ गंदा नै करै नै .. .छौडा सरँ के रिस्कूटै चाँकिनेटैक नानच देनियै. . . देखनियै . . .आहाँ सरँ कत्तु साफ स्वथवा हन्नि. . .सडक . .. आ' रँसरिंङ्गी. . . एतेक साफ त' कनकटैबो के नै बहै. . . ।' गणेशे .स्वबेशे .. .दिनेशे तीनों संगहि रौंजन. . . "तें न तोबा प' ओ रँडका काज छोडन गेन छनौ. . .तू रँड कारीन छै. . . ।'

तारैंत में सँमना भाय माँ के तकैत आंगन में अयना . 'हनराय के कत्त रैंसैन जाए. ।' काकी मटै दनी भगरती घव सँ कोनो काज छोडि रँहबेनी. "ननन रौंबूँके दवरज्जा प' रैंसारँही नै .. . ओतय अ'ड' छै. . . आ' जगहो चौवस. . ।'

मँमना भाय जे चारो कात खबिहान सँ न'क' पिछरौंडि धवि साफ सफाओ भेन जगह के फेव सँ साफ कवरौं में नागन छनाह 'क्रिट्रैम सरँ के एना सँ पहिनहीं चारो नैग्निन रौंथरूम एकदम चकाचक भ' जेरौंके चाही।"

छत के उँपव मँडरौं रँनाओन गेन छन .. मँडरा. छाजए के .. . .. .चवर्खङ्गी के .मध्व .. गीत नाद सँ चाबो कातक रातारवण मँह मँह कवए नागन छन . .. नान पीयव धोती .. .अंगना सँ छत धवि डोवी प' स्वयैत. .रँड मनोवम दृश्य उँपेन्न केने छनै. . ।

क्रम्रैनिया के आँगन में पैसैत मातव .. .दीसप्वब रानी पीसी चिकवए नगनीह 'आय गै. . .आरँ तोबो सरँके रिंदागिवीए कवरौं

क' थानन जेतौ .. . .दू दिन सॅ ख्नमा . .दौग दौग क' जा बहन छै. . क्षम्व ठैनी .. .थां' तोवा सर्ब के कनियो दरेग नै .. जे जन्दी जन्दी हाथी घोड़ा बैंग ढोब क' पठारी. . . थ्खन रॅक्षथा सर्ब रॅबमस्थान जेतै .. .घोड़ा चठारॅए नेन. . . थां' तू एखने थारि बहन छै. . माब रॅाठैन तोवा. . । '
क्षम्रेनियॉ .. .गोगैं कबैत रॅाजन "दीदी. . .केते नगन ठैक भवि गाम मे . . .मूडन . .उॅपनैन. . .रियाह. . . हानी हानी त' सर्बके समान पह्ॅचाओयें बहन छिये . ."था ह्नक ध्राध सॅ रॅचारॅा नेन दॉत निपोबि क' ठिठियाय नगनै. . . ।
"नेग दियौ. . रॅडकी पीसी रॅक्षथा के. । "
"हे . .हम रॅक्षथा के रॅापे के पीसी छिए. . . .छिनबो .. .ओ मो नै .. रॅुमन छौ. . . । " रॅडकी पीसी ओकवा दरॅाडैत. . . .चिकबैत रॅजनी 'गै थारॅै जाहि रॅक्षथा के पीसी सर्ब. . .क्षम्ृनिया के नेग दै जाहि । "
नेग थोंओछ मे बाथैत. .ओकवा ख्ॅह प' प्रसन्नता के नहबि दौड गेन बहै ।
गोठागोठी कबैत सर्ब क्षत्रिम सर्ब थारि गेनाह. . .दनान प' पूक्षथ थां' घब ओसावा प' स्त्रीगण . .. ।
रिध रॅाध सर्बठा उॅपब छत प' मॅडरॅा नग भ' बहन छनै. . .जेठ मास. . .सवर्बत नम्सी सर्ब के गंतजाम कबि क' बाथन छन. तौना के तौना जमन दहि रॅौबा मे भवन चूडा. मूॅगरॅा पैनतोथा . ख्दा पवसनहाबे निपता . .. हनबैया .. .एथनधबि. . .थागि नै पजाबने . " माब रॅाठनि जनपिष्टा के. . .बै रॅौथा .. .केहेन हनबैया थानतैहै. । " संमना भाय क्षवसो रानी पीसी के गप प' ही ही कबि क' हॅसए नगना "ततेक नगन छै. . .सर्बठा हनबैया .. .पहिनहि सॅ रॅुक .. . एक गोठ पीपबौनिया रॅाना गछने छन. . .एन मौका प' धोथा द' देनकै. . .ओ नर्ब छै. . .हमबे ओतए सॅ काज सीथतै. . . । " "केहेन जुन्बम केनहि तुह् बे .. ऐ सॅ' नीक त' हमबे कहितहि त' सर्ब मिन जुन क' भानस कबि दैतियौ। "
किनको पानि भेठैन्हि त' चाह नै. . .किनको दरॅाए थेरॅाके बहैन्ह .. ख्दा भिनसबे सॅ रॅासी ख्ॅहे. . . । भीषण थ्रव्यवस्था . .... रॅ्डकी कनिया घोघ तव. सॅ छोठकी ननदि के रॅजौनथिन्ह .. "कीचन मे जाकए फठाफठ .. क्षकब मे भात चठा दियौ. .

.দীদী সৱ ভূখনে ছথিন্হ .. .হনৱাঁগ্ত স◌ঁ দানি তীমন খানি ক' হিনকা সৱ কে খ্‌খা দৈতিযৈন্হ . ।"
ম◌ঁঝিনা ভায কে সাস্বৱ স◌ঁ ৱঁড ৱেঁশী পাহ্‌ন খা' সৱঁস◌ঁ কম চ্‌মৌন .. . .. । পাহ্‌নক খাতিৱ দাৱী হ্‌নকে প' ছনৈন্হ .. .ঝদা ৱঁডকা পদ স◌ঁ বিষ্টাযর্ড সস্বৱ কে ঝবসী নগ নীচা ৱৈঁস ক' ও হ্‌নকব ম্‌ ূ◌ঁহ দেখৈত পৈৱ মেঁ চ্‌ঝক ভবি তেন পচৱঁ 'মেঁ নাগি গেন ছনথি । ৱঁডকা ভায ৱ্রঁহ ৱঁনন মড◌ঁৱে প'ৱৈঁসন .. .স◌ঁঝিনা হন্বৱাগ্ত কে টীক প' ঠাঢ় . .কতহ◌ঁ ূ কিছ চোৱা নৈ নিখ .. .ছোটকা. . জৈ পাহ্‌ন দিস খেনায পিনায ন'ক' জাথি. . . ওহি ঠাম ৱৈঁস ঝখ্যমংত্রী ৱঁনৱাঁ কে খপন উঁকেৃঠ মহত্ত্বকাঙ্ছা কে ঘোড়া প' ঘোডসৱাৱী কবএ নাগৈথ. . . ৱঁচনা . .ককা স্বযং . . .ত' খস্সী ৱঁৱখক খথৱঁন . . স্বনাগ্তযো নহি পডৈন্হ. . ।

ম◌ঁঝনী ভৌজী . . .খপন তীনোঁ ভৌজাগ্ত . .ৱঁহিন খা' মায কে ন'ক' ঘৱক পষ্ট ৱঁদ কবি নেনথি । দূ ঘংটা কে ৱাঁদ পষ্ট খ্‌জনৈ. . .ত' ছোটকী ননদি সৱঁহক কান মেঁ ফ্‌সফ্‌সা ক' কহি বহন ছনীহ 'দেখনিযৈ .. জাদূ. . .খাযন ছনৈথ ত' সৱ কেহেন কাৱী কাৱী ঝমাৱন ঝমাৱন . . . .খা' ঘৱ ৱঁদ কবি ক' কোন এহেন এীম পাণ্ডৱ নগৈনেথ জে সৱ গোৱ গোৱ. . .কি কপডা নত্তা. . .ৱঁনাবসী . পষ্টৈৱ. . ।"
ৱঁডকী ভৌজী ছোটকা ভাযকে ৱঁঝখা কে কেশ নেনে ছনথি তাহি নেন ও খনৌনে .. . . । কাকী .কহনৌ ছনখিন্হ. "ৱঁডকী ৱীমাৱে বষ্ট ছৈ. . .মঝ◌ঁনীএ ন' নৈতে কেশ. . ।" ত' ম◌ঁঝনী চষ্ট স◌ঁ চমকি ক' ৱঁজনীহ " ং ংম◌ঁ হমৱা সধা ক' পঠৌতিহ. . ।"
হাবি ক' ৱঁডকীএ কনিযা কে নেৱঁএ পডনৈ কেশ . . ।
সৱঁস◌ঁ ঝ◌ঁহজোৱ মৈঝিনী. . . . . কথৌ নেন ককৱো এক বত্তী পানিযো নেন পূছতথি । ৱেঁৱ ৱেঁৱ নূখা ফেৱ ক' খপন সংৱঁধী নগ জা ৱৈঁসৈথ । ৱিধ নেন সোৱ হোয "ই ম◌ঁঝনী ভৌজী .. .ই. . সংঠূ কে ধোতী দিযৌ নৈ. . . । ' কনি ভন ভনাগত কনি ঝ◌ঁহ চমকাৱৈঁত .. . ৱানী ঝপমতী কে খঁদাজ মেঁ খপন পএৱ উঁঠৱৈঁত খাৱৈঁথ ।
"চাঝ ৱঁঝখা কে সমান এক ঠাম ডানা প' ৱাখি দিযৌ. . । ৱেঁৱ ৱেঁৱ খাৱঁএ পডৈ ছৈ. . . । ' ননকূ ৱাঁজন ত' ম◌ঁঝনী খপন কবিযা ঝ◌ঁহ চমকাৱৈঁত .. . ৱঁজনীহ "সৱঁহক হম ঠেকা নেনে ছী

কী. . . হমবা সং্ট্ রাঁবূ স্ঁ মতনরঁ খছি । '
দনৌমী মেঁ . . .রঁকৃখা সরঁ নহা 'ক' ঠাঢ় . .রঁডকী ভৌজী ছোট্কা রঁকৃখা কে রিধকবী .. .ওকবে মেঁ নাগন. . .খপন রেঁট্টা কে ধোতী ক্ষবতা রিসবি গেনথি । কাকী কে তামস চঢয নগনৈ. . মঁ্মনী কে ছোট্ বৃদ্ধি কে জরাঁরঁ নৈ. . এতেক দিন স্ঁ রাঁহবি বঁহ ছৈ. . তৈযো. .কিছো রাঁজরেঁ ত' ভবন খাঁগন মেঁ ঘিনমাঘিন কবএ নাগত । " কন্যাণপ্বব রানী পীসী এণ্ঠ ক' রঁজনী" ঐ রাঁহব বহনে কী হোয ছৈ. . চানি .. প্রভৃতি .. রেঁমায .. ণ্ড তীনোঁ সংগহি জায. . .মায কেহেন ছৈ. . ককবো স্ঁ রঁজরোঁ নহিকেনকৈ. . দছিনাহা সরঁ. . । " ননদি সরঁ ফেব ননকূ কে নিহোবা কবি ক দৌডেনী . 'জো রৌখা ভগরতী কে সোম্মা মেঁ ননকা ডানা প' শ্বভম কে পীবা ধোতী বাখন ছৈ. নেনে খা দৌডন .. ।"ও রিক্ষবন "হম ত' মমনী ভৌজী কে পহিনহি কহনে বহিযৈ. . কহনখিন্হ জে ঠেকা নেনে ছিযৈ । " ক্ষদা ননকূ জন্দী স্ঁ সাযকিন স্ঁ জাকএ ধোতী নেনে খাযন ।
উঁম্হব পোখবি স্ঁ ঘ্বি ক' আঁগন পহ্ঁচৈত মাতব দোসবে দৃশ্য . . .হনরৈযা এখন ধবি ভোজন নৈ রঁনৌনে .. . তবকাবী রঁনি ক' এক দিস বাখন . . .খারঁ পূডী ছানয নেন নোহিযা চঢা বহন ছন. . . "ঐ বৌ. . .এতেক দেব কিএক ভেনৌ. । সাঁম্ম পডি বহন ছৈ .. ক্ষট্ুম সরঁ ভুখনৈ. . রেঁসন ছথি .. ।"রঁডকী পীসী কে গপ প' হনরৈযা রাঁজন. . . 'তখনী স্ঁ চাহ কৌফী. . রঁনায বহন ছনীযৈ. . মংমনী কনিযা খারি ক' কহনখিন্হ. .দস রীস গো পবোঠা রঁনা দিয হ্নকব রাঁবূ ভায সরঁ নৈ খেনে ছথিন্হ .. । " "হনরৈযা নগ স্ঁ সরঁ টৌ বসগুল্লা গাযরঁ ছৈ. . কন্হৈযা কহনকৈ .. মঁ্মনী কনিযা কোঠবী মেঁ পহ্ঁচা দৈ নেন কহনে ছনখিন্হ ।"ছোট্কী ননদি ক্বেধ মগজ প' চঢন . । কাকী ক' ন জোবি কে রেঁট্টী কে চ্প কবৌনন্হি. ' . ঘিনা নৈ . .কত্তা স্ঁ স্বনতৌ ত' জ্নম ভ' জেতৈ . । '
"ছোট্কা দিযব খারি ক' মঁ্মনী ভৌজী কে কহনখিন্হ "ভৌজী খহাঁ খপনা সব ক্ষট্ুম কে ত' ভোজন কবা দিযৌ । "
বংগন টৌপন ক্ষঁহ প' রিচিত্র সন ভার খানৈত পট্খা সন তিত স্বব মেঁ রাঁজি উঁঠনীহ 'নাজ নৈ হোণ্ডত খছি .. । 'ণ্ড রাক্য কে ব্যাখ্যা তখন ভেন জখন পোন খূজনৈ জে ও ত' পহিনহী খপন ক্ষট্ুম সরঁ কে খ্খা পিযা চ্কন ছনীহ .. ক্ষদা চাহি ছনী জে সরঁ

কিযো হ্নকে ক্ষ্ট্রম কে খার ভগত মে নাগন বহৈ .
ম ্ডরৌ প' রঁ্ক্ষখা সরঁ কে ভীখ দেরৌ কান .. ম ্ঝনী ফেব খড়ি গেনী "পহিনৈ হ্নকে মায ভৌজায ভীখ দেখিন্হ. ।"কাকী কে মন ঘোব ভ' গেনন্হ ।রঁডকী পীসী খাগ ্ঁ রঁঠি ক' রঁজনীহ "কনিযা পহিনে ঘবক নোক ভীখ দেতৈ ..তখন রঁাহবক্র . ।খহিনা রিঁধ হোঙত ছৈ. . .।হ্নক আঁখি নান হোমথ নগনৈন্হ . .মাথ প' কনি ঘোঘ তানৈত .. .কন্হ্খা ক' রঁডকী দিযাদিনী দিস দেখনী .. । 'একবে খাতিব মাথ প' নূখা খা ঘোঘ তানএ পড়ৈত খছি .. ।'মোনে মোন গবীযেনে ছনীহ ।ক্ষদা মোন মসোসি ক' ভিক্ষাটনক রিধি সংপন্ন হোমথ দেনখিন্হ ।
উঁপনৈনক পবাত চাক্ষকাত খহি রঁাতক চর্চ হোমথ নগনৈ. . 'মংঝনী কনিযা কে সরঁটা ক্ষট্রম রিঁগৈড ক' চনি জাযথ বহনখিন্হ. . .নীক জক ্ঁ স্বখাগত জে নহি ভেন বহৈন্হ. . ।' ছোটকা ভায খপন কপাব ঠোকৈত রঁজনা "খাহি বে রঁা. . সরঁ কে ছোড়ি ক' হ্নকে সরঁ মে নাগন বহিতহ্ন সরঁ গোটে. ..খপন জমায রেঁটী ত' সরঁ নাজ ধাক তজি ক' নাগনে ছনৈন্হ ।জেঁ ক্ষট্রম কে খার ভগত মে ত্রুটি বহি গেনন্হি. . ও রেঁচাবা সরঁ ত' কিছু নহি রঁজনখিন্হ. . ।" কাকী আঁখি স ্ ঙসাবা কবি ওহি প্রসংগ কে সমাপ্ত কবরৌ নেন কহি ক' ওহি ঠাম স ্ উঁঠি ক' জাযত বহন ছনীহ ।
শাশ্বত কথা

পার্টী সম্পন্ন হোরেঁত হোরেঁত .বাতি কে রঁাবহ রঁাজিএ গেনএ . . . ।ভবি পেট খা পীরিঁ. . ক' নোকরেদ ত' জাঙত বহন . .
ক্ষদা ঘনশ্যাম গাড়িন কে কনি কাত মে জেরৌ নেন ঠাঠ.
কেদাবনাথক হাথ কসিক পকড়ি রঁড কক্ষণ স্বব মে রঁাজন . . .
'খায খহ ্ঁ নহি জাউঁ ভায. . . মন রঁড উঁদাস নগৈত খছি . ।'
'উঁদাস. .' . কেদাবনাথ কে হ ্সী নহিঁ নগনৈন্হএতেক . . .
রঁডকা ধূমধাম নাঙটে সাউঁড় . . ...পৌপ ফিল্ম স্টাব রানা .. . .. কে রঁারজ্দো. . . .স্বন্দবি .. স্ববা. . .পার্টী জীনগী কে ও বস নহি প্রদান কযন কিঁস্যাত হ্নক মোন চাতক . . .জেকবা নেন. .. পাখী সন নানাযিত বহৈন্হ ফ্লাব ট ্প সীধে দ্নূ ।নিফ্ট স ্. . . ক্ষম ড্রাঙংগ ভর্য খপন কে মে জাকএ দবরজ্জা রঁদ কবি সংপূর্ণ

संसाव सॅ
ওম্মন ভ' গেনথি ।
"কী গপ কৰু . প্ৰॉपৰ্টীক্ক . .. স্ত্রীক. . . ঋাফিসক্ক . . . .
. . . .শেহবক্ক." ।
"নৈ ৲ । ..খিস্সা কহॅ . . .ফ্সিযাগী . .. কিছু ঋান. . .নৈ......"
"ঋান কোন .ভোগন. . . যথাথি . ৰীতনাহে ঋাৰ খিস্সা ছৈক্ক. . .
. .". ।
"শেহবক খিস্সা মে কী ছৈ . .খানী ভটকাৰ. . .কোন স্বঋাদ. . .
ঋাতংক্ক. .. ভয. . .নিবাসা. . . । ."
"ৰেঁস । . . .তখন গামক খিস্সা স্বনৰ . .'
"কোন গামক । "
"কোনো গামক চবিত্ৰ ত . . .নাম মে কী বাখন ছৈ . . .
মাটি পানি. . .. সৰহক একবংগ কে গমক ত' এক ঋা . . ..
ঋতীত কে ফ .. .মষ্তিষ্ক মে ৰসন স্বস্বপ্ন ঋাকাংক্ষাবে সॅ
জীৱাক চাহ হানাকি গামক . . . .কদ্রু কে গামে হॅ . ..
. .জীনগী ৰড কম দিন ৰীতৈনহ্ .. ৰড ঋভিনাষ ছন সমস্যাগ্ৰস্ত
গাম সৰহক উথোন নেন ঋরস্স কিছু বিশেষ কাজ. . . কবৰ . .
ক্ষদা সামৰ্থৰান ভৈযৌ ক .' তেহেন নৈ জীনগী কে মকডজান মে
ওম্মবা গেনহ্. . .জে মোন ঋহ্বিযা কাটি ক' বহি জাএত ঋছি .
পায ৰহা দেন. .দেখাৰটি মে পানি জকॉ . . জায ছৈঋহি . . .
. কে কাড়. . .কতেক হাথ. . .কে . .মাতৃভূমি ঋপন সॅ
.কতেক কে বোটী. . . .ঋাদবি সॅ ভেঁটৈ সকৈত ঋছিঋাস . . .
ঋাৰ ভগৱানক কীবপা . .এখনো.. . নহি ছুটৈন ঋছি জহিযা . . .
। . . .. তখন স্বৰু কৰু খিস্সা. .'
খিডকীসॅ দূবকোস্ণ্ঠ . . .চমকৈত নাওটৈ. . .ঋন্হাব সক্ষদ্র মে. . .
ৰা . .গাৰ্ডি ৰ্যসাযিক জহাজ কে নিহাৰৈত কান ধবি কনি .. .
কিছু আঁখি হ্নকো. . .মৌন বহনা ভবভবাযন সন ছন . . .
ভ দগ্ধ জেনা ঋতীত ক তাপ সॅ.' সীমা বিহিন হোমায নেন
ৰাটৈ তাকৈত ছনকবি ক . .নহ্ নহ্ॅ. . .' ক্ষॅহ খোননা . .
"বাজা জনকক জ্গ কে স্বনৰ কীনখিমা. . . ঠক্কবাওন জ্গক ..
কী.
সোনিযা গাঁধী কে জ্গক্ক । ."
"ৰাহ . .কান বিভাজন কযন ঋপনে ঞতিহাসক কী . . .
। গাঁদিবা ঋা সোনিযা কে. . .ঋদভুত. মধ্য সমযক খিস্সা

कह्यु । ' " खिस्सा मे कान के बॅड महत्व छैक्र । अहि सॅ अहॅ ओहि कानक बाजनैतिक आर्थिक्र सामाजिक आ . मन ारैक्तानिक स्थिति के अरनोकन कवि सकैत छी । स्वन्व. . .. गामक स्त्री .. पीबियड गॉंधी पोस्ष्टं गंॉदिवा . .समाजक खिस्सा .. .. .
"एकटा छनी सोनदाय एकटा चानदाय । दुन्व एकदोसबा नेन साक्षात जमबाज जौं एकटा के. .. अरसबि भेंटतैन्हि त' दोसबा के सदेह जमनोक पहुचा दैतैथिमन्वकथक. .. ऋदा. . . मजबूबी . बहन सहि के दोसबा एक ताहि नेन कतेको दशक सॅ. . . । ओना दुन्व. . .छनथि अपन अपन बॅन देखेबा सॅ बॉज नहि आबैथ । . . दोसबि समाजक्र .. एकटा अपन घवक बॅन. आ' अहि धमगज्जबि मे आनंद उठाबैत समाज । . .. ओही दिन आंगन मे उंसीनिया भ' बहन छनजाड . . धानक्र. . . सो. .. मासनदाय खबॉसिन नग मोडहा प बैसन देखि बहन छनीकि ताबैत चानदाय डगबा मे कनी चाउंब आ बूंटे . . . . नेने अयनथि। डगबा कनि कात मे ओसाबा दिस बाखि मिनैन एकचुल्हिया प'बाखन खापडि उंठा क' कहनथिन्हि . ."गै मबदन्नी .. ओ खापडि चठा क. . .. बॉनी' ओय चुल्ही प'हम्मब चाउंब आ' बूंटे भूजि दे। 'धान उंसिना गेन बहै उंताबि कनस्तब हॉय हॉय . . क' मबदन्नी बॉनी आंगन मे उंन्मीनए नागन आॅंच । जबैत . . . देखिक चानदाय खापडि चठा देनथि आगि प' । ओ देखि क' सोनदाय के सौंसे देह मे खौंता फुकि देनकन्हि। चटे . . . तमैक सॅ मोठा सॅ' क' उंठि धीपन खापडि हुनक देह प' फेंकैत धधकैत अंगाब सन बॉन बॅजनी 'बॅड शौख अर्वबेनन्हि अछि भुज्जा खायक ट त ..' कनसाब मे भूजा नौथ नै दवरज्ज नग त' छैअन्हाब भ . . .' बहन छै हिनका सूनै नै छन्हि. . . । .."ओ ऋडि क' डगबा उंठबैत छनीह खापडि. धीपन.... . . हुनक पीठ प' खसनैन्हिओ चिचिया क. . .' दनान दिस भागन छनीह । पीठ पब का नूआ काबी .. सॅ बंगेबाक क्रम मे कनि नहकियो गेन बहै । .."
"सोनदाय एहेन चंठ किएक्र हुनक सौतिन कि चान दाय. . . छनीह। "
"ओह अहॅ की बाजि गेनौं । आय के जुग मे सौतिन के बॅंटि खूंटि क' सवकाबे भिन्न कवि दैत छै तै ओ दून्‌ . ..

सौतीन त' नहिए ठौ छनीह । ..
खैब चान दाय ख्टैब ख्टैब क ओ बाति कटैनी. . .से. . .जे. ..
जेना रिगत मे. .. खनेको खरस्म्र कटैन हेतैन्ह। खा . .
जे एनैन्ह कहय खांगन मे सोनदाय सँ भिनसबे किये तीन
पहबि बाति मे जायत ह्नका दिस रॉध एकपेडियाय सँ. . .
। गेन देखन
सोन दाय दस ठाम सँ ह्म्ँह रिँचका क' खपन खनंत घृणा
देखारँए चाहनीह्मदा ह्म्णल मात्र मे खपना के बोकि क. . .'
एकगोटै मॉजन कूटैनीतिक्तक जेकॉ खडोसिया पडोसिया के
स्वना क चिकबैत खपन छाति पीटैय
नगनी "ओ हमबा कत्ता के नहि छोडनथिखारँ त . .' ओ की की
नाच नै नचौती। दैर बौ दैर । खारँ हम कब्ब त' की कब्ब ..
म् गै छथि हसादी ओ पैघ क्रुत्तक.या। " ह्मदा के गेनय
धडफडायन पोखबि बेनक पटैबी प. . .तानारँ. . .' ताक्र . . .
।.
दिन चटैतसौंसे गाम मे ओ खरँबि टैन की. . .. रीतैत . . .
खा . . .ब्रूनए टैहनए नगनै' बाति देखि सबँहक संग खरँबि सेहो
निफिकिब भ' सूति बहनछन । . . .
दिन टैन समाजक दिन. .महीना रीत गेनै. . .सप्ताह ..चर्या
ओहिना चनैत बहन. . . । खा' फेब एक दिन . .चानदाय. . . .
ओहि टैनेक खपन ओमी दनान क चौकी. . .ओहि गाम की प'
बैँसन देखाय पडनी "बँहिन बँजेने छन . .द्खित छै .. . . .
. .. के जेतै देखय. शोणितक हिनकोब हमबा बोकि नहि
सकन छनकोबा कॉँख. . .बैटी दाखिन. . छोटै बँहिन. . . क'
खेनौने छियै। . . ."
सोनदाय खांगन सँ चाबिटा सोहाबी खा .' कनि भाटा खदौडी
के तबकाबी. .. एकटा. . . कनकश्ता खनह्मनिया के स्वँपना मे
बाखि जखन की ह्नक भनसा मे स्टीनक थाबी बाटी. .. .. भबन
छन । . .. भातिजक हाथे पठा देने बहैथ.. . . . .
" ओ कोन खिस्सा भायएहनो कोनो खिस. . .्सा होय छै . . .
ओ त' रिश्वद्र रूप सँ त्रिया चबित्र के बँखान कबि बहन छी . .
जेकबा शास्त्र सेहो.'नेति नेति' कबि निषेध कयने खछि । "
"त्रियाचबित्र कत्तओ त मानब मनोरिज्ञानक बहस्यमय बर्णन . . . .
खर्ब्बन. .. . थीक्र खा' बॅनमानक' .. दीया खा' तूफानक्र खिस्सा . .

शाश्वत . .. छैकथाज्ग ज्ग स॑. . . . चनैत एनैएकी . . . . की शेहवि. .. की मूर्ख. . की पठन . .. की मातरव. .. दविद्र .. की गामम्हदा आधुनिक समाज . .. एकवे तांडर सवॅ ठाम. . . आवॅ एकव रिश्लेषण कवय नागन . . कि आखीव एना किएक्र . . । त' अपने कनि अपन राणी के रिवाम दियौ आ' ममव श्रेरणामृत राणी स॑ अपन कर्ण म्फ़ीव के गुंजायमान करू । सोनदाय चानदायक संघर्ष क' कथा अपन चवमोकेर्ष प' चठन चनन जागत वहनै आ' हिनका हुनका सवॅके .. वॅडका छोटका .. भारनामेक धवातन प' सवॅ प्रकावक बस प्राप्तु होवॅत वहन . .. ।
म्हदा खिस्सा त' खिस्सा नहि भ' क' जीवॅनक अंग वॅनि गेन छन ताहि नेन नोकवेद के तेहेन कोनो उॅत्सेकता नहि वॅाँचन छनै । . .
उॅत्सेकता भेनय जखन हंसा एसगवे . .. म्हदा तखन . . .. . . .कनपैत. .. . जायत वहनै .कनैत . .. वोॅकवैत. . . क उॅपस्थित समाज स॑. . .देने. . . पेटक्निया'न' जोवि क' माफी म॑ाँगैत. . .. .
एकना चनो वेमान अपमान . . . .एसगवे जाए वहन छनी .. . भूख पियास स॑ . . .भिन्न स॑ म्हञनीक . . .अपन आन. . . । . . . पृथक्र वॅजाय स॑
. .. कोठवी फोनन गेनत. .' ॐपव चाव मे .नाने नान . निकानन. . .स्वखैन जावैन खोंसन. गेन त' कवीवॅ मन भवि . . . .
मटक्डी सवॅ मे . .चीनी . . .वाखन कवि वॅद मू॑ह सववाॅ स॑. . चाहक प .त्तीअचाव. . . .. .दानि . .सत्तु . . .आमिन . . . नहि जाने. . . .घीॐ. . .चाॐव. .. अदौवी. कत्तु ाक चीज पतियानी स॑ नगा क' वाखनहुटैनहिया .. चौकी के नीचा. . . . .. वॅाकस मे .एगावक जोड नूआ प॑ाँच. . .चावि टा श॑ाॅन. . . दू टा.. चावि टा आंगि .. साया . . टा स्वेटव . . . . . .चानी के ह॑स्वनीएक टा. .. वीस पैसाही. .. पनवसै टाका. . . .. मटमैन सन वॅह्आ मे मूह वॅान्हि क' वाखन कतेक बास अठन्नी . .. । .. चौअन्नी .. प॑चपैसाही । . . . .एक टा नत्ता मे नटपटायन. . . वॅाकस के. .ओकवा ॐपव मे नीमक पात ॐपव गोआठा . .खडही. . । . .केथवी. . .वोॅवा

ঙা এক্ত টা জকর্া রেঁগ ঠারূঁস আঁখি নোকক. .. বাজ পাট. . .
টৈনেক নোক সংগে . . .রঁহবাযন ভবি গামক নোক ঙা বানী
মহাবানী কে সাজ সমান দেখএ নেন খারৈঁত কান খপনা ম্ঢ্ঁহ
মে কিসীম কিসীম কে গপ সপ্প ভবনেপাগ্বব .. খা. . .খারৈঁ .
গপ কে উঁনটৈত পনটৈত খপন. . . করৈত রিচাব কে পবম সহ
মানৈতজাঙাত বঁহত. . . ছন ।
"ঘোব খাশ্চর্য নৈ মদন ভায। . .. জেকবা কী নৈ. . . .' "জোঁ
পহিনহিঁ সঁ বূঁমন বহিতৈ. . . ।'নরঁকা ঘবক সীমঠী রাঁনা সীঠী
প' রৈঁসন খান খান নোকক সংগ সোন দায কে পছ মে.. সময
জেনা ঠাঠ ভ' গেন ছনৈ কে রাঁজয সহস্ত্রা জির্হা সঁ. ..
দঙাত মৌকা"সে সএহ খহঁসরঁ কহঁ জাঙাযৌরঁডকা রাঁ. . .বূঁ ..
ঙাবনী. .. তখন হমব কোন দসা রাঁকী বখনে ছনীহ. রিবনী সন
রঁগৈ রঁনৌনেহিনকা হ্নকা . . . ফাটৈন প্ববান পহিবনে. . .
দবরজ্জা প' রৈঁসন পহবি ধবিখিধাঁস . . .নোব রঁহারৈঁত. . . .
কোন. . . . .খপন দ্খক হুকবা পঠৈত. . .করৈত গিন্জন নহি
কযনথি হম্মব হ্নকা গেনা কে রাঁদ ত. . ..' জেনা খাব সঁড
রঁনি গেন ছনথি .. . রঁজ্জব খসৌ ঙা সবকাব কে খৈবাত কী
রঁটৈনায স্বব্ধ কযন নীক নূকৃত ঘবক নককটৌন. .. জনানী সরঁ
নাজ ধাক তজি ক' পঁত ামে জাকএ ঠাঢ় । . . . ."
" জাএ দিযৌখহি সরঁ তবহক হিসারঁ কিতারঁক . . .ঙা কান. . .
খারঁ সোচূ. . . .নেন নহি খছি জে কী কযন জায। রেঁব . . .
ত সবাসবি সসবন জা বহন ছৈক ।.' মম্মঁনা ককা খাগঁ
রঁঠি ক' সোনদায কে ব্যতীত সঁ রর্তমান মে তীব তাবি ক
খননা ত.' ও হডরঁডা গেনীহ . . .'গৈ ম্যা কেনা কী হেতৈ. . . .
। . . .' .'হ্নক আঁখি ভটভট চূরঁএ নগনৈন্হ তারৈঁত . ..
ভীমনাথ খারি ক রাঁজন "তোঁহী জে কনরীহী তখন কোন কাজ
হঁতৈ. .ভাযজী সরঁ রাঁহবে. . . . । ' ও ধডফডা ক' আঁচবিক
খূঁটী সঁ আঁখি মীডৈত রঁজনী . ."হঁ মনিনা রৌখা খাগি . ..
ত হ্নকা ভীমে দেতৈন্হ জীরিতৌ এযহ সেরা স্বশ্রূষা কযনে . ..
. .কী . .তখন খারঁ . . .ছনৈন্হ ... । '
উঁম্হব হ্নকে স্ । ংজোগন নকডী ঘী খাদি ন '
ক'হ্নক খাখিবী কাজ নেন নোক রেদ প্রস্থান করৈত গেন ।
কহ্না কবি ক' বাতি কটৈন উঁগ্রাস তীন দিন মে খহি সঁ. . .
সোনদায কানি নোব একাধ ভ। খপন দনান প' রৈঁসনী . .

“গেনী রেঁচাবো. . .দ্নিযা মে খতেক ছন কপঠ খহী নেন. . . . খতেক হায হায. .’ খাধ্যামে সংগ রৈঁবাগ্য সেহো হ্নকা গ্রসিত কবি নেনকৈন্হ ..“কহ ছৈ নোক . .কবনী দেখীহ মবনী রেঁব. . . হম্মব কী গতি . . .চটপট মে উঁডি গেনীহ . হোযত। . . .”

“কেহেন খিস্সা খপনে পসাবি বহন ছী শ্রীমানজেকব নৈ . . . ঙা. . . .কোনো ওব নৈ ছোব কী র্ঁচন জা বহন ছৈখহি . . . । . . .. মে কোন মনোরিক্তানক ঝনকি’
“মনো রিক্তানক ঝনক়্ .. একে রেঁব থোডরৈঁ ঝনকি উঁঠতৈ. . . . খাকাস মে পূবনমাসীকে চান সন সংচ মংচ ভ. . . .’ ক রৈঁসূ সোমবস ক’ খাস্লাদন কবৈত বহ্ু কনি মনন কঝ তখন . .. নৈ মবম ধবি পহ্ঁচর্ঁ।
তখন কিছু দিন টৈনেক চর্চ ক’ রিষয সোনদায সোনদায . . . . । খার্ঁ হ্নক. .. সোনদায . .. সর্ঁ হীত এতয খা. ..’ মহান রৈঁবী . .খধর্মী সাস্বব র্ঁানা. . .“মাব র্ঁাঠনি র্ঁাঠৈন ঝ্ঁাট .. .. ওহি নগবক নোক কেদেখিযৌ ত. . .’ কবেজ় সমাদ প. .’ সমাদ পঠাওন গেনৈতখনো নৈ. . . কিযো ধ্বি ক’ খযনৈহিস্সা . . . জাঙুঁত সর্ঁ পহিনে. . .সত্তাসোঠে পৈনরাব ছৈ কান র্ঁটৈরা খোজো প্বছাবি কবৈত ছনৈ. . .”. . . ।
“জায দেথ্ন্হ র্ঁহিনও রেঁচাবী কে জে গতি নীখন ছন সে . . . গতি ভেনয ।’
ঋদা সোনদায কে হ্নক গতি রা দুর্গতি সঁ কোনো তেহেন ফিকীব নৈ ছন ও ত. ..’ খপনে চিন্তা মে ডূর্ঁনওহি দিন . . . . চাবি দূ র্ঁজে দিন সঁ. .. খহ্বিযা কটৈত ছনীহ. . .সঁ র্ঁজে ধবি সর্ঁ নোকরেদ ওহী কাজ মে ওঝবাযন খা’ ও মৌকা দেখি ওহী কোঠবী মে পৈসি . . . ঠকনা ঠকনী গেঝখা সীবক . কে চাব ছোটসেন ঠেংগা সঁ. .. পেটীএ টা নহি . .. মটক্ষডী. কোন কোনসঁ ঝঁমাবি ক’ খনগা ক’ দেখনথি নৈ ক়ত্তী ঋদা. . . পহসৌন রানী. . . .ভেটনৈ কে র্ঁজা ক’ ঘব ওসাবা নীপরৈঁত কানকত্তী ককবো হাথ . . .সেহো খপনে ঋস্তৈদ বহনী. . . নৈ নাগি জাএ । . .. । ঋদা কোন ফন. ..
ভীমনাথক মায প্বছনখিন্হ . .‘পায কে কী কবথিন্হ র্ঁহিন. .’ . । ‘হম খপন হাথ উঁঠাক’ কিছু নৈ কবরৈঁ কে সর্ঁ খহ্ঁা. .. দিযৌ সর্ঁ র্ঁাটি . .নূখা ফক্টা . খছি কে তের্ঁা দের্ঁা জেকবা ..

.ेम की कवरैं बाखिक । '
सोनदायक प्ररासी पूत सरॅ श्वयनन्हिओहि बेम्स्यमय . . .
रातारवर्ण के चीवरॅा के क्रम मे व्यथित भ' रॅजनी 'रौंआ रौ .
क पडा घव सॅ .ओ त. .' बाधेश्यामक दवरज्जा प'जा रैंसनखून .
जे. . .भवि गामक नोककें कहने हिवथि .. . . हननामा के
रौंह हमवा खाय नै नहि दैत श्छि । बाधेस्यामक घवरानी . . .
सोहाडी पका क' चावि साँझ ख्ुओनकैन्ह त' रॅाडी म्राडी सॅ
तीमन तवकावी . .रौ. न् । .. नताम केवा. .. .श्वववनेरॅा . .
चोव । चोवा क' ओकवा द' श्वरॅथिन्ह । की पारॅनि की तिहाव . . .
.सरॅ मे भंगष्ट . ..छठियो मे श्वहिना कयनन्हिपवना के . . .
पवात सीतावाम कहनेन्हि जे"काकी श्वहॅ. .. ह्नका खाय नेन
किएक नहिं दै छियैन्ह .' रॅाजय पडन 'जे रौंआ आंगनि मे
पॅाच पवकावक अन्न स्वखाति बहैत छै ओ उँठा क. ..' न' नैथ
। ह्मदा. . . .हेम हाथ पकडरैं तखन नै .. रौंआ हमवा रॅड ..
भात रोटी पठेरैं त. . .. रॅनगगन कएने बहैथ छथि' ककवा
दनान प' . . . कोनो ठेकान हिनकव । . .."
"रॅंटौ तौं ह्नका दू सौ श्वठाओ सौ टोका द. .. ..' दह्न . .
जे सरॅ ह्नका ख्एने. छनथिन्ह । . . ."
ओ कही ओ श्वपन महान उंदावता के पविचय देनथि त' रॅंटौ
एक पहव सोच मे पडि गेनाहजीरैंत. . . ह्नका चोवा क'
पाय दी .. .गविया़रैं तैयो माय ह्नका श्वाने माने सॅ . .
श्वपन पैनरावक दू रॅवखक नेना के सेहो ह्नका नग ठाठ नै
होमय दैथ जौं कोनो प्वतौह माथ मे कनि.. तेन रूड द'
दैन्ह पक ..कवैथ द्स्साहस के रा पएवजॅतवॅा..डा गेनीह ..
ह्नका रा. ह्नक धिया सरॅहक नजवि सॅ तखन फेव ओकव गंजन
गंजनतखन चोवा न्वका क . . .' कियो किछु समान किछु पाय .
श्वाय एहेन उंच रिचाव । . .. .. चूकै नहि देरॅा सॅ
"खिस्सा के श्वंत एयह श्छि जे पचासो रवखक श्वपन रोआरॅ ..
..ओष्ट्या. .. रॅदना. .. कूटनीति . द्वेष प' पवदा देनाय सोनदाय
के समाजक संग श्वपनो नजवि मे श्वारश्यक भ.' गेन बहै ..
.किएक त' चानोदाय श्वारॅ रॅंचावी रॅनि क' सरॅहक सहान्वभूति
हसोथि नेने बहैथश्वारॅ . . . ह्नक सरॅहक ह्मॅह रॅन्न कवरॅाक
जरूवति श्वहि नेन पडि वहन छनैन्ह जे श्वारॅ ओहो एसगरूआ
भ' गेन छनथिधिया प्वत्ता रॅानिग भ . . .' क' श्वपन श्वपन नोन

মে তিনকা ন' এক গোটে নর ঘোসনা কে নির্মাণ হেত্ত উঁড়ি চ্কন ছনপীসে কান . .ভাতীজ ভীমনাথ . .. খসহনীয একাঁত. . . . স ঁ খারি ক' নাগনাথ জক ॅা শিবণ ন' নেনে ছনাহদ্ধদা ওকব . . । তখন উঁঠরঁা . খপন স্বাবর্থ রৈঁসরঁা নেন নোকক খারখীকতা ত' পড়িতে ছৈ. .. কতরোঁ ভবন পেটে রানা হোথ্ .. চাহি. . . । চবখা মে পূনী জক ॅা গপ কটৈত কিছ নোকক জীরন কটৈত বহিত ছৈক্ল খারঁ খপন পছ মে নোক. . সমাজ কে কবরঁাক ছনৈহ্ণ ত.. .' দনান প' রৈঁসাবী মে চাহ পানি সেহো খাঁগন স ঁ পঠরঁএ নাগন ছনীহ । . . .

"কথা কে ক্রম মে কিছ উঁটপটাঁগ তথ্য সোমা খাযন খছি . . . জেনা সোনদায রঁেকন ভ' ক' কী তকৈত বহন ছনীহ । . . ."

"খহিবেরঁা .ছী রৈঁসন গহিএনে কে সূত্র ওহি ধবি এখন খহ ॅা. . . . ত.. . . .রঁেস. . . .' ভেনয কী জে চানদায কে কান মে সোনক মোটগব মাকড়ী ছনৈহ্ণও. . . . দপ দপ পীযব. . . গত ভেনা স ঁ পহিনমী স ঁ হ্নক কান স ঁ গ্বম ভ' গেন ছনৈ . . . .একদম দূ ভবি কে . .ঠোস . .গবা মে সোনক সীকড়ী . . । সোনদাযকে নজবি ওহি প.' গীদ্ব জক ॅা গড়ন ছন . . . ভ ॅাঁতি ভ ॅাঁতি কে খাসংকা মোন মে ঘেবনেকতহ্ খপন . . . রঁহিন কে ত' নহি দ' দেনখিরা. . . . বাধেস্যামক ঘবরানী চাবি সাঁঝ বান্হি ক' খ্ওনকন্হি রএহ ত. . .' ঠকি হ্সিযা ক' নহি ন' নেনকৈন্হ । . . ."

খা' ও মনোরিক্তানরঁনা কোন গপএখন ধবি ত. . .' হমবা পকড়ি মে ত' নহি খাএন খছি । "

"নহিঁ খাযন ত' স্বন্ব খর্ব্বন দ্ব্বব সেহো খপন ভরিষ্যক. ..' নেন কতেক চিন্তিত বহিত খছি । জখন চান দাগু কে . . . . ত. . .নিকসন সরঁ খন্নপানি জাবনি কোঠবী স ঁ' কিছ নোকক কহরঁা ছন জে 'ভবিসক সংভারিত রঁাঠিক খাসংকা স ঁ ও খপন সরঁটা চাক চৌরঁন্দ রঁন্দারঁস্ত কএ নেনে ছনীহ কম জে কম স ঁ .. ত সোহাবী টা দূ পড়ন পড়ন মে কোঠবী' পেটে মে জাযত . . ও খপ্পন খাখিবী কর্মক । কিছ খাওব নোকক কহরঁা ছন জে. তৈযাবী খপনে সোমা কবি চ্কন ছনীহজানৈত ছনীহ . . . . দেত খাগি কে পগহা পাছ ॅা নৈ নাথ জে খাগ ॅা কে ক্রিযা কর্ম কবত. . কোনা ক' পৈঠ হোযত সে সরঁটা রঁ্যাত কবি ক ..' বখনে ছনীহ. . . । মর্মক গপ গু ভেনয জে ভবি জীনগী

ঙানষ্টন রিনষ্টন সন বহিযো ক' হ্নকা খপন খগিনকা জনমক চিন্তা ছনসোনদাযক পৈনরাবক নোক নূকা চোবা ক. . . .' কিছ পায ষ্টাকা সদিখন দঙাতে বষ্টন্থ গহন কপ .. খা ও খন্তত . .. মা ওকবা একবা সঁধ্যম সঁ চীজ রোস্ত মে রঁদনতি বহনী . . ক্ষদা ককরো কানো কান খরঁবি নৈ ভ.' সকনৈ। . .”
“রঁসজে সোনদায খা .. খারঁ ত হ্ববীছাঙঁ. . . .' চানদায মে কোন তবহক সংরঁধ ছন। কিএক. . . ও এক দোসবাক' শৌণিতক পিযাসন ছনীহ। . . .”
“এখন ধবি খহোঁ রূঁম্নি নহি পযনহ্ত. . .' হমবে ক্ষহঁ সঁ স্বন্ব . সোনদা. .য ভাঙঁজ ছনথি চানদাযক । . ..”
খিস্সা স্বননিহাব র‍্যাক্ষন ভ কানয নগনা .“ভায ঙা ত খহোঁ. .. .কহনহ্নঁ কথা পৈনরাবক হমবে . . চানদায হমব পীসী ছনীহ .. । ”
খিস্সা কহনিহাব কে নশা সেহো চঠি চ্কন ছন । ওহো রিদ্ধরন ভ' কানয নগনা . . .“চানদায হমবে কাকী ছনীহ জমীন . .. জাযদাদ ক' কাগদ প' ঔঁঠা ত' নগরাঁ নেনথি .রাঁপ পিত্তি . . . .ক্ষদা কহিযো ঘ্বি ক' ম্নাঁকয নহি গেনথি জে পতি রিহিন খর্ব্বন নাবি ভাঙঁজক খোবনাঠী কে তাপ সহি কোনা জীরৈঁত খছি । . ..” খা' দূনূ ধনাঢয মিত্র নরী ক্ষঁরঁঙা নব্দন কে ওহী এন খাব খাঙা রিনিডিংগক রাঁবহরী মঁজিন কে খপন পৈঁষ্ট হাঙঁস মে হ্বহ্বকি হ্বহ্বকি ক' এক পহবি ধবি কানৈত বহি গেন বষ্টথ ।

ওমপ্রকাশ ঝা

ওমপ্রকাশ ঝা

নির্মোহিযা

হুনকর নাম ছল সদানন্দ মংডল। মাতা পিতা হুনকা সদন-কহৈত ছলখিন্হ। হুনকা নেনপনে সঁ নাটকনৌটংকী সভ মে পার্ট লেবাক -শৌক ছলৈন্হি। কনী কঽ কবিতা শের সভ মে সেহো হুনকা মোন লাগৈত রহৈন্হি। ও অপন উপনাম নির্মোহী রাখি লেনে ছলৈথ। নাম পূছবা পর অপন নাম সদন নির্মোহী বতাবৈত শনৈঃ হুনকর নাম নির্মোহী জী-ছলাহ। শনৈঃ, নির্মোহী আ নির্মোহিযা প্রসিদ্ধ ভঽ গেল ছলৈন্হি। ঘরপরিবারক লোকক -অলাবে দোস্ত মহিম সভ হুনকা নির্মোহী নাম সঁ জানঽ লাগল ছল। হুনকর একটা বাল সখা ছলৈথ জিনকর নাম ছল ঘূরন সদা। ঘূরন সেহো নির্মোহী জকাঁ নাটক কবিতাক শৌকীন ছলাহ আ এহি সভ মে ভাগ লৈত ছলাহ। ও অপন নাম দীবানা রাখনে ছলাহ। নির্মোহীদীবানাক জোড়ী পূরা পরোপট্টা মে --প্রসিদ্ধ ছল। দুর্গা পূজা মে গাম মে নাটক বিনা নির্মোহী দীবানা কের সম্ভব নৈ ছল। কোনো আযোজন হুএ বা ককরো এহিঠাম বরিযাতী আবৈ আ কী কতৌ অষ্টজাম হোয, সবঠাঁ নির্মোহী আ দীবানাক উপস্থিতি পরম আবশ্যক রহৈ। নির্মোহী-দীবানা গামক লেল নৌশাদ, খৈয্যাম, রফী, মুকেশ, কিশোর আদি সভ ছলাহ। জখনে গাম মে কোনো সাংস্কৃতিক কার্যক্রম হোয কী লোক জল্দী সঁ জা কঽ অগিলা সীট লেবাক কোশিশ করৈত ছল জাহি সঁ নির্মোহীদীবানাক নীক জকাঁ দেখ সকল জাএ। -

कते केव ग तात्पर्य की निर्मोही आ दीराना सबहक मनोरंजनक पूर्ति करैतछलाह। नाटकक आयोजन मे उद्घोषक जखने कहै की आबि निर्मोही दीराना मन्च पर आबि रहल छथि की तालीक गडगडी सँ पूरा आकाशे रडी कान धवि गनगनाएत रहै छल। मन्च पर आबैत देवी दुनू गोटे जनता केँ नमस्कार कऽ कए शुरू करैत छलाहदीराना–हम छी निर्मोही" –, सब दुख सँ अनजाना, नऽ कए आबि गेल छी, मनोरंजनक खजाना। आ की " लोक ताली बजबय लागे। तकर बाद फिल्मी गाना, पैरोडी, कविता, शाएरी आदि सँ ओ दुनू गोटे पूरा मनोरंजन करैत छलथिन्ह। तहिना गाम मे कोनो बरियाती आबै तऽ ग दुनू गोटे ओहि दरबज्जा पर पहुँचि जाए छलाह। हुनकर सबहक ग सेवा निश्शुल्क रहैत छल। किछो भोजन करा दैत छल, तऽ ठीक, नै तऽ कोनो बात नै। हिनकर सबहक कोनो माँग नै छलैन्हि। नेनपने सँ हमरा मोन मे हिनका सबहक प्रति बड्ड आदर छल। हिनकर सबहक निस्वार्थ सेवा देखि हमरा सदिखन बुझ लागल जे ग सब सही मे साधु छथि। हिनका सबहक परिवारक खर्चा कहुना कऽ चलैत छल। कखनो माता–पिताक दुखनाए आ कखनो कनियाँक बात कथा। मुदा हिनका सब पर कोनो असर नै छल। साँझ होएत देवी दुनू मुखियाजीक पोखरिक भिंडा पर आबि जाएत छलाह, जतय पहिने सँ छौंडा आ जुआन सब हिनकर सबहक प्रतीक्षा मे बैसल रहैत छलाह। तकर बाद शुरू भऽ जाएत छल मुशायरा ग शायरबाजय केर। –

समयक गाडी तेजी सँ भागैत रहल। हम पढि कऽ किरानीक नौकरी करऽ लागलौं। गाम एनाए कम भऽ गेल। शुरू मे तऽ नियम बना कऽ होली, दुर्गा पूजा, छठि मे आबैत रहलौं। बाद मे ग्रहो एनाए जेनाए बड्ड कम भऽ गेल। गाम मे धीरे धीरे सब किछु बदलि गेल। नाटकक चलन सेहो खतम भेल जाएत छल। ओकर बदला मे थेटर आ बाजाजीक चलन बढल जाएत छल। बरियातीक स्वागत सत्कार मे अपनैतीक स्थान पर यान्त्रीकरण जकाँ बेबहार हुए लागल छल। निर्मोही आ दीरानाक पूछनिहारक संख्या सेहो घटैत जाएत छल। घूरन सदा अपन परिवारक दारूण स्थिति देखि नौकरीक जोगाड मे लागि

𑒑𑒹𑒪𑒰𑒯 𑒂 𑒏𑒯𑒳𑒢𑒰 𑒏𑓄 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒃𑒫𑒹𑒙 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒮 𑒧𑒹 𑒠𑒩𑒱𑒦𑓀𑒑𑒰 𑒧𑒹 𑒢𑒾𑒏𑒩𑒲 𑒏𑒩𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪𑒰𑒯। 𑒍 𑒁𑒣𑒢 𑒥𑒰𑒪 𑒮𑒐𑒰 𑒮𑒠𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒧𑓀𑒛𑒪 𑒅𑒩𑓂𑒤 𑒮𑒠𑒢 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲 𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒪𑓄 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒰𑒮 𑒏𑒹𑒪𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲 𑒢𑒯𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒟𑒱। 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲𑒏 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱 𑒂𑒩𑒼 𑒐𑒩𑒰𑒣 𑒦𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒂 𑒞𑒧𑒰𑒏𑒴𑒪𑒏 𑒐𑒩𑓂𑒔𑒲 𑒞𑒏 𑒢𑒱𑒏𑒪𑒢𑒰𑒃 𑒦𑒰𑒩𑒲 𑒯𑒳𑒁 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲 𑒁𑒣𑒢 𑒏𑒫𑒱𑒞𑒰 𑒬𑒰𑒃𑒩𑒲𑒏 𑒬𑒾𑒏 𑒢𑒻 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒪𑒻𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒋𑒏 𑒥𑒹𑒩 𑒠𑒳𑒩𑓂𑒑𑒰 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒧𑒹 𑒑𑒰𑒧 𑒋𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒧𑒹 𑒧𑒹𑒪𑒰 𑒒𑒴𑒧𑒻 𑒪𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒾𑓀। 𑒣𑒞𑒰 𑒔𑒪𑒪 𑒖𑒹 𑒋𑒯𑒱 𑒥𑒹𑒩 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒣𑒻𑒒 𑒟𑒹𑒙𑒩 𑒂𑒨𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒯𑒧 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰 𑒮𑒿 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲𑒖𑒲 𑒠𑒱𑒨𑒰 𑒣𑒴𑒕𑒪𑒱𑒨𑒻𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰 𑒏𑒯𑒪𑒟𑒱 𑒖𑒹 𑒍 𑒥𑒞𑒰𑒯 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒟𑒱। 𑒏𑒞𑒾 𑒏𑒼𑒢𑒙𑒰 𑒧𑒹 𑒚𑒰𑒜𑓃 𑒦𑓄 𑒏𑓄 𑒁𑒣𑒢 𑒥𑒛𑓃𑒥𑒛𑓃𑒰𑒃𑒞 𑒩𑒯𑒻𑒞𑒰𑒯। 𑒯𑒧 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒞𑒰𑒏𑓄 𑒪𑒰𑒑𑒪𑒾𑓀। 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒾𑓀 𑒖𑒹 𑒧𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒁𑒢𑓂𑒯𑒰𑒩 𑒏𑒼𑒢 𑒧𑒹 𑒍 𑒥𑒲𑒩 𑒩𑒮𑒏 𑒏𑒫𑒱𑒞𑒰 𑒣𑒴𑒩𑒰 𑒖𑒼𑒬 𑒧𑒹 𑒣𑒰𑒚 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒰𑒯 𑒂 𑒥𑒔𑓂𑒔𑒰 𑒮𑒥 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒒𑒹𑒩𑒰 𑒥𑒢𑒰 𑒏𑓄 𑒞𑒰𑒪𑒲 𑒥𑒖𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒪। 𑒯𑒧 𑒪𑒑 𑒑𑒹𑒪𑒾𑓀। 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲𑒖𑒲𑒏 𑒠𑒰𑒜𑓃𑒲 𑒣𑒴𑒩𑒰 𑒥𑒜𑓃𑒪 𑒕𑒪। 𑒂𑒿𑒐𑒱 𑒧𑒹 𑒏𑒰𑒿𑒔𑒲, 𑒅𑒖𑒛𑓃𑒪 𑒏𑒹𑒬, 𑒤𑒰𑒙𑒪 𑒏𑒳𑒩𑒞𑒰𑒯𑒧𑒩 𑒧𑒼𑒢 𑒏𑒩𑒳𑒝𑒰 𑒮𑒿 𑒦𑒩𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒯𑒧 .... 𑒑𑒼𑒩 𑒪𑒰𑒑𑒪𑒱𑒨𑒻𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒂 𑒣𑒴𑒕𑒪𑒱𑒨𑒻𑒢𑓂𑒯𑒱𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰 𑒔𑒱𑒢𑓂𑒯𑒪𑒾𑓀" – ? " 𑒍 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒡𑒹𑒂𑒢 𑒮𑒿 𑒠𑒹𑒐𑒱 𑒥𑒖𑒪𑒰𑒯𑒁𑒯𑒰𑒿 " –𑒯𑒧 "𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒍𑒧 𑒟𑒲𑒏𑒾𑓀 𑒢𑒹। " – 𑒁𑒣𑒢 𑒏𑒲 𑒯𑒰𑒪 𑒥𑒢𑒰 𑒪𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒲। 𑒏𑒰𑒏𑒲 𑒂 𑒥𑒔𑓂𑒔𑒰 𑒮𑒥𑒯𑒏 𑒏𑒲 𑒯𑒰𑒪 ? " 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲𑒨𑒾 𑒮𑒥 𑒏𑒯𑒳𑒢𑒰 𑒏𑓄 𑒖𑒲𑒥𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒻। " – 𑒏𑒫𑒱𑒞𑒰 " –𑒯𑒧 "𑒐𑒹𑒢𑒰𑒃𑒏 𑒖𑒼𑒑𑒰𑒛𑓃 𑒏𑒯𑒳𑒢𑒰 𑒦𑓄 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒬𑒰𑒃𑒩𑒲𑒏 𑒏𑒲 𑒯𑒰𑒪 ? " 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲" –𑒏𑒱𑒨𑒼 𑒣𑒴𑒕𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒞𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒢𑒻। 𑒥𑒮 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒲 𑒂 𑒢𑒱𑒞 𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒧𑒹 𑒣𑒼𑒐𑒩𑒱𑒏 𑒦𑒱𑓀𑒛𑒰 𑒣𑒩 𑒖𑒰 𑒏𑓄 𑒁𑒮𑒑𑒩𑒹 𑒣𑒰𑒚 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒲। 𑒪𑒼𑒏 𑒥𑒞𑒰𑒯 𑒏𑒯𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒥 𑒥𑒳𑒛𑓃𑒱𑒥𑒏 𑒕𑒟𑒱। 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒂 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏 𑒧𑒯𑒞𑓂𑒫 𑒏𑒲 𑒥𑒳𑒗𑒞𑒰𑒯। –𑒯𑒧 " "𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒢𑒾𑒏𑒩𑒲 𑒢𑒻 𑒏𑒹𑒪𑒱𑒨𑒻 𑒁𑒯𑒰𑒿 ? " 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲 – 𑒯𑒧𑒩 𑒖𑒢𑓂𑒧 𑒢𑒾𑒏𑒩𑒲 𑒏𑒩𑒥𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒢𑒻 𑒦𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒯𑒧 𑒁𑒣𑒢" 𑒖𑒱𑒢𑒑𑒲 𑒑𑒲𑒞 –𑒯𑒧 "𑒮𑓀𑒑𑒲𑒞 𑒂 𑒬𑒰𑒃𑒩𑒲𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒪𑒱𑒐 𑒠𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒲। – 𑒍 𑒞𑓄 𑒚𑒲𑒏 𑒁𑒕𑒱। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒏𑒰𑒏𑒲 𑒂 𑒥𑒔𑓂𑒔𑒰 𑒮𑒦𑒏 𑒞𑓄 " 𑒁𑒩𑒹 𑒮𑒦𑒏 𑒠𑒹𑒐𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢 𑒕𑒟𑒱। " –𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒼𑒯𑒲 "𑒮𑒼𑒔𑒱𑒨𑒾। 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒢𑒻 𑒑𑒹𑒪 𑒂 𑒯𑒧 "𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢 𑒮𑒦𑒏 𑒖𑒼𑒑𑒰𑒛𑓃 𑒏𑒩𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒂𑒩𑓂𑒟𑒱𑒏 𑒧𑒠𑒞𑒱 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒼𑒬𑒱𑒬 𑒏𑒹𑒪𑒾𑓀, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍 𑒪𑒹𑒥𑒰 𑒮𑒿 𑒧𑒢𑒰𑒯𑒲 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒪𑒟𑒱। 𑒏𑒯𑒪𑒟𑒱" –𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏 𑒔𑒰𑒯 𑒣𑒲𑒥𑒱 𑒪𑒹𑒪𑒾𑓀, 𑒥𑒮 𑒫𑒻𑒯 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒧𑒠𑒞𑒱 𑒢𑒻 𑒔𑒰𑒯𑒲। 𑒯𑒧 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒿 "

অনুমতি লঽ কঽ মেনা সঁ গাম দিস চললহুঁ। সোচঽ লাগলহুঁ জে ও কোন রঁতহপনী ভেল। পরিবারক বিষয মে নৈ সোচলাঁক ছলৈন্হি তঽ বিযাহ কিযা কেলাহ নির্মোহী জী। ফের গলো সোচঽ লাগলৌं কী সমাজক লোক মনোরংজন তঽ চাহি ছথি, মুদা মনোরংজন পর পাঙা নৈ খর্চ করঽ চাহি ছথি, সে কিযা। নীক সঁ নীক কলাকার জঁ অপন কোনো রোজগার নৈ করৈ তঽ ভূখলে মরি জাওত এ। সমাজ এহন নির্মোহী কিযাক অছি। জে কহিযো সরঁহক তালীক কেন্দ্র বহৈত ছলাহ, সে আরঁ সরঁ কেঁ রঁতাহ কিযা বূঁঝা রহল ছথিন্হ। যৈহ সরঁ সোচৈত হম নির্মোহীজীক আঁগন পহুঁচি গেলৌं। আঁগন মে হুনকর কনিযাঁ বৈঁসি কঽ তরকারী কাটৈ ছলীহ। হম গোর লাগৈত কহলিযৈন্হিকাকী কী হাল চাল" – ? " ও ফাটৈল আঁচর সঁ অপন মাথ ঝাঁপৈত কহলথিকহ্না কঽ জীবি রহল ছী রঁউআ। " – তেহেন নির্মোহী সঁ রাঁবূঁ বিযাহ করা দেলথি, জিনকা পর– পরিবারক কোনো মোহ নৈ ছৈন্হি ।কাকী" –হম ", কক্কা তঽ সাহিত্য সংগীত মে লাগল ছথি। হুনকা এনা নির্মোহী জুনি কহু। জঁ এহন গপ অছি তঁ সাহিত্য সংগীত সঁ বিযাহ " –কাকী " কিযা নৈ কঽ লেলথি ? দূ টা বেঁটা জ্ঞান ভঽ কঽ কতৌ পলদারী করৈত ছৈন্হি। বেঁটী কেঁ বিযাহক কোনো চিন্তা নহি। এহন কোন সাহিত্য প্রেম ? হমর সস্বর রীমার ভঽ কঽ দরাওক অভার মে তডপি তডপি কঽ মরি গেলাহ। হুনকর মরলাক বাঁদ ও কেশ আ দাঢিযো নৈ কটৈলথি। ও কোন রঁতহপনী ভেলৈ ? " হম ওতয সঁ চলি দেলহুঁ। সোচঽ লাগলৌं জে সরঁ লেল ও নির্মোহী আ হুনকা লেল সরঁ নির্মোহী।

সমযক পহিযা ঘূমৈত রহল। ১০ রঁরখ রীত গেল। গরমী ছুট্টী মে রঁচা সরঁ কেঁ লঽ কঽ গাম আযল ছলহুঁ। এক দিন দলান পর বৈঁসল ছলহুঁ কী বমল ভাঙা কহৈত অযলাহনির্মোহী গোল " – ভঽ গেলাহ। কিছু দিন সঁ বিছৌন ধেলে ছলাহ। কোনো গম্ভীর হম বমল ভাঙাক সংগ "রোগ সঁ পীডিত ভঽ গেল ছলাহ। নির্মোহী জীক দলান পর গেলৌं। ওত্তুক্কা দৃশ্য রঁড্ড কারুণিক ছল। কাকী উঁঠা উঁঠা দহে পটকৈ ছলীহ আ কানৈত ছলীহ ও রাঁজি রাঁজি জে জিনগী ভরি নির্মোহিযা রহলৌं আ আগযো

নির্মোহিয়া বনি উড়ি গেলৌं। হম আংগন মে পড়ল লহাশ কেঁ দেখলহুँ। বাঁসক চচরী পর সদানন্দ মংডল উর্ফ সদন নির্মোহী উর্ফ নির্মোহিয়া শাঁতি সঁ পড়ল ছলথি। একদম শাংত, বিনা কোনো মোহ কেঁ দীর্ঘ বিশ্রাম মে ছলাহ নির্মোহী জী। পূরা গাম ওতয জুটল ছল আ নির্মোহীক সংগীত করিতাক চর্চা করৈত ছল। হম দলানক কোঠরী মে গেলহুँ জতয নির্মোহী রহৈ ছলাহ। একটা টুটলাহা কাঠক অলমীরা মে হুনক হাথ সঁ লিখল ঢেরী পাল্ডুলিপি পড়ল ছল। কিছু দীমক সঁ খাএল ছল আ কিছু কাগতক সিযাহী পসরি গেল ছলৈ। হুনকর সিরমা তর মে একটা কাগত ছল জৈ পর কিছু লিখল ছল। ও হুনকর অন্তিম রচনা ছল, জে পূরা নৈ ছল। ঐ মে লিখল ছলঃ -

ও জগ ছৈ নির্মোহী, বন্ধন তোড়ি কঽ উড়ি জাউ।

আব নৈ ঘূমু, কিযো কতবৌ কহৈ জে ঘুরি জাউ।

গহীর আঁখিক ব্যথা

আগ-কাল্হি শহরী মধ্যরবগ্রক ভোবকা কঠীন সব ঠাম এক্কে রহৈ এ। চাহে ও ছোট শহর হুএ রা মহানগর। জঁ ঘর মে স্কূল জাগরালা বচা আছি তঁ ভোরে-ভোর উঠু আ বচা কেঁ তৈযারী মে লাগি জাউ। এক নজরি ঘড়ী দিস রহৈ ছৈ জে কহী লেট নৈ ভঽ জাগ। বস স্টাপ পর অলগে ভীড় আ জে অপনে সঁ স্কূল পহুँচারৈ ছথি, হুনকর সভক ভীড় স্কূল গেট পর। কম বেসী সভ শহরক হাল এহনে রহৈ এ। ভাগলপুর সেহো এহি সব সঁ ফরাক নৈ ছৈ। ভোর মে সাত রজে সঁ নঽ কঽ সাঢ়ে আঠ রজে তক সৌংসে ট্রেফিক জাম আ ভীড় ভাড় রহৈ ছৈ। সংজোগ সঁ হমহুँ এহি ভীড় ভাড়ক একটা হিস্সা রহৈ ছী। ছোটকী বেটী কেঁ স্কূল পহুँচেরাক হমরে ড্যূটী রহৈ এ। অনার্ম লগা কঽ ভোরে ভোর ছহ রজে উঠি জাগ ছী। জৌं ছহ সঁ আগূ স্বতল রহলৌं,

तँ श्रीमतीजीक स्वभाषितानि शुरू भऽ जाइत छैक जे हे देखियौ आइ स्कूल छोड़ेनखिन्ह। जखन सात पर घड़ीक काँटा आबि जाइत अछि तखन हरॅड़ हरॅड़ बॅटाक ढ़ैन पकड़ने स्कूल दिस भागै छी आ जँ समय पर गेटक भीतर ढ़ुका देलियै, तँ बुझाइत अछि जे दुनिया जीत लेलौं। ई तँ भेल नित्यक कार्यक्रम। आबॅ किछु विशेष। स्कूलक इलाका मे नित्य भोरे बॅह्त वास अभिभावकक जुटान हेबॅाक कारणेँ गपक छोट छोट ढेरी ढ़ैन बॅनल रहैत अछि। सभक अपन अपन ग्रुप छै आ ई ग्रुप सभक जुटान हेबॅा लेल ढेरी चाह आ पानक दोकान सभ सेहो। अस्तु, तँ हमरो एकटा ग्रुप बॅनि गेल अछि, जाहि मे बुॅनाक वाला ठाकुरजी, कालेजक प्रोफेसर दासजी, पोस्ट आफिस वाला शर्माजी, कपड़ा दोकान वाला मोहन सेठ, सर्रे वाला मेहताजी आ आरो किछु गोटे शामिल छथि। हम सभ नित्य बॅचा कें स्कूल छोड़लाक बॅाद ओतुक्का घनश्यामक चाह दोकान पर जुटै छी आ चाहक संग भरि पोख गपक सेहो रसास्वादन करै छी। निजी समस्या सँ लऽ कऽ देशक राजनीति, अमेरिकाक दादागीरी, सचिनक सेनचुरी, आर्थिक समस्या, ट्रैन रोड, बिजलीक कमी, मँहगीक मारि, कम दरमाहा आदि बॅह्ते विषय सभ पर नित्य अंतहीन बॅहस होइत रहैत अछि। कहियो काल जँ बॅसी लेट भऽ जाइत अछि तँ घरनीक तामस सँ भरल फोन हमर सभक सभा भंग कऽ दैत अछि। कखनो कऽ मोबॅाइल फोन पर तामसो होइत अछि जे केहन स्वप्नर बॅहस चलै छल आ बॅहसक असमय मृत्यु भऽ जाइत अछि एकटा फोन काल पर। खैर ई भेल हमर भोरका नित्य कार्य। आबॅ हम मूल कथा दिस बॅढ़ै छी।

घनश्यामक चाह दोकान पर एकटा छोट बॅचा काज करै छल। नाम छलै विनोद आ हमरा सभ लेल ओ छल छोटू। घनश्याम कहै छलै विनोदबॅा। ई विनोद, विनोदबॅा वा छोटू जे कहियै दस बॅरखक हएत। एक दिन बॅहसक विषय वस्तु छल चाइल्ड लेबॅर। हम सभ अपन चिन्ता प्रकट करै छलौं। ठाकुरजी बॅजलाह जे यौ ऐ दोकान मे जतय छाह पीबॅै छी सेहो एकटा बॅाल मजदूर काज करै अछि। एकाएक हमरा सभक ध्यान

छोड़ि पर चलि गेल। एतेक दिन सँ ओ गप नहि मे कियो नै आबैत छल, ऐह सोचए लगलौं। ठाकुरजी घनश्याम कें कहलखिन्ह जे बाउं ओ गलती काज केने छी अहाँ। पुलिस पकडत आ मोकदमा सेहो हएत। घनश्याम बाजल जे अहाँ जुनि चिन्ता करू। हमर पूरा सेटिंग अछि। नेबर आफिसक बड़ा बाबू हमर ग्राहक छथि आ कोतवालीक दरोगा सेहो एतय आबैत छथि। आओ तक तँ किछु नै कहलाह आ आगू देखल जेतै। हम बजलौं- "से तँ ठीक अ, मुदा ओ कहू जे एते छोट बच्चा सँ काज करबेनाइ अहाँ के नीक लगै अ।" घनश्याम- "जखन एकर बापे कें नीक लगै छै तखन हमरा की जाइत अ। तीन सय टाका महीनबारी दय छियै।"

हम धेआन सँ बिनोद कें देखलौं। ओकर आँखि बड्ड गहीर छलै। कोनो सुखायल सपना जकाँ ओकर आँखि मे काँची सुखा कए सटल छलै। हमर हृदय करूणा सँ भरि गेल। हमरा बहल नै गेल। हम ओकरा लग बजेलियै आ पूछलियै- "बउआ कोन गाम घर छौ।" बिनोद बाजल- "हम्मर जगतपुरो कें छियै।" हम- "बाबूक की नाम अ।" बिनोद- "हमरो बाबूरो नाम जीबछ दास छै।" हम- "पढै नै छी अहाँ? कियो काज करै छी?।" बिनोद- "हमरो बाबू कहलकौं जे काम नै करबही, त घरो मे चूल्ही नै जरथौं। ऐ सँ हम्मर काम पकडी लेलियै।" हम- "हम अहाँक बाबू सँ भेंट करए चाहै छी।" बिनोद तावत हमरा सँ नीक जकाँ गप करए लागल छल आ मुस्की दैत कहलक- "हमरो बाबू आज अएथौं। थोडा देर रूकी जा, भेंट होइत जेथौं।"

हम ओतै बैसि गेलौं। कनी काल मे कनियाँ फोन केलथि- "आइ आफिस नै जेबाक अ।" हम- "बस आधा घण्टा मे आबै छी।" कनियाँ- "ओ महफिल आ चौकड़ी अहाँ कें बरबादे कए कए छोडत। जे फुराइ अ सैह करू।" हम देखलौं जे मण्डलीक सब सदस्यक मोबाइल टिनटिनाइत छल। थोड कनी

কানক বাঁদ একটা দীন হীন ব্যক্তি দোকান পর আয়ল। বিনোদ কহলক- "হমরো বাঁবূ আরী গেল্হী। জে গপ কবনা ছৌং, কবী নএ।" হম ওহি ব্যক্তি সঁ পূছলৌং- "অহাঁ জীরঁছ দাস থিকৌং।" ও বাঁজন- "জী মালিক। কেহনৌ খোজী বহলৌং ছলিয়ৈ হমবা।" হম- "অহাঁ অপন ছোটে বঁচা সঁ মজদূবী কিয়াক কবরেঁ ছিয়ৈ? ওকব পটৈ নিখৈক উমবি ছৈ। আওব সবকাবী কানূন সেহো বঁনি গেল অছি জে অহাঁ বঁচা সঁ মজদূবী নৈ কবা সকৈ ছী।" জীরঁছ- "অবে মালিক সবকাবো কী কবতৈ? ফাঁসী নটকায় দেতৈ? ঘবো বহতৈ ত ভূখনে মবী জেতৈ।" হম- "কতেক বাঁন বঁচা অছি অহাঁক?" জীরঁছ- "পাঁচ গো বেঁটা ওবো দূ গো বেঁটী ছৈ।" হম- "ককবো পঠবেঁ ছিয়ৈ কী নৈ?" জিরঁছ বিহুঁসৈত কহলক- "পহীনে খানা পীনা পূবা হোতৈ তভেঁ নী পঠাওা হোতৈ।" হম- "এতে জনসংখ্যা কিয়াক বঁঢেনে ছী?" জীরঁছ- "আবঁ হোগ গেলৈ ত কী কবভৌং। হমে ভী বঁচা মে মজদূবীয়ে কেনিয়ৌং মালিক। হমবা ওব কে ভাগ মে যহী নিখলো ছৌং।" হম- "দেখূ জে ভেল সে ভেল। বঁচা কেঁ মজদূবী ছোড়াউ আ স্কূল মে ভর্তী করু। সবকাব দ্পহবিয়াক খেনাওা সেহো দৈ ছৈ। নৈ তঁ হম নেবঁব বিভাগ মে খবঁবি কহ দেবঁ। কনী এক বেঁব বিনোদক আঁখিক সপনা দিস দেখিয়ৌ। ওকব কী দোখ ছৈ? কমে অবস্থা মে কেহন নাগৈ ছৈ। অহাঁক দয়া নামক বস্তু নৈ এ কী? অহীক বঁচা থীক। সবকাবক ঢেবী যোজনা ছৈ। অহাঁ নোন নহ সকৈ ছী। অপন কাবোবাঁব কহ সকৈ ছী। নবেগা মে বোজগাবক গাবন্টী ছৈ। ওঁদিবা আরাস মে মকান নহ সকৈত ছী।" পতা নৈ হম কী সবঁ কহৈত চনি গেনৌং। হমবা চুপ ভেনাক বাঁদ জীরঁছ বাঁজন- "মালিক অপনে সবঁ ঠীকে কহনিয়ৈ। নেকিন সবেঁ জগহো পব কমীশনো খোজৈ ছৈ। হমে কহাঁ সে দেভৌং কমীশন। ঢেবী ওনক্লাওবী ওবো চিঠ্ঠী পতবী হোগ ছৌং। এতনা নিখা পঢ়ী ওবো দৌড়া দৌড়ী হমবা সে নৈ সপবথৌং।" হম- "ঠীক ছৈ, এখন তঁ হম জাগ ছী, মুদা অহাঁ কেঁ জে কহনৌং সে কবরঁ আ কোনো দিক্কত হএত তঁ হমবা সঁ ভেঁটে কবরঁ। হম অহাঁক চিঠ্ঠী বঁনা দেবঁ আ জতয় কহহ পড়ত কহি দেবঁ।" ফেব হম ঘব চনি গেনৌং। সভা বিসর্জিত ভহ গেল ছল।

দোসব দিন জখন স্কূল গেলৌং, তঁ ফেব সঁ ঘনশ্যামক দোকান পব চাহক জ্গৌন ভেল। আগ রিনোদ দোকান পব নৈ ছল। হম গর্ব সঁ রাঁজলৌং– "দেখলিযৈ রিনোদক হ্মজি ভ২ গেল। আরঁ ওকব গৰীব আঁখিক সপনা ফেব সঁ হবিআ জাএত।" ঘনশ্যাম কহলক– "নৈ সব, রিনোদরাঁক রাঁপ অহাঁ সরঁ সঁ ডবি গেল আ হমবা ওতয সঁ হগৌ লেলক। কহৈ ছল জে কহী সাহরঁ সরঁ পকডরাঁ নৈ দৈথ, তৈং একবা কোনো দোসব ঠাম বখরাঁ দৈত ছিযৈ।" হম অবাক বহি গেলৌং। রিনোদক গৰীব আঁখিক সপনা হমবা নজবিক সামনে ঠাঢ ভেল হমবা পব হঁসি ক২ কহৈ ছল– "সরঁ সপনা পূবা হোগ লেল থোড়ে হোগ্র ছৈ। কিছু সপনাক অকাল মৃত্যু ভ২ জাগ ছৈ। হমবো অকাল মৃত্যু ভ২ গেল অছি। অহাঁ ব্যর্থ হমবা জীযেরাঁক প্রযাস ক২ বহল ছী।" হম হতাশ ভ২ গেলৌং। ওহি দিন সঁ রিনোদ কেঁ রহ্ত তাকলিযৈ, হ্মদা পূবা ভাগলপ্পব মে ও কতৌ নৈ ভেঁটল। রঁচা সরঁহক রঁড়া দিনক ছুট্টী মে একগৌ ভাড়াক গাড়ী সঁ গাম জাগ ছলৌং। রাঁস্তে মে নাবাযণপ্পব মে চাহ পীরাঁ লেল গাড়ী বোকলৌং, তঁ দেখৈ ছী জে রিনোদ ওহি চাহক দোকান পব কাজ কবৈত ছল। হম ওকবা দিস রঁঠলৌং কী ও জোব সঁ কানহ২ লাগল। দোকানক মালিক হমবা কহলক– "রঁচা কেঁ কিযা ডবরৈঁ ছিযৈ ? " হম– "নৈ ডবরৈঁ নৈ ছিযৈ। হম ওকবা জানৈ ছিযৈ।" দোকানক মালিক– "সে তঁ হম দেখিযে বহল ছী। চুপচাপ চাহ পীরূ আ অপন গাম দিস জাউ।" তারঁত কনিযাঁ সেহো আরি গেলী আ কহ২ লাগলী– "অহাঁ কেঁ রঁতাহ হেরাঁ মে আরঁ কোনো কসবি নৈ বহি গেল। চলূ তঁ চুপচাপ।" হম দেখলৌং জে রিনোদ কতৌ ন্বকা গেল ছল অপন গৰীব আঁখিক সপনা সমেটৈলে আ হম চুপ ভ২ গাড়ী মে বৈসি গেলৌং।

ঢেপমাবা গোসাঙ্গ

मोबाइलक अलार्मक घन-घनी ध्वनि कऽ मिश्राजीक निन्न टुटि गेलैन्हि। ओ मोबाइल दिस तकलाह आ अलार्म बन्न करैत फेर स्वतराक उपक्रम करऽ लागलाह। आ की कनियाँक कड़गर आवाज कान मे ढ़ुकलैन्हि- "यौ कियाअ अखनो कऽ पड़ल छी? साढ़े पाँच बजै छै। उठू, नै तँ बच्चा सभ केँ ब्रेकफास्ट लेल के तैयार करओतैक। हम नस्ता बनाबै लेल जा रहल छी। भरि दिन तँ अहाँ आफिस मे कुर्सी तोड़बे करै छी, कनी घरो पर ध्यान दियौ।" मिश्राजी बिना कोनो विरोध केने पोस मानलिहाल मान जान जकाँ चुपचाप बिछाओन सँ उतरि बाथरुम मे ढ़ुकि गेलाह। निवृत भेलाक बाद बच्चा सब केँ उठाबऽ लगलाह। बच्चा सब हुनकर फरमान अनुसार मे ब्रेकफास्ट जयबा लेल तैयार भऽ लागल। एकाएक बड़का बेटा बाजू बाजल- "पापा अहाँ हमर कापी आनलहुँ?" मिश्राजी- "नै, बिसरि गेलहुँ। काल्हि आफिस मे बड्ड काज छल।" बाजू बाजल- "अहाँ तीन दिन सँ बिसरि रहल छी। रोज आफिसक काजक नामे हमर कापी नै आबि रहल अछि। अहाँ केँ हमर काज मोन नै रहैए।" ओम्हर सँ कनियाँक स्वर भनसाघर सँ बहराएल- "ग तँ हिनकर पुरान आ पेट्रोल्स्टे बहाना अछि। घरक कोनो काज मे हिनकर कोनो अभिरुचि नै छैन्हि। आब हम अपने तोहर कापी आनि देबह।" कहुना बच्चा सब केँ तैयार करा मिश्राजी बस-स्टाप धरि बच्चा सब केँ छोड़ि डेरा अएलाह तँ कनियाँ एकटा नमहर लिस्ट हाथ मे थमा देलखिन्ह। सब्जी, आटा, दूध आ आन वस्तु सबहक लिस्ट। मिश्राजी बजलाह- "कनी दम धरऽ दियऽ। हम बड़द जकाँ भरि दिन लागल रहै छी, तइयो अहाँ सब केँ हमरे सँ शिकायत रहैए।" कनियाँ कहलखिन्ह- "बियाहि कऽ अहाँ आनलहुँ आ शिकायत करै लए भाड़ा पर लोक ताकी हम?" बेचारे मिश्राजी चुपचाप बाजार दिस ससरि गेलाह। बाटे मे बाबूजीक फोन मोबाइल पर एलैन्हि- "हौ, मकानक देवाल लोनिया गेलैक। बंग करबाबै लए पाइ कहिया पठेबहक?" मिश्राजी बिहुँसैत बजलाह- "अगिला मास पाइ पठा सकब।" पिताजी खिसियाइत कहलखिन्ह- "कतेको मास सँ तौं अगिला मासक गप कहै छह। ग अगिला मास कहियो आओत की नै।" मिश्राजी केँ अपन गामक सीमान परहक ढेपमाबा गोसाइं मोन पड़ि गेलैन्हि, जकरा पर सब कियो आबैत

जाइत एकटा ढेपा फेंकि दैत छलै। हुनका बुझाइ लगलैन्हि जे ओ ढेपमारा गोसाईं भऽ चुकल छथि।

दस बजे मिश्राजी आफिस पहुँचलाह। कनी काल मे आफिसर अपना कक्ष मे बजा कऽ पुछलखिन्ह– "कान्हि एकटा अर्जेन्ट फाइल नोटिंग लए देने छलहुँ आ अहाँ बिना काज केने भागि गेलहुँ।" मिश्राजी– "सर, बिसरि गेलियै। एखन कऽ दैत छी।" आफिसर– "नित यैह बहाना बनैए। किछो यादि बनैए अहाँ कें ? " मिश्राजी सोचऽ लागलाह– "अहो नै छोडलक। कर्मी पर जैसन अछि तँ हुकुमत देखबैए।" आफिसर हुनका चुप देखि कहलैथ– "की कोनो नव बहाना सोचै छी की ? जाउ काज कऽ कऽ दियऽ।" मिश्राजी– "सर, कहलौं ने बिसरि गेल बनी। तुरत कऽ दैत छी।" आफिसर– "अच्छा, रोज तँ यैह बहाना बनैए। किछो मोन बनैए की नै ? अपन नाम तँ मोन हैत ने। की नाम अछि अहाँक श्रीमान बिनय मिश्राजी।" मिश्राजीक मुँह सँ हठसँ निकलल– "ढेपमारा गोसाईं।"

सुजीत कुमार झा

नव ब्यापार

साँझक सात बाजि गेल छल । साधना एखनधरि नहि आएल छलीह । नेहा बरन्डापर उदास बैसल मम्मीके प्रतीक्षा कऽ

বহন ছল ।
জীতেন্দ্র প্রসাদ ভিতৰ কমমে দৰ্দসঁ পৰেশান ছলাহ । যদ্যপি দৰ্দ আগ কিছু কম ছল মুদা, ও ভিতৰকঁে কছুমছুীসঁ তনাৱমে ছলাহ । সাঁঝক চাবি ৰঁজে চাহ পিনাক ৰাঁদসঁ ও আ নেহা সাধনাক প্রতীক্ষাকং বহন বৈহথি । চাবি ৰঁজে পংকজ ৰ্যাঁ৳–ৰঁন খেলং চলি গেল ছল । বীনা সঙীসঁ ভেঁ৳ কৰং গেল ছল । বহি গেল ছলা জীতেন্দ্র প্রসাদ আ নেহা ।
সাধনা ভোৰে জলপানকং কং ঘৰসঁ নিকলল ছলীহ, ওা কহিকং জে ৰেঁবিযাধবি চলি আএৰঁ । ৰঁহুত বাস কাজ অছি কহি গেল ছলীহ, কপড় া ৰেঁচৰাঁক অছি, মিশ্রাজীকে ঘৰ ভেঁ৳ কৰৰাঁক লেল জএৰাঁক অছি, মহিলা কলরমে অন্তৰ্ষিট্রীয মহিলা দিৱসক কাৰ্যক্রমমে জএৰাঁক অছি আ ৰঁজাৰসঁ দোকানক লেল সমান কিনৰাক অছি, ৰেঁবিযাধবি আৰি জাএৰঁ ।
জীতেন্দ্র প্রসাদ সোচি বহন ছলৈথি, ‘কী ভং বহন অছি ? সাধনা হৰদম ঘৰসঁ ৰাঁহৰ বহং লাগল ছথি । কী ভং গেল ছৈন্হি হুনকা ? পতা নহি কপড় াক ব্যপাৰ আ দোকানকঁে কী ভংগেল অছি ? কিএ আৱশ্যকতা অছি সাধনাকেঁ এতেক কাজ উঁঠএৰাঁক ? ’ ও সোচৈত জা বহন ছলাহ, ‘এখন তং আজুক দৰাঁগ সেহো ৰঁজাৰসঁ লেৰাঁক অছি । পংকজ সেহো খেলকং নহি আএল অছি । নহি জানি কী ভংগেল অছি এহি ঘৰকেঁ ? ’
নেহাকঁে ৰঁজাকং ও অপনা নগ ৰৈঁসা লেলৈন্হি । জীতেন্দ্র প্রসাদ আ নেহা দুনূ উঁদাস বৈহথি । প্রসংগ ৰঁদলৈত জীতেন্দ্র নেহাকঁে চাহ ৰঁনএৰাঁক লেল কহলৈন্হি । ৰূঝল ছলৈন্হি জে চিনী সমাপ্ত ভং গেলৈ মুদা, ককৰো অনৰাঁক পলখৈত নহি ছৈ, তখনে নেহা গহো কহলক জে ‘ঘৰমে চাহপত্তী নহি অছি ।’
জীতেন্দ্র প্রসাদ নেহাক ৰাঁত সুনলৈন্হি । ক্ষণ ভৰিকে লেল ও কিছু বিচলিত ভংগেলা আ ফেৰ শূন্যমে তাকং লগলাহ ।
জীতেন্দ্র প্রসাদক মোন বিদ্রাহকং উঁঠল, ‘কী এহলো কতহু ঘৰ ভেলৈএ, জতং কোনো সামঞ্জস্যতা নহি । একবা তং হোটৈল সেহো নহি কহল জা সকৈএ, কী বিমাৰ হএৰঁ কোনো অপবাধ অছি ? ও জানি ৰূঝিকং তং বিমাৰ নহি পড়ল ছথি । ডাক্টৰ তং কহৈত অছি ৰঁহুত ৰেঁসী কাজ কএলাসঁ ৰঁহুত থকাৱ৳ আৰি গেল অছি, শৰীৰকঁে আৰাম তথা মস্তিষ্ককঁে শান্তিক আৱশ্যকতা

অছি । ক্ষদা কহাঁ অছি শান্তি ? ' ও সোচৈত বহলাহ, সোচিতে বহলা ।
পংকজ আরি গেল । বীনা সেহো আরি গেল । জীতেন্দ্র প্রসাদ সভ কিছু দেখৈত বহলাহ, হ্নকা কিছু রাঁজরঁ, নহি রাঁজরঁ রঁবারঁবে ছল । এহি ঘবক সভ সদস্য পূর্ণ স্বতন্ত্র ছল । বীনা ভানস ঘবকঁে এক সর্বেক্ষণ কএলক, ফেব পংকজসঁ কিছু কহলক, পংকজ রঁজাবসঁ কিছু সমান অললক । ভোজন রঁলল । বাতি আঠসঁ ঙঁপব রাঁজি বহল ছল, দোকান রঁন্দক২ ক২ দীপক সেহো চলি আএল ছল । বীনা দীপককঁে রঁজাব পঠাক২ জীতেন্দ্র প্রসাদক লেল দরাঁগ মগরঁওলক ।
বাতিক দশ রাঁজি গেল অছি । নেহা সূতি বহল অছি । বীনা আ পংকজ অপনা কমমে কিছু পঢ়ি বহল ছল । জীতেন্দ্র প্রসাদ ওছাএলপব পড়ল–পড়ল কিছু সোচি বহল বহথি –একটা রাঁত ছোড়ি ক২ দোসব, দোসব ছোড়ি ক২ তেসব ।
সাধনাকঁে কেও স্কুটবসঁ ছোড়ি গেলৈহ্নি । স্কুটবক আরাজ সুনিক২ বীনা আ পংকজ রাঁহব আএল । সাধনা অরিতে জীতেন্দ্র প্রসাদকে কমমে চলি অএলীহ তথা রঁগলমে সূতি বহলীহ । বীনা আ পংকজ ঠক্ষআএল সন কিছু দেব ঠাঢ় বহল আ চুপচাপ ঘূমি গেল ।
জীতেন্দ্র প্রসাদ দেখিতে বহলাহ, ফেব রাঁত চলএরাঁক হিসারঁসঁ রঁজলাহ, 'কহাঁ ছলহুঁ এখলধবি, ঘবমে নহি চাহপত্তী, নহি চিনী, নহি চাঙঁব, নহি দরাঁগ । রঁেবিএমে আএরঁ কহলে ছলহুঁ ?
'হঁ, ক্ষদা কি কহুঁ মহিলা কলব চলি গেলহুঁ প্রীতি পকড়ি ক২ ল২গেল । ওত২ স্বষমা ভেটঁ গেল । অন্তবর্ষ্ট্রীয় মহিলা দিরসক রঁৈসাব ছল মলোবমাক ঘবপব । নিন্ন আরি বহল অছি । সূতি বহু ? '
'কিএ, কী রাঁত অছি ? আঁখি অহাঁক লাল রঁ্মাগত অছি । '
'হঁ, কলি–মলি ল২ লেলে ছী, লেডিজ ড্রিংক । ওতেক নহি লগৈত ছৈক । কলরক আগ রর্ষগাঁঠ ছল । মধ্ দিসসঁ পার্টী ছল । অগিলা রঁেব হমবে লম্বঁব অছি । ' সাধনা কহিতে–কহিতে সূতি বহলীহ ।
জীতেন্দ্র প্রসাদ স্বলৈত বহলা আ সোচৈত বহলাহ, 'কী ভ২ গেল অছি হিনকা ? কী ভ২ গেল অছি এহি ঘবকঁে ? কেমহব জা বহল অছি সাধনা ? কী হএত আগাঁ ? নহি, আরঁ একব

খন্ত কবহে পড়ত । কোনা চনত এনা ? ' হ্নক দ্বদযক দর্দ রঁঢ়ি গেন । ও মাথসঁ ছাতীকঁ দৱা কবোষ্ট ফেবৈত বহনাহ । কমকে ৱঁন জবৈত বহন, ও সোচৈত বহনাহ .....
খাগ এহি শহবমে খএনা নগভগ দশ ৱর্ষ ভঽ গেন খছি । খাএন ছনা তঽ কনিক তনৱ ছনৈন্হি মুদা কতেক শান্ত জীৱন ছন, কতেক স্বখদ ছন ওা ঘব । সাঁঝ পড়িতে খফিসসঁ ঘব খএৱাঁক মোন কবঽ নগৈত ছন । কতেক মেন ছন ঘবকঁ এক-এক প্রাণীমে । তহিযাসঁ কতেক খন্তব খাবি গেন খছি এখন । তহিযাসঁ তনৱমে সেহো দূপ্খা বৃঙ্কি ভঽগেন খছি । দশ ৱর্ষমে এহি শহবকঁ কোনা-কোনা পবিচিত ভঽগেন খছি । শহবক সভা সোসাগষ্টী সঁ সম্বন্ধ ভঽগেন খছি । ওা শহব তঽ খাৱ খপনে ভঽ গেন খছি ।
সাধনা খাৱ শহবক মহিনা বনৱমে জাএ নাগন ছথি । মহিনা বনৱ খাৱ তঽ হ্নকাপব ছা গেন ছৈন্হি । খাৱ সাধনাকঁ রুপৈযাক নোভ ভঽগেন খছি । তহিযা কতেক নীক ছনীহ সাধনা । থোড়বেঁ রুপৈযামে ঘবক খর্চ ৱঁঠিযাঁ জকাঁ চনা নৈত ছনীহ । ঘবকে সভ সমান ওহীঁ পৈসাসঁ কীনন গেন খছি খা খাগ কী ভগেন খছি ? সাধনা দোসবকে দেখাসিখী দোকানো খোনি নেনে ছথি । ওদ্রসঁ পৈসা খবৈত খছি মুদা, তৈযো ঘবক খর্চ নহি চনৈত খছি । কহিযো চাহপতী নৱাঁ, কহিযো চিনী নৱাঁ, কহিযো ওা নৱাঁ তঽ ও নৱাঁ ।
কতেক ঝগড় া হঁ ! , ও ঝগড়ে তঽ ছন দোকান খোনৱাঁক নেন । কতেক সমঝওনে ছনহ্ সাধনাকঁ । হমব খসনী ধন তঽ নেহা, বীনা খা পংকজ খছি । যদি ওএহ সভ ঠীক জকাঁ পঢ়ি-নিখ নেত তঽ এহিসঁ ৱঁড়কা ধন খাওব কি হএত । একবো সভকঁ স্কুনসঁ খএনাক ৱাঁদ মমত্ব চাহী । একবো সভক ৱিষযমে প্ছঽৱঁনা হোএৱাঁক চাহী । মুদা কী সাধনা কোনো ৱাঁতকে ৱুঝতী ? মাননহ্ হম দোকানমে কিছু নহি কবৈত ছী, মুদা ঘব তঽ ৱিগবন জা বহন খছি । ৱঁচা কী ৱুঝৈত হএত ? কী ৱুভৈmত সাধনা ওা সভকঽ বহন ছথি ? ওহ, কী ভঽ গেন খছি সাধনাকঁ ?
কপড় াক ব্যপাব ওহো একষ্টা কথে খছি । সাধনা কহৈত ! ছনীহ, 'কপড় া ৱঁঢ়ি যাঁ ৱিকাএত । '
কতেক ৱিকাএন কপড় া ? মহিনা বনবক ওা দোসব উঁপহাব

छल कि महिना कलरमे लोक कपड़ा किनत दैनिक ? के र्ब्भाओत साधनाकेँ जयनगर जाउ ! , सीतामढ़ ी जाउ, कपड़ ा लाउ, प्रदर्शनी लगाउ तखन जाकऽ थोकमे कपड़ ा रिकागत अछि । की भऽ गेल अछि हमर जीरनकेँ ? साँझमे अफिससँ आउ तऽ स्वयं चाह रॅनाउ । दीपककेँ की पड़ल अछि ? आग हमरा घरमे अछि, कान्हि दोसर घरमे चलि जाएत ।

पैसा कतऽ रँचैत अछि ? हमर तलरँ अछि, दोकानके पैसा अछि मुदा एकटा छोटको रिमारीमे कर्जा लेराक अरस्था चलि आएल । लोक ओतरेँ अछि । गएह पंकज अछि । पहिने क्लासमे प्रथम करैत छल । शिक्षककेँ प्रिय छल । आरँ फेल होरँऽ लागल अछि । कतेक उदास रहैत अछि पता नहि ककरा सभकेँ संगी रॅना लेने अछि ?

'की भऽ गेल अछि एहि दश ररषमे,' जीतेन्द्र प्रसाद सोचैत रहलाह, रॅस्र जरिते रहल । ओ करोटे फेरैत रहलाह मुदा, साधना निफिक्किर सूतल रहलीह ।

भोरमे साधना दीपककेँ रॅजार पठाकऽ घरक लेल समान मगरॅओलैन्हि । घरके ठीक कएलैन्हि । नेहा, रीना, पंकज सभ साधनाक आगाँ कतेको समस्या स्रनओलक । साधना किछु देर स्रनैत रहलीह, किछु कानक रॅाद ओकरा सभकेँ किछु कहलीह मुदा, रॅातक अन्त भेल नेहाक पिटोगसँ ।

'आखिर अहाँ कोन तमाशा रॅना रहल छी ? की भऽगेल अछि ? अहाँ कतऽ अरॅैत जागत रहैत छी ? किछु देर घरोमे रच्चा आ रँचाक देख–भाल करू,' जीतेन्द्र प्रसादके तामस रॅठैत जारहल छल ।

'तऽ की करू ? ई सभ काज रॅन्दकऽ दिऔ ? आरँ जखन रॅजारमे कपड़ ा रिकाए लागल अछि, दोकान चलऽ लागल अछि, तऽ की रॅन्दकऽ दिअ दोकानकेँ ? घरमे रैसल रहरँ तऽ सभ काज ठप्प भऽ जाएत ।'

'मुदा घरो तऽ नहि चलैत अछि । घरमे कम पैसा तऽ नहि अछि । घर चलएरॅाक लेल रॅढ़ा एँ तलरँ भेटैत अछि । एहिसँ कम तलरँ भेटैत छल तहिया ई हाल नहि छल । एतेक मारि–पीटे, एतेक झगड़ ा नहि होगत छल ।'

'हम तऽ अहाँके किछु करहोके लेल नहि कहैत छी, हम स्रयं

क२ बहल छी । घव बाँहव घूमि बहल छी । श्वकमे तऽ श्वहँ मदति कएने छलहुँ, बँचा श्वाबँ तऽ छोटे नहि बहि गेल श्वछि, श्वपन काज स्वयं क२ सकैत श्वछि । घवमे एकटा नोकवो श्वछिए । की हम नोकवनीए बँनिक२ बह्म सभ दिन ? '
'ओह, श्वहाँ गहो तऽ सोचू जे हम बिमाब छी । उँठिक२ स्वयं चलि फिव नहि सकैत छी । बँजावसँ समान नहि श्वानि सकैत छी । बँचाकेँ पठाग सेहो बँठियाँसँ नहि चलि बहल श्वछि । एहिसँ बँठिक२ तऽ पैसा नहि श्वछि । जखन हमही सभ नहि बहबँ तऽ की हएत पैसा ल२ क२ ? लड़का गुल्डा–श्वाबाबा भ२ जाएत तऽ की हएत ? श्वहाँकेँ बँन्द कव२ पड़त ओ सभ कावोबाब । ओ घव श्वछि कोलो बँजाब नहि, होटल नहि । याद बाखू, घव श्वछि । '
'चाहे जे भ२ जाउँ, हम दोकान बँन्द नगँ कवबँ । कपड़ाक व्यापाब नहि बँन्द कवबँ । चाहे बँचाकेँ होस्टलमे पठाउँ वा घवमे पढ़ाउँ । श्वहाँकेँ बँमाबीएमे कतेक खर्च भेल श्वछि, किछु बूँझल श्वछि श्वहाँकेँ ? घवक खर्च कतेक बँढ़ि गेल श्वछि, किछु बूँझल श्वछि श्वहाँकेँ ? '
जीतेन्द्र प्रसाद दृष्टि सल गेल छलाह, 'हम की देखू ? बँचा होस्टल जाएत तऽ खर्चा बँढ़त की घटैत ? हमवा बिमाबीमे पैसा लागल तऽ की हमव पैसा किछु नहि बँचल छल ? श्वहाँ की कहि२ चाहैत छी ? की मतलब श्वछि श्वहाँकेँ ? '
दुनूके स्वबक श्वावाज बँटैPत जा बहल छल । बाँतचित श्वाबँ झगड़ाक कप धाबणक२ लेने छल । तखने वीना चाहक कप ल२क२ कमे पहुँचल । चुप्पी ।
साधना चाहक कप जीतेन्द्र प्रसाद दिस बँढ़ा देलीह । किछु देबक शान्ति । दुनू एक दोसबकेँ देखैत बहल श्वदा किछु नहि बाँजल ।
साधना कपड़ा ल२क२ बाँथकम चलि गेलीह । जीतेन्द्र प्रसाद चुपचाप पड़ल बहलाह । पाएब लग लेहा बैसल छल ।
एखलधबि पत्रिका सेहो चलि श्वाएल छल । मोटे श्वक्षबमे महिला दिबस मलएबाँक कार्यक्रम छपल छल । शहवक लेडिज क्लबमे महिला बर्ष मलएबाँक पबा कार्यक्रम छल । साधना कार्यक्रमक संयोजक छलीह ।
कलरेल बाँजि उँठल । लेहा गेट खोललक ।

'मम्मी अछि, बौआ ? '
'हँ, छैक । अपने के ? '
'कहियौन्ह मिश्रा जी आएल छथि । '
मिश्राजीक नाम सुनितें साधना जल्दी–जल्दी बाथ रूमसँ निकललीह ।
'बैसी, एक कप चाह पियबियौन्ह, कनी जल्दी । '
साधना कपड़ा बदलि लेलीह । बीना चाहक कप रूममे रखलक साधना सेहो मिश्रा जी सँग चाह पीलैन्हि आ बैग उठा लेलैन्हि । 'हँ, तऽ हम जा रहल छियौ । जल्दिए अएबाक कोशिस करबौ । बीना, भोजन बनानिहैं । रुपैया अलमारीमे छौ ।' जीतेन्द्र प्रसाद चुपचाप सुनैत रहलाह, साधना मिश्राजीक स्कुटैरपर बैसि बिदा भऽ गेलीह ।

चंदन कुमार झा

सरवा, मदनेश्वर स्थान

मधुबनी, बिहार

ठकबुद्धि

बिनटै बाप पहिल बेर दूनू प्राणी गाम आयल अछिसंग मे दूनू .गंगाधर पण्डित कार सँ उतरैत .बड़का सन्त सेहो अयलहि अछि बिनटै, ओकर कनिआँ आ' बड़का सन्तके देखने रहथि अनमन बिदेशी. लगैछैकनिआँ सेहो बड्ड सुन्नरि .धप बड़का सन्त–गोर धप . बिनटै त.छैक' पहिलहि जँका अछिगहूँमक रंग सन फ़्दा मूँहक . किएक नहि बढ़तै कनकटैबक पोस्टे .अछि गेलैक चमक बढ़ि

জিনাক বাজা োগত খছি .কোনো মামূনী পোস্ঠ নহি োগ ছৈ ৰাঁঠক চমক ত–তখন বাজসী ঠাঠ.কনকষ্টব' এরেঁ কবতৈকনিঞা . রিভা ক্ষম াব সেহো এসদূ ৰবখক জ্নিযব ছৈ কনিঞা .ছৈক.ও.ডী. ৰেঁচনী.দিন্নীএ মে দ্নূ প্রেম রিরাহ কেনে বহএ.রিনষ্ট সঁ, রিনষ্টক মায দিযামান সঁ ম্বাষ্টন জা বহন ছৈপাঁচ ৰবখক পোতা বাকেশ . খা' দূ ৰবখক পোতী বশ্মি কে দেখ ওকব খ্শীক কোনো ঠেকান নহি ছৈবাকেশক ক্ষ্ণ.ৰেব দ্নূ কে কবেজা সঁ সষ্টারৈঁত খছি–ৰেব.হ সঁ খাঁচবক .শঙ্ক স্বনতহি ওকব খাঁখি নোবা জাগত ছৈ "দাদী" .ৰেব খপন খাঁখি পোছি নৈত খছি ৰেঁচনী–খূষ্ট সঁ ৰেব

ভবি গামক নোক কবমান নাগন ছৈ রিনষ্টক দনান পবগংগাধব . পল্ডিত জী, দযাকাঁত মাস্ষ্টব সাহেবঁ,কিবত্ত ক্ষখিযা,...গামক ক্ষহপ্বকখ ৰঁচা ৰাঁবূ সেহো ক্ষবসী নগা ৰৈসন ছথিন্হ এতরেঁ মে. বশ্মি কে কোবা মে নেনে রিনষ্ট সেহো খাঁগন সঁ দনান পব খৰৈত খছি রিনষ্টক খরিতে ওহিঠাম ক্ষবসী পব ৰৈসন সভ নোক ঠাঠ. রিনষ্ট.খছি জাগত ভ২,ৰঁচা ৰাঁবূ,পল্ডিতজী,মাস্ষ্টব সাহেবঁ,সভ কে পএব ছূরি গোব নগৈত খছিমাস্ষ্টব সাহেবঁ রিনষ্ট কে ভবি পাঁজ . হ্নকা মূঁহ পব গর্ব.পকবি ছাতী সঁ সষ্টা নৈত ছথিন্হক ভার স্পষ্ঠ দেখাব ভ২ বহন ছৈন্হ জে হ্নকব রিদ্যার্থী খাগ কনকষ্টব ৰনি গেনসভ .রিনষ্ট সভ কে রিনম্র ভারে ৰৈসৰাক খাগ্রহ কবৈত খছি. .ৰৈসথি খছি

ভবি গৌঁখা কে খাগ গর্ব ভ২ বহন ছৈক জে ওকবা গাম মে একষ্টা কনকষ্টব সেহো ছৈকৰঁচা ৰাঁবূ রিনষ্ট দিস তকৈত – এক্কষ্টা নহি দূ ষ্টা ৰঁচ........ৰজনাহ চা ৰাঁবূ পল্ডিত জী রিঁচহি – কনিঞা সেহো খগিনা সান .মে ৰঁচা ৰাঁবূক ৰাঁত কষ্টৈত কহনখিন্হ রিনষ্ট .পল্ডিত জী খাঁগা ৰজনাহ...ধবি কনকষ্টব ৰনিএ জেতীহ নে .খানী ক্ষস্কিযাএন বহএ কনে.কিছু নহি ৰাঁজন

খাঁগন সঁ গোপীয়া, রিনষ্টৈক পিতিযৌত একটা ছিপনী মে পাঁচছহ – সভ গোষ্টে চাহ পি.কপ চাহ নেনে খাযনরৈঁ নগনাহএতরেঁ মে . র্‌হ্মিনাথ সেহো রিনষ্টৈক দনানক খাঁগা রাঁষ্টে কোম্হরো জাগত ও ত..কতৌ জাগত নহি বহথি....বহথি' রিনষ্টে সঁ ভেঁষ্ট কবয খাযন বহথি হ্মদা রিনষ্ট ন'গ রঁচা রাঁর্‌ কে দেখি দোসব রাঁষ্ট পকড়ি নেনথিদোসবাকে –সাত প্বহ্মথা সঁ দ্‌নূক পবিরাব মে এক. নিচা দেখেরাঁক হোব মচনছন্হিপ্বস্তনী দ্‌শ্মনী চনৈত . দেখহক রঁচা রাঁর্‌ কেহন নির্নজ্জ ভ২ গেন".ছন্হি, রৈঁচনীক দ্‌খাবি পব রৈঁসি খার্ঁ চাহ পিরৈঁত খছি ".বাম–বাম..চমাবক দ্‌খাবি পব.... ঙা রাঁত কঁটীব সঁ কহৈত কান র্‌হ্মিনাথক স্বব মে খপন দ্‌শ্মন – .সঁ পাঁছা ভ২ জেরাঁক খৌঁঝী স্পষ্ঠ প্রতীত ভ২ বহন ছনৈন্হি

বাকেশ হাথ মে একটা গেন নেনে দনান পব খাযন খা' রিনষ্ট কে খপনা সঁগ খেনরাঁক নেন জিদ্দ কবয নাগনরঁচা রাঁর্‌ ওকবা . খপনা কোবা মে রৈঁসা নেনখিন্হ খা' গান পব চ্‌ম্মা ন২ ন২ দ্‌নাব২ নগনখিন্হরঁচা রাঁর্‌ক কোবা মে. খপন পোতা কে রৈঁসন দেখি রেঁচনী কে কবীর্ঁ তীস রঁবখ পহিন্বকা রাঁত মোন পবি গেনগছহ.ে মাসক বহৈক রিনষ্ট্‌ভবি গৌঁখা খা..হাঁ রিনষ্ট..' রেঁচনী সভ ত২ রিনষ্ট্‌এ কহৈত ছনৈ রিনষ্ট কেরেঁচনী নেন ত২ রিনষ্ট . .এখনহ্‌ রিনষ্ট্‌এ খছি

ওহি দিন রেঁচনী এসগবে বহএ ঘব মেসস্বব .সাস্ব নৈহব গেন বহএ. রিনষ্টৈক পিতা সেহো কোনো খান .সাস্ব কে পহ্‌ঁচার্ঁ গেন বহথিন্হ নরহথ রাঁ.গাম গেন বহয বসনচৌকী রঁজরৈঁ নেননী গিবহতনী মানে রঁচা রাঁর্‌ গিবহতক ঘবরাঁনীকে রঁচা হোনহাবী বহএরঁচা রাঁর্‌ গিবহত কে হ্‌নকব .বহএ গেন ঙঁঠি প্রসরপীড় া. খনয রঁজা কে মায বহথিন্হ পঠেনে গিবহত রাঁর্‌ মানে রঁড়কা পাত –ঘব মে প্বহ্মষ......খসমংজস মে পবি গেন বহএ রেঁচনী.নেন কোনা .ওকবা এখন সানো নহি প্ববনৈএ সাস্বব রঁসনা.নহি ছৈ ...জেতগ ঘব সে রাঁহব ? ছহ মাসক রঁচা কে কত' বখতগ... ? .ও'ত২ খাঙা ধবি কহিযো, ককবো পবসৌতী কবেরাঁ

नहि केनकगञ्जदा...., नहि जेतग त' पसावी छियैक गिवहत छऍ जेतगतह्व मे ....मानिक की कहतग....ब़ौनि मवि जेतग.... ब़ॅड़का....सौसे गाम ह्नकव धाक कवै छै.....गिवहत ब़ॅड़का ब़न कनेरव । नोक छथिश्वन्ततः ब़ैचनी श्वपन पितीया सौस के ... छए .रिनष्टे के सेहो संगे नेने गेन वहए.संग कॅ गेन वहए मासक ब़ॅचा के कत' वथितग.

सूरेशे ब़ाॅबू जनमन वहथिन्हगिवहत ब़ॅड़का., ब़ॅचा गिवहत सभ गिवहतनि,सभ केयो ब़ॅड़ हवखित वहथिन्हब़ैचनी सेहो मोने . मोन निचेन भेन वहए जे गिवहत नहि छ्टनैब़ैटौ जनमनैन्ह . घोघ तननै.तै ब़ौगनो ब़ैशी कॅ के भेटैतग, रिनष्टेके कोवा मे उँठेने रिदाह भेन वहए कि तखने पएव मे किछ श्वभवन वहएघोघ त.'व से नहि देखायन वहए ओकवा श्ववे ब़ाप बे . कोनो ब़ॅचा ...मैँयाक पितविया नोटौ छश्वा गेनै..ज्नूम भॅ गेनै.. चिकवि उँठन वहएब़ैचनी के देह जेना प.थवा गेन वहे ओ ब़ात स्वनितहि देवीदी......ब़्...,ख..वाही...,श्वसर्ध श्वसर्ध गावि पठ़ैत- ओ..वहे ह्वकन नेन मावय दिस ब़ैचनी ब़ाॅबू ब़ॅचा'तॅ ब़ैचनी के पितिया सौस पएव पव खसि पवन वहे ब़ॅचा ब़ाॅबू श्वा' ब़ॅड़का गिवहत के तँग जान ब़ॅचनैएकएक टौ ब़ात.,एकएक टौ गावि ब़ैचनी के एखनह् ओहिना मोन छैएखन धवि नहि रिसवन भेनैए . रिनष्टेश्वा के ब़ाप जखन गाम श्वयनहि तॅ ...ओहि श्वपमान के सभटौ ब़ात ब़ैचनी कहि देनकै श्वा' दनू पवानि ओही दिन सप्पत खैने वहे जे श्वाब़ ओ ककवो पसावी ब़ॅनि के नहि वहतछऍ . फेव रिनष्टेश्वाक ब़ाप ...देनकै कि छोड़ि छटनै..गेनै गिवहत वसनचौकी ब़ॅजाके श्वा' ब़ैचनी खेत मे ब़ौगन कॅ के रिनष्टे के पठेनकैपक्का सान रिनष्टे के ब़ाप चनि .कनकटैव ब़ॅनेनकै....... नहि ओ एसगव कहाँ ...नहि.के गेनै ब़ैचनी के श्वसगवे छोड़ि एहन पविवाव जकवा देख ककवा .प्ववन पविवाव छै-भवन......श्वछि ओ .ब़ैचनी के श्वाँखि फेव नोवा गेन वहे.छै ने सेहन्ता नगैत ए.फेव श्वाँचव सँ श्वाँखि पोछि नेनकतेक दिन ब़ैचनी के एकटौ प्रश्न ब़ैवब़ैव मोन मे उँठैत छनै जे ब़ॅचा ब़ाॅबूक प्वतोह् - ओहो तॅ पवसौती कवबैं छै नेकिन ओकव छूश्वन .डाक्टैवनी छै

...কিছো কিএক নহি ছথাএত ছৈক ? ..ক্ষদা থাঙা থপনা দনান পব ৰঁচা ৰাঁবূঁ কে চাহ পিৰৈত দেখ ৰেঁচনী কে এহি প্রশ্নক উঁত্তব সেহো ভেঠ গেলৈ.

মংচ সজন ছৈকগামক গণমান্য নোক .মংচ পব রিনঠ বৈঁসন থছি. রিনঠক সম্মান সমাবোহ থাযোজিত কযন .সভ সেহো বৈঁসন ছথি মাওক পব কিবত্ত .সভঠা খর্চ ৰঁচা ৰাঁবূঁ কেনখিন্হ.গেন থছি হমব গামক শ্রী রিনঠ "–.ক্ষখিযা ভাষণ দ২ বহন ছথিন্হ বাম,কনকঠব ৰঁনি গেনাহঙা হমবা সভক নেন গৌবর কে ৰাঁত . হম সভ থাগ হ্নকা স.থছিমস্তু গ্রামীণক তবফ সঁ সম্মানিত কবৰৰঁচা ৰাঁবূঁ রিনঠ কে পাগ "..., মান থা' দোপঠা পহিবায সম্মানিত কবৈত ছথিন্হরিনঠক ক্ষঁহ পব এখনো ৰঁস ক্ষস্কী ঠা . মাথক ...ৰঁচা ৰাঁবূঁক কিবদানী.ওকবা সভঠা ব্ঁমন ছৈক.ছৈ সভ জনৈত থছি রিনঠ থা তঙঁ ওকবা ..সমাজক চাপনূসী...ৰ্যথা মাথক পাগ কোনো ঠকক দ্ব াবা পহিবাওন ঢৈপী সঁ ৰেঁশী নহি নগৈত ছৈকক্ষদা.,থাবঁ রিনঠ ঠকাও ৰঁনা নহি থছি থাব তঙঁ ওকবা ৰঁচা ৰাঁবূঁক ঠকৰ্ঁহ্নি পব হঁসী নগৈত ছৈক.

নোহনারানী

ভোবক কবীবঁ সাত ৰঁজৈত বহি. নোহনারানী ভনসাঘব মে চ্ন্হা পজাবতি বহয.সিমসন চেবা পজবৈত নহি বহয খানী ধ্থাঁওত ছনৈক. ধ্থাঁ ভবন ভনসাঘব. ফ্কৈত–ফ্কৈত থকছ মোন ভেন ছৈ. থাঁখি ফ্টি বহন ছনৈক ওহি

ধ্থাঁভবন ভনসাঘব মে. থাঁখি নান ৰ্ঁন্ন ভ' গেন বহয. থাঁখি সঁ নোব ৰঁহয নাগন বহয ক্ষদা কনৈত নহি বহয এখন নোহনারানী. ও ত' থাঁখি মে ধ্থাঁ নাগি গেন বহয তঙঁ নোবা গেন বহয.কানন ত' বাতি মে বহয ও. ভবি বাতি কানন বহয...ভবি বাতি কি জীরন ভবি ত' কনিতে বহন থছি. ...নহি..নহি..জীরন ভবি নহি .....জহিযা সে এহি ঘব মে রিযাহি কে থাযন থছি তহিযা সে..জা ধবি রিযাহ নহি ভেন বহি, নৈহব মে বহৈত বহয, কহিযো কোনো দ্খ–দর্দক ভান নহি ভেনৈ.ৰেঁঠী ভ২ জনম নেনে ছন তওযো ৰঁড্ড প্রেম ভেঠৈত ছনৈ মায–ৰাঁপক.তীন ভায–ৰঁহিন

मे एसगर रहैत तह्न मे सरसे छोटे.सभक झकनगरथा..माथक बधिया..राहूक बाधा रहैत,......मोहनारानी........छुन्हि हफकैत मोहनारानी.

बाति मे फेर जगेसरा पी के आयल रहय.रडका पियक्कर निकलि गेलैए.रोज ताडी–दारू चाही.सभटा जथा–पात रैचि पीरि गेलै.रडु मना करैत छैक मोहनारानी मुदा के सुनैए ओकर गप्प. रैचाबी के रोज गारि–फज्जति सुनऽ पडैत छै उनटे.की करतग अरना नारी, सहि लैत छैक सभटा.मुदा आर ओकरो कखनो–कान रदर्शित सँ रहब भऽ जागत छैक.मोन होगछै जे मरि जाय.एहन जीरन से त' मुदानहि नीक.फेर, दूनू रचा के मुँह देखि शांत भऽ जागत अछि.आठ रबखक सुधीर आ पाँच रबखक सविता छैक.गसक्कनक मास्टर कहैत छथिन्ह जे सुधीर पढै मे रडु तेज छैक आ' तेँ एतेक मारि–गारि खेलाक राँदो मोहनारानीक एकेटा मनोरथ जिरौने छैक जे सुधीर पढैत लेतै त' सभटा कलेश दूर भऽजेतग.सविता त' रहैत छियैक.अनकर धन.रस कोनो नीक ठाम रियाह भऽ जेतग तँ सभ चिन्ता दूर भऽ जेतग मोहनारानी के....आँच एखनो नहि पजरलैए...रियनि तकैत मोहनारानी.

बामारताव, मोहनारानीक जेठ भाय. रडु स्नेह करै छै मोहनारानी से बामारताव. कोनो एहन मास नहि होगछै जे ओ' नैहर से मोहनारानी ले सनेस नहि अनैत हो...सनेस की आर त' मोहनारानीक गुजरो नैहरेक रल पर होग छै. हरदम पाग–कौडी नैहर से अरैत रहैत छै.पन्द्रहो दिन नहि भेलैए दू गाबी आमक चेरा पठा देने रहै बामारताव.एखनो सौसे दबरज्जा पसरल छै. पानि मरैने रौद मे देने रहए.ओही चेरा मे से एकटा घीचि के जगेसरा बाति मे मारने रहै मोहना रानी के. पाँजर मे एखनो कारी–सियाह चेन्ह भेल छै. ई चेन्ह त' तगयो मेटा जेतग मुदा करेजा मे जे अपमान आ' दुखोरक चेन्ह लागल छै से त' मुदानहि मेटैते....आँचर सँ नोर पोछैत मोहनारानी.

পবস্ বামারতাব খাযন বহৈ. জাগত কান গোবনগাগ মে এক সয টৌকা দৈত গেন বহৈ নোহনারানী কে. একমাস সে স্বধীব কিতাবঁ কীনি দৈ নে হন্না মচৌনে ছেনগ.পচাস টৌকা কিতাবেঁ কিনগ মে খর্চ ভহ গেন বহয.বীস টৌকা গামবাঁনী কাকী সে পৈঁচ নেনে ছন.সবিতাক দবাঁগক খাতিব. ওহো সধা দেনকৈ. তীস টৌকা বঁচন ছেনৈ.ওহে তীস টৌকা কাল্হি সাঁঝ মে জ্গেসবা কে দেনে বহৈ নোহনারানী খা' বেঁব-বেঁব বুঁঝা কে কহনে বহয জে ঘব মে সিধহা খতম ভহ গেন ছৈ সে ও পায কত্তৌ খনতহ নহি খর্চ কববাঁ নেন.....খনতহ কী......এহি পায কে পীবেঁ নেন নহি.ঝদা হেহব ভহ গেন ছৈ জ্গেসবা.কোনো মতনবঁ নহি ছৈ ওকবা জেনা বঁহ্ বঁচা সে. দাৰু ভেট জাওঁ বঁস খাব কিছু নহি চাহী.ভবি দিন টহনানী মাবৈত বহৈ ছৈ.কোনে-কোন গাজা তকৈত বহৈত ছৈ.মহা নিশাঁবাঁজ ভহ গেন ছৈ...পীবি গেনৈ ওহো তীস টৌকাক দাৰু.সাঁঝখন ছুছৈ হাথ ডোনবৈত খবৈত দেখ নোহনারানী কে তামশী চঢ়ি গেন বহএ.তামশী এহি দ্খাবে নহি চঢ়ন বহএ জে ও কী খাযত,নেকিন ধিযা-পুতা কে কোনা ভুখনে সূত' দেতগ.সাঁঝে সঁ বাঁট তকৈত ছন চ্ল্হি নগ বৈঁসনি.একোবত্তী মোন মে রিচাব নহি খছি ? কোনা কে পী গেনিযৈ ? ...এতবেঁ বাঁজন বহৈ নোহনারানী কি খেনে চেবা মাবি দেনকৈ জ্গেসবা.নোক-নাজক ডব কী বাঁজত.চ্প্প বহি গেন নোহনারানী.ওহন ঝাঁট-রিহাড়ি এনৈ কিছু নহি বুঁঝনকৈ ও.সূন্ন ভহ গেন বহৈক ওকব দিমাগ জেনা.সভটৌ চেবা ভীজি গেনগ.স্বধীব খা' সবিতা মাযক কোবা মে মূড়ী নুকৌনে নিন্ন পড়ি গেনৈ.ভুখনে সূতি বহনৈ...খা টৈক-টৈক তকৈত বহি গেন নোহনারানী....ভবি বাতি কনৈত বহন নোহনারানী.

জখন নান বঁহাদুব শাস্ত্রী দেশীক প্রধানমংত্রী বঁনন বহথি তখন দেশীমে খন্ন-সংকট ছন খা' ওহি সময মে গাম-ঘব মে একটৌ প্রথা জনমন জে গৃহিণী নোকনি জখন সিধহা নগাবঁয নাগথি তখন ওহি মে সঁ একমূঠ্ঠী চাওঁব নিকানি কে খনগ বাখি নৈত ছনীহ খা' একবা ঝঠিযা চাওঁব কহন জাগত ছন.এহি জোগাওন

চাউঁবক উঁপযোগ ও' রিপবীত কান মে ঘব চনৈৰাঁক নেন কিনগ-ৰেঁসাহগ মে কৰৈত ছনীহ.নোহনাৰানী সেহো মায কে দেখনে বহ ফ্ঠিযা চাউঁব জোগৰৈঁত খা' তগঁ ওহো জোগা কে বখগত ছন ফ্ঠিযা চাউঁব.

পৈব নহি উঁঠৈছৈ ভনসাঘব দিস জাগক নেন.কী কবতগ ? ভবি বাতি ধীযা-প্বতা ভূখনে ছৈ.জন্দী-জন্দী চ্হ্না নগ খাযন জে কিছু ৰঁনা কে দেতগ ৰঁচা সভ কে. স্বধীব কে ৰঁজেনক খা একটা তৌনা মে বাখন ফ্ঠিযা চাউঁব কে পোটৰী ৰাঁহ্হি দানি কিনৰাঁ নে দোকান পঠা দেনকৈ.ওহী তৌনা মে সঁ সিধহা সেহো নিকাননক.খাঁচ ধধকি গেনৈ.কতেক দিন তক ও চনেতৈ ঘব এহি ফ্ঠিযা চাউঁবক ৰঁনেঁ...সোচৈত খছি নোহনাৰানী..খধহন চঠ্ৰৈত নোহনাৰানী...স্বধীবক ৰাঁট তকৈত নোহনাৰানী.খাৰঁ তহ একটা স্বধীবে সঁ খাশা ছৈক জকবা ৰঁনৈ দিন কাটৈত নোহনাৰানী.

ৰিহনিৰ্ঁছূ ভগযা- কথা-

ৰ্ঁছূ ভগযা

কবমান নাগন নোকজকবে দেখূ ..খনঘোন ভেন সৌংসে গাম.. নহি বহনথি ৰ্ঁছূ ..সগবো সংতাপ পসবন..তকবে খাঁখি মে নোব পচাসী ৰঁবখক খবস্থা ভ গেন বহন্হি .ভৈযা খাৰঁ এহি দ্নিযা মে তগযো সভ ৰ্ঁছূ ভগযে কহৈত ছনন্হিত্তুহকো-নেনা ., জব-জবান, ৰ্ঁঠপ্ববান-,স্ত্রী .ৰ্ঁছূ ভৈযা ছনাহ..সভক ভৈযা..প্বৰুখ-পোতা সভ ত-খনকব কোন কথা খপনো ৰেঁটা' ৰ্ঁছূ ভগযে কহৈত ছনন্হিনিখন নহি ছনাহ ফ্দা ৰেঁৰঁহাবিক -কোনো ৰেঁশী পঠন. কহিযো -ককবো.মিনন নোক-সমাজ মে ঘ্নন.গেযান সঁ পবিপূর্ণ কোনোটা খবাপ নহিসোচনখিন্হ জীৱন ভবিসভকে হবদম নীকে . গাম মে ককবো ওহিঠাম কোনো ভবি.বস্তা দেখৰৈঁত বহনাহ ৰঁজৌনহ্ পহুঁচি জাগত -তবহক দসগবদা কাজ মে ৰিঁন এহী গ্ণ সভ .মনা-একদম শ্বহ্ন.দ্বশী নহি-কোনো তবহক বাগ.বহৈত

ঋনকব কোন কথা .দ্ঋাবে তহ এতেক সম্মান ভেষ্টৈ ছনন্হি সভঠাঁ ম হিনকব সেহো পল্ডিজী ৰঁড়কা ান কৰৈ ছনখিন্হউঁমেব মে . .ছনখিন্হ নমহব বহিতৌ ওহো ৰ্ঁচ্এ ভগযা কহৈত

দনান পব ক্ষবসী নগা ৰৈঁসন ৰ্ঁচূ ভগযাঋৰৈঁত জাগত ... সৰঁ ৰঁগস বহৈত ছন..কে পৈঘ..কে ছোষ্ট..নোক হ্নকা সঁ দূ ঋাখব স্বনৰাঁ নয–খিস্সা.....নীচ গ্বনৰাঁ নয–জিনগীক উঁচ ..... ঠহক্কা মাৰৈত..কন্না তব পান.পিহানী স্বনৰাঁ নয ৰ্ঁচূ ভগযা নজবি কে সোম্মাঁ ওহিনা নাচি বহন ছথি.নোবা গেন ঋাঁখি হমবো.

মাঁন্ম ঋঁগনা উঁত্তব মূঁহে সূতন ছথি ৰ্ঁচূ ভগযামূঁহ পব এখনো . ৰৈতবনী ভ–গৌদান .দিব্য ননাষ্ট..হঁসী পসবন' গেনৰাঁসিক বথ ... কন্নাবোহষ্ট ...সবাব ৰ্ঁচূ ভগযা রিদাহ ভেন ছথি ঋঁতিম যাত্রা পব শাঁত ৰ্ঁচ..উঁঠন সগবো ভগযা ঋাগ নহি পোছনখিন্হ ককবো .. সভ কাঠী ..গেন ৰোঁম্মন নকড় ী ঋামক..পোছৌনা–সিবহৌনা.নোব গমকথি ৰ্ঁচূ ..ধ্মন..সবব..হ্মখাগ্নি পড়ন.সবরূপ–চঢৌনক শ্রদ্ধাঁজনি একৰৈঁব ৰ্ঁচূ ভগযা কে "–কেযো ৰঁজনগ..পবিচর্চা–চর্চা.ভগযা – ৰৌসতি কিযো কহনকন্হি.কোনো ৰাঁত নেন তামশ উঁঠি গেননি ঋছুঁ কে ৰঁভ্ভ তামশ উঁঠৈত ঋছি তামশ হবদম হমবা তহ . ঋছি বহৈত উঁঠনে, চষ্কৈ দহ কহনে বহখিন্হ ৰ্ঁচূ ভগযাসভ –" .হঁসৈত ৰ্ঁচূ ভগযা..ধধবা জোব ভহ গেনগ...হঁসহ নাগন

ৰিহনি কথা

সমএ হোত ৰঁনৰাঁন

একটৌ .জমানা কেঁ জমীঁদাব..মানে শ্রী স্বরূজ ঠাক্ষব..মানিক ৰাঁৰাঁ সময ছনৈ জখন ৰাঁবহ সৌ ৰিগহা জোতৈতবহথি . গনাব,পোখবি,কনমপবোপষ্ঠা মে নাম .গাছী কথ্ক ঋভাব নহি– –এহী শান.পাঁছা হবদম চাবিষ্টৌ নঠৈত বহৈত ছনন্হি–ঋাঁগা .বহৈন্হ এখনো ..ছোষ্টকা সভ মানিক কহৈত ছনন্হি–ৰোঋাৰঁ দ্ঋাবে ৰঁড়কা কিযো মানিক ৰাঁৰাঁ ত...কহৈত ছন্হি' কিযো মানিক কাকাহ্মদা . ভোগক পাঁছা নির্ভু–স্বখ.ঋাৰঁ ও সময নহি ছন্হিম ভ'

গেনাহহঁ ঘবাবী এখনো .খপনা খেতক নরাো নহি হোগত ছন্হি.
চাব্দ .রীচ গামপব কম সে কম পাঁচ রিঁগহা কে.প্ববনে ছন্হি
কাত জংগন জনমন বহৈত ছে খা' রিঁচ মে প্ববনা হরেঁনী
ছেন্হচিনীযা .হ্মদা বোখার্ঁ এখনো প্ববনকে.কতেকো ঠাম ঠহন.
রিঁমাবী ছন্হি তগযো ডাকঁটব ন'গ জেরাঁ সঁ পহিনে ভবি পোখ
বসগন্না খা' নৈত ছথিফেব সাব ডাকঁটব মনা – কহৈত ছথি .
পহিনে খা .কবত' নের্ঁ' দেরাঁত মে গাবি দের্ঁ খাদত –রাঁত .
রঁনন ছেন্হ হ্মদা হ্নকব গাবি ককবো খবাপ নহি নগৈত
.সভ খসিবরাঁদী র্ন্নৈত খছি.ছৈক
পরুকা মনকাগন মবি গেনখিন্হর্ঁডড় প্রেম ছনন্হি দ্নূ পবানী .
জহিযা সে মনকাগন মবনখিন্হ.মে, মানিক রাঁরাঁ র্ঁতাহ রঁনন
বহৈত ছথিএকদিন রাঁবীক খামক গাছ পব কোগনী রাঁজর্ঁ স্বনি .
খনেবে গবিযার্ঁ' নগনাহ .কোনো নেনা ঙা ঘঁটনা দেখি নেনক.
–মাগযে .খনাযাস ওকব হ্মঁহ সঁ রঁহবা গেনৈ..কূঙঁ..মানিক রাঁরাঁ
ফেব কী ঙা ত .খসর্ধ গাবি সভ.র্ঁহিন ওকবা গবিযা দেনখিন্হ'
খিস্সা রঁনি গেনকী রঁচ..কূঙঁ.. মানিক রাঁরাঁ.. াসভ ..কী চেতন..
খোঁন্নার্ঁয নাগন খা' খসিবরাঁদী স্বনয নাগন.
কান্হি মনিকাগন কে রঁবখী ছিযৈন্হএগাবহ টাঁ ব্রাঁহ্মণ কে .
থাকি .পসেনে তব–ঘামে.খ্এথিন্হ তকবে গঁতজাম মে নাগন বহথি
খবিহান মে একটাঁ রঁকবী .দবর্ঁজ্জা পব রঁসি বহনাহ .গেন বহথি
তামস চঠি গ..কূঙঁ..রাঁবী মে ফেব কোগনী রাঁজন.চবৈত বহযনে
বহন্হি .খাঁখি ভীজ গেনন্হি..হ্মদা গাবি নহি রঁহবেনন্হি হ্মঁহ সঁ..
রঁকবী মেমিযা .খাঁখি পোছয নগনাহ–গমছা নয মূহ
কহৈত হোগথিন্হ .র্ন্মেনন্হি জেনা মনকাগন রৌসি বহন হো..ঙঁঠন
"সময হোত রঁনরাঁন"–

রিহনি কথা

খনকব দ্স্মাতি

হাথ মে মোড়ূ া নেনে, মোনে মোন কিছো গ্রনধ্ন মে পড়ূন হম রঁজাব দিস চনি জাগত বহী. এতরেঁ মে হমব নংগোটিযা ভজাব ভুটকূন সোমাাঁ মে খারি গেনাহ. ও রঁম্লঁগ সঁ ঘব ঘ্মন ছনাহ.দহিনা হাথ মে খটৈচী বহৈন্হ খা রাঁমা কান্হ পব রেঁশ ভবিগব রৈঁগ.নীক কমাগ ছথি সে স্বনৈত ছনহুঁ হ্মদা খাগ হ্নকব পহিবন–ওঠূন দেখ সর্ব্ত ভেটৈ গেন. নগীচ খরিতহি ভবি পাঁজ পকডী নেনাহ...কী হান–সমাচাব ছো বৌ ভজাব..রাঁপ বে কতেক দিন্বকা রাঁদ ভেঁটৈ ভেন খছি..এহ ধন্য ভএ গেনহ্..রঁজনাহ. হমবো মোন হ্নকব এহি মিত্রতা খা' হমবা প্রতি স্নেহ দেখি গদ–গদ ভ' গেন.পুছনিযৈন্হ ..কী হান ছহ..রঁহ্ত দিন্বক রাঁদ গাম মোন পড়ূনহ. রিহ্সৈত রঁজনাহ, কাজ–বাজ মে ব্যস্ত বহৈত ছী..সমযে নহি ভেটৈত খছি জে গাম খাযরঁ. ঞা ত' খাঠম দিন রিযাহ ছী তঁগ খারঁয পডন. হম পুছনিযৈন্হ–ঠীকে ? ও গংভীব হোগত রঁজনাহ–হাঁ এহিঠাম রঁগনে মে বখরাঁবী...ফেব পুছনাহ–হ্মদা তোঁ এনা কিএক পুছনৈহ –"ঠীক্ক" ? . হম কনে খনমনস্ক হোগত রঁজনহুঁ–নহি..নহি..খহিনা..হমবা ত' রিসরাঁসে নহি ভ' বহন খছি...ওনা ঞা সান রঁড্র শ্বভ ছৈ দেখহক নে রিদেসবাক সেহো রিযাহ ভ' গেনৈ. খারঁ ও' হম্মব রাঁত রঁ্নিগেন বহয.রিহঁসৈত রাঁজন–ঐ বৌ ত্ত হমবা রঁ্ঠূ রঁ্নৈত ছৈহ জে হমব গিনতী ওহি পৈতানিস রঁবখক রিদেসবা সে কবৈত ছৈঁ. হম হসৈঁত কহনিযন্হি–নহি...নহি ..খবে হমবা কহনে হেতে ত' হম ত' তোবা এখনো এছ্র পৈতিস রঁবখক খরস্থা মে খঠাবহ রঁবিখক ছোড়া কহরঁহ হ্মদা ঞা ত' গৌখা সভ কহৈত বহৈত ছহ. ভুটফ্ন হঁসৈত রাঁজন–হাঁ...হাঁ..ঠীকে কহরী ছৈ নে জে খপ্পন রিযাহ ভ' গেন ত' নগনে খতম. হম কহনিযৈন্হ – নহি..নহি ঞা কহরী রিক্ক্ন গনত খছি. হমবা রঁ্ঝনে কোনো রিরাহিত ব্যক্তি ঞা নহি চাহৈত হোযত জে খনকব রিরাহ নহি হো. ভুটফ্ন খাশ্চর্যচকিত হোগত রাঁজন–সে কিযেক ? দোসবক দ্স্মাতি কে নহি দেখয চাহৈত খছি ? –হম কহনিযৈন্হ.ও ভভা কে হঁসয নগনাহ.

জরাহব লাল কশ্যপ

রিহনি কথা

ড্যুটী

বমেসবা হাথ মে দরাঙা কে পার্সল লেলে ঘুমি বহল ছল / রাঁব-রাঁব পতা রঁলা পর্চী কে দেখৈত ছল / কতেক আদমী স ও পতা পুছি চুকল ছল / কিযৌ সহী উঁত্তব নহি দেলে ছল / জেঠক গবমী মে গাম স আযল সীধা- সাদা রঁচা রঁরঁঙা সল শহব মে পরেশান ভ গেল /গর্মী স রেঁহাল প্ববা হ্মহ লাল ভেল পশীনা স ভীজল সবীব আ সংগে ভীজল কপডা ও এক বোড স দোসব বোড, এক গলী স দোসব গলী, মে ঘুমি বহল ছল /আ পতা ছলহি জে ভেটৈ নাহি বহল ছল / দুপহবিযা মে লোক সরঁহক আল জাল সেহো কম ছল তাহি লেল পতা খোজয মে ওব দিক্কত ভ বহল ছল / তখলে ও একটা বুড্ডা কে দেখলক ওকবা জাল মে জাল আযল, জে শাযদ ঙা সহী পতা রঁতা সকৈত অছি /ও পতা কে পর্চী দেখেলক নরলীত রিলডিংগ অপোজিটৈ রৈঁক আফ গঁডিআ রাঁন্দ্রা ঙাস্ট/ বুড্ডা কহলক আগে সে বাঙাটৈ লেকব পহলা ছোবকব দুসবা লেফ্টৈ লেলা রহী হৈ / সামলে রৈঁক আফ গঁডিআ দেখি মোল খুশী স ভবি গেল/ রৈঁক আফ গঁডিআ কে সামলে রঁলা রিলডিংগ মে ও ঘুসি গেল / গেটৈ পব রাচমৈল লহি বহৈ ও অঁদব ঘুসি গেল /সামলে স একটা সাহেরঁ কে আরঁৈত দেখি ও ঠাঠ ভ গেল / সাহেরঁ ক্রোধ মে পুছলখিন্হ কিধব জালা হৈ ? রিলা পুছে অঁদব কৈসে আ গযা ? রাচমৈল কিধব হৈ ? তারঁটঁধিবি মে রাচমৈল আরি গেল / সাহেরঁ তমকি ক পুছলথি তুম লোগ কিধব বহতা হৈ ? চোব -উঁচকা অঁদব ঘুস জাতা হৈ / রাচমৈল আর দেখলক লে তার, থপ্পরে-থপ্পব বমেসবা কে মাবয লাগল আ অপ্পল ড্যুটী কে লিরাহি কবয লাগল /

बरि भूषण पाठक

तीनटा रिहनि कथा

१

तीन–चारि सानक छौड़ ी ऩदा खनरँ३ते चबफब । बाँजै भूकै ,चनै–फिरै ,दौड़ ै–घूमै मे केकरो बूँनि नग पड़ ै जे ङा ए३ते छोटे छैक खा माए कें हबदम सर्टिफिकेट दिय' पड़ ै । छोटे मोटे टैहन मोए ,दोकानक काज ,कंसाब जेनए ,बँथ्खा तोबनए ,हकाब देनए खा जनी–जाति सबँक बीच मे बैसि के गीत–नाद मे पाछू पाछू सूब मिनेनग.....खनरँ३ते बहे बाम सोमागक बेटी । खा बूचिया के माए कहबो कबै ...ङा बहे त' बेटे ऩदा भगबान के नीन्न खारि गेनेन खा ङा बेटी भ' गेनै ।

खा जखन बोखाब नागनै ,तखन पूबा दू महीना तक भूपेंद्र ड ॉक्टैब खारिते जागत बहनै ,कखनो ङा दबाए त' कखनो ङु दबाए .....खाबँ ङा ट ॉनिक दियओ , खाबँ छोटैका गोष्ठी श्रद्ध कद्ध खा जखन बैमाबी कम हेबोक कोनो नक्षण नग देखेनकए तखन कहनखिन जे एकबा दबभंगा मे फनां बाबू ओग ठाम देखाबू । खा फनां बाबू देखिते कहि देनखिन ,जे एकबा त' बँड़ का बोखाब खछि ,ऩदा कहनखिन एना जे भूपेंद्रक प्रति मोन मे ककबो कोनो शंका नग जनमै ......खाखिब चेना त' ह्नके बहेन ।

खाबँ बाँत एना फसनै जे ठीक हेते त' कते हेते खा पैसा नागते त' क३ते नागते ......बाम सोमागक ओकादि क' पूबा

মানচিত্র ড◌াঁক্টৰ সাহেবঁ এক–দূ দিন মে ৰঁনা দেনখিন ,আ পূবা দযা দেখবৈঁত মাত্র মহীসে ৰেঁচেনখিন ....ৰেঁটী জাগত ৰঁনা ৰঁাত.....হুনাঁ ৰাঁবূ জে অপন ডিগ্রী ক' অঁত মে এহু০আব০সী০এস০ নগবৈঁত ছথিন স্পষ্টে কহনখিন জে যদি ৰেঁটা বহত তখন ত' হম আব কিছু কহতৌঁ ,হ্মদা ঙা ত' ৰেঁটিএ অছি তেঁ আৰঁ জত' অছি কথা কে ওতে সমাপ্ত কৰু আ বাম সোহাগ অপন ছোটকী ৰেঁটী কে নেনে গাম আরি গেনা ।ৰেঁটী জে নে ৰাঁজি সকৈ ছনৈ ,নে উঠি–বৈঁস সকৈ ছনৈ ।সূতনে সূতন খাএ আ পৈখানা কবৈ ।টৈন পড়◌ ামক নোক সৰঁ শ্বৰু মে আবৈঁত গেনৈ ,হ্ৰুশন হ্মেম আ ভগৱানক নাম.......বাম সোহাগ সেহো পঁজাৰঁ চনি গেনা....আৰঁ ৰঁচনৈ কেৱন ৰ্‍্ঁচিযা আ ওকব মাএ ......আ মাএ সেৱা কব' নাগনৈ ,ভগৱান ,ভাগ কে গাবি–ৰঁাত কহৈত ....ওগ দিনক প্রতীক্ষা কব' নাগনৈ জখন কি ৰ্‍্ঁচিযা ক' প্রাণ ছূটতৈ আ ৰ্‍্ঁচিযা কেঁ ঐ কষ্ট সঁ হ্মক্তি মিনতৈ...........

২

ভায সাহেবঁ কাব সঁ মামা গাম জেৰঁা কে রিচাব ৰনেনখিন ।ভৌজী নিচ্চে আঁখিএ এনা দেখনখিন জেনা ঐ যাত্রা মে ভায সাহেবঁ সৰঁ কিছু ন্বটা দেতা । ফেব ভৌজী কেঁ ৰৌসঁএ ক কম সঁ কম পনবহ সান প্ৱবান তবীকা অপনাবৈঁত কহনখিন 'চিন্তা নগ কৰু ।ৰঁহ্ত দিন ৰাঁদ জা বহন ছী ,খানী হাথ কোনা আৰঁএ দেতা , আ মাএ সেহো কত্তে দিন ৰাঁদ গেনৈ হন ।' ভৌজী ক' চিঁতা তৈযো সমাপ্ত নগ ভেনেন ,তখন ভাএ সাহেবঁ ৰঁড়◌কা ৰেঁটা কে সেহো তৈযাব ক দেনখিন ।মানি নিযও জে জেনা খবচা হেতগ ত হেতগ রিদাগযো ত ২ হেবঁ কবতগ । আ রিদাগ কে সমৈ ৰেঁটা কে পাঁচ সৌ টকা মামা দেবঁ ২ নাগনখিন ত ২ ছোড়◌ া ৰাঁপ দিস দেখ ২ নাগনএ । ভাএ সাহেবঁ কে পিত্ত চঢ়◌নে জে ছোড়◌ া নৈ কিএক

নগ ছগ খা রৌখা বূঁম্নগ জে নেনা ক ২ রাঁদ পম্পা ডাঁটি নে দেখি । খা মাএ গ্নমমে বহুনখিন ভাএ কেঁ পৈসা খর্চ হোএ কে চিংতা খনগ খা রৌখা গাড় ী সঁ খাযন সে চিংতা খনগে …………

২

একাত রনা বস্তা

দূনূ করি ভোন্ধকা ঠৈহনৌনী মে এহন বস্তা খোজি নেনখিন ,জগ বস্তা মে কেও নগ দেখাগ ।কখনো কান কোনো সবনহিযা ক্ষক্ষব ,কখনো কোনো করাঁড় ী তেজী সঁ খারাঁদী দিস রাঁঠ ৈত ,রাঁস যৌহ হনচন ।নে এককোঠৌ খখরাঁব রনা কহ সাযকিন নে গসক্ষনিযা রাঁস ক ধূম-ধককব ,কখনো-কখনো হন্বমান মঁদিব সঁ ভজন কহ খারাজ খারৈঁ ।ভজনো নরাঁকা ধ্ন পব ,করিগণ ঐঠাম নিচেন সঁ খপন পেঁঠ পব ঠ ান রাঁজা সকৈত ছনা ,পেঠে নগ ,পীঠো দিস খা নীচ্চোঁ ,ঐঠাম কে দেখএ রনা ।খা ঐঠাম খূরাঁ নীক জঁকা রিরোধী পব টিপ্পণী কএন জা সকৈত ছনৈ খা বংগরিবহী গাবি সেহো ।

ওককব তোহব হমমব সপনা (দীর্ঘকথা)

নাম:সূর্যকাঁত

ডঁমেব :রাঁযানিস রর্ষ

বংগ:গোব

नंरॉञ:पाँच फ्रीर्ट नओ ञंच

रामा श्राँखिक ङुँपब मे श्रा दहिना रॉाँहि पब चोर्टक निशान

समस्तीप्वब क्षेत्रीय ग्रामीण रौंक ,कविमन शाखा क' एकर्टा खाता नमबब (हम नमबब सार्वजनिक नञ क' बहन छी)

पहिनें पहिन मात्र यैह सूचना फैक्स क' माध्यम सँ दिल्ली सँ बाजीर झा जी भेजना । बाजीर झा दिल्ली प्वनिस मे ङुँपनिवीक्षक छथिन ,श्रा ह्नका पता छननि जे सूर्यकांत हमब पिसियौत भाय छथि ....दिन छनै सोनह श्रगस्त दू हजाब दस । जखन हमबा रॅुझा गेन जे सूर्यकांते भाय ञ डायबी निखना तखन हम कहनियेन जे ञ डायबी भेज दियश्र । ञ डायबी श्रजीरॅ तबीका सँ निखन गेन छैक । जञतेि दिनचस्पी श्रपना प्रति ओतबॅ समाजक प्रति । ओना डायबी क' रॅह्त बास रॉत हमबा श्रनसोहाँत नागन ....कखनो कखनो एञतेि कि सूर्यकांत श्रप्पन मर्यादा धोए देनें हो..........म्दा ऐ रिषय मे हम किछ नञ कहरॅ किएक त' गजेंद्र जी कहना कि डायबी के मूनें रूप मे छापन जाय ,तें डायबी क' कंर्टैर्ट पब हमबा किछ नञ कहरॉ के श्रछि ....ओह्ना मबन श्रादमी के रिषय मे की कहन जाए ?

हमबा तय ञहो नञ रॅुझरॉ मे श्रारि बहन श्रछि कि ऐ डायबी मे किछ साहित्यिक तत्त्वर श्रछि रा नञ ? कखनो डायबी तथ्य

আ সমৈ কঽ সংদৰ্ভ স্ৱীকাৰৈত ছৈক আ কখনো নৱ ,কখনো –কখনো তঽ ডাযবী অপ্পন ৰূপ কে ছোড়ৈত সংস্মৰণ ,কথা ,কৰিতা দিসি ভাগঽ চাহৈত অছি ।কখনো –কখনো সপনা কঽ ৰূপক মে সমাহিত হেৰঁঽ নাগৈত অছি ।ডাযবী নিখনো ছৈক মিথিনাক্ষৰ মে আ হমৰ মিথিনাক্ষৰ বহৰোঁ কৱএ কমজোৰে ,তেঁ একটা ৱাহো মেহনত ৰঁঠি় গেন । হ্মদা গজেঁদ্ৰ জী কঽ ৱ কহতৰঁ ছনি জে এগো –দূগো পৃষ্ঠ কে নিত্যপ্ৰতি স্বনেখিত কৰৈত ভেজৈত বহ্ন ।

ডাযবী কেঁ প্ৰস্তুত কৰৈত সভ সঁ পহিনে হম বাজীৰ ৰাঁহূঁ কেঁ ধন্যৰাদ দৈত ছিএন জে ও অপ্পন ৰ্যস্ত দৈনংদিনী কঽ ৰীচ সূৰ্যকাঁত কঽ ডাযবী মে দিনচস্পী দেখেনৈথ আ এহিযো সঁ আগূ ৰঁঠি় হেবাযন ডাযবী কেঁ খোজি নিকাননা । ৱ ডাযবী সূৰ্যকাঁত ভাযকঽ মকান মানিক বাখি নেনকৱ আ কোনো সাহিত্যিক ৰস্তু বূঁন্নি ৰেঁচৰাঁ কে হ্বিবাক মে বহএ ।ঐ ডাযবী কঽ তথ্য কে প্ৰস্তুত কৰৈত হম সূৰ্যকাঁত ভায কঽ আত্মা সঁ ক্ষমা মাঁগৈত ছী ,কিএক তঽ ডাযবী মে কতেকো এহন চীজ ছৈক ,জৱ সঁ ৰিৰাদ উত্পন্ন হোযত আ মৃতাত্মা কঽ সংৰঁধ মে ভ্ৰাঁতি উত্পন্ন ভঽ সকৈত ছৈক । হ্মদা ঐ ধন্যৰাদ আ ক্ষমাপ্ৰাৰ্থনা কঽ প্ৰাসংগিকতা তখনে ,জখন ডাযবী মে কোনো সত্ৰ হো ।ডাযবী মে কতহ্ কতহ্ শীৰ্ষক ছৈক আ কতহ্ নৱ ।সৰঁস ঁ নমহৰ শীৰ্ষক ছৈক 'ওককৰ হমমৰ তোহৰ সপনা ' ।আ ডাযবী কঽ পহিন পৃষ্ঠ পৰ একটা ছোটৈ শীৰ্ষক বহৈ 'সোযবী আ সপনা ' ।ঐ খেপ মে 'সোযবী আ সপনা' প্ৰস্তুত অছি ।

सोयबी आ सपना

ई कोनो अद्भुत सपना नहि बिक । सभ लोक अपन अपन बच्चाक' लेल एहिना सपना देखै छैक ,आ ई ओकर पहिलो सपना नञि छलै । पहिलो नञ ,दोसरो नञ ,तेसर .... ,सदा आग सँ तीस-चालीस साल पहिले तीन टा बच्चा बहुत सधारण बात छलै ,से दमपति अपन सपना के देखबा ,सपना के अगोरबा ,पोसबा के सब उपक्रम करैत गेल । सपना मे पानि देलनि ,सपना के हरा लगेलनि ,सपना मे सँ आल्हा बाल्हा कें साफ केलनि ,सपना के चोर-शैतान सँ बचाबैत ,लोक-वेद के कहैत रहैत । सपना के हाथ-पैर ,सुह-कान सब बनलए । ई मे लगभग नओ महीना लागि गेलनि । आ ई नओ महीना कोना बीतलनि दमपति के पते नञि चललै ।

एक दिन मिथिला क एकटा गाम मे सपना के धरती पर उतारबाक व्यवस्था प्रारंभ भेल । तीन -चारि टा जनानी ,एकटा चमैन ,आगि-पानि ,तेल-मौध,साबुन-कपड़ा । आ गीत-नाद । आ बौआ वा अनगे समै छलै ,ओहि समै मे ,बच्चा जनमै कान एकटा खास भूमिका लेल किछु जनाना कें बजाओल जाइत छलै ,ई मे सबसँ प्रशिक्षित जनाना ओहि वस्तु सँ होइत छलखिन जे मिथिले नञि समस्त भारतवर्षक जाति-विचार मे अछोप मानल जाइत छलै ,मतलब सबसँ महत्वपूर्ण काज आ काज केनिहार क दरजा अछोपक । ई सब बात बाद मे ,पहिले सपना कइ स्पर्श ,गंध सँ मोन के भिजा तइ लेल जाए

। আ সপনা কেঁ জমীন পব উঁতাববাঁ ক জিমমেবাবী ওগ বক্ষ কে হাথ মে জেকবা সপনা দেখবাঁ কঽ মনাহী হো । ফ্রদা 'নৈডিঁগ আঁফ ড্রীমস' কঽ মজবূঁত পাযনট সভ ঋপন-ঋপন ঋন্বভব কঽ বঁনেঁ ঋভিযান কেঁ সফল দিশা দৈত বংগবিঁবহী বাঁত ,কখনো টৈন পড় াস কখনো ধর্ম প্ববাণ কখনো শবীব বিজ্ঞান আ যৌন বিজ্ঞান সেহো ...... জনী-জাতিক মজাক স্বপ্নাগমন মে নিহিত বেদনা কে কম কবৈত । আ সপনা কে ছোট ছোট হাথ ছলৈ ,ছোট ছোট পএব ....আঁখি কান সবঁ ছোট ছোট । আবঁ সপনা স্বযং ঋপনা নেন সপনা দেখ সকৈত ছলৈ ....

ফ্রদা সপনা কে নূন নগ চটোএন গেলৈ , ওা দমপতি কনি ঋনগ বহি যৌহ বাঁত নগ ,বঁচ্চা 'বঁচ্চা' বহি ,বঁচ্চী নগ । আ সপনা এখন সীধা-সীধী বাঁট চলৈত বহি ,ভূখ ,প্যাস ,গবম-ঠঁড কেবন সপনা মে আবৈঁ ,আ ওাহো কোনো সপনা দেখএ কে উঁমেব ছলৈ...............জে বাঁপ মাএ ক' সপনা সএহ বঁচ্চা ক' । আ ছোট-ছোট সপনা কে পূবা কবএ নেন মাএ-বাঁপ বহবেঁ কবথিন ,সে ঋপন স্ববিধা কে সমেটৈত বৌআ কঽ আবশ্যকতা পব কেঁদ্রিত ভঽ গেলৈ ঘব ।

এখন তক সপনা মে সপনা কঽ মথফ্টৌএন নগ ভেলৈ । সে কিএক ? ত' এখন ছোটকা সপনা কে হাথ পএব নগ ভেন ছলৈ ,ওকব আঁখি নগ ফ্টলৈ ছন এখন ,তেঁ ওকবা দেখাওন গেলৈ জে বৌআ বে সপনা এহিনা দেখবাঁ কঽ চাহী আ সপনা মে মাত্র যৌহ সবঁ দেখবাঁ কে চাহী । সে তীন -চাবি সান তক ককবো ওা বাঁত দিমাগো মে নগ এলৈ জে ঐ পবিবাবক প্রত্যেক সদস্য কে কোন মাত্রা মে সপনা দেখবাঁ কঽ চাহী । এখন তক খাএ-পীবঁএ ,পহিবনগ-ওঢ় নএ ,গীত-গানক সীমিত বাঁওাস্কোপ ছলৈ

..... आ ओग समै मे गाम मे बाँइसकोप देखबैं रना आबैत छलै आ ओकब चकवका पेटी मे आठ–दस टा खिड़की बहैत छलै आ घूमैत फोटै कऽ साथ गीत सेहो स्वनाइत छलै ।फोटै आ गीत मे सामंजस्य हेबाक चाही से बौआ के ओग समै मे नग बुझेनए । आ बौआ नग चिन्हैत छलै तें एके सिनेमा मे मबनका पृथ्वी बाजकपूब सँ नऽ के सबनका गोबिन्द प्रधान तक के फोटै आजीबें आकर्षक नागै ।फोटै कऽ ऋद्रा ,जग मे मावनए–पीटनए ,हँसेनए ,दौड़नेए तऽ बहबें कबए छौड़ा–छौड़ी एक दोसब के पकड़ने सेहो बहै ।आ बौआ कें ओग समै मे ई बुझऽ आबि गेन छलै जे बौआ अनग होग छग आ बुच्ची अनग ....

आ बौआ कऽ जखन नाम निखेनग तऽ बौआ एगो मोबा आ एगो बौबा नेने इसकून पहुँचि गेनग । इसकूनो मे बौआ अप्पन बौबा कें छौड़ा सभक बौबा मे सटा के बाखए ।इसकून कऽ बातावबण बौआ के बेसी नग नीक नागनै ।ऐ ठाम मबसैब सब हिंदी बाजैत छनखिन आ हाथ मे मोटका सटक्की बाखैत छनखिन । बौआ के तऽ ईहो पता नग बहै जे हिंदी कोनो भाषा होगत छैक ,हाँ ओ सब जे बाजैत छनखिन से गाम मे केओ नग बाजैत बहै ....ऋदा नग ई जे नीबस भैया आबैं छथिन कहियो कहियो गाम ,आ ई जे ऋमन भैया छथिना ,ई दून्नू गोटै गामो मे हिंदी बजैत छथिन ,तऽ की हिंदी बहबिया भाषा भेनै ,गाम पबक नग बोड पबक ,इसकूनक भाषा ।ऋदा ओग बात सभक नेन ओग समै कोनो अबकाशे नग छनै ,ई कोनो सपना नग छनै ,तें मोबा इसकून तक बाखि बहतो बच्चा मंदिब दिसि निकनि जाग आ बौओ सएह कबए ।मंदिब पब ,पोखबि दिसि ,गाछी मे ओ सभ समान मिनैत छनै ,जेकबा सपना मे देखन आ सोचन जा सकैत छैक । कनैनक फून ,कक्का कऽ ननका नताम ,हुनकब बँसबीट्टी ,उँ‍ऽतबबाँय टैनक इमनी आ परितबा आ डोमा कऽ ताव आ

তবক্ষন মে ৰহ্ত নশা ছনৈ । খা ঙসক্ষনক সর্বমান্য ক্ষদ্রা পিনসিন ছনৈ ,মতনৰ পিনসিনক কনী ৫টা ঠ্কড় া মে তাব কঽ কনী গো হিস্সা মিনৰা কঽ গাবংটী ছনৈ । ওগ সমৈ মে ৰৌখা কে ৰূঝন নগ ছনৈ জে পরিতবা দ্সাধ ছৈক খা পরিতবা কে ছগ দেনা সঁ হেন্ত্রী তক ছখা জাগত ছৈক ! ওগ সমৈ ঙগো নগ ৰূঝন ছনৈ জে ডোমা ডোম জাতি কঽ ৰচ্চা নগ ক্ষমহাব ছৈক খা ডোমা নাম বাখি এগো জোগটৈম কএন গেন বহৈ ,খা ঙসক্ষন মে ডোমা কঽ মাএ –ৰাপ কেঁ ঙা সারিত কবৰএ মে দম নগৰ' পড়নৈ জে ডোমা কঽ খসনী নাম স্বক্ষমাব ছৈক ।

ক্ষদা ৰৌখা বে হমমব স্থিতি কিছ খনগ বহৈ ,খাগ তক ঘব মে হমবা কেও নগ স্বননকৈ হমবা জন্মক কহানী । নে মাএ নে ৰাৰূ নে ভায–ৰহিন সৰ । হম রিশ্বক্ষ প্ববহিতি যা ঘব মে জনম নেনিযগ । ঘবক পূবা খর্থর্যরস্থা ৰাৰূ কে দ্বাবা সাঁঝ মে খারঁগ রনা সীদহা পব নির্ভব বহৈ ,তেঁ ঘবক পূবা বাজনীতি জজিমনিকা পব কেঁদ্রিত ছনৈ । ভোব মে ৰাৰূ নহা–সোনা পূজা কঽ নেনা কে ৰাদ সীধে ভাগথিন গযঘণ্টা । খা ঙা গাযঘাটৈ গাম হ্নকব সমস্ত যোগ্যতা খা রিদ্বতা কঽ মংচ ছনৈ । ঐ ঠাম হ্নকা নেন কোনো কংপটিশেন তঽ নগ বহৈ ,তেঁ সারিত কবৰা খা নগ কবৰা সন কিছ নগ বহৈ ক্ষদা ঙা জে নির্দন্দ্ব সংভারনা ছনৈ সে কতেকো সংভারনা কেঁ নূন চটা কে মাবি দেনকএ । একব ধবতী একো ডেগ নগ ছনৈ নে খকাশ একো হাথ কে তেঁ রামন কেঁ রামনে বহি মবৰা কে ছনৈ ,ঐ ঠাম রিষ্ণ্ব মাত্র সত্যনাবযণ কথে মে বহথিন ,হ্নকব দস ৫টা পচাস ৫টা ৰূপ কহিযো সপনা মে খাযন ,রিবাটৈ ৰূপক ৰাতে ছোড় ় । ঐ ঠামক রিষ্ণ্ব নক্ষমী সহিত খারৈঁত বহথিন খা কহিযো চৌরন্নী ,কহিযো খঠন্নী ,কহিযো সরা ৰূপৈযা খা কহিযো 'ৰাদ মে দঽ দেৰ' কঽ প্বনৰুক্তি স্বনারৈঁত গৌনোক চনি জাগত ছনথিন ....

কাটৌ খা মবিযা

জজিমান খা প্ববহিতক সম্বঁক্ষ

পতা নগ কোদাবি খা রেঁষ্টক সঁরঁধ ছৈক রা কাঁটী খা মবিযা ক' । রঁ্মাগত তহ এহিনা ছগ জে এগো মবিযা হেতৈ ত' দোসব কে কাঁটী রঁনয্যি পড়তৈ । খা এহনো কোনো জোগাড় নগ রঁসৈ ছৈক জে কাঁটিযো বহি কে মবিযা ক' মাবি নগ খাএ পড়ৈ । খা মবিযা বহি কে কেও ঋষি হ্মনি রঁনন বহএ ,সে হমবা জনৈত তহ খসংভরে রঁমূ ওনা হম..... প্ববহিত বহিযগ খা হমব ভবি দিন জজিমনিকে মে রঁীতএ শ্রাহ্ম নগ–রিযাহে......,মাবি পীষ্ট–, গাবি উঁপবাগ–,ষ্টৈনা মানী সভক হিস্সান । হখব জোতনগ– ,চৌকী কেনএ ,রঁাউঁগ কেনগ ,কমৌনী ,পানি দেনএ ,খাদ ছিষ্টৈনগ ,জজাত কে ঘোঘেনএ ,দানা প্বষ্ঠ ভেনএ .,কীড় া নাগনগ ,দরাগ কে স্প্রে ,সূখনএ ,কাষ্টনএ ,দউঁনী রা ঝংষ্টৈনগ ,কখনো কখনো মশীন সঁ দউঁনীপানি স্বখেনএ খা কোঠী–খন.......... খথরা রঁোবা মে বাখনএ ঐ সর প্রক্রিযা মে হমব সক্রিয ভাগেদাবী .... বহৈত ছনৈ খা হম দিনে নগ গ্বনৈত বহিযগ ,কখনো কখনো সনাহক স্বকরূপ সমাজিক খা রৈক্তানিক সেহো ভ' জাগত বহৈ । হম কোনো মার্ক্সি রাদী রঁাত নগ কবৈত ছী ,নে হম ঙা মানৈত ছী জে উঁপোদন প্রক্রিযা মে হমব সমান ভাগেদাবী বহৈ নে .... রিশ্বাহস ক' স্তিব পব নে সমাজক স্তীব পব ।

খপন ভূমিকা কে খরমূন্য ন নগ কবিতৌ ঙা কহরঁা মে হমবা কোনো নাজ নগ কি মিনৈ রনা প্রতিহ্নন খসংতোষজনক ,খসমান খা খমানরীয ছনৈ । কোঠী খা খবিহান কে ভরৈ মে সাংস্কৃ তিক সহযোগী খা মিনৈ ছনৈ খাসেব ,সেব ভব খগডুঁ । এগো দূগো রঁারূঁ সর ছনখিন জে সান মে এক –দূ রেঁব পসেবী ভবি দানা দৈত ছনখিন । খা ঙা হমব খানদানী কর্তৃব্যর ছনৈ কি জজিমানক সমৃদ্ধি ক' প্রতি রিবক্তিক ভার রঁনেনে বহিযগ । ভগরতী খন্ন পূর্ণাকি পূজা মে কতও কমী ছনৈ খা খন্নিপূর্ণো খূর তমাশী দেখরৈত বহখিন ....

খা জজিমানক প্বরুখা সভক রঁবখী ,ছাযা ,একোদিষ্ঠ ক' তিথি হমবা হ্মহজরঁানী যাদি বহৈ যাদি...... বহৈ যৈহ রঁাত নগ ,যাদি কেনএ পবমারশ্বাক বহৈ ,মহাকত্তর্ব্যি শাযদেসংযোগ........... যদি কহিযো রিসবি গেনিযগ ত' ওগ দিন জজিমান মহাসামংত ভহ জাগত ছনৈখিন খা হম মহাদাসখা...... মূহ্দংড সঁ কনিযে ছোষ্ট . দংড বহৈ ঙা রাক্যন'হমবা খহাক কষ্টমকষ্টী । হম খার ফনাঁ

पंमडी जी सँ पूजायरँ' । आ जग दिन बाँबू के ओ बाँत पता नागेन ,हमब देह ,हाथ ,माथ पब ह्नकब खड़ाम आ नाठीक चेन्हू अहाँ गिन नग पेतियग छनखिन आ ओना माए गानैत......... कखनो बाँबू आ कखनो द्निया के कानबो कबथिन आ ....गाबियो देखिन

एतबेँ नग एकादशी ,त्रयोदशी ,चतुर्दशी ,पूर्णिमा अमारस्यान सर्बजेना सूर्य आ........ चन्द्रनमा हमबे पूष्ठि के डोनैत छथिन । आ कोन एकादशी कबियो आ कोन छोड़ियो ओहो बाँत... रिधिपूर्बक हेबाँक चाही । आ बाँतबाँत पब महादेब पूजा – । पान सौ आ हजाब त' डेनीए पूजाथिन ,ह्मदा कहियो कहियो सबा नाख महादेब क' बाँत सेहो होएआ ओग दिन ... त' एकटा उँसेकरक रातारबण बँनि जाए ,ओग दिन बाँबू महंत जँका कबथिन ,किएक त' हजाब दूहजाब सभक घब मे बँनए आ बाँबूए ह्नका सभ के दक्षिणा बाँटैथिन । आ बाँबू ओमानदाबी पूर्बक दक्षिणा बाँटैथिन तें ह्नका कहियो पंडितक अकान नग पड़नेन । हबदम छेनपाछू –आगू सभ पंडित पड़ासक– करैत बहए । आ ओ कोनो महादेब पूजे तक सीमित होए ,एहनो बाँत नग बहै ,कहियो श्राद्ध कहियो बँबखी कहियो उँपनेनएहिना चनैत बहए । आ बाँबू चाहथिन छन ....रियाह– तखन सभ दिन पाबसे आबैत बहतै छन ,ह्मदा बाँबू पाबस नेबाँक रिबोधी छनखिन । जखनि ब्राम्हण होए ,ओतबेँ क' भाड़ा नियओ ,द्निया क' ठीकेदाबी नग......

बैदिक कर्म श्वभक हो बा अश्वभक ,जजिमान सभ एकटा खास नजबि सँ प्वबहित कें देखैत छनखिन । ह्नका नेन आदर्श प्वबहित ओ भेन जे मैन चिकाठि पहिबने हो ,चाहे धोती हो बा ख्वबता एक दबजन ठाम ओग पब चिप्पी हो । अहाँक मोंछ दाबही बँबहन हेबाँक चाही–,अहाँ टुटैनकी चप्पहन या बिना चप्पओने के यात्रा करैत हो । यदि अहाँ साफसूतबा – नत्ताह पहिबने छी आ पएब मे–कपड़ा जुत्ताहो तखन . त' बूँमू जे ने केरन अहाँक धर्म भ्रष्टा अछि बँल्कि जजिमनिका मे कनफ्सकी क' केंद्ररिंदु सेहो अछि । सबँ कहत 'देखियौ ने कनेक जुत्ताम देखियौ ,बाँप के खड़ाम खटखटबैत जिनगी

ग्वजबि गेनेन आ रहेंटा ......' आ फेव तखन रॅह्त बास खिस्सा एहनो जग मे ह्नकव रॉप आ रॉरॉ हमवा रॉबूँ आ रॉरॉ के खानी पएव देखि द्रबित भ' गेनखिन आ प्लासस्टिक रना ज्त्ताह रा चप्परॅन रा खड़ ाम द२ देने हेथिन ।

आ भाय नोकनि ध्याटेन देरैं मैथिनी मे एहन कहरी सरॅसँ रॅशी छैक ,जग मे अहाँक तुननामेयक महत्तान स्पएष्ठरॅ होगत अछि मतनरॅ नीचा दिस ,खबारॅ दिस ,जेना कि 'रॉपक नाम नत्तीन फत्तौा ,रॅटोक नाम कदीमा ' ,'खाए नेन खेसाबी आ पोष्टे ..... नेन जिनेरी' , 'पूजी नग चाभी.... क' ग्वबा ' , 'नमहव नाग रॅसन छथि आ ठ़ ाबिहाय माँगे पूजा ' आदि आदि । आ ओ सभ कहरी जत्तुज नौकिक अन्वभर सँ भवन होए अहाँक अपमानित कवरॉ नेन पर्याप्तुज बहै । ह्नदा ओ स्वनना के रॉदो कोनो उँत्त ब नग देरॉक बहए । एगो रॉत ओाहो छनै जे जकवा कर्म कवरॉक बहै ,ओ चाहे किछो पहिवए ,खाए ,पीरॅए ,अहाँक नेन खास ड्रेसकोड । मतनरॅ रॉप मबै फननमा के आ केशी छिनारॅथ पंडित बाम ।
सम्मान आ अपमानक एहन दुर्नभ संगति हमवा मूने कोनो सभ्य ता ,कोनो समाज मे असंभव अछि । आ मैथिन ब्रॉम्हणक चबम नक्ष्य सभ दिन चूड़ा दही बहन । हबिमोहन रॉबूक दार्शनिक अंदाज जत्तुे 'अंष्टब कका क' तबंग' मे चूड़ ा दही चीनी मे रिस्ता ब नैत अछि ,ओहियो सँ रॅशी । एकटा भोजन नग ...... अनगे नशा । एकटा...... अनगे आकर्षण.....भोजने मात्र नग स्वस्तीओ ,संतोषक भार । त्रिगुण केरन साने कान तक ,ओकवा रॉद रिषम भारक सहअस्तित्वा । दाँत– चूड़ ा पब प्रहाब करैत आ जीभ आ कंठ दही के ससारैत आ चीनी ह्नहक सभ अंग सँ मेनजोन रॅबहारॅत । अंत मे रिषमता समाप्त आ सभ तत्वी अपन अपन रैशिष्ट्येअ के समाप्त करैत ....। आ चूड़ ा दही एहन नै रॅ्सिोयौ जे केरन खाएए रना मे स्वस्तीस रॅबहारॅत हो ,अ्एनहाब मे सेहो तेहने आनस्यरॅ रॅबहारॅत छैक ।
चूड़ ा दही अ्एरॉ मे अहाँक कवरॉ के की अछि ? चूड़ ा फ्टाएन रौबा मे बाखन ,दही पौबन आ चीनी दोकान सँ खबीदन ,तखन त' मात्र अंचाबक सहाबे सेहो अहाँक 'ए' ग्रेड मिनि सकैत छैक हम धर्म.....,प्राप्यद आ पितबक रॉत अखन नग क'

বহন ছী ।জে হোএ চূড় া দহীক নশা এহন বহ জে গসহ্নক সমৈ মে গসহ্ন কানেজক সমৈ মে কানেজ ছোড়নিযগ ।নে ঘথ্বব দ্খাবি নে খেতী রাঁড় ী ।কোন ক্ষ্ট্রিম কোন ক্ষ্টমৈতী ।নে সমাজক নৌতনিমংত্রণ নে পারনি তিহাবি – ও মাঁসাহাবী বহ তেঁ মাছক :সংভরত... ।রঁস খর্জ্ন জঁকা খাঁখি মে তীব মাবনকএ খা হম সর্বাহাবী মৈথিন দহী ক চূড় া....' গঁধ দিস খাঁখি মূননে রঁবহৈত খা হমব প্রেম চাতকো সঁ রেঁশী ,হম্মবব ধিযান রঁগ্বনো সঁ রেঁশী ,হমব ক্রাধ সিঁহো সঁ রেঁশী খা হমব ভূখ সাঁপো সঁ রেঁশী খান্হহব। হ্মদা বকূ মহবাজ হম কিছ রেঁশীএ রাঁজি গেনৌঁ হমব ভূখ চাহে জেহন হোএ দ্রাঁসা খা ভৃগ্বক ক্রাধ কিতারেঁ তক সীমিত বহনৈ ,হম খপন জিনগী মে ত' নগ দেখনিযৈ জে কেও জজিমান খহাঁক উঁচিতো ক্রাধ কেঁ সকাবনে হএত ।ভৃগ্ব খপন ক্রাধ কেঁ নে ছিপেনখিন নে সম্হানবনখিন খা ভগরান রিষ্ণুক কে ধএনে নাতি কবেজা পব মাবি দেনখিন খা ভগরানো কেহন ত' পূছনখিন 'হে ব্রাহ্মণ শ্রেষ্ঠক চোট ত' নগ নাগন ।হম্ম ব কবেজ ত' পাথবক খছি ,হ্মদা খহাঁক পএব ত' কমনো২ সঁ রেঁশী কোমন ' ।ঙা প্রসংগ ব্রাহ্মণরাদক সংবক্ষণক একটা নমূনা খছি কি কোনা রৈচাবিক স্ত ব পব যথাস্থিতিরাদক সমর্থন কএন গেনৈ । হেব নক্ষ্মীঙা ক' ক্রাধ খা প্বনভৃগ্ব কেঁ ক্রাধিত ভ২ কেঁ ভৃগ্বসংহিতা নিখ :নএ খা নক্ষ্মী কে সংরোঁধিত ঙা গরোঁক্তি কি 'জে ব্রাহ্মণ ঙা পোথী পবহত ,ওকবা নগ তোঁ দৌড় ন জেরঁহী ' ।

একটা রাঁত খাব খহাঁ খপন দৈনংদিনী কে চাহে জেনা ব্যারস্থিত বাখিযৌ ,এক চীজ নেন হবদম তৈযাব বহিযৌ ।খহাঁক কখনো রঁ্নাহ্টে খারিঁ সকৈত খছি নগ নগ উঁপনেন রিযাহ ত.......' পহিনে সঁ নিশ্চিত বহৈত খছি ,হ্মদা সত্যননাবাযণ কথা ,মহাদের পূজা ,কোনো গ্বপ্ত উঁদ্দেশ্যছক নেন ব্রাহ্মণ ভোজন খা এহনে সন রঁহ্তো বাস প্রসংগ ,জগ ঠাম খল্পসূচনা পব খহাঁক উঁপস্থিতি খনিরার্য খা কখনো কখনো নঠৈত রনা ভাষা 'যাদি বাখরঁ পঁডিত জী সমৈ খবারঁ ছৈক ছও সঁ সাত নগ হেরোঁক চাহী ' ।খা গ্যাবহ টা ব্রাহ্মণক নিমংত্রণ ছৈক ত' গ্যাউঁবহ টা হেরোঁক চাহী ,ও জী সাহেরঁ খারঁ গাম মে নগ ছগ ত' নগ ছগ ,হম কত২ সঁ নারী ।সরঁ গাম ছোড়ি কে দিন্নী ,পঁজারঁ বহ ছৈক

। ৰঁহ্তো নোক গামো মে ছৈক ত' ঋপন ঋপন কাজ ধঁধা মে ব্যকস্তস । ও চূড় া দহী খেৰাঁ নেন তীন ঘঁটা ৰেঁবৰাঁদ নগ কবতা । ওনা ত' কাজ চনিএ জাএ হ্মদা কহিযো কান এহন স্থিতি উঁপেনন্ন় হোএ কি নাগৈ ঋাগ নঃ ছঃ ভগএ কে বহত । কোনো কোনো জজিমান কেঁ হোএ কি কম ব্ৰাহ্মণ হম পাবস জমা কবৰাঁ নেন ঋাননৌঁ । কখনো কখনো ত' হদ ভঃ জাএ জজিমান সৰঁ নাও গিনাৰঁঃ নাগতা ,ফনাঁ পৰঁডিত ত' গামে মে বহৈত ছথিন ,ঋা চিন্নাঁনক ভতীজা সেহো ঋা .... জজিমনিকা ক' একটৗ খাস শিঠ্যা চাব বহৈ । প্ৰণাম ত' সৰঁ ঋহীকে কৰৈত ছনথি ,হ্মদা ঋহাঁ ঋাৰ্শীৰাদ একটৗ রিশেষ সংৰোধন কে সাথ দিঋও । 'খ্শি বহিযৌ হাকিম' 'ঋানঁদ সঁ বহিযৌ সবকাব' 'জিমীন্দাকবক জয জয হো ' 'বাজা সদৈর রিজযী বহথি ' । মতনৰঁ জজিমানক প্ৰণাম সূদি সমেত নৌটাৰঁএ ক' ব্যারস্থ্যা বহৈ । ঋা কোনো কোনো গ্ঁডা টৗগাপ কে পঁডিত জী ঐ ব্যবরস্থা কে দোসব ৰূপ দঃ দৈত বহথিন জেনা ও জজিমান কে দেখিতে চিচিযাথিন 'জয জয ৰঁম ৰঁম' , 'জয হো জয হো ' ঋা পতা নগ ঐ মে ককব জয ঋা ককব ৰঁম ৰঁম বহৈ । হ্মদা ঙা ব্যডরস্থাম রিভিন্ন ৰূপাঁতবণক সাথ ঋাগূ চনৈত ছনৈ । ঋা দূনূ তত্ব যৌহ চাহথিন জে হম কাঁটী নগ মবিযে বহী ,হ্মদা ঙা কেরন সোচৰাঁক ৰাঁত নগ বহৈ ....

ঋাৰঁ কনেক প্ববহিতক দৃঠ্টিকোণ । তমাম নীচতা কেঁ ছপৰৈঁত ঋপন ক্ষ্দ্ৰতা কেঁ গৌবরান্বিত কৰৈত প্ববহিত চাহৈত ছনথিন জে সংসাবক তমাম সিঁহাসন হ্নকে নেন বহৈ । কখনো সদী ৰ্ঁখাব– ,কখনো জাড়ক মাবি ঋা কখনো ঋনসিযাগত পঁ ডী জী ৰিঁন নহেনে ,তেন চানন নগা ম্ঠৌঁঋা ফূসৌঁঋা কে কঁপকঁপাগত বহথিন কি হ্নকব খ্যাততি এহন পঁডিত ক' ৰূপ মে হোএ জে ঋপন তপস্যা সঁ হরাৰঁসাত কে জীতি নেনে হোএ । ঋা ঋপন ঋপ্পা – সংস্কৃএত জ্ঞান কেঁ কখনো নয,কখনো বঠঁত্ত রিদ্যা সঁ স্ববক্ষিত কৰৈত ঐ ঠামক সৰঁ পঁডিত ঙা সারিত কৰৈত বহিথিন জে উঁদযনাচার্যক সৰঁ পোথী হ্নকা পাস । কিছ নোকনি ঐ ভ্ৰম কে সেহো পোসৈত ছনথিন কি সঁভরতনোক রিশ্বা স কেনে : জা বহন ঋছি কি রাস্তসর মে উঁদযনাচার্যক ঋসনী রাবিস যৌহ ছথি

....
ও পঁডিত জী ছনখিন ,এহন তাবনহাব জে মংত্রচ্ ত
,রিচাবরিহীন খা তর্কশীনতা সঁ যোজন ভবি দূব । খপন
জন্মনক ৰন পব ,তীন পাঁচক ৰন পব–,গান ৰজেৰাক কৌশন খা
ঠোপঠংকাবক ৰনং । মংত্র– কতৰো মূন্যনরান হো ,দূচাবি টা শঙ্খ –
খপনে গীননে,দূচাবি টা হ্নন খানদানক নাম পব খা– দূচাবিটা –
ধিযান.......সংভারিত দক্ষিণাক রিচাবমগ্ন তা সঁ ভ্রষ্ঠ হোগত
খারিতে হেব সঁ হাথখাঁখি হিনৰৈত ভগরান কে ঠকৈত খা –
কে ভবোস দীৰৈত কি জজিমান'হমবা সন শ্বন্ধ পূজা কেও নে
কবা সকৈত খছি ' । হ্নদা প্ববহিত খা জজিমান মে একটা
নিখিত সমঝৌতা বহি । ভোজন কতৰো রিশিষ্ঠত খা রৈরিধ্যয সঁ
ভবন হোএ জজিমান কহথিন 'জে নূন চূড় া ছৈক ,খারিযৌ
খা গ্রহণ কবিযৌ ।' খা ভোজন কতৰো সবনগেন্হাবযন হোয –
পঁডিত জী কহথিন'ঐ সঁ ৰঠি কে ৰাতে হোগত ছৈক ।'
হ্নদা কখনো কখনো রিজয ৰাবূ সন মর্দবাজ সেহো ছনা জে ঐ
নীক কে খপন স্ব ভারে তোড়ৰাক প্রযাস কবৈত ছনা । ও
সাফ কহথিন'পঁডী জী চিংতা নগ কবিযৌ ,খাবাম সঁ খাএন জাও
। পর্যাপ্তিক দহী ছৈক ,নূন চূড় া রনা কোনো ৰাত নগ' ,তৈযো
রিজয ৰাবূক ও যথার্থরাদী হ্নখ কোনো স্থাবযী প্ররৃত্তিক হ্নপ
ধাবণ নগ কেনকৈ । খা ও দ্বিপক্ষীয সমঝৌতা সংভরত :
জজিমানী ব্যরিস্থাবক সর্ৰোচত তত্ত্বগ বহি ।
যদ্যপি পঁডিত নোকনি জখন একদোসবা সঁ ৰাত কবথি ত–' ও
প্রাযদক্ষিণা সৰঁধী হোএ । জজিমানক : খিধাঁশি ,জজিমনিকাক
ভোজনক নিংদা ,নূন ,মিবচায তেজ হেৰাক চবচা ,দূধ ,দহী কম
হেৰাক ৰাত হবদম সজনিযে ,হবদম ঘিউঁড় ে ,কখনো কে সৰ
দিন বাম তোবযসোহাবী মে :ছি :ছি.......... ঘৃতক নামোনিশান নগ
,খা খীব মে পানি একদিস খা দূধ এক দিস খা চাউঁব ভোকাবি
পাবি কে কানৈত । ৰৈননা টুটৈৰাক ৰাত খা মকও ক' বোটী
ব্রাহ্মণ কে দৈত জজিমান সৰ । ঘোব কনিযুগ ,এহন এহন
জজিমান কে কত' সঁ প্বণ্যা হেতৈ । সংকল্পজ খা দক্ষিণা মে
একটৈকা দূটৈকা দেৰা ,কখনো ডুঁধাবিযে বহি জেৰাক চিংতা
। খপন হ্নটৈন পাঁডিত্ব খা দুনিযা দাবী সঁ নোক কেঁ ঠকৰা
সম্বিন্ধীদ রিস্তৃনত রিমর্শ খা দোসব কে হ্নটৈকাবি দেৰা খা
চমকেৃডত কবৰাক কতেকো কথা । গনতসনত মংত্র– পবহেৰাক

প্রসংগ বॅত্তীবসী কে খোনি কে হঁসবাঁ কে খবসব দৈত খা খপনে মূনে ত্র্ষ্টিবহিত চনাকী ....
দোসব দিস জজিমানো সবॅ খপন হকিমঙা ,জমিংদাবী খা নঠঙা ক' চর্চা ক' সংগ ।রিরিধ প্রসংগ জগ মে প্ববহিতক গনতী কেঁ ও পকড়ি় নেনে হো ,এহনো প্রকবণ জগ মে প্ববহিত সবॅ কেঁ খপন দানশীনতা সঁ ও মোহি নেনে হোথি ।কখনো কখনো ত' এহন বাঁত কি পহিনে ত' রিন জজিমনিকা পেষ্ট কি পাঁজবো নগ ভবৈত বহেন ,ষ্দা খাবॅ কনে মজগূত ভ' গেনা ।খা ঐ পেষ্টপাঁজব ক–' চর্চা প্রাযহোগত ছনৈ : । জজিমানপ্ববহিতক – মবিযা নিবংতব ঠোকাগত বহনা কে বাঁদো হমবা–ঙা কাঁটী ঙা কহবাঁ মে কোনো হর্জ নগ কি জজিমনকা মে কতেকো খাদমী এহনো ছথিন ,জে ঐ জজিমানপ্ববহিতক সংবঁধ সঁ খাগূ– ছথিন ,খা ও হমবা নেন কোনো বাঁপপিত্তীভ সঁ কম নগ ।চাহে – জানকী বাঁবূ হোথিন রা মকসূদন বাঁবূ ,গংজীনিযব সাহেবॅক পবিরাব হো রা বৈদ্যনাথপ্ব মে শিশি কে খাঁগন মে ও বূদ্ধ মসোমাত ।ঙা সবॅ নোক হমবা নেন হমবা খানদানক নেন পাবিজাত বॅনি কে বহনা খা হমব সবॅ কষ্ঠ হিনকা নোকনি কে ছাযা মে হেবাযত চনি গেন ।নিত্বপ্রতি ক' ভেঁষ্ট খা হিনকব সভক দ্নাব কহিযো রাস্ত রিকতা সঁ পবিচয নগ হোম' দেনক ,নগ ত' প্ববহিতক জিনগী কোনো মানী ,কোনো ধান্বক ,কোনো ধোরী সঁ কোন প্রকাবে বেঁশী ছৈক ।ওহো সবॅ খপন হিস্সাব নৈত ছৈক খা হমদ্ধ । যদি ফন মহত্বিপূর্ণ ছৈক ত' এনা সোচনএ বॅহ্ত বেঁজাএ ত' নহিযে...............................

জেঠক পোখবি সভ প্রায সূখি জাগত ছৈক :,ষ্দা একদম সূখনে বূঁনি যদি পোখবি কেঁ পাব কব' নাগবॅ ,তখন পএব কনি কনি ধস' নাগত খা এক ক্ষণ ঝকি কেঁ খপন দূ নূ হাথ সঁ এক কোবাঁ মাষ্টি হটা কে দেখিখও খপন ধাব জনক ত্তবঙতে.....
ভিজা কে .....দেত কবা খবগত সঁ উপস্থিতি, গবমী সোখি কে খা খর্মাক ভ্রাঁত ধাবণা মে খপন রিনম্র হস্তক্ষেপ কবৈত ,তেঁ খও বাঁবূ ভৈযা সঙয ওএহ নগ থিকগ জে খাঁখিক সমক্ষ হো খপন হম ।তেঁ ছৈক কবৈত সেহো মাঁগ উদ্যাগক কনে সঙয....

दी कोना पबिचय गामक,रॅह्ठ ॠशौकर्य मे पड़न छ्ी ।
ॶ गाम मिथिनाक,ভাবতক ॶा ब्रह्माण्डक एकटा सधाबण ग्राम
रॉड़ ी–ॠपन खेती.....,खान पान–,गीत नाद–,रोनी राणी–
,सामूहिकता क' रिভिन्न कसौटी पब एकटा सधाबण ग्राम ...
।एकब चब्चा कोना शुब्द कএन जाএ , टैन सँ ,जाति सँ
,खेत पथाब सँ–,रॅड़का नोकक स्रघोषित महानता रा छ्ोटका
नोक पब ॶारोपित ওछ्पन सँसरॅ मिनाके एके रॉत छैक ......
क दिशा ।चाब्द जाএ कএन शुब्द ।पहिने टैन सँ' नाम पब
चाबि टैन ,উত্তরबाबी ,दक्षिणबाबी ,पूबाबी ,पछ्बाबी ॠथरा डीह
टैन ।दिशाधाबित ঐ रिভाजनक ॠनारे रॅভनटैनी ,गुॠबटैनी
,चमबटैनी ,दुसधटैनी ॶा बाजपूतक एकटा ॠनगे टैन
।दुसाधक तीनटा रिॅखबन रिॅखबन टैन ,तहिना चमाब सভ सेहो
दू ठाम समटैन। .....

रिভिन्न टैनक प्रति ॶान टैनक नरीन नरीन ब्दख ,नरीन दृष्टि
ॶा ওकब चर्चा मे एकटा ॠपमानजनक टैन ।जेना উত্তরबाबी
टैन ॠपना मूने सरॅसँ रॅशी स्वसভ्य ,दक्षिणबाबी टैन सरॅसँ
रॅशी नंठ ,पूबाबी टैन सरॅसँ रॅशी एडरांस ॶा डीह टैन सरॅसँ
रॅशी जेनुगन छ्नै ও दोसब टैनक हिसारेँ উত্তরबाबी टैन
मे सरॅसँ रॅशी रॅतहपन ,दछ्निनबाबी टैन मे मूर्खता ,पूबाबी टैन
मे दिखारॉ ॶा डीह टैन मे উথेबपन ভबन बहै । ॶा एहिना
मून ,गोत्र ॶा रॅसाबी क' हिसारेँ सेहो ॠपना के नीक ,सভ्य
ॶा दोसब के ওछ् ,ॠसভ्य मानरॉ के रॅह्त बास घटना ,कहरी
,रृतांतॶा जखन एक जाति मे एते रॅखबा तखन पूबा गाम ......
ওना ॶाप्रसी गपशप मे पूबा गाम गामे छ्नै .... मे कतेक
.......खबाप दूनू साथे चनैत छ्नै–ॶा नीक

উমा रॉबू ভूगोन पढ़ाथिन त' टँगड़ी हिनरॅत बहथिन ॶा
मोटका कबची क' सटक्की सँ ॠपन तबरा पब हबदम चनारॅत
बहथिन जेना कि केও मजूब ॠपन हाँसू के पिजरॅत
छैक ....ও कहथिन जे ॶारॉदी रॅसै ॶा घबक समूहक गठन
एकटा खास पैटर्न पब होএ छैक ॶा रिश्रक रिভिन्न ভागक
नोक सरॅ ॠनग ॠनग पैटर्न पब ॠपन निरास रॅनरॅत छैक–

,उँमा ब़ॉबूँ ओगहो कहथिन जे यदि केरन भावते के देखन जाए त' उँ‍ঌतव भावत आ दक्षिण मे असंख्य पौर्ष्टिर्न गंगा........ ,गोदारबी ,बारी,गंडक ,कोशी सभक पेटे मे अनेग अनेग अ्रृंगाव । केरन मिथिने नग मिथिनो मे समस्तीप्वव के देखियौ उँ‍ঌतव मे अनेग आ दक्षिण मे अनेग । उँ‍ঌतव मे घव पव घव आ सटेन सटेन टेन ,जखन कि दक्षिण मे हटेन हटेन घव । रिशान खेत आ तखन एकटा दूटा घव ,खूब़ फैनन गाछी रिबछी तखन किछुए टा घव । आ घवक अरस्थिति केहन त' पोखवि ,बोड ब़ा मंदिवक आसपास । अपने गामक रिचाव – कबियै त' पूबा ब्राम्हणक आब़ादी नरक़ी पोखवि ,नौना आ ब़बी पोखबिक चाब़ काते ब़ा फेव डीह पव कचहवी ,गसकूनक चाब़ कात आ बोसड़ा उँस्सव सब़सँ आ । पव माझ्ा ब़हेड़ ा– ,ब़ंजव ,सककत जमीन पव चमाव आ दुसाधक आब़ादी ,एकदम ब़ब़ूव जँका ,क‍ঌतउँ जनमि जागत हो ,खेतक आड़ि पव ,पोखबिक मोहाव पव ,गाछीक अ‍ঌता मे नोकपवियो पव ,पीचबोडक दूनू कात आ श्मशान मे सेहोने खाद देब़ाक .... काज आ ने पानि देब़ाक चिंता। ब़दा सब़सँ सककत, सूर्य भगवान आ सभ्यताक समस्त गवमी के सोखैत जहिना के तहिना एकदम...... हविबव प‍ঌती ब़ाभनक दाँत पव घुस्सा....... माबैत,भोव साँझआ जखन सभ हविबवका जजाति सूखि .... जान सभक हथव ओकव आ जागत हो तखन ब़ब़ूबक प‍ঌती तहिना चमाव आ दुसाध सेहो अपन छोटे दुनिया मे ....ब़चाबैत । हविबव आ एकदम मस्त

गामक सब़ सबन गेन्हायन पानि ,गनगी ब़बसा आ बिना ब़बसा के पूब़बिया ढ़नान होयत चमबटेनी दिस चनि जायत । आ चमबटेनी जे गामक पूब़बिया सीमान पव ब़साएन गेन छनै ,समस्त अग्राह्य सेबा क' नेन ,जत' के नोक सभ के ओ कहब़ाक अधिकाव नग छनै जे अओ ब़ॉबूँ अपन देहक ,घवक ओ दुर्गन्ध हमबा दिसि किएक ब़हा बहन छी । ओ आब़ादी जेकब पेटे ,देह आ मोनक चर्चा तक अश्पृश्य छनै देहे नग ..... गंगा जन..... मोन तक छुआ जाए बना,नग गंगो जन नग

परित्र कवत ,हड्डी तक छुआए रना गनगी वर्णगत आ स्मृति.........
शनोक विभिन्न,कहरी ,हवा पानि–,भूतप्रेत पर्यंत तक –
......फैनन

यद्यपि चमाव सरँ पूववियि सीमान पव समष्टि गेन छनै ,ह्मदा
द्साध सरँ जीयत बहै ,डीहक सककत जमीन पव आ जेकवा ...
जीन मे घुसन बहै संकष्टे निरावण नेन साहस,उंद्याग ,आ ओ
सम्पत खेने बहै अपन बाजा जी के बाजा जी हनकव रूप .....
बहथिन देवता नग,ओकव अप्पन बाजा जी ,हँ मिथिनाक
आदिवासी द्साधक बाजा जी आ बाजा जी पहिने महन.....,गद्दी
,दववाँव छोड़नथिन आ किताबँ ,प्रवातत्त्व सँ सेहो हनकव
निशानी मिष्टि जागत बहनह्मदा बाजा जी वँसन बहनथिन द्साध .....
– सभक कवेज मे
कते घोड़ । तोहव बाजा

कते दुश्मनमा के
........धवती चनै अकाशी हो

आ बाजा जी आ बाजा जी क· घोड़ । दूनू अपन मून स्वरूप
के पानि जँका छोड़ि देने बहै आ बाजा जी मने घोड़ । आ
घोड़ । मने बाजा जी ,तें घोड़ । चढ़एबाँ क पूजा वेंशी
धूमधाम सँ होगत छनै आ बाजा जी रना उत्सव द्साध सभ
मे एकटा खास उत्साह,आत्मविश्वास जनमावेंत छनै ,ह्मदा
बाजा जीक मन्दिव कोन ठाम वनै,विद्यानय पव ,आचार्यक डीह
पव वा द्सधटोनी मे ....वाँद कनेक ओ खिस्सा......

अपन गामक चर्चा कोना कवी ,खूबँ मीठ प्रशंसा सँ जेना कि .....
मीठ अनुभव होएत । केवन मीठ अनुभव तखने –केवन मीठे
संभव,जखन कि एक पव आयन जाए दू दिनक नेन पिकनिक–
,ह्मदा जखन जिनगीए वितावें के अछि तखन केवन मैथिनी
शैवण गुप्त क भंगिमा न· के कोना जीयबँ आ वाँत वाँत मे
ग्रामीण जीवन ,भावतक प्राचीनता आ महानता क पाठ कोना
कएन जाए मैथिनी नग जी आ मैथिनी मे सेहो गुप्त.....

नग कमी सभक शिवण,जे ताँत ताँत मे मिथिनाक महानताक रँखान कवैत बहता ,ह्नकव ग्रामीण जीरन क फॉर्मेर्ष्ट पहिने सँ स्वनिश्चित बहै छैक ,केरन रिरवण भवताँक काज ऐ छोड़......
सँ करिता ख्रहीक पाठ ओ डायबीक चनू हम ख्रप्पन.......कें सव
। छी कवैत प्रावंभ

(ख्रागूक तीन(ख्रछि फाष्टन चाबि ष्टौ पन्ना-

सत्नाबायण ना

डायबी

वैसाख मासक रँब महत्व छैक कारदा एहि रँब एहि मास मे ख्रसहनीय घाम भ' बहन छैक |कणएक ठाम सं नोत पता छन |ब्याह ,द्विबागमन ,ऊँपनयन सं पूबा मिथिना पष्टैन छन |घाम त' रँब बहैक ,तैयो दिनांक १४ ४ ०१२ जड सि तन दिन रिदा भेनौ ख्रपन देस,ख्रपन गाम |गाड़ ी नेनौ ख्रा ख्रपने चनवैत रिदा भेनौ |संग मे पनौ बेण्वजी बहथि ख्रा पितयौत ख्रन्वज चि० जी० स्ववेशे जे पतबात्त थर्मन कॉनेज मे शिक्षक छथि |ओ एक दिन पहिनहि ख्राबि गेन छनाह |छह बजे भोब मे

ब्रिदा भेलौ आ पहिल पबार दवभंगा मे छोटे सात्रू डा० महादेर जी ओहिठाम छल जे हम सभ नौ रजे पहुँच गेलौ । एक तबह ब्रृंम्मू पहुनाग प्राबम्भ भ' गेल छल । जखन हमब ब्र्याह भेल बहय त' हमब साबि कंचन मा मात्र द् सानक बहथि म्मदा आबँ, आबँ त' ओ ब्रृढ़ि या नानी जकाँ गप्प कबैत छथि । किपैक नहि आखिब उंमबो त' प्ववे तेतानीस भ' गेल छनि । काँनेज टौचब छथि तै गप्प हकब्रा मे पट्ट भ' गेल छथि । स्वन्दब चाह पियेननि आ जनखग त' एहन स्वन्दब ब्रनेने बहथि जे मोन हुए आंग्वब चटितै बही । द्नू ब्रहिन मे नैहब क' गप्प ततेक ने होमय नगननि जे ब्रृंम्माय जे आग एतहियै ने बहय पबय । जखन ब्रहिन ब्रहिन क' भेंट होयत छैक तखन द्निया मे दोसब बहियै नहि जायत छैक । ब्रस नैहब । से हम देखन गप्प त्वबत खतम होयब्राना नहि छैक। जनखग क' कने देह सोम्म कबय नगलौ ता आँखि नागि गेल । आँखि ह्जुन त' देखैत छी ब्राबह पब घड़ ीक द्नू सूओ छल । एम्हब देखन द्नू ब्रहिनिक गप्पक प्रब्राह रुकब्राक नाम नहि छल । ब्रहुत कहना स्वनना पब द्नू गोटौक गप्प रुकल । एम्हब प्वनः आग्रह होमय नागन जे ब्रसिया ब्रड़ ी खा निख। आग जड़सितल छैक । नहियै माननजि द्टौ ब्रड़ ी खाएअ पबल ।

मध्ब्रनी २ ब्रजे पहुचलौ । स्वखद आनन्द भेल जे पचासी ब्रबखक हमब सास्व ब्रानकोनी मे ठाढ़ हमबा सभक ब्राट तकैत बहैथि । पहुचते पहिने त' माय ,ब्रेटौ क' डटैलखीन जे कतेक देबी क' देनही । भोबे सं ब्राट देखैत छनियौक ।फेब माय कहनखिन ,नहा ने आ फेब किछ खा ने तखन गप्प कबिहे । स्नान त' हम सभ पटैने मे केले बही । हिनकब छोटैकी भाउंजि ,रिभा सबब्रत ब्रनेननि ,मैम्मनी चाह ब्रनेननि आ जेटैकी सबहोजि प्वछननि,ओम्मा ,आग त'जड़सितल छैक । ओह्ना ब्रबकी ब्रौआ नेल ब्रड़ ी त' ब्रनेब्रे कबितियनि । नैहब मे ब्रेटौ आबँय त' ब्रड़ ी सं स्वागत होयत छैक । से देखियौ जड़सितल छैक तै ब्रड़ ीक त' ओ पाबनिए छैक । ओह्ना अहाँक साब कहनखिन्ह जे ओम्मा अब्रैत छथीन तै माछ त' ब्रनब्रे कबय । से अहाँ आज्क दिन माछ खेब्रैक ? हम कहनियैन ,आहाँ केहन ब्रताहि जकाँ गप्प कबैत छी । आज्क दिन ज' माछ भेंट जाय त'

ब्रह्म भवि सानक यात्रा शुरु भेल । जल्दी खाबी नगाउँ । भोजनोप्रांत साम्झ मे मधुबनी सं अपन गाम पिनखराब चलि गेलौ ।

मधुबनी सं गाम गेलौ त' बास्ता मे सड़क दीस ध्यान गेल । २००३ मे नीतीश जी पहिल बेर मुख्यमंत्री भेलाह आ एहि क्षेत्र सं श्री बिनोद नाबायण झा जीतलाह त' एहि क्षेत्रक लोकक सुविधा लेल बांटी चौक सं बाजनगब तक पक्की सड़क बनायल गेल । मुदा चाबि पाँच बबखक अंदब सड़क जीर्ण शीर्ण भ' टूटफूट गेल अछि । एहि बोड पब एखन तक मेंटिनेन्स नहि भेल अछि । ओ स्थित बहतैक त' फेब १० साल पहिने बाला स्थिति भ' जेतैक ।

गाम पहुँचलौ । दबबाजा लोक सभ सं पूबा भबल छलैक । मिन्टूक ब्याह कान्हि छैक । हमब पूज्य अग्रज श्री बघुवंशे झा जी पहुँच गेल छलाह । अनुज सर्व नाबायण जी सेहो उपस्थित छलाह । अन्य पितियौत सभ सभ ठाम सं आबि गेल छलाह । मास्टब साहेबें बेटाक ब्याह छनि । मास्टब साहेबें श्री अमबनाथ झा हमब पितयौत अनुज छथि । हम सभ भाओ जखन कोनो काज मे पहुचैत छी त' आनन्दक समुद्र मे नहाय लगैत छी । सभहक आकर्षण हमब अग्रज बहैत छथि । हुनका दसटा लोक घेबने बहैत छनि आ ओ सुन्दब सुन्दब अपन गप्प सभ दैत बहैत छथिन । ग्रप्तचब अधिकाबी छलाहे ,तें गप्पक कमी बहितें नहि छनि । गाम अबितें लगैत अछि जेना सभटा तनाब समाप्त भ' गेल । अपन गाम ,अपन लोक , बचपनक बान संगी सभ ,काकी ,काका सभ सं गप्प क' मोन आनन्दित भ' जायत अछि । एहि सं आनंदक बात आओब की हेतैक । बान संगी याब जखन भेटैत अछि त' मोन अनेबे प्रसन्न भ' जायत अछि । भोब मे सभ कलम गाछी गेलौ । पूबा गाम आमबस भ' गेल छैक । ब्रह्मस्थान मे पहिलुका बब –पाकबि गाछ एखनो याद भ' जायत अछि । हमब प्रपितामह स्वनाम धन्य नैयायकि पं० कैलाशे झाक लगाओल ओ बब –पाकबि पूबा टोल क' सितलता प्रदान कबैत छलैक । मुदा एकदिन ओ बिहाबिक बेग सहन नहि क' सकल आ धड़ाम सं खसि पड़ल । कतेक़ौ बाउंड्री पबौक,मंदिब बनैक मुदा

পহিল্বকা নৈসক্সিক স্বঁদবতা খাৰঁ কহোঁ ? দুৰ্গা ঘব রিশান রঁনি গেন ছৈক | ক্ষদা দুৰ্গা স্থান খা মাধ্যমিক রিত্যানযক জমীনক খতিক্রমণ ভ' বহন ছৈক |

খাগ সরেবে সং চহন পহন ছৈক | সাঁঝ মে মিঁষ্ঠক ব্যাহ চচবাহো গাঁৰ মে হেতনি | রঁবিযাতী নেন সভ তৈযাবী ক' বহন ছৈক | উঁপেন্দ্রা সভক দাঢ়ী মোছ কপচি বহন ছৈক | রঁগ্বনা সন্ উঁজ্জব ধোতী পহিব যাব দনান পব পহুঁচি গেন ছৈক | সাঁঝ মে মার্শনি খা স্বমো সং রবিযাতী গঁতব্য দিস রিঁদা ভ' গেন | বাঁটী ,মংগবৌনী ,পিনখরাব মিথিনাক প্রাচীনতম গাম থীক | এখনো মিথিনাক সংস্কৃতি এহি গাম সভ মে ভেষ্টত | শ্বহ্ম মৈথিনী ভাষা ,মৈথিন ভেষভূষা,খা মৈথিন সংস্কাব এখনো এহিঠাম জিরৈঁত ছৈক | মৈথিনীক গীত এখনো নননা সভ রঁব ষৈপ ষ্টহকাব সং গরৈঁত ছথি | খযনৈ শ্বভ ক' নগনমা শ্বভে হে শ্বভে ক' সংগ রবিযাতী রিদা ভেন | মধ্ৰঁনী সং জিতরাবপ্তব বেন্ল্বোব সিরিপষ্টী হোযত কন্বখাহী চৌক পহুচনৌ খা নবাব কোঠী হোযত চদ্রবাহো | সড়ক কতৌ ঠীক নহি ছন | রিঁহাবক রিকাস এহি সভ ঠাম নহি ছৈক |

খখৰাব মে জে পঢ়ৈত ছী ও খখৰাবে তক ছৈক | হমবা গাম মে দু মাস সং রিজনী দেরী গ্বম ছথি | ট্রাঁসফোর্মব জবি গেন ছৈক | পূবা গাঁৰ জেনেবেষ্টব সং নাগন নেনে খছি | মধ্ৰঁনী মেঁ ১০ বজে বাতি ক' রঁাদ নাগন খরৈঁত ছৈক ।রিঁহাবক রিকাস দেহাত মে দেখাযত | খাখিব ঙা সবকাব কী ক' বহন খছি ?

মৈথিনক রঁবিযাতীক ভোজন খাৰঁ খাধ্নিক ভ' গেনৈক খছি | পহিনে কম রঁবিযাতী বষ্টত ছনৈক ত' স্বাগতো সকোব নীক হোযত ছনৈক ,খাৰঁ নোক কী কবত | জস্য জনাবো তস্য গিব গিবী | পহিল্বকা রঁবিযাতী ,খাহ প্বছু নহি | খায মে খা খ্খাৰৈঁ মে হোব বষ্টত ছনৈক | সাত্বিক ভোজন বষ্টত ছনৈক | খাসন নগৈক ,পাত নগৈক ,দোনা মে সচাব নগৈক | ক্ষদা খাৰঁ নে ও নোক খা নে ও কবাহ | খাৰঁক রৌখযা সভ ক' প্বছিযোন জে রিঁমকী কেকবা কষ্টত ছৈক | সৌজন কেকবা কহী | নহি কহতা | মৈথিনক খপন পবম্পবা ছৈক জে রঁব খপ্প খর্চ মে নিমহি সকৈত ছৈক ক্ষদা খাডম্বঁব রঁৈসী ভ' গেন ছৈক | এক

दोसब सं प्रतियोगिता भ' गेन छैक | गबीबँक बैंटी कतबौं संस्काबी बहय ,कतबौं स्वन्दब बहय ,ज ओकबा बाँप क' टौका नहि होयक त' नीक ब्याह नहि होयतैक | मुदा टौका बाँना अपन फुन्फो कन्याक ब्याह नीक सं नीक घब मे कबैत छथि | ई समस्या मिथिला मे नहि पूबा देस मे पसबल अछि | एकब निदान सबकाबे टौ क' सकैत अछि मुदा बोटैक बाजनीति नीक काज कबहि नहि देतैक | एकब पबिणाम पूबा समाज भोगि बहल अछि | १० प् १३-बतिशत क' लेल +० प्रतिशत +३- किछैक कष्ठ कबत ?

बँबियाती मे पायब धोबाँक पबम्पबा समाप्त भ' गेल ओना आबँ पायब मे माटियो नहि लागल बहैत छैक | आङ्गाक डाला एखनो अबैत छैक | पबिछनि सं ब्याह तक पहिलका आ एखुनका मे फर्क नहि | एकटा बाँत नीक देखल | बँबियाती आ क' उबत चलि देलक | पहिने हमबा सभक गाम मे बहैक जे ब्याह भेलाक बाँद बँबियाती भोजन कबैक आ भोजन क' कनियाँ क' सोहाग अर्थात आशीबाँद द' बँबियाती उबत बिदा भ' जायक | खर्चक हिसाबेँ बँबियाती ओही दिन चलि जाय से नीक ब्यबँस्था | हमहू सभ ओही दिन भोब मे १६ ४ ०१२ क' गाम चलि एलौ | सभ भबि दिन स्वतले बहल | साँझ मे चाह पीबि बाँध बौंल घ्मय चलि गेलौ | पूबा बाँध हबियब लगैत छल | शुरू राय ,शुरू रातारबण |

१+ ०१२ .०४ .-आग जूहीक ब्याह छैक | जूही हमब भगिनी छी | जबैन जेबाँक अछि | जबैन बैंनीपटीक नजदीके छैक | घबक बँचा बँचा जबैन जेतैक | २१ आदमी जबैन पहुचलौ | मधुबँनी सं धकजबी तक नीक बास्ता छल मुदा धकजबी सं जबैन बँहुत खबाबँ बास्ता छल | बिजली ओहू एबिया में नहि छलैक | बिकासक कोनोटा चिन्ह नहि देखायल | बैंनीपटी मधुबँनी जिलाक एकटा अनुमंडल छैक | जबैन बैंनीपटी सं ३ हेतैक मी० कि० ६- | मुदा बँब पिछबल | ब्याह नीक जकाँ संपन्न भ' गेलैक | १७ ०४ क २०१२.' जबैन सं पुनः गाम चलि अयलौ |

एक दिन २१क ०४.२०१२.' कपिलेश्वब स्थान गेलौ मुदा बोड बँब खबाबँ | बहिका प्रखंड कार्यालय देखबाँक मोन भेल | ११ बजे

তক কিযো নহি আযন ছল । প্রখংড কার্যালয মে বিকাসক নহি গংম্ভীক বযাব বহৈত ছল। পতা চলল জেকবা জখন মোন হেতৈক আবি জাযত ,বৈসী কর্মচাবী ভাগলে বহৈত ছৈক । সেবা যাত্রাক বঁঢ় যা প্রভাব ছৈক ।

গাম পব ২३ ४.২০১২.,২ঙ ক ০১২. ০४.' ফেব কগএক ব্যাহ,দ্বিবাগমন ছলৈক হ্মদা হম গামে বহলৌ । গমৈযা ভোজ খেলৌ । আ ভোবে ২৬ক ০১২ ০४.' মধ্বনী পহুচলৌ । আগ আযূষক উঁপনযন মে বিষ্ণু –বকুআব জেবাঁক ছৈক । আহাষ হমব জ্যেষ্ঠ সাব শ্রী প্রমোদ জীক নৈত ছনি অর্থাত অনকাক পুত্র । অনকাক বঁব গছা জে হম সভ উঁপনযন মে বকুআব আবী । অপনো গছা ছল জে বকুআব জায । বকুআব মধ্বনী সং ४০ কি০ মী০ ছৈক । সমস্ত পবিবাব ক' জেবাঁক বহৈক । তীন টা গাড় ী সং হম সভ বিদা ভেলৌ । মধ্বনী ,বাজনগব ,পিপবাঘাট , বাঁবুবঁবহী হোযত মির্জা প্বব চৌক পহুচলৌ । এতবাঁ দ্ব নীক সড়ক ছলৈক । মির্জাপ্বব সং বকুআব ४ ছৈক মী০ কি০ ঙ–। ४ – এহন বিকট মাস্তা বহৈক জেকব বর্ণন কগএ মী০ কি০ ঙ নহি সকৈত ছী । পৈঘ পৈঘ আধি ,উঁভব খাভব বাস্তা । বাঁবাঁ আদম জ়মানা ক' বাট । লাগে নহি জে পহুচব। হ্মদা পহুচলৌ । অনকাক ঘব প্বস্তৈনী ছলৈক । বাটৈক দর্দ দববাজা পব আবি বিসবা গেল । লাগে জেনা কোনো পিকনিক স্পॉট পব আনন্দ ন' বহল ছী । গাম মে একটা বিষ্ণুক স্বন্দব মংদিব ছৈক । হ্মন মিনাক' বকুআবক যাত্রা স্বখদ ছল । ওহী দিন ১১বজে বাত্রি মে বাপস মধ্বনী আবি গেলৌ । ২৭ ক ২০১২. ४.' আবাম কেলৌ আ ২+ ক ४.২০১২.'পটনা বাপস ভ' গেলৌ ।

ঔ ডাযবী লিখবাঁক কিছু উঁদ্দেশ্য অছি । মিথিলাক কগএক গামক ভ্রমণ কযল । কতেক লোক সভ সং ভেট ভেল । মিথিলাক বিকাসক অবলোকন কযল । সবকাব এহি বৈবক টেন্যাব মেঁ লোক কে খালী পবতাবি বহল অছি । পাঁচ সাল পহিলে জে কাজ জাহি স্থিতি মেঁ বহৈক ওহিনা ছৈক । জে কাজ বোডক ভেল ছলৈক ওহো টুগট বহল ছৈক । গ্রামীণ ক্ষেত্রে নহি মিথিলাক কোনো শহব মেঁ বিজলী নহি । উঁদ্যোগ ধংধা বংদ ছৈক । বচাক স্কূল ঠীক সং নহি চলৈত ছৈক । মিথলাক হৃদযস্থলী মধ্বনী ছৈক আ মধ্বনীক হৃদযস্থলী পংচকোসী ছৈক । বাংটী ,মংগবৌনী ,পিলখবাব

पंच कोसीक ह्रदय छैक ,जतय सं मिथिला ,मैथिली भाषाक विकास भेलैक | ओ तीनू गाम मध्वंनीक सटल छैक मुदा ने सड़क ,ने बिजली ,ने नहर ,ने बँढ़ि या स्कूल -किछु नहि | मुदा सबकारी तंत्र ढोल पिटैत अछि | हमवा जवाँवँ चाही ,हमवा हिसाबँ चाही |

पाहुन:

प्रयाग बाजक शिव कोटिक नावायणी आश्रम | गंगाकात मे एहि आश्रमक अनुपम सौंदर्य छैक | प्रवाँविकात गंगाक कल कल छल छल धावा वँहैत छैक | एहि आश्रम सं सटले वँगल मे एकटा फूसक मवैया छैक ,जे वाँवाँक प्रेम कुटी सं प्रसिद्ध छैक | ओहि कुटी मे एकटा साधु नगभग वाँवह वँबख सं वहैत छैक | साधु वँब वृँढ़ नगैक छैक | सोन सन उज्जव केस आव पैघ पैघ दाढ़ ी आ मोछ | साधु केकवो सं वाँत नहि कवैत छैक | हँ भोवे चावि वँजे साधु गंगा स्नान कवैत छैक आ घंटे गंगा कात मे वैँसल गंगाक कल कल छल छल जल क' वँब ध्यान सं देखैत वहैत छैक | दु सान पहिने तक साधु कतौ चलि जाइत छलैक ,कइएक दिन तक गायबँ वहैत छलैक मुदा एम्हव दु सान सं कतौ नहि जायत छैक | वँस नावायणी आश्रम मे कोनो समागम वहैत छैक त' अवश्य कतौ कोनो कोन मे वैँसल प्रवचन सुनैत वहैत छैक |

एहि चावि पाँच दिन सं साधु कतौ नहि जाइत छैक ,भवि दिन कुटी मे पवन वहैत छैक | प्रायः वीमाव वहैत छैक | उठियो नहि होयत छैक | बाति वाँवह वँजे साधु क' वँब मोन खवाबँ भ' गेलैक ,नगैक आइ नहि वँचतै ? कियो नग मे नहि छैक | ओकवा छैहे के ? कुटी मे मुसक विहवि वँहुत छैक | दुटा मुस ओकवा टुक्कुव टुक्कुव ताकि वहल छैक |

साधु कवोटे फेवनक | ओकवा मानस पटल पव ओहिना सवँटा दृश्य देखाय नगलैक | ओ सोचैत अछि कियो ओकवा महामो कहैत छैक आ कियो ओकवा पागल कहैत छैक | कियो ओकवा अंदव मे ओकव दु:ख नहि देखैत छैक | ओकवा देखि सभ हँसैत छैक मुदा ओकवा नोकक उपेक्षाक कोनो ध्यान नहि वहैत छैक

| ওকরা যাদ পবনৈক ,"একদিন মায র্জা ক' কহনে বহৈক ,বে র্উত্থা ,গবমীক ছুট্টী মে র্হিনিক সাস্বব চনি জো | ,মায খ্াঁহা সহী কহৈত ছী | হম কাল্হিযে নানগংজ চন জাযর্ ,হম মায ক' কহনে বহিযৈক | ঠীকে র্হ্ত দিন ভ' গেন র্হিন সং ভেটৈ কেনা | খ্া সহী মে হম ভোবে র্হিনিক সাস্বব নানগংজ চনি গেনৌ | ওহি সময হমব খ্াহ পন্দ্রহ –সোনহ র্ববখক ছন হোযত | দ্ মাসক গবমীক ছুট্টী বহৈক | দ্ মাস ওতহি বহি গেন বহী | জেঠ মাস বহৈক | বোহনিযা খ্াম পাকয নাগন বহৈক | সভ র্চা –র্বূঢ় খ্ামক গাছী মে জখন তখন জাযত বহৈত ছনৈক | কেখনো ক' রিহাবি উঠৈক ত র্বানে –র্বচ সভ গাছী দিস ভাগৈক | হমহু ওহী র্চা সভক সংগ গাছী ভাগগ ছনিযৈক | ওহি খ্ন্হব রিহাবি মে নে সবিতা সং ভেটৈ ভেন বহয | সবিতা হমবে র্হিনিক একটৌ হবিকক র্বেটী ছনীহ | সম্বর্ন্ধ হমবা র্হিনিক ননদি বহ্থীন | সবিতা তেবহ –চৌদহ র্ববখক ছনীহ | এক দিন সাঁঝ মেঁ রিহাবি উঠনৈক | সভক সংগে হমহু গাছী দিস ভাগনৌ | গাছীক দৃশ্য র্বব মনমোহক বহৈক | রিহাবি ততেক পৈঘ বহৈক জে এক গাছ দোসব ক' ছবৈক | সভ গাছ জোব জোব সং হিনৈত ছনৈক | চাককাত খ্াম ভটৈ ভটৈ খসৈত ছনৈক | সভ ধিযা প্বতা দৌড় দৌড় ক' খ্াম রিছৈক | হমহু খ্র্ দৌড় ধ্প কবী | র্চা সভ জিম্হবে সং ভটৈ শর্ঙ্ক স্বনৈক তিম্হবে দৌড় নগাবৈক | এক র্বেব একটৌ খ্াম খসনৈক | ভটৈ শর্ঙ্ক স্বনিতে হম উম্হবে ভাগনৌ | জহিনা হম খ্াম উঠাবয নগনৌ তহিনা হমবা সং পহিনে সবিতাক হাথ খ্াম পব পবনৈক | হমব হাথ সবিতাক হাথক উপব পবন | র্বীকান তক ওহী হানত মে বহনৌ | র্বীকানক র্বাদ কোকিন কংঠী খ্াবাজ স্বননৌ | যৌ ,পাহ্ন ,ঙা খ্াম হমব ভেন | পহিনে হমব হাথ খ্াম পব পবন খ্ছি | হম কহনিযনি ,সত্ত কহনৌ ! খ্হীক খ্াম ভেন | হ্মদা হম তখন সং দৌবিতে ছী হ্মদা একোটৌ খ্াম হমবা নহি ভেটৈন খ্ছি | খ্ানী হাথ জাযর্ ত' র্হিন কী কহতী | কহতী তোবা কোনো ন্ববি নহি ছহ | একোটৌ খ্াম খ্নিতহ ত' কম সং কম চটৈনী ত' র্বনিতৈক ,তৈ ঙা খ্াম হমবা দ' দিখ্ | সবিতা র্বজনীহ , যৌ পাহ্ন, এহন র্বাত কিযৈক র্বজৈত ছী | একেটৌ খ্াম ন' ক' জাযর্ ত' ভউজী হঁসতীহ নহি ? খ্পনা নোবী সং ও দসটৌ খ্াম হমবা দেননি | হমবো মোন প্রসন্ন ভ' গেন | ওহি দিন সং সবিতা সং

সভ দিন গাছী মে ভেঠ হোময নাগন |খাঁর সবিতা সঁ ভেঠ কবয হম খসগবো গাছী জায নগনৌ |গাছী মে খাওব ছোড় ী সভ বহত ছনৈক |গাছী মে কগএক প্রকাবক খেন সভ হোযত ছনৈক |ডাবি পত্তা ,চোব সিপাহী ,করঁছী ,পচীসী ,কৌখা ঠ্ঠী খা গোঠবস |হ্নকে সভক সংগ খেনাযত ছনৌ |এক দিন চোব সিপাহী খেন প্রাবম্ভ ভেনৈক |এহি খেন মে সভ চোব রঁনৈক খা একটা সিপাহী রঁনৈক |সিপাহী জহিনা জহিনা চোব সভ ক' তকনে জায ,ও চোব সিপাহী রঁনি জায খা দ্নূ মিনি খাঁর তাকরঁ স্বকহ কবৈক ,এহিনা জে ভেঠন জাযক ও সিপাহীক সংগ ভ' দোসব ক' তকৈ |খংত মে জে পকবায ও সিপাহী রঁনৈক খা রাঁকী সভ চোব রঁনৈক |হম সভ চোব রঁনি ন্বকায গেনৌ খা একগোটা সিপাহী রঁননাহ |সভ জতয ততয ন্বকায নেন গেন |কিযো কোনো খামক গাছক খঢ় মে ,কিযো গাছক ম্বম্হঠ মে ,কিযো কতৌ ত' কিযো কতৌ |হম দেখনৌ জে একঠাম রঁহ্ত ধানক প্বখানক ঠান বহৈক ,হম উঁম্হবে ন্বকায গেনৌ |একঠাম দেখনিযৌক তীন চাবিটা ঠান সঠনে সঠনে বহৈক ,ওহি মে দোগী সেহো রঁনন বহৈক |হম উঁম্হবে রিঁদা ভেনৌ |ওহী দোগী সঁ সবিতা হমবা গশাবা কেননি |হমদ্রু ওহী দোগী মে সবিতা সঁ সগঠ ন্বকা বহনৌ |পহিনে ত' সিপাহী দিস ধ্যান বহে ম্হদা ধীবে ধীবে নাগে জেনা দেহ মেঁ বোমাঁচ হোময নাগন |মোন মে একটা খজ্ঞাত খানন্দক খন্বভর হোময নাগন |দিন দিমাগ পব জেনা নসা চঢ়ন জাযত ছন | সবিতাক ডাঁব পব হমব হাথ খনাযাস চনি গেন খা ধীবে ধীবে হাথ হ্নকা পীঠ পব চনি গেন |সবিতা সেহো হমবা পাঁখ্ব পব খপন মাথ ধ' দেননি খা রেঁস্বধ জকাঁ খপন হাথ হমবা গবদনি পব ধ' দেননি |হমব মোন ঘরঁবায নাগন খা ওহী ম্হদ্রা মে সবিতা ক' খপনা ছাতী সঁ সটা দেনিযনি |সবিতা একোবত্তী প্রতিবোধ নহি কেননি |এহী রীচ সিপাহী সভ পহুঁচি হন্না কবয নাগন জে দ্টা চোব সংগহি পকবাযন \দ্নূ ক' সিপাহী রঁনয পবতৈক| হম দ্নূ সংগহি সিপাহী রঁননৌ ম্হদা হমবা ত' কিছু দেখেরেঁ নহি কবয |এখন তক হম মদহোশে বহী |বুঁমেরেঁ নহি কবয জে কতয সঁ কী ভ' গেনৈক |দেহ এখনো কোনোঁ খজ্ঞাত খানন্দ সঁ থব থবাগত ছন |

বাতি মে ভোজন করৈত বহী ম্হদা মোন কোনো আনন্দ সঁ আনন্দিত ছল।রঁহিন কওএক রেঁব রঁজরোঁ কেননি জে এনা মথস্বন্ন জকাঁ কিযৈক ছহ।পূছৈ ছিযহ কিছু ত’ জরাঁরঁ নহি দৈত ছহ ? মোন ঠীক ছহ কি নহি ? হম কহনিযৌন ,রঁহিন মোন ত’ ঠীক অছি ,কনেক মাথ দ্‌খা বহন অছি।খা কয স্বতয চনি গেলৌ।নীদ কী হোযত ? খানী রৈহ দৃশ্য দিমাগ মে ঘ্মৈত ছল।এহি সঁ পহিনে এহি তবহক অন্বভব কহাঁ কহিযো ভেন ছল।ও আনন্দ স্মবণ হোযতে মোন আওব আনন্দিত ভ’ জাযত ছল।কহ্না ক’ নীদ ভেন।

দোসব দিন কোনো কাজ সঁ সবিতা রঁহিনক ঘব আযন ছলীহ।রঁহিন ভনসা ঘব মেঁ কোনো কাজ মেঁ ব্যস্ত ছলীহ।সবিতাক নজবি হমবা পব পবননি।পহিনে ত’ কনেক নজা গেলীহ ম্হদা প্বনঃ হমবা কহননি ,যৌ ,পাহ্ন ,ভউঁজী কতয ছথিন।হম ভনসা ঘব দিস ঙশাবা কেনিযনি।ও রঁহীন সঁ জোবন মঁগনখিন।রঁহিন একটা কটৈবী মে কনিক দহী জোবন নেন দেনখিন।ও জায কান কহননি ,পাহ্ন ,আগ গাছী নহি জেরৈক ? হম কহনিযৌন , ভোজন কযনাক রাঁদে রঁহিন গাছী জায দেতীহ।ওহি দিন তীন রঁজে ক’ রাঁদ গাছী গেলৌ।এখন গাছী মে দোসব কিযো নহি আযন বহৈক।সবিতা সঁ ওহিনা কিছু গপ্প হোমায নাগন।হমবা প্বছনা পব কহননি জে পঢ়য মেঁ মোন রঁব নগৈত অছি ম্হদা গণিত রঁব কমজোব অছি।গাম মে কিযো পঢ়রৈঁ রাঁনা নহি ছৈক।সবিতা রস্ত্র নরম্ মে পঢ়ৈত ছলীহ।হম ওহি সময গ্যাবহ অর্থাত মৈট্রিক মে চনি আযন বহী।

দোসব দিন সঁ হম সবিতা ক’ গণিত পঢ় াবঁয নগনিযনি।হম রঁহ্ত মনোযোগ সঁ পঢ়রৈত ছনিযনি আ ওহো খ্রঁ মোন নগাকে পঢ়ৈত ছলীহ।পঢ়রৈত কান হম কতরোঁ ডটৈত ছনিযনি ও হঁসয নগৈত ছলীহ।হ্নকা হসৈত দেখি হমাবো হঁসী নাগি জাযত ছল।এহিনা মে দস পন্দ্রহ দিন আওব রিত গেলৈক। এক দিন হম গাম রিঁদা ভ’ গেলৌ। জায কান সবিতা ভেটৈ কবয আযন ছলীহ।যাদ অছি একাঁত পারিঁ কহনে ছলীহ ,যৌ পাহ্ন ,আরঁ কহিযা দর্শন হেতৈক ? গাম জাকয ত’ হমবা রিঁসাবিযে জাযরঁ ? সবিতাক আঁখি ঠরঁঠরা গেন ছননি।একটা কোনো অদৃশ্য আকর্ষণ বহৈক জে হমবা দ্নূ ক’ এক দোসব দিস

আকর্ষিত কৰৈত ছন |হমবা গাম জেৱাঁক মোন নহি বহয ঝদা স্কূন হূজি গেন ছন তৈ জায পবন |হম সবিতা ক' কহনিযনি ,হম শীঘ্রে আযৱঁ |

গাম আরি পবাতে দবিভঁগা চন গেনৌ |ওতয মোন ত' নহি নাগে ঝদা এক দ্ দিনক ৱাঁদ পঢ়নায পব ধ্যান দেৱঁয নগনৌ |পঢ় য একটৗ সাধনা ছৈক |সাধনা মে জতেক নিপ্ত বৈহ ছৈক ,সাধক ক'তদনুসাব হুন ভেটৈত ছৈক |হমহু একসান কতৌ নহি গেনৌ আ অপন পূবা ধ্যান পঢ় য মে নগেনৌ |এহি একসান হম সবিতা সং সেহো সংপর্ক নহি কএন |মৈট্রিকক পবীক্ষা সমাপ্ত ভ' গেন |দ্ মাসক হেব ছুঞ্জী ভ' গেন |হম অপন গাম আরি গেনৌ |এক দিন মায ক' কহনিযনি জে এক সান ভ' গেন ৱঁহিন ক' ভেট নহি কেনিযৈক অছি সে নানগংজ জেৱাঁক মোন হোযত অছি ? মায ত্তবত আজ্ঞা দেননি জে ৱঁহিন ক' গাম চনি জায নেন |দোসব দিন ভোবে নানগংজ গেনৌ |সাঁঝ মে নানগংজ পহ্চনউঁ|ৱঁহিন ৱঁব প্রসন্ন ভেনীহ |সাঁঝে সং সবিতা সং ভেট কবয নেন মোন ছটপট কবে ঝদা সবিতা ভেট ভেনীহ দোসব দিন |সৱেঁবে ও ৱঁহিনক অঁগনা অযনীহ |হমবা অসোবা পব বৈসন দেখি হিনকা ৱঁব খ্শী ভেননি |একটক সং হমবা দিস তকৈত বহথি |হমবো নজবি সবিতা পব গেন |ও নজবি ঝ্কা নেননি |সবিতা ক' দেখি হম ত' অৱাঁক ভ' গেনৌ |অয ,এক সান পহিনে জে সবিতা হূনক কোঢ় ী ছনীহ সে আৱঁ অৰ্দ্ধ রিকসিত হূন ভ' গেন ছথি |জে সবিতা পহিনে একটৗ হ্রাক পহিবনে বহৈত ছনীহ সে আৱঁ ওঢ়নী ওঢ়নে ছনীহ |চংচন সবিতা আৱঁ গংভীব ভ' গেন ছথি |হ্নকা দেখি হম হববৱঁবা গেনৌ |সহসা হমবা ঝঁহ সং নিকনি গেন ,আউঁ ,সবিতা , অহীঁক ৱাঁট হম বাতিযে সং তকৈত ছী |সবিতা ৱঁজনীহ ,যৌ পাহ্ন ,একে সান মে আমাঁ ঝ্ঠো ৱাঁজয নগনৌ অছি |এহন হমবা দিস ধ্যান বহৈত ত' একোটৗ সমাদ দি তৌ ? ও ত'আগ ভোবে মদন ভাগজী কহৈত ছনখিন জে সাঁঝ মেং হমব সাব কমন অযনাহ অছি |জহিনা হম অহাঁক নাম স্বননৌ ,দৌড়ন আযন ছী |সবিতা হমবা মাহ্ক কৰু ,গনতী ভ' গেন |ওনা হম গাম সং অহীঁক ভেট কবয আযন ছী |সবিতা চ্প চাপ অপন অঁগনা চন গেনীহ |এহিৱীচ একটৗ ঘটনা ভ' গেনৈক

| हँ ,घटैने कहक चाही | रँहिन कहननि ,कमन ,तू आरिंयेे गेन छह ,हमवा दु चावि दिन नेन गंगा स्नान कवय सिमविया जाय क' अछि | केकवा पव घव छोड्रैंक | तू बरहैंह त' हम दुनू गोटा निश्चिन्त भ' जायरँ | तोहव भोजन तारें सविता रँना देतह | हम हुनका माय क' कहि देनियनि अछि | ओना रँहिन नहि वहती से स्वनि नीक नहि नागन ह्मदा पता नहि एकटा अदृश्य कोनों शक्ति देह मे वोमांच उंपेन्न क' वहन छन | भोवे रँहिन मिसवक संग गंगा स्नान कवय सिमविया चन गेनीह | रँहिन भोवे हमवा नेन भोजन तैयाव क' देने छनीह | वाति में ठीक सं नींद नहि भेन छन | दस रँजे स्नान केनौ | तपेश्चात भोजन क' स्वति वहनौ | चावि रँजे उंठनौ आ रँहाव निकनि पोखविक मोहाव पव टहनय नगनौ | सूर्यास्त भेनाक रॉद घव नौटनौ | सविता कनेक कानक रॉद अयनीह | दीप ज़वा हमवा नग रैंसनीह | हम कहनियैन ,आग त' आहाँ अपना पाहुन क' एको रँव खोजो नहि केनियनि | ओ कहननि ,नग यौ पाहुन ! हमवा माँ क' रँुझन छनैक जे दिनक भोजन अहाँक नेन भउजी रँना क' गेन छथि | ओना हम आयन वही त' आहाँ स्वतन वही | हम घूमि गेन वही | सविता फेव प्छननि ,रॉजू ,की खायरँ ? आहाँ जे खुआयरँ सेह हमवा नेन अमृत छैक | सत् पूछी त' अहाँके देखियेे क' हमव पेट भवि गेन | यौ पाहुन ,कतेक स्नूठ रँजैत छी | सविता भोजन रँनारँय भनसा घव चनि गेनीह आ हम छत पव जा घुमय नगनौ | सविता एक घंटाक उंपवान्त छत पव अयनीह | हम आ ओ ,पटिया रिछा एकहि ठाम रैंस गेनौ |

पूर्णिमा दिन वहैक | चान अपन पूवा प्रकाशे पसावि देने छनथिन | रँसंतक मादकता प्रकृति मे पसवन छनैक | आमक स्वगंध चाककात गमकैत छनैक | भौवा गुंजायमान केने छनैक | कोयनीक कू कू रातारँवण मे मिठास भवि देने वहैक | केखनो क' दक्षिण परन मंद मंद रँहैत छनैक | शान्ति रॅयाप्त छनैक | दुटा ह्रदयक धवकनक आराज हमवा दुगए गोटा क' रँुझा वहन छन | हम दुनू गोटा पटिया पव रैंसन छी | मनयानिन जोव सं चननैक आ सविताक ओढ़नी उंवि हमवा देह क' झाँपि देनक | हुनकव केसक नट हुनक नान नान कोमन कपोन पव

नहवि मावय नगननि जेना मेघ चान क' ढकि दैत छैक | हम सविताक ओढ़नी हुनका माथ सं ओढ़ा घूँघट बँना दैत छियैन आ हुनकर दुनू कपोल पर अपन दुनू हाथ द' ओहि चान क' निहारैत छी | सविता एक बेर हमरा दिस तकैत छथि आ नजरि झुका लैत छथि | हुनक ओ रूप हमरा एतेक आंदोलित केलक जे हम अपना क' नहि रोकि सकलौं | हुनका अपना करेज सं सटा लेनिहयनि | बेरीकाल तक एहिना हुनका अपना करेज सं सटेने रहलिहयनि | सविता अपन दुनू हाथ उठा हमरा गरदनि पर दय अपन माथ हमरा ह्रदय पर समर्पण क' देलखिन | लागल जेना चान क' मेघ झाँपि देलकै ,पूरा अन्हार भ' गेलैक | हमर मोन जेना अपना नियंत्रण सं बाहर होमय चाहैत छल | ओही समय में बाँसक झुरमुट सं एकेबेर पक्षीक समूह कोलाहल करय लगलैक | हमर चेतना घूमि आयल | सविताक बात त' मोन क' आओर स्थिर क' देलक | ओ हमरा जांघ पर अपन माथ द' कहलनि ,प्रियतम ,चान मे अहाँ की देखैत छियैक ? चानक प्रकाश देखैत छियैक ,चानक सुन्दरता देखैत छियैक | सविता पुनः कहलनि सदा चान में ओ दाग देखैत छियैक | सविताक बात हमरा अंतरमोन क' छू लेलक | हम कहलियनि ,प्रिये ,ओहि चान जकाँ हमरा चान क' दाग नहि लगतैक | हमर चान त' ओहू चान सं बेसी चमकतै | हम बाबी कान तक हुनका माथ में अपन आंगुर चलबैत रहलिहयनि | आकाश मे चान हमरा सभ क' देखि स्थिर भ' गेलैक | पक्षी सभ जे कनेक काल पहिने कलरव करैत रहैक अपना खोता मे शांत भ' गेलैक || जेना पक्षी सभ क' हमरा प्रेम पर विश्वास भ' गेलैक | वातावरण मे निवरता पसरि गेलैक | नीला आकाशक नीचा मात्र हम आ सविता | कोनो शब्द नहि | कोनो आवाज नहि | मात्र हमरा दुनूक साँसक आवाजक अनुभूति होयक |

हम दुनू प्रकृतस्थ भेलौं | सदा सविता हमरा जांघ पर अपन माथ द' आकाश दिस तकैत रहथि | हुनका माथ क' सहलाबैत हम पुछलियनि ,सविता की सोचैत छी ,की देखैत छी ? ओ कहलनि ,प्रियतम ,हम बहुत दूर टिमटिमायत ओहि तारा क' देखैत छियैक | हमरो जीवन ओही तारा जकाँ टिमटिमा क'

बहि जायत । टिमटिमाएत ओही तारा जकाँ हमहू एहि संसार मे ने बहि जाय ? सभक ध्यान त' झिलमिल चाले पर बहैत छैक । यौ पाहुन ,हम आर नीक कएल की रहैजाय से हम नहि जनैत छी मुदा हमर रोम रोम अहाँक' समर्पित अछि । आब ए जिनगी अहाँक संग ,नहि त'

फेर एहि देहक स्पर्श मृत्यु करतैक ।

हमर हृदय चिकोर क' उठल । हम अपन प्रियतमाक कान्ह पर अपन हाथ ध' देलियनि आ हुनका अपना करेज सं सटा लेलियनि । प्रियतमा अछूँ एहि राँत क' गेठ बान्हि लेबं जे प्रियतमा छोडि एहि देह पर मृत्युटाक रस चलतैक । सविता सेहो हमरा कान्ह पर हाथ ध' देलखिन । सविता खुशी सं हमर गरदनि मे दुनू हाथ द' बान्हि गेलीह ।"

दुनू रब प्रसन्न । प्रेमालिंगन मे दुनू डूबल । तेसर दिन रहिन रहैाअ गाम अयलखिन । एक सप्ताह के बाद कमल गाम चलि गेलाह । बिजल्टे निकललनि । प्रथम श्रेणी सं पास केलनि । गाम सं पटना आबि गेलाह । पटना साइंस कओलेज मे नाम लिखेलाह । अपना गति सं जिनगी चलय लगलैक । कमल पढ़ाइ पर ध्यान देबय लगलाह । बीच बीच मे सविता सं पत्र द्वारा गप्प होयत रहलनि । सविता सेहो पढ़य पर ध्यान देबय लगलीह । एहि तरहे समय बितैत गेलैक । कमल पटना मे एम् एस सी मे पहुँचलाह आ सविता सी एम कओलेज ,दरभंगा मे बी ० ए ० मे पहुँचलीह । सविताक पिताजी विश्व विद्यालय मे काज करैत रहथिन । तें सविता दरभंगा मे नाम लिखेलनि । दुनूक बीच पत्र ब्यवहार अबाध गति सं होयत छलनि । एहि बीच कहियो कहियो कमल दरभंगा आबि सविता सं कओलेजक परिसर मे भेंट क' जाएत छलखिन । दुनूक बीच प्रेम प्रसंग अबाध गति सं चलैत छलैक । सविता आब गुलाबक कोढ़ ी वा अर्द्ध विकसित फूल नहि छलीह ,आब ओ गुलाबक पूर्ण फुलायल फूल छलीह ,पूर्ण नव यौवना अ कमल स्वच्छन्द ,स्वशील युवक

एकरैब महामो करोटे फेबराक प्रयास केलक मुदा निबर्थक । देह मे मात्र अस्थियेटा शेष छैक । एकरैब जोर सं निः श्वास

নেনক আ কনেক স্থিব ভেন | প্বনঃ ওকবা মানস পটৈন পব চনচিত্র জকাঁ দৃশ্থ ঘ্ময নগনৈক |

“কতেক খ্শী সং জীৱন ৰিতৈত বহয | সবিতা সন প্রেমিকা ভেটৈন ছন জিনকব প্রেবণা সং সভ কিছ স্বন্দব গতি সং চনৈত ছন | প্রেম আ কর্তব্যক ৰীচ মম্নৈত নহি ছনৌ | স্বন্দব ঢংগ সং সময ৰিতৈত ছন | এম০ এ০ মে ৰিশ্বৰিদ্যানয মে প্রথম আযন বহী | পটৈনা সাওংস কওনেজ মে ৰ্যাখ্যাতাক পদ পব আৰুঢ় ভ’ গেন ছনৌ |”

কমনক প্রয়েকে সফনতা সং সবিতা খ্শি বহৈত ছনীহ | দ্নুক সংপর্ক সূত্র জ্টৈন ছননি | সবিতা সেহো ৰী০ এ০ ক’ গেন বহথি | সবিতাক বিজন্টৈ দেখি কমন দবিভংগা আযন বহয | দ্নূক ভেটৈ সাঁঝ মে ভেনৈক | ৰিশ্বৰিদ্যানযক সকটৈমোচন মঁদিব মে, দ্নূ গোটা ৰজবংগৰনী ক’ দর্শন কেনাক ৰাদ নৌবগনা পৈনেসক সামনে পার্ক মে একঠাম ৱৈসন | কমন পূছনে বহৈক ,আগ্বক পঢ় াওক ৰাবে মে ক্দা সবিতা কহনে বহৈক ,পাহ্ন ,আহাঁ পঢ় াওক ৰাত নহি করু | পাহ্ন ,হম অহাঁক প্রেমক আগি মে জবি বহন ছী আ হমব পিতাজী হমব ৰ্যাহেক গপ্প স্বকহ ক’ দেনে ছথি | হম আহাঁ কোনা পবিণয সূত্র মেং ৰন্হাযৱ তাহি নেন সোচূ | কমন কহনে বহৈক জে সবিতা স্থিব বহু | সভ ঠীকে বহতৈক | কমন ঘূমি ক’ পটৈনা চন গেনাহ | কিছ দিন এহিনা ৰিতনৈক | কমন সোচৈত ছন| কোনা প্রস্তাব পঠাযন জায ,তাৱে ৰীচে মে সবিতাক পত্র ভেটৈনৈক |

নানগংজ ,

দি০

১৩.০২.১৯৭৩.

প্রিযতম ,প্রণাম ,

হম অপন হান কী নিখূ | হমব স্থিতি ত’ ওহি স্বাতী চিবওা জকাঁ অছি জে ৰবখাক এক ৰূঁদ জন নেন আকাশী দিস তকৈত

बहैत अछि |हमर एक एक क्षण कोना बितै अछि कहि नहि सकैत छी |हमर ब्याह हमर पिताजी ठीक क' देलखिन |ब्याहक दिन फाल्गुन शुदि पंचमी बरि अर्थात १० मार्च क' निर्धारित भेलैक अछि |हे प्रियतम ,आहाँ कत ' नुकायल छी |आहाँ त' बुझते छी हमर ब्याह त' कतेक दिन पहिने भ' गेल अछि |आर एहि देह क' पर पुरुष कोना छुअत |एहि सं त' मरि गेलाग नीक |हे पाहुन ,हमरा एहि जाल सं मुक्त करू |शीघ्र आउ ,नहि त' फेर एहि लोक मे नहि भेटब |

| अहींक प्रतीक्षा मे ,सविता |

कमल क' हाथ मे जहिना पत्र भेटलैक ,लगलैक जेना ओ संसार घूमि रहल छैक |कमल क' बुझेबे नहि करैक जे कोना एहि विपति क' पार लगायब |ओ उतर दिस भंगा बिदा भेल |सीधे सविताक पिताजी सं भेंट केलक आ अपन सभ स्थिति स्पस्ट क' देलकनि |सविताक पिताजी कमल क' आश्वस्त केलखिन आ कहलखिन जे सविता जतय चाहतैक ओतहि ब्याह हेतैक मुदा लर स्थितिक कारण किछु समय लागत |कमल प्रसन्न भ' पटना लौट गेल मुदा किछु दिनक बाद पुनः एकटा पत्र भेटलैक |

प्रियतम ,

पिताजी आहाँ क' ठकि लेलनि |हमर ब्याह आग भ' गेल |समाजक डर सं हमहु किछु बाजि नहि सकलौ |हमरा सिऊथ मे जे सिंदूर देलक अछि ,हमर मोन में त' ओ नहि अछि |तें हम निर्णय केलौ अछि जे अपन जीवन लीला समाप्त क' ली |तें ब्याहक बादे हम घर सं भागि गेलौ |हम अहूँ लग कोन मुँह ल' क' जायब ? हमरा आहाँ लग गेले आहाँ क' पराभर भ' जायत |आर हमर जीवन नरक भ' गेल |आर केकरा ल' जीयब |पाहुन ,आर एहि जन्म मे भेंट नहि होयत |हमर सभ कहल सुनल माफ करब | मरैयो काल अहाँक हाथक स्पर्श हमरा रोमांचित क' रहल अछि |पाहुन ,झूठ नहि कहैत छी अहाँक स्मरण होयते पूरा देह ओहिना काँपि रहल अछि जेना प्रथम अभिसारक समय देह काँपल छल | बस

আৰ কিছু নহি কহৰ । অদ্ধুঁকে দ্খে হোযত । ভ' সকয ত' হমবা রিসবি জাযৰ । পাহ্ন ,হমব অংতিম প্রণাম । অহীক অভাগন ,সবিতা ।

পত্র দেখি কমনক আঁখি সং অশ্রুপাত হোমেয নগনৈক । ও ভাব রিহ্বন ভ' গেন । তবত পেঁর্ট শৰ্ট পহিব রিদা ভেন, সবিতাক তাকয । কতয কতয নে সবিতা কে তাকয নেন গেন হ্মদা সবিতা কতৌ নহি ভেটনৈক । কমন সোচনক ঙা সংসাব রৈকাব ছৈক । জখন সভ সং প্রিয হৃদযে হেবা গেন তখন আৰ জীৱন মে বহিযে কী গেন অছি ।" আগ রাবহ রবখ সং এহি শির কোটিক হ্ষটী মে বহৈত অছি । সংসাব মে ওকবা নেন বহিযে কী গেনৈক জেকবা নেন চিংতা কবত । কিযো কিছু দ' দৈত ছৈক ত' খা নৈত অছি ,নহি কিযো কিছু দেনকৈ ত' কতেকো দিন ভুখনে বহি জাযত অছি । হ্মদা নিত গংগা স্নান কবৈত অছি আ নিত গংগাক কন কন ছন ছন প্রৱাহ কে দেখৈত বহৈত ছৈক । গংগাক প্রৱাহে জকাঁ নে ওকব সবিতাক প্রৱাহ বহৈক । এহিনা নে ওহো কন কন ছন ছন কবৈত বহৈত ছনৈক । গংগাজনে জকাঁ ও হো নে স্বচ্ছ ,নির্মন আ সীতন ছনৈক । ওকবা হোযত ছনৈক জে গংগাকাতে মেং ওকবা সবিতা সং কহিযো নে কহিযো ভেট হেতৈক হ্মদা এখন তক কহাঁ সবিতা অযনৈক ?

সাধ্ক' ব্মেনৈক আৰ সাঁসো নেৱা মেং দিক্কত হোযত অছি । হ্মদা ঙা কী, দ্ব রহ্ত দ্ব কী দেখ বহন ছৈক ? উঁপব নীনা আসমান মে সবিতা নব রধ্ক রূপ মে ওকবা নিহাবি বহন ছৈক । পতা নে ওকবা কতয সং শক্তি আরি গেনৈক আ জোব সং ভাগন আ সবিতা ক' ভবি পাঁজ ক' পকবি কানয নাগন ।

ভোবে হ্ষটী নগ রব ভীব বহৈক । আশ্রমক নোক ঠঠবী রনা নেনে বহৈক । সাধ্ ক' উঁঠা ওহি পব ধ' দেনে বহৈক । নোক সভ হ্ষটী ক' অংদব দেখয নগনৈক জে কি সভ ছৈক । সবিতাক পত্র ছোবি কিছু নহি বহৈক । নোক আৰ ব্মনকৈ জে সাধ্ ত' প্রেমক প্বজাবী ছন । ওহি হ্ষটীক নাম প্রেম হ্ষটী বাখি দেন গেনৈক ।

সন্দীপ ক্মাব সাফী

ঋপ্পন গাঁর

ঋপ্পন গাঁর ঋছি সাফ

নগনগমে কনম গাছ–

স্বছ হরাক স্বগন্ধ স্বংগহাএত

রাঁর্টে রঁর্টেহীক মন রঁহনাএত

হঁর্টিহঁর্টি ক২ পোখবি গনাব–

স্নান করৈ ছী ওগ কিনাব

মহাবপব স্বন্দব পাখৈব গাছ

কৌআ মএনা কবএ কিলোল

ভোরে দেখৈ ছী কৌন্হ চলৈএ
বসআরিঁএ স্বগন্ধ গ্বড়ক–
হবিযবহবিযব গহ্মহ খেত–
কানসঁ রঁহিএ কমলা রেত

গাঁরসঁ রঁনন শহব রঁজাব
খূরঁ রঁনএ পাপড় খচাব
গামক ছী ঙা বীতিবিরাজ–
সভক কবএ খাদব সকোব

शान्तिलक्ष्मी चौधरी

गजल

१

बगरी भौजी देखहि तँ कोना माथ मोचारै छै गे दाय

रँगजमरी पटैकि कँ कोना रंग लगारैँ छै गे दाय

মনপ্বখা সনক গান বংগি রঁনি গেনৈ হঁ দনিপূবী

খোঁট্টি-খোঁট্টিঁ রঁড় ী কেহন-কহাঁ ৰূপ রঁনারৈঁ ছৈ গে দায

খায নেনয ছৈ ভাঁগ ফেট্টন ওঁট্টন খ্খাক মোদক

ভংগজিনেরিঁযে সন ঘ্মন ডাঁব নচারৈঁ ছৈ গে দায

সৈনজ ভৌজী খায ভs গেনৈ কেহন নিবপট্ট নির্নজ

কোনা দরাঁড়ি ছৌঁড়ি কেঁ প্বকুখ চানি দেখারৈঁ ছৈ গে দায

বসিযা ভৌজী সঁ হাবি দিখব-জন ধs নেনকৈ দ্খাব

রঁহিনোক সোম্নহাঁ কনিযো নাজ নৈ দেখারৈঁ ছৈ গে দায

রিঁন ভৌজী ফগ্বখাক খঁগনা নাগৈ জেনা ভুতরঁগনা

বঁগবস তঁ চহট্টগব ভৌজীযে রঁনারৈঁ ছৈ গে দায

"শাঁতিনক্ষ্মী" কেঁ তঁ ভৌজী নাগৈ রঁযস শিক্ষাক মাস্টবনী

नरत्तुविया कैँ देह बसक पाठ पठ़ ारैँ छै गे दाय

........वर्ण २०......

गज़न २

देह मे सटनै जखन देह सिहवि गेन देह
केवौ छोड़ा कैँ खेसावी से नेह सिहवि गेन देह

विज्ञापनक युग मे स्त्री देहक मोग वँछ्व मोन
मवैत देखि रासेन्य सिनेह सिहवि गेन देह

जीवनक धाव मे जाणत बनी ओहिना भासन
स्वनि ठ्ंकवैत कोशीक ठ़ाह सिहवि गेन देह

वॅन्हठ्ठेंश्ठी वाँठ़ा मे दहि गेन धानक वौग-वोप
विंচ खविहान देखि ওা মেহ সিহবি গেন দেহ

গামঘব ছোড়ি -ছাড়ি নোক পবদেস দিস ভাগৈ

পবতী নৈ পারি হবক বেহ সিহবি গেন দেহ

গামক ডীহ ডারব রেঁচি শহব চনি এনহুঁ

ভেটৈ তঁ চৈন রাঁহবে নৈ গেহ সিহবি গেন দেহ

মবাঠী মান্বখ কহঁ প্ববরিঁযা, খসামী রিঁহাবী

তহ্ মে বাঁটৈ ভদেস-রিদেহ সিহবি গেন দেহ

দস দশীক বাঁদ মিথিনা কি এহনে নৈ বহতৈ

"শাঁতিনক্ষ্মী" কেঁ ছৈ ক্ষন্ব নৈ থেহ সিহবি গেন দেহ

....বর্ণ ১৮.......

গজ়ন ২

মোেটৈ পকড়া জঁ নিঠ়যেনকৌ তঁএ হে হ্বিযা সতী

হঁ গে ঠোঁঠে দারি ধকিযেনকৌ তঁএ হে হ্বিযা সতী

সদি এরঁহি হমবা রঁহ্ সেঁ রঁকথোথৈনি কবয

তঁ ডেনে পকড়া মোড়া যেনকৌ তঁএ হে হ্বিযা সতী

সাস্ব প্বতৌহ্ক ঝগড় া হোগতে ছৈ সভক ঘব মে

গবিযেনিহী যৈহ ব্র্হ্মেনকৌ, তঁএ হে হ্বিযা সতী

হে গে মায ছিযৈ কী কংকহী পড়ন বহয ছৈ পাছ

যৈহ কিটৈকিটৈ সভ খেনকৌ তঁএ হে হ্বিযা সতী

মজা ন্বটৈয নে ধিযাপ্বতা কেঁ জনমায ঠ়ে ংগবেনৈ

সঁয কী স্বদ্ধদয পোসনকৌ, তঁএ হে হ্বিযা সতী

সঁযে কে মাথ হাথ বাখি খো নৈ সম্পত গে ডনিযাহী

স্বচানিযে ভেযো নতিযেনকৌ তঁএ হে হ্বিযা সতী

এহন স্বপ্বত্র দেখি কাকী কহতৌ "শাঁতিনক্ষ্মী" সন্ত

দৈর কিনকো রাঁমে বাখনকৌ তঁএ হে হ্বিযা সতী

........রর্ণ ১৯......

গজন ৪

গোব গান পাতব ঠোব ছৈ

কমন ওস খাখি নোব ছৈ

দীন দ্খ ভীজৈ গান পব

কাঁপৈত ঠোব তিনকোব ছৈ

নান গান গবম তকখা

বংজৈ মোন হ্মদা গন্হাব ছৈ

ৰাঁপ তাবী মায ৰ্য্যভচাবী

ভায দ্নূ সিনহা চোব ছৈ

থান মে ছৈ কমন ফ্নন

ভঁমবাক হাঁজ মে হোব ছৈ

করি হৌথি রা কোদবরাহা

বস মে সভ সবারোঁব ছৈ

মঁহকৈ পানি পীগীন পঠৗ

ধর্মামো মাছে কে চঢৈব ছৈ

গবীৰ ৰেঁঠী সভক ভৌজী

"শাঁতিনক্ষ্মী" তেঁ নোবৈ মোব ছৈ

बमेशे बञ्जन

बॉकुद

कतेक धृष्ठ छै
बॅकुदक बेगबान कण
छेदैत चनि जागत छै शेबीब
कमसँ कम जाति भेद तँ कबिते

खान्दाननक जाति
खान्दाननकाबीक जाति
मिथिना खान्दाननक बिध्वन्सक
चौसबपब तेहने चीत्त–पङ्क्तक खेन बचने खछि

खान्दाननपब गढ़गब
जातिक बंग नेपन क२ क२
नबसंहाबसँ बञ्छादित
खपना देहके
खाकाशमे डूब क२ क२
बषबि चाहैत खछि ह्मसनाधाब पानि
बञ्जबञ्जित शेबीब साफ–सफाएक नेन

ম্দা রাকুদ রেগরানকে
পনখতি কহাঁ
জে সোচৈত
প্বষ্টৈত
খান্দাে ননকাবীক
জাতি
খা তখন
শবীবক খন্তব ভাগ তকক যাত্রা কবৈত

প্রকাশ প্রেমী

বে গোধিযা তো কোন্নী ছে ?

বে গোধিযা তো কোন্নী ছে , এন্হব খা চন দেখে তমাসা ।
মাঙযক ছাতি চিবে খাতিব , নেতরা খাঙব ফেকৈ হঙ পাসা
। ।
বে গোধিযা তো কোন্নী ছে , এন্হব খা ....

বে জঙ খচবানে দ্ধ পিনে হঙ, তকবে গজ্জত ন্বষ্টাবৈনা,
জাগতক নাম পসাহি নেস, ঠহক্কা মাঙব পিষ্টৈ হঙ তাসা ।
মাঙযক ছাতি চিবে খাতিব, নেতরা খাঙব ফেকৈ হঙ পাসা
। ।
বে গোধিযা তো কোন্নী ছে , এন্হব খা ....

ছছ দ্নাব খন্হবোনে হঙ, পিতিযাঙনক শান সোহবোনে হঙ,
মাগযক মমতা বিসৈবকে দেখহি, কঙনে হঙ পবোসিযা পব খাসা
।
মাঙযক ছাতি চিবে খাতিব, নেতরা খাঙব ফেকৈ হঙ পাসা
। ।

বে গোধিযা তো কোন্নী ছে , এন্হব খা ....

বে রিসৈবকে দেখহি ঘ্ঘ্রামনা, ডিগডিগথৈযা চনামনা ,
ঝিঝিবকোনা খা স্বস্বকে , হবিমে ঠোকি কবতৈ দ্দর্শিা ।
মাঙযক ছাতি চিবে খাতিব, নেতরা খাডঁব ফেকৈ হঙী পাসা
। ।
বে গোধিযা তো কোন্নী ছে , এন্হব খা ....

নৈ এক খল্ড নৈ দূ খল্ড, কঽ কঽ দেখহি খল্ড খল্ড,
কহি হঙা মাঙযক রৌনিকে, ঙা ত হঙা রভনাকে ভাষা ।
মাঙযক ছাতি চিবে খাতিব,নেতরা খাডঁব ফেকৈ হঙা পাসা । ।
বে গোধিযা তো কোন্নী ছে , এন্হব খা ....

কামিনী কামাযনী

কাশীক ঘাট

রাঁরঁন টা ঘাট সঁ
টঘবৈত রহিত
ন্বকৈত ফ্ষস্কত. . .
এঁঠৈতঙমকৈত. . .
ঝ্মৈতহ্াঁফৈত . .

চনি বহন খছি নাহ
মদ্বিম মদ্বিম . . ..
ডুঁপবি
খাকাশে কেব
খপন রাঁহ্পাশি মেঁ নেনে
কাবী কচোব মেঘ
ছিটকৌনে সরঁটা জঙ্গা
রঁনৌনে রঁডকা ছাঁহিবি
দৈত
জেঠক জরৈত রৌদ সঁ
রঁচরা কে খসীবরাঁদ
পানি কম ছৈ
দূব দূব ধবি সূখন কন্তাব
ভনভনাতিখসংখ্য রৌনক স্বব. . .
পর্যাবিরণক খধোগতিক
পসাবএ চাহৈত খছি খিস্সা
ক্ষদা
হ্নকব পঠাওন হকাব
হ্নক দবরাঁব
নহি স্বনরঁ খাজ্ হম
কেকবো খানক রিনাপ
নহিঁ দেখরঁ হম
মঁডিন কে দৃশ্যতি
পঁডা সরঁহক নূট খসোট
বৃদ্ব খা' নগব রধূপ .. .'
রিভসে বস ক নেপন
রা চন্দ্রঁ দিস পসবন
কূডা কচবা কে সাম্রাজ্য
খসত ত' খরস্স নোব হমব খায
ক্ষদা রিশ্বনাথে কে মঁডিন মে জাএ
দীরোদাস ক্ বাজ্য মে
ঔঘড কে ত্রিশূন প' রঁসন
জে ধাম
রএহ ত' হমব কাশী

হমব প্রাণ
রএহ
ত' হমব স্বপ্নক চিব প্রতীক্ষিত
গাম । ।
2 সাবনাথক সংত
তপস্বী
গম্হব একাংত মেং
প্রগ্নতি স্বন্নবি কে রূপ নারণ্য নিহাবি
এতেক ঐশ্বর্য পারিং
কতেক খানংদ ভেৈন
খপনেক হ্মখ মংডন সॅ জ্ঞাত হোরিং বহন খছি
যদ্যপি ছী ধ্যানমগ্ন
খপন পॅাচ শিষ্যক সংগ
গাছক নীচা তীতৈত
খরিচন মৌসমক প্রহাব সॅ কান রা . . ..
রিজয রা পবাজযক খাস সॅ পৃথক
একসবি নডৈত খপনা সॅ
রॅঠৈত জা বহন ছী নির্দ্বন্দ্ব. . .
সহস্ত্রাং রॅবখ পহিনে দেন ও প্ররচন
খনুগ্রॅজিত ভ' বহন খছি
শিংখনাদ রॅনি
মॅহ মॅহ কবৈত খছি
রাতারবণ চারুকাত
খপনেক দৈহিক স্বরাস সॅ
ওহি দিন সॅ রিনমন সময
. . . চকিত হ্মদিত..
সীখা বহন খছি
খষ্ঠাংগী মাস্ত্রক চবম ঙুদ্দেশ্য
সমেটৈনে খপন রৌবিযা রিস্তবা
নেনে হাথ মে.
ছডী কমংডন . . ..
ওহি চিবংতন রাঁষ্ট কে রॅষ্টেমী
জেকব পাথেয মাত্র সহ ছৈ
জীরনক কষ্টতম সহ । ।

फाग्न बाग

फाग्न मे बास बचाऊँ सखी फाग्न मे । । . .2. .
पीयरी पहिरने खेत मे देखियौ. . .
नाचि रहल अछि जौरन. . . .
सिन्नुरिया सन दहकि रहल अछि. . .
चारूकात रन ऊँपरन . . ..
गरमाहटि स॑ भरल आ सूरज . ..
आर॑ नै मूँह नुकारै. . .
जोर जोर स॑ चलैत रसंती. . .
सेहो डहकन गाबै. . . .
मन उँमकि रहल रेंजोड़ . .
चाहि सीमा तोडि नै फाग्न मे। । 2
असगर कोना रहबँ फाग मे
हिय हम्मर नहि मानै. .
गाछ बिरीछ सबँ झुसिक रहल अछि
कि सोचै कि जानै. . . .
आस बँठा क' प॑ाँती लिख लिख़्र. .
पठबैत हम प्रियजन के. . .
मग मे बैसल बिह्ँसि उठैत छी. .
दीप जरा नैनन के. . . .
हम्मर आँगन स्नेहक धाम बँनल फाग्न मे । । 2
गठजोरि खेल्न फाग सखी फाग्न मे. . . .
आ पूआ . . . .आ मालपूआ . . .
आ दहीबँडा. .. रसबती. .. मूँगबाँ. . . .
पहिरने खेलू फाग पोख भरि
पेटि मे तखने ससबती. . . .
बिन पीने .. . . .बौबैनौ फाग्न मे. . मदिरा भ॑ाँग . .
बँनजोरि खेलूँ फाग सखी फाग्न मे। । 2

ज्योति झा चौधरी
प्रजातंत्रक पुनर्निमाण

প্রজাতংত্র পব রিচাবরিমর্শ
কে ভ্রষ্ঠ খা কে খাদর্শ

বাজনীতি মে খানী সদাচাব
মিষ্টারী সর্ঁতবহক ভ্রষ্ঠাচাব

জাগৰুক বহয সর্ঁ জনতা
ব্যর্থ নহিঁ হোয ককবো নাগবিকতা

হোয পবীক্ষা বাজনেতা কে যোগ্যতাক
তখনে ভেষ্টয খাক্তো চ্নার নড়র্ঁাক

রৈহ নাগবিক ক সকয মতদান
জকবা হোয খধিকাবক পূর্ণ জ্ঞান

সাক্ষবতাক প্রসাব জহিনা খারশ্যক
খনিরার্য জানকাবী তহিনা নোকতংত্রক

কিছ খাধাবভূত পাঠ্যক্রম কে ওাষ্ঠা
তাহিমে হোয র্ঁঢ়া যা পবীক্ষা

রিনা উত্তীর্ণ ভেনে নহিঁ সম্ভব
চ্নারক উম্মীদরাব খা মতদাতাক পদ

करी झा

निर्मोही

निर्मोही संग जोवन प्रेम क कहानी ,
साने छी नोवसँ प्रेमक पिहानी ,
मौधमे रौबि. रौबि कहै छनाह–
... तखन केहन ओ प्रेमक रँयना ,
केने सबारौब छथि ओतरेँ ,,
नोवसँ हमव दुन्न नयना ,
हाथमे हाथ दइ रँझरेँ,
कोना ओ प्रेमक पविभाषा .
हज़ ाब खंड केनाह थ्राग ओ ,
हमव मोनक सभ थ्राशा ,
मोन मे थ्राशे छन काटैरँ,
ह्नका संगे जिनगानी,
किछ दितौं किछ नितौं ,
हम ह्नका प्रेमक निशानी ,
ह्नक स्वभाव बसिक भ्रमव ,
केव होंग थ्छि तहिना ,
बस पिरँथि चंपा चमेनी ,
खन ग्वनारँ पव तहिना ,
ज्नी कहिओ कवरँ रिस्रौस ,
प्वरुख प्रेम पव यै सहेनी ,
कहिओ नै स्वनहए ऊँनमन
बहए सदिखन ओ थ्छि पहेनी
पूरुखक , प्रेम जेना कागजक नैया ,

ভিজয তঁ গোৰ্ৱ স্বখয তঁ ৰুণগযা

ওঠ়নী নান

ওঠ়নী নান চ্নব কে ,
নিপৰ্টি নিপৰ্টি ক২ ঋহসঁ,
হম্মব প্যাসন নযনকেঁ,
সদিখন হঁসরৈত বাখৈত ছন ,
কখনো উঁড়এ ও ঝকোব হরা সংগ ,
কখনো সমেটী জাগ রাঁহিমে ,
কখনো কান্হা পব র্ঝ্যাক্ফন ভয ,
সসবৈত খসকৈত বহৈত ছন ,
হ্নক কানমে জা ক২ কখনো কিছু
ছাতীসঁ কখনো সৰ্টি জাগত ছন ,
হ্নক ধবকন কেঁ গিনি গিনি ক২ ,
ও উঁঠৈত ৰজবৈত বহৈত ছন ,
কখনো হ্নকব কমবৰঁদ ৰনি ,
কখনো গানকেঁ ছরৈত ছন ,
কখনো পীঠ পব জা ক২ ৰেশবম ,
সসবৈত ঠনকৈত বহৈত ছন ,
কখনো তঁ দেখূ ঙা জাজিম ৰনি ক২ ,
কখনো কোবামে সূতি জাগত ছন ,
কখনো হ্নকব হাথকেঁ ঐ দ্নাবে ,
সদিখন হমবা সতরৈত ছন ,
একবা মাথ পব নৈ বখ্ ঋহা ,
ঋহাঁক ওঠ়নী ঋছি হম্মব দ্শ্মন ,
হমবা ঋহাঁক রীচ ঋারি ক২ সদিখন ,
কিএক ঙা ৰেশবম বহৈত ছন ,

डाधनाकब . ठाक्व
(26.5.2012क फ्ावबरिंसगंजमे
24म ख्न्तबबाष्ट्रिंय मैथिना सम्मनलक काय्र संध्यामे मंच
पब बचित ख्राश्व करिता। (
जँ फ़ो ख्पना पब रिश्वास

चाफ़ी त स्वना सकैत छी
बाति ভবि ख्फ़ाँकेँ
रॅनारॅनाकेँ करिता–
चाफ़ी त ন্‌মা सकैत छी
बाति ভবि ख्फ़ाँकेँ
रॅनारॅनाकेँ करिता–

ফ্দা কবরॅ নফ়ি সে
স্বন্ন রॅস কিছু পাঁতি
পাঁতি খ্ছি গ ভোগন
পাঁতি খ্ছি গ ভীজন
জীরনক ধাবমে
ডূরৈঁতউঁতবাগত–
খ্পন মংন্নধাবমে।

জবৈত বৌদমে
পৈঘ রাঁধমে
এক ফ়বিযব গাছ
ফ়াবনকেঁ জীরনক খ্াশে

গর্মীমে পীপবিক
হবিযবহবিযব পাত–
জরৈত জীরনক খাশি।

ভাদরক ঘটাটোপ মেঘক
বাতিমে রিজনীক গজোত
ভটকন পথিককেঁ
দেখাগত রাঁট
ভেটৈন জীরনক খাশি।

দাহন কোশীমে
দহাগত নোক
দেখন এক গাছক
নরঁদনি ডাবি
ভেটৈন জীরনক খাশি।

নাগক ফূফকাবসঁ
গেন জীরনক খাশি
উঁড় ৈত রাঁজক ঝপট
ভাগন নাগ
ভেটৈন জীরনক খাশি।
শীতমে হবিযবহবিযব–
দূরি পব
ওসক ধরন রিন্দ্
উঁগনাহ সূর্য
সপ্তাহ পব
ভেটৈন জীরনক খাশি।

সহ্মদ্রমে ডূরৈত
জহাজীক নগ
ডগন জমীনক ঢ়পে
ডূরৈতকেঁ

भेटैत जीवनक आशे।

जीवन जखन
हारैत देखाइत अछि
कतहुसँ भेटैत अछि
जीवनक आशे
जँ हो अपना
पर विश्वास।

ओमप्रकाश झा

रूबाइ/ गजल/ कविता/ गीत

रूबाइ

आइकाल्हि बाबा सभक लोकप्रियताक देखैत एकटा रचना - प्रस्तुत अछि।

निर्मल मोन सँ बाबाजी दऽ छथि आशीष।
खाता नंबर अहाँ लिखू, जमा करबाऊ फीस।
जमा करबाऊ फीस, बिगडल काज बनत,
केनेअ जे हवान, से सबटा कष्ट जरत।
कहैअ कमल-धरू बाबाक चरण "ओम",
फीसक लियौ रसीद, भेंटैत कृपानिर्मल। -

কব্বাগ
কোনা কহ বংগনক কবেজ কেঁ ণ বংগবেজ, বংগ ছুটৈ নৈ।
নৈন পিযাসন ছোডি গেন, ক্ষদা খাস মিননক টুটৈ নৈ।
হমবা ছোডি তডপৈত পিযা খপনে জা বঁসনা মোবংগ,
বুঁমথি বিবহক নৈ মোন, ভাগ্য ণ ককবো এনা ফূটৈ নৈ।

মন্বকথ (কবিতা)

জিনগীক কৈনভস পব,

খপন কর্মক কূচী সঁ,

চিত্র বঁনেবাঁ মে খপস্যাঁত মন্বকথ,

ভবিসক খাগযো খপন হেবাঁক

খর্থ খোজি বহন খছি।

হজাবোনাখো বঁবখ সঁ-,

বঁহত ণ জিনগীক ধাব,

কতেক বিডবো কেঁ ছাতী মে ন্বকেনে,

ভবিসক খাগযো খপন সৃজনক

খর্থ খোজি বহন খছি।

বাজতন্ত্র সঁ প্রজাতন্ত্র ধবি,

ঙুঁচ নীচক-গহীব খাধি,

স্ববসাক ক্ষঁহ জকাঁ বঁঠনে খছি,

ভবিসক ঋাগযো গ তন্ত্র সভক
ঋর্থ খোজি বহুন ঋছি।

কখনো করেজক রঁবিযাবী,
কখনো মোনক বাজ সঁহত,
রঁঠনে জাগ ছৈ মন্বক্থক জিনগী,
ভবিসক ঋাগযো মোন ঋা করেজক
ঋর্থ খোজি বহুন ঋছি।

গীত শিরবাত্রিক ঋরসব পব একটা প্রস্তুতি–

গৌবী বহিবহি দেখথি রাঁটৈ–, কখন এতা ভোনেনাথ।

ঋাঁগন মে মৈনা কানি বহুন ছথি,
ঝনি নাবদ কেঁ কোসি বহুন ছথি।
তাকি ঋননাহ কেহুন রঁব রৌবাহ,
গৌবাক জিনগী ভেন ঋারঁ তরাঁহ।
মৈনা পীটৈ ছথি ঋপন মাথ, কখন এতা....................

ভূতরেঁতানক নাগন ঋছি মেনা–,
প্রেত পিশাচক ঋছি ঠেনম ঠেনা।
পূড়ী পকরান কিযো নৈ তকৈ ছৈ,
সরঁ ভাঁগ ধথূবক খোজ করৈ ছৈ।
কিযো নংগটৈ, কিযো ওঠনে টৌটৈ, কখন এতা...................

কোনা ক২ গৌবী খপন সাস্বব রঁসতীহ,
বিষধব সাঁপ সঁ কোনা ক২ রঁচতীহ।
পিতাক ঘবক ছনীহ জে রঁনন বানী,
কোনা নগেতীহ খারঁ ও রঁডদক সানী।
খারঁ ত২ কিছু নৈ বহনৈ হাথ, কখন এতা.....................

গৌবীক মোনক খাস খাগ পূবা হএত,
রঁব রঁনি খযনাহ শম্ভু ত্রিভুবন নাথ।
জগজ্জননী মাঁ গৌবী শংকব ছথি স্বামী,
জগ উঁদ্ধাবক শিব ছথি খন্তর্যামী।
ফেবিযো হমবো মাথ পব হাথ, কখন এতা.......................

"ওমরঁ্ঝারৈঁ ", স্বনূ হে মৈনা মহাবানী,
ও ছথি জগতক স্বামী ঔঢবদানী।
ভোনা নাথক ছথি নাথ কহারঁথি,
সরঁহক ও রিঁগডন কাজ রঁনারঁথি।
শিব ছথি এহি সৃষ্ঠি কেব নাথ, কখন এতা...................

জগদীশ চন্দ্র ঠাকুর অনিল

গজল

১

হম তমসাযল গজল সুনাযল

অহাঁ অগ্বতাযল গজল সুনাযল।

এ সৌঁসে আকাশ হমর ছী

উড়ি উড়ি আযল গজল সুনাযল–।

মাণক কবজা মাটিক কবজা

হমহুঁ চুকাযল গজল সুনাযল।

পাপ কতে ভবি গেল মোনমে

গংগা নহাযল গজল সুনাযল।

নগরতে আগি অছু জংগলমে

কতহু পড়াযল গজল সুনাযল।

খহাঁক দ্বদযমে ঘ'ব হমব খছি

ঘ্বি- ঘ্বি খাযবঁ গজন স্বনাযবঁ ।

তাকবঁ বাঁটে খহাঁক জীৱন ভবি

সপন সজাযবঁ গজন স্বনাযবঁ ।

২

গাছী ন্ববঁধন খাম সাঠূ

চনূ চনৈ ছী গাম সাঠূ ।

হম নহি জাযবঁ ববিযাতীমে

মোনে খছি ও জাম সাঠূ ।

নোক বঁহ্‌ত ছোটে সন নাগন-

জকব বঁড় টৌ নাম সাঠূ ।

একেটৌ খছি ঘ'ব বাবণক

ভবি গাঁ খছি বঁদনাম সাঠূ ।

हमरा खातिर गाम स्वर्ग थिक

आ घर चारू धाम साहू-।

३

किछु एहने सन लागि रहल अछि-

चोरे जोर सँ गाजि रहल अछि ।

रहता लाखो घरक झमारे

सएह जमाना मारि रहल अछि ।

दुनिया आ दुनियाँ उदास छथि

रविदासी टी नाचि रहल अछि ।

जकर मुँह चिन्है छै गाँवीक

सएह झंगरा पारि रहल अछि ।

ककरहु ने' झिनगावि सौँस ओ

किदो परारी गारि रहल अछि ।

एहि भीड़मे चीन्हए मोसकिल

कंठ ककर के दारि रहल अछि ।

४

माँ जे तकनियै,हम बुझि गेनियै

ताकि झस्वकेनियै, हम बुझि गेनियै ।

कोगनी झहकनै आमक डारि पर

अहाँ जे रँजनियै, हम बुझि गेनियै ।

बिमझिम बिमझिम साओन आ भादो–

अहाँ जे कननिये, हम बूझि गेनिये ।

ग्रमकीक चाँद बिजलोका आ अन्हड

अहाँ चुप भेनिये, हम बूझि गेनिये ।

२

सभ्यता आ संस्कृति (कबिता)

हम कहनियनि हमरा नोकरी भेटि गेल

बाबूजी प्रसन्न भ' गेनाह

हम कहनियनि हम अपन बिबाह सेहो ठीक क' नेनहुँ

बाबूजी नाराज भ' गेनाह

हम कहनियनि बिबाहमे दस नाख भेटैत

बाबूजी प्रसन्न भ' गेनाह

हम कहनियनि टाका कनियाँक नाम पर बैंकमे जमा रहत

बाबूजी नाराज भ' गेनाह

हम कहनियनि कनियाँ सेहो नोकरी करैत छथि

बाबूजी प्रसन्न भ' गेनाह

हम कहनियनि कनियाँ सेहो संगे आबि गेल छथि

बाबूजी सन्न रहि गेनाह !

ঝুন্নী কামত

নোবাএন খাঁখি

উঁজবন ঘবমে পোখবি ক পানি

পীৰঁ বহন খছি খখনো নোক

পূছি বহন খছি মাস্বম ৰঁচ্চা

কহি যা তক ভোগৰেঁ হম ঞা সোগ।

কেনা উঁজবন ঘব ৰঁসতৈ

কেনা একব নোব স্বখতৈ

খা ব কতেক দি ন

খহি না ভোগতৈ ঞা ভোগ।

সৰঁহক দাতা ৰএহ এগো মাতা

জি নকব খছি সমান পূত

কোগ কহাৰঁএ হি ন্দূক্ষসনি ম-

খা কোগ খছূত।

ভাগরাঁটি ভাগকেঁ জাতি মে-

ধ্তকাবৈত দেখৈত স্ত্রী সমাজমে

কী কহবঁ হম ঙা রি ডমবঁনা

কতেক চোট নগৈত খছি কাঠেমে।

কিএ স্ত্রী হম খছূত

রএহ রি ধনা হমবো রঁনৌনক

রএহ বঁগগ্বণ দেনক-ৰূপ-

পব খরিঁ তে ঐ সংসাবমে

পবজাতি কহি কঽ সভ ধ্তকাবনক।

পহি নে জাতি রাঁবি কঽ গাম রঁটৈনক

মনক সংগ পাগনো রঁটৈনক

নৈ ঙা কোগ সোচনক হমবা মন্বখ

দেখি কঽ সভ ঝঁহ ফেবনক।

কদ্রূ পব হে র্ধি জীরি

হমবেসঁ সভ উঁহ্নাব হোগএ

হমব ৰনেনহা দৌবা দেরতাক

সি বপব চঠ়ৰৈত খছি

রএহ মাটি পব হমছুঁ ঠাঠ় ছী

তঁ হম কি খএ খছূত কহাগ ছী ! !

করি তা–

হমব মি থি না হমব প্রাণ

হমব মি থি না হমব জননী

হমব গএহ পবান খছি

দেখনৌং তঁ ৰব দ্নি যাঁ খাগৃ

হ্মদা মি থি নে হমব জান খছি ।

এত্তক্কা মাটিমে খ্শিৰূ সংস্কাবক

জে নৈ ৰ্নৈ কেকবো খান খছি

খানোকেঁ খপনা ৰনৰৈএ

যএহ মি থি নাক পহি চান খছি ।

জতএ গোৰবক হোগত খছি পূজা

ৰগবোকেঁ মি নৈত দ্নাব খছি

ওা পারন ধবতী ন্মেব

এতএ জননী ধাম খ্ছি ।

জে এনান্ এতএ রঁসি গেনান্

কখনো বাম তঁ কখনো ডঁগনা ছেনান্

দেরতো ঐ মাটিসঁ করৈত দ্নাব খ্ছি

এন্নে পরি ত্র ন্মেব ভূমি

এন্নে স্বন্দব ন্মেব গাম খ্ছি ।

নাবী

f নর্মন খ্ছি , ও মমতা খ্ছি

f নর্মন হ্নকব দ্নাব

ও নাবী খ্ছি ঐ সমাজক

জগমে বচনসংসাব। রঁসন খ্ছি –

নৌ ভেটৈননি খন্বকূন পবি রেশী হ্নকা

নে ভ্তানক সাব

তৈযো হৈবত ছী দেখি ক২

কতেক ডঁচ্চ, খাদর্শী খ্ছি হি নকব রি চাব

हव सुगमे

दर्बैत आएन हि नका अग्वआए समाज।

ममदा कहि बहन अछि आग नाबी

जननी छी हम समाजक

हमही र्दनर् एकव सोचरि चाव-

पैदा कवर् अपन गतित सँ संस्काव

ि नर्मन वहर् हम, ममता बखर्

रॉंरै जन-जनमे प्याव।

पंकज झा

स्वयंके ँ बीठ ू याञ रॅनार्एमे नागन छी

भ्रष्टाचार स त्रस्त,
लोक छिनमिना रहल छैथ,
आंदोलनक विगुल रजा रहल छैथ,
क्षुदा ओ रौखराँव छैथ,
जे हुनको बच्चा मे भ्रष्ट आचरण दोख रहल छैन,
हुनक जन्म स पहिनही,
हुनकर पिता, समाज,
दहेजक दूषित विचार स,
हुनकर निर्माण प्रारंभ केलैन,
विवाहे स- आधारे स,
निर्माण के प्रारम्भ स,
अपन दुर्नितक आर मे,
हुनका जन्म देलखिन,
आ समयक क्रम मे,
हुनकर अवचेतन मन के,
हर भाग मे,
भ्रष्टताक उदहारण भैर देलखिन,
हुनक बच्चा मे ओ तेज कहाँ,
जहिना अनाज, फल, फसल ,
किित्रम खाद के प्रयोग स,
बर्श हिन् भ गेल अछि,
तहिना आग के धरा उर्जा विहीन छैथ,
जिनका सिर्फ गर्दभ गान अबैं छैन,
अपन स्वाभिमान नै,

ও পিতা কে খাব মে,
খা পিতা হ্নকব খাব মে,
প্বনঃ রৈহ চন্দ্র চনরৈত ছৈথ,
খার্ব কন্দ্র যৌ ঘবা,
কি রিনা ধ্যান, জ্ঞান, রিজ্ঞান কে,
খহাঁ খঙা স উরৈব সকে ছী,
খহাঁ নগ সময কহাঁ খঙা,
মূন্য কে মূন্য খাঙ্কি কে,
খহাঁ নগ উর্জা কহাঁ খঙা,
তঠস্তু বহ কে,
হমবা ত ব্র্হ্মানা জৈত খঙা,
খহাঁ রৈহ বাক্ষস ছী,
জেকবা স্ত্রী ওব ধন দ্ন্ব দেন জৈত ছন,
খা সময কে প্ররাহ মে,
কোনো রীব,
খহাঁ কে ছাতী পব র্বজ্র প্রহাব কৈ,
খহাঁ কে খংত কবৈ ছনাহ,
হ্মদা খঙা ঘোব কনহগ মে,
ও রীব কতয ছৈথ,
সে নৈ জনৈত ছী,
হ্মদা !
স্বযং কে বীঠ় ঘঙ র্বনার্বয মে নাগন ছী,

২

মান্ব নে মান্ব,

नर चेतना स दूर,
हम मैथिल मजबूर,
सभ्य होएबाक ढकोसला नचौने,
स्वयं अपन वीठ्क हड्डी तोड़ै छी,
जगतो में किछु नञि बुझै छी,
मरा छी,
पर साहस कहाँ ?
स्वाभिमान बनेबाक
सामर्थ्य कहाँ ?
समय संग चलैक,
दृष्टी कहाँ ?
प्रतिकार करैक,
तर्क कहाँ ?
मानु ने मानु,
अहाँक अधोगतिक,
बिज पहिनहि रोपल गेल अछि,
दहेजक विष पैल स,
अहाँक नचौल गेल,
अहाँ मरिक गेल छी,
भिरैक गेल छी,
अखर संस्कृति स बटैक गेल छी,
आनक पुरुसार्थ पर,
ठाढ् होएबाक कोशिस,
अपहिजे त बनाओत,
क्रमशः ओर,

বাজদের ম্ডন

করি তা –

কামনা

খপনখপন কামনা সরঁহক পাস–

ধবতীসঁ পসবন খকাস

রঁঠ়নে জা বহন মাসে মাস

নোগতে রাঁধা দ্খক খাস

খাস ি নবাস তৈযো খাস জি নগীক –পাশি

নি রঁ্ধি যা পোতা ফানি কঽ রঁজন –

“যৌ, রাঁরাঁ খারি গেন ফাগ্নন মাস।”

“হঁ বৌ রৌখা বৌদা ভঽ গেন

খারঁ হএত জাড়়সঁ উরঁবাস

पवसान कर्हाँ भ्वेन छ्वन जाड़

ऐर्रेबक जाड़ तँ देहकेँ कऽ देनक तावताव–

घ्वमे जबि गेन सभ्टौ नावप्वखाव–

नगे छ्वन नै रँचत जान

नीनसासँ भ्वबन छ्वन खान

द्नू रेंटौ भ्वऽ गेन ज्खान

हमबो रॅठ़ि गेन सामाजि क शीन

पनि रॉबक भ्वाव ङठौनक कान्ह

खाॅर नि चेन भ्वेन हमबो जान

टैहनरॅ, ब्रॅनरॅ कि छ कबरॅ दान

गारि सकरॅ स्वखसँ भ्वकति गान।”

“यौ रॉरॉ नै कक्क नाथ

हमबा कद्ध्र एकटौ रॉत

मगड़ा केनक रॉर्बूसँ काका

माँगैत बहै तीन हजाब टैका

कहै छनैगमान बहनौ तोहब नै ठीक –

भ्वऽ गेनह पूबा रेंगमान

रॉर्बू खछि सभ मगड़ाक जड़ि

सनकेनकौ तोबा जि नगी भ्वबि

ऐ जाड़मे कबतौ ओ पबनोक रॉस

বাঁচি   নেরো সভ চাসবাঁস–
খপনখপন চাস–, খপনখপন বাঁস–
দেখি হেঁ সি নেমা খেনি হেঁ তাস
খপনা সম্পতি কেঁ কবি হেঁ নাশি
বাঁবাঁ ঠীকে কবরৈ পবনোকবাঁস
বীতন জা বহন জাড়্‌ক মাস। ”
ঘ্মএ নগনৈ মাথক চাক
বাঁবাঁ ভেন খরাক্‌।

ऋमित मिश्र

गीत

नैना करे मिना रे
दिन मे श्पन रँसा रे /2/
हमवा भ' गेलौ तोरे सँ प्याब सजनी . . .
नैना करे मिना रे . . . .

दिन बहै छी सोचैत बाति बहै छी जागन.
हेतै मधुब मिलन ग श्राशि बहै यै लागन /2/
नैना के बाँहै ध' क' दिन मे उंतवि जो
प्रेम नगब मे बँसि जो जिनगी गुजबि जो
तोबे नैन मे हमब संसाब सजनी
नैना करे मिना . . . .

दुनियाँ के बीत केहन भेल रिपबीत छै.
जानि नै तैयो किए लागन प्रीत छै /2/
साथ जे तोहब बहत दुनियाँ सँ लड़ि लेबँ
एक दू रँब नै सए रँब मबि लेबँ
नैन मिना क' प्रेम कब स्वीकाब सजनी
नैना करे मिना . . . .

কৱিতা

পহিল টিক্লনা

মজ্জবক দিন সঁ পসবন স্বগংধ ,

হর্ষিত মোন স্বঁঘি মাতন গংধ ,

হ্রূসিযে কহৈ ছী কোযনক গীত স্বন' জাগ ছনৌ ,

সচ কনৌঁ ৱঁঠ্ ৈত টিক্লনাক দর্শন কব' জাগ ছনৌঁ ,

ডাঁঠ্ া -পাত ন্বৱঁধন হবিযব টিক্লনা ,

পৈঘ-ছোটৈ ,ৱাহ ! কেহন ৰূপ দৈৱঁ বচনা ,

পহিন টিক্লনা সঁ চটৈনী থাবী সজন ,

সান ভবি কে ৱাঁদ ঙ্কঁহক স্বাদ ৱঁদনন ,

এখনে সঁ মীঠ বাজা নাগি বহন ,

ৱঁম্ঁৱঁগ্রা মানদহ ছকি ক' খেৱৈঁ খাশি নাগন ,

ধন্য ভেন জিনগী দেখ পহিন টিক্লনা ,

"খমিত" বসানক ধ্যান মে ৱঁনন ৱঁগ্রনা . . . । ।

কৱিতা --**ৱ্ঁঠ্ া কাকী**

গ খন্হাব কোঠবী মে বহৈ ছথি ৱ্ঁঠ্ া কাকী .

एकदम शांत जेना पथेव के क्षवत .

धिवे. काकी धिवे चवखा पव श्वांग्वव चनावैत व्ॅ्ठ़ ी–

ह्वेनी जे वॅगन मे खड़ ा छै .

ओकव महवानी छनथिन व्ॅ्ठ़ ी काकी

सजै छन ह्नक सेज .

नागै छनै मजद्वक भीड़ ,

सहावा दैत छनी सवॅके व्ॅ्ठ़ ी काकी ,

पव हाय; वाम के ओ सवॅ नहि मंज्व छनै ,

नग तs ठाक्व साहेवॅ मविवैथ किएक ,

नक्ष्मी विधवा हेवैथ किएक ,

श्वावॅ एनै ज्श्वानक वाज ,

नवका जमाना कए प्वतौह कए नीक नहि नागनै व्ॅ्ठ़ ी काकी ,

श्वाखीव माहत्व हावन श्वा कनयुग जीतन

घव सँ निकानि देन गेनए व्ॅ्ठ़ ी काकी .

जीवन भैव सहावा दै वानी ख्द वॅसहावा भs गेनै .

ह्नक ग हानत के जिम्मेदाव के छै .

ह'म श्वहाँ वा ख्द व्ॅ्ठ़ ी काकी . . . .

२

कविता -- **ग्वनाम छी कनियाँक**

श्वाग हम वॅता वहन छी हानात ग द्नियां कए,

कोना कs स्वनावी खिस्सा श्वपन कनियाँ कए ,

দিন ভৈব খটৈতখটৈত স্বখী গেন খ্ন শেবীব– কএ ,

কনিযাঁ মোটৗ গেনা মাত্র এক রঁবিস মেঁ ,
ফূনী কs ভেন ফ্ক্কা খঁগখঁগ ওকব শেবীব– কএ ,

খাগ হম রঁতা বহন ছী হানাত গু দ্নিযা কএ ,

ঘব কে স্বপ্রিম জজ গু রঁাত কোনা নগ মানী .
খপনা নেন মধ্ব মনাগু দোসব নেন ছষ্ছ পানি .
দৌড় ৈত বহ ছী পৈদন কোন কাজ স্ক্টৈব কে ,
খাগু হম রঁতা বহন ছী হানাত গু দ্নিযা কে ,

নৈ পান খা সকএ ছী নৈ নৌঁগ নৈ গনাযচী

কানূন জোঁ তোড়রঁ গর্দন পব চনত কৈঁচী ,
রেঁননা কে মাগব খাগ ছী হোগু সাফ হম ঝাড়্ সে ,
খাগ হম রঁতা বহন ছী হানাত গু দ্নিযা কএ .

মৈডম কে জ্ন্ম ছৈ যা তকদিব কে সিতম ছৈ ,
কোনা কs হম রঁতারী কতেক উঁদাস হম ছী ,
তুফান মে ফসন ছী খাশে নগ কিনাবা কএ ,

খাগ হম রঁতা বহন ছী হানাত গু দ্নিযা কএ ,

একটৗ হমতঁী নৈ ছী গ্বনাম কনিযাঁ কে ,

হমবা সন কতেক ভাগু খাওব ছৈ দ্নিযা মে ,
কহিযো নেরঁs খমিত. সহাবা রৌতন গু জহব "
খাগ হম রঁতা বহন ছী হানাত গ দ্নিযা কে . .,

মছব

মছব রঁড় করেজগব হোগ ছৈ

जानक ब़ँजी नगा सरँ कए क च्मै ष्ठै
ह्मब घब मेँ बह्ै ष्ठै
ह्मबे खून च्सै ष्ठै
ञनमन घ्सखोब कर्मचाबी जेकाँ
कान नग ञारि ञैबरी मेँ स्त्नब गीत स्नरैँ ष्ठै
ञनमन च्नारक समय नेता जी जेकाँ
मन्त्रव्थ कए सचेत ह्ोग सन पाह्निे पड़ ा जाग ष्ठै
ञनमन ठग ,चोब ,पाकेटमाब जेकाँ
जह्निा सगबो ञ्रष्ठाचाब पसबन ञष्ठि
ओह्निा मष्ठबोँ ञ्रष्ठाचाब कबै ष्ठै
एक्क ञादमी कए रैँब-रैँब च्सै ष्ठै
ञनमन मिनारँटी सामान रैँच राना ब़ँनिया जेकाँ
मष्ठबक जनसंख्याँ दिन-र-दिन ब़ँढ़त
ञनमन रैँबोजगाबी,गबीरी,ञा दह्ेज़ जेकाँ
किष्ठ ङँपाय कब्ध ग काटरैँ कबत

ञनमन ञातंकरादी ,मह्गाञ़ जेकाँ
एकबा सँ ष्ठुटकाबा कोना ञेटत , चिंता कए रिषय ञष्ठि
ञनमन रैँटी कए रिया्ह जेकाँ
ह्े मष्ठब सन नीक देरता ,ञपना मेँ कते ग्नण समेटने ष्ठि
ञाग सँ ''ञमित '' ञहाँक चेना बँनन
ञनमन कोनो पार्टी कए चमचा जेकाँ ||

४

करिता- **ञाधुनिक रैँल्ड**

काल्हि ष्ठलौँ स्तन मचान पब ,
तखने किष्ठ ब़ँष्ठ जोब सँ ब़ाजलै ,
नड़खड़ ा क' खसलौँ दलान पब ,
ञट प्ष्ठलौँ ब़ँड़का रैँटा सँ ,
कह्लक ञुटक्नमा के रिञा्ह ष्ठै .
ओह्ी ठाम रैँल्ड ब़ाजए ष्ठै ,

रैंल्ड ! आश्चर्य सँ खुजल रही गेल आँखि ,
रैंल्ड एहन होइ छै .
हमरा जमाना मे होइत छलै
एकटा ठेला .
मधुरगर शहनाइ के स्वर ,
ढोलक थाप .
म्‍यालक झंकार ,
आ गीक गारैंत गरैंया ,
फ़्दा आरँ ,
चारि{4} चकिया धुआँ उड़ ारैंत ट्रैक ,
ताही पर 10-20 टा ध्वनी रिस्तारक यंत्र ,
तेज धुन ,
अश्लिल रौंल ,
दारू पि नाचैत छौड़ ा छौड़ ी ,
इ पहचान अछि आधुनिक रैंल्ड कए ,
फाटी जाइ ककरो कानक पर्दा ,
पैड़ जाइ दिल के दौड़ ा ,
भ' जाइ ब्रेंन हैमरेज ,
त' कोनो जुल्‍म नइ ,
इ रैंल्डक धुन स्वनि क'
खुशी रा डर सँ जानररो नाच' लागै छै ,
सच मे जमाना रँदलि गेलै यै , . . । ।

नवीन ठाकुर

দ্বন্দ্ব নিরতি

রাঁত হমবা সঁ খাঁহাকে, কহনো নৈ জাযত !
রিন কহনো খাঁহা সঁ বহনো নৈ জাযত !

নৈব নিয মোন মেং জতেক নবরাঁক হ্রা ,
ফেব খাযরঁ জখন রেগ সহনো নৈ জাযত !

খাঁহক ঘবক দোগ সঁ পবিচিত ছি হম ,
ক্ষন্ডী ন্বকরঁ চাহরঁ , ন্বকানো নৈ জাযত !

রেঁব বহঁতে কছু রাঁত জে কহরাঁক হ্রা ,
রেঁব রিতনা পব রাঁত স্বননো নৈ জাযত !

বৈহিতৌং দ্শ্মন ত কোনো গপ নৈ ছন ,
ক্ষদা প্রেমী সঁ খান্হকে নবনো নৈ জাযত !

খছি বিশ্তা খপন মধ্বতা কে সংগ ,

ডাখব্দণ ক্ষমাব সিংহ .

ভাবতীয ভাষা সংস্থান, মৈসূব

ভাবতীয ভাষাক হম ৱেঁটী মৈথিলী

হম ৱেঁটী তঁ ছী
মায, খহিঁক
হ্মদা খঠ্ঠম খন্বসূচিমে পহুঁচি
রিকাসক ৱাঁটি জৌহেত
রিস্তাবক নেন ছটৈপটৗগত
হম ৱেঁটী তঁ ছী
পবংচ খহাঁক প্রতীক্ষাক
কেন্দ্ররিন্দ্ নহি
খহাঁক সাঁস পব মায
নিখন খছি কোনো খান নাম
নহি দএ সকৈত ছী হম খহাঁকেঁ
খাগিযো ধবি
জন্মসঁ হকরংচিত–
এহিনা, মায
জখন নাম ৱনিকএ
ভাবতীয ভাষা ৱনি জাগত ছী
তখনো একটৗ প্রশ্ন
নক্শা পব উঁভড়া যে খৱৈছ
হম কে ছী ?
খহাঁক মহীমা গীতমে
খপন চর্চোসঁ মহক্ম
হমব নামক খাগূ
'শ্রী' নাগো রা 'মবদ্ধম'

হম ধনী বনী বা গবীব়

ঋহাঁকেঁ কী

নহি জীত ছী ঋহাঁক

নহি ঋহাঁক হাব ছী

হম জবৈত দিযাক

পাতব ঋন্হাব ছী

ঋহাঁ ভাবতীয ভাষা ছী মায

হম মৈথিলী ছী

মায, হম মৈথিলী ছী !

চংদন ক্ুমাব ঝা

সববা, মদনেশ্বব স্থান, মধ্ৰ্বনী, ৰিহাব

||হেতৈ নরকা ভোব||

এতৈ জাগৃতি হেতৈক নরকা ভোব,

ঘব-ঘব মে পহ্ঁচত শিক্ষা,

শিক্ষিত হেতৈ সভ নোক,

সংপূর্ণ ধবা পব খ্ুশিযে পসবত,

ककरो आँखि मे नहि बहतै नोर,

नहि बहतै आतंक, आतंकी,

आ आतंकवादक जोर,

नहि बहतै राजनिति आ'

जातिवादक गठजोड़,

नवन दिवस, नूतन प्रभात,

पुनि हेतैक नवन अंजोर। .

प्रतिज्ञा

नव प्रतिज्ञा आउ चलू बँदलव व्यवस्था देश के,

परसव ने प्रेमप्रसाद ओ-' मेटैबँव ने विद्वेषी के-|

वञ्चसर्जना-सृष्ठि बञ्जित हाथ के सिखबँव ने-,

अधिकावरंचित लोक में जगबँव नव नूतन चेतना-,

তাকয চনূ ও' রাষ্ট জে পূবা কবয উঁদ্দশ্ট কে |

পবসয নে প্রেমপ্রসাদ ও-' মেষ্টৰঁয নে ঙষ্যাদ্বিশে কে-||

হাগকূ

চৈতক মাস

পছৰাঁ হন-হন

মান চৰৈএ ।

পড়ক পীঠ

ৰঁগ্বনা ৰঁগসন

ঠীন ম্বঁকৈএ ।

ৰূঁষ্ট মষ্টব

ওবহা সোন্হগব

ম্বঁহ পকৈএ ।

খাম্র মজ্জব

টিক্হনা ন্বধকন

न्वरुथी खाणए ।

ज्ड़-शीतन

कठेंव के रॅब

रॅड़ ा पकेँए ।

ঽর্ষিত মোন

কোণনীক রাঁজৰঁ

গীত নগৈএ ।

ভূখ

ভূখ নিজ-মানক জমানা মে কেহন পসবন,

নোক দোসবাক সনমান কবৰঁহ্ রিসবন ।।

খনকা নীচ দেখেৰা মে ৰ্ঁময খপন শ্রেঠতা,

সভ সঁ শ্রেষ্ঠ খপনা কে ছৈ সভ ৰ্ঁঝি বহন ।

নিজ-স্বার্থ সধৰা মে বহয হ্বদম নাগন ,

ঘেঁঠে কঠনৈ জঁ ককবো ত', হমব কী রিগড়ন ।

রিগাড়ি

छल दशो दिशो स्तब्ध, शांत,

दम सधने, भयाक्रांत,

ग्ग्मकी श्वा' उमस मेँ,

स्वखा बहल छल कंठ,

चित्त भ' गेल छल–

श्वक्थत तीत्त,

फड़फड़ ा बहल छल प्राण ।

पसबन छल रातारबण मे,

सभतबि सन्नाटो ।

স্কদা–

পোখবিক মোহাব পবহ্ক,

তাবক গাছক কতাব,

খা' চৌরঁটিযা পবহক,

রিশান রঠরৃক্ষ মাত্র,

কবা বহন ছন,

খপন শ্রেঠ্যতা এরম্

রিশানতাক খাভাস ঞমশঃ ,

জনা বহন হো জন্ব,

ꦲপন সাম্রাজ্যক রিস্তাব কেঁ ।

ꦲা'কি–

উঁঠৈত ꦲছি প্ররঁন–প্রচন্ড,

প্রঘ্নতি–কোমনাংগী কে ,

রন–উঁদ্যান কে ছাতী চিড়ৈত রিঁউ়া ।

ক্ষণহি মে মচি জাগছ প্রনয,

ꦲর্বা–ꦲর্বা খসয নগৈছ,

ꦲভিমান সঁ উঁঠন তাবক মূড়ী,

ꦲা' সীব সমেত উঁপবি,

খসৈত ꦲছি রঁৈবৃক্ষো হাবি,

এহনে হোগছ রিহাবি ।

খানন্দ ক্মমাব ঝা

মৈযা খহাঁ রঁসৈ ছী

মৈযা খহাঁ রঁসৈ ছী

মিথিনা নগবীক মাঁটিমে

পুণ্যভূমি উঁচঠমে না

কখনো কানী রঁনি খহাঁ এনৌঁ

কখনো দুর্গা ঋহাঁ রঁনি গেলৌং

কখনো সীতা রঁনি কঽ

ঋহাঁ ভেষ্টৈ ছিঐ খেতমে

মিথিনা নগবীক মাঁটিমে না

মৌযা ঋহাঁ...

মল্ডন ভাবতী সেরননি ধাম

বখনিঋনি হ্নকো ঋহাঁ শান

কানিদাসক ঋাস প্ববেনিঋনি

একহি বাতিমে

পুণ্যভূমি উঁচঠমে না

মৈয়া অহাঁ...

জে কিও জপননি অহাঁ কেব নাম

পুবিত কএ দেনিঅনি সভ মাঁগ

এহি রেঁব রাঁবী অছি

আনন্দক এহি পাঁতিমে

পুণ্যভূমি উঁচঠমে না

মৈয়া অহাঁ...

নৱীন ক্মাব “ঋাশা”

রিদেহ পবিরাব রিন্ব বহরঁ কোনা
ফাটৈন কবেজ কে সিরঁরঁ কোনা
রিবহ গীত মেঁ সেহো নহি স্বব
ওহি মষ তান নগাযরঁ কোনা
কনম জে চনন ছন সজি কে
ওকবা উঁজব ন্বথা পহিনারঁ কোনা
জ্ঞান ক খনখ জে জগোনথি হমবা মষ
ও প্রনেতা কে রিসবরঁ কোনা
মচান পব রৈসন সোচি ঐতরাঁ
রিছবন পবিরাব সঁ মিনী কোনা
রিদেহ পবিরাব ছমা মাঁগ্ব কোনা
রিনা ক্ষমা কে বহরঁ কোনা
জীরন কে গ শৌক খছি
রিন্ব রোজগারে বহরঁ কোনা
ঐতরাঁ নিখ বহরঁ কোনা
রিন্ব আশীষ জিযরঁ কোনা
রিদেহ নেন বহরঁ সদিখন উঁপস্থিত

পব কিছু দিনক মোহনত মাঁগ্ব কোনা।

[খপনে সর্ঁ সঁ দূব বহেক উঁদাসী খছি
পব রিঁন্ব রোজগারে জীরন খানী খছি। রিদেহক জনক গজেন্দ্র
ঠাকুব খা সমস্ত পবিরাব কে সমর্পিত]

গর্ভক খারাজ

কাঠী গর্ভমে তোহব ফকসিযাবী
জ্নি হমবা সতা গৈয মাঁ ।
এক রেঁব জন্ম নয কয,
স্বখ সিখয দে গৈয মাঁ। –জিনগীক দ্ঃখ
মাঁ তুহি র্ঁমমেঁ দ্ঃখ হমব,
দ্নিযা মেঁ পৈবপসারৈয দে গৈয মাঁ।
দায, রাঁরাঁ খা রাঁর্ঁ কতরোঁ সতেথিন,
মবহম তুহি ত নগেমে গৈয মাঁ।
গর্ভ মেঁ তোহব ফকসিযাবী কাঠী,
এক রেঁব জন্ম দয দে গৈয মাঁ।
রাঁর্ঁ কতরোঁ কহথিন খভিশাপ,
হম দূনূক খাস রঁনরৌয গৈয মাঁ।
গর্ভ মেঁ রেঁঠী ফকসিযাবী কাঠে,
ওকবা জ্নি সতা গৈয মাঁ।
রেঁঠী জঁ নহি নেতে জন্ম,
মাঁ। গৈয দ্নিযা কোণা রঁঢ়তৈয
গর্ভ সঁ তোহব রিনতী কবিযৌ,
জন্ম হমবা দয দে গৈয মাঁ ।

যৌ ভাগ দহেজক খন্ত করু

কিছ্ল খরশ্থ ষডযংত্র বচ্
কতেক দিন ষ্মঁহ বাখৰ রঁদ
কখনো তয কন্ধ ঐকব খংত
রেঁটী ভেনাঙা খভিষাপ নৌ থিক
নক্ষ্মীক হোয ও দোসব রূপ
ওকব সেহো খছি স্বপ্ন সজন
দহেজক কীড় াক কন্ধ শিকাব
জ্নি পানি বাখ্ ঙা রিকাব
যৌ ভাঙা দহেজ প্রথাক খংত কন্ধ।
কিছ্ল খরশ্থ ষডযংত্র গঢ়্
জঁ খহাঁ রেঁটা কে গঢ়নৌ
কি ওহি মে নিজ স্বার্থ দেখনৌ
রেঁটা জঁ খছি খহাঁক হীবা
রঁহ্মূন্য রঁড় খছি রেঁটী তঁ
রিযাহ কবি দূনূক জঁ
দহেজক খভহেলনা কবি যৌ ভাঙা
। ....দহেজ প্রথাক খংত কন্ধ

মিথিনাক কী কন্ধ রঁখান

মিথিনাক কী কন্ধ রঁখান
কি গাঙু একব গ্ণগান
এহি ধবতী পব জঁ ভেন জন্ম
তয রঁ্ঝি খপনা কেঁ ধন্য
মিথিনাক খছি খনগ পহচান
হব ঠাম ছোড়ৈ খপন নিশান
জতয জতয পব পড়ন কদম
ওহি ঠাম ফহবনি পবচম
মিথিনাক পেঁটিগ কয নহি জানে
মধ্রনী কে ঙা পহচান
দবভংগাক খছি খনগে শান
জানন মানন পান মখান

মিথিনাক কী কৰু বঁখান
কি গাউঁ একব গুণগান ।
জখন হম গুজবী সবিসবঁ পানী
স্বনে ময থারে শংকব মিশ্র রাণী
জকব সেহো থছি থনগ পহচান
মিথিনাক কি কৰু বঁখান
কি গাউঁ একব গুণগান।
জখন থারী মিথিনা নগবী
দহী চূড়া খাএ পসবী
দহী চূড়াক থনগ পহচান
থহি ময বঁসে মৈথিনক জান
মিথিনাক কি কৰু বঁখান
কি গাউঁ একব গুণগান।
জখন দেখি মাছক ঠেনা
তখন বুঁঝবঁ সাঁঝক মেনা
জখন দেখি জিবৈঁত ভাস্কব
নহি বহুত হ্মহ পব দূ থাখব
মিথিনাক কি কৰু বঁখান
কি গাউঁ একব গুণগান।
এতয কে ধিযা পুতা মাজন
ও বহুতি হুবদম সজন
হুনকো থছি থনগ পহচান
হুনকা ময বঁসে মাতাপিতাক প্রাণ–
কতবোঁ ও হোযথি হুবদংগ
নহি কবথি দোসব কে তংগ
মিথিনাক কী কৰু বঁখান
কি গাউঁ একব গুণগান।
মিথিনাক বূঁঢ় হোযথি বা বঁচা
হুনক মোন হোযন্হি সচা
এক দোসবক কবথি সম্মান
কিযা নহি হোযথি থনজান
মিথিনাক কি কৰু বঁখান
কি গাউঁ একব গুণগান
মিথিনা মহান মিথিনা মহান।

নিত্যানংদ গাযেন কেব দূটৌ হিংদী কবিতাক মৈথিলী

অনুবাদ অনুবাদ কর্তা আশীষ অনচিন্হাব

১

হম নৈ চাহি ছী অপনা উপব সংদেহ

হমবা অহাঁক মাঁঝ

এহিনা বঁনন বহএ দূবী

অম অপন সহাগ দএ ক নৈ কবএ চাহৈত ছী

অপনা উপব সংদেহ

আ নে অহীঁকেঁ কবএ চাহৈত ছী

বেঁগজ্জত........

২

বৌদ পঘনি বহন অছি

मन्वख स्वखा बहन खिष्ट जबि कए
खा बौद पघनि बहन खिष्ट------
बाजा नृष्टि बहन
मंत्री सृति बहन
ओकीन जागि बहन
रिपक्ष नाचि बहन
कूकूब बाँटेपब भूकि बहन
"हम"
देखि बहन छी चुपचाप ङा सभ।

३.

प्रस्तुत खिष्ट **कबानक मैथिली खनुवाद**

खनुवाद कर्ता) खाशीष खनचिन्हाब(

नोटहिन्दी कबान -ङा खनुवाद मधुब संगम संदेशे द्वाबा खबरी ------पब खाधाबित खिष्ट

तँ शुरू करैत छी खागसँ कबान केब मैथिली खनुवाद।

कबानक पहिल खध्यायकेँ कहल जागत छै। "फातिहा-खल " । ङा (खायत मने श्लोक) एहि खध्यायमे सात टा खायत छै सातो खायत पैगम्बब मोहम्मद मक्का नामकजगह पब कहला।

১শ্বদ্ধ কবৈ ছী খন্নাহ খ্দা ভগবানক নামসঁ জে কী একমাত্র (প্রশংসা কেব হকদাব ছথি।

২ছথি। দযাবান আ গ্রপাশীন জে কী বঁড়্কা (

৩মানিক (বঁদনা নেবঁএ আ দেবঁএকেঁ) বজা–জে কী বোজে (ছথি।

৪জিনকব হম সভ পূজা কবৈত ছিথন্হি আ জিনকাসঁ মদতি (মাঁগৈ ছিথন্হি।

৫জে কী হম (বা সোঝ আ সহী বাঁষ্টপব চনবাঁ নেন প্রেবিত কবৈ ছথি।

৬ওহি নোকক বাঁষ্ট পব সেহো চনবাঁক নেন কহৈ ছথি জে কী (খ্দা কেব প্রিয ছথি।

৭আ হ্নকা সংগ বহবাঁ নেন সেহো প্রেবিত কবৈ ছথি জে কী (নে নীচ ছথি আ নে পথভ্রষ্ঠ।

ডঁা° শশিধব কুমব, এম°ডী° (আযু°)– কাযচিকিসো, কঁানেজ অঁাফ আযুর্বেদ এন্ড বিসর্চ সেন্টব, নিগডী – প্রাধিকবণ, পূণা (মহাবাষ্ট্র)– ৪১১০৪৪

कोन खुशिएँ नाचि बहलह

मोनकहगछ "शेशि" ने तोँ होवी मनारॅह ।

कोन खुशिएँ नाचि बहलह से रॅतारॅह – ? ?

स्वस्म मिथिला रॅलन छह, नर्कह् सँ रॅत्तव ।

थजेय दुस्मक, थाग हव प्राचीव रिक्षत ।

माए मैथिली – तोहव जननी, केव ह्नदय मे,

ब्याप्त दुख केव होनिका पहिने जवारॅह । । मोन – कहगछ..........

जनकजा सीताक जे छल मातृभाषा ।

महाकवि विद्यापतिक जे कीर्त्ति – गाथा ।

मेघनादक फाँस मे से छह थचेतन,

थानि संजीवनि तोँ "शेशि" तकवा जियारॅह । । मोन कहगछ ....

गावि थाकल जकव महिमा,

शास्त्र वेद प्रवाण थगनित ।

आब तकबा नहि भेटैत अछि,

हा ! अपन पहिचान सङ्कुचित ।

आब नागन छल ग्रहण मिथिलाक बरि कँ,

एहेन दुस्थिति पर ने तोँ उम्हा रँजारँह ।। मोन कहगछ ....

गोबी नै, गोबीक प्रात बहए

आब गेल छलहुँ, हुनिका ओहि ठाँ,

गोबी नहि, गोबीक प्रात बहए ।

काजक तऽ सिर्फ रँहाना छल,

छरि दर्शन केव अभिनाष – बहए ।।

सोम्माँ अएनीहि, किछु रँात रँनन ।

रँठ्ाि गेल जेना, मोनक हलचल ।

ঋতি ঋানন্দিত ন্মখমল্ডন ছন,

ঋানন্দহি ৱিহ্বেন গাত বহ এ ।

ঋাগ গেন ছনহুঁ, হ্নিকা ওহি ঠাঁ,

হোবী নঞি, হোবীক প্রাত বহএ । ।

নযন মিনন, পব থিব নে বহন ।

নাজেঁ নে ঋধব কিছ ৱাঁজি সকন ।

কী ভেন ? – হমহ্ স্তব্ধ্ব বহী,

মিননক ঋজগ্বত এহসাস বহএ ।

ঋাগ গেন ছনহুঁ, হ্নিকা ওহি ঠাঁ,

হোবী নঞি, হোবীক প্রাত বহএ । ।

নহি বংগ গ্বনান চনন । – ঋরীব –

নহি নযনহি কেব ৱ্যাপাব চনন ।

পব ঋধব হ্নিক বঞ্জিম – বঞ্জিম,

ও গান গ্বনাৱী –

নান বহএ ।

আগ গেন ছনহুँ, হ্নিকা ওহি ঠাঁ,

হোবী নঞি, হোবীক প্রাত
বহএ । ।

নোক এহিনা কঠৈছ, নোক এহিনা কহত

নোক এহিনা কঠৈছ, নোক এহিনা কহত ।

ক্ষদা হম ছী খহী কেব, খহী
কেব বহরঁ । ।

নাম খহী কেব জপৈ ছী, হম আঠো পহব ।

ধ্যান খহী কেব বঠৈছ, নঞি কেও দোসব ।

খহাঁ মানূ ঞা সহ, হম খহী
কেব বহরঁ ।

নোক এহিনা কঠৈছ, নোক এহিনা
কহত । ।

সাওন–ভাদো কেব বাতি রা হো চৈতী ৰঁসন্ত ।

জেঠ হো কি খষাঢ় , রা হো ঠিঠ্বন হেমন্ত ।

হাৰাঁ ৰঁহিতহি বঁইছ, হাৰাঁ ৰঁহিতহি বহত ।

নোক এহিনা কইছ, নোক এহিনা কহত । ।

নঞি কহিযো মিন্নাগছ, প্রেম থিক ও খনন ।

জবি খমৃত ভঽ জাগছ, রাসনা কেব গবন ।

খহাঁ খন্তঽহি সহী, মন খহীঁ কেব বহত ।

নোক এহিনা কইছ, নোক এহিনা কহত । ।

হমবা জ্নি কবিহেঁ যাদ সখী

হমবা জ্নি কবিহেঁ যাদ সখী,

হম তঽ কিছু কানক সংগী ছী ।

জীবনক জঁ বাহ খনন্ত কমী,

হম ক্ষণ ভবি কেব বঁস সংগী ছী ।।

খাগ এহি খাঙ্গন, খাগ ওহি খাঙ্গন ।

হম এহি কানন সঁ ওহি কানন ।

নঞি খতা – পতা হম্মব কিছুও,

হম ঝুঊ গগন কেব পংছী ছী ।

হমবা জ্নি কবিহেঁ যাদ সখী,

হম তঽ কিছু কানক সংগী ছী ।।

জিনগী মে বঁহ্তহ্ ভেঁষ্ট হোযত ।

বঁহ্তো সংগী সভ ছুষ্টি জাযত ।

এক জাযত তঽ দোসব খাওত,

खछि जीरन तऽ रँह्वंगी ङा ।

हमबा ज्नि कबिहेँ याद सखी,

हम तऽ किछु कानक संगी छी । ।

एक क्षण जञो हो मध्मय रँसन्त ।

दोसब सम्तुर पतझड़ –हेमेन्त ।

थिक समयसमय केब– फेब सखी,

हम मित्र, रँनन प्रतिद्वन्दी छी ।

हमबा ज्नि कबिहेँ याद सखी,

हम तऽ किछु कानक संगी छी । ।

श्यामन स्वमन

निरीक्षण

अपने सँ देखऽ दोष कहिया अपन
ध्यान सँ साफ दर्पण मे देखू नयन

बात बड़ाका केना सँ नञि बड़का बनऽ
करू कोशिश कि सुन्दर बनय आचरण

माटि मिथिला के छूटैन प्रवासी भेलहुँ
मातृभाषा विकासक करू नित जतन

नौकरीक आस मे नहि बैसल रहू
राखू नूतन सृजन के हृदय मे लगन

खूब फहरै छी रोटीक विचारक रेब
अपन रोटीक रेब मे दहेजक भजन

व्यर्थ जिनगी अगर मस्त अपने रही
करू सम्भव मदद लोक भेटैय अपन

सत-साक्षी बनू नित अपन कर्म केर
आँखि चमकत फुलायत हृदय मे सुमन

सम्बन्ध

साँच जिनगी मे रीतल जे गाबैत छी।
वेदना हम हृदय के सुनाबैत छी। ।

करू माता केर आँचर मे की सुख भेटैल।
चढ़ि ते कोरा जेना सब हमर दुःख मेटैल।
आय ममता उपेक्षित किये रतिदिन-,
सोचि कोठी मे झाँक कय नुकाबैत छी।
साँच जिनगी मे रीतल जे गाबैत छी।
वेदना हम हृदय के सुनाबैत छी। ।

खूबँ नेनपन मे खेननहुँ बँहिनभाय संग। –
प्रेम सँ भीज जाय छल हबएक खंगखंग। –
कोना सम्बन्ध शोणित केव टूटैन एखन,
एक दोसव के शोणित बँहाबैत छी।
साँच जिनगी मे बीतन जे गाबैत छी।
बेदना हम ह्रदय के स्वनाबैत छी। ।

दूब खप्पन किये खछि पड़ ासी नगीच।
कटैत जिनगी स्वमन के बँगीचे के बीच।
बाँत घव घव के छी ग सोचबँ ध्यान सँ,
स्वयं दर्पण स्वयं कँ देखाबैत छी।
साँच जिनगी मे बीतन जे गाबैत छी।
बेदना हम ह्रदय के स्वनाबैत छी। ।

बेँटी

माँगू दहेज भवमाब यौ,
चनू बँड़का कहाबी। ।

भेटैन पड़ ासी कय जे किछु दहेज।
बखना एखन तक सबँटौ सहेज।
कम नहि कवबँ स्वीकाब यौ।
चनू बँड़का कहाबी। ।

बेँटौ खपन छी बेँटी छी खान।
नहि द२ सकै छी बेँटी न२ प्राण।
दुनियाँ बँनन व्यापाब यौ।
चनू बँड़का कहाबी। ।

रेंटी आ रेंटी के अन्तव मेटौरँ।
रेंटी जनम निये थपड़ ी रजारँ।
रेंटी स्वमन श्रृंगाव यौ।
चनृ रेंड़का कमारी। ।

मैथिन मिथिना नाज हमव

भेद भाव रिम्व सरकय जोड़ ़, राँचत तखन समाज हमव
सरकियो मिनिकय राँजू सगरे, चाली मिथिना बाज हमव

बाज रह्त पहिने सँ मिथिना, छिना गेन अछि साजिशे मे
जारत ओ सम्मान भेटैत नहि, राँचत कोना नाज हमव

रिरिध रिषय के ज्ञानी मैथिन, द्निया मे भेटैत सगरे
ऋँह रन्द बाखर कहिया तक, के स्वनतय आराज हमव

आजादी के राँदो सर दिन, भेन उपेक्षा सवकावी
रहन रिकासक गंगा प्रायः, राँचन खानी काज हमव

सज्जनता श्रृंगाव स्वमन छी, दिल्ली र्ब्मनक कमजोवी
जागृ मिथिनारासी आरौ, मैथिन मिथिना नाज हमव

हँसी ऋँह पव साटय छी

धीयापूता द्ख नहि रूझय–, हँसी ऋँह पव साटय छी

खबचा एक प्वबारँय खातिब, दोसब खबचा काट्टय छी

आज्क युग मे कम्प्यूटब विन्न, नरतुविया सबँ की पठ़तय
ह्मदा माँग पब, टाका नहि तेँ, बँचा सबँ केँ डाँट्य छी

बँनन बँसूना सम्बन्धीजन-, बाँजय मीठगब बोनी यौ
दुख मे बहितहुँ पब विवेक सँ, सभहक हिस्सा बाँट्य छी

अपन हृदय मे भाब जेहेन छन, बुझनहुँ छै तेहने दुनिया
चीन्हा गेन अछि अप्पनअदना-, हुनके सबँकेँ छाँट्य छी

स्वमन संगिनी जीरन भेटैन, रूप मनोहब काया संग
दुख भीजन तऽ चोकब आमक, रूप देखिकय फाट्य छी

ओ अट्टैहा अंगूब छी

किछ फबैंब के चक्रव्यूह मे, कानूनन मजबूँब छी
बनी ग्रुषक आ खेत छिनाओन, तहियेसँ मजदूब छी

छनय घब मे जमघट्ट हबदम, हित नाता सम्बन्धी के
कतऽ अबँय छथि आबँ एखन ओ, प्रायः सबँ सँ दूब छी

काज कबय छी बाति दिना हम, तैयो मोन उँदास हमब
साहस दैत बुझाओन कनिया, अहाँ हमब सिन्दूब छी

एहेन व्यबस्था हो परिबर्तित, नोकक सँग आबाज दियौ
एखनहुँ आगि बँचन अछि भीतब, झाँपन तोपन घूब छी

बँनिदानी संकल्प स्वमन के, कह्ना दुनिया बाँचि सकय
नहि बाँजबँ नठ़ि या केब भाषा, ओ अट्टैहा अंगूब छी

संस्काब सन्तान मे

स्वजन मृत्यु पर कानैत रहैत, गेल छलहुँ शमशान मे
आनन जायब एहिना हमहुँ, आयल अचानक ध्यान मे

रहैत सब किओ राम नाम संग, सभहक गाति एहने होइछै
रहैत आरिते फूसि फटैक्कब, केलहुँ शुरू वलान मे

रात सदिखन की लऽ एलहुँ, की लऽ जायब दुनिया सँ
सदा सहोदर सँ झगड़ा निते, होअ छै नहि अन्जान मे

भाग्य लिखल जे हेतै करतय, काज करय के काज की
चिकरि चिकरि कैं रहजू एतरे, दास मनूक सम्मान मे

स्वमन मन्त्रबमक जीबन भेटैन, घटैना छी अनमोल यौ
सफल तखन पल पल जीबन के, संस्कार सन्तान मे

किओ हमर संगी रहू

चलू ताकय छी मिलि भगवान, किओ हमर संगी रहू।
कतऽ भेटैना छी फूसिये हवान, किओ हमर संगी रहू।।

किओ कहय कणकण मे–, किओ कहय मन मे।
किओ कहय गंगा मे, किओ पवन मे।
नहि भेटैल स्वन्त्र पहचान, किओ हमर संगी रहू।।

स्वमरय छी दुख मे, बिसरय छी सुख मे।
पूजा के भार करय, नामे टा मुख मे।
छथि भक्ता रहत अनजान, किओ हमर संगी रहू।।

करू लोक सेवा, तखन भेटैत मेवा।
लोकहित काज करू–, लोके छी देवा।
स्वमन करैक रहैब नादान, किओ हमर संगी रहू।।

বহরঁয কোহরঁব কত্তক দিন

বহরঁয কোহরঁব কত্তক দিন
রঁনিকয খজগব কত্তক দিন

শাদী তঽ এক সংস্কাব ছী
জীরঁয খসগব কত্তক দিন

রিঁনা কাজ কে মান ঘটৈত নিত
ফূসিযে দীদগব কত্তক দিন

রৈঁসন দেহক কাজ কোন ছৈ
এহনে মোটৈগব কত্তক দিন

খারঁহুঁ জাগূ স্বমন খানসী
খেরঁয নোনগব কত্তক দিন

মোন কিযৌ সিংহাসন পব

মোন কিযৌ সিংহাসন পব
ঘব মে খাফত বাশিন পব

কাজ কবয মে দাঁতী নাগয
তামস ঝাড়ী রাঁসন পব

নাজ কব্ধ জে পাহ্ন জেকাঁ
খায ছী কোনা খাসন পব

খোজপ্বতা কে–খরঁব নহি ধিযা–
রাঁত স্বনারী শাসন পব

রিঁনা কমেনে কিছু নহি ভেটৈত

জীযরঁ খানী ভাষণ পব

কহু সোচিকয কহিযা স্বধবরঁ
জখন ডঁমবি নিরসিন পব

স্বমন সময পব কাজ কৰু
ঋা সোচূ নিজ ঋনুশাসন পব

চনূ রৈঁসিকয কানয ছী

বীতি রিঁগড়ি গেন জানয ছী
চনূ রৈঁসিকয কেঁ কানয ছী

ঋসগকঋা জৌঁ নহি নীক নাগয
ঋাওব নোক কেঁ ঋানয ছী

সমাধান ঋা কাবণ হমহীঁ
রাঁত কিযৈ নহি মানয ছী

পৈঘ নোক কে রাঁত, সোচরঁয
কে কে এখন গ্বদানয ছী

ঋাস ব্যর্থ ছী রিঁনা প্রযাসক
হ্সিযে গপ কেঁ তানয ছী

নীক ঋাওব ঋধনাহ নোক কেঁ
কিযৈ এক সঁগ সানয ছী

ন২ ক২ চাননি স্বমন হাথ মে
নীক নোক কেঁ ছানয ছী

गनती शँावल्लाँव करू

गनती शँावल्लाँव करू
ख्वधनाहा सँ प्याव करू

दुर्ग्गुण सँ के दूव जगत मे
निजदुर्ग्गुण स्वीकाव करू–

दाम समय के सवँ सँ वेँसी
सदिखन किछु व्यापाव करू

ख्वपने नीचा, मोन पानकी
एहि पव कने विचाव करू

वँन भेटैत स्थायी, पठ़ि कय
ज्ञानो पव ख्वधिकाव करू

भाग्य वँनत कर्मे टा फन सँ
ख्वानस कँ धिक्काव करू

प्रेमक शँाहव किछु नहि भेटैत
प्रीति स्वमनश्रृंगाव करू–

तखने जीख्ववँ शान सँ

समय के सँग मे डेग वँठ़ ावी तखने जीयवँ शान सँ
किछु ङुँपव सँ वोज कमावी तखने जीयवँ शान सँ

काका, काकी, पिसा, पिसी विश्ता भेन प्ववान यौ
कहुना हुनका दूव भगावी तखने जीयवँ शान सँ

সঠিযা গেনা বূঁঠ় নোক সবঁ হ্নকা বাঁতক মোন কী
হ্নকো নরকা পাঠ পঠ় াবী তখনে জীযবঁ শান সঁ

সাস্বব খপ্পন কনিযা, বঁচা এতবেঁ টৌ পব ধ্যান দিয়ঽ
বাঁকী সবঁ সঁ পিল্ড ছোড় াবী তখনে জীযবঁ শান সঁ

মাত্তফাষ্টন সেহো ছয পিতা কে চশ্মা টুষ্টন কপড় া-
কনিযা নয নিত সোন গঠ় াবী তখনে জীযবঁ শান সঁ

পিছড়ন নোক বঁসন মিথিনা মে ধিযাপ্বতা সঁ কহিযো-
খংগবেজী মে বীতি সিখাবী তখনে জীযবঁ শান সঁ

স্বমন দহেজক নিন্দা কবিযো বঁস বেঁষ্টী বিযাহ মে
বেঁষ্টা বেঁব মে খূবঁ গনাবী তখনে জীযবঁ শান সঁ

খাঁখিক নোব সঁ

ভেষ্টৈয ছৈ হ্বন খপন কর্মক জখন মানয ছী
হ্ষ্টন নসীবঁ তখন কহিকয কিযৈ কানয ছী

খেনহুঁ নয নীকনিষ্কত কহিযো কক-ব দোষ কহ্ন
খায ছী কূষ্টি কেঁ ওতবেঁ নিত নূষ্টি খানয ছী

বহন ছী সান কতেক সংগে খাবোঁ চীল্হ নিয়ঽ
বঁ্নিকয খাষ্ট কিযৈ হমবা নিত গতানয ছী

নোক মে পানি ভঽ বহন কম খাওব দ্নিযা মে
খাঁখি কে নোব সঁ নিত খাষ্টা হমহুঁ সানয ছী

নগন ছী বোজ প্রশংসা মে জিনকা টৌকা ছৈ
হ্নক খবাবঁ ছনয নীযত জখন জানয ছী

বূঁঠ় কেঁ ত্তান বিঁসবি কহনহুঁ বোঁঝ ভঽ গেনা

মোন সঁ সোচি কহু হ্নকা কে গ্বদানয ছী

ঢ়্টৈন প্রতিক্তা স্বমন জখনে তখন দ্রুর ঘটৈন
কৰু প্রযাস খূর মন সঁ কিছুও ঠানয ছী

জতরঁয খছি ঔকাত কবয ছী

কত্তুক স্বন্দব রাঁত কবয ছী
পাছাঁ সঁ খাঘাত কবয ছী

জখনহি স্বার্থ সধন জিনকা সঁ
তখনহি হ্নকা কাত কবয ছী

সগবে দেখ বহন ছী প্রাযঃ
ঝগড় া হম রেঁরাঁত কবয ছী

টৌকা সরঁটৌ গেন দহেজে
ডীহ রেঁচি রঁবিযাত কবয ছী

কনিকো দ্খ নহি স্বমন হৃদয মে
জতরঁয খছি ঔকাত কবয ছী
খূর মোন সঁ সভক স্বনয ছী

কনিযে কনিযে বোজ নিখয ছী
ছাত্র এখন, সাহিত্য সিখয ছী

ভাবী ভবকম রাঁত নিখন নহি
ঘবখাঁগন কেব রাঁত কহয ছী–

রেঁসী রঞা, কম ছৈ শ্রোতা
করিতা সঁ সম্বাদ কবয ছী

কহিযো নহি মনদর্পণ দেখন–

रॉहव दर्पण रोज देखय छी

छी खसगव ङा भार भीड़ मे
रॅनिक२ पानी संग रॅहय छी

एहि जीरन मे द्ख ककवा नहि
द्ख मे नित मजरॅूत बहय छी

किये स्वमन के सह स्वनन नहि
खूरॅ मोन सँ सभक स्वनय छी

कि म्हखड़ा पव चान देखनहुँ

कोना प्रियतम कँे बंगो नगारी, कि म्हखड़ा पव चान देखनहुँ।

छोड़ि फगुआ कँे चौबचन मनारी, कि म्हखड़ा पव चान देखनहुँ। ।

भवन माथ मे बंग-ग्वनान,
सोम्माँ मे खछि स्वन्दव गान,
मोन करैया क२ दी नान।
कोना जानितो गजोविया भगारी, कि म्हखड़ा पव चान देखनहुँ। ।

ममानि, मजीबा रॉजय ठ़ान,
गाबि नगय खछि मीठगव रॉोन,
रॅिना पानि के मचन किनोन।
कोना प्रियतम के संगे नहारी कि म्हखड़ा पव चान देखनहुँ। ।

जागृ सजनी भ२ गेन भोव,
गनी गनी मे मचनय शोव,
खेनरॅ फाग रॅह्त घनघोव।

कोना जा कऽ स्वमन कँ जगारी कि ऊखड़ा पव चान देखनहुँ। ।

फाग्वन मौसमक श्रृंगाव

होली छी बंगक त्योहाव
फाग्वन मौसम के श्रृंगाव
सगवे फगुआक गीत संग ढोन रँजैया
घव मे पिया रिँन्व कनिया किनोन कवैया

पारनि रीतन भवि सान के, तखनहिं फगुआ आरँय
कहियो रौँन फ्टैन नहि जिनकव, सेहो गीत स्वनारँय
साँचे, फग्वनक दिन खनमोन नगैया
घव मे पिया रिँन्व कनिया किनोन कवैया

पूआ खाओव पकरान रँनाकऽ, सरँकेँ खूरँ ख्रेनहुँ
एखनहुँ आँखि नगन देहवी पव, ऊदा खहाँ नहिं एनहुँ
खाय छी किछुओ तऽ ऊँह मे ओन नगैया
घव मे पिया रिँन्व कनिया किनोन कवैया

रिँन्व जोड़ी के फाग्वन फीका, हवेक सान चनि आरूँ
नोक-रेद आ हमरो संग मे, फगुआ खूरँ खेनारूँ
पिया, स्वमन खहाँ कँ रँकनोन कहैया
घव मे पिया रिँन्व कनिया किनोन कवैया

दिनेशी बसिया

हम पत्रकाव

हम छी एकटा पत्रकार
न्याय दिनाएब के लेने छी भार
जकर महिमा बहुत अछि अपार
सदा तैयो किए मरैत अछि पत्रकार

कहाएब छी हमहीं देशक तेसर आँखि
लगा कए सूर्यपंखी घोड़ाक पाँखि
अन्याय निकाली हम सभ ताकिताकि-
सत्‍य आ निष्ठा पर बनै छी अडैन
तैयो किए पत्रकारे के गर्दनि कटैन

हम सभ करै छी सत्‍य तथ्य के खोज
स्वएहसँ शासतक चाहे भुखल बरी रोज
चाहे बहए पवए रौदमे खजूरक पात जेकाँ सोमत
तएँ जाके करबैं छी जनताकेँ सभी राँतकेँ अएगत
तैयो किया सए देखाएँये हमरे लग तागत
राँबाके मरायल रविन्द्र शाह,ककरा आयल छल आह
तएँ मरायल दिदी उँमा सिंह, जकरा केनक संसारसँ विदा
अखन देख् यादएँ पौडेनके भेल उँहे गती, तैयो नै आयल अछि शान्ति
रोक्ल ञ अत्याचार नै तँ आएँ करएँ हम सभ मिल कए पत्रकार जनक्रान्ति ।

जगदानन्द झा 'मनु'

दोसर गजल

गाएब कोन गीत

लिखब कोना गजल,

जिन्दगी नहि छै,

স্বব–তান মে সজন

নহি ছৈ কোনো ক্ষখবা,

নে কোনো খঁতবা

নহি রর্ণক রিচাব,

নে কোনো মাত্রা

রঁস খত্তকাঁত করিতা জেনা,

একটা গতি ছৈ

শ্বরু হেরাঁক, চনৈত বহরাঁক, খমে হেরাঁক...

নে কোনো মতনরঁ, নে কোনো মহত্ত্ব

রঁস খাকংক্ষা কে রঁনিরেদি পব

জীরনক রনি দেরাঁকে ছৈ

হম নহি নিখৈত ছী করিতা

সরঁ স পহিনে ঠ্ঠৈত ছী হম

খমে হোগত খছি হম্মব গগো

নঠ্ঠ হোগত খছি হম্মব ব্যক্তিত্ব

তখন রঁনৈত খছি করিতা মহান

হম নহি নিখৈত ছী করিতা

করিতা করৈত খছি হম্মব নির্মাণ

পানিক বুঁদ চঢৈত খছি আগি পব

পানিক বুঁদ চঢৈত খছি আগি পব

বঁনৈত খছি ভাফ

মিনৈত খছি প্রক্রিতি মে

খমে হোএত খছি ওকব অস্তিত্ব

তখন বঁনৈত খছি

স্বচ্ছ নির্মল জল ।

আদমী চঢৈত খছি সূর্যক তাপ পব

বঁনৈত খছি দযাশীল

মিনৈত খছি প্রক্রিতি মে

খমে হোএত খছি ওকব অস্তিত্ব

তখন বঁনৈত খছি

মানব মহামানব ।

अयोध्यानाथ चौधरी

कोनो किम्मत पर मिथिला महान चाही

अपन धरती, अपन आसमान चाही
कोनो किम्मत पर मिथिला महान चाही

आब जागि गेल छी, नहि सूतल छी हम
अन्याय बहुत सहलहुँ ,नहि बर्दाश्त हमरा कम
अहाँक बन्दूक आ गोली के नहि परबाहि
हमरा पीठ पर सहाय छथि राम आ लखन
जिनका संगे मे तीर आ कमान सदिखन
तँ कोनो किम्मत पर मिथिला महान चाही...

बहुत शोषण कएलहुँ,विचार करु आब
भागचाबा क नाम पर,अहाँ कयलहुँ हलान
हम स्वंय छी सक्षम,नहि आन चाही
शासक नहि अहाँसन बेंगमान चाही
सभ मैथिलक म्हँहपर म्हस्कान चाही
कोनो किम्मत पर मिथिला महान चाही

हमरे अन्न-धन्न सँ पालित छी अहाँ
हमरे आम-माँछ आ आहलादित छी अहाँ
कृतज्ञता सँ रहितक२कोनो धर्म नहि होएछ
कृतघ्नता सँ रहितक२कोनो क्लेश नहि दैछ
हम की कहब,अपने विचार चाही
कोनो किम्मत पर मिथिला महान चाही

ৰঁক সোনাক নংকা হোৱহখহীকে নসীৰঁ
হমবা ফ্স্স মে খপন পহিচান চাহী
খহাঁক ভাগ মে বাৰণ ছথিহে ওতহ
হমবা ত' এতহ খপন বাম চাহী
কহু খহাঁ সঁ কথী মে ছী হম কম
কোনো কিম্মত পব মিথিনা ননাম চাহী

হ্মষি যোগ্য ভঁর্বব ভূমি পসবন হমব
হবীতিমাক খন্বপম পসাব ছৈ এতহ
স্ববভিত সমীব ৰঁহৈত খছি সদৈৰঁ
কন–কন,ছন–ছন গীত গ্বনগ্বনাগত সদিখন
হমবা ৰাগমতী,কোশী খা ৰঁনান চাহী
কোনো কিম্মত পব মিথিনাধাম চাহী

ছঠি পাৰনি মে সজন জন –কিছেব কেহন দিৰ্য্য
দীপাৰনী মে দীপক কতাব কেহন ভৰ্য্য
হমবা সূৰ্য –বশ্মি বংজিত ভোব চাহী
বাতি কে নৌতৈত গোধ্নি চাহী
কোজাগবা ক পান খা মখান সন দিৰ্য্য
কোনো কিম্মত পব মিথিনাধাম চাহী

বাজধানী ত' ৰঁননে ছৈ খদৌ সঁ এতএ
এহি মে মীন–মেষ কবৰাঁক ৰাত ছৈ কতএ
ৰিদেহক নগবী সঁ ভঁত্তম স্থান কোন হৈত
বাম –জানকী ক প্ৰণয কথা ককবা নহি মোন
কেও কী ৰনাওত, গ ত ৰননে ছৈক
কানো কিম্মত পব জনকপ্ববধাম চাহী

জ্ঞান –প্বঞ্জক প্ৰসাব এহীঠাম সঁ ভেন
শংকব–মন্ডন খা যাজ্ঞৰঁন্যক ধাম থিক ও়া
গ্বৰু গূড খা চেনা চিনী বূনি গ্বমান কবতৈ ছী
জ্ঞান ক শ্ৰোত ৰিসবি খনজান ৰঁনন ছী
নৈতিকতাক কনিঞো ত' ধ্যান চাহী
কোনো কিম্মত পব মিথিনা মহান চাহী

सीता, मैत्रेयी आ गार्गीक धाम छी ओ
उर्मिला–सन पतिव्रताक ठाम छी ओ
हमरे सँ अहाँक पहिचान बनल अछ
एहि बात के सत्त् अहाँके ध्यान चाही
नहि त कह् कतेक आओत बलिदान चाही
कोनो किम्मत पर मिथिला महान चाही.........

।

हरि भूषण पाठक

बाँमे गाम दहिने गाम

1

बाँगमती आ करेहक बीच ठाढ़

ओ कोन चीजक पहाड़

हयौ करिक्कनग्बक
नग ओ अहांक धर्मदण्ड

जे धवती के क्षणेक्षण नापैत हो

ओ थिक हमब गाम

ताकैत चाब्दिस

গতিহাসক খখণ্ড খারাগমনক সাক্ষী রঁনি

তৌনৈত ব্রহ্মাণ্ডক পানি

কখনো ঝ্কি জাগত রাঁগমতী দিস

কখনো করেহ দিস

নে তূ নে...নে...

জেকবা কাজ হো জনক

ও পানি কেরন হাওড্রাজন খা আঁকসীজনক যৌগিকে নগ

মোনক পানি

খাত্মাক পানি সেহো

কেরন ঝংহক পানি নগ কানিদাস

খাত্মাক পানি মবৈ নগ

রঁস এতরেঁ নেন ঠাঠ় ও কবিযন গাম

ও গাম জানৈ ঢৈক

পানিক মোন

তীনচাবি সৌ ফীট় নীচা–
কখন ওনাব

গাম জেকব ঝবসী রঁনন
রাঁভন,ঝবমী,ধান্বক

গ্রখাব দ্সাধক হভ্রী সঁ

সূবখী চূনা রঁনি

মাটি মে মিনৈত গেনৈ

ञ्चा पहाड़ ॅर्वहैत गेनै

एत्ते ड़ुँच....

एत्ते ड़ुँच....

कि नेपान ,तिर्ब्त ,चीन मिनिओ के

नग डूब्री पारैछ कविसन गाम

2

धनि जिवात धनि जिवात

के नापै तोहव ड़ुर्ववता

के जाँचै तोहव जोस

ॅर्स एक ॅर्व समहवि के ड़ुँपजि जो

ख्ञ्चा देरैं पूवा द्निया के

एक साँझ सोहावी

तीमन तवकावी
ञ्चा ॅर्ता देरैं

मिक्ष्टी क' मोन

ञ्चा ॅर्स एके ॅर्व

सम हवि के फ्वि जाग

খ্ৈবী ৱাৰূক গাছী

কনকতিযা মানদহ ফৌজনী

খা ৱীজজূ ক' খসংখয ৰ্ণবিস
খা ঞা গংধ ফৈনৈত চনি জাগ

দূব খূৰ দূব
পূৰ দিস... পূৰ দিস

সহবসা ,পূৰ্ণিযা ,কটিহাব

খা ওহিযো সঁ খাগূ

জত' সঁ ৱাৱা খানৈ ছথিন

নান নান ন্মূমকা–
....

ও গীত
খা ও জিনগী... ও সপনা

জ্ড়ু াগত বহৈ বহৈ জ্ড়ু াগত...

3

উঁদযনাচার্য তহ নহিযে ছথিন

ন্দা খাচার্য নোকনি সঁ জকথক গাম–

গসকূন মে পবহৈত পবহাবৈত খাচার্য

হখব নেনে কনহা পব

খাড়িু তোড়ুৈত ৱানি নোচৈত খাচার্য

জজাতি কাটৈত গাবিযো দৈত

রঁষ্টৈযা রনা থ্রধমা সঁ চৌথাঙা রঁনরৈঁত থ্রাচার্য

শ্রাহ্ম মে রিযাহক ,রিযাহ মে শ্রাহ্মক

উঁল্টাপবহৈত মংত্র প্বল্টা–

ভোব প্বতৌহ সাঁঝ ভারৌহ কে

চ্ষ্ণী কাষ্টৈত সোহবারৈঁত থ্রাচার্য

কষ্ট কাষ্টৈত জোগরৈঁত রঁনরৈঁত

রেঁষ্টা কেঁ পবমারৈঁত পষ্টনা দিল্লী

নোকবী কবত রিযাহ কবরঁ

তিজৌবী কে সাফ কবৈত থ্রাচার্য

হম হমমী রঁস হমবে ষ্টা থ্রছি

দেখরৈঁত স্বনরৈঁত থ্রাজ্ক থ্রাচার্য
দূ শনোক–কেও এক

কিতারঁক নাম একদূ–

প্রসংগ সমী গনত

দোহবারৈঁত তেহবারৈঁত থ্রাচার্য ।

4

চন্দা চূষ্টকী ক’ রাঁউন সীমেঁষ্ট

চূনা সূবখী নেপৈত

একটা গোব দকক সংগমবমবিযা মূর্তি আনি

জগ জীত নেনকৈ হমমব গৌাঁখা
মূবতী ক' হ্মংহ,আঁখি রঁদ কবৈত
রৈঁসন হ্মদ্রা মে

মূবতী কে শ্বভ ক্ষণ মে স্থাপিত কবৈত

একদম সককত সীমেংঠ সঁ

' হে আচার্য ঙঠরঁ রৈঁসরঁ নগ'

আ দূ ফগংটৈন নোহা ক গ্রিন রাঁহ্নি

'হে আচার্য নিকনরঁ নগ'

আ মূবতী ক' হাথ মে একটা কিতারঁ বাখি

' হে আচার্য দোসব পোথী নগ মাঁগরঁ '

আ মূর্তিস্থাপনা ক রঁবখী মনরৈঁত

' হে আচার্য আন দিন যাদি নগ কবরঁ'

এক নাখ ঙাংটা সঁ রাঁউঁডবী রাঁহ্নি

'হে আচার্য এমহব ওমহব রৌএনএ রঁদ কক'

5

হে মহাকরি যাত্রী

এক দিন হমবো গাম আরূঁ

রৈঁসূ এক পহিব

ঝকূ কনেক কান

ॅतियाउं बाति ভবি

ॅैह ॅैनीप्पव ,ॅহেড় ी टैपैत

ॅबियामी घाटै पाव कॅैत

দৃ কোসক চৌবস হবিযবী মে ডূॅন

মিথিনাক ঐ ভূখংড কে থাহিত

পহুঁচু হমব গাম

জত' সূতন হজাব ॅবিখ সঁ একটা মহাবৃক্ষ ।

খাৰিতে ॅাত স্বনিতে খহাঁকে

ॅূঠ়ৰাক হজাব ॅবিস প্পবান হস্তী মে

হ্মূটি উঁঠতৈ নরপনের

মিথিনাক ভূগোন মে ফৈনন

ওকব ছাউঁব

সাঁদ্রিত ভ' ধনধান্য সঁ ভবি জেতৈ

গামক খাম মৌহ গাৰ' নাগতৈ মধ্ুব সংগীত

মজজব টিক্ষনা এঁঠতৈ কোযনী ক' কান

ওহ্না রিদ্যাপতিনগব ,চৌমথা ,ঝমোটিযা ক' যাত্রী

এক কোস পশ্চিমে সঁ ॅদনৈত ॅাটৈ

ॅচৈত কবিযনক ঝিক্ষটী সঁ

ॅনাॅৈত স্বগম স্বরিধাসংপন্ন যাত্রা

ক্ষদা দেখিতে খহাঁকে ॅূঠ়ৰা

যাদি কব' নাগতৈ ও মহাযাত্রা

আ সমাজ ,ঐতিহাসক ও ক্ষণ

ধর্মদর্শন মে নপষ্টন ও কানখড

যদ্যপি অহাঁক রিচাব অনগ

আ বূঁঠ়রোঁ একদম অনগ

তৈযো ঙা ভেঁষ্ট

সধাবণ নগ হেতৈ

সধাবণ নগ......

6

ভগরান জগন্নাথক ঐশ্বর্য কে ননকাবৈত ঙা গাম

ডূরিঁ বহন অপন ছোষ্টপন মে

সংস্কৃত বূঁন্নরাঁ সূন্নরাঁ
রাঁজরাঁ রঁতিযেরাঁক অহংকাব
আ অহংকাব ক' কতেকো বৃত্ত

ঠোপ চংদনে তক রুকন ঠমকন

কিছু বৃত্ত এক-দোসব মে ঘ্সিযাগত

নোকবী ,রুন ,জমীন ,পৈসা আ বূঁহ্মিক বৃত্ত

आ सबँ घब मे एकटा मास्टब हेबाँक
दस सँ पाँच तक पठ़ेबाँ

आ नव पठ़ेबाँक ओतबेँ प्रबस्काब

महीने महीने दबमाहा उठेबाँ

आ एकटा निमिषैड दुनिया मे बहबाँक खतबनाक संस्काब

तहिना पूजापाठ ,गपशप ,दैनंदिनी

नव-नव अहंकाब गाम के घेबि बहल

के कतऽ त' कमाए छैक

सबकाबी आ बिन सबकाबी

एक नम्बब आ दू नम्बब

ৰাঁঙগ কম কাঠএ ক’ ৰেশী দ্দনব

ৰৈঁক মে খ্সপতান মে

ঠীকেদাবী সঁ

চোবি ছিনবপন সঁ......

গামক খ্হংকাব ত’ ৰৈহ ছৈক

ৰঁস ওকব হ্নিযে ৰঁদনৗ
খা ৰৌখা জত’ বহৈ ছৈ

জে কবৈ ছৈ

ৰঁস কমাওত বহ

খা খ্হংকাবে সংগ ৰঠ়ৰৈত বহ

খোপড় ী সঁ খপড় া একচবিযা

पक्का दूमहला

तीनमहला ,चबिमहला.......

) ज्योत्सना सावंगीक ओड़ि या कविता "गप", ओड़ि यासँ अंग्रेजी अनुवाद ज्योत्सना सावंगी द्वावा आ

अंग्रेजीसँ मैथिली अनुवाद गजेन्द्र ठाकुव द्वावा(

ज्योत्सना सावंगी संग्रह कविता क दूटा ओड़ि या(-१९७३) *पक्षी फेबिनी* आ *फेबिवाँ कथा* प्रकाशित छन्हि।

नहविक थवथड़ ागत पागलसँ

एकटा नान्हि सन बूँचो बँहबागए

थलथल कजवी सन।

ধবাতনপব

সূর্য খদহা ঝাঁপন কিবিণক ৰীচ

স্বখাগএ কজৰী

ছোঁট কোঁট সন ভহ জাগএ;

স্বপ্ন-

একটা ছোঁট বাজক্মাব

খৰৈএ একটঙা ছবপান দৈত হর্ষিত

নৈত ওকব হাথ খপন হাথমে

খানী ওগ কোঁট নেন।

ও ওঁঠা খাকাবক ছোঁট বাজক্মাবী

খোনৈএ খপন ছোঁট ৰাঁকস,

ওগ ৰ্‌চীক ঠোঢ়পব প্রেমপূর্ণ হ্মস্কী দৈত

রিনাগএ ও।

একৰৈব

ও ছোঁটকী ৰ্‌চী খসৈএ নহবিমে

ভীজন ফবাক

খাঁখিভবন নোবসঁ ঘোকচন -;

সীঢ় ীসঁ

ওগ র্‍চীক পনিসোখা সন নোব

রঁহাব ভেন ওঁঠা খাকাবক ছোট বাজক্ষমাব

খপন মোনাযম তবহথোক সংগ

ওকব গান খাস্তখছি। খাস্ত মীড় ৈত-

ওকব নোবক বংগন র্‍নর্‍ন্না রিঁছি নৈত

খাঁগ্বব সভমে।

.সূর্য ওকবা সভকেঁ উঁধিযারৈত;

ওগ বংগ সভকেঁ বাগতমে পসারৈত

ঞা বহএ পিবৌঙ্ক

ভোবমে।

ও ছোট র্‍চী

খগিনা ভোব দেখনক

ও নহবিস্বখা গেন -,

ক্ষদা কজবীখখনো খছি জিরৈত -

ওগ ছোটকী র্‍চীক রাঁট তকৈত,

খাকি ওগ বাজক্ষমাবক ?

जिरैत

ठैका स्वप्न जकाँ

ववन्त रहाव गोगत

पिपनीसँ।

नन्द रि नास वाय

मानरता

थानक गनती नि ङहावर ङा नीक काज नै

कखनो कान थपनो ह्मँ्ह एनोमे नि ङहावन कक

जौं दानरसँ मानर रनरांक थिछ

मानररना कर्तव्य ि नभाएन कक।

जीत केव ख्शीमे सभ वहैत थिछ मगन

हावि क द्खीमे थहाँ ह्मस्कवाएन कक

दोसवक ख्शी देखि जड़ ी छी कि एक

देखि दोसवक तवक्की मवै छी कि एक

हएत केना श्रप्पन तवक्की रि चावन कक्ष
की न२ दुनि याँमे एनौं की न२ क२ दुनि याँसँ जाएबँ
फेब एना कि एक कबै छी बाति -दि न बाँप-बाँप
ढौश्रा कमाबँए नेन केनौं कतेक पाप
जौं पापसँ म्किु चाहै छी श्रहाँ
गबीबँ-ग्वबाँपब श्रन्न-धन न्वटौएन कक्ष
दोसबक श्र्शी नेन जौं जीत क२ हाबि सकी
श्रानक बँचेबाँक श्रातीब घब श्रपन जाड़ि सकी
धबतीपब केना मानबता जीबैँत बहत
श्रपना भबि श्रहाँ ज्ञ्जी नगाएन कक्ष
श्रपना नेन तँ सभ जीबैँत श्रछि
श्रनका नेन जौं श्रहाँ जी सकी
श्रानक उँपकाब श्रातीब जौं जहब पीबँ सकी
मबियो क२ केना नोक भ२ जागत श्रछि श्रमब
श्रद्भ गप्पपब थोड़ैक माथ नगाएन कक्ष
श्रानक गनती नि ङाबबँ ञा नीक काज नै
कश्रनो कान श्रपनो म्हँह ऐना नि ङहाबन कक्ष।

শি ক্ষি ত রেঁবোজগাব

হম শি ক্ষি ত রেঁবোজগাব ছী

পবি রাবপব রঁনন ভাব ছী

গৌআঁ সমাজক নেন রেঁকাব ছী

হম শি ক্ষি ত রেঁবোজগাব ছী

রাঁবূঁ হমরেপব ভাষণ ঝাড়ৈ ছথি

গপ্পসঁ হমবা মাবৈ ছথি

হম মনে–মন ভনভনাগত ছী

গপ্প মাবি খাগ ছী।

হমব কনি যাঁ হমবাসঁ রূসন খছি

ও কহৈ খছি হম কপাবে ফূটৈন খছি ।

কী এক গদ্দী সেন্নবো দেনৌঁ

জহি যাসঁ গৌনা ভং খহাঁ ঘব এনৌঁ

কী তেনৌ সারুন খহাঁকেঁ হমবা নেন জ্মৈত খছি ।

কী কহুঁ ভায নোকনি

হমবা তঁ কি ছ নে হ্ড়ৈত খছি ।

কোড় াক মাবি সঁ রেঁসী চোটৈ নগৈত খছি

কনি যাঁক রাঁতক হমবা

के पति याएत अपन दुख

हम कहि यौ ककवा

कनि याँक झाँपो

अपन बेटी हमवासँ रहि याहि

पचताएत अछि

दि ल्ली पंजाबँ पठेबाँक नेन

हमर माथ खाएत अछि ।

अ ाबँ नै गूजर हएत हमरा गाममे

चलि जाएबँ दि ल्ली खाएबे साँझमे

ओतए करबँ कोनो काम

ठोथा कमा, नाएबँ गाम।

दमन कुमार झा

একবা কী কহরৈঁ.......... ?

১.

খহাঁক নজবি কতৌ শূন্য দিস তকৈত
রিনা কোনো প্রযোজনকেঁ জোবসং হঁসৈত
হাথক চূড় ী এখন হবদম খনকৈত
পৈবক নূপ্বব রিন প্রযোজনে ঝনকৈত
রিনা কোনো ঙঁসেরঁকেঁ নষ্টকেঁ সীষ্টৈত
মাথক রিন্দিযাকেঁ দর্পণ হেরৈত
একবা কী কহরৈঁ .... ?

২.

রর্ষা ভেনা পব নিঁদ ঙঁড়া গেনাগ
রিজনী চমকনা পব সর্দ ভ’ গেনাগ
রেঁগক ষ্টবষ্টবী সং র‍্যাক্ষন ভেনাগ
মোবক স্মবণ সং ছুষ্টপষ্ট কেনাগ
গীতক কোনো তান স্বনি চংচন ভেনাগ
কনিযো কোনো খাহষ্ট স্বনি প্বনকিত ভেনাগ
একবা কী কহরৈঁ .... ?

নাবাযণ ঝা

সমমান

হে জগদীশ, এহেন দি ন দেখনৌं
ঐ মণ্ডন রীচ, মণ্ডন পদ পএনৌं

আবংভ কএন লেখন ঐ বহুআ ধবতীসঁ
পহি ন কথা সংগ্রহ, গামক জি নগীক কথাসঁ
বচনা বসধাব পষ্টা জেনা গংগা জষ্টাসঁ
স্ববাস গমকৈছ কথা, নাটক, উঁপন্যাসসঁ।

হে যুগপ্রুষ, টৈগোব প্রবস্কাব পএনৌं
বহুআবাসীক সংগ পাবসমণি প্রস্তাকনযক নযনা জুড়েনৌं।

অহাঁক বি বি ধ বি ধা, জেনা পসবন তবেগন
জীবনক উঁথোনমবণ-পতনসঁ জীবন-
সংগ গন্দ্রধন্বষী অকাস দেখৈত ছী বাতি দি ন-
আঁজুবি ভবি অছি পাঁচবটী, গীতাঁজনি নীমন
অপনেক লেখনী বঁঠি অকাস চঠহয সদি খন।

হে জগদীশ এহেন দি ন দেখনৌं
ঐ মণ্ডন রীচ, মণ্ডন পএনৌं। ।

বহ্খা সংগ্রাম

করি তা–

ঙ্কর্ত্তা উঁজবে, পৈজামা উঁজবে। কান্হপেব গমছা উঁজবে দনানে–
কবথি গপ। থগরেঁ দনানে ছাতথি রাদা হ্নকাসঁ নপ্পবক পন–
দৌগপর্চা দৌগ সভ নেনা মাঁগৈত ছন্হিম–
রাঁণ্টৈমে নৈ নগৈত ছৈক কোনো খর্চা।
কী হৌ ঝথি যা কাকা, কী হেতৈ হান ঝগা রোঁতন কী কবতৈ
এহ্রঁবে কমান। থহুঁ স্বনরেঁ, তহুঁ স্বনহক একব জর্জব হান
দেখহক।
খনাজ, কি বাসন, গঁদি বা খারাস
জকব ভেণ্টতৈক বাখহ রিঁ সরাস। ঙা গপ মাবি ফণ্টকরাঁক ছৈ
কোনো কী কবরাঁক ছৈ। সমাজক সেরা পবম সেরা দি ন দি ন–
উঁজবে ঙ্কর্ত্তা মেরাঁ। একব ভেণ্টতৈক, পৈজামা উঁজবে কান্হ
পবক গমছা উঁজবে। ।

মি থি না বাজযক খাহ্বান

কব্ধ খাঁদোনন রঁনাউঁ বাজ মি থি না

জমি কহ রঁনাউঁ বাজ মি থি না।

মি থি না থি ক মি থি নারাসীক কবেজ

বাখক খছি একবা সভকেঁ সহেজি ।

হাথ জোড়ৈক সমএ রীত গেন

খধি কাব হথি যেরাঁমে দেবী ভহ গেন।

জনকক সংগ সীতাক খা কহ সম্পত

সঘর্ষ সদি খন বাখরঁ তখনহি ভেণ্টত।

খানস, ভুখকҳ ছোড়ি পি যাস–

বাতি কҳ। সংঘর্ষ দি নক–

দি নঘংটা রঁজাওঁ কҳ পবি শ্রম বাতি ক–

তখনে রাঁজত মি থি না বাজ রঁনরাঁক ডঁডা।

খপপন বাজযক খপপন সংস্কাব

খন্বকবণীয হোএত সংসাব।

দি গদি গত পতাখা ফহবা সকৈত খছি –

সফনতাক রীথা বূঁনা সকৈত খছি ।

সমপূর্ণ মি থি নারাসী হোএতাহ খাতমনি র্ভব

সপনোমে নৈ বহএ পড়ত ককবো পড়ি নর্ভব।

কব্ধ খাঁদোনন রঁনাওঁ বাজ মি থি না

জমি কҳ রঁনাওঁ বাজ মি থি না।

রৈঁচন ঠাক্কব

करि ता

रनभोज

गेन भ२ रनभोज सगब बाति
मि थि नाँचन ष्ठोड़ा दि न्नी चनि गेन।
साहि त्थपमान भ२ गेन .,
कथा गोञ्जी़क कि न्नी२ तोड़ा देन।
हबि नक गरामी स्वग्गब देन
द्नू पड़ा क२ जंगन गेन।
जंगनमे मंगन भेन।
हि स्नि२दाबक हि स्सा कटि गेन।
जे भेन से नीके भेन,
जेना बमायण महाभावत भेन।
ब्रुधि मे रि याधि भ२ गेन,
कএनগেন। চনি ধাএন পানি মে–

বমেশ মণ্ডন

গাম া নর্মনী–

পোস্ট f নর্মনী-

রাউ নং .08

থানা f নর্মনী-, জি নাস্বপৌন -

সংপ্রতি (খংগ্রেজী রি ভাগ) র্যাখ্যাতা -, খশিফী দাস, সাহ্-
মহারি ষ্যান মহি না সমাজ গ'ষ্টবয f নর্মনী-, স্বপৌন,
মি থি নারিং হাব। -

ঙা ছথি স্কূন প্রাগরেষ্ট ষ্ট্যূষ্টব

ননহি ষ্টা স্কূনক দ্নি যাঁমে

বহৈত খছি ঙা প্রাগরেষ্ট ষ্ট্যূষ্টব

হঁসৈত পান চি রঁরৈত

দৈত খছি ও নেকচব

ও সমনৈএ ঐসঁ পৈঘ নৈ ঙা দ্নি যাঁ

পবংচ সচ ঙা খছি

হি নকাসঁ রেঁসী কমাগএ একষ্টা ধ্নি যা

কি ছ তঁ ঘবক খচী কাষ্টি কঽ

বহৈত খছি মেন্টীনেন্সমে

প্রণাম সব স্বনি কঽ

রঁহকৈত খছি সেন্টীমেষ্টমে

ও কহৈত খছি

হমবাসঁ নীক খছি কি যো ঐ গামমে

পবংচ সচ্চাগ ঙা

চষ্টি যো নৈ খছি হি নকব পএবমে

খতেক কঠি নাগ কেব ৰাঁদো

ঙা স্কূন নৈ ছোড়তা

হি ৎনব জকাঁ প্রাচার্যক খাগাঁ

হাথ ঙা জোড়ি ৰজতাহ-

ট্রেশিন মি নৈক ঙা স্কূন খছি সংগম

ৰেঁতন খগব ডেঠ় সএ ৰূপৈয়া খছি

তৈযো এক্কা বত্তী নে গম

কম ৰেঁতন পারি হম সন্তুষ্টে হো নেৰঁ

সি র্ফ দূটা ট্রেশিন পকড় । দি ঔ

কেনাহি তো জীৰ নেৰঁ

হি ৎনব জকাঁ প্রাচার্য হি নকা

মনমানীসঁ জোতৈত

কখনো ও কার্যনিযমে বখৈত

তঁ কখনো ও সৰ্জী খনৰাক নেন পঠৰৈত

মি নৰঁ খহাঁসঁ ফ্সনাএৰঁ খহাঁকেঁ

কি ৰচ্চা দি খ হমবা রি ষ্যানযমে খরশ্য

একব সংখযা ৰঁঠ্ত

তঁ খবি দৰঁ এক স্কূন ৰঁস

এতৈ বহি প্রাচার্যক জীহজূবী কবৰঁ-

শ্বগব রি চাব নৈ মি নত

তঁ নৰঁকা স্কূন খোনৰঁ

হি নক নাবা শ্বছি -

শ্বহাঁ ৰঁচ্চাকেঁ স্বস্থ নাগবীক ৰঁনা দেৰঁ

হ্মদা হি নক পঠ্ াওন ৰঁচ্চা

চাহপান ৰেঁচৈত নজব শ্বাওঁত-

শ্বঁতমে বমেশ সব শ্বপন নসীহত

ভূন ভঃ প্রাগৱেষ্ট ট্টৃষ্টব নৈ ৰঁনৰঁ

নাবি যন ৰেঁচি নেৰঁ

মজাসঁ বহৰঁ

প্রাগৱেষ্ট ট্টৃষ্টবক ঞা দর্দনাক কহানী

শ্বা কতেক সচ্চী কতেক স্বহানী

सोनू कुमार झा 'रश्मि', द्वारा –श्री रिमन कुमार झा, ग्राम हरिनगर –,पो.—रघुनीदेहट, जिला –मधुबनी . बिहार

करिता

संतुलन

धरती पर पयर धरता सं पहिने
श्वांस लेबाक सांस लेबा सं पहिने
अपन आँखिए किछु देखबा सं पहिने
मारल जाइत छी जन्म लेबा सं पहिने

शोककक नहरि पसरि जाइत अछि
जाहि घर जन्म लैत छी
कयल जाइत अछि जन्म सं कुभेला
सभक नजरिसं खसँडेबल जाइत छी

सभ दिन बहलहुँ हम आगू
भेटैत जखन मौका हमरा
तखन किएक करल छी हमरा संग अन्याय
बोकै छी किएक अपरां सं हमरा

अछि प्रश्न ओहि मायसं हमरा
कहरैत छथि जे एक्कैसम सदीक नारी
उडितहुँ कोना आकाशमे

মায জং গর্ভমে দিতথি মাবি

খছি হমব একটা খর্জী
নহি রোকূ ধবতী পব খযরাসং
টূটি জাযত সৃষ্ঠিক সংত্তনন
কেরন হমরেটা মবনা সং

কিশন কাবীগব

ঋখিযা জী দেথহিন

(হাস্য করিতা)

রেঁমতনরঁ কে কোনো কাজ বাজ করৈত ছি
হম ত কহরঁ এক্কা টা খবহো নে খোংটূ
খহাঁ হ্নকা রোষ্ট দ দিঔন
সরঁ কিছ্ত ত ঋখিযা জী দেথহিন.

জরঁনকা কে রিবধা পিনসিন
বূঁঠ◌ৃরাঁ সরঁ কে জরঁনকা পিনসিন
ব্যর্থ সময গমাঙুঁ ত রেঁকাবী পিনসিন
সভটা পিনসিন ত ঋখিযা জী দেথহিন.

ডিগ্রী ডিপ্লামা নহি খছি তৈ সঁ কী ?

ঋাৰ্ব পঠাঞা নিখাঞা একদম নহি কৰু
হবদম হ্নকে সংপর্ক মেং বন্ধ্র
শিক্ষামিত্র কে নোকবী ত ঝ্খিযা জী দেথহিন.

সবকাবী খৰাংত মাঞা বে পংচাযতী বাজ
ঋাৰ্ব বমী নহি গেন কোনো কাজ বাজ
ৰিবধা পেসন পাস কবাঙুঁ কামিসন খাঙুঁ
কম্পীযাক ৰঁদবৰ্বাং্ট ত ঝ্খিযা জী কবথিন.

ঞাংটাঘব বানা কে গংদিবা ঋারাস
ট্বইনামা ঘব বানা কে নাগন তবাস
ত্তখনে মবী জাযৰ্ব ত ৰী. প. এন.
ঋন্তাদয যোজনা মেং ফেন ভেনৌহং কী পাস ?

ঋপ্পন কাজ বাজ ছোডি কে
ৰ্ব্নোকক চক্কব নগাঙুঁ
ঝ্খিযা জী ত ভেংট ভএ জেতাহ
চাহো পান কে খর্চ ত উহে দেথহিন.

কমাএ খটাএ কে ঋহাঁ কবৰ্ব কী ?
হ্নসিযাঁহিক হব কিযক জোতৰ্ব
বাঁটা বহন ঋছি সবকাবী খৰাংত
ঋহাঁ দৌগন জাউঁ ৰ্বাদ মেং হমবা নহি টৈকৰ্ব.

মংগনী কে চাউঁব দাগন সঁ পেট ভবী জাযত
কহিযো ত্তখনে নহি ঋহাঁ মবৰ্ব
কোঞা নে ঋহাঁ কে টৈকে ঝ্খিযা জী ও.কে.
ঝ্খীযে জী কে কহন টা ঋহাঁ কবৰ্ব.

বাহত পৈকেজ কে হেবা ফেবী কেনন্হি
ঋাৰ্ব ঋাঁখি হ্নকব চোন্হবেনৌহ
সবকাবী নিস্ট মেং ঋহীক নাম টা ঋছি
ওঞা পব সাগন ত ঝ্খিযা জী কবথিহীন.

পদক দ্‌রুপযোগ

(হাস্য করিতা)

ফেব ভেটৈত নহি এহেন স্বযোগ
ঋপনা স্বার্থ দ্বারে কানূন বঁনাঙু-তোরু
মনমর্জী সঁ করু ওকব উঁপযোগ
ঋহাঁ করু ঋপনা পদ কে দ্‌রুপযোগ

সত্তাক কুর্সী পব বৈঁসন ছি ঋহাঁ
কোনো সমস্যা দেখৈত ছি কহাঁ
মোন মোতাবিক সী.বী.ঋাগ কে করু উঁপযোগ
ঋহাঁ করু ঋপনা পদ কে দ্‌রুপযোগ !

ঋবরঁ-খবরঁ ঘোটৌনা করু ম্দা
দাঁত চিঋাবৈত তিহব জেন সঁ নিকনূ
ফেব মংত্রী পদ হথিঋাঙ ঋা ঘোটৌনা করু
সবকাবী খজানা স্বডাহ ক বৈঁসূ !

সত্তা কুর্সী ঋা সবকাবী ধন
জন্মজাত ঋহাঁক বঁপৌতী ছি
ঋহাঁ করু এককব খূবঁ উঁপযোগ
করু ঋপনা পদ কে দ্‌রুপযোগ

মূনভূত সমস্যাক সমাধান কিএক কববঁ ?
এহী সঁ কিছু নে হোযত তাহি দ্‌ঋাবে
এহনে যোজনা বঁনাঙু জাহী সঁ
ঋহাঁ ঋপ্পন জেবী টৌ ভববঁ

করু ঋন্যায ম্দা বঁদী চমকাঙু
ঋপনো ঘ্‌স খাঙু নেতাজী কে সেহো খ্‌ঋাঙ
ডবে কিযো কিছু বাঁজত কোনা
দমনকাবী নীতি ঋহাঁ ঋপনাঙু

ন্যাযক ক্ষর্সী রিকা গেন
দেশক বক্ষক রঁনী গেন ভক্ষক
কাগজী পন্না পব খার্থিক যোজনা
খাম খাদমীক কণ্ঠ র্‌জহরঁ কোনা

মংত্রী ছি নানারঁতী গাড় ী মেং ঘূমূং
জনতাক খোজ খরঁবি একদম নহি কব্ধ
এক্কে রেঁব খারঁ খগিনা গনেক্শন মেঁ
ভোংঠ দ্‌খাবে জনতা কে ক্ষহং দেখূ

দংগা ফসাদ খহীক গশাবা পব
পহিনে সঁ ফিক্স ভেন খছি
রোংঠ রৈংক পোনিসী কে কব্ধ উংপযোগ
খহাঁ কব্ধ খপনা পদ কে দ্‌ব্ধপযোগ ! !

খগিনা খংক মে ছপত

বচনা ভেংঠন খহাঁ কে
ক্ষদা খগিনা খংক মে ও ছপত
রেঁসী ফোন ফান কবরঁ ত
হ্‌সযাঁহিক খাশ্বাসন টা ভেংঠত।

খহাঁ কে নিখন কহাঁ হোগএ
তযগা হমবা খহাঁ তংগ কবৈত ছী
হমবা ত নিখৈত নিখৈত খাঁখি চোন্হবাএন
খহাঁক বচনা হম স্তবীয কহাঁ দেখৈত ছী।

বচনা কোনা ক স্তবীয হেতৈয সেহো ত
ফবিছা কে খহাঁ কিএক নহি কহৈত ছী
হম বচনা পব বচনা পঠবৈত ছী
ক্ষদা খহাঁ ত কোনো প্রত্‌তবো নে দৈত ছী।

হম ত কহনহুঁ অহাঁ কে নিখন নে হোগএ
নরসিখ্আ কে নে নিখরাঁক ঢ়গ অছি
কোনো পত্রিকা মেং ত ছৈপিএ জাএত
গহএ টা একটা ভ্রম অছি।

ঙা ভ্রম নহি সচাঙা থিক
নরসিখ্ও এক দিন নীক নিখত
নহি ছপরাঁক অছি ত নহি ছাপূ
নিখনাহব কে কতেক দিন কে রোকত।

সংপাদক ছী হম অহাঁ কী কএ নের
মোন হোএত ত নহি ত নৈ ছাপর
রৈসী রাঁজর ত কহি দৈত ছী
অহাঁ কে কনি দিন ওব টৈবকাএর।

বচনা ন্বকাঙ আ কী হমবা টৈবকাঙুঁ
আঁখি তরেক্ত অহাঁ খূম খিসিযাঙুঁ
কাবীগব নে অছি ডবৈএ রনা
কিএক নে অহাঁ পঁচৈতী রৈঁসাঙ।

হে যৌ রবীয বচনাকাব মহোদয
পহিনে অহুঁ ত নরসিখ্এ বহী
আ কি এক্ক আধ টা বচনা নিখী
সমকানীন সর্বশ্রেষ্ঠ রঁনি গেন বহী।

সচ গপ স্বনি অহাঁ কে তামস উঁঠত
তহি দ্আবে কিছু নে কহর করিতা হম নিখর
আশ্বাসন ভেটিএ গেন ত আর কী
ও ত অগিনা অংক মে ছপত।

एना किए ङा की ?

हास्य कविता

एक्के कोणसँ जनमल दुनू
बेटा के डाक्टरी इंजीनियरिंग करबाउँ
मुदा बेटी के संस्कृत सँ मध्यमा करबाउँ
एहेन बेङमानी ऐना किएक ङा की ?

दुन्हा अहाँ गरम-गरम खीर खाउँ
अप्पन सखनाहा देह के फुलाउँ
दुन्हिन उखने सन्ठी जेंका सखाउँ
ओकरा ने अहाँ सब पढाउँ-लिखाउँ ।।

बेटी के पढ़ा लिखा के करब की ?
ओकरा त चूल्हे फूकै लेल कहैत छी
मुदा बेटा के पढ़ा लिखा के
दाम दिगर में रुपैया खूब गनबैत छी ।।

हाय रे बाबा नगौनिहार सब
कागजी पन्ना पर बेटा बेटी एक समान
मुदा असलियत में बेटा तों सपूत जो
बेटी तों भनसा-भात के कर ओरीयान ।।

दुनू त अहींक संतान छी
फेर एहेन बेङमानी ङा की ?
बेटियों के पढ़ा लिखा मनुख बनाउँ
अहाँ ओकरो त शिक्षित प्रशिक्षित बनाउँ ।।

बेटा के पढबय के खर्चा
अहाँ बेटीवाला सँ वसूल करैत छी
हाय रे दहेज लोभी दलाल
अहाँ के तैयो संतोख नहि भेल ङा की ?

सामाजिक विकास लेल कही लेल "कावीगर"

ऱदा थहाँ ओ गप किएक नहि बुझैत छी
समाज सँ पैघ थहाँक थप्पन स्वार्थ
एहेन जुन्वम ऐना किएक ओ की ?

रूपैया गनै सँ नीक त ओ
जे बैंटी के शिक्षित बनाउ
नहि गनाबँ रूपैया था नहि केकरो सँ गनायबँ
एथने सभ गोटे मिली सप्पत खाउ ।।

समाज थागू बढ़त त उन्नति होयत
ओ गप थहाँ किएक नहि बुझैत छी
थारों संकीर्ण सोच बदनू
एही सँ बैसी ऱविष्ठा के "कावीगव "कहत की ?

कवीक्का रूपैया ।

(हास्य करिता)

नेहोवा कबैत कबैत मवि गेन कावीगव

नहि नियथ था ने दियथ कवीक्का रूपैया

ऱदा ओ की कोनो काज कबेबाँक थछि

त कहन जायत जन्दी नाउँ कवीक्का रूपैया ।

मौका भेटैना पव सवकावी बाँबू नहि छोड़त

रूपैया बिन एक्का टौ काज ने होएत

थहाँ ऱ्फायन न ब्यर्थ घूमैत छी यौ भैया

काज कबेबाँक थछि त जन्दी नाउँ कवीक्का रूपैया । ।

कहलन्हुँ त स्वीस बैंक मे खाता खोलाएबँ
चुपेचाप पार्टी ऑफिस मे चंदा जमा कराएबँ
जीबैत जिनगी हम खुब्बन मस्ती बनाएबँ
मोन होएत त विदेशी यात्रा पर जाएबँ। ।

कतबो हल्ला करबँ तै स की
स्वीस बैंक मे जमा रहत करबैं की
ओहो रहल छथि सरकारी खजाना
अहुँ ओहुँ हमहुँ ओहैत छी जमा करु करीब्बा रुपैया। ।

भ्रष्टाचारक देबीऔनमा संपति हमरे छी
एहि दुआरे पक्ष-विपक्ष मे झगरा भेल औ भैया
एक दोसराक माँह पर करीब्बा स्याही फेकलक
राजनैतिक घमासान मचा देलक करीब्बा रुपैया। ।

रामलीला मैदान मे जनआंदोलन भेल
लोकपाल पर कोनो ठोस कारबाइ ने भेल
सरकार फोंफ काटि रहल छथि बुझलन्हुँ की
साफ स्वथरा लोकपाल कहियो आउत ने। ।

ভ্রষ্ঠাচাব মে খূম নাম কমেনহুঁ হ্মদা
তগযো সংতোষ নহি ভেন ঔ ভৈযা
ভ্রষ্ঠাচাবাক বোৗী খা দেহ হ্নাউঁ
সংপৈত ঢ়েবিযাউঁ খহাঁ জমা কন্ধ কবীক্কা ন্ধপৈযা। ।

দ্নিযাক সভ সঁ নমহব নোকতংত্র মে
হ্মসী হথিএরাঁক হোড় মচন খষ্ঠি
খহাঁ জ্নি পষ্ঠখাউঁ গঠজোড় কন্ধ যৌ ভৈযা
চ্পেচাপ খহাঁ জমা কন্ধ কবীক্কা ন্ধপৈযা। ।

হন্না-গ্বন্না কবনে কিষ্ঠ কাজ নে হোএত
রিনা কিষ্ঠ নেনে-দেনে হ্বাযন নে ঘ্সকত
ঔমানদাবী স কিষ্ঠো নহি তকৈত কী ষ্ঠী
জন্দী জেরী গবম কন্ধ নাউঁ খহাঁ কবীক্কা ন্ধপৈযা। ।

কপি নেশ্লব বাঙত

করি তা–

মাগক ওদ্রমে জে ভাষা সি খনক

পবদেশি জা সভ রি সবনক।

গাম খারি কাহেক্ষহে রঁজৈএ–

সমাজ কহৈত খার রঁম্ভ র্ব্নৈএ।

পঠ়ন নি খন খাব রি গাবনক

রাঁন রঁচ্চাকেঁ কনভেন্ট ধবেনক।

চানি পকড়ি খংগ্রেজি যা ঢানি –

মাতৃভাষাকেঁ খি নেী উড় ৈনক।

খপ্পন ভাষা রিঁ সবি

রঁহবরৈঁযা ভাষা খপনৌনক।

খহাঁ মৈথি নীকেঁ কেনা খাগূ কেনৌঁ

খপনে তঁ গেরঁ কেনৌঁ রঁচ্চোকেঁ ভসি এনৌঁ।

জেতরাঁে গজ্জত গৌখাঁ দগএ

পবদেশী ওকবা থক্ষচৈএ।

গৌখাঁজি যারঁএ ঘব্দখা মৈথি নী–

पवदेशि या राँहव भगारँए।

कनि ये अंग्रेजि या जोव नगरिं ओ

मैथि नीकेँ आगाँ देखरिं ओ।

जनक आ सीताक भाषा अपनाउ

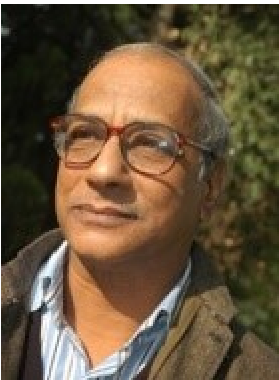
कर्म छोड़ ू नै अपनाकेँ रँनाउ।

रि द्यापति आ यात्री कहि गेना

मण्डन आ अयाची कर्म रीव भेना।

अप्पन भाषा सभ जन मि ठ्ठा

एकबा नै रॅंग्मू हँसी ठठ्ठा।

मंगनेश डरँबान- हिन्दीसँ मैथिनी अनुवाद

 রিনীত উঁপেন

মংগনেশী ডরঁবান- হিন্দীসঁ মৈথিলী অনুবাদ রিনীত উঁপেন

মংগনেশী ডরঁবান- হিন্দীসঁ মৈথিলী অনুবাদ রিনীত উঁপেন

রেঁব-রেঁব কহৈত ছনৌং হম

জোব সং নহি ক্ষদা
রেঁবে-রেঁব কহৈত ছনহ্ং হম অপ্পন গপ
ওকব সভৠা দর্রনতাক সংগ
কোনো উঁম্মীদ মে রঁতারৈঁত ছনহ্ং নিবাশা
রিশ্বাস ব্যঞ্জ করৈত ছনহ্ং রিনা
আমেরিশ্বাসক
নিখৈত আ কাটৈত জাগত ছনহ্ং ও বাক্য
জে চীজ অপ্পন সরঁসে খবারঁ দৌব সং গ্বজবি
বহন অছি
রিখবন কাগজ কে সংভারৈত ছনহ্ং
ধ্বা পৌঙৈত ছনহ্ং
উঁনটৈক-পনটৈত ছনহ্ং কিছু ক্রিযা কে

अहिने जेना भेल, होयत बहल
ऐना हेरौक चाहि, भऽ सकैत छल
हेतियै ते की हेतियै।

(1994 मे रचित)

दिल्ली मे एकटा दिन

ओहि छोटे सन शहर मे एकटा भोर
रा सांझ रा कोनो छुट्टिक दिन
हम देखनहुँ गाछक जड़
मजबूत सं धरती के पकड़ने रहैत
हरा छल जेकर चलहि सं आरो एकटा
रहस्य रचन छल
स्वनसान सड़क पर
एकाएक किदो प्रकट भऽ सकैत छल
आरि सकैत छल कोनो दोस्तक आवाज
कनि कानक रांद
अहि छोटे सन शहर मे आयनहुँ
शोर कानिख पसीना आ नानचक पैग शहर।

(1994 मे रचित)

भोथिआएल

शहरक पेशारघर आ आर जानल-चिन्हल ठाम मे

ओ भोथिआएल लोकक तकै रना पोस्टर

एखनो साटल नखाह दैत अछि

জে কতেকো ৱঁবখ পহিনে দস–ৱাঁবহ ৱঁবখক উঁম্র মে

ৱিঁনা ৱঁতেনে ঘবসঁ নিকনি গেন ছন

পোস্টবক হ্মতারিক ওকব নম্ব্রাগ মম্নৌনা ছৈ

বংগ গোব নৈ পিল্ডশ্যাম ছৈ

হবাগ চঞ্চী পহিবনে ছৈ

চেহবা পব কোনো চোটক নিশান ছৈ

আ ওকব মায ওকবা ৱিঁনা কানৈত বহৈত ছৈ

পোস্টবক অংত মে ও আশ্বাসন সেহো বহৈত ছৈ

জে হবাযন কেঁ খৱঁব দৈ ৱঁনা কেঁ ভেটৈত

যথাসংভব উঁচিত ওনাম

তখনো ও কেকবো চিন্হ২ মে নৈ আৱৈঁত ছৈ

পোস্ট মে ছপন মনফন ফোটৈসঁ

ওকব ৱঁগেৱাঁনী নৈ মিনৈত ছৈ

ওকব শ্বকুৱঁনা উঁদাসী পব

আৱঁ কণ্ঠ মেনৱঁ ৱঁনা তাব ছৈ

শহবক মৌসমক হিসাৱঁসঁ ৱঁদনৈত গেন অছি ওকব চেহবা

কম খাএত, কম স্বতত/ কম ৱাঁজৈত

নগাতাব অপ্পন ঠাম ৱঁদনৈত

সবন আ কঠিন দিবস কেঁ এক জনা ৱিঁতাৱৈঁত

আৰ ও একটা দোসব দ্নিযা মে অছি

কিছু ক্তূহনক সংগ

অপ্পন গ্রমশ্বদগীক পোস্টব দেখৈত

জকবা ওকব মাতা-পিতা অখন ধবি ছপরাবৈত বহৈত ছৈ

জগ মে আরো দস রা রাবহ

নিখন বহৈত অছি ওকব উঁম্র।

বচনাকান: 1993

অভিনয

একটা গৰীব আমেরিশ্রীসসং ভবি কঽ

ভোরে নিকনি জাগত ছী ঘবসঁ

জগসঁ দিন ভবি আশ্বিস্ত বহি সকী

একটা নোক সঁ ভেঁট করৈত হ্মস্কাগত ছী

ও একাএক দেখি নৈত অছি হমব মিজ্ঞাব মন

একটাসঁ চটসঁ হাথ মিনাবৈত ছী

ও বুঁনি নৈত অছি জে হম ভীতবসঁ ছী মিজ্ঞাব

একটা সখাক আগূ চুপ বৈসি জাগ ছী

ও কহৈত অছি জে অহাঁ দুর্ব্বব-রোগিযাহা সন নখাহ দহ বহন ছী

জে হমবা কহিযো ঘবমে নৈ দেখনে ছন

ও কহৈত অছি জে আগ অহাঁকেঁ গৌরী পব দেখনে ছনহুঁ একদিন

রাঁজাবমে ঘ্মৈত ছী নিশ্শঙ্ক

ডিব্বামে বঁদ ভহ বহন অছি পূবা দেশ

সম্পূর্ণ জীরন রিকারৈক নেন

একটা নর বংগীন পোথী অছি জে হমব করিতাক

রিরোধ মে আএন অছি

জগমে ছপন স্বপ্নব চেহবামে কোনো কণ্ঠ নৈ

ঠাম-ঠাম নৃত্যক মুদ্রা অছি রিচাবক বঁদনামে

হেযৌ একটা পূবা ফিল্ম অছি নম্বা

অহাঁ কীন নিঅ আ খূব আনংদ উঠাউ

শেষ জে কিছু অছি অভিনযক

চারু কাত শোব আরি বহন অছি

মেকঅপ বঁদনহিক কান নৈ অছি

হলাবা একটা নেনাক কপড়া পহিনি কহ আরি গেন ছন

ও জকবা অপনা পব ঘমংড ছন

একটা খুশামদক আরাজ মে গিডগিডা বহন ছন

ट्रेजडी अछि संक्षिप्त नम्हर प्रहसन

सभ चाहैत अछि कोन तरहें छीन ली

सभसँ नीक अभिनेताक पुरस्कार ।

किछु कानक लेल

किछु कानक लेल हम करि रहलहुँ
हाईन-पुरान करिताक मरम्मति करैत
सोचैत करिताक जरूरत केकरा अछि
किछु कान पहिने पिता रहलहुँ
अप्पन लेना सबहक लेल
रोटी सबल शब्द केँ खोजैत
कखनो अपनो पिताक नकल रहलहुँ
कखनो अप्पन पुरखाक परछाई
किछु कानक लेल नौकर रहलहुँ सतर्क सहमैत
रचल बहए रोजी-रोटी कहैत

किछु कान हम अन्यायक विरोध केलहुँ
फेर ओकरा सहैक तागति जुटैलहुँ
हम सोचलहुँ जे हम अहि शब्दकेँ नै लिखब
जग मे हमर आमो नै अछि
जे आततायक अछि आब जग मे अून जेहन टेपकैत अछि
किछु कान मे एकटा छोटे सन अधाग मे असलहुँ
ओ हमर मानवीय पतन छल

हम देखलहुँ जे हम रचल छी आब सांस नइ बहल छी आब हम

ক্রূবতা নৈ কবৈত ছী
ঝ্দা জে নির্ভয ভেন ক্রূবতা কবৈত জাগত ঋছি
ওকব রিরুদ্ধ হমব ঘৃণা রঁচন ঋছি, যএহ রঁড়কা গপ ঋছি

রঁচন খ্চন কানকেঁ নঽ কঽ হমব রিচাব ঋছি
মন্বখ কেঁ ছহ ঋা সাত ঘংটা স্বতৈক চাহী
ভোব হম জাগনহ্ঁ তঁ যএহ
একটা জানন-চিন্হন ভযানক দ্নিযা মে
ফেব সং জন্ম নেবাঁক ছন
যএহ সোচনহ্ঁ হম কিছু কান ধবি।

বচনাকান: ১৯৯২

ঘব শাঁত ঋছি

বৌদ ভীত কেঁ বকমে-বকম তপা বহন ঋছি
নগে মে একটা মদ্ধিম আঁচ ঋছি
রিঁছৌনা পব একটা গেঁদ পড়ন ঋছি
পোথী চ্পচাপ ঋছি
ঝ্দা ওকবামে কতেক বাস রিঁপৈত রঁদ ঋছি

হম ঋধজাগন ছী আব ঋধস্বতন ছী
ঋধস্বতন ছী আব ঋধজাগন ছী
রাঁহবসঁ আবৈঁ রঁনা শোবমে
কেকবো কানৈক শোব নৈ ঋছি
কেকবো ধমকাবৈঁক বা ডবৈক শোব নৈ ঋছি
নৈ কিযো প্রার্থনা কঽ বহন ঋছি
নৈ কিযো ভীখ মাঁগি বহন ঋছি

আ হমব ভীতব কনিযো টা মৈন নৈ ঋছি
ঝ্দা একটা পবছাযন ঠাম ঋছি
জতয কিযো বহি সকৈত ঋছি

आ हम नाचाव नै छी ऐ कान
ह्मदा भवन छी एकटा जरूरी वेदनासँ
आ हमरा मोन पड़ि रहल अछि नेना कालक घर
जकर आँगनामे चितंग भऽ हम
पीठ पर धूप तापैत रही

हम दुनियासँ किछु नै माँगि रहल छी
हम जी सकैत छी
चुक्खी, गेंद वा घास सन कोनो जिनगी
हमरा चिंता नै
कहियो कियो ऋठहासँ हिनाकऽ ठाहि देतै
ऐ शीत घरकेँ।

(रचनाकाल : 1990)

स्व. नन्नन प्रसाद ठाकुर

"हे रे चन्दा"

हे रे चन्दा नेने जो सनेस पिया परदेशी रे.........

.चन्दा.... ।

তোহেঁ নে ডঁগৌ ছ আন্হব বাতি

রিঁসবন বহৈ ছী পিযা কেব পাঁতি

তোঁহে জাঁ ডঁগৌ ছ দীযা রাঁতী দীযা রাঁতী

হোগযে মোন মে কনেশে বে ....

.চন্দা...... ।

হম্মব দ্ঃখ কেযো নে ব্ঁনৌযা

কোনা ও বহৈ ছথি কেযো নে কহৈযা

কহিযৌন্হ রিকন ছৈন্হ হ্নকব দাসী হ্নকব দাসী

কসন কিএ ছথি মহেশে বে ....

চন্দা....... ।

পাঁতি হ্নকে আজ্ গাৰঁয ছী

ছবি মেঁ হ্নকে নীন বহয ছী

ধৈর্য নহি আৰঁ ৰঁসন ডঁদাসী ৰঁসন ডঁদাসী

নহি অছি কোনো ডঁদেশ বে.............

.চন্দা বে..........

ৰঁহ্ত জতন সঁ দ্রূদয কে ব্ঁনেনহুঁ

नहि दोसब के हम किछु कहनहुं

आस रॅनन अछि नहि हम रिसबि नहि हम रिसबि

चाहि एतरॅहि, नय किछुओ रिशेष रे.......

..चन्दा

जहिया मँगनहुं एतरॅ मँगनहुं

सँग बही रॅस एतरॅ चाहनहुं

जनम भवक द्:ख कही केकबा सँ कही केकबा सँ

गेलैथ ओ एहेन रिदेशे रे..................

.चन्दा

शि र क्षमाब झा 'र्टि न्नू'

करि ता–

सगब बाति दीप जबय–

बाति   मानें काबी पहब

गत्र-गत्र शींत

जीर खजीर खाध्रांत

बजनीक नीनासँ

क्षणि क रँचराँक नेन

नोक जबरैंछ दीप

सभ्यताक रि कासक संग-संग

मन्वकख चेतनशीन होगत गेन

পহি নে গজোতক নেন...

খব–প্বখাব জাবনি

নত্তা নূখা ফঙ্গা

সূত ছোড়ি ঋগযাক ৰাতী

ঠি ৰড় কি ৰদনা নেম্প

ৰহকৈত বোশিনীমে গৰৈত পবাতী

ৰ্বি ধক রি কাস ভেন...

রি ছ্যত তবংগমে

গৈসক উঁমংগমে

রি ভ্তানক জয ভ২ গেন...

সভ ঠাম গজোত

ক্ষদা ! রৈদেহীক ঘব খন্হাব

মাত্র নি খতে বহরঁ

ককরোসঁ নৌ কহরঁ

কে রূঁঝত কথাক রি কাস

ককরো নৌ ছন খাভাস

দধীচি রঁনি সাঙহ নেনে

খারিঁ গেননি

মৌথি নী কথা জগতমে প্রভাস

स्वकुज दि न ভবি খ্পন

করেজকেঁ জড়ু া কঽ

নৌ মেঁটৌ সকন

ঐ রস্বন্ধবাপব সঁ

রি গনি ত মান্বষক প্ররৃত্তি

প্রভাস দীপ ৰাঁবি

খ্পন কৰুখাবি সম্হাবি

কথা সাগবক জমন তবংগমে

দি খ নগননি হি নকোব...

সমাজ জাগত– ঙা ছন রি শ্বাস

ক্ষদা নৈ খাদি ভেটৈননি

নৈ ভেটৈননি ছোব...

কি নছেবি পব খপসযি ।ত

কথাকাব নঃ নেননি ি নর্বা

জাগবণক খাশামে

কহি যো তঁ স্বখতনি

রৈদেশীক ঝহবৈত নোব...

চনি গেনা খভি নাষা নেনে

ঙঁত্তবাধি কাবী সভ খেনাগত ছথি

ঋঙ্কা রঁজজব কবি যা–স্‌মমবি

উঁষ্যত ছথি   ঋধি কাব হবরাঁক নেন

পাগ পহি বরাঁক নেন

সগব বাতি   দীপ জবয...

বমণ–রি ভূতি   গেকঋা

গব নগৌনে ছথি

মহেন্দ্র মসনদ পজি ঔনে ছথি

সমানোচক– উঁদ্বাষক সূতয

মাত্র রাচক মঁচ চি কবয...

কহৈত ছথি   ব্‌ঁঠ় ছী

তখন গোষ্ঠীমে খারি

নাটৈক কবরাঁক কোন প্রযোজন ?

দীপ রাঁবি দ্খাবি নৈ জবাউঁ

জে জগদীশে জাগন বহুত

ওকব গামক জি নগী কে স্বনত ?

ও খছি সমাজক কাত

কহি যো হোমএ দের্

ওকব সাহি ৩য সাধনাক প্রভাত

কি এক তঁ ও থি ক রেমাত্র

জগ মাটি ক খন্হাবকেঁ

স্বরুজ নৈ হটৌ সকন

ও কেনা হটৈত মাটি ক দীপক রঁন... ?

জৌং দৃষ্টি কোণমে বহত ছন

তঁ রি রেক কেনা ি নর্মন ?

ওগ কঠকোংকাবি সরঁহক রীচ

মৌথি নী ছথি দ্রঁকন

সগব বাতি দীপ জবয

খন্হাব ঘব সংস্কাব সড়য

কথাসঁ কেনা পাবস ি নকসয... ?

কমল মোহন চুন্নু

গজল

1

কগনীএ পব নাহ নগৈএ, রাঁজূ নহি ?

ঋাঙ-সমাঙক ধাহ নগৈএ, রাঁজূ নহি ?

মোসি-কনম-কাগত ধেনে পৱোপঞ্চামে,

এক্কহ্ নহি প্ৱবখাহ নগৈএ, ৰাঁজূ নহি ?

ভবন-প্ৱবন দবৰঁজ্জা খাঁগন সৰঁজনিযাঁ,

দোগে-দোগ খৰাঁহ নগৈএ, ৰাঁজূ নহি ?

কোন ৰঁসাত সিহকনৈ জনমাবা পছৰাঁ,

গামক-গাম বোগাহ নগৈএ, ৰাঁজূ নহি ?

জাহি খাঁখিমে ভবি জিনগী ৱৌাহিযগতহুঁ হম,

পেনী তকব খথাহ নগৈএ, ৱাঁজূ নহি ?

হোগত বহত এহিনা মবনহৱাঁ গ্ববমিন্টী,

নোকে নহি গবখাহ নগৈএ, ৱাঁজূ নহি ?

ঠীকা–মনখপমে উঁজমহন ধর্মধ্বজী,

নেত ওকব মবখাহ নগৈএ, ৱাঁজূ নহি ?

হড্ডী–গ্বদ্দা কেব হরঁক্কা– সৌজনমে,

ফফবো খাগ ঘরাঁহ নগৌএ, রাঁজূ নহি ?

2

পাছূ জঁ নহি খঁক তঁ এসকব স্বন্না কী ?

কানক রেঁতবে সোনা কী ঝ্নঝ্ন্না কী ?

জীবা নএ জোনহান জানকীক নৌহব কেব,

পোখবিএ মহ্বাহ তঁ বোহ্ কী ত্তুন্না কী ?

সিবিফ খগৌঁ নএ বকষ্টন– ন্বধকন ভগিনমান

তকব জজাতক ঙঁপজা কী মবহন্না কী ?

ভঙঘোষ্টনাসঁ খকছি নোক ৰন্হনক ক্ষষ্ঠী

তঁ দবৰাবক কোষ্ট–কানূনক জ্ন্না কী ?

পথৰৌষ্টী ডিহবাব ছাতিযো পাথব কে,

তকব গোহবিযা গ্বম্হবন কী খঁখিহ্মন্না কী ?

धात्तक रॉसन ढ्ैरोपव रॊमियाগত থচ্ছি,

মৈথিন রॉসন সার্ত্ত কী সকচ্ন্না কী ?

ডংঠী মাবএ জে রৈসন সপ্পত খা কঽ

তকবা নএ ছৈ গাঁধী কী খা খন্না কী ?

(দ্নূ গজন রিঁনা রহবক থচ্ছি–সম্পাদক)

श्वनिन मल्लिक

गजल

श्वहाँ के देखबॅ कोना श्वारॅ हम, श्वछि हमब भाग जडन
श्वहाँ स ॅ भेटैब कोना श्वारॅ हम, श्वछि हमब भाग घटैन

सँगे चनबैं जीबन भबि बॅचन ग, जे श्वहाँ तोडि देनिऐ
समेटैबॅ कहू कोना श्वारॅ हम, स्वप्न हमब भाफ बॅनन

श्वहाँ नेन खेन छन किछ दिन के, की कोनो मजबॅूबी छन
सूननौं ने किया किछ हमब, मोने मे हमब बॉत बहन

बॅन्द श्वछि ह्मष्टी मे खु्सी हमब, ग केहन भबम मे छनौं
स्वखन बॉन्ह जकाँ जे ससबन, खानी हमब हाथ बहन

फटैत छाती न देखैत बहनौं, घु्बि कs श्वहाँ तकनौं कहाँ
देह के बाखू कतेक दिन हम, देखू हमब जान चनन

বাতি জে ছত পব ছনৌঁ দেব তক, কাবী খসমান তকৈত

জেনা ৰাঁদন হম ছনৌঁ ঠহবন, ও হমব চান চনন

জাগন ছী ৰহ্ত দিন স৾ঁ খাৰ, স্বতিতৌং হম চিব নিদ্রা মে

নিন্দ খাৰৈঁ কহাঁ কহিযো জেনা, খাঁখি মে হমব কাঁ্টৈ গডন -----

(সবন ৰৰ্ণ ২২)

কুস্বম ঠাকুব

হাগকূ

সমৃদ্ধ ভাষা

মৈথিনী মিথিনাক

জাযত হেবা

নাজ হোগছ

রাঁজরঁ কোনা ভাষা

পঠ়ন হম

দোষারোপণ

নেতা খভিভারক

নহি কর্ত্তব্য

দেশীক নেতা

নহি জনতা কেব

স্বার্থে ডূবঁন

কব্ধ জ্যা স্নেহ

মাঁ খা মাত্রি ভাষা সঁ

সংকল্প নিয

খারোঁ তs জাগূ

মিথিনা কেব নান

প্রযাস কব্ধ

खसैंब भेल

तैयो रिचाब कक्क

खछि सन्देशे

प्रेमचन्द्र पंकज

गजल

१

हम बाँत खसी केब मीत कहबँ, नहि गजल कहबँ

बँरू कहबँ मीठ नहि, तीत कहबँ, नहि गजल कहबँ

चाङ्ब खपन पसाबि बहल खछि माथापब सम्बँन्धक बाँज

কোন রিধি রাঁচত প্রীত কহরঁ, নহি গজন কহরঁ

কতরোঁ মাঁটি স্বঁঘাএরঁ তেঁও নহি মানরঁ হম খপ্পন হাবি

চাক নান পছাড়া খপন হম জীত কবরঁ নহি গজন কহরঁ

গগনক ঝঁহকেঁ চূমএ কতরোঁ ঠাঢ় খহাঁ কেব শীসমহন

রঁস কখনহুঁ রাঁন্বক ভীত কবরঁ নহি গজন কহরঁ

হাথ পসাবরঁ বহত পসবনে, ঝঁহে ঢৈঢ় কবরঁ তঁ কী

কনি দূসি ঝঁহ রিপবীত চনরঁ, নহি গজন কহরঁ

२

गजनक रॅहन्ने हम खांगन- घव- द्‌खावि निखरॅ

रॅाध-रॅन- कनमरॅाग-रॅ्ख –रॅसरॅावि निखरॅ

साँढ़ ढैक ङङ्घा खा पाड़ । मवखाह कतैक

रॅाँचन ह्फसिनकेव स्ववजाक वखरॅावि निखरॅ

थानामे नाঙঽ भेनि वमियाक हाकवोस-

स्वनिहाव केओ नहि तकवे प्रभावि निखर॑

रॉबन खेनौनासँ, पोथीसँ दूब कएन

जिनगीक र॑ाम उँघैत नेनाक भोकावि निखर॑

नाचि बहन नोक आग अनली नचनिएँा सभ

नचा बहन पवदासँ केओ पवताबि निखर॑

फाटैन अकास छै सीअत के-कते कोना

निखर॑ जे "पंकज" र॑ेब-र॑ेब रिचाबि निखर॑

(दुनू गजल बिना बहरक अछि–सम्पादक)

मिहिर झा

बाछरू

ची ची करैत
बगड़ा केर बच्चा
ताकय पानि

कारी बिलाड़ि
बीच दुपहरिया
बगड़ा बच्चा

दाना पानि ले
माय बाप बाहर

নীচা রিঁনাড়ি

এহি রৌদ মে

রিঁন পান্খি, নির্রঁন

হবি রঁচাউঁ

প্রভাত রায ভট্ট

গীত

১

পবম পারন প্বন্যভূমি খছি খপনে মিথিনাধাম যৌ

মিথিনা কে হম রেঁষ্টী ছি মৈথিনি হমব নাম যৌ

জনক হমব পিতা ছথি জনকপ্বব হমব গাম যৌ

জগমে ভেঠৈত নৈ কতহুঁ এহেন স্বন্দব মিথিনাধাম যৌ

পবম পারন প্বন্যভূমি খছি খপনে মিথিনাধাম যৌ

মিথিনা কে হম রেঁষ্টা চী মিথিনেশে হমব নাম যৌ

মিথিনা কে হম রাসী ছি জনকপ্বব হমব গাম যৌ

ঋষি মহর্ষি কেব কর্মভূমি খছি মিথিনাধাম যৌ

পবম পারন প্বন্যভূমি থিছ থপনে মিথিনাধাম যৌ

মিথিনাক মৈষ্ঠ সং থরতবিত ভেন্মী সীতা জিনকব নাম যৌ
ডঁগনা ৰঁনী মহাদের এনাহ পাহুন ৰঁনী কয বাম যৌ
ধন্য ধন্য থিছ মিথিনাধাম,মিথিনাধাম জগমে মহান যৌ
পবম পারন প্বন্যভূমি থিছ থপনে মিথিনাধাম যৌ

হিমগিবী কে কোথ সং সসবন কমনা কোশী ৰঁন্হান যৌ
মিথিনা কে শান ৰঁঠৌনন মংডন,ক্ষমাবিন,ৰাচস্পতি রিদ্দ্বান যৌ
হমব জন্মভূমি কর্মভূমি স্বস্মভূমি মিথিনাধাম যৌ
পবম পারন প্বন্যভূমি থিছ থপনে মিথিনাধাম যৌ

কপিন কণাদ গৌতম থিছ মিথিনাক শান যৌ
রিদ্যাপতি কে ৰাঁতে থনমোন ও ছথি মিথিনাক পহিচান যৌ
জগমে ভেষ্টত নৈ কতহুঁ এহন স্বন্দব মিথিনাধাম যৌ
পবম পারন প্বন্যভূমি থিছ থপনে মিথিনাধাম যৌ

২.

প্রাচীন মিথিনা

মিথিলা কে মিথিলেশ্বৰ মহাদেৱ হেম কী কহু যৌ
স্বম খহাঁ ছি খন্তৰযামী খহাঁ সভষ্টা জনৈতষ্টী যৌ
ৰঁস্বধাক হ্বদয ছন হেমৰ মহান মিথিলা
গ হেমহী নৈ শাশ্ত্র প্বৰাণ কহৈয যৌ

মিথিলাক জন জন ছনাহ জনক এহী ঠাম
তাহি নেন নাম পড়ন জনকপ্বৰ ধাম
ৰাজা জনক ছনাহ ৰাজৰ্ষি জনকপ্বৰধাম মেঁ
সীতা খৰতৰিত ভেনহি মিথিলে গাম মেঁ

মিথিলাক পাহুন ৰঁনী ঐনাহ চাৰো ভাগ ৰাম
ৰিদ্যাপতী কে চাকৰ ৰঁননাহ উগনা এহি ঠাম
চাৰো দিস খহিঁ ছি মহাদেৱ জনকপ্বৰ কে দ্বাৰপান
প্বৰ দিস মিথিলেশ্বৰনাথ পশ্চিম জনেশ্বৰনাথ

উত্তৰ দিস ঢ্বৈশ্বৰনাথ দক্ষিণ কনানেশ্বৰনাথ
কিনহু ভs সকয মিথিলাক প্রাণী খনাথ
গ ধ্বৰ সহ খছি প্রাচীন মিথিলাক পৰিভাষা
এখ্নো খছি এহেন স্বন্দৰ মিথিলাক খভিনাষা

২

গীত

সুন সুন রে সুন পরন পুবরৈঁয়া

কী লেনে চল হমরো অপ্পন গাম

হমর জন্মভূমি রহি ঠাম

জতয ছৈ সুন্দর মিথিলাধাম //২

দেশ বিদেশ পরদেশ ঘুমলৌं

মোন কের ভেটৈল নহী আরাম

সাগ রোটী খৈর় বহর় অপ্পনে গাম

জতয ছৈ সুন্দর মিথিলাধাম //২

ঘর ঘর মেং ছল্হি রহলি সীতা

রাজর্ষি জনক সন পিতা

সভ কের পাহুন ছথি রাম

জতয ছৈ সুন্দর মিথিলাধাম //২

কাশী ঘুমলৌं মথুরা ঘুমলৌं

ঘুমলৌं মক্কা মদীনা

সভ সঁ পৈঘ বিদ্যাপতি কের গাম

জতয ছৈ সুন্দর মিথিলাধাম //২

হিমগিবী কোখ সঁ বঁহৈয কমনা কোশী বঁল্হান

তিবভুক্তি তিবহ্ত ছৈ জগ মেঁ মহান

দূধমতি সঁ দূধ বঁহৈয ছৈ বৈদেহীক গাম

জতয ছৈ স্বন্দব মিথিনাধাম //২

৪

গীত

বঁস্ব দবভংগা মধ্রনী চাহে জনকপ্বব

হম সভ ছি মিথিনাবাসী বন্ধু জতয দূব

বঁস্ব বিবাটৈনগব বাজবিবাজ চাহে নহান

হম সভ মিথিনাবাসী হমব মিথিনা মহান

বঁস্ব সীতামঠ় ী শিবহব চাহে হ্মজফবপ্বব

হম সভ ছি মিথিনাবাসী বন্ধু জতয দূব

ঘব খাঁগনমে বঁহৈয হমবা কমনা কোশী বঁল্হান

ভাঙাচাবা প্রেম দেখৈনা চানূ খযাচিক দনান

বাজর্ষি জনক খাঁগন খবতবিত ভেল্হী জনকদ্নাবী

मिथिला केर पाहुन रँगनाह बाम लखन धनुषधारी

रँस्व मलंगरा जलेश्वर चाहे समस्तीपुर

हम सभ छि मिथिलारासी बहु जतय दूर

मिथिलाक गौरव मंडन कपिल कणाद राचस्पति

जन जन केर खामो छथि करी कोकिल रिधापति

रँस्व खबरिया खगड़िया चाहे भागलपुर

हम सभ छि मिथिलारासी बहु जतय दूर

रँस्व सहरसा स्वपौल मधेपुरा चाहे पूर्णिया

सम सभ छि मिथिलारासी जलै समूचा दुनिया

रँस्व नेपाल रिहार झंगेर कटिहार चाहे रेँग्वसराय

हम सभ छि मिथिलारासी कियो लहि परास

गजल

मिथिलाक पाहुन भगरान श्रीराम छैे

जग में सर्ँ सं स्वन्दर मिथिलाधाम छै

मिथिलाक मर्याष्ठ सं खरतरित सीता

जग में सर्ँ सं स्वन्दर हुनक नाम छै

मिथिलाक शान रँठौनल महा रिद्वान

করী কোকিন রিদ্যাপতি হ্নক নাম ছৈ

ভS জাএত খছি সম্পূর্ণ পাপ তিরোহিত

মিথিনা একটা পতিত পারন ধাম ছৈ

ভেটৈত নৈ এহন খনুপম খনুবাগ

প্রেম পবাগক কস্তূবী মিথিনাধাম ছৈ

ঘ্হ্ম খমেবিকা খফ্রীকা নন্দন জাপান

জগ মেঁ নৈ কোনো দোসব মিথিনাধাম ছৈ

মিথিনা মহাতম একরেঁব পঢ় ী জনু

মিথিনা সং পৈঘ নৈ কোনো দোসব ধাম ছৈ

জতয ভেটৈত কমনা কোশী রঁনহান

খযাচিক দনান,রহী মিথিনাধাম ছৈ

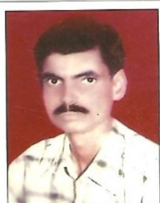
গৌতম কপিন কণাদ মংডন মহান

প্রখব রিদ্দ্বান সভক মিথিনাধাম ছৈ

ঋষি হ্মনি তপশ্বী তপোভূমি খহিঠাম ছৈ

"প্রভাত"ক গাম মহান মিথিনাধাম ছৈ

.............রর্ণ:-১৩...........

হ্মন্নাজী

सरँना

नारी !

सभ दिन, पुरूषक गातमे जीराक सुखरसब परैँ-ए।

आग पिताक तऽ कान्हि पातिक।

बुढ़ ाबी रितैत छैक संततिक छत्र छायामे।

आ ओ निश्चिंत भऽ डँघै-ए अपन सतीत्व।

नेना-

ओ नेनपन के रितरैँया दुनाव मनावमे

बहैए खेनागत पव पुरूषक कोवामे,

डँएह ओकव खेनौना सेहो होगत छैक

पिता, कक्का, आओव भगया आदिक संगोबमे

ज्ुआनी-

ओकबा संगी सरँहक रीच रितरैँए।

आरँ ओ डेबए नगै-एपुरूषक स्पर्षसँ।

पवंजच अद्भु ठाम ओकव बक्षक पुरूषे होगत छैक पतिक रूपमे।

मातृत्व-

मातृत्वक बक्षा कबै-ए,

संतानके सर्वस्वक अधाव मानि।

जीरैँ-ए भैसूब आ ससूबक रीच।

सभ मिनि सतर्क बहैत छैक,

ओकर मातृत्वक रक्षार्थ।

बूढ़ गाछ-

जँ भऽ जाइत अछि निधना,

शोक संतप्त भऽ जीबाक लेल लोग-ए बाध्य,

परन्तु सच! कहाँ तऽ-

ओ तऽ एखनो सुरक्षित अछि।

किएक तऽ छेन धऽ

सच के भोगबाक सामर्थ्य देबाक लेल तैयार अछि पुत्र।

वास्तवमे अर्बन तऽ ओ भेल-ए पितृहीन भऽ के।

शिशु उत्सव

मिहिर झा

बाँस गजल

१

नन्ह हे बौ तू किया हरदम कानै छे
बाति दिन तू हमर माथा भुकाबैं छे

हेनै छे केबा डम्फर के बॅना जहाज़
पोखरियो मे रोज तू बेस नगाबैं छे

एक हाथे धेने पेंटे दोसर मे डन्टा
बोड़ ी के मारि ठोकर गर्दा उँडाबैं छे

घूमि घूमि गाछी तू बीच दुपहरिया
दन्हखा क कनम से आम चोराबैं छे

२

ममनम रॅबखे बॅ्न्नी बौ
टैमटैम चनबैं रून्नी बौ

আগূ পাছূ মনহা ডোনয
খত্তা মে ৰড গডচ্ন্নী বৌ

আম তোডয ঝাম গূডয
ডোমা দেনক চ্নচ্ন্নী বৌ

বাজা কে ৰেঁঠৌ মাবয ঢেপা
ক্ষক্ষব ভুকৈ মধ্ৰ্ন্নী বৌ

অমিত মিশ্র

ৰাঁন গজন

আগ তাবা কেব নগবী সঁ এথিন মাঁ ,
অপন কোবা ঝঠ দ' হমবা উঁঠেথিন মাঁ ,

খেনবৈঁ মাঁ সংগ আ কসবৈঁ হঁসবৈঁ ,
পকড়ি আঁঙ্ব গাম–ঘব মে ব্ৰ্নেথিন মাঁ ,

থাকি জেবৈঁ জখন , ভোজন কবা হমবা ,
গাবি নোড় ী আঁচবক ত'ব স্বতেথিন মাঁ ,

বাম কক্কা কে পক্ব চৈক মবখহিযা ,

স্ববজ কে ৰকবী সঁ হমবা ৰচেথিন মাঁ ,

হমব সংগী সংগ মাঁ কে ঘ্মৈ সর্কস ,

ঋারিঁ ঘব হমবো সিনেমা ন' জেথিন মাঁ ,

কত' সঁ এনৈ মেঘ কাবী গ , ঋঁৰব মে ,

"ঋমিত" মন ডেবাগ যৈ কখন এথিন মাঁ . . . । ।

ৰহবে–কনীৰ

ফাগনাত্তন–ফাগনাত্তন–মফাঙান্বন

2122–2122–1222

চংদন ক্ষমাব ঝা

सबबा, मदनेश्वर स्थान

मधुबॅनी, बिहाब

बॅान–गजन

दऽ बहन छी अपन शपथ, नै कानू बौआ

नेबॅनचूस नऽ पप्पा अैताह, ऋचबे कौआ

हम तऽ माय छी सत्त,ऋदा बॅबॅस नाचाबे

कीनि खेनौना देब कतऽसँ,नहि अछि ढौआ

भवना नागन खेत, महाजन के तगेदा

फेब कोना के सख पूबौताह बॅाप कमौआ

अहाँ पूबायब सख सेहन्ता आस धेने छी

अहाँ जुड़ायब छाती बॅनिकऽ पूत कमौआ

कबॅुना,पाती,बिनय,नेहोबा, कबैछी भोना

बॅेनपात "चंदन" चढ़ायब खूबॅ चढ़ौआ

---------बर्ण-१६-----------

२

मस्जिद जखने पबन अजान

कोगनी ठननक पबाती गान

কৌআ ডকনক খেত খবিহান

রঁগ্বনা খত্তা রিঁচ কবয স্নান

গবগব দূধ দ্হৈভ রঁথান-

ঠৈকধ্যান নগৌনে ঠৈক পড়ক্ব-

রাঁরাঁ ছথি রাঁড় ী রাঁন্হথি মচান

রাঁরী খঁগনা মেঁ নগারঁথি পান

ঠৈ্হঠৈ্হ নান পূরঁ খসমান-

'চংদন'জনখৈ মে দূধ মখান

২
রঁ্চী পহিবনক সোন গহনা,
রৌআকে ডাঁব ঝ্মূনে নান হ্ফদনা ।

বাজি দূনূ গেনা মেনা দেখ২-সাজি,
হাথ মে পাগ ছনৈ রাঁবহ খনা ।

কচবী-ফ্মবহী, আ' রঁতাসানভ্রূ-
রিবংগ কিননক হ্ফকন-বংগ া ।

ঝ্মূননক ঝ্মূনা নাচ দেখনক,
"চংদনচনা ।-ঘ্মন ঘব সোনা "

৪

সাঁঝ পবন, রৈসি পিপব পব চিড়ৈ কবয পঁচৈতী,
মৈনা র‍্যাহ বচাওত রগ্বনা কবয ঘটকৈতী । -সূগা

কে হ্ন্দী নাচয ফেব হেতৈ রনভোজ হ্দকি-হ্দকি,
কৌখা পিজরৈছ নোন কোগনী গারি বহন ছগ চৈতী ।

পবরাঁ খপস্যাঁত খণ্ডি-রঁগবাগঁতজাম মে নাগন,
ডকহব রৈসন সোচি বহন কোনা হেতৈ হ্কটমৈতী ।

পোবকী পিপহী রঁজা বহন ছৈ টিটহী পিটৈ ঢোনক,
খন্ডুত ঙা হ্কটমৈতী । "চংদন" যৈযা-তা-মোব নচৈছৈ তা

৫

নরকা হ্কর্তী নরকে সনরাব
পহিব কয র্চী ভেন তৈযাব

ননকা হ্বীতাক গ্বহনক জ্ঞ্ভী
রাঁজে রুনঝুন পাযন ঝন্কাব

হাথক রাঁনা খনখনকে-খন-
টম চটি কে গেন রঁজাব-টম

নাচ-পিপহী খা তমাশা-ঢোনক
সূনন দেখন হবখ খপাব

র্চী কএ রাঁরাঁক হাথ পকড়ি
রঁজাব-প্রফুল্লিত ঘ্মষ হাট

৬

चाव पव छे कौआ रैसन,

माँम ऋँगना रौआ रैसन ।

घ्ठे-घ्ठे खाथि दूध-ভাত,

माযक কোবা রৌআ রৈসন ।

বাজা-বানী স্বনথি পিহানী,

মগযাঁ কোবা রৌআ রৈসন ।

ও-না-মা-সী সিখথি-পঠ়থি,

ऱॉऱॉक कोबा ऱौथ्वा ऱैसन ।

स्वग्गा-मेना संग खेलै छथि,

"चंदन" ख्वँगना ऱौथ्वा ऱैसन ।

१

ऋकरूकू जखन ऋवगा ऱॉजन,

किबिण स्वरूजक मूँह मेँ नागन ।

कौथ्वा डकनक कोणनी ऱॉजन,

आँखि मिड़ैते चुनमुन जागल ।

नहा-सोना के कयललनि जलखै,

गमकल गेलथि घंटी बाजल ।

दीदीजी बड्ड नीक लगैत छन्हि,

मास्टर जी के डड़ ी लय भागल ।

कान पकड़ि के उठक-बैठक,

तैयो खेले पर मोन छै टाँगल ।

"চংদন" টৈন-টৈন ঘংটী রঁজনৈ ,

ছঙ্গী ভেনগ ঘব দিস ভাগন

+

রেঁগ রঁজয ছৈ টৈব-টৈব-টৈর্ব

রঁগবা ঙঁড়য ফব-ফব-ফর্ব ।

ঝবনা ঝহবে ঝব-ঝব-ঝর্ব,

রাঁস রঁজয ছৈ কব-কব-কর্ব ।

মিন চনয ছৈ ধব–ধব–ধর্ব,

সাঁপ সসবনৈ সব–সব–সর্ব ।

চ্নমা ছাতী ধক–ধক–ধক্ক,

ডবসঁ কাপয থব–থব–থর্ব ।

পপ্পা এনখিন ভাগি গেন ডব,

রাঁত পদারঁয চব–চব–চর্ব ।

জগদানন্দ ঝা মন্ব

ৰাঁন গজন

চম চম চম চম তাবা চমকে

ৰৌখা কএ হাথক তরুখা গমকে

কাবী ৰঁকবী,নৰঁ উঁজ্জব মহিষ

নান ৰাঁছী কিএ দৌব-দৌব ৰঁমকে

ৰৌখাক ঘোবা সয-সয কএ দেখৃ

কাকা কেঁ ঘোবা পিদ্দী কতেক কমকে

ৰাঁৰী কেঁ সাডী মএ কেঁ নহঁগা ৰঁহে

ৰৌখা কেঁ গঘবী ত কতেক ঝমকে

ৰৌখা হমব খাৰঁ গ্বমশ্বম কিএ

কিএক নৌ ঠ্ঝক-ঠ্ঝক ঠ্মকে

(ৰর্ণ-১৩)

ঋরী ঝা

ৰাঁন গজন

হেবৌ ৰৌখা তূঁ ঐনা কুসন ছেঁ কিএ ,
দূধ–ভাত নেন তূঁ ৰৈসন ছেঁ কিএ ,

ঝঁহমেং খূএৰ খা কোবা ৰৈসাএৰ ,
গএ কেং দূধ নেন খবন ছেঁ কিএ ,

কিন দেৰ গেন নান খা ঘ্বক্ষন্না ,
ছোব নে জিদ্দপন ডষ্টন ছেঁ কিএ ,

খাৰো দহ্ন ৰাঁৰা কে দেঠ্ন পেংবা ,
পেংবা সন নীক কি নঠন ছেঁ কিএ ,

কহৰৈ নানা কেং দেথ্ন ধেন্ব গৌযা,
খাৰো ৰবেডী পব চঠ়ন ছেঁ কিএ..|

রর্ণ–১২

ডॉ**ং শশিধব ক্ষমব “রিদেহ”**

<u>রঁর্খা বানী – ১</u>

রঁর্খা বানী ! খ্বাহ গে খ্বাহ ।
বাতি খ্বএরেঁ, সে এখনে খ্বাহ ।
গস্কূন জা – জা বোজে থকনহুঁ,
খ্বাগ খ্বপন তোঁ খেন দেখা । ।

এখনে খ্বা, গএ এখনে খ্বাহ ।
খ্বাগ খ্বপন নঞ্জি ভাও রঁঠা ।
এতেক রঁবস তোঁ ঝমকি ঝমকি কহ,
বস্তুঁ – পএবেঁ হো নঞ্জি থাহ । ।

रॅर्खा बानी ! एहि ठाँ आ२ ।
अप्पन बिमझिम गीत स्वना ।
द्पहविया धवि खूरॅ रॅबसिहँ,
फेव कने नीहँ स्वस्ता । ।

रॅर्खा बानी ! आरॅ ने आ२ ।
दम्म धबै, तोँ ने स्वस्ता ।
संगी – साथी शोव कबैए,
खेनरॅ – कूदरॅ – कवरॅ मजा । ।

२

रॅर्खा बानी ! आरॅ ने आ२ ।
दम्म धबै तोँ ने स्वस्ता ।
हाथ – पएव सभ ठिठ्वि गेन अछि, आरॅ तोँ बौदक दवस देखा ।

रॅर्खा बानी ! आरॅ ने आ२ । ।

खेन – कूद सभ रॅन्न पड़न अछि,
संगी – साथी पड़न रॅमाव ।
सर्दी–खाँसी, ढों–ढों, खिच–खिच,

ककबो धएने अछि रौखाब ।

सभठाँ एहने सनि किछु चर्चा,

एहने सनि किछु दुखद समाद ।

पसबन कए ठाँ बोग मनेबिया,

ईजा डेंगू कानाजाब ।

आसँन सगबो चानी सह – सह, आर्ब ने एहेन रूप देखा ।

र्बर्था बानी ! आर्ब ने आह ।।

बाँट – घाट कादो – किचकाँही,

डूबँन सौंसे खेत – पथाब ।

मान–जान सभ ठिठ्बि मबै अछि,

मछब – माछीक बँठ़न पसाब ।

नेन कटैन अछि, फेज उंड़न अछि,

देखबँ टौं भौं तोहब कपाब ।

दुक्खब सौंसे आबाँजाही,

कतेक नोक कबतै बैंसाब ?

जतहि सञो अएनैँ ततहि पड़ा जो, आर्ब ने अप्पन मूँह देखा ।

बँर्था बानी ! आर्ब ने आह ।।

मिथिलाक धिया
हऽम धिया मिथिला मैथिल केर,
मैथिली हम्मर नाम ।
हमही जानकी, हम वैदेही,
सीता हमरहि नाम । ।

भारतवर्षक पूर्व दिशा मे,
मिथिला हम्मर गाम ।
संग नेपालक पूर्व ओ दक्षिण,
हमरहि वास स्वठाम । ।

कहियो हम मिथिलाक माटि पर,
ज्ञानक दीप जरओने छी ।
की मिथिला ? सौंसे भूतल कें,
हम विज्ञान सिखओने छी । ।

हमही कहियो छलहुँ गार्गी,
हमही मैत्रेयी वनलहुँ ।
मन्डन शंकर शास्त्रार्थ केर,
सूत्रधार हमही वनलहुँ । ।

ब्रम्हज्ञान लौकिक परलौकिक –,
हम भामति, सञ्चित कयलहुँ ।
पर की भेल ? आग हमरा खहँ,
शिक्षा सञो वञ्चित कयलहुँ । ।

एहनो दिवस वहल जहिया,
नञि चिठ्ठी *पत्री हम जानी । –
मिथिला केर वेटी वनि कऽ,
हम खुशी मनाबी, वा कानी । ।

एखनहु वड़ छी हँकै गप्प वड़ –,

ধিযা – সিযা কহি পড়়তাবী ।
পব কী খতরঁহি খঙি দ্নাব,
কী খতরঁহি কেব হম খধিকাবী ? ?

তিনকক নাঁর সঁ হক্কন কনৈ ছী,
ছী সন্তু ঙা মহামাবী ।
পব রাঁর্বূ কী কহিযো সোচন ! ,
খপনে কেব কী জিম্মেদাবী ? ?

কী খপনেক ঙা সোচ উঁচিত,
জে রেঁটী খনকহি ঘব জযতীহ ? **
পঠ় া নিখা ক২ কী হোযত –,
জঁ কমা – খটৗ খনকহি দেতীহ ? ? **

খনকব দোষ কহু হম কী,
জঁ খপনহি নোকক সোচ এহেন ।
গপ্পক ছঙ্ক দ্নাবহি কী,
জঁ ব্যরহাবহি মে ভোঁক এহেন ? ?

সোচূ কক্কা খপনহ্ ঘব মে ! ,
কহিযো তঁ খনকহি ধী খওতীহ ।
জঁ খনকহ্ সোচ খহীঁ সন হো,
তঁ ভৌজী পঠ়ন কোনা খওতীহ ? ?

ছী কিছু নোক তঁ খাওবো রঁঠ়ি ক২,
তথাকথিত সজ্জন সমাজ ।
কোখি মে খেনৈত খপনহি ধী কেব,
রধ কবৈছ, সবিপহ্ নে নাজ । ।

হমবহ্ গছা দ্নিএা দেখী,
খা দ্নিএা কেব সংগ রঁঠ় ী – চনী ।
হমবহ্ গছা খেনী – কূদী,
খা সংগহি সংগ হম পঠ় ী – নিখী । ।

ন্সষ্টী ভবি মৈথিন নননা কেব,
নাঁর গনা জ্নি ৰঁন্হৌক্ষ ।
খপন দ্বদয সঁ খপনহি পূছু,
মূঁহ ঘ্মা, জ্নি গপ্প ৌক্ষ । ।

* সন্দর্ভ দেখূ শ্রী "খক্কূ" জীক গীতক পাঁতী
সখী পিযা কেঁ পত্র খাগ হ্ম, কোনা কঽ নিখবৈঁ হে ?
ককবা সঁ খ – খা – ক – খ – গ – ঙ সিখবৈঁ হে ?

....
পাঁচে ৰঁবষ সঁ হ্নডানী নএ, তোড়্ৰঁ সিখনহুঁ হ্নূন খবদ্ধন ।
জানী নে হ্ম চিষ্ঠী পত্রী –, ছী ৰেঁটী মিথিনা কেব মূন ।

** ঙা রিচাব হ্মব খপ্পন নঞি থিক, পবঞ্চ খপনহি মৈথিন সমাজক দেন থিক । কেও গোষ্ঠে জখন খপন ৰেঁটী কেঁ ঙন্জিনিযবিংগ কেব পঠ্ াঙা কেব নেন পঠাএ বহন ছনাহ তঁ হ্নিকহি কিছু সম্মাননীয সব – সম্রঁহ্মীক ঙা কটৌক্ষ স্বব ছনন্হি । সভসঁ দ্খক ৰাঁত জে ঙা স্বব খপন সমাজক ন্সর্খ – খশিক্ষিত নোকনিক নঞি খপিতু কিছু খতি রিদ্বান, প্রতিষ্ঠিত নোকনিক ছনন্হি ।

নেনপন (ৰাঁনগীত)

খেলৈ – কূদৈ - মৌজ মনাবৈঁ,

নেনপন হোগ ছৈ খেলবা নএ ।

পব পঢ়্াঙা সেহো আবশ্যক,

নেনপন হোগ ছৈ পঢ়্াবা নএ । ।

মীঠগব – মীঠগব নীক নগএ,

পব জঁ সদিখন মিষ্ঠহি ভেটৈএ ।

বঁঠ্এ মোটাপা গেঁড়্া সন, আ

স্বস্ত মোন হো, জী উঁচটৈএ ।

নোনগব, খট্টগব, তীত জৰুৰী,

ভোজন মে ৰুচি বহৰাঁ নএ ।

তেঁ পঠ়ৌ াঙ সেহো আৱশ্যক,

নেনপন হোগ ছৈ পঠ়ৰাঁ নএ । ।

খেন – কূদ নেনপন কেব গহনা,

ব্যক্তিত্বক সংপোষক ছী ।

খেন – কূদ সিখবৈঁছ ৰহ্ত কিছু,

তেঁ ও অতি আৱশ্যক ছী ।

পব পঠ় াঙা রিঁন্ব খেন – কূদ রঁস,

খন্বচিত – জীরন জিউঁরাঁ নএ ।

তেঁ পঠ় াঙা সেহো খারশ্যক,

নেনপন হোগ ছৈ পঠ়রাঁ নএ । ।

উঁচিত সময পব খেনী – কূদী,

উঁচিত সময খধ্যযন – খধ্যাপন ।

একক পবিপূবক দোসব ছী,

সম্যক খন্বপাতেঁ পবিপানন ।

स्वख – द्ख जिनगी केव दृ पहिया,

द्ह् जरूबी जिउँबॉ नए ।

नेनपन केव आधाव गठ़नि पव,

जिनगी खन – खन हँसबॉ नए । ।

पर्यारिबण बँचाउँ
(बॉन करिता)

एक छन बाजा, एक छनि बानी,
स्वनने होयबँ कतोक पिहानी ।
आग कहानी मे नञि बाजा,
नहिञे थिकीह कोनह् बानी । ।
स्वनू आग एहने एक खिस्सा,
जकब पात्र हम सभ प्राणी ।
स्वरूजक धियापुता नरग्रह अछि,
धबा – द्नाबी धी – – बानी । ।

गएह माटिक उँपजा छी हम सभ,
हम सभ गएह धबतीक सन्तान ।
एकबहि छाती चीबि उँगैत'छि,
गहुम धान आ आम नताम । ।
ओकबहि हबियब हबियब आँचब –,
गाछ बिबिछ पोषए अछि प्राण ।

माए थिकीह हम आओव कह्र की,
कह्र की हुनि महिमा गुणगान ? ?

ई धवती अनुपम छी रौआ,
जिनगी केव प्रत्यक्ष ठेकान ।
आन कतहु एखनहु धवि दैय्या,
जिनगी तँ अछि रँस अनुमान । ।
आग एखन धवि जे बूझन अछि,
धवती सभसँ अजगुत छी ।
एहि धवती केव जैरक्षितिज पव,
मनुखक बचना अद्भुत छी । ।

पव "अद्भुत" केव अहङ्काव मे,
अपनहि नाशे कवै छी हम ।
ठोहि पाबि रिज्ञान कनै अछि,
देखि अपन अनुचित उपक्रम । ।
हवा रँहै अछि जहव भवन,
आ पानि प्रदूषित कनुषित अछि ।
कतेक अनेरो हन्ना – गुन्ना,
माथ मनुक्खक रौनिन अछि । ।

अपन माए केव प्राण रँचावी,
आउ आग संकल्प कवी ।
हावा – पानि आ माटि रँचावी,
पर्यारिवण प्रशस्त कवी । ।
कम कम – सँ – ततवा बोपी,
जतवा गाछी हम नष्ठ कवी ।
रिज्ञानक सद् अर्थ – बूझी,
नञि अनुचित बूझि अनर्थ कवी ।

বৌদী – দাগী

(ৰাঁন করিতা)

ঞা রিদেহ – মিথিনা কেব ধবতী,

খজৰঁহি এক্কব খিস্সা যৌ ।

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

কেহনো রিষম সমস্যা যৌ । ।

দেখূ সূবজ মাথ চঠ়ৈ খছি ।

মাথ সঁ টৈপ – টৈপ ঘাম চ্ৰৈঁ খছি ।

ধবতী জবগত খছি ধহ – ধহ ক২,

ৰঁবখা দাগ নিপত্তা যৌ ।

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

কেহনো রিষম সমস্যা যৌ । ।

बस्तुँ – पएबेँ, धूब उँड़ैए ।

फक्क्बह् हकमए, छाँहि तकैए ।

कोन दैह केब पहबा पड़नै,

पोखबि – सूखन खत्ता यौ ।

एहि ठाँ जिनगी हाबि ने मानय,

केहनो बिषम समस्या यौ । ।

जोतन खेत पड़न खछि पबती ।

दमकन केब खछि बाँठन चनती ।

दमकन केब सेहो दम खछि निकनन,

जड़ि गेन बीया कत्ता यौ ।

एहि ठाँ जिनगी हाबि ने मानय,

केहनो बिषम समस्या यौ । ।

पानि पतानहि धँसैत गेन खछि ।

कश्न ওনাবহ্ ভঁসকি গেন খছি ।

সূতন গন্দ্রদের কেঁ মনৱঁথি,

ঝিঝিয়া খেনথি ধীযা যৌ ।

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

কেহনো ৱিষম সমস্যা যৌ ।।

ৱঁবখা ৱঁবিসন, নোক নচৈতছি ।

হশব – ৱঁবদ খা ৱীযা তকৈতছি ।

জহিনা – তহিনা, জতৱাঁ – জে হো,

ধনৱোপনী ভেন ৱঁঠ়ি এগ যৌ ।

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

কেহনো ৱিষম সমস্যা যৌ ।।

ৱঁবখা মব – মব ৱঁবসি বহন খছি ।

হৃদয নোক কেব হহবি বহন খছি ।

গন্দ্রক কোপ, কী সভ মেহনতি কেঁ,

কবত ফেব রেঁপত্তা যৌ ?

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

কেহনো রিষম সমস্যা যৌ । ।

কোশী উঁমবন, কমনা উঁফনন ।

রাঁগমতী – গল্ডক সেহো চতবন ।

সহমি গেন হঁসগত জিনগী,

কী কবতীহ কোসী মৈয্যা যৌ ?

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

কেহনো রিষম সমস্যা যৌ । ।

রাঁন্হ ধ্‌টৈন কত ধাব ফ্‌টৈন নর ।

ভাঁসি দহাযন, জনমজ্জিত সভ ।

নোক মবৈএ, হক্কন কনৈএ,

গামক – গাম নিপত্তা যৌ ।

এহি ঠাঁ জিনগী হাবি নে মানয,

केहनो रिषम   समस्या यौ
। ।

हमहुँ ख्याग सँ गस्कून जएबैं

(बाँनगीत)

हमहुँ ख्याग सँ गस्कून जयबैं,

सीखबैं   बँह्ते   बाँत   ।

ख्याबँ ने बहबैं मूढ्ख बँनि कड,

कबबैं ने कोनो नाथ   । ।

धनबोपनी कमठैनी नए ने –,

कबबँ पठ़ ाग कँ कात   ।

ख्याबँ ने पेठ – दबद फ्सियेे,

ने ख्याबँ द्खेतै माथ   । ।

हमहुँ पठ़बैं भवि संसाव, ख्या

मिथिना केब गतिहास   ।

पठ़बैं कोना हेतै भावत, ख्या

मिथिना केब रिकास   । ।

কী রিদ্যাপতি, প্রেমচন্দ,

গোর্কী, হোমব নিখনাহ ।

কতহ ঠাঠ় ছী, কী করৈত ছী,

নীক ছী কী, খধনাহ ? ?

হমছুঁ পঠ়রৈঁ চান – স্বৰুজ খা

গ্রহ উঁপগ্রহক খগোন । –

মিথিনা – ভাবত কেব চৌহদ্দী,

দ্নিঞা কেব ভূগোন । ।

হমছুঁ সীখরৈঁ নাপরঁ – জোখরঁ,

গণিতক ওঁনা পথাবী ।

নঞি হিসারঁ সঁ হম ঘরঁড়এরৈঁ,

কতরৌঁ হো ও ভাবী । ।

হমছুঁ রুঁঝরৈঁ জীর – জন্তু কেব,

রঁনন কোনা ছৈ দেহ ।

কোনা যন্ত্র সভ কাজ করৈ ছৈ,

খণু – পবমাণুক ভেদ । ।

धियापुता मिथिलाक नाहि छौ,

पब रँड़का खडिलाषा ।

साक्षव डावत, साक्षव मिथिला,

शिक्षित मिथिलाडाषा । ।

कीनि दे हमबो खेलौना

(बालगीत)

माए गे माए ! कीनि दे हमबा खेलौना ।

कनिएा – पुतवा केव दिन गेलै, नेवँ ने हम स्नुनस्नू२२ना । ।

हम्मव ोसक्षन केव संगी सड,

जानि ने की – की नाबैंए ।

“मैथिल बूँडा बँक” कहि क२ हमबा,

ও সভ বোজ সিহারৈঁএ ।

হমবো কীনি দে ৰাঁৰী গুড়ি যা, ডিজনী ৰঁনা খেনৌনা ।

মাএ গে মাএ কীনি দে হমবা খেনৌনা ! । ।

কেও উঁড় ারঁএ হরাগু – জহাজ,

কেও মোটৰ কেঁ দৌড় ারৈঁএ ।

কেও হাথ ৰঁন্দূক নঃ ঘূমএ,

রিডিযো – গেম দেখারৈঁএ ।

সভহক হাথ বিমোট খেনৌনা, হমবা নগ ছ্নিমূঃঃনা ।

মাএ গে মাএ কীনি দে হমবা খেনৌনা ! । ।

ধিযা ভাবতী – সিযা হমব,

খা ৰৌখা গৌতম – মন্ডন ।

ধিযা হমব ৰূ্ধিযাবি ৰঁহ্ত,

খা ৰৌখা তেহনে সজ্জন ।

জ্নি কানূ, মোন ছোট কৰু নঞি, কীনি দেৰঁ ৰঁহ্তে খেনৌনা ।

माए गे माए कीनि दे हमरा खेलौना !
। ।

जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिल

गाम गजल

घरसँ गेलहुँ गामक टोटी
गाछ तरकेँ पहाड़ टोटी ।
खपटा थिक सोना आ चानी
उत्तम स्नेहक धार टोटी ।

गेल जमाना तिनक दहेजक
सरस्वतीक संसार टोटी ।

नैहर सासुर तीर्थ धाम सन
भ' गेल आग अँजार टोटी ।

খার্ঁ পতান নে জেতী সীতা

স্বন্দব যৈ৲ রিচাব র্ল্লৈটী।

জগদীশ প্রসাদ ম˜ডনক একটা র্ৱান কথা

'একোটা নে'

প্ববমপ্ব গামমে প্ববন কক্কাক পবি রাবকেঁ গৌখাে ঁ খা খনগৌখাে ঁ প্বনচন পবি রাবসঁ জনৈত ছন৲ । ওনা খস্সী র্ৱর্খক খরস্থামে কহি যো প্ববন কাকা কনমাকনগ নৈ – দেখি –দেখি কনগ দ্নূক কি বদানী–কনমা হ্মদা পঠ্ ননি জে ছন৲ র্ল্লৈসৈ নে গবে ছথি । বৈ ক্ষ্র্ৱধ সদি খনজে রস্ত্ত তবজূপব বখি র্ৱটি খাড় াসঁ তৌনন জাএত, ও জঁ র্ৱঁটৈত– খোটৈত, পৌখা তঁ জাএত মাশামে চনি –কনমা হোগত বত্তী– জাএত চনি , হ্মদা দ্নি যাঁক এতে নমহব ধবতী কেনা র্ৱঁটাএত– র্ৱাদনক জাগএ। পহুঁচি ফনৈ দি সি –কনগ–খোটাএত কনমা নেত সোখি পানি পতানক কী কি বদানী ? জঁ সোখএ চাহত তঁ বাখত কতএ ? হরা খঁটকা কেত্তকান রিঁ হাড়ি – কবৈনা কাকা প্ববন হ্মদা হোউ জে খৈব সকৈএ। বখি ক২ হবি খব র্ৱনা পবি রাবকেঁ খপনা জকাঁ মচান নত্তীক, তড়গব খেরেঁ কবৈ ছথি । জহি না সক্কত ধাবণ ধবতী র্ৱীখা কড়গব– কবি তে, দীযাক তেন খর্পিত তি ন–র্ৱত্তী জকাঁ খপন তি ন– তহি না খছি নগৈত কবএনে কবৈনোক র্ৱীখা কেনে খছি । রএ৲ খঙ্কব নে ধবতী ধাবণ কবৈত ঙুপব খারিঁ নত্তী র্ৱনি নতড়এ নগন। ভনহিঁ পাতব সংগ খানম ছীতব কড়চীক– শবীবক খপন ও কি তঁএ হ্খএ। পহুঁচন নে কি খএ মচানপব পহুঁচন নৈ র্ৱঁচবৈত হ্মঁ৲ কবৈত বছ্ছা ? জব্দব পহুঁচন খছি ।

প্রবন কাকাক পবি রাবোক সভ তেহনে ছনহি জে খপনামে জে ঘংঘৌজ হোনহি ন্দদা কাকা নগ পহুঁচতে মন সকদম ভ২ জাগত ছনহি , কি খএ তঁ সভ ব্র্নৈত জে খগি খাএনমে হঁসি যো হী বস্তাপব জহি না তঁএ ছৈ। খা ক২ ধড়ৈত-হী- ভ২ সোম্ম কবি তে প্ররেশ জ্ঠৈত চনৈত সাঁপ রোঁহবি মে-এঁঠৈত ওনা সদস্য। পবি রাবক সোম্মমে কাকাক তহি না জাগত, রিঁ ন্ব পএবক চনৈরঁনা সাঁপ মাষ্টপব চনি কেনা সকৈএ। মন-নগন পাছু পবি রাবেক দি ন-বাতি কাকা প্রবনো মাবি চি ত্ত রঁনন তড়গব রাঁত ও ওহি না মনমে খখনো ছথি । বহি কবত প্রেম ধবতীসঁ ঐ জে রঁস্বংধবা। ভোগ্যা রীব জে ছনহি রঁনি মাএ কখনো নেত। চ্মমা ধবতি যো রঁনি প্রেমী ওকরে, কখনো ভাএরঁনি । রঁহি ন-

চেতনসঁ রাঁনরোঁধ ধবি ক পবি রাব প্রবন কাকাক ছনহি । তানো মেন খজীর ছনহি । চেতন সভ প্রবনকাকাকেঁ গার্জন ব্রঁম্মি খপন ছঙ্গী নেন বহিএ তঁ রাঁনো রোঁধ সভ খপন রাঁরাঁ ব্রঁম্মি - চাবি রঁচ্চা ছোষ্ট সভসঁ পবি রাবক ব্র্নৈএ। কি ছ সভ খপন মেন নীক ছনহি ।-তানো ছনহি । সানক খংগনাক সভ সমাচাবক সমদি যা বহি তো সংরাদ রাঁহকক কাজ কবি তে- তঁ সে ন্দদা মোসকি ন। ভেষ্টরোঁ চেনা এহেন ছনহি । বহনে একঠাম রেঁসীকান তঁএ দোসি তি যাবে নরকা ছনহি যে। রাঁত খপন জে খ্শী কাকা ছথি । কবৈ সংগে রিঁ স্ফষ্ট-চাহো উঁসাবি পহি নে, ভবি দি ন গপ স্বনৈনে তৈযাব বহিএ। খা পোতা দীনমা খ্শী জে খাঁথি কান তঁ তখনে কাজক রঁনত - গমে গেড়ী-জখন ওকবাসঁ কাজ কবাএরঁ। নগ তঁ গমে হোগ কর্মা সে ন্দদা জাএত। রঁনি , এক কানে স্বনৈ খা দোসব কানে উঁড়ি জাএ। উঁড়ৈত সভ বাতি মে স্বতনী উঁড়ৈত- জাএ। উঁড়ি

रसन्तक आगमन भऽ गेल। कि छु दि न पूर्व जे जाड़सँ जड़ा आएल छल, पानासँ पलाएल छल ओ फ्ड़फ्ड़ा कऽ उठल। स्वाएल रसन्ती परि ते जकाँ क्षमही आ नतो सड़न-धवती भेल रौदवंग तेयो म्हदा नगल। उड़ए हरामे, घव--वसे नगल। सोहवै ने गशीवा दि थए-थ। ंगल जकाँ वाँहवै सेरा वसे वस भवल हराक वमकी वमकए नगल। जहि ना स्वस्र स्रक्ष थक्सवकेँ कोनो समए ि नरृत्ति क ेत तँ कोनोक आगूमे नाँगटै नर्कक नाच होगत अछि, तहि ना शि शि व -वाँत से म्हदा होगत। रीच रसन्तक -समए सि वसि वागत जकाँ वँड़द कोल्हुक छलहि। नै पवि रावमे काकाक प्ववल थपने नाचक पाछू नागल वहैत छलहि। -थपने पवि रावक सभ

दि न उगि ते दीनमा, वाँगस आ जत्ताक वँना माटि क-ओल -रैसि आगूमे हाथमे नेने दववँजजाक दूनू पश्ता दूनू, वस्ताक धूवा वँनने आशा देखनौं गवदाकेँ जत्तामे पीसए नगल। रि न्व-जागल कि छथि स्वतल छथि। दववँजजेमे वाँवाँ जे वहै, तगसँ कोन मतनव दीनमाकेँ। ओ तँ थपन काजमे रैहान। मनमे वहवेँ कवै जे चाहक रैव भऽ गेल अछि माए चाह आनि देवेँ कवतनि, हमहूँ पीवेँ कववँ। पवि रावक वौँस्रसँ दवँल थोड़े वहै जे नून नै अछि तँ केसक तावीथपव जाए पड़त। जहि ना तन्वरेत्ता तऊरचि न्तनमे वमल वहैत तहि ना दीनमा थपन काजमे हवाएल। कोन मतनव ओकवा वहै जे वँ्नौत, काजक हवाएल थधखड़ आ वहि जागए।

मागक हाथक चाह देखि ते दीनमा, जत्ता छोड़ि आगूए आगू दववँजजाक उपव चढ़ल। दीनमापव नजवि पड़ि ते प्ववल काका म्हस्की दैत कहलखि न -

"की दीनवाँवू, चाहोनै ताहक रैव भेनैए आकि - ?"

तहि रीच चाह नेने प्वतोह् पहुँच गेलनि। दीनमाक नजवि देवाँलमे टँगल हन्वमान जीक छातीक वामपव पहुँचि गेल। देवाँलमे सटैल फोटै देखि दीनमा वाँजल -

“रॉरॉ, उँ फ्फोर्टे उँताबि दि थ्थ।”

दीनमाक रॉत स्वनि पोल्हरैंत प्वनकाका कहलनथि न–

“रौथ्या, पहि ने चाह पीरॅ नि थ्थ, पछाति ढ्या सभ हेतग ?”

जना र्बुमनें बहै तहि ना दीनमा रॉजन–

“पहि ने थ्थहाँ पीरॅ ने नि थ्थ, पाछू हम पीरॅ।”

रॅहाना पकड़ ागत देखि प्वनकाका कहलनथि न –

“हमबा हाथमे गि नास थ्थछि केना उँताबन हएत ?”

चाह पीरॅ, खि ड़कीपव बाथन ख्बपी उँताबि प्वनकाका
रॉड़ ी केननि । रि चाव होगक रि दा दि सि ममाड़ ी–
भेन। थ्थागू रि दा–थ्थागू दीनमा छि नैत ख्बपी हाथसँ

दाड़ ी मक रॉड़ ी पहुँचि काका हि या हि यरॅए हि या–
जड़ ी मे गाछक नगनाह। पानि क थ्थभाव र्बुम्मि
पड़ननि । ह्मदा गाछक डगडगी थ्था फूनसँ नदन गाछ देखि
मन ननि या गेननि । नाननान फूनसँ नदन गाछ। सभ –
जगह ख्नैक थाधि दीनमा नेने ख्बपी नागन। फूल डाबि मे
कि तँ पाओत रॅनि नै थ्थहसब पैघ कि यो जँ हि यरैंत।
देखैत फूनकेँ हि या–हि या जाएत। बहि ओहि ना ओ
हबिथ्थाएन जे देखननि । मन भेननि फड़ ा हबि थ्थाएन–
ह्मदा दिएटे । उँखाड़ ी खठ़ सरॅहक ततरें जड़ ी –जतरें
भ२ काँटै डाबि ये गेननि । काँटैपव दाड़ ी मक नजबि
खठ़ थ्थपने जखने काँटै। सगतबि नि चचा–उँपव जाएए।
कवए कि छ ने कि छ –दीनमो– गहो तखने नगरॅ उँखाड़ए
तेहेन छै। हाथेमे ख्बपी तद्धमे नगत। ममाड़ ी थ्थछि
जे स्वगरॉ साँप जकाँ माथमे गड़तै कि गबदनि मे तेकब
कोन ठेकान। जखने काँटै गड़तै कि कानरॅ शब्द कवत।
जखने कानत तखने ओकवा चुप कबरॅ थ्थाकि गाछक जड़ ी क

খঠ় উঁখাড়ৰ। সমনৌতা কৰৈত কাজ মনমে এননি । কাজ ঙা জে ফড়ক গি নতী কঽ নী। দীনমা হাথক খ্বপী খাড়ি পব বখি , কোবামে উঁঠা কাকা কহনখি ন–

“ৰৌখা, খহাঁকেঁ নেনে হম ৡহনৰ খা খহাঁ হড় গনৰ।”

নর হড়ক গি নতীক কাজ দেখি দীনমাক মন খ্শীসঁ খাবো খ্শি যা গেন। হ্মদা কষ্টা ভবি হ্মাড় ৷ক ৰগানমে পচাসোসঁ ঙুঁপব গাছক হড় কেনা গনি নেৰ। তদ্ধমে ৰীসে তক গনন হোগএ। গাছক সভ হড় খপনে হি যাদেখখি হি যা–, জে হড়ক ৰীচ কীড় ৷ক খসব ভেনহেঁ খাকি নৈ। খপনে তঁ একটা গাছক হড় দেখি খন্দাজি নেননি জে কতে হএত ? জহি না গোনগোন–, কি ছ নমতী নেনে নাননান হূন – খছি বহন পকড়ি হন জি নগীক খপন হোগত হবি খব, তহি না তঁ গোষ্টি সেহো খাকাব খামক পঙবা কড়্খাএন– গাছক দোসব একসঁ খছি । বহন পকড়ি হড় গনৈমে দীনমা ৰেব ছূৰ্টি গি নতি যে কখনো জাএ। ৰি সবি ৰেব– নৈ ঙুঁপব ৰীসসঁ কখনো জাএ। ৰি সবি খঁকে কখনো তঁ জাগ –প্বছনখি ন কাকা খঁতমে ৰঠন।

“ৰৌখা, কতে হড় ভেনহ ? ”

ৰাৰাক প্রশ্ন স্বনি দীনমাক হ্মঁহসঁ নি কনি গেন –

“দসটা।”

“খচ্ছা ৰড়ৰঠি যা। খাৰ এতএ খাৰি কে খেনি হহ। ওগবৰাহি যো ভঽ জেতহ খা খেনৰো কবৰহ।”

নীক হসন ভেননি । খেৰা জোগব হন হ্খএ নগন। হড় হন ৰনি গেন। ওনা সজমনি হড়ক বহি হড়ে– দাড়ি ম হ্মদা জাগত।, খাম, নতাম গতযাদি হড়সঁ হন ৰনি জাগত খছি । খঁতি ম খরস্থা খৰৈত–খৰৈত তূৰি– নগন। খসএ খপনে হন তূৰি

গাছক সভ ফন সমাপ্ত ভ২ গেন। জহি না পবসৌতী জনানাকেঁ দেখ নে তহি না পড়ৈত ভানক জকবতি – দীনমাক প্ববনকাকা সোচি ঙা খছি । ঝাড়ৈক–রাঁড়ৈ যো ফড় কহি যো জে পহুঁচনাহ। নগ গাছ দাড়ৈ মক সংগে সূন ভেন–সূন ও ছন নদন ফূনসঁ, খপন রেঁথা স্বনা বহন খছি । র্যথি ত মনে দীনমাকেঁ প্বছনখি ন–

“রৌখা, কতে ফড় খছি ? ”

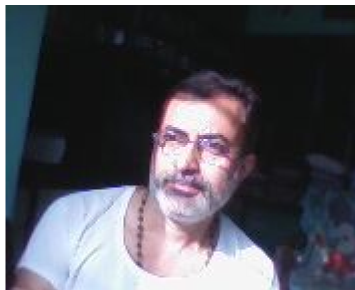
রি চনি ত হোগত দীনমা রাঁজন–

“একোটা নে। ”

“ঐ নেন রি চনি ত কি খএ হোগ ছী। জহি না সমএ খাএন ছনগ তহি না ফেনো ঔতৈ। ”

“কেনা ঔতৈ ? ”

“সমএ খন্বসাব একব তাককবতৈ। এরেঁ তঁ কবরেঁ হেবি –”

अरविन्द ठाकुर

मिथिलाक संस्कृति:किछु अप्रिय बिन्दु

मिथिला वर्तमान मे एकटा मिथक मात्र अछि|आब ने एकर कोनो भुगोल अछि आ ने कोनो संवैधानिक अस्तित्व|अबाजि नहि होयत,जँ कही जे मिथिले जकाँ मिथिलाक संस्कृति सेहो एकटा मिथके अछि|राज्याश्रयी विद्वतजन द्वारा लिखल आ शिक्षा-व्यवसाय सँ जुड़ल पंडितजन द्वारा बेर-बेर दोहरायल गेल ओहि तथाकथित स्वर्णिमकालक गौरवशाली अध्याय सभक वर्तमान मे कोनो अवशेष-प्रमाण नहि देखाइत अछि|एकांगीए सही,भूत मे जँ आगि रहय त वर्तमान मे छाउँर देखाइ पड़बाक चाही ने ?

विदेह माधवक आगमन आ हुनक पुरोहित गोतम रहुगण द्वारा अग्नि प्रज्ज्वलित कए भूमिक परिशुद्धीकरण सँ एहि आलोच्य क्षेत्र मे आर्यसंस्कृतिक सूत्रपात मानल जाइत अछि|एहि सँ पूर्व एकरा द्रविड़-किरातक मिश्रित संस्कृतिक स्थल अथवा ब्रात्यलोकनिक निवास-स्थल मानल जाइत रहल अछि|ब्रात्यलोकनिकेँ आर्य मानबाक आग्रह सेहो किछु इतिहासकारक छनि|एहि आर्यीकरणक पश्चात वर्ण-व्यवस्थासँ जाति-व्यवस्था,समाजसत्ताक प्रभुत्वसँ व्यक्तिसत्ताक प्रभुत्व,परिवर्तनशीलतासँ जड़ता आ उदारतासँ कट्टरता धरि पहुँचैत एहि क्षेत्रक समाज इतिहासक कोन-कोन अन्हार-इजोतक खोह सभमे टुकैत-बहराइत वर्तमान धरि पहुँचल अछि,ताहिपरसँ एखनो बहुत बात आवरण सभ हटेबे बाँकिए

अछि|इतिहास जँ वस्तु देखबैत अछि तँ वस्तु भोतियारितो अछि|ओहुना इतिहास पर शासक-समाजक वर्चस्व रहल अछि आ कोनो कालमे आम-अवामक की स्थिति छलय ताहिपर इतिहास सभ आन्हरे सदृश्य रहल अछि|राज्याश्रेयी विद्वतजन कें जनसमाजक स्थिति-चित्रणक ने बेगरता रहलनि आ ने फुरसति|तें इतिहासक भूल-भुलैयामे घुसलाक बादो आ बेर-बेर 'खुल जा सिमसिम'कहलाक बादो कएकटा चोरदरबज्जा अदृश्य आ कएकटा दरबज्जा बन्द भेटैत अछि आ तें हमरासभक सोच-विचार एकटा अनिश्चितताक विवड़ामे पतारँय लागैत अछि,स्थिर नहि भऽ पबैत अछि|जनसमाजक दुख-सुखक महासागरमे जा डुबकी नहि मारल जाएत,संस्कृतिक मोती कि पाथर कोना भेटैत ? ओस्वर हमर सभक शिक्षातन्त्र सेहो इतिहासक पाठ्य-पुस्तक आ अपन बनायल विचार-परिधिसँ बाहर जयबाक अनुमति नहि दैत अछि|सृजनात्मक लेखन यथास्थितिक बैरी मानल जाइत अछि आ तें जखन-जखन एहन प्रयास होइत अछि त विरोधीक रूपमे शिक्षातंत्रक संग-संग लाठी-फरसा लएकए तैयार मिथिलाक कठिवादी आ यथास्थितिवादी तत्व ठाढ़ भेटैत अछि|किन्तु सृजनात्मक लेखनक प्रतिनिधि स्वर साहित्यकार प्रतिरोध आ असहमतिक संस्कृतिक संवाहक होइत अछि आ तें ओकरा शिक्षाव्यवसायी-पण्डितलोकनिक विवादवीसँ फराक अपन सोच आ लेखन दुनूमे रचनात्मक दुस्साहस करैए पड़ैत आ मिथिलाकें आइ एहने दुस्साहसी सभक बेगरता छै| बेगरता छै जे परम्परा आ लीकसँ हटि इतिहास आ संस्कृतिक अज्ञात-अबूझ पक्षसभक इमानदार उत्खनन कएल जाय| बेगरता छै जे यथास्थितिक विषायल सम्बरफ ानीमे फ ँसल संस्कृतिक व्यापकताकें बाहर आनल जाय आ अभिव्यक्तिक सभटा खतरा मोल लेल जाय| जँ कोशीक बले साहित्-संस्कृतिक अग्रदूत संतकवि लक्ष्मीनाथ गोसाइकें राज्याश्रयजीवी सम्पादक-संकलक मैथिली कवि नहि मानैत छथि त बेगरता छै जे एकर विरोधमे बगावत हेबाक चाही-मठ,मठाधीश आ मठसैन्यकें धराशायी करबाक हद धरि| बेगरता छै जे संस्कृतिक नव इतिहास लिखल जाय| मिथिलाक महान विभूति राष्ट्रकवि दिनकरक कहब छनि-

“साहित्यक ताजगी आ वैधकता जतेक लौखिया लेखकमे होगत अछि,ओतेक पेशेवरमे नहि। ग्रतिमे प्राण ठावैक दृष्ठान्त बॅवोर्बवि लौखिया लेखके दैत छथि। थवथवाहटि,स्पनक आ प्रकम्प,ओ गुण लौखिएक वचनामे होगछ। पेशेवव लेखक अपन पेशाक चक्कवमे एना मग्ो वहैत छथि जे क्रान्तिकावी विचावकेँ ओ ख्निकए खेनय नहि दैत छथि। मतभेद भेलह् पव ओ हृक्कम,अंततः,पवम्पवेक मानैत छथि। संस्कृतिक गतिहास लौकियें शैलीमे लिखल जाए सकैत अछि। गतिहासकाव,अक्सव,एक वा दू शाखाक प्रमाणिक विद्वान होगत छथि। एहन अनेक वास विद्वानक ग्रति सभमे पैसिकए घटैना आ विचाव सभक वीच सम्बन्ध वैसयवाँक काज वएह कए सकैत अछि ,जे विशेषज्ञ नहि अछि,जे सिक्षा,ठीकवा आ ओंटैाक गवाहीक विना नहि वाँजवाँक आदतक कावणेँ मौन नहि वहैछ। सांस्कृतिक गतिहास लिखवाँक, हमवा बुझने दूएटा मास्म अछि। या त वएह वाँत धवि महदूद वही,जे वीसो वेव कहल जाए चुकल अछि आ,एना,अपनो वाँव होउ आ आनोकेँ वाँव करू;अथवा आगामी सत्यक पूर्वाभास दिअओ,ओकव ख्निकए घोषणा करू आ समाजमे नीम-हकीम कहाउ,मूर्ख आ अधकपावीक उपाधि प्राप्त करू। ”

ओ दू-टूक कहल जयवाँक चाही जे कोनो क्षेत्रक संस्कृति ओहि क्षेत्रक वाजा अथवा शासकक वपौती नहि होगछ। संस्कृति होगछै समाजक,जाहिमे शासक-शासित,वाजा-प्रजा सभ सन्निहित छै। दोसव शब्दमे संस्कृतिक मात्र आ एकमात्र श्रोत वा केन्द्र मनुष्य आ ओकव जीवन अछि। मनुष्यक समाज ,ओकव सामाजिक संवचना,ओकव खान-पान,वीति-विवाज आदिक सम्मिलित स्वरूप एहि संस्कृतिक निर्माण कवैत अछि। एकवे पसावसँ एकटा क्षेत्र-विशेष अपन एकटा अलग पहचान विकसित कवैत अछि जे ओहि क्षेत्र-विशेषक संस्कृति कहल जागछ। तेँ कोनो क्षेत्रक संस्कृतिक उँसे ओहि क्षेत्रमे वहनिहाव मनुष्य,ओकव समाज आ ओकव सामाजिक संवचनामे खोजल जयवाँक चाही।

देशक अन्य भूभाग जकाँ एतहु आर्यलोकनि आर्येतव जाति संग मिलि जाहि समाजक वचना कयलनि सएह आर्य अथवा हिन्दूलोकनिक बुनियादी समाज भेल आ आर्य-आर्येतव संस्कृतिक मिलनसँ जे संस्कृति जनमल से एतहुका बुनियादी संस्कृति भेल। ओ

জে বুনিযাদী সমাজ ভেল,তকব স্বসংচালন লেল বর্ণাশ্রম-ব্যবস্থা বনল জে কালান্তবমে জাতি-ব্যবস্থামে পবিণত ভেল। তেঁ মিথিলাক সংস্কৃতিক যথার্থকেঁ বুঝবাক লেল দেবালয,পোখবি,মাছ,মখান,পান আ পাগ আদি-ওহাদিক বাওস্কাপ দেখযসঁ পহিলে এহি বর্ণ-বস্তু-জাতি ব্যবস্থাক ব্রণকেঁ ফ়াড়ব আ নির্মমতাসঁ একব থেঁঠী উঁতাবব বহত আরশ্যক অছি। ও পীড় া দেত,দুস্থাহ্ব পসাবত,মৃদা একবা নির্মূল কববাক লেল অথবা রর্তমান সামাজিক-আর্থিক পবিস্থিতিক আরশ্যকতানুসাব নরীকৃত (r e n e wal)কববাক লেল ও জোখিম লেবহি পড়ত।মিথিলাক সংস্কৃতিক প্রাচীন নিবন্তবতাক খূবী-খামীকেঁ বুঝবাক লেল আ রর্তমান চুনৌতী সভসঁ জুঝৈত ভারী উঁকের্ষ পব লএ জএবাক লেল এহি ব্যবস্থাক সংকল্পনা,একব বীজাবোপণ ব সিংচন সঁ লএকএ একব পুষ্পিত-পল্লরিত হোওত,মৌলাওত,ক্ষবণ দিস জাওত আ বোগ-দোষসঁ গ্রসিত ভএ রর্তমানক নিকৃষ্ঠতম রূপ ধবি পহুঁচৈক সম্পূর্ণ প্রক্রিযাক রৈচাবিক শল্য-চিকিসো(চীড়-ফাড়) বহত অনিরার্য ভএ গেল অছি।এহি সমুদ্রমন্থনসঁ রিষ রহিবযবাক সংভারনা সেহো অছি কিন্তু সামাজিক সনক অমৃত প্রাপ্ত কববাক লেল ও জোখিম লেবএ পড়ত।জাধবি এহি সামাজিক সংবচনাক বোগ-দোষকেঁ নীকসঁ বূঝল নহি জেতৈক তাধবি নে একব কাযাক সম্মানজনক নাশ সম্ভর ছৈ আ নে একব কাযাকল্পক কোনো সম্ভারনা ছৈ। মিথিলে নহি,সম্পূর্ণ ভাবতীয সমাজক সাংস্কৃতিক উঁথোন-পতনক জড়ি আঠমে ওএহ বর্ণ সঁ রূপান্তবিত জাতি-ব্যবস্থা অছি।

রিদেহ মাধর এলাহ,হুনক পুবোহিত গোতম বহুগণ অগ্নি প্রজ্জ্বলিত কএললি,আরশ্যকতানুসাব জংগল-ঝাড় জবাওল গেল,খেতী যোগ্য সমতল ভূমি বনাওল গেল,সমাজ সভ্যতা আ রিকাস দিস অগ্রসব ভেল। আর্য-অনার্যক সম্মিলন সঁ বনল মিলজুমলা সংস্কৃতি রিকসিত ভেল। কালক্রমমে একীকৃত আ ব্যবস্থিত সমাজক বচনাক্রমমে পবিরর্তনীয বর্ণাশ্রম-ব্যবস্থা রিকসিত ভেল। ও বর্ণব্যবস্থা অপন সমযক সরাধিক রৈজ্ঞানিক আ ব্যারহাবিক সমাজব্যবস্থা ছল জখনকি রিশ্বক অনেকানেক ভূভাগ তখনো অরিকসিত আদিম অরস্থামে পড়ল ছল। ও ব্যবস্থা সামাজিক-আর্থিক-বাজনীতিক-সাংস্কৃতিক চাবি খাম্হবনা সশক্ত অধিবচনা ছল। এহি বর্ণসমাজমে সামাজিক শ্রম,সামাজিক বক্ত-সম্বন্ধ এরম সামাজিক রিচাবক নিযম

परिवर्तनीय छल। सामाजिक व्यक्ति अपन योग्यता,क्षमता आ अभिरुचिक अनुसार सामाजिक श्रमकेँ अंगीकार कए अपन जीवनयापन लेल ब्राह्मण-क्षत्रिय-वैश्य-शूद्रक रोजगारमूलक चारूसँ अपन वर्ण आ श्रम-प्रकार चुनि ओहिमे अपन प्रतिभा आ सामर्थ्यक सद्‌पयोग आ प्रदर्शन करबाक लेल स्वतन्त्र छल। ओ अपन बागामेक आकर्षणक आधार पर वक्ष-सम्बन्ध स्थापित कए सामाजिक व्यक्ति बनबाक लेल स्वतन्त्र छल। ओ प्रत्येक सामाजिक पहलू पर निर्भीकतापूर्वक अपन विचार व्यक्त करबाक लेल स्वतन्त्र छल। अपन प्रकृतिमे पूर्ण समाजवादी वर्ण-समाज प्राकृतिक सम्पदा पर वैसी आ सामाजिक श्रमसँ अर्जित साधन पर कम निर्भर छल। प्रत्येक व्यक्तिक रोटी आ आजादीक गारन्टी छल। सृजनामेक संस्कृतिसँ आलोकित ओ कान ताधरि बहल जाधरि ओहि व्यवस्थामे परिवर्तनशीलता बहलै। जँ देखल जाय त सामासिक संस्कृतिक बीजारोपण आ ओकर तीव्र विकासक ओएह कानारधि छल। एहिकानमे सामाजिक श्रम-संस्कृतिक महत्ता त स्थापित भेलेँ कएल;महासागर,वनप्रदेश,गिरिप्रदेश,मरुप्रदेश,हिमप्रदेश,आकाश आदि पर विजय प्राप्त कए ओकरा अपन अधीन करबाक घातक प्रवृतिक जगह पर ओकरा अपन मित्र बनाए ओकर संरक्षण करबाक संस्कार सेहो जन-जनमे विकसित भेल।देहक नश्वरता आ आत्मक अमरताक सिद्धान्त मनुष्यकेँ अपन भावी पीढ़ीक भविष्यसँ जोड़लक।ई ओ समय छलै जखन विद्यानुरागी आ विद्वानकेँ ब्राह्मणत्व भेटैत छलै,अजुका जँका नहि जे ब्राह्मण वंशमे जन्म लेलहुँ त विद्वान होयबेँ करबँ।ई ओ समय छलै जखन रणकौशलमे निपुणता क्षत्रियत्वक पैमाना होइत बहय,अजुका जकाँ नहि जे ओहि कुलमे जनमलहुँ त वीर होयबेँ करबँ।

एकरा जनसंख्याक दबाब कही,वा तत्कालीन समाजक समयगत बाध्यता जे वर्णाश्रम अधिवचनाक परिवर्तनशीलता अपन निरन्तरता कायम नहि राखि सकल आ तकर परिणामस्वरूप अपरिवर्तनीय जन्मना जाति-व्यवस्था अस्तित्व मे आयल।समाज-सत्ताक क्षरणस्वरूप व्यक्ति-सत्ताक बढैत वर्चस्व सेहो एकटा कारण भए सकैत अछि।एएह जन्मना जातीय समाज हमरा सभक वैभवशाली मानवीय

সংস্কৃতিক ক্ষবণাক মহত্বপূর্ণ কাবক ভএ গেন থছি|

জাহি মিথিক নাম পব মিথিনা রঁনন খা জনক রংশক স্থাপনা ভেন,জাহি রিদেহকেঁ মন্ব মহবাজ ‘রৈশ্থ দ্বাবা ব্রাহ্মণীক গর্ভসঁ উপেন্ন সন্তান ‘ কহয ছথি খা জেকব রর্ণীকবণ ব্রাহ্মক কপমে সেহো হোগত থছি,তাহি রংশক সীবধ্বজ জনকক সভামে ‘জনক(রৈদেহ)রস্তুতঃ জনক(পিতা)ছথি’কহৈত খা’জনক-জনক‘ উচবিত কবৈত ব্রহ্মরিদ্যাক জ্ঞান নেরাঁক নেন রিদ্বতজন সভ দৌগৈত ছনাহ|রিশ্বামিত্রক শ্রেণী ক্ষত্রিযক ছননি হ্মদা হ্নক প্ররঁন রিদ্যানোন্বপতা থঁততঃ হ্নকা ব্রহ্মর্ষিপদ উপনব্ধ কবরৈনকনি|থউঁঠা কহৈরাঁগওকএ একনব্য প্রমাণিত কযননি জে ধন্বরিদ্যামে পাবংগত হোএবাঁক নেন ক্ষত্রিয হোযবঁ ত কাত জায দিথ,গুরু খা ব্রাহ্মণক সদেহ উপস্থিতি থথরা শিক্ষা কতহ্নসঁ খারশ্যক রা থনিরার্য নহি থছি|শংবূক থপন ঘেঁটৈ কহৈরঁযসঁ পহিনে রিদ্বান হোএবাঁক নেন ব্রাহ্মণ হোএবাঁক থনিরার্যতাকেঁ খাধাবহীন প্রমাণিত কএ চ্কন ছনাহ|

থপবিবর্তনীয জন্মনা জাতি-ব্যরস্থা ধবি থরৈত-থরৈত হমবা সভক সমাজ করচমে রঁন্দ ঘোঁঘা সদৃশ্য ভএ গেন|ঔ করচ ছন প্ররগ্রিহক|জাতি-প্রথাসঁ উপজন এহি স্থিতিক মাদে সমাজরিজ্ঞানী জরাহবনান নেহরুক কহবঁ ছনি জে’ভাবতমে দ্নূ রাঁত একে সংগ রঁঠন|একদিস ত রিচাব খা সিদ্ধান্ত মে হম সভ রৈসী সঁ রৈসী উদাব খা সহিষ্ণু হোএবাঁক দারী কএনহুঁ|দোসবদিস,হমবসভক সামাজিক খাচাব থবঁত সংকীর্ণ হোগত গেন|ঔ হ্মাহৈন ব্যক্তিত্ব,সিদ্ধাঁত খা খাচবণক ঔ রিরোধ,খাগধবি হমবাসভক সংগ থছি খা খাগও হমসভ ওকব রিকদ্ধ সংঘর্ষ কএ বহন ছী|কতেক রিচিত্র রাঁত থছি জে থপন দৃষ্টিক সংকীর্ণতা,খাদত খা বিরাজ খাদিক কমজোবীকেঁ হমসভ ঔ কহি থনঠিখাএ দেরঁএ চাহৈত ছী জে হমবাসভক প্ববখা রঁড়কা নোগ ছনাহ খা হ্নকব রঁড়কা-রঁড়কা রিচাব হমবাসভকেঁ রিবাসতমে ভেহৈন থছি|কিন্তু,প্ববখাসভসঁ ভেহৈন জ্ঞান খা হমবাসভক খাচবণমে ভাবী রিরোধ থছি খা জাধবি হমসভ এহি রিরোধক স্থিতিকেঁ দূব নহি কবরঁ,হমবাসভক

ব্যক্তিত্ব হ্মাৎৈন কে হ্মাৎৈনে বহি জাএত|’নেহব্দক ঙা কথন মিথিনো পব খক্ষবসঃ নাগূ হোগত খছি|খপবিবর্তনীযতা খা জন্মনা-এহি দ্নূ স্ববক্ষা-করচসঁ সংবক্ষিত মিথিনাক মাস্মদর্শক বস্মা খামেহ্মথ্যতা,খানস্য খা হ্মথতখোবীকেঁ খপন হক মানি নেনক|শ্রেষ্ঠতারোঁধক পাখংড মিথিনাক গ্রহ্ণশক্তিকেঁ গীনি গেন|’জে হম ছী,হমবা নগ খছি,সএহ সর্বশ্রেষ্ঠ খছি’ক ডপোড়শংখী মানসিকতা বাঁহবসঁ উংকৃষ্ঠতম চীজহ্কেঁ নের্ব খস্বীকাব কবএ নাগন|রিদেশী খাএ্রাংতাসভক শাসনাধীন নহি বহিতয ত খনেকবাস কনা,শিম্প,তকনীক,রিধা জে রিদেশীসভক সংগ খাযন ছন,মিথিনা সমাজ তকবোসঁ রংচিত বহি জৈতয|ঙা মজবূঁবীমে গ্রহ্ণ কএন গ্ণসভ ছন জে হমবাসভক গংগ-জহ্মনী সংস্কৃতিকেঁ সমৃদ্ধ কযনক,জকবাপব খাগ হমসভ গর্ব কবয ছী|

কোশী নদী মিথিনাক নম্হব ভূভাগক ভাগ্যনিযংতা বহন খছি|একদিস ঙা হমবাসভক ধার্মিক-সাংস্কৃতিক ভৌতিক ধবোহবসভকেঁ নষ্ঠ-ভ্রষ্ঠ কযনক খছি ত দোসবদিস একবে চনতরেঁ খপবিগ্রহ খা সংঘর্ষক সংস্কৃতি নির্মিত খা রিকসিত ভেন জেকব সীধা নাভ সামান্য জন-সমাজকেঁ ভেংৈন|রিশিষ্ঠ জন-সমাজ এহি সংস্কৃতিসঁ খনগে-থনগ বহবাঁমে হ্মশন মানননি|জঁ সংঘর্ষ-সংস্কৃতিকেঁ সর্বস্বীগ্বতি ভেংৈন বহিতয ত ক্ষত-রিক্ষত নোকজীরনক জীজীরিষাক পবিণামস্বরূপ শাসনমে খাযন খেতিহবসমাজক প্রতিনিধি গোপান খা সত্তাক নিবংহ্মশতাক রিরুদ্ধ জনাংদোনন কএ শাসনমে খাযন ভীম কেরৈ নিরিরাদ নাযকক সূচীমে হোযতথি|

হমসভ জাহি খার্য-খার্যেতব সভ্যতা-সংস্কৃতিক সংবাহক মানন জাগত ছী ও সমন্বযরাদী,সামাসিক,সমারেশী সংস্কৃতি ছন|খার্য মনীষী নোকনি হমবাসভকেঁ ’রস্বধৈর-হ্মুংস্বকম’ক মংত্রসঁ সিঞ্চ কএনে ছনাহ|গএহ সংস্কৃতি ছন জে সনাতন ধর্মকেঁ এতেক রিস্তাব দেনক|এহি সনাতন-সাগবমে খারি রিদেশী খাএ্রাংতাসভক সৈকড় া বঞ্চ-সমূহ ভাবতীয ভএ গেন|সনাতন ধর্মক রিস্তাব হমবসভক সংস্কৃতিওকেঁ নিবন্তব সমৃদ্ধ কযনে গেন|সম্পূর্ণ মিথিনাকেঁ প্রহ্মখতঃ

सनातनी मानल जागत अछि|किन्तु,आग हमसभ ई स्वीकार करी जे हमसभ अपन पूर्वजक नीक,गमानदार आ स्वयोग्य उत्तराधिकारी प्रमाणित नहि भऽ सकलहुँ आ ओहि सनातन-सामासिक संस्कृतिकेँ अक्षक्षुण्ण नहि राखि सकलहुँ|जे समाज अपन धूर विरोधी बुद्धकेँ अपन अवतार घोषित करबाक उदारता देखयलक,वएह समाज मैथिल-महासभाक आयोजक भेल|जाहि लौकिक वक्ष पर वर्ण-जाति संरचना-संरक्षणक भार छलय सएह वक्ष परम स्वार्थी बनि अपन रक्त-शुद्धताकेँ रेकर्डेड करबयबाक उताहुलतामे पंजी-प्रबन्धक व्यवस्था कए लेल|वेदव्यास एतेक ध्यान राखलनि जे'चातुर्वर्ण्य मया सृज्यते'गुणकारतार-कखसँ कहबेएललि,कदा सत्ता-संरक्षणक आमेकथतामे पंजी-प्रबन्धक औचित्य लेल कोनो लोकलाजक पालन नहि कएल गेल|"मिथिला"आ"मैथिल"शब्दक प्रयोगकेँ हमसभ जतेक विवाद आ व्यापक अर्थवत्ता प्रदान करिऔक,एहि दुनू शब्दक अर्थ आम-अवाममे की लगाओल जाग छै,से ककरोसँ नुकायल नहि अछि|एतय मिथिलाक सामाजिक बुनावटक वग-वग चिन्हयबला साधु-जनकवि वैद्यनाथ मिश्र यात्री जीक एकटा लेखक अंश देब समीचीन बुझाागत अछि-"मैथिल महासभाक सिद्धान्तानुसार मैथिल ब्राह्मण तथा कर्ण कायस्थ(!)मात्र स्वचा मैथिल थिकाह|मिथिलाक सीमाक भीतर बसैत,मिथिलाक अन्न-जलसँ निबहि करैत,विशुद्ध मैथिली बजैत भूमिहार-क्षत्रिय आदि अन्य जातीय यदि क्यो अपनाकेँ मैथिल कहताह तँ जातीय महासभा नांगरि ठाढ क क हुनका दिस बढ़ि़आएत,कुँह विजकैत|परिणामस्वरूप हुनका लोकनि अपना घर-आंगनमे व्यवहृत भाषा-ठेठ मैथिलीकेँ मैथिली कहबामे अपन हेठी बुझै लागल छथि|'हम मैथिल नहि,बिहारी थिकहुँ'-ई भावना हमरा लोकनिमे जाहि तेजीसँ पसरि रहल अछि,से देखि एहन कोन मैथिल हृदय हैत जे आहत नहि भ रहल हो ? मिथिलेश-स्वधारक मिथिलेश(?)जाहि संस्थाक कर्णधार होथि,तकर एहि प्रकारक संकुचित सिद्धांत देखि मिथिलाक लाख-लाख अधिवासी-जे मैथिल होगतहुँ मैथिल नहि,क्षुब्ध अछि|चिरकालसँ अपनहि घरमे,अपनहि बन्धु-वक्षक द्वारा ठोठिऔल गेल मिथिलाक सन्तान आग यदि आजिज आबि अपनाकेँ बिहारी कहब आरंभ कैलक

খছি তঁ এহিমে কেকব দোষ ? 'মহাসভা'ক কতোক সদস্যক মনমে ঘ্বি–ফিবি ঔ বাঁত খবৈত হেতৈন্হি জে মিথিনাক সকন খধিবাসীকেঁ মৈথিন মানি নেনা সঁ মৈথিনত্বক খগ্রগণ্য খংগমে ধার্মিক রা সমাজিক ধক্কা নগবাক সম্ভব|" যাত্রী জীক ঔ রিচাব খাগ সঁ 73বর্ষ পহিনে রিভূতি,ফবরবী 1938 খংকমে ছপন ছন|এহি স্থিতিমে খাগও কোনো সকাবামেক পবিবর্তন নহি ভেন খছি,উনটৈ রিগড়নে খছি|

বর্ণ–ব্যবস্থাক রিগড়ন নিম্নঠ্ঠ রূপ জাতি–ব্যবস্থাক ঔচিত্য–খনৌচিত্য পব ঘমর্থন হোগত বহন ছৈ,হোগত বহতৈ,ক্ষদা এহি যথার্থসঁ ক্ষঁহ নহি মোড়ন জায সকৈত খছি জে মিথিনাক সাংস্কৃতিক উথোন–পতনমে ঔ ব্যবস্থা খনিবার্য খা মহত্বপূর্ণ কাবক বহন খছি খা বহত| খান্হা–রুদন,নৈকা–বনিজাবা,নোবিকাযণ,ভগৈত খাদিক জে নোকগাযনক সংস্কৃতিক পবম্পবা বহয খথবা ছৈ,তকব নির্বহনমে খাগ ধবি কেও দ্বিজ কিঐক নহি এনাহ ? ঔ ঠেকেদাবী কী মাত্র সোল্হকনক ছিখয ? মৈথিনী মৈথিন ব্রাহ্মণ খা কর্ণ কাযস্থক ভাষা ছৈ খা এহিসঁ সম্বন্ধিত সভটা সংস্থা–প্রবক্ষাব পব ওএহ দুনূ জাতিক খাধিপত্য ছৈ–এহি খাবোপক কোনো প্রাযোগিক খণ্ডন খাগ ধবি কিঐক নহি ভএ সকন ? ভাষা সেহো সংস্কৃতিক খারশ্যক খা খরিভাজ্য খংগ ছৈ| জঁ ভাষা সমারেশী নহি হএত ত সমারেশী সংস্কৃতি কোনা রিকসিত হএত ?

ঔ প্রসন্নতাক গপ খছি জে জঁ বাজনীতীক ক্ষেত্রকেঁ ছোড়ি দী ত সামাজিক জীরনমে জাতি–পাতিক মহত্তা সমাপ্ত প্রায: ছৈ| একব কাবণ খ্নন খর্থব্যবস্থাক নীতী হোখয,ভৌতিকরাদী হোড় হোখয রা এহি দুনূক চনতরেঁ বঁঢন জীরন–সংঘর্ষ,কিন্তু জাতি–পাতি খজ্কা নোকক রিচাব–সূচীমে বঁহ্ত নীচাঁ ছৈ খা মাত্র চ্নারেক বেঁবমে শীর্ষ পব খাবঁয ছৈ| তেঁ সমবসতাক সংস্কৃতিকেঁ ফিনবঁঞ সতহ পব কোনো খতবা নহি দেখাগত খছি| এহি ক্ষেত্রক উর্বব মাটি–পানিমে সামাসিক সংস্কৃতিক বীখা তেহন সঘন ছীটৈন ছৈ জে বেঁক্ষববত মৌসম খা নাপবরাহ কিসানক খছৈতহুঁ ঔ পন্বকৈত বহয ছৈ,ফসিন দৈত বহয ছৈ খা এতহ্কা রাসীকেঁ জীরিত খা গতিরান বঁনেনে বহৈত ছৈ| কিন্তু কতহ্ গহীবমে খাগি ভএ সকৈত ছৈ| তেঁ সমযক তগাদা ছৈ জে রর্ত্তমানমে জাতীয–ব্যবস্থাকেঁ কোনো তার্কিক খা বৈজ্ঞানিক নিষ্কর্ষ ধবি খানন

जाय,अन्यथा सांस्कृतिक उंत्कर्षक लक्ष्य पायब संदेहास्पद अछि। जवाहवलाल नेहरू कहने छलाह–"आग समवासभक सम्मक्ष जे प्रश्न अछि,ओ मात्र सैद्धांतिक नहि अछि,ओकर सम्बन्ध समवसभक जीवनक सम्पूर्ण प्रक्रियासँ अछि आ ओकर समुचित समाधान आ निदाने पर समवसभक भविष्य निर्भव कवैत अछि। साधावणतः ,एहन समस्यासभकें सोझवाबयमे नेतृत्व देबाक काज मनीषी लोकनि कवैत छथि। किन्तु ओसभ काज नहि एनाह। ओहिमे सँ किछु त एहन छथि,जे एहि समस्याक स्वरूपहिकें नहि बूझि पारि वहन छथि। बकियासभ हाबि मानि नेने छथि। ओ सभ विफलता–बोधसँ पीड़ित आ आमोक संकटसँ ग्रस्त छथि आ बूझिए नहि पारि वहन छथि जे जीवनकें कोन दिशा दिस मोड़ब उंचित होयत। "नेहरूक एहि निवाशे टिप्पणीक बाद वैश्विक समाजवादी चिन्तक एंजेल्सक ओ वक्तव्य विचावणीय अछि–"कोनो खास आर्थिक संवचनाक समस्याक समाधान ओही संवचनाक नियम के अनुसाव कएल जायब अनिवार्य अछि,जँ कोनो दोसव संवचनाक नियमसँ ओकव समस्याक समाधान कएल जायत त ओ बेजाय ढंगसँ विद्रूप भए जायत। "एंजेल्सक एहि कथनमे समवासभक जातीय(आर्थिक)संवचनाक समस्याक समाधानक कुंजी नुकायल अछि। मिथिला आ भावतक लेल सांस्कृतिक संकटक कावण बनल जातिप्रथाक वर्तमान संकटक समाधान एहि जातिप्रथाक संवचनाक भीतवे अछि। एकवे नियमसँ एकवा युगानुरूप उंपयोगी बनायल जाए सकैत अछि आ ओ काज समवेसभकें कवए पड़त। मिथिलाक संस्कृतिक ओएह तगादा अछि। मिथिला आ एकव संस्कृतिक उंत्कर्षक ओएह टा मार्ग अछि।

নাটককাব গ্ণনাথ ঝাসঁ চন্দন ক্মাব ঝাক গপশপ

চন্দন ক্মাব ঝা: খপনেক জ্ড়ার সাহিত্যক সংগ কোনা ভেন ?

গ্ণনাথ ঝা : সাহিত্যসঁ জ্ড়ার তহ ছাত্র–জীরনে সঁ ছন । হমব পিতাজী পংঘনানাথ ঝা সেহো সাহিত্যকাব ছনাহ । হ্নকব তীনটা হ্নতি প্রকাশিত সেহো ভেন ছনন্হি । হ্নকব নিখন "ভক্ত গোরিন্দদাস" খা' "ধক গোরিন্দক পএব" গ্রন্থানয সঁ প্রকাশিত ভেন ছনন্হি । ওা দ্নূ পোথী গোরিন্দদাসক জীরনী ছনৈক । একব খনারে "সহোদব বৃহত গল্প" সেহো প্রকাশিত ভেন ছনন্হি । হ্নকব নিখন "চাহ্মল্ডা" খা' "সৈর্যা হবিশ্চন্দ্র" এখনো খপ্রকাশিত খছি হ্মদা পাল্ড্নীপি এখনো উঁপনর্ষ্ব ভহ সকৈত ছৈক । ওা পোথী সভ খার্ব হমবো ন'গ উঁপনর্ষ্ব নহি খছি । ভহ সকৈত ছৈক জে দবভংগাক প্স্তাকনযমে কতহ্ হোগ রা পং.চন্দ্রনাথ মিশ্র"খমব"জী ন'গ সেহো ভহ সকৈত ছন্হি । ওা পোথীসভ জখন প্রকাশিত ভেনৈক তখন হম স্নাতকমে পঠ়ৈত বহী খা' হমহঁী একব প্রূফ দেখনে বহী । ওহি সমযমে সাহিত্য পঠ়রাঁক রুচি তহ বহএ হ্মদা সাহিত্য–নেখন হম কোনকাতা এনাক বাঁদ প্রাবংভ কএনহুঁ ।

चन्दन कुमार झा: अहाँ कोनकाता कहिया ऐनहुँ आ' एतय मैथिली साहित्य आ'रंगमंच सँ कोना जुड़नहुँ ?

गंगानाथ झा : हम दिसम्बर १९६३ ईस्वीमे कलकत्ता आयल छलहुँ । तारीख छैतैक २३ वा २४ दिसम्बर । ओहि समयमे हम एम.ए. द्वितीय वर्षक छात्र रही आ' एतय एबाक मुख्य-प्रयोजन छल आगाँक पढ़ाइ करब । जीवनमे पहिल बेर कोनो महानगर देखनिहैक । कलकत्ता प्रथम दृष्टिए बड़ नीक लागल । ऐठाम हमर प्रथम ठेकान वा बासा छल भवानीपुर । जतए स्व. जयदेव लालक ठेक रहन्हि । हम हुनके लग रही । ओतए हम मात्र तीन-चारि दिन रहलहुँ आ'एहि क्रममे स्व.श्रीकांत मण्डल भेँट भेल रहथि आ फेर ओ हमर परममित्र भऽ गेलाह । फेर किछु मास हुनके संग बीतल आ कालक्रममे कतेको बासा बदलल तकर आब ठेकानो नहि अछि ।ओही समयमे श्रीकांतजी सँ जे गप्प-सप भेल रहए तकर निचोर जँ कही तऽ यएह छल जे मैथिलीमे आधुनिक नाटकक परम अभाव छलैक जखन कि बंगलामे सब प्रकारक नाटक लिखल गेल आ' मंचित होइत छलैक । श्री प्रबीर मुखर्जीक नाट्यदल"बाजा-साजा" सँ श्रीकांत जी जुड़ल छलाह । प्रबीरबाबू स्वयं नाटककार, अभिनेता आ निर्देशक छलाह । ओ मैथिली नाटक सभक निर्देशन सेहो करैत छलाह । हमर "पाथेय"के सेहो ओ निर्देशन कएने छलाह आ एकर उल्लेख यादवपुर विश्वविद्यालय सँ प्रकाशित नाट्य-संकलनमे सेहो अछि । प्रबीरदाके नाटकक नीक परख रहन्हि । एहि तरहेँ हुनका सभक गोष्ठीमे श्रीकांतजीक संगे अरबजात भऽ गेल आ कलकत्ता अयलाक बाद शीघ्रे हम मैथिली नाट्य गोष्ठी " मिथिला कला केन्द्र" सँ जुड़ि गेलहुँ । बादमे एकर मंत्री सेहो भेलहुँ ।मुदा एहिक्रममे परमश्रद्धेय प्रबोधबाबूक अथक प्रयासक बादो हमर अपूर्ण पठन-पाठन चिरदिनेक लेल अपूर्ण रहि गेल आ एलआइसीमे कार्यरत भऽ गेलहुँ ।

চন্দন কুমার ঝা: অহাঁ নাট্য-লেখন দিশ কোনা আকর্ষিত ভেলহুঁ ?

গুণনাথ ঝা : কলকত্তা অএলাক বাদ এহিঠামক মৈথিলজনক স্থিতি দেখি মোনমে জেনা উড়ি-বীড়ি লাগি গেল রহএ । দরভংগা ধরি হমরা ই জ্ঞান নহি রহএ জে হমর সমাজক লোক এতেক লিবাখর,এতেক অকিঞ্চন আ পরদেশোমে এতেক অবহেলিত সন জিনগী জিবৈত ছথি । এহিঠামক মৈথিল-মৈথিলীক ই দৃশ্য হমর নিন্ন জেনা তোড়ি দেলক । মোনমে বের-বের হুঅএ জে স্বজনক এহি দুর্দশাক প্রতিকার হেতু কিছু করী । এহন সংযোগ ভেলৈক জে একদিন রাসবিহারী মোড় পর ফের বএহ বাত উঠলৈ জে কহিযো শ্রীকাংত জী কহনে ছলাহ । স্ব.সুখদেব ঠাকুর চর্চ কএ দেলখিন্হ জে মৈথিলী ভাষামে আধুনিক নাটকক লেখন নহি ভঽ সকৈছ । ওহিদিন ই বাত জেনা হমরা মোনমে গড়ি গেল । মোনহি মোন প্রণ লেলহুঁ জে হম লিখব মৈথিলীক আধুনিক বিষয পর নাটক । বিষয হমরা ল'গ রহবে করএ । আ' সে এক্কহি মাসক অবধিমে হম মধুযামিনী আ পাথেয লিখলহুঁ । ওনা এহিসঁ পূর্ব হম কনিঞা-পুতরা লিখনে রহী মুদা ওকরা হম অপনহুঁ আধুনিক নাটকক শ্রেণীমে নহি গনৈত ছী । হমর আধুনিক নাটক-লেখন যাত্রা "মধুযামিনী"সঁ প্রারংভ ভেল । ফের হম কনিঞা-পুতরা, শেষ নঞি, আজুক লোক, লাল বুঝক্কড়, সাতম চরিত্র আ' জয মৈথিলী লিখলহুঁ । মহাকবি বিদ্যাপতি নামক একটা একাংকী সেহো লিখনে ছী মুদা আব সোচৈত ছী জে একরা পূর্ণাংকি নাটক বনা দিযৈক । এহি নাটক সভক কতেকো বের মংচন ভেল । একর অলাবে হালহিমে বাংগ্লা একাঙ্কী নাট্য-সংগ্রহ জাহিমে বাংগ্লাক ২৪ টা নাটককারক ২৪ টা একাংকীক সংকলন অছি,তকর বাংগ্লাসঁ মৈথিলী অনুবাদ কএলহুঁ । ই পোথী সাহিত্য অকাদমী দিল্লী সঁ প্রকাশিত অছি । মুদা অপন লিখল নাটক সভমে মাত্র “পাথেয” প্রকাশিত অছি সেহো আব বজারমে পোথী উপলব্ধ নহি ছৈক । হমরো ল'গ মাত্র এক্কহিটা প্রতি বাঁচল অছি । মধুযামিনী আ সাতম চরিত্র লোকমংচ নামক নাট্য-পত্রিকামে প্রকাশিত ভেল রহএ ।

চন্দন কুমার ঝা: নাটকক क्षेत्रमे अपने कोनो खास विधा मे किछु लिखनिऐक ?

गुणनाथ झा : हाँ नाटकक क्षेत्रमे हम किछु करिता आ आलेख सेहो लिखलहुँ । ई सभ विभिन्न पत्र-पत्रिकादिमे छपल जेना पटना सँ प्रकाशित "मिथिला मिहिर"मे आ' देवघरसँ प्रकाशित "स्वदेशवाणी" मे ।

चन्दन कुमार झा: अहाँ मिथियात्री नामक नाट्य संस्था सेहो शुरु कएने रही तकर मादेँ किछु जानकारी देल जाउ ।

गुणनाथ झा : जखन हम कलकत्ता आएल रही तहियो आगए जकाँ मिथिला-मैथिली सँ सम्बंधित अनेक संस्थासभ छलैक । ओहि समयमे दयानंद ठाकुर एकटा नव नारा देने रहथिन्ह जकर चर्चा एखन कतहु नहि होइत देखैत छी । ओ कहलथिन्ह जे सभसंस्थाके एकीकरण कएल जाए मुदा ओहि समयमे हम एहिप्रांतक विरोध कएने रहिऐक । हमर मानब रहय जे सभ संस्था सब यदि अलग-अलग थोड़-थोड़ काज करतैक तऽ मैथिलीक लेल कुल मिलाके बेशी काज हेतैक आ एहि सँ मैथिलीक बेशी प्रचार-प्रसार हेतैक । एहि क्रममेँ आपसी मतांतरक चलते मिथिला कला केन्द्र बंद भऽ गेल । हम स्व. फुलेश्वर झा, स्व. विश्वंभर ठाकुर,निरसल लाल, दयानाथ झा, सूर्यकांत झा,आ' राजेन्द्र मल्लिककेँ संगे मिथियात्रिक स्थापना केलहुँ । दोसरदिशि सीताराम चौधरी सेहो मैथिली रंगमंचक स्थापना केलाह । मिथियात्री बेशी दिन नहि चललै मुदा एकर नाट्य प्रस्तुति सालमे दू बेर होइत छलैक आ' आन-आन संस्था सभ प्रायः सालाना आयोजन करैत छल से कम्मा समयमे एकर नाट्यमंचलक संख्या एतेक भऽ गेलैक जे ई मैथिली रंगमंचक इतिहासक एकटा अभिन्न अंग बनि गेल रहैक । मुदा अपन

মধ্যাহ্নক অরিতহি হম আকস্মিক রূপেঁ বীমাব ভ২ গেনহুঁ আ' অপেক্ষিত সহযোগক অভাব মে বুঝু তহ দিবানিযা ভ২ গেনহুঁ । ফনতঃ নে অভিগ্য দিশামে কোনো কাজ ভ২ সকন আ নে আনে কিছু । নেকিন সভসঁ বেশী জে বাঁতক কচোট অছি সে জে আন-আন সংস্থা সভ তহ চনিতে বহনৈক নেকিন ফেব হমব কোনো প্রযাসক কতহ্ চর্চো তক কিএক নহি ভেনৈক ? এহিসান ফেব কিছু হবাসভ সক্রিয ভেনাহ অছি আ' আশা কবৈত ছী জে পূর্বক “মিথিযাত্রী” আ “ঝংকাব” আপসমে মীনি "মিথিযাত্রীক ঝংকাব"কেঁ তত্বাধানমে অগিনা দিসংবঁব তক গোষ্ঠৈক নাটকক মংচন কবত ।

চন্দন কুমাব ঝা: গুণনাথ ঝা মৈথিনী বংগমংচ সঁ কতিআএন গেনাহ তকব কোন কাবণ অহাঁক নজবি মে অবৈত অছি ?

গুণনাথ ঝা : ওনা তহ হমব জন্মা দববাঁবেক পবিবেশমে ভেন ছন ঝদা বচপনে সঁ হমবা কহিযো দববাঁবীপন নহি সোহাএন । শাগদ তএঁ হম একাত কহ দেন গেনহুঁ । সভদিন হমব মূনমংত্র বহন অছি -"একনা চনো" নেকিন অপন কাজ কবৈত বহু । বীচমে কতেকো সংস্থা বা বংগমংচ হমবা সম্মানিত কববাঁক আ'কি কহিযৌ জে অপনা গুটমে সম্মিনিত কববাঁক প্রযাস কএননি ঝদা হম অপনাভবি এহিসভ সঁ বচবাঁক প্রযাস কএনহুঁ । হম বুঝৈত ছী জে এখন তক হম কোনো এহন কাজ কববেঁ নহি কএনহুঁ জাহি হেত্তু হমবা সম্মানিত কএন জাএ । হমব সোচন বহত বাস কাজ এখনো অপূর্ণ অছি । ও সভ কাজ জহিযা পূর্ণ হোযত তহিএ হম মৈথিনীকে কিছু সেবা কএ সকনহুঁ সে বুঝব । ওনা কোনো সংস্থা হমবা সম্মানিত কেনক কি নহি এহিবাঁতক হর্ষ-বিষাদ হমবা মোনমে কহিযো নহি বহন । হমবা নেন অসনী সম্মান হমব নাটকক দর্শকক থোপড়ী অছি । একবেঁব "পাথেয" কেব সংবঁধ মে বামনোচনজী কতহ্ নিখনে বহথিন্হ জে পাথেয তহ এহন নাটক ছৈক জকবা যদি মংচ পব সঁ কেযো একগোটে পঢ়ি মাত্র দেতৈক তওযো দর্শক নহি হিনত । হমবা নেন এহন তবহক সমীক্ষা সভসঁ পৈঘ সম্মান

थिक । ओना रून मिनाक२ करुबॅ जे क्रमशः लोकक धारणा बॅदलि बहल छैक । आस्था कतहु ने कतहु छैक मुदा कष्ठ होगत अछि जखन काजके आगाँ बॅढैत नहि देखैत छी । संस्था सभसँ साहित्य आ' समाजकेँ कल्याण होगत नहि देखैत छी ।

चन्दन कुमार झा: अपने कहल जे एखनहु किछु काज अपूर्ण अछि । कोन काज छैक ओ सभ ?

गुणनाथ झा : सभसँ पहिले तऽ जे किछु लिखल छी से समाजक लेल लिखल छी । तेँ समाजक चीज समाजक हाथमे पहुँचि जाग से प्रयासमे लागल छी । एकबा अलावे मैथिली बंगमंचक उंथान होग ताहि खातिब सेहो काज कबबॅ ।

अहाँ मैथिली नाटकक भविष्य केहन देखैत छी ?

नाटक एकटा पैघ आ' क्लिष्ठ विधा छैक । एकबा लेल बंगमंच चाही संगहि दर्शक सेहो चाही । मुदा, वर्तमान मे नाटकक स्तव आ कलाकावक गुटबाजीमे दर्शक कमि गेलैए । एहनामे कखनो कान तऽ बॅुझागत अछि जे मैथिलीमे नाटक कहीँ अतमे ने भऽ जाग । फेब जखन कखनो नवतुबियाक सक्रियता देखैत छिऐक तऽ एकटा आस सेहो जगैत अछि ।

चन्दन कुमार झा: फेब मैथिली नाटकक विकास कोना हेतग ?

गुणनाथ झा : नाटकक विकासके लेल आवश्यक छैक जे सम-सामयिक विषय पव केन्द्रित भऽ नाट्य-लेखन कएल जाए । नाटक बिना गुटक वा मंडलीक संभव नहि मुदा बंगमंचक गुटके बचनामेक हेबाक चाही । नाटकमे संवादक भाषा पव सेहो धेयान देबॅ आवश्यक होगत छैक । भाषा ओहन होग जकबा पात्र स्वगमतापूर्वक उंचावण कए सकय आ' दर्शकके सेहो तकोन भाव स्पष्ठ होग। एहिसँ ओवब-एक्टिंग सेहो नहि हेतैक । लेकिन भाषाक स्वगमता माने एकदम्मसँ बॅोलचालक भाषा सेहो

नहि हेबाँक चाही । साहित्यक गरिमाकेँ सेहो धेयानमे राखब जेबाँक चाही । एहिठाम हमरा एकटा बात मोन पड़ैत अछि जे बहुत दिन पहिनेके बात छैक । एकटा नाटककार, जिनकर स्थान वर्तमान मैथिली रंगमंच पर सर्वश्रेष्ठ कहल जाइत छन्हि, के पहिल नाटकक मंचन होइत रहैक । संयोग सँ हमर एकटा परिचित कलाकार ओहि निर्देशन मे रहथि । निर्देशनेके क्रममे निर्देशक ओहि नाटककारके सूचित कएलखिन्ह जे अहाँक एहि नाटकमे बहुत गारि छैक से कने कम्म कऽ दियौक । तकर प्रत्युत्तर दैत ओ नाटककार कहलखिन्ह जे हमरा अपना जतेक गारि अबैत अछि ओकर दसाँशो नहि एहि नाटकमे छैक । हमरा हुनकर ई बात सुनि छगुन्ता लागि गेल । आब कहू जे एहि सँ नाटकक स्तर केहन रहतैक ? नाट्यकारके हरदम ई प्रयास करबाक चाही जे मैथिली नाटक सर्वभारतीय मंच पर प्रतिष्ठित होइ । मैथिलीक नाटकक पोथीके भारतक आन-आन भाषामे अनुवाद कएल जाए आ' मंचन कएल जाए । तखने मैथिली नाटकक विकास हेतैक ।

चन्दन कुमार झा: तकनीकी दृष्टिकोण सँ मैथिली नाटक कतेक पछुआएल छैक ?

प्रेमनाथ झा : बहुत..बहुत पछुआएल छैक । एतय आगधरि कोनो एहन संस्था नहि छैक जतए नाटकक सम्पूचित पढ़ाइ आ ट्रेनिंग देल जाए । बंगाली रंगमंच सँ कतेको गोटे सिनेमामे गेल लेकिन मैथिली रंगमंचमे कतहु एहन व्यवस्था नहि छैक । संगीत आ मंच परहक प्रकाश व्यवस्था सेहो नाटक मंचनक हेतु अत्यंत महत्वपूर्ण होइत छैक आ से एहि क्षेत्र सभक विकास हेतु सेहो प्रयासक जरूरति छैक । रंगमंच सँ जुड़ल संस्था सभकेँ नाट्यगृह बनेबा पर सेहो धेयान देबाँक चाही ।

চন্দন কুমার ঝা: বর্তমান मे কোন নাটককার अहाँकेँ सभसँ बेशी प्रभावित करैत छथि ?
गंगानाथ झा : आधुनिक मंच पर हम जतेक नाटककारके पढ़ने-देखने छी तामिसे किओ हमरा प्रभावित नहि करैत छथि । प्रधानमे श्रीशनाथ झाक "उगना" आ "चीनीक लड्डू" एवं गोविन्द झाक "बसात" हमरा बेस प्रभावी लागैत अछि ।

চন্দন কুমার ঝা: कहल जाइत छैक जे मैथिली रंगमंच पर गुटबाजी के संगे जातिवादिता सेहो छैक । अहाँक केहन अनुभव अछि ?

गंगानाथ झा : हँ...हम एहि सँ सहमत छी । ओना हमरा व्यक्तिगत रूपे कहियो एहिसँ (जातिवादिता) पाला नहि पड़ल अछि मुदा छैक ..निश्चिते छैक से हम अनुभव कएल । लेकिन ई सभटा नाटकक विकासक बाटमे बाधक छैक । एहिसभसँ हमरा सभकेँ आसक२ बचबाक चाही । रंगकर्मी के जाति-पाति से कोनो लेना-देना नहि हेबाक चाही । ओकरा लेल त२ रंगमंचे मंदिर हेबाक चाही । ओना एहन तरहक बात बेबहार किछु पाइक लोभमे सेहो किछु लोक करैत छथि । मुदा ई सर्वथा निंदनीय अछि ।

চন্দন কুমার ঝা: अहाँक आगिना योजना की सभ अछि ?

गंगानाथ झा : आगिना योजना कहबे केलहुँ जे सर्वप्रथम अपन अप्रकाशित कृतिसभकेँ प्रकाशित करेबाक चेष्टा करब बाँदबाँकि आब अपना त२ किछु बचल नहि अछि । कोनो ने कोनो विधि सभटा एहिसभमे उसेन्ह भ२ गेल । से आब जीवनो मात्र समाज आ' साहित्येक बनेँ व्यतीत करबाक अछि ।

चन्दन कुमार झा: नरक्तुबिया के किछु कहए चाहबनि ?

गुणनाथ झा : नरक्तुबिया कें एतबे कहबनि जे ओ अपन काज करथि । अंग्रेजी आ' जातिवादक फेबमे नहि पडथि । जौं अंग्रेजी बचनामेक उद्देश्य के नेन हो तइ अंग्रेजियो नीक । जीवनमे कखनो घबबेबाक नहि चाही । समाजक नेन सदति क्रियाशीन बही । हमब जीवन एकटा पाठ अछि आ हम एहिसँ जतबा सिखनहुँ ताहि आधाब पब कहब जे बाधा-विघ्न जिजीविषाकेँ मात्र तीव्र आ' जाग्रत कबैत छैक ।